

ABS 186.136

02374/D3

40

Gaskell 44

ANGLIOS

Libri XII

ΜΑΡΚΟΥ
ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ ΒΙΒΛΙΑ 6'.

ΜΑΡΚΙ
ΑΝΤΟΝΙΝΙ
ΙΜΠΕΡΑΤΟΡΙΣ
ΕΟΡΥΜ ΚΥΑΕ ΑΔ ΣΕΙΠΣΥΜ ΛΙΒΡΙ ΧΙΙ.

*Post Gatakerum, ceterosque, recogniti, et notis illustrati;
a doctissimo viro R. I. Oxoniensi.*

GLASGUAE:
IN AEDIBUS ACADEMICIS,
Excudebat R. FOULIS Academiae Typographus.
M DCC XLIV.

THE
ANNALS
OF
THE
ROYAL
SOCIETY

OF
THE
ROYAL
SOCIETY
OF
EDINBURGH
PUBLISHED
BY
THE
SOCIETY
OF
EDINBURGH
1856

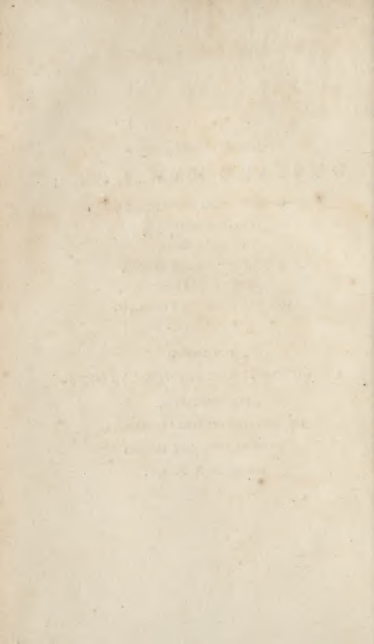

JUVENI GENEROSISSIMO
DUNBARO HAMILTON;

OB PRAECLARUM EJUS STUDIUM,
IN LITERIS ANTIQUIS,
IN PHILOSOPHIA,
ET IN OMNIBUS BONIS ARTIBUS,
SIVE AD VITAM ET MORES,
SIVE AD REMPUBLICAM SPECTENT,
EXCOLENDIS;

HOS LIBROS
PHILOSOPHI SIMUL ET IMPERATORIS

PRAESTANTISSIMI,
EX AEDIBUS ACADEMICIS PRODEUNTES,
EGREGIO ACADEMIAE ALUMNO
INSCRIPSIT R. F. A. T.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ.

Τῶν εἰς ἑαυτὸν Βιβλία ιβ'.

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS,

LIBRI XII.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

¹ Τῶν εἰς ἑαυτὸν Βιβλίον Α΄.

ΠΑΡΑ τῆς πάππης Οὐήρης, τὸ καλόνθες, καὶ ἀόρ-
 1 γήλον. Παρὰ τῆς δόξης, καὶ μνήμης τῆς περὶ 2
 τῆς ἡγήσαντος, τὸ αἰδήμον, καὶ ἀρρενικόν. Παρὰ τῆς 3
 μήτρως, τὸ θεοσεβὲς, καὶ μελαδολικόν· καὶ ἐφεκτικόν
 ἔ μόνον τῆς κακοποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπὶ ἐννοίας γίνεσ-
 θαι τοιαύτης. ἔτι δὲ τὸ λιτόν καὶ τὴν διάλιν, καὶ
 πόρρω τῆς πλεσιακῆς διαγωγῆς. Παρὰ τῆς περὶ-
 4 πάππης, ² τὸ μὴ εἰς δημοσίας διαβρίβας φοιτῆσαι· καὶ
 τὸ ἀγαθοῖς διδασκάλοις κατ' οἶκον χρῆσασθαι· καὶ τὸ
 γινῶναι, ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλίσκειν.
 Παρὰ τῆς τροφίως, τὸ μήτε Πρασιανὸς, μήτε Βενε- 5
 τανὸς, μήτε Παλμυλιάριος ἢ ³ (κυλιάριος) ἡμέσθαι· καὶ
 τὸ φερέπονον, καὶ ὀλιγοδέες, καὶ αὐτεργικόν· καὶ τὸ ἀπο-
 λυπράξιν, καὶ τὸ ⁴ δυσπρόδεκτον διαβολῆς. Παρὰ 6
 Διογνήτης, τὸ ἀκενόσπυρον· καὶ τὸ ἀπιστηλικόν τοῖς ὑπὸ τῆς
 τερατοδομῶν, καὶ γοήτων περὶ ἐπιδῶν, καὶ περὶ δαιμό-
 νων ἀποπομπῆς, καὶ τῆς τοιούτων λεγομένων· καὶ τὸ μὴ ⁵ ὀρ-
 τυγοῖσθαι, μηδὲ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιστῆσαι· καὶ τὸ
 ἀνέχεσθαι παρρησίας· καὶ τὸ οἰκειωθῆναι φιλοσοφίαν· καὶ
 τὸ ἀκῆσαι, πρῶτον μὲν ⁶ Βακχίαν, ἔτα ⁷ Ταντάσιδος,
 καὶ ⁸ Μαρκιανῶν· καὶ τὸ γράψαι διαλόγους ἐν παιδί· καὶ τὸ
 (κίμποδος) καὶ δορᾶς ἐπιθυμῆσαι, καὶ ὅσα ⁹ τοιαῦτα τῆς

Ελλην-

7 Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐχόμενα. Παρὰ Ρυτίκῃ, τὸ λα-
 βῆν φαντασίαν τῷ χρῆζειν διορθώσεως, καὶ θεραπείας
 τῷ ἦθει· καὶ τὸ μὴ ἐκτραπῆναι εἰς ζῆλον σοφιστικόν,
 μηδὲ ¹ τῷ συγγραφῆν περὶ τῶν θεωρημάτων, ἢ περ-
 τρεπτικά λογάρια διαλέγεσθαι, ἢ φαντασιοπλήκτως τὸν
 ἀσκητικόν, ἢ τὸν ² ἀεργετικόν ἄνδρα ἐπιδείκνυσθαι· καὶ
 τὸ ἀποσῆναι ρητορικῆς καὶ ποιητικῆς, καὶ ³ ἀσειολογίας·
 καὶ τὸ μὴ ἐν ⁴ σολῇ κατ' οἶκον περιπατεῖν, μηδὲ τὰ
 τοιαῦτα ποιεῖν· καὶ τὸ τὰ ἐπισόγια ἀφελῶς γράφειν,
 οἷον τὸ ὑπ' αὐτῶν τύτῃ ἀπὸ Σινοέως τῇ μηρί μιν
 γραφέν· καὶ τὸ πρὸς τὴν χαλεπήναντας καὶ πλημμελή-
 σαντας ⁵ ἀανακλήτως καὶ ⁶ ἀδιαλέκτως, ἐπειδὴν τάχιστα
 αὐτοὶ ἐπανελθεῖν ἐθέλῃσιν, διακεῖσθαι· καὶ τὸ ἀκρι-
 βῶς ἀναγινώσκειν, καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι περινοῦντα ὁλοχε-
 ρῶς, μηδὲ τοῖς ⁷ περικαλῶσι ταχέως (συγκατατίθεσ-
 θαι· καὶ τὸ ἐνίσχεῖν τοῖς Ἐπικλητέοις ὑπομήμασιν,
 8 ὧν οἶκον μετέδωκε. Παρὰ Ἀπολλωνίῳ, τὸ ἐλδ-
 ζερον, καὶ ⁸ ἀναμφιβόλως ἀκύνετον· καὶ πρὸς μηδὲν
 ἄλλο ἀποβλέπειν, μηδ' ἐπ' ὀλίγον, ἢ πρὸς τὸν λόγον·
 καὶ τὸ αἰεὶ ὅμοιον, ἐν ἀληθείᾳ ὁξείας, ἐν ἀποβολῇ
 τέκνῃ, ἐν μακρῇ νόσοις· καὶ τὸ ἐπὶ παραδείγματι
 ζῶντος ἰδεῖν ἐναργῶς, ὅτι δυνάτ) ὁ αὐτὸς σφοδρότατος
 εἶναι καὶ ἀνειμνός· καὶ τὸ ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι μὴ δυσχε-
 ραστικόν· καὶ τὸ ἰδεῖν ἄνθρωπον (αφῶς ἐλάχισον
 τῶν ἑαυτῷ καλῶν ἡγούμενον τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὴν
 ἐντρέχειαν τὴν περὶ τὸ παρδιδόναι τὰ θεωρήματα· καὶ
 τὸ μαθεῖν πῶς δεῖ λαμβάνειν τὰς ⁹ δοκῦσας χάριτας
 παρὰ φίλων, μήτε ἐξητιώμενον διὰ τῶν τα, μήτε ἀ-
 9 γαοδίτως παραπέμποντα. Παρὰ ¹⁰ Σέξτῳ, τὸ ἀ-
 μέρως· καὶ τὸ παραδειγμα τῷ οἴκῳ τῷ πάρονομυμνόν·

καὶ τὴν ἔννοιαν τῷ κατὰ φύσιν ζῆν· καὶ τὸ ζῆμὸν ἀπλά-
 τως· καὶ τὸ ¹ σοχαστικὸν τῷ φίλων κηδεμονικῶς· καὶ
 τὸ ἀνεκτικὸν τῷ ἰδιοτῶν, καὶ τὸ ² ἀθεωρητὸν τῷ οἰω-
 μῶν· καὶ τὸ πρὸς πάντας δάρμοσον, ὥστε κολακείας
 μὴ πάσης πεποιημένον εἶναι τὴν ὁμιλίαν αὐτῷ, ἀδε-
 σιμώτατον δὲ αὐτοῖς ἐκείνοις παρ' αὐτὸν ἐκείνον τὸν
 καιρὸν εἶναι· καὶ τὸ κατὰληπτικῶς καὶ ὁδῶ ἐξαρτέλικόν τε
 καὶ τακτικὸν τῷ εἰς βίον ἀναγκαίων δογμάτων· καὶ τὸ
 μηδὲ ἔμφασιν ποιεῖν ὀργῆς, ἢ ἄλλου τινὸς πάθους πα-
 ραχεῖν, ἀλλὰ ἅμα μὴ ἀπαθέτατον εἶναι, ἅμα δὲ φι-
 λοσοργότατον· καὶ τὸ ³ εὖφημον, καὶ τὸ το ἀφορητὴ·
 καὶ τὸ πολυμαθὲς ἀνεπιφάνως. Παρὰ Ἀλεξάνδρῳ τῷ ¹⁰
 γραμματικῷ, τὸ ἀνεπίπληκτον· καὶ τὸ μὴ ὀνειδιστικῶς
 ἐπιλαμβάνεσθαι τῷ βάεβαρον, ἢ τόλοιόν τι, ἢ ἀπη-
 χεῖς περὶ ἐγκαμῶν, ἀλλ' ἐπιδέξιως αὐτὸ μόνον ἐκείνο,
 ὃ ἔδει εἰρηδοῦναι, περὶ εἰρεδοῦναι, ἐν τρόπῳ ἀποκρίσεως, ἢ
 συνεπιμαρτυρήσεως, ἢ συνδιαλήψεως περὶ αὐτῷ τῷ
 πρᾶγματι, ἢ περὶ τῷ ῥήματι, ἢ δι' ἑτέρας τινὸς
 τοιαύτης ἐμμελῆς παρυπομνήσεως. Παρὰ Φρόνῳ ¹¹
 τῷ, τὸ ⁴ ἐπιστῆται, οἷα ἡ τυραννικὴ βασιλεία, καὶ ποι-
 κιλία, καὶ ὑπόκρισις· καὶ ὅτι ὡς ἐπίπαν οἱ καλέμε-
 νοι ἔσονται παρ' ἡμῖν ἀπαρίεσθαι, ἀσοργότεροί πως εἰσὶ.
 Παρὰ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Πλατωνικῷ, τὸ μὴ πολλακίς, ¹²
 μηδὲ χωρὶς ἀνάγκης λέγειν πρὸς τινά, ἢ ἐν ἐπιστολῇ
 γράφειν, ὅτι ἄσχυρός εἰμι· μηδὲ διὰ τοιούτου τρόπου
 συνεχῶς παρατεῖναι τὰ κατὰ τὰς πρὸς τὴν συμβι-
 ῖντας σχέσεις καθήκοντα, περὶ ἀλλότῳ τὰ περιεσῶτα
 πρᾶγματι. Παρὰ Καίῳ, τὸ μὴ ὀλιγώρως ἔχειν ¹³
 φίλον αἰτιώμενον τι, καὶ τὴν τύχην ἀλόγως αἰτιώμενος,
 ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ καὶ ἀποκαθιστάναι ἐπὶ τὸ σύνθετον· καὶ

- τὸ περὶ τῆς διδασκαλῶν ἐκθύμως εὐφημον, οἷα τὰ
 περὶ Δομιτίου καὶ Αθηνόδοτου ἀπομνημονόμομα· καὶ τὸ
 14 περὶ τὰ τέκνα ἀληθινῶς ἀγαπήσικόν. Παρά τῷ ἀ-
 δελφῷ μὲν ¹ Σειρήν τὸ φιλοῖκειον, καὶ φιλάληθες, καὶ φι-
 λοδίκαιον· καὶ τὸ δι' αὐτὸν γινῶσι Θρασέα, Εὐβίδιον,
 Κάτωτα, Δίωνα, Βρῦτον, καὶ φαῖσσίαν λαβεῖν πολι-
 τείας ἰσονόμην, καὶ ἰσότηρα καὶ ἰσηγορίαν διοικημένης,
 καὶ βασιλείας τιμῆς πάντων μάλιστα τὴν ἐλευθερίαν
 τῆς ἀρχομενῶν· καὶ ἔτι παρ' αὐτῷ τὸ ἀμελεῖς, καὶ ὁμό-
 τονον ἐν τῇ τιμῇ τῆς φιλοσοφίας· καὶ τὸ ἀποησικόν,
 καὶ τὸ ἀμελῶδες ἐκλενῶς· καὶ τὸ εὐελπι, καὶ τὸ πειστικόν
 περὶ τῷ ὑπὸ τῆς φίλων φιλεῖσθαι· καὶ τὸ ἀνεπίκρυπτον
 πρὸς τὰς καλὰ γνώσεως ὑπ' αὐτῷ τυχεύοντας· καὶ τὸ μὴ
 δεῖσθαι σοχασμῶν τῆς φίλης αὐτῷ περὶ τῷ τί δέλει, ἢ τί
 15 ἔδει, ἀλλὰ δῆλον εἶναι. Παράκλησις ² Μαξίμου, τὸ
 κρατεῖν ἑαυτοῦ, καὶ κατὰ μηδὲν ³ παρίφορον εἶναι· καὶ τὸ
 εὐθυμον εἶναι τε ταῖς ἄλλαις περιεσάσει, καὶ ἐν ταῖς νότοις·
 καὶ τὸ εὐκρατεῖν τῷ ἥθει, καὶ μελίχιον, καὶ γεράρον· καὶ ὁ
 χελίως κατερύσσικόν τῆς προκειμένων· καὶ τὸ πάντας
 αὐτῷ πειθεῖν, περὶ ὧν λέγοι, ὅτι ὕψος φρονεῖ, καὶ περὶ
 ὧν πράττει, ὅτι ἔκακῶς ⁴ πράττει· καὶ τὸ ἀθαύμαστον, καὶ
 ἀνεκπληκτικόν, καὶ μηδ' αὐτῷ ἐπειγόμενον, ἢ ὁκνῶν, ἢ ἀμη-
 χανῶν, ἢ κατηφές, ἢ ⁵ προσεσηρὸς, ἢ πάλιν θυμύμε-
 νον, ἢ ὑπορώμενον· καὶ τὸ ἀεργικόν, καὶ τὸ συγγνωμονι-
 κόν· καὶ τὸ ἀψάδες, καὶ ἀδιασρόφον μᾶλλον ἢ διορθομενῶν
 φαῖσσίαν παρέχειν· καὶ ὅτι ὅτε ὥρθη ἂν ποτέ τις ὑ-
 περορᾷσθαι ὑπ' αὐτῷ, ὅτε ὑπέμεινεν ἂν κρείττονα αὐτῷ
 16 αὐτὸν ὑπολαβεῖν· καὶ τὸ ⁶ ἀχαριενίζεσθαι. Παρά τῷ
 πατρὸς, τὸ ἡμερον, καὶ μεμερικόν ἀσαλῶς ἐπὶ τῆς ἐξη-
 τασμῶν κριθέντων· καὶ τὸ ἀκενόδοξον περὶ τὰς δοκῦντας
 τιμὰς·

τιμὰς· ἢ τὸ φιλόπονον ἢ ἐνδελεχὲς· ἢ τὸ ἀκυστικὸν τῶν ἐχόντων τι κοινοφελὲς εἰσφέρειν· ἢ τὸ ἀπαρρίπτως εἰς τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονεμείκον ἐκάσῳ· ἢ τὸ ἔμπειρον, πῶ μὲν χρεῖα ἐνστάσεως, πῶ δὲ ἀνέσεως· ἢ τὸ παῦσαι τὰ περὶ τὰς ἐρωίας τῶν μεираκίων· καὶ ¹ ἢ κοινονοημοσύνη· ἢ τὸ ἐφείδαι τοῖς φίλοις μήτε συνδειπνεῖν αὐτῷ πάντως, μήτε συναποδημεῖν ἐπάναλκεις· αἰεὶ δὲ ὅμοιον αὐτὸν καταλαμβάνεσθαι ὑπὸ τῆς διὰ χρεῖας τινὰς ἀπολειφθέντων· ἢ τὸ ζηήλικὸν ἀκριβῶς ἐν τοῖς συμβαλίοις, ἢ ἐπίμονον, ² ἀλλ' ἢ τὸ προαπίση τῆς ἐράνης ἀρκεαθεὶς τῆς προχείροις φαντασίαις· ἢ τὸ διατηρήλικὸν τῶν φίλων, ἢ μηδαμῶς ἀψίκορον, μηδὲ ἐπιμανές· ἢ τὸ αὐταρκὲς ἐν παντί, καὶ τὸ φαιδρόν· ἢ τὸ πόρρωθεν προνοηλικόν· ἢ τῶν ἐλαχίστων προδιοικηλικὸν ἀτραγώδως· ἢ τὸ τὰς ἐπιβοήσεις, ἢ πᾶσαν κολακείαν ἐπ' αὐτῷ ³ σαλῆναι· καὶ τὸ φυλακλικὸν αἰεὶ τῶν ἀναλκαίων τῇ ἀρχῇ, ἢ ταμιεύτικὸν τῆς χορηγίας, καὶ ὑπομνηλικὸν τῆς ἐπὶ τῶν τοιούτων ⁴ τοιῶν κατὰβλάσεως· ἢ τὸ μήτε περὶ τὰς Θεὰς διασιδᾶν, μήτε περὶ ἀνθρώπου δημοκοπικόν, ἢ ἀρεσκέτικόν, ἢ ὀχλοχρὲς, ἀλλὰ νῆρον ἐν πᾶσι, ἢ βέβαιον, ἢ μηδαμῶς ἀπειρόκαλον, μηδὲ καμνολόμον. καὶ τὸ τοῖς εἰς ἀμάρεϊαν βίην φερνσί τι, ὧν ἡ τύχη παρὲχθ' ἀσπίλειαν, χρησικὸν ἀτύφως ἅμα καὶ ἀπροφασίστως, ὥστε παρόντων μὲν ἀνεπιηδᾶτως ἀπλῶς, ἀπόντων δὲ μὴ δεῖσθαι· καὶ τὸ μήτε ἂν τινα εἰπεῖν, μήτε ὅτι σοφιστὴς, μήτε ὅτι ⁵ οἰκογενὴς ὑεράκλος, μήτε ὅτι χολαστικὸς, ἀλλ' ὅτι ἀνὴρ πείριος, τέλειος, ἀκολάκτος, προεσάναυ δυνάμενος καὶ τῶν ἑαυτοῦ ἢ ἄλλων. πρὸς τούτοις δὲ ἢ τὸ τιμηλικὸν τῶν ἀληθῶς φιλοσοφούντων, τοῖς δὲ ἄλλοις ἢ ἐξονειδιστικὸν ἔτι δὲ τὸ ὁμόμιλον,

καὶ

καὶ εὐχαρί ἢ καλὰκόρως· καὶ τὸ τῷ ἰδίῳ ζώματος ἐπι-
μελητικὸν ἐμμέτρως, ἕτε ὡς ἂν τις φιλόζωος, ἕτε πρὸς
καλλωπισμὸν, ἕτε μὴν ὀλιγώρως· ἀλλ' ὥς διὰ τὴν
ἰδίαν προσοχὴν, εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῶν χρῆζειν ἢ φαρ-
μάκων καὶ ἐπιθημάτων ἐκτός. μάλιστα δὲ τὸ παραχω-
ρητικὸν ἀβασκάνως τοῖς δυνάμιν τινα κεκλιμημένοις, οἷον
τὴν φρασικὴν, ἢ τῶν τὴν ἐξ ἰσορίας νόμων, ἢ ἐθῶν,
ἢ ἄλλων τινῶν πρᾶγματων· καὶ βυσπυδατικὸν αὐτοῖς,
ἵνα ἕκαστοι κατὰ τὰ ἴδια προσηρήματα ἀδοκιμῶσι.
πάντα δὲ κατὰ τὰ πάτρια πράσσειν, ἕδ' αὐτὸ τῆς ἐ-
πιηδῶν φαίνεσθαι, τὸ τὰ πάτρια φυλάσσειν. ἔτι
δὲ τὸ μὴ ἀμελεῖν καὶ ῥιπιασικόν, ἀλλὰ καὶ τόποις,
καὶ πρᾶγμασι τοῖς αὐτοῖς ἐνδιατριπτικόν· καὶ τὸ μετὰ
τῆς παροξυσμῆς τῆς κεφαλαλγίας, νεαρὸν ἀθῦς καὶ
ἀκμαῖον πρὸς τὰ (υνήθη ἔρῃα· καὶ τὸ μὴ εἶναι αὐτῷ
πολλὰ τὰ ἀπόρρητα, ἀλλὰ ὀλίγιστα καὶ πανιῶτατα,
καὶ ταῦτα ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον· καὶ τὸ ἔμφρον καὶ με-
μνηρικὸν ἐν τε θεωριῶν ἐπιτελέσει, καὶ ἔρῃων καλῶς κα-
ταῶς, καὶ διανομαῶς, καὶ τοῖς ² τοιούτοις ἀνθρώποις, πρὸς
αὐτὸ δὲ τὸ δέον πρᾶχθῆναι διδορκότος, ἢ πρὸς τὴν
ἐπὶ τοῖς πρᾶχθεῖσι ἀδοξίαν. ἕκ ³ ἐν] ἄωρεὶ λῦσης·
ἕκ φιλοικοδόμος· ἕκ περὶ τὰς ἐσώδεις ἐπινοητής, ἢ
περὶ ἐσθήτων ὑφᾶς καὶ χροᾶς, ἢ περὶ ⁴ ζώματων
ῥας· ἢ ⁵ ἀπὸ χωρίῳ πολλῇ, ἀνάγκη ἀπὸ τῆς
⁶ κάτω ἐπαύλεως, ⁷ καὶ τῶν ἐν Λαυβίῳ τὰ πολλὰ·
τῷ ⁸ τελῶνι ἐν Τύσκειοις παρατυμνῶν ὡς ἐχρήσα-
το, καὶ πᾶς ⁹ ὁ τοιοῦτος τρόπος. ἕδ' ἀπηνής, ἕδ' μὴν
ἀδυσώπητον, ἕδ' λάβρον, ἕδ' ὡς ἂν τινα εἶπεν ποτε,
ἕως ἰδρῶτος· ἀλλὰ πάντα διελημνῶτα λελογίσθαι,
ὡς ἐπὶ χολῆς, ἀταράχως, τέλει μῶς, ἐρρωμένως,
(υμφώνως

Συμφώνως ἑαυτοῖς. ἐφαρμόσειε δ' ἂν αὐτῷ τὸ περὶ τῷ
 Σωκράτους μνημονόμοροι, ὅτι καὶ ἀπέχουσαι καὶ ἀπο-
 λαύειν ἐδύνατο τῶν, ὧν πολλοὶ πρὸς τε τὰς ἀποχὰς
 ἀδενῶς, καὶ πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἐνδοσικῶς ἔχουσι. τὸ
 δὲ ἰχύειν καὶ ¹ ἔτι καρτερεῖν καὶ ἐννήφειν ἑκατέρῳ, ἀνδρὸς
 εἰσι ἄριστον καὶ αἰτήσιον ψυχὴν ἔχοντος, ² οἷον ἐν τῇ
 νόσῳ τῇ Μαξίμῃ. Παρὰ τῆς Θεῶν, τὸ ἀγαθὸς πάπ- 17
 πος, ἀγαθὸς γονέας, ἀγαθὴν ἀδελφὴν, ἀγαθὸς διδασκά-
 λης, ἀγαθὸς οἰκίους, (υἱοὺς, φίλους, ³ σχεδὸν ἅπαντα
 χεῖν. καὶ ὅτι περὶ ὕδρα αὐτῶν πεθέπεσον πλεημελήσαι
 τι, καὶ τοὶ διάθεσιν ἔχων τοιαύτην, ἀφ' ἧς, εἰ ἔτυχεν,
 καὶ ἔπραξά τι τοῦτο. τῆς Θεῶν δὲ ἀποιῶ τὸ μη-
 δεμίαν (υδρομὴν πρᾶγματων θηρώσαι, ἣτις ἔμελλε
 με ἐλέγχειν. καὶ τὸ μὴ πλεον ἐκτραφῆναι παρὰ τῇ
 παλλακῇ τῷ πάπῳ. καὶ τὸ τὴν ὥραν διασῶσαι. τὸ
 μὴ πρὸ ὥρας ἀνδρωθῆναι, ἀλλ' ἔτι καὶ ⁴ ἐπιλαβεῖν τῷ
 χρόνῳ. τὸ ἄρχοντι καὶ πατρὶ ὑποταχθῆναι, ὃς ἔμελλ-
 εν πάντα τὸν τύπον ἀφαρῆσαι μὲν, καὶ εἰς ἔννοιαν
 ἄξειν τῷ, ὅτι δυνατόν ἐστιν ἐν αὐτῇ βῶντα, μήτε δορυ-
 φορήσεων χρῆζειν, μήτε ἐοδῆτων (ημειωτῶν, ⁵ μήτε
 λαμπάδων, καὶ ἀνδριάντων τοιῶν δέ τινων, καὶ τῷ ὁμοίῳ
 κόμπῳ. ἀλλ' ἔξεστιν ἐγλυτάτῳ ιδιώτῃ (υπέλλειν ἑαυ-
 τόν, καὶ ⁶ νῆ διὰ τῷτο ταπεινότερον ἢ ῥαθυμότερον ἔ-
 χειν πρὸς τὰ ὑπὲρ τῆς κοινῶν ἡγεμονικῶς πρᾶχθῆ-
 ναι δέοντα. τὸ ⁷ ἀδελφῷ τοιῷτο τυχεῖν, δυναμὴν μὲν
 διὰ ἧθες ἐπεγεῖραί με πρὸς ἐπιμέλειαν ἑμαυτοῦ, ἅμα
 δὲ καὶ τιμῇ καὶ σοργῇ ἀφραίνοντός με. τὸ παιδίᾳ μοι
 ἀφυῇ μὴ θηρώσαι, μηδὲ κατὰ τὸ (ωμάτιον διάτροφα.
 τὸ μὴ ἐπίπλεόν με περὶκόψαι ἐν ῥητορικῇ, καὶ ποιητικῇ,
 καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδέμασι, ἐν οἷς ἴσως ἂν κατεχέθην.

εἰ ἡδόμην ἐμαυτὸν ἄδωδως περὶόντα. τὸ φθάσαι, τὴν
 τροφέας ἐν ἀξιώματι καλῶσθαι, ἣ δὲ ἐδόκην μοι ἐπι-
 θυμῆν, καὶ μὴ ἀναβαλέσθαι ἐλπίδι, τῷ ἰ μὴ, ἐπεὶ νέοι
 ἔτι ἦσαν, ὕπερον αὐτὸ πράττειν. τὸ γινώσκειν Ἀπολλώνι-
 ον, Ρῥαϊκόν, Μάξιμον. τὸ φανίσασθαι περὶ τῷ καλῶ
 φύσιν βίῃ ἐναργῶς καὶ πολλάκις, οἷος τίς ἐστι· ὥστε ὅ-
 σον ἐπὶ τοῖς Θεοῖς, καὶ ταῖς ἐκείθεν διαδύσεσι καὶ συλλή-
 ψεσι, καὶ ² ἐπινοίαις, μηδὲν κωλύειν ἤδη καλῶ φύσιν ζῆν
 με, ἢ ἀπολείπειν ἔτι τέττε παρὰ τὴν ἐμὴν αἰτίαν,
 καὶ παρὰ τὸ μὴ διαλῆρεῖν τὰς ἐκ τῶ Θεῶν ὑπομνή-
 σεις, καὶ μονονυχὶ διδασκαλίας· τὸ ἀνίσχεῖν μοι τὸ
 σῶμα ἐπὶ τοσούτον τοσούτῳ βίῳ· τὸ μήτε ³ Βενεδίκτης
 ἄψασθαι, μήτε ⁴ Θεοδότῳ· ἀλλὰ καὶ ὕπερον ἐν ἐρωστικοῖς
 πάθεσι ἡρόμηνον ὑγιᾶν· τὸ χαλεπήναντα πολλα-
 κίς Ρῥαϊκῶ, μηδὲν πλέον πράττειν, ἐφ' ᾧ ἂν μετέγων.
 τὸ μέλλουσαν νέαν τελευτᾶν τὴν τεκῆσαν, ὅμως οἰκῆ-
 σαι μετ' ἐμῷ τὰ τελευτᾶ ἔτη. τὸ ὁσάκις ἐβυλήθην
 ἐπικυρῆσαι τινὶ πενομήνῳ, ἢ εἰς ἄλλό τι χρῆσθαι, μη-
 δέποτε ἀκῆσαι με, ὅτι ἔκ ἐστι μοι χρήματα, ὅθεν γέ-
 νῃ· καὶ τὸ αὐτῷ ἐμοὶ χρεῖαν ὁμοίαν, ὡς παρ' ἐτέρῳ
 μελαλαθεῖν, μὴ συμπίσειν· τὸ τὴν ⁵ γυναῖκα τοιαύ-
 την εἶναι, ὅπως μὴ περὶνιον, ὅπως δὲ φιλόσοφον, ὅ-
 πως δὲ ἀφελῇ· τὸ ἐπὶ ἡδύων τροφῶν εἰς τὰ παγδία
 Ἀπορῆσαι. τὸ δὲ ὄνειράτων βοηθήματα δοθῆναι, ἀλλά
 τε, καὶ ὡς μὴ πύειν αἶμα καὶ μὴ ἰλιγγιᾶν, καὶ τέττε ἐν
 Καίτη ⁶ ὥπως χρῆσι. ⁷ ὅπως τε ἐπιθύμῃσα φιλο-
 σοφίας, μὴ ἐμπιστεῖν εἰς τινὰ σοφιστὴν, μηδὲ ⁸ ἀποκα-
 θῆσαι ἐπὶ τὴν συγγραφῆς, ἢ συλλογισμὸς ἀναλύειν,
 ἢ περὶ τὰ μετεωρολογικὰ καταγίνεσθαι. πάντα γὰρ
 ταῦτα θεῶν βοηθῶν καὶ ⁹ τύχης δεῖται.

Τὰ ἐν Κναδαῖς πρὸς τῷ Γραφῆ.

B I B Λ Ι Ο Ν β.

ΕΩΘΕΝ¹ θελέγειν ἑαυτῷ, Σὺνδ' ἔξομα πε-
 ριέργω, ἀχαρίζω, ὑβρισῇ, δολερῷ, βασκάνω,
 ἀκοινωνήτω. πάντα ταῦτα (συμβέβηκεν ἐκείνοις παρὰ
 τὴν ἄγνοιαν τῆς ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ἐγὼ δὲ τεθεωρηκώς
 τὴν φύσιν τῶ ἀγαθοῦ, ὅτι καλόν, καὶ τῶ κακοῦ, ὅτι ἀσ-
 χρόν, καὶ τὴν αὐτῇ τῶ ἀμαρτάνουτος φύσιν, ὅτι μοι
 (συγγενὴς, ἔχι αἷμαλος, ἢ σπέρματος τῆ αὐτῆς, ἀλλὰ
 οὐ, καὶ θείας ἀπομοίρας μέτοχος, ὅτε βλαβῆται ὑπό
 τινος αὐτῶν δύναμα· ἀσχροῦ γὰρ με ὕδεις² περιβάλλ-
 λει· ὅτε ὀργίζεσθαι τῷ (συγγενεῖ δύναμα, ὅτε ἀπέχ-
 θεσθαι αὐτῷ. γεγόναντο γὰρ πρὸς (συγγένειαν, ὡς πό-
 δες, ὡς χεῖρες, ὡς βλέφαρα, ὡς οἱ τοῖχοι τῆς ἁνῶ καὶ
 τῆς κάτω οὐδόνων. τὸ ὅτι ἀνιπράσκειν ἀλλήλοις πα-
 ρὰ φύσιν. ἀνιπρακτικὸν δὲ τὸ ἀνανακτεῖν καὶ ἀποσρέ-
 φεσθαι. Ο, τί πόλλε τῷτό εἰμι, ³ (αρκία ἐστὶ καὶ ²
 πνιδμάτιον, καὶ τὸ ἡγεμονικόν. ἄφες τὰ βιβλία· μη-
 κέτι πῶ. ⁴ καὶ δέδο· ἀλλ' ὡς ἤδη ἀποθνήσκων, τῆς
 μὲν (αρκίων καθαφρόνησον· λύθρος καὶ ὀσάρια, καὶ ⁵ κρο-
 κύφαντον, ἐκ νάρων, φλεβίων, ἀρτηριῶν πλεγματίον.
 θάσσαι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα ὁποῖόν τι ἐστίν· ἄνεμος· ὅδε
 αἰεὶ τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ πάσης ὥρας ἐξεμύμνον, καὶ πάλιν
 ῥοφύμνον· τρίτον ὅτι ἐστὶ τὸ ἡγεμονικόν. ὡς ⁶ ἀπο-
 κοήθει· γέρον εἶ· μηκέτι τῷτό εἰσὶς δαλεῦσαι· μηκέ-
 τι καθ' ὁρμὴν ⁷ ἀκοινωνήσον νάρωσασθηῖται· μηκέτι
 τὸ εἰμαρμένον, ἢ παρὸν δυσχερᾶται, ἢ μέλλον ⁸ ὑπο-
 δύνεται.

- 3 δύνεσθαι. Τὰ τῶν Θεῶν θεωρίας μετὰ. τὰ τῆς τύχης ἢ ἀνά φύσεως, ἢ (υἱολώσεως, καὶ ἐπιπλοκῆς τῶν θεωρίᾳ διοικημάτων. πάντᾳ ἐκείθεν ρεῖ· θεωρεῖ δὲ τὸ ἀναγκαῖον, καὶ τὸ τῷ ὅλῳ κόσμῳ (υμφέρων, ἢ μέρος εἶ. παντὶ δὲ φύσεως μέρει ἀγαθόν, ὃ φέρει ἢ τῷ ὅλῳ φύσις, καὶ ὃ ἐκείνης ἐστὶ ζωτικόν. ζῶσι δὲ κόσμοι, ὡς περ αἱ τῶν στοιχείων, ἔτι καὶ αἱ τῶν (υἱολογμάτων μεταβολαί. ταῦτά (τοι ἀρκείτω, αἰεὶ δόγματά ἐσσι. τὴν δὲ βιβλίῳ διψαν ρίψον, ἵνα μὴ γογγύζων ἀποθάνῃς, ἀλλὰ ἴλεως ἀληθῶς, καὶ ἀπὸ καρδίας ἀχάριστος τοῖς
- 4 θεοῖς. Μένειναι ἐκ πόσων ταῦτα ἀναβάλλῃ, καὶ ὅποσάκις θεωρησίαν λαβὼν παρὰ τῶν θεῶν, ἢ χρᾶ¹ αὐταῖς. δεῖ δὲ ἤδη ποιεῖν ἀποδέσθαι, τίνος κόσμου μέρος εἶ, καὶ τίνος διοικῆντος τὸν κόσμον ἀπόρροια ὑπέστης· καὶ ὅτι ὅρος ἐστὶ (τοι περιγεγραμμένος τῷ χρόνῳ, ὃ ἐστὶν² εἰς τὸ μὴ ἀπαθρησάσαι χρῆσιν, οἰχήσε³), καὶ οἰχίσῃ,
- 5 καὶ αὐθις ἢκ⁴ ἤξε⁵). Πάσης ὥρας φρόνιζε εὐδαίμων, ὡς Ῥωμαῖος, καὶ ἄρρην, τὸ ἐν χειρὶ μετὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἀπλάτους (εὐνοίας, καὶ φιλοσοφίας, καὶ ἐλευθερίας, καὶ δικαιοσύνης πράττειν· καὶ σχολὴν (αὐτῷ ἀπὸ πασῶν τῶν ἄλλων φαντασιῶν πορίζειν. ποριεῖς δὲ, ἂν ὡς ἐσχάτην τῷ βίῳ, ἐκάστην πράξιν ἐνεργῇς, ἀπηλλαγμένην πάσης εὐκαρίτης, καὶ ἐμπαθοῦς ἀποστροφῆς ἀπὸ τῷ³ ἀρῶντος λόγου, καὶ ὑποκρίσεως, καὶ φιλαυτίας, καὶ δυσαρεστίας πρὸς τὰ (υμμεμοιραμένα. ὁρᾷς πῶς ὀλίγα ἐστὶν, ὧν κρατήσας τις, δύνα⁴ εὖρην καὶ θειοῦ βιώσασθαι βίον; καὶ γὰρ οἱ θεοὶ πλείον ὑδὲν ἀπαθήσονται
- 6 Παρὰ τῷ ταῦτα φυλάσσοντος. Ὑβρίζει⁴, ὕβριζε αὐτήν, ὃ ψυχὴ· τῷ δὲ τιμῆσαι (εαυτὴν ἢκέτι κατὰ ἔξεις·⁵ εὖ γὰρ ὁ βίος ἐκάστω. ἔτος δὲ (τοι σχεδὸν διή-

νυσαι, μὴ αἰδουμένη σεαυτήν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλων ψυ-
 χαῖς τιθεμένη τὴν σὴν ἀμοιβάν. Περιπατᾷ ¹ τί (ε 7
 τὰ ἔξωθεν ἐμπύπλοντα· καὶ πολλὴν παρέχευε σεαυτῷ τῷ
 προσμαρτάνειν ἀγαθόν τι, καὶ παύσαι ῥεμβόμηνος. ἤδη
 δὲ καὶ τὴν ἑτέραν περιφορὰν φυλακίον. ληρῶσι γὰρ καὶ
 διὰ πράξεων, οἱ κερμηκότες τῷ βίῳ, καὶ μὴ ἔχοντες
 σκοπὸν, ἐφ' ὃν παῖσαν ὁρμὴν καὶ καθάπαξ φανίσαι-
 αν ἀπάθύνουσιν. Παρὰ μὲν τὸ μὴ ἐφιστάειν, τί ἐν 8
 ἄλλῃ ψυχῇ γίγνεται, ὃ ῥαδίως τις ὥφθη κακοδαίμο-
 νῶν· τὸς δὲ τοῖς τῆς ἰδίας ψυχῆς κινήμασι μὴ πα-
 ρακολληθῆναι, ἀνάγκη κακοδαίμονεῖν. Τύτων αἰεὶ 9
 δεῖ μεμνηῖσθαι, τίς ἢ τῶν ὄλων φύσις, καὶ τίς ἢ ἐμὴ, καὶ
 πῶς αὕτη πρὸς ἐκείνην ἔχουσα, καὶ ὁποῖόν τι μέρος, ὁ-
 ποῖον τῷ ὅλῳ ἔσται, καὶ ὅτι ὕδεις ὁ κωλύων τὰ ἀκόλυντα
 τῇ φύσει, ἧς μέρος εἶ, πράττειν τε αἰεὶ καὶ λέγειν.
 Φιλοσόφως ὁ Θεόφραστος ἐν τῇ (υῖκρίσει τῶν ἀμαρ- 10
 τημάτων, ὡς ἂν τις ² κοινότερον τὰ τοιαῦτα (υῖκρί-
 νει, φησὶ, βαρύτερα εἶναι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν πλεονε-
 μελήματα τῶν κατὰ θυμόν. ὁ γὰρ θυμώδης μείλιτι-
 νος λύπης καὶ κληθῆναι (υῖολῆς φαίνεται) τὸν λόγον ἀπο-
 σρεφόμενος· ὁ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν ἀμαρτανῶν, ὕφ' ἡδο-
 νῆς ἡτλώμενος, ἀκολαστότερός πως φαίνεται), καὶ θηλύ-
 τερος ἐν ταῖς ἀμαρτίαις· ὁρθῶς ἔν καὶ φιλοσοφίας ἀξί-
 ως ἔφη, μείζονος ἐκλήματος ἔχειναι τὸ μετ' ἡδονῆς
 ἀμαρτανόμενον, ἢ περὶ τὸ μείλιτι λύπης. ὅπως τε ὁ μὲν
 προσειδημένῳ μᾶλλον ἔοικε, καὶ διὰ λύπην ἡναγκασ-
 μένῳ θυμοθῆναι· ὁ δὲ αὐτόθεν πρὸς τὸ ἀδικεῖν ὥρμη),
 φερόμενος ἐπὶ τὸ πράττειν τινα κατ' ἐπιθυμίαν. Ὡς 11
 ἤδη δυνατὸν ὄντος ἐξίεναι τῷ βίῳ, ὥτως ἕκαστα ποιεῖν
 καὶ διανοεῖσθαι. τὸ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν, εἰ μὲν

Θεοί εἰσιν, ὃδὲν δεινόν. κακῶ γὰρ σε ἔκ ἄν περιβάλοι-
 εν· ¹ ἢ δὲ εἴ τι ἔκ εἰσιν, ἢ ὅ μὲν αὐτοῖς τῶν ἀνθρω-
 πείων, τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κενῷ θεῶν, ἢ θεοῖας κε-
 νῶ; ἀλλὰ καὶ εἰσι, καὶ μέν αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπείων· καὶ
 τοῖς μὲν κατ' ἀλήθειαν κακοῖς, ἵνα μὴ περιπίπῃ ὁ ἄν-
 θρωπος, ἐπ' αὐτῷ τὸ πᾶν ἔθελον· τῶν δὲ λοιπῶν εἴ τι
 κακὸν ἦν, καὶ τῷτο ἄν περὶδόντο, ἵνα ἐπὶ τὸ πᾶν μὴ
 περιπίπῃ αὐτῷ. ὁ δὲ χεῖρω μὴ ποιεῖ ἀνθρώπον,
 πῶς ἄν τῷτο βίον ἀνθρώπου χεῖρω ποιήσεν; ὅτε δὲ
 κατ' ἄγνοιαν, ὅτε εἰδῶ μὲν, ² μὴ δυναμὴν δὲ προφυ-
 λάξασθαι, ἢ διορθώσασθαι ταῦτα, ἢ τῶν ὅλων φύσις
 παρῆδεν ἄν· ὅτε ἄν τηλικῶτον ἡμάρτεν, ἥτοι παρ'
 ἀδυναμίαν, ἢ παρ' ἀτεχνίαν, ἵνα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ
 κακὰ ἐπίσης τοῖς τε ἀγαθοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς κα-
 κοῖς πεφυρμένως (συμβαίη. θάνατος δὲ γε καὶ ζωὴ, δόξα
 καὶ ἀδοξία, πόνος καὶ ἡδονή, πλῆτος καὶ πένια, πάντια
 ταῦτα ἐπίσης (συμβαίη ἀνθρώπων τοῖς τε ἀγαθοῖς καὶ
 τοῖς κακοῖς, ὅτε καλὰ ὄντα, ὅτε ἀχρά. ὅτ' ἄρ' ἀγα-
 12 θὰ, ὅτε κακὰ εἰσι. Πῶς πάντια ταχέως ἐναφα-
 νίζε), τῷ μὲν κόσμῳ αὐτὰ τὰ σώματα, τῷ δὲ αἰῶνι
 αἱ μνημαὶ αὐτῶν; οἷά εἰσι τὰ αἰσθητὰ πάντια, καὶ μά-
 λιστα τὰ ἡδονῇ δαλεάζοντα, ἢ τῷ πόνῳ φοβῶντα, ἢ τῷ
 τύφῳ διαβεβημένα· πῶς ἀτελῇ καὶ ἀκαταφρόνητα, καὶ
 ῥυπαρὰ, καὶ εὐφθάρια, καὶ νεκρὰ, νοεῖας δυνάμεως ἐφι-
 σάνα. τί εἰσιν ὅτοι ὧν ³ αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν
 ἀδοξίαν. τί εἰσι τὸ ἀποθανεῖν· καὶ ὅτι ἐάν τις αὐτὸ
 μόνον εἰδῇ, καὶ τῷ μερισμῷ τῆς ἐννοίας διαλύσῃ τὰ ἐμ-
 φανιζόμενα αὐτῷ, ὅκετι ἄλλο τι ὑπολήψεται αὐτὸ εἶ-
 ναι ἢ φύσεως ἔρπον. φύσεως δὲ ἔρπον εἴ τις φοβεῖται,
 παθιδίον ἐστί· τῷτο μέντοι ὁ μόνον φύσεως ἔργον ἐσιν,
 ἀλλὰ

ἀλλὰ καὶ (συμφέρον αὐτῇ· πῶς ἄπλῃ) θεῷ ἄνθρωπος,
 καὶ κατὰ τί αὐτῷ μέρος, καὶ ὅταν πῶς ἔχη διακίῃ),
 τὸ τῷ ἀνθρώπῳ τῷτο μόνιον. Οὐδὲν ἀθλιώτερον 13
 τῷ πάντῃ κύκλῳ ἐκπεριερχομένη, καὶ ² τὰ νέρθεν γὰρ,
 φησὶν, ἐρδανῶντος, καὶ τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πλεονέκτων
 διὰ τεκμάρσεως ζητῶντος, μὴ ἀδοξομένη δὲ, ὅτι ἀρκεῖ
 πρὸς μόνῳ ³ τῷ ἑνὶ αὐτῷ δαίμονι εἶναι, καὶ τῷτον
 γνησίως θεραπεύειν. Θεραπεία δὲ αὐτῷ καθαρὸν πά-
 θος διαλεῖν, καὶ εἰκατότητος, καὶ δυσαρεσῆσεως τῆς πρὸς
 τὰ ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων γινόμενα. τὰ μὲν γὰρ ἐκ θεῶν
 ἀδύνατα δι' ἀρετὴν· τὰ δὲ ἐκ ἀνθρώπων φίλα διὰ
 (συγγνώμην· ἐστὶ δὲ ὅτε καὶ τρόπον τινὰ ἐλεεινὰ, δι' ἁλ-
 νοιαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν· ἢ ἐλάττωσιν ἢ πῆρωσις αὐτῇ
 τῆς σερισκῆσεως τῷ διακρίνειν τὰ λευκὰ καὶ ⁴ μέλαινα.
 Καὶ τριχίλια ἔτη βιώσεσθαι μέλλης, καὶ τοσαυτάκις μύ- 14
 ρια, ὅμως μέμνησο, ὅτι ὕδεις ἄλλον ἀποβάλλει βίον, ἢ
 τῷτον ὃν ζῇ· ὕδεις ἄλλον ζῇ, ἢ ὃν ἀποβάλλει. εἰς ταῦτο ἔν
 καθίστη) τὸ μήκισον τῷ βραχυτάτῳ. τὸ γὰρ παρὸν πα-
 σιν ἴσον, [εἰ] καὶ τὸ ἀπολλύμενον, ἢ ἴσον· καὶ τὸ ἀπο-
 βαλλόμενον ὅπως ἀκαριαῖον ἀναφαίνε). ⁶ ὅτε γὰρ τὸ πα-
 ρωχικὸς, ὅτε τὸ μέλλον ἀποβάλλοι ἂν τις. ὃ γὰρ ἢ
 ἔχει, πῶς ἂν τις τῷτο αὐτῷ ἀφέλοιτο; τέτων ἔν τῳ
 δύο δεῖ μεμνηῖσθαι· ἐνὸς μὲν, ὅτι πάντῃ ἐκ αἰδίου ὁμο-
 ειδῇ καὶ ἀνακυκλούμενα, καὶ ὕδεις διαφέρει, πότερον ἐν ἐ-
 κατον ἔτεσιν, ἢ ἐν διακοσίοις, ἢ ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ
 τὰ αὐτά τις ὀψέ). ἑτέρου δὲ, ὅτι καὶ ὁ πολυχρονιώ-
 τατος, καὶ ὁ τάχιστα τεθνηξόμενος, τὸ ἴσον ἀποβάλλει.
 τὸ γὰρ παρὸν ἐστὶ μόνον, ἢ σερίσκεσθαι μέλλει, ⁷ ὅπερ
 γὰρ ἔχει καὶ τῷτο μόνον· καὶ ὃ μὴ ἔχει τις ἢ ἀποβάλλει.
 Οτι πᾶν ὑπόληψις. ⁸ δῆλα μὲν γὰρ τὰ ⁹ πρὸς τὸν 15

Κυνικὸν Μόνημον λεγόμενα· δῆλον δὲ καὶ τὸ χρήσιμον
 τῷ λεγομένῳ, εἴαν τις αὐτῷ ¹ τὸ νόσιμον μέχρι τῷ ἀ-
 16 ληθὲς δέχηται). Ὑβρίζει ἑαυτὴν ἢ τῷ ἀνθρώπῳ ψυχῇ,
 μάστιγα μὲν ὅταν ἀπόσημα μὲν καὶ οἷον φῦμα τῷ κόσ-
 μῳ, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ γῆν). τὸ γὰρ θυχεραίνει τινὲ τῶν
 γινομένων, ἀπόσασις ἐστὶ τῆς φύσεως, ἥς ἐν μέρει, ἐκά-
 στε τῶν λοιπῶν φύσεις περιέχον). ἑπίστα δὲ, ὅταν ἄν-
 θρωπὸν τινα ἀποσραφῇ ἢ καὶ ἐναντία φέρῃ), ὡς βλά-
 ψα, οἷά ἐστιν αἱ τῶν ὀργισομένων. τρίτον ὑβρίζει
 ἑαυτὴν, ὅταν ἠσάτα ἠδονῆς, ἢ πόνου. τέταρτον, ὅταν
 ὑποκρίνῃ), καὶ ἐπιπλάσῃ, καὶ ἀναλῆθως τι ποιῇ, ἢ λέ-
 γῃ. πέμπτον, ὅταν πρᾶξιν τινα ἑαυτῆς καὶ ὁρμὴν,
 ἐπ' ὕδνα (κοπὸν ἀφίη, ἀλλὰ εἰκῇ, καὶ ἀπαρακολυθη-
 τως ὁτιῦν ἐνεργῇ· δέον καὶ τὰ μικρότατα, κατὰ τὴν
 ἐπὶ τὸ τέλος ἀναφορὰν γίνεσθαι. τέλος δὲ λογικῶν
 ζώων, τὸ ἔπεσθαι τῷ ² τῆς πόλεως καὶ πολιτείας τῆς
 17 πρεσβυλίας λόγῳ καὶ θεσμῷ. Τῷ ἀνθρώπῳ βίη ὁ
 μὲν χρόνος, εὐγῆ· ἢ δὲ ὑσία, ρένσα· ἢ δὲ αἰσθησις,
 ἀμυδρά· ἢ δὲ ὅλη τῷ σώματι σύγκρισις, εὐσηπλος·
 ἢ δὲ ψυχῇ, ³ ρόμβος· ἢ δὲ τύχη, δυσέκμαρτον· ἢ δὲ
 φήμη, ἄκριτον. (υπελόγη δὲ εἰπεῖν, πάντια, τὰ μὲν τῷ
 σώματι, πόλαμός· τὰ δὲ τῆς ψυχῆς, ὄνειρος καὶ τύφος
 ὁ δὲ βίος, πόλεμος καὶ ξένου ἐπιδημία· ⁴ ἢ ὑπεροφημία
 δὲ, λήθη. τί ἔν τὸ παραπέμψαι δυνάμενον; ἐν καὶ
 μόνον φιλοσοφία. τῷτο δὲ, ἐν τῷ τηρεῖν τὸν ἑνδον δαί-
 μονα ἀνύβριτον, καὶ αἰσιῇ, ἠδονῶν καὶ πόνων κρείσσοις,
 μηδὲν εἰκῇ ποιεῖν, μηδὲ διεφθαρμένως καὶ μετ' ὑπο-
 κρίσεως, ἀνευδεῖν τῷ ἄλλον ποιεῖσθαι τι, ἢ μὴ ποιεῖσθαι·
 ἔτι δὲ τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπνευμόμενα δεχόμενον,
 ὡς ἐκείθεν ποθεν ἐρχόμενα, ὅθεν αὐτὸς ηλθεῖ· ἐπὶ
 πᾶσι

πασι δὲ τὸν θάνατον ἵλεω τῇ γνώμῃ περιμύοντα, ὡς
 ὑδὲν ἄλλο ἢ λύσιν τῷ σοιχείῳ, ἐξ ὧν ἕκασον ζῶον
 (ὁκρίνε). εἰ δὲ αὐτοῖς τοῖς σοιχείοις μηδὲν δεινὸν ἐν
 τῷ ἕκασον διηνεκῶς εἰς ἕτερον μεταβάλλειν, διὰ τί ὑ-
 πίδηλαί τις τὴν πάντων μεταβολὴν καὶ διάλυσιν; κα-
 τὰ φύσιν γάρ· ὑδὲν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν.

Τὰ ἐν Καρύνῳ.

ΒΙΒΛΙΟΝ γ'.

ΟΥχὶ τὸτο μόνον δεῖ λογίζεσθαι, ὅτι καθ' ἑκάστην
 ἡμέραν ἀπαναλίσκει ὁ βίος, καὶ μέρος ἑλαττον
 αὐτῷ καταλείπει· ἀλλὰ κακῆινο λογισέον, ὅτι εἰ ἐπὶ
 πλέον βιώῃ τις, ἐκείνῳ γε ἄδηλον, εἰ ἱκανέσθ' ὁμοία
 αὐτῆς ἡ διάνοια πρὸς τὴν σύνεσιν τῆς πραγμάτων, καὶ
 τῆς θεωρίας τῆς συνεινέσεως εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῆς τε
 δειῶν καὶ τῆς ἀνθρωπείων. εἰ γὰρ παραληρεῖν ἄρξῃ,
 τὸ μὲν διαπνεῖσθαι, καὶ τρέφεσθαι, καὶ φανιάζεσθαι, καὶ
 ὀρμαῖν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ἔκ ἐνδεήσεως· τὸ δὲ ἑαυ-
 τῷ χρῆσθαι, καὶ τὴν τῷ καθήκοντος ἀριθμὸν ἀκριβεῖν,
 καὶ τὰ φεφαινόμῃνα διαρθρῆν, καὶ περὶ αὐτῶν τῶν, εἰ ἥδη
¹ ἱκανέον αὐτὸν, ἐφιστάνειν, καὶ ὅσα τοιαῦτα λογισμῶν
 (συνγεγυμνασμῶν πάντῳ χρήζει, προαποσβέννυ). χρὴ
 ἔν ἐπείγεσθαι, ἢ μόνον τῷ ἐγγυτέρῳ τῷ θανάτῳ ἐκά-
 στοίε γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν ἐννόησιν τῆς πραγ-
² μάτων καὶ τὴν παρακολύθησιν θεωπολήγειν. ² Χρὴ
 καὶ τὰ τοιαῦτα παραφυλάσσειν, ὅτι καὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα
 τοῖς φύσιν γινομένοις, ἔχει τι εὐχάρι καὶ ἐπαγογόν. οἷον
 ἄρβυ ὀπλωμῶν παραρρήγνυσθαι τινι μέρει· καὶ ταῦτα
 ἔν τὰ διέχοντα ἕτως καὶ τρόποι τινὰ παρὰ τὸ ἐπάγ-
 γελμα τῆς ἀρίστοποιας ἔχοντα. ἐπιπρέπῃ πως, καὶ θεω-
 ϑυμίαν πρὸς τὴν τροφὴν ἰδίως ἀνακινεῖ. πάντιν τε τὰ
 σῦκα, ὁπότε ὠραμότατά ἐσι, κέχρηται. καὶ ἐν ταῖς ³ δρυ-
 πέσις ἐλάμας, αὐτὸ τὸ ἐγγὺς τῇ σήψι ἰδίον τι κάλλος
 τῷ κάρπῳ, προσέθισιν. οἱ δ' ἀχρεὲς δὲ κάτω ἰδόντες,

καὶ τὸ τῷ λέοντος ἐπισκύνιον, καὶ ὁ ἥρ' (ὧν ἐκ τῆ σό-
 μάτος ῥέων ἀφρός, καὶ πολλὰ ἕτερα, κατ' ἰδίαν εἰ τις
 (κοποῖν, πόρρω ὄντα τῷ δειδῶς, ὁμῶς διὰ τὸ τοῖς φύ-
 σι γινόμενοις ἐπακολουθεῖν, (υπεπικοσμεῖ καὶ ψυχαγω-
 γεῖ. ὥς εἴ τις ἔχοι πάθος καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν πρὸς
 τὰ ἐν τῷ ὄλῳ γινόμενα, χεδὸν ὑδὲν ἔχι δόξει αὐτῷ καὶ
 ἥρ' κατ' ἐπακολούθησιν (υμβαγνόντων ἡδέως πως ¹ δια-
 συνίστασθαι. ἔτι καὶ καὶ θηρίων ἀληθῆ χάσματα, ἔχ
 ἥσπον ἡδέως ὀφέ), ἢ ὅσα γραφεῖς καὶ πλάσαι μιμνήμενοι
 δεικνύουσιν. καὶ γραδὸς καὶ γέροντος ἀκμήν τινα καὶ ὥραν, καὶ
 τὸ ἐν πασι ἐπαφρόδιτον, τοῖς ἑαυτῷ (ὠφροσιν ὀφθαλ-
 μοῖς ὁρᾶν δυνήσε). καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἔστι πάντι ² πι-
 θανά, μόνῳ δὲ τῷ πρὸς τὴν φύσιν, καὶ τὰ ταύτης ἔρλα
 γνησίως ὠκειωμένῳ ³ πεπεισέται. Ἰπποκράτης πολ-
 λὰς νόσους ἰασάμενος, νοσήσας ἀπέθανεν. οἱ Χαλδαῖοι
 πολλῶν θανάτους προηγόρευσαν· εἶτα καὶ αὐτοὺς τὸ προ-
 πρῶτον κατέλαβεν. Ἀλέξανδρος, καὶ Πομπηῖος, καὶ
 Γάιος Καῖσαρ, ὅλας πόλεις ἄρδην τοσαυτάκις ἀνελόν-
 τες, καὶ ἐν παραλάξει πολλὰς μυριάδας ἱππέων καὶ
 πεζῶν κατακόψαντες, καὶ αὐτοὶ ποῖε ἐξῆλθον τῷ βίῳ.
⁴ Ἡράκλειος, περὶ τῆς τῷ κόσμῳ ἐκπυρώσεως τοσαῦτα
 φυσιολογήσας, ὑδάτος τὰ ἐν ἴδῳ πληρωθεὶς βομβίτῳ
 κατακεχρισμένος ἀπέθανεν. ⁵ Δημόκριτον δὲ οἱ φθεῖρες,
 Σωκράτην δὲ ἄλλοι ⁶ φθεῖρες ἀπέκλειναν. τί ταῦτα;
 ἐνέβης, ἐπλάσας, καλήχθης· ἐκβηθι. εἰ μὲν ἐφ' ἕτερον
 βίον, ὑδὲν θεῶν κενόν, ὑδὲ ἐκεῖ. εἰ δὲ ἐν ἀναμοθησίᾳ,
 πᾶσι πόνων καὶ ἡδονῶν ἀνεχόμενος, καὶ λαίρδων τού-
 τῳ χείρονι ⁷ τῷ ἀλγείῳ. ⁸ ἢ περὶ τὸ ὑπηρεῖν· τὸ
 μὲν γὰρ νῦν καὶ δαίμων, τὸ δὲ γῆ καὶ λῦθος. Μὴ κατα-
 τρίψῃς τὸ ὑπολιπόμενον τῷ βίῳ μέρος ἐν ταῖς περὶ
 ἑτέρων

ἑτέρων φαντασίαις, ὁπόταν μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τι κοινωφελὲς ποιῇ. ¹ ἥτοι γὰρ ἄλλῃ ἔρβῃ ἑρῇ, τυτέσι φανταζόμενος τί ὁ δαίνα πράσῃ, καὶ τίνας ἔτεκεν, καὶ τί λέγῃ, καὶ τί ἐνθυμῆται, καὶ τί τεχνάζῃ, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι τῆς τῷ ἰδίου ἡγεμονικῆ παραληρήσεως. χρὴ μὲν ὅν καὶ τὸ εἰκῇ καὶ μάτην ἐν τῷ εἰρμῷ τῷ φαντασιῶν περιΐσασθαι, πωλύ δὲ μάλιστα τὸ περιέρσον, καὶ κακόνητες· καὶ ἐθισέον ἑαυτὸν, μόνῃ φαντάζεσθαι, περὶ ὧν εἴ τις ἄφνω διανέροισι, τί νῦν διανοῇ; μετὰ παρρησίας παραχρῆμα ἂν ἀποκρίναμο, ὅτι τὸ καὶ τό· ὡς ἐξ αὐτῶν ἀθύς δῆλα εἶναι ὅτι πάντα ἀπλᾶ καὶ ἀμενῇ, καὶ ζῶν κοινωνικῶν, καὶ ἀμελῶντος ἡδονικῶν, ἢ καθάπαξ ἀπολαυστικῶν φαντασμάτων, ἢ φιλονεκίας τινος, ἢ βασκανίας καὶ ὑποψίας, ἢ ἄλλῃ τινος, ἐφ' ᾧ ἂν ἐρυθρίασειας ἐξηγούμενος, ὅτι ἐν νῶ αὐτὸ εἶχες. ὁ γὰρ τοι ἀνὴρ ὁ τοιοῦτος, ὅς ἐστι ὑπερλίθιμος, τὸ ὡς ἐν ἀρίστοις ἡδὴ εἶναι, ² ἱερᾶς τις καὶ ὑπεργὸς θεῶν, χρώμενος καὶ τῷ ἔνδον ἰδρυμῶ αὐτῷ, ὃ παρέχεῖ τὸν ἀνδρωπον ἄχραντον ἡδονῶν, ἄτρωτον ὑπὸ πάντος πόνου, ³ πάσης ὕβρεως ἀνέπαφον, πάσης ⁴ ἀνάσθητον πονηρίας, ἀθλήτην ἄθλων τῷ μεγίστῃ, τῷ ὑπὸ μηδενὸς πάθους κατεβληθῆναι, δικαιοσύνην βεβαμμένον εἰς βάθος, ἀπαζόμενον μὲν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ (συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα πάντα· μὴ πολλάκις δὲ, μηδὲ χωρὶς μεγάλης καὶ κοινωφελὲς ἀνάγκης φανταζόμενον, τί ποτε ἄλλος λέγῃ, ἢ πράσῃ, ἢ διανοεῖται. μόνῃ γὰρ τὰ ἑαυτῷ πρὸς ἐνέργειαν ἔχῃ, καὶ τὰ ἑαυτῷ ἐκ τῷ ὅλων (συκλωθόμενα διηλεκτῶς ἐννοεῖ· κακῶνα μὲν καλὰ παρέχεῖ), ταῦτα δὲ ἀγαθὰ εἶναι πέπεισται. ἢ γὰρ ἐκάστῳ νεμομένη μοῖρα ⁵ (συμφέρεται τε καὶ (συμφέρει. μέμ-

νῆ) δὲ, καὶ ὅτι (συγγενὲς πᾶν τὸ λογικόν· καὶ ὅτι κήδεσ-
 θαι μὲν πάντων ἀνθρώπων κατὰ τὴν τῷ ἀνθρώπῳ φύ-
 σιν ἐστίν. δόξης δὲ ἔχει τῆς παρὰ πάντων ἀνθεκτίον,
 ἀλλὰ τῷ ὁμολογημένῳ τῇ φύσιν βιήτων μόνον. οἱ δὲ
 μὴ ὕτως βιῆτες, ὅποιοί τινες οἴκοι τε καὶ ἔξω τῆς οἰ-
 κίας, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, οἱ τοὶ μεθ' οἷων φύρων),
 μεμνημένος διαίεσθαι. καὶ τοίνυν ἔδδ' τὸν παρὰ τῷ τοι-
 ῦτων ἔπαυτον ἐν λόγῳ τίθεσθαι, ὅτι οἷον ἔδδ' αὐτοὶ ἑαυ-
 τοῖς ἀρέσκον). Μῆτε ἀκυσίος ἐνέργει, μῆτε ἀκοι- 5
 νώητος, μῆτε ἀνεξέτατος, μῆτε ἀνθελκόμενος· μῆτε
 κομψεία τὴν διάνοιάν (καὶ καλλωπιζέτω· μῆτε πο-
 λυρρήμων, μῆτε ² πολυπράγμων ἔσο. ἔτι δὲ ³ ὁ ἐν (τοῖ
 θεοῖς ἔσω θεοσάτης ζῶν ἄρρενος, καὶ πρεσβύτης, καὶ πο-
 λιτικῷ, καὶ Ῥωμαῖν, καὶ ἄρχοντι, ἀναξίτατος ἑαυτὸν,
 οἷος ἂν εἴη τις περιμύων τὸ ἀνακκλητικὸν ἐκ τῷ βίῳ
⁴ εὐκλῆτος. μῆτε ὀρεῖα δέόμενος, μῆτε ἀνθρώπῳ τινὸς
 μάρτυρος. ⁵ ἐν δὲ τὸ φαίδρον, καὶ τὸ ἀπροσδεὲς τῆς ἔξω-
 θεν ὑπηρεσίας, καὶ τὸ ἀπροσδεὲς ἡσυχίας, ἢν ἄλλοι
 παρέχουσιν. ὀρθὸν ἢν εἶναι χρὴ, καὶ ὀρθόμενον. Εἰ 6
 μὲν κρεῖττον ἀρίσκει ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ δικαιοσύνης,
 ἀληθείας, (σωφροσύνης, ἀνδρείας, καὶ καθάπαξ τῷ ἀρ-
 κείῳ εἶναι τὴν διάνοιάν (καὶ ἐν οἷς κατὰ τὸν λόγον
 τὸν ὀρθὸν πράττειν) (καὶ παρέχει), καὶ ⁶ ἐν τῇ εἰμαρμέ-
 νῃ, ἐν τοῖς ἀπροαγρέτως ἀπονεμομένοις· εἰ τῷ, φη-
 μὶ, κρεῖσσόν τι ὁρᾷς, ἐπ' ἐκεῖνο ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς
 τραπόμενος, τῷ ἀρίστῳ ἀρισκομένῳ ἀπόλαυε. εἰ δὲ μη-
 δὲν κρεῖττον φαίνεται αὐτῷ τῷ ἐνιδρυμένῳ ἐν (τοῖς δαίμο-
 νοις, τὰς τε ἰδίας ὁρμὰς ὑποβίβας ἑαυτῷ, καὶ τὰς
 φαντασίας ἐξελάζοντος, καὶ τῶν αἰσθητικῶν πείσεων, ὡς
 ὁ Σωκράτης ἐλεγε, ἑαυτὸν ἀφειλικυκός, καὶ τοῖς θεοῖς
 ὑπο-

ὑποβίβλαχότος ἑαυτὸν, καὶ τῶν ἀνθρώπων περικυβερτούμενος· εἰ τότε πάντα τὰ ἄλλα μικρότερα καὶ ἀτελέστερα ἀ-
 ρίσκεις, μηδενὶ χώραν δίδου ἑτέρῳ, πρὸς δὲ ῥέψας ἅπαξ
 καὶ ἀποκλίνας, ἕκ ἑτι ἀπερισπασίως τὸ ἀγαθὸν ἐκείνο τὸ
 ἴδιον καὶ τὸ σὸν περιμῶν δυνήσῃ· ἀνθικαθῆσθαι γὰρ τῷ
 λογικῷ καὶ ¹ ποιητικῷ ἀγαθῷ, ὃ θέμις, ὅδ' ὅτιν ἐτε-
 ρογῆς, οἷον τὸν παρὰ πολλῶν ἔπαυτον, ἢ ἀρχάς, ἢ
 πλεῖστον ἢ ἀπολαύσεις ἡδονῶν. πάντα ταῦτα, καὶ
 πρὸς ὀλίγον ἐναρμόζειν δοῖται, κατεκράτησεν ἄφρων, καὶ
 παρήνεγκεν. σὺ δέ, φημί, ἀπλῶς καὶ ἐλευθερίως ἐλθὲ τὸ
 κρεῖττον, καὶ τότε ἀνέχεσθαι. κρεῖττον δὲ τὸ συμφέρον, εἰ
 μὲν τὸ ὡς λογικῷ, τῷτο τήρῃ· εἰ δὲ τὸ ὡς ζῳῷ, ἀπό-
 φηται, καὶ ² αὐτόφως φύλασσε τὴν κρίσιν μόνον, ὅπως
 7 ἀσφαλῶς τὴν ἐξέτασιν ποιήσῃ. Μὴ τιμήσης ποτε ὡς
 συμφέρον σεαυτῷ, ὃ ἀναγκάσει σέ ποτε τὴν πίσιν πα-
 ραβῆναι, τὴν αἰδῶ ἐγκαταλιπεῖν, μισῆσαί τινα, ὑποπ-
 τεῦσαι, καταράσασθαι, ὑποκρίνασθαι, ἐπιθυμῆσαί τι-
 νος τοίχων καὶ παραπέλασμάτων δεομένην. ὃ γὰρ τὸν
 ἑαυτῷ νῦν καὶ δαίμονα, καὶ τὰ ³ ὄργια τῆς τότε ἀρετῆς
 πεσελόμενος, τραγωδίαν ὃ ποιῇ, ὃ σενάζει, ἕκ ἐρημί-
 ας, ὃ πολυπληθείας ⁴ δεισέει· τὸ μέγιστον, ζῆσθαι, ⁵ μή-
 τε διώκων, μήτε φεύγων· πότερον δὲ ἐπὶ πλεόν δια-
 σημα χρόνῳ (ῥωμαίῳ περιεχομένη τῇ ψυχῇ, ἢ ἐπ'
 ἑλαστον χρίσει), ὅδ' ὅτιν αὐτῷ μέλει· καὶ γὰρ ἤδη ἀ-
 παλλάσσεσθαι δέη, ὅπως ἀλύτως ἅπεισιν, ὡς ἄλλο τι
 τῶν αἰδημόνως καὶ κοσμίως ἐνεργεῖσθαι δυναμένων ἐνερ-
 γήσεων· τῷτο μόνον παρ' ὅλον τὸν βίον ἀλαβύμενος,
 τὸ τὴν διάνοιαν ἐν τινὶ τῶν οἰκείων νοεῖν πολιτικῷ ζῳῷ
 8 ⁶ τροπῇ ἡγεῖσθαι. Οὐδὲν ἂν ἐν τῇ διανοίᾳ τῷ κεκο-
 λασμένῳ καὶ ἐκκαθαρμένῳ πωῶδες, ὅδε μὲν μεμολυσ-
 μένον,

μῶνον, ὃδὲ ὕψυλον εὐροῖς. ὃδὲ ἀσύντελῃ τὸν βίον αὐτῷ
 ἢ πεπρωμένη καὶ ἀλαμβάνῃ, ὥς ἂν τις εἴποι τὸν τρα-
 γῶδον, περὶ τῷ τελέσαι καὶ διαδραμαλίσαι, ἀπαλλάττει-
 σθαι. ἔτι δὲ ὃδὲν δῦλον, ὃδὲ κομψόν, ὃδὲ προσδεδεμένον,
 ὃδὲ ¹ ἀπεχισμῶνον, ὃδὲ ὑπάρχον, ὃδὲ ἐμφωλεῦον. Τὴν 9
 ὑποληπτικὴν δύναμιν σέβει. ἐν ταύτῃ τὸ πᾶν, ἵνα ὑπό-
 ληψις τῷ ἡγεμονικῷ σὺ μηκέτι ἐλθῇ ² ἀνακόλυνθον
 τῇ φύσει, καὶ τῇ τῷ λογικῷ ζῶν καὶ ἀσκαδῇ. αὕτη δὲ ³ ἐ-
 παγγέλλει ⁴ ἀπροπῴσιαν, καὶ τὴν πρὸς ἀνθρώπους οἰ-
 κείωσιν, καὶ τὴν τοῖς θεοῖς ἀκολουθίαν. Πάντα ἔν ῥίψας, 10
 ταῦτα μόνον τὰ ὀλίγα (ὑνεχε· καὶ ἔτι (ὕμνημόναι, ὅ-
 τι μόνον ζῇ ἕκαστος τὸ παρὸν τῷτο, τὸ ἀκαριαῖον· τὰ δὲ
 ἄλλα, ἢ βεβίω), ἢ ἐν ἀδήλῳ· μικρὸν μὲν ἔν ὃ ζῇ ἕκαστος,
 μικρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς γωνίδιον ὅπου ζῇ· μικρὸν δὲ καὶ ἡ
 μηκίστη ὑπεροφημία, καὶ αὕτη δὴ καὶ ἀδιαδοχὴν ἀνθρω-
 παρίων τάχιστα τεθνηξομῶνον, καὶ ἐκ εἰδότηων ὃδὲ ἐαυ-
 τὸς, ὅτε γε τὸν πρόπαλα τεθνηκόσῃα. Τοῖς δὲ εἰρη- 11
 μῶνοις ⁵ παρὰ τῇμασιν ἐν ἔτι πρὸς σέσω, τὸ ὅρον ἢ ὑπο-
 γραφὴν αἰετοειδῶς τῷ ὑποπίπτοντος φανίσαι, ὥστε
 αὐτὸ ὁποῖόν ἐστι κατ' ἑστίαν γυμνόν, ὅλον δὲ ὅλων διη-
 ρημῶς βλέπειν· καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα αὐτῷ, καὶ τὰ ὀνό-
 ματα ἐκείνων ἐξ ὧν (ὕνεκριθη, καὶ εἰς ἃ ἀναλυθήσεται),
 λέγειν παρ' ἑαυτῷ. ὃδὲν γὰρ ὅπως μεγαλοφροσύνης
 ποιητικόν, ὥς τὸ ἐλέγχειν ὁδῶ καὶ ἀληθείᾳ ἕκαστον τῷ
 τῷ βίῳ ὑποπίπτοντων δύνασθαι, καὶ τὸ αἰετοειδῶς εἰς
 αὐτὰ ὁρᾶν, ὥστε (ὕνεπιβάλλειν ὁποῖῳ τινὶ τῷ κόσμῳ,
 ὁποῖαν τινὰ τῷτο χρεῖαν παρεχόμενον, τίνα μὲν ἔ-
 χῃ ἀξίαν ὥς πρὸς τὸ ὅλον, τίνα δὲ ὥς πρὸς τὸν ἄν-
 θρωπον, ⁶ πολίτην ὅλην πόλεως τῆς ἀνωλότης, ἥς
 αἱ λοιπαὶ πόλεις ὡς οἰκίαι εἰσὶν· τί ἐστὶ, καὶ ἐκ
τίνων,

- τίνων (συγκρί), ἡ πόσον χρόνον πέφυκε παραμέ-
 νειν τῷτο, τὸ τὴν φαντασίαν μοι νῦν ποιεῖν· ἡ τίτος
 ἀρετῆς πρὸς αὐτὸ χρεῖα, οἷον ἡμερότης, ἀνδρείας,
 ἀληθείας, πίστεως, ἀφελείας, ¹ αὐταρκειας, ἢ λοι-
 πῶν· διὸ δεῖ ἐφ' ἑκάστῳ λέγειν, τῷτο μὲν παρὰ θεῶ
 ἢ καὶ· τῷτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν, ἡ τὴν συμμηρομέ-
 νην σύγκλωσιν, ἡ τὴν τοιαύτην σύνδεξιν τε ἡ τύχην·
 τῷτο δὲ παρὰ τῷ συμφύλῳ ἡ συγγενῆς ἡ κοινωνῷ, ἀλ-
 νοῦντος μὲντοι ὅτι τὶ αὐτῷ κατὰ φύσιν εἰσιν. ἀλλ' ἐγὼ
 ἔκ ἀγνοῶ. διὰ τῷτο χρώματι αὐτῷ κατὰ τὸν τῆς κοι-
 νωνίας φυσικὸν νόμον, ἀνοῶς, ἡ δικάως· ἅμα μέλει
- ¹²² τῷ κατ' ἀξίαν ἐν τοῖς μέσοις (υποχάζομαι). Εἰάν
 τὸ παρὸν ἐνεργῆς, ἐπὶ μένος τῷ ὀρθῷ λόγῳ ἐσπυδασ-
 μῶως, ἐρρωμῶως, ἀμῶως, καὶ μηδὲν ³ παρεμπόρδ-
 μα, ἀλλὰ τὸν ἑαυτοῦ δαίμονα καθαρὸν ἐσῶτα τηρῆς,
 ὡς εἰ ἡ ἡδὴ ἀποδύναμι δέοι· εἰάν ⁴ τῷτο συνάπτης, μη-
 δὲν περιμῶων, μηδὲ φάγων, ἀλλὰ τῇ παρῶσῃ κατὰ
 φύσιν ἐνεργείᾳ, ἡ τῇ ὧν λέγεις ἡ φθίγῃ, ἡρωϊκῇ ἀλη-
- ¹³ θεῖα ἀρκύμενος, ἀζωήσεις. ἔστι δὲ ἡδεῖς ὁ τῷτο κωλύ-
 σαι δυνάμενος. Ὡστερ οἱ ἰατροὶ αἰεὶ τὰ ὄργανα καὶ
 σιδήρια πρόχειρα ἔχουσι πρὸς τὰ ἀφνίδια ἢ δὲ θερα-
 πείματων· ἔτω τὰ δόγματα σὺ ἔτοιμα ἔχει πρὸς τὸ
 τὰ θεῖα ἡ ἀνθρώπινα εἰδέναι, ἡ πᾶν ἡ τὸ μικρότατον
 ἔτω ποιεῖν, ὡς τῆς ἀμφοτέρων πρὸς ἀλλήλα συνδέσεως
 μεμνημένος. ἔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἀνὰ τῆς ἐπὶ τὰ
- ¹⁴ θεῖα (υποαναφορᾶς εὖ πράξεις, ἔτε ἔμπαλιν. Μηκέτι
 πλανῶ· ἔτε γὰρ τὰ ὑπομνηματῖα (ἡ μέλλεις ἀναγι-
 νώσκειν, ἔτε τὰς ἢ ἀρχαίων Ῥωμαίων καὶ Ἑλλήνων
 πράξεις, ἡ τὰς ἐκ ἢ συγγραμμάτων ἐκλογάς, ἅς εἰς
 τὸ γῆρας (αὐτῷ ἀπερίθισο· σπεῦδε ἔν ἐς τέλος, καὶ
 τὰς

τὰς κενὰς ἐλπίδας ἀφείκ, (αὐτῷ βοήθει, εἴ τί σοι μέλει
 (αὐτῷ· ὡς ἔξουσιν. Οὐκ ἴσασι, πόσα (ρημαίνε τὸ 15
 κλέπειν, τὸ σπεῖρειν, τὸ ὠνεῖσθαι, τὸ ἡσυχάζειν, τὸ
 ὁρᾶν τὰ πρακτεία, ὃ ἔκ ὀφθαλμοῖς γίνε), ἀλλ' ἐτέρα
 τινὶ ὄψι. ¹ Σῶμα, ψυχὴ, νῦς· (ῥώματος ἀδοήσεις, 16
 ψυχῆς ὀρμαί, νῦ δόγματα. τὸ μὲν τυπῆσθαι φαντα-
 στικῶς, καὶ τῆς βοσκημάτων· τὸ δὲ νάρσασσας εἶσθαι
 ὀρμητικῶς, καὶ τῆς θηρίων καὶ τῆς ² ἀνδρογύνων, καὶ
 Φαλαγγίδος, καὶ ³ Νέρωνος· τὸ [δὲ] τὸν νῦν ἡγεμόνα
 ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ τῆς θεῶς μὴ
 νομιζόντων, καὶ τῆς τὴν παλρίδα ἐγκαταλείπόντων,
 καὶ τῶν ποιόντων, ἐπειδὴν κλείσωσι τὰς θύρας. εἴ
 ἔν τὰ λοιπὰ κοινὰ ἐσι πρὸς τὰ εἰρημνία, λοιπὸν τὸ
 ἰδίον ἐσι τῷ ἀγαθῷ, φιλεῖν μὲν καὶ ἀσπάζεσθαι, τὰ (υμ-
 βαίνοντα, καὶ (υγκλωθόμενα αὐτῷ· τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ
 στήθει ἰδρυμένον δαίμονα μὴ φύρειν, μηδὲ θορυβεῖν ὄχ-
 λῳ φαντασιῶν, ἀλλὰ ἴλεων διαλεγεῖν, κοσμίως ἐπόμε-
 νον ὡς θεῷ, μήτε φθειρόμενόν τι παρὰ τὰ ἀληθῆ,
 μήτε ἐπεργάζεσθαι παρὰ τὰ δίκαια. εἰ δὲ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ
 πάντες ἄνθρωποι, ὅτι ἀπλῶς καὶ ἀδομήτως καὶ ἀθύμως
 βιοῖ, ἔτε χαλεπαίνει τινὶ τέτων, ἔτε παραλίρεται) τῆς
 ὁδῷ τῆς ἀγύσης ἐπὶ τὸ τέλος τῷ βίῳ, ἐφ' ὃ δεῖ ἐλθεῖν
 καθαρὸν, ἡσύχιον, εὐλυτον, ἀβιάτως τῇ ἐαυτοῦ μοίρᾳ
 (συντηρησόμενον.

ΒΙΒΛΙΟΝ Δ'.

ΤΟ ἔνδον κυριεῦον, ὅταν κατὰ φύσιν ἔχη, ὕτως ἔστηκε πρὸς τὰ συμβαίνοντα, ὥστε αἰετὸς πρὸς τὸ δυνατὸν καὶ διδόμενον μέλει λίθεσθαι ῥαδίως. ¹ ὕλην γὰρ ἀπολείαλμυρὴν ὑδεμίαν φιλεῖ· ἀλλὰ ὁρμῇ μὲν πρὸς τὰ ² ἡγέμενα ³ μετ' ὑπεξαγρέσεως· τὸ δὲ ἀνλισταγόμενον ὕλην ἑαυτῷ ποιεῖ· ὥσπερ τὸ πῦρ, ὅταν ἐπικρατῇ τῷ ἐμπιπλόνῳ, ὑφ' ὧν ἂν μικρὸς τις λύχνος ἐσβέσθῃ· τὸ δὲ λαμπρὸν πῦρ τάχιστα ἐξωκείσῃ ἑαυτῷ τὰ ἐπιφορέμενα, καὶ καίηνάλῃ, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ἐπὶ μείζον ἦρθῃ. Μηδὲν ἐνέρσημα εἰκῇ, μηδὲ ἄλλως ἢ κατὰ θεώρημα συμπληρωτικὸν τῆς τέχνης ἐνεργείτω. ³ Αναχωρήσεις ⁴ αὐτοῖς ζηήσιν, ἀγροικίας καὶ ἀγυιανίς, καὶ ὅρη· εἰώθας δὲ καὶ σὺ τὰ τοιαῦτα μάλιστα ποθεῖν. ὅλον δὲ τῷτο ἰδιωτικώτατόν ἐστιν, ἐξὸν ἧς ἂν ὥρας ἐθνηλήσης εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν. ὕδαμῦ γ' ὅτε ἡσυχιώτερον, ὅτε ἀπραγμονέστερον ἄνθρωπος ἀναχωρεῖ, ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν· μάλιθ', ὅστις ἔχει ἔνδον τοιαῦτα, εἰς ἃ ἐγκύψας, ἐν πάσῃ ἀμαρεῖᾳ ἀθὺς γίνετ'. τὴν δὲ ἀμάρεϊαν λέγω ὕδεν ἄλλο, ἢ ἀκοσμίαν. Συνεχῶς ἔν δίδω (ἑαυτῷ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ⁵ ἀναίει (ἑαυτόν. βραχεία δὲ ἔσω καὶ ⁶ σοιχειώσθῃ, ἃ ἀθὺς ἀπαρήσαντα ἀρκέσει εἰς τὸ πᾶσαν ⁷ αὐτὴν ἀποκλύσαι, καὶ ἀποπέμψαι σε, μὴ δυσχεραίνοντα ἐκείνοις, ἐφ' ἃ ἐπανερχῇ. τίτι γ' δυσχεραίνεις τῇ τῶν ἀνθρώπων κακίᾳ; ἀναλογισάμενος τὸ ⁸ κρίμα, ὅτι τὰ λογικὰ

ζῶα ἀλλήλων ἔνεκεν γέγονεν· καὶ ὅτι τὸ ἀνέχεσθαι, μέρος τῆς δικαιοσύνης· καὶ ὅτι ἄκοντες ἀμαρτάνουσι· καὶ πόσοι ἤδη διεχθράσαντες, ὑποπλάσαντες, μισήσαντες, ¹ διαδοραλιδέντες ἐκλείταν), τετέφρων). πάντες ποτέ. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῆς ὅλων ἀπονεμομένων δυσχεραίνεις· ἀνανεωσάμενος τὸ διεζαγμένον, ἥτοι πρόνοια, ἢ ἄτομοι, ἢ ἐξ ὧν ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ κόσμος ὥσανεὶ πόλις. ἀλλὰ τὰ (ωμαλικά (καὶ ἄψε). ἔτι ² ἐννοήσας ὅτι ἐκ ἐπιμίγνυ) λείως ἢ τραχέως κινεμένων πνέματι ἢ διάνοια, ἐπειδὴν ἅπασι ἑαυτὴν ἀπολάβῃ, καὶ γνωρίσῃ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, καὶ λοιπὸν ὅσα περὶ πόνου καὶ ἡδονῆς ἀκήκοας, καὶ (υλκαίεθαι. ἀλλὰ τὸ δοξάριον (καὶ ³ περιπαύσθ. ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος τῆς πάντων λήθης καὶ τὸ χάος τῶν ἐφ' ἑκάτερα ἀπείρου αἰῶνος, καὶ τὸ κενὸν τῆς ἀπηχήσεως, καὶ τὸ ἀμετάβολον, καὶ ἀκρίνον ⁴ τῆς ἐφ' ἡμῖν δοκάνων, καὶ τὸ σενὸν τῶ τόπῳ ἐν ᾧ περιγράφει). ὅλη τε γὰρ ἡ γῆ σιγῇ, καὶ ταύτης πόσον γωνίδιον ἢ καλοίκησις αὕτη; καὶ ἐνταῦθα πόσοι, καὶ οἳ οἱ τινες οἱ ἐπαγεσόμενοι; λοιπὸν ἔν μύμνησο τῆς ὑποχωρήσεως τῆς ἐς τῆς τοῦ ⁵ ἀρθρίδιον ἑαυτῶν· καὶ πρὸ πάντος μὴ πῶ, μηδὲ κατελεῖναι, ἀλλὰ ἐλεύθερος ἔσο, καὶ ὅρα τὰ πράγματα ὡς ἀνὴρ, ὡς ἄνθρωπος, ὡς πολίτης, ὡς θνητὸν ζῶον. Ἐν δὲ τοῖς περὶ χειρολάτοις εἰς ἀεὶ κύψεις, ταῦτα ἔσω τὰ δύο. ἐν μὲν, ὅτι τὰ πράγματα ἐκ ἄπλῃ τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἔξω ἔθηκεν ἀτρεμνῆα· αἱ δὲ ὀχλήσεις ἐκ μόνης τῆς ἐνδον ὑπολήψεως. ἕτερον δὲ, ὅτι πάντα ταῦτα ὅσα ὁρᾷς, ὅσον ὑδέπω ⁶ μετὰβάλλῃ, καὶ ἐκ ἔτι ἔσαι· καὶ ὧν ἤδη μετὰβολαῖς αὐτὸς παρὰ τύχηκας (υπερῶς διανοῦ. ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις· ὁ βίος, ὑπόληψις. Εἰ τὸ ⁷ γεορὸν ἡμῖν κοινόν, καὶ ὁ ⁴ λόγος

λόγος καθ' ὃν λογικοὶ ἐσμὲν κοινός· εἰ τῦτο, καὶ ὁ
 περὶ σαρκίτικος τῆς ποιησέων, ἢ μὴ, λόγος κοινός· εἰ τῦ-
 το, καὶ ὁ νόμος κοινός· εἰ τῦτο, πολιταὶ ἐσμὲν· εἰ τῦ-
 το, πολιτὰς μάλός τινος μετέχομεν· εἰ τῦτο, ὁ κόσμος
 ὡσανεὶ πόλις ἐστί. τίνας γὰρ ἄλλω φήσει τις τὸ τῆς ἀν-
 θρώπων πᾶν γένος κοινῷ πολιτὰς μάλος μετέχειν; ἐκεί-
 νον δὲ ἐκ τῆς κοινῆς ταύτης πόλεως, καὶ αὐτὸ τὸ νοε-
 ρὸν καὶ λογικὸν καὶ νομικὸν ἡμῖν, ἢ πόθεν; ὥστε γὰρ τὸ
 γεῶδες μοι ἀπὸ τινος γῆς ἀπομέρισται, καὶ τὸ ὑγρὸν
 ἀφ' ἑτέρου σοιχείει, καὶ τὸ πνευματικὸν ἀπὸ πνεύματος τι-
 νος, καὶ τὸ θερμὸν καὶ πυρῶδες ἐκ τινος ἰδίας πνεύματος
 (ἔστι γὰρ ἐκ τῆς μηδενὸς ἔρχεσθαι), ὥστε μὴ εἰς τὸ ἕκ ὅν
 5 ἀπέρχεται) ἔτι δὲ καὶ τὸ νοερὸν ἡκεῖ ποθέν. Ὁ θάνα-
 τος τοῦτος, οἷον γένεσις, φύσεως μυστήριον. (Ὑψίστις
 ἐκ τῆς αὐτῶν σοιχείων· εἰς ταυτά. ὅπως δὲ ἕκ ἐφ' ὧν ἂν
 τις ἀρχυνθείη. καὶ γὰρ παρὰ τὸ ἐξῆς τῷ νοερῷ ζῶν, ἔστι
 6 παρὰ τὸν λόγον τῆς παρασκευῆς. ² Ταῦτα ἔτις ὑπὸ
 τῆς τοιαύτων πέφυκε γίνεσθαι ἐξ ἀνάγκης. ὁ δὲ τῦτο μὴ
 θέλων θέλει τὴν (κυκλὴν ὁπὸν μὴ ἔχειν. ὅπως δ' ἐκείνο
 μέμνησο, ὅτι ἐνός ὀλίγου χρόνου καὶ σὺ καὶ ἕτος τεθνή-
 ξεσθε· μετὰ βραχὺ δὲ ἔστι ὄνομα ὑμῶν ὑπολειφθήσεσθαι).
 7 Ἄρον τὴν ὑπόληψιν, ἥρπαι τὸ βέβλαμμα. Ἄρον τὸ βέ-
 8 βλαμμα, ἥρπαι ἢ βλάβη. Ὁ χεῖρ αὐτὸν ἑαυτῷ ἀν-
 θρωπον καὶ ποιεῖ, τῦτο ἔστι τὸν βίον αὐτῷ χεῖρ ποιεῖ,
 9 καὶ βλάπτει, ἔτε ἔξωθεν, ἔτε ἐνδοθεν. ³ Ἡνάγκαται ἢ
 10 τῷ (συμφερόντος φύσις τῦτο ποιεῖν. Ὅτι πᾶν τὸ (συμ-
 βᾶνον, δικαίως (συμβαίνει· διὰ τὸ ⁴ ἀκριβῶς παραφυλάσ-
 σης, ἀρήσεις, καὶ λέγω μόνον κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλ' ὅ, τι
 κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ ὡς ἂν ὑπὸ τινος ἀπονέμοις τὸ κατ'
 ἀξίαν. παραφύλασσε ἕως ἡρξω· καὶ, ὅ, τι ἂν ποιῇς, (ὅν

τέτω ποίει, (ὦν ¹ τὸ ἀγαθὸς εἶναι, καθ' ὃ γενόνῃ) ² ἰδί-
 ως ὁ ἀγαθός. τῷτο ἐπὶ πάσης ἐνεργείας σῶζε. Μὴ ¹¹
 τοιαῦτα ὑπολάμβανε, οἷα ὁ ὑβρίζων κρίνει, ἢ οἷά (ε
 κρίνειν βέλεῖ). ἀλλ' ἰδε αὐτὰ, ὅποια κατ' ἀλήθειάν
 ἐσι. Δύο ταύτας ἐτοιμότηας ἔχειν αἰεὶ δεῖ· τὴν ¹²
 μὲν, πρὸς τὸ πρᾶξαι μόνον, ὅπερ ἂν ὁ ³ τῆς βασιλικῆς
 καὶ νομοθετικῆς λόγος ὑποβάλλῃ, ἐπ' ὠφελείᾳ ἀνθρώπων.
 τὴν δέ, πρὸς τὸ μέλαθρόν, εἰάν ἄρα τις παρῇ διορθῶν
 καὶ μέλῳ ἀπὸ τινος οἰήσεως. τὴν μὲν τοι μέλαγω-
 γὴν, αἰεὶ ἀπὸ τινος πιθανότητος ὡς δικαίᾳ, ἢ κοινωφε-
 λῆς γίνεσθαι, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι
 δεῖ, ὅτι καὶ ἡδὺ ἢ ἔνδοξον ἐφάνη. Λόγον ἔχεις; ἔ- ¹³
 χω. τί ἔν ἔχρᾳ; τέτω γὰρ τὸ ἑαυτῷ ποιεῖν, τί
 ἄλλο θέλεις; Εὐπείσης, ὡς μέρος. ἐναφανισθῇ τῷ ¹⁴
 ἡρώσαντι· μάλλον δὲ ἀναληφθῇ εἰς ⁴ τὸν λόγον
 αὐτῷ τὸν περμαστικὸν κατὰ μέλαβολήν. Πολλὰ λι- ¹⁵
 βανωτῷ βωλάρια ἐπὶ τῷ αὐτῷ βωμῷ, τὸ μὲν περκα-
 τέπτεσεν, τὸ δὲ ὑστερον. διαφέρει δ' ὕδεν. ⁵ Εὐλὸς δέκα ¹⁶
 ἡμερῶν θεὸς αὐτοῖς δόξεις, οἷς νῦν θηρίον καὶ πῖθικος,
 εἰάν ἀποκάμψῃς ἐπὶ τὰ δόγματα, καὶ τὸν (εβασμὸν τῷ
 λόγῳ. Μὴ ὡς μύρια μέλλων ἔτη ζῇ. τὸ χρεῶν ἐ- ¹⁷
 πῆρῃ. ἕως ζῆς, ἕως ἔξῃς, ἀγαθὸς ἦν. Οὐκ ¹⁸
⁶ ἀχολίαν κερδαίνει, ὁ μὴ βλέπων, τί ὁ πλεονέκτης εἶ-
 πεν, ἢ ἔπραξεν, ἢ διανοήθη· ἀλλὰ μόνον τί αὐτὸς
 ποιεῖ ἵνα αὐτὸ τῷτο δίκαιον ᾖ, καὶ ὅσιον, ⁷ ἢ κατὰ τὸν
 ἀγαθὸν μὴ μέλαν ἦθος περιβλέπεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς
 γραμμῆς τρέχειν ὀρθόν, μὴ διεφθαρμένον. Οὐ περὶ ¹⁹
 τὴν ὑπεροφημίαν ⁸ ἐπλοημῶς, ὅτι φαίνεται ὅτι ἕκαστος
 τῶν μεμνημένων αὐτῷ τάχιστα καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖται.
 εἴτα πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκείνον διαδεξαμένος, μέχρι καὶ
 πάντα

πᾶσα ἡ μνήμη ἀποσβῆ διὰ ¹ ἐπισημῶν καὶ σθεννυμέ-
 των παρῖστα. ὑπόθε δ' ὅτι καὶ ἀθάνατοι μὴ οἱ μεμνησό-
 μνοι, ἀθάνατος δ' ἡ μνήμη· τί ἔν τῷτο πρὸς σέ;
 καὶ ὕδεν λέγω, ὅτι πρὸς τὸν τεθνηκότα; ἀλλὰ πρὸς τὸν
 ζῶντα τί ὁ ἔπαμνος, πλὴν ἄρα δι' ² οἰκονομίαν τινά;
³ πᾶρες γὰρ νῦν ἀκαίρως τὴν φυσικὴν δόσιν, ἄλλω τινὸς
 20 ἐχόμενον λόγῳ λοιπόν. Πᾶν τὸ καὶ ὁπωσὺν καλόν,
 ἐξ ἑαυτοῦ καλὸν ἐστὶ, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ καλαλήγη, ἔκ ἔχον
 μέρος ἑαυτοῦ τὸν ἔπαμνον· ὅτε γὰρ χεῖρον ἢ κρεῖττον
 γίνετ' τὸ ἐπαγνέμενον. τῷτο φημι καὶ ἐπὶ τῷ κοινότε-
 ρον καλῶν λεγομένων· οἷον ἐπὶ τῷ ὑλικῶν, καὶ ἐπὶ τῷ
 τεχνικῶν καλαιοκλάσμάτων. τὸ δὲ δι' ὁλίως καλόν ⁴ τι-
 νος χρεῖαν ἔχει, ἢ μᾶλλον ἢ νόμος, ἢ μᾶλλον ἢ ἀλή-
 θεια· ἢ μᾶλλον ἢ εὐνοία, ἢ αἰδώς. τί τούτων διὰ τὸ
 ἐπαγνέσθαι καλὸν ἐστίν, ἢ ψεγόμενον φθεῖρε; σμα-
 ράγδιον γὰρ ἑαυτῷ χεῖρον γίνετ', εἰ μὴ ἐπαγνῆται; τί
 δὲ χρυσός, ἐλέφας, πορφύρα, μαχαίριον, ἀνθύλλιον,
 21 δένδρῳφιον; Εἰ διαμέμνουν αἱ ψυχὰς πῶς αὐτὰς ἐξ
 αἰδίου χωρεῖ ὁ αἷρ; πῶς δὲ ἡ γῆ χωρεῖ τὰ τῷ ἐκ το-
 σάτε αἰῶνος διαπτόμενα σώματα; ὥπερ γὰρ ἐνθάδε, ἡ
 τούτων ⁵ πρὸς ἣν τινὰ ἐπιδιαμονὴν μελαβολὴ καὶ διάλυσις
 χώραν ἄλλοις νεκροῖς ποιεῖ· ὅπως αἱ εἰς τὸν αἶρα
 μεθιστάμεναι ψυχὰς, ἐπὶ ποσὸν (συμμείνας μελαβάλ-
 λησι καὶ χέον), καὶ ⁶ ἐξάπλον, ⁷ εἰς τὸν τῷ ὅλων περ-
 μαλικὸν λόγον ἀναλαμβάνοντα, καὶ τῷτον τὸν τρό-
 πον χώραν ταῖς ⁸ παρσυνοικισομέναις παρέχουσι. τῷτο
 δ' ἂν τις ἀποκρίναίτο ἐφ' ὑποθέσει τῇ τὰς ψυχὰς δια-
 μένειν. χρὴ δὲ μὴ μόνον ἐνθυμεῖσθαι τὸ πλῆθος τῷ
 διαπτόμενων ὕψει (σωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ τῷ ἐκάστης
 ἡμέρας ἐσθιομένων ζώων, ὑφ' ἡμῶν τε καὶ τῷ ἄλλων
 ζώων.

ζῶων. ὅσος γὰρ ἀριθμὸς καὶ ἀναλίσκει, καὶ ἔτι πῶς θάπ-
 τε) ἐν τοῖς τῶν τρεφομένων σώμασι, καὶ ὅμως δέχει) ἡ
 χώρα αὕτη, διὰ τὰς ἐξαγμάλωσεις, διὰ τὰς εἰς τὸ ἀε-
 ρῶδες ἢ πυρῶδες ἀλλοιώσεις. τίς ἐπὶ τούτῳ ἡ ἰσορία
 τῆς ἀληθείας; διαίρεσις εἰς τὸ ὑλικόν, καὶ εἰς τὸ αἰτι-
 ῶδες. Μὴ ἀπορρέμβεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ 22
 δίκαιον ἀποδίδοναι· καὶ ἐπὶ πάσης φαντασίας (ῶζειν τὸ
 καὶ ἀληπτικόν. Πᾶν μοι συναρμόζει, ὃ (οἱ δ' ἀρμοςόν 23
 ἐστὶ, ὃ κόσμος. ὕδεν μοι πρῶτον, ὕδ' ὄψιμον, τὸ (οἱ
 εὐκαρον. πᾶν μοι καρπὸς, ὃ φέρουσιν αἱ σαῖ ὥραι, ὃ
 φύσις. ἐκ σὺ πάντῃ, ἐν σοὶ πάντῃ, εἰς σὲ πάντῃ. Ἐκεῖνος
 μὲν φησι, ὅτι φίλη Κέκροπος· σὺ δὲ ἔκ ἐρεῖς, ὃ πόλι
 φίλη Διός; ὅτι ὀλίγα πρῆσσε, φησὶν, εἰ μέλλεις ἀθυ- 24
 μήσειν· ὃ μὴ πῶς ἀμεινον τ' ἀναγκαῖα πράσσειν, καὶ ὅ-
 σα ὃ τῷ φύσιν πολίτικῃ ζῶν λόγος αἰρεῖ, καὶ ὡς αἰρεῖ.
 τῷτο γὰρ ἔκ μόνον τὸν ἀπὸ τῷ καλῶς πράσσειν ἀθυμίαν
 φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τῷ ὀλίγα πράσσειν. τὰ πλεῖστα
 γὰρ ὧν λέγομεν καὶ πράσομεν, ἐκ ἀναγκαῖα ὄντα εἰάν τις
 περιέλῃ, ἀχολώτερος καὶ ἀταρακτώτερος ἔσται. ὅθεν δεῖ
 καὶ παρ' ἑκάστῳ ἐαυτὸν ὑπομιμνήσκειν, μή τι τῷτο ἔκ τῶν
 ἀναγκαίων; Δεῖ δὲ μὴ μόνον πράξεις τὰς μὴ ἀναγκαῖας
 περιαρρεῖν, ἀλλὰ καὶ φαντασίας· ἔτι πῶς γὰρ ὕδ' πράξεις
 παρέλκυσθαι ἐπακολυθήσονται. Πείρασον, πῶς (οἱ χω- 25
 ρεῖ καὶ ὃ τῷ ἀγαθῷ ἀνθρώπῳ βίος, τῷ ἀρεσκομένῳ μὲν
 τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις, ἀρεσκομένῳ δὲ τῇ ἰδίᾳ
 πράξει δικαίᾳ καὶ διαθέσει ἀμάρει. Εἰράκας ἐκεῖνα; 26
 ἴδε καὶ ταῦτα. (εαυτὸν μὴ τάρασσε. ἀπλωσον (εαυτὸν.
 ἀμαρτάνει τις; ἐαυτῷ ἀμαρτάνει. (υμβέβηκε (οἱ τι
 καλῶς; ἐκ τῶν ὅλων ἀπ' ἀρχῆς (οἱ (υλκαθείμαρτο,
 καὶ (υνεκλώθειτο πᾶν τὸ (υμβαῖνον· τὸ δ' ὅλον, βραχυῶς
 ὁ βίος.

- ὁ βίος. κερδανίον τὸ παρὸν σὺν ἄλογισίᾳ καὶ δίκῃ.
 27 νῆφε ἀνειμένος. ¹ Ἦτοι κόσμος διαίελας μένος, ἢ κυ-
 κεύων· (συμπεφορημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος. ἢ ἐν (οἷ
 μὲν τις κόσμος ὑφίσταται δύνα), ἐν δὲ τῷ παντὶ ἀ-
 κοσμία; καὶ ταῦτα ὕτως πάντων διακεκριμένων καὶ
 28 διακεχυμένων καὶ συμπαθῶν. ² Μέλαν ἦθος, θῆλυ ἦ-
 θος, περικλεῆς ἦθος, θηριῶδες, βοσκηματιῶδες, πα-
 δαρῶδες, βλακικόν, κίβδηλον, βωμολόχον, ³ καπηλι-
 29 κόν, τυραννικόν. Εἰ ξένος κόσμος, ὁ μὴ γνωρίζων τὰ
 ἐν αὐτῷ ὄντα, ἔχῃ ἥτιον ξένος, καὶ ⁴ ὁ μὴ γνωρίζων τὰ
 γινόμενα. φυγὰς ὁ φάγων τὸν πολιτικὸν λόγον· τυ-
 φλὸς, ὁ καλαμύων τῷ νοεῶν ὀμμασι· πτωχὸς, ὁ ἐν-
 δεὴς ἐτέρῳ, καὶ μὴ πάντα ἔχων παρ' ἑαυτοῦ τὰ εἰς τὸν
 βίον χρήσιμα. ἀπόσημα κόσμος, ὁ ἀφισάμενος, καὶ
 χωρίζων ἑαυτὸν τῷ τῆς κοινῆς φύσεως λόγῳ, διὰ τῷ
 δυσαρεεῖν τοῖς συμβαινουσιν. ἐκείνη γὰρ φέρει τῷτο, ἢ
 καὶ σὲ ἠτελεν. ἀπόχισμα πώλεως ὁ τὴν ἰδίαν ψυχὴν
 30 τῆς τοῦ λογικῶν ἀποχίζων, μιᾶς ὕψης. Ὁ μὲν
⁵ χωρὶς χιῶνος φιλοσοφεῖ, ὁ δὲ ⁶ χωρὶς βιβλίου· ἄλ-
 λος ⁷ ὕτως ⁸ ἡμίγυμνος. ⁹ ἄρῃς ἔκ ἔχω, φησὶ, καὶ
 ἐμμένω τῷ λόγῳ· ἐγὼ δὲ τροφὰς τὰς ἐκ μαθημάτων
 31 ἔκ ἔχω, καὶ ἐμμένω. Τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες φίλη,
 τῷτῳ προσαναπαύει. τὸ δὲ ὑπόλοιπον τῷ βίῳ διέξει-
 δε, ὡς θεοῖς μὲν ἐπιείροφως τὰ (ἑαυτοῦ πάντα ἐξ ὅ-
 λης τῆς ψυχῆς, ἀνθρώπων δὲ μηδενὸς μήτε τύραννον,
 32 μήτε δούλον ἑαυτοῦ καθιστάς. Ἐπινόησον λόγῳ χάριν
 τὴν ἐπὶ Οὐρανῶν κατὰς, ὅψι ¹⁰ ταῦτα πάντα·
 γαμῖνας, παδιοίροφνας, νοσῖνας, ἀποθνήσκοντας,
 πολεμῖνας, ἐοράζοντας, ἐμπορομένους, γεωργῖνας,
 κολαχδόντας, αὐθαδιζομένους, ὑποπλάνοντας, ἐπιβυ-
 λδόντας.

λείονας, ἀποθανεῖν τινας ἀχορμύνας, γογγύζονας ἐ-
 πὶ τοῖς παρῶσιν, ἐρῶνας, θησαυρίζονας, ὑπαλείας,
 βασιλείας ἐπιθυμῶνας. ἔκῃν ἐκεῖνος μὲν ὁ τῆτων βί-
 ος, ἔκ ἔτι ὑδάμῃ. Πάλιν ἐπὶ τῆς κατὰ τῷ Τραϊανῷ
 μετέβηθι· πάλιν τὰ αὐτὰ πάντα. τέθηκε καὶ ἐκεῖνος
 ὁ βίος. ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας ἑπιγραφὰς χρόνων καὶ
 ὅλων ἐθνῶν ἐπιθεώρη, καὶ βλέπε, πόσοι κατελάθηντες,
 μετὰ μικρὸν ἔπεσον, καὶ ἀνελύθησαν εἰς τὰ σοιχεῖα. καὶ
 μάλιστα δὲ ἀναποληρέον ἐκείνους, ὅς αὐτὸς ἔγνωσεν κατὰ
 παρῶν, ἀφέντας ποιεῖν τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατα-
 σκεδῆναι, καὶ τῆτι ἀπρίξ ἔχειν, καὶ τῆτι ἀρκεῖσθαι.
 ἀναγκαῖον δὲ ὥδε τὸ μεμνηῖσθαι, ὅτι καὶ ἡ ἐπιστροφὴ καθ'
 ἑκάστην πράξιν, ἰδίαν ἀξίαν ἔχει καὶ ὑμμερίαν. ὅπως
 γὰρ ἔκ ἀποδυσαρίσσεως, εἰ μὴ ἐπὶ πλεονὴ ἢ περισσῇ
 περὶ τὰ ἐλάσσονα καταγίνῃ. Αἱ πάντα Συνήθεις λέ- 33
 ξεις, ² γλωσσήματα νῦν. ὅπως ἔν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν
 πάντων πολυῶν, νῦν τρόπον τινὰ γλωσσήματα
 ἐσι, Κάμιλλος, ³ Κάτων, ⁴ Οὐόλεσος, ⁵ Λειονάτος,
 κατ' ὀλίγον δὲ Σκιπίων, καὶ Κάτων, εἶτα καὶ Αὐγυστος,
 εἶτα καὶ Ἀδριανὸς, καὶ Ἀντωνῖνος. ἐξίτηλα γὰρ πάντα,
 καὶ μυθώδη ταχὺ γίνεσθαι· ταχὺ δὲ καὶ παντελὴς λήθη
 κατέχουσι. καὶ ταῦτα λέγω ἐπὶ τῶν θαυμαστῶς πως
 λαμπάνων. οἱ γὰρ λοιποὶ ἅμα τῷ ἐκπνεῦσαι, ⁶ αἴτιοι,
 ἀπυσοί. τί δὲ καὶ ἐσιν ὅπως ἀείμνησον; ὅλον κενόν.
 τί ἔν ἐστι, περὶ ὃ δεῖ σπουδὴν εἰσφέρειν; ἐν τῷτο, διά-
 νοια δικάζαι, καὶ πράξεις κοινωνικάς, καὶ λόγος οἷος μήποτε
 διαφάσασθαι, καὶ διαθέσεις ἀπαγορεύειν πᾶν τὸ ὑμμεῖ-
 νον, ὡς ἀναγκαῖον, ὡς γνώριμον, ὡς ἀπ' ἀρχῆς τοιαύ-
 της, καὶ πηγῆς ῥέον. Ἐκὼν βραχὺ τῇ κλωθῇ συνεπιδί- 34
 δν, παρέχων Συνήθεις, οἷς τισὶ ποτε πράγμασι βέλεια.

- 35 Πᾶν ἐφήμερον καὶ τὸ μνημονεύον, καὶ τὸ μνημονόμορον.
 36 Θεωρεῖ διηλεκῶς, ¹ πᾶν κατὰ μεταβολὴν γινόμενα γί-
 νεῖ· καὶ ἐθίζει ἐννοεῖν, ὅτι οὐδὲν ἄλλως φιλεῖ ἢ τῷ ὅλων φύ-
 σις, ὡς τὸ τὰ ὅληα μεταβάλλειν, καὶ ποιεῖν νέα ὅμοια.
 σπέρμα γὰρ τρόπον τινὰ πᾶν τὸ ὄν τῷ ἐξ αὐτοῦ ἰσομόν.
 σὺ δὲ μόνον σπέρμα ² φανίσκει τὰ εἰς γῆν, ἢ μήτραν
 37 καταβαλλόμενα· τῷτο δὲ λίαν ἰδιωτικόν. Ἡδὴ τεθ-
 νύκη, καὶ ἔγωγε ἔτε ἀπλῶς, ἔτε ἀτάραχος, ἔτε ἀκύνος
 τῷ βλαβῆναι ἂν ἐξῶθεν, ἔτε ἰλεως πρὸς πᾶν, ἔτε τὸ
 38 φρονεῖν ἐν μόνῳ τῷ δικαιοπραγεῖν τιθέμενος. Τὰ
 ἡγεμονικά αὐτῶν διάβλεπε, καὶ ³ τὰς φρονίμους, οἷα μὲν
 39 φάγναι, οἷα δὲ διώκασιν. Ἐν ἀλλοτρίῳ ἡγεμονικῷ
 κακὸν σὸν ἔχ ὑφίστα· οὐδὲ μὲν ἐν τινὶ τροπῇ καὶ ἐτε-
 ρώσῃ ⁴ τῷ περιέχοντι· πῶς ἔν; ὅπν τὸ περὶ κακῶν
 ὑπολαμβάνον (οἷ ἐστὶ. τῷτο ἔν μὴ ὑπολαμβάνετω, καὶ
 πᾶν εὖ ἔχει. καὶ τὸ ἐγγυτάτω αὐτῷ τὸ (σώματι-
 ον, τέμνη), καὶ), διαπύσκη), σήπη), ὅμως τὸ ὑ-
 πολαμβάνον περὶ τέτων μόριον, ἡσυχάζετω· ⁵ τοῖς
 τὸν ἐστὶ, κρινέτω μήτε κακὸν τι εἶναι, μήτε ἀγαθόν, ὃ
 ἐπίσης δύνασθαι κακῷ ἀνδρὶ καὶ ἀγαθῷ συμβαίνειν. ὃ γὰρ
⁶ καὶ τῷ κατὰ φύσιν βίῃ ἐπίσης συμβαίνει, ἔτε τῷτο
 40 κατὰ φύσιν ἐστὶν, ἔτε παρὰ φύσιν. Ὡς ἐν ζῶον τὸν
 κόσμον, μίαν ὑσίαν καὶ ψυχὴν μίαν ἐπέχον, συνεχῶς
 ἐπιννοεῖν· καὶ πῶς εἰς αἰσθησὶν μίαν τὴν τέτη, πᾶν
 ἀναδίδω. καὶ πῶς ὁρμῇ μιᾷ πᾶν πρᾶσι· καὶ πῶς
 πᾶν πᾶν τῷ γινόμενῳ (ναίτια· καὶ οἷα τις ἢ
 41 σύννησις καὶ (συνμήρυσις. Ψυχάριον εἰ βατάζον νε-
 42 κρὸν, ὡς Ἐπίκλητος ἔλεγε. Οὐδὲν ἐστὶ κακὸν τοῖς ἐν
 μεταβολῇ γινόμενοις· ὡς οὐδὲ ἀγαθὸν ἐκ μεταβολῆς
 43 ὑφίσταμενοι. Πολλὰ μὲν τις ἐκ τῷ γινόμενῳ καὶ ρεῖ-

μα βίαιον, ὁ αἰών. ἅμα τε γὰρ ὤφθη ἕκαστον, καὶ παρε-
 νήνεκ), καὶ ἄλλο παραφέρει), τὸ δὲ ἐνεχθήσε). Πάν 44
 τὸ συμβαῖνον ὅπως σύνηθες καὶ γνώριμον, ὡς τὸ ῥόδον
 ἐν τῷ ἔαρι, καὶ ὁπώρα ἐν τῷ θέρει· τοῦτον γὰρ καὶ νό-
 σος, καὶ θάνατος καὶ βλασφημία, καὶ ἐπιβουλὴ, καὶ ὅσα
 τὰς μωρὰς ἀφραίνῃ ἢ λυπεῖ. Τὰ ἐξῆς αἰεὶ τοῖς περ- 45
 ηγησαμένοις οἰκείως ἐπιγίνε). ὃ γὰρ οἶον ἡ καθαριθμη-
 σίς τις ἐστὶν ἀπηρηνημένως, καὶ μόνον τὸ καθαρινοσκοπεύ-
 νον ἔχουσα· ἀλλὰ συνάφεια εὐλογος· καὶ ὡς περ συν-
 τέτακ) συνηρηνοσκοπεύει τὰ ὄντα, ὅπως τὰ γινόμενα
 καὶ διαδοχὴν ψιλὴν, ἀλλὰ θαυμαστὴν τινα οἰκειότητά
 ἐμφαίνει. Αἰεὶ τῷ Ἡρακλείει μεμνηῖσθαι· ὅτι γῆς 46
 θάνατος ὕδωρ γένεσθαι, καὶ ὕδατος θάνατος αἶρα γε-
 νέσθαι, καὶ αἶρος πῦρ, καὶ ἔμπαλιν. μεμνηῖσθαι δὲ καὶ
 3 τῷ ἐπιλανθανομένῳ ἢ ἡ ὁδὸς ἄγῃ· καὶ, ὅτι ὦ μάλιστα
 διηγεκῶς ὁμιλεῖς λόγῳ τῷ τὰ ὅλα διοικῶντι τέτῳ δι-
 αφέρον). καὶ οἷς καθ' ἡμέραν ἐκκυρῶσι, ταῦτα αὐτοῖς
 ξένα φαίνε). καὶ, ὅτι καὶ δεῖ ὡς περ καθάδοις ποιεῖν,
 καὶ λέγειν· καὶ γὰρ τότε δοκῶμεν ποιεῖν καὶ λέγειν· καὶ
 4 ὅτι καὶ δεῖ παῖδας τοκέων, ὧν τὸν ἕνα ἔστι, κατὰ ψιλὸν,
 καθότι παρειλήφαμεν. Ὡς περ εἰ τις (οἱ θεῶν εἰ- 47
 πει, ὅτι αὖριον τεθνήξῃ, ἢ πάντως εἰς τρίτην, ἢ καὶ ἔτ'
 ἂν παρὰ μέγα ἐποίῃ, τὸ εἰς τρίτην μᾶλλον ἢ αὖρι-
 ον, εἰ γε μὴ ἐσχάτως ἀφρονὴς εἴ. πόσον γὰρ ἐστὶ τὸ
 μελαζύν; ὅπως καὶ τὸ εἰς πολλοσὸν ἔτος μᾶλλον ἢ
 αὖριον, μηδὲν μέγα εἶναι νόμιζε. Ἐννοεῖν συνεχῶς· 48
 πόσοι μὲν ἰατροὶ ἀποθνήσκουσι, ποσάκις τὰς ὁφρὺς
 ὑπὲρ τῆς ἀρρώστου συνάσαντες· πόσοι δὲ μαθηματι-
 κοὶ, ἄλλων θανάτους, ὡς τι μέγα περὶ πόνους· πόσοι
 δὲ φιλόσοφοι, περὶ θανάτου ἢ ἀθανασίας μυρία δια-
 τεινά-

τεινάρμοιοι· πόσοι δὲ ἀρίστεις πολλὰς ἀποκλείουσαι·
 πόσοι δὲ τύραννοι, ἐξουσία ψυχῶν μείλιν φρυάγ-
 ματος, ὡς ἀθάνατοι κεχηρημένοι· πόσαι δὲ πόλεις ὅ-
 λαί, ἢ ἔτις εἶπω, τεθνήκασιν, ¹ Ελίκη, καὶ ² Πομ-
 πηίοι, καὶ ³ Ηράκλειον, καὶ ἄλλα ἀναρίθμητοι. ἔπιθι
 δὲ καὶ ὅσας οἶδας, ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ, ⁴ ὁ μὲν τῦτον κη-
 δάσας, εἶτα ἐξείλαθι, ὁ δὲ ἐκείνον· πάντα δὲ ἐν βρα-
 χεῖ. ⁵ τὸ γὰρ ὅλα καλιδεῖν αἰεὶ τὰ ἀνθρώπινα ὡς ἐφύ-
 μερα καὶ ἀτελῆ· καὶ ἐχθὲς μὲν ⁶ μυζάριον, αὔριον δὲ
 τάριχος, ἢ τέφρα. τὸ ἀκαριαῖον ἔν τῷ τῷ χρόνῳ
 καλὰ φύσιν διελθεῖν, καὶ ἰλεων καλᾷ λῦσαι· ὡς ἀνείλεαί α
 πέπειρος ἡμορμή ἐπιπλεῖν, ἀφημῦσα τὴν ἐνεγκῦσαν,
 49 καὶ χάριν εἰδῶς τῷ φύσαντι δένδρῳ. Ομοιον εἶναι τῇ
 ἄκρᾳ, ἢ διηνεκῶς τὰ κύματα πρὸς ῥῆσιν· ἢ δὲ ἔση-
 κε, καὶ περὶ αὐτὴν κοιμίζῃ τὰ φλεγμαίναντα τῷ ὑ-
 δατος. Ατυχῆς ἐγὼ, ὅτι τῷ τῷ μοι συνέβη. ἡμῶν
 ἀλλ' ἀτυχῆς ἐγὼ ὅτι τῷ τῷ μοι συνέβη κακός, ἄλυ-
 πος διαλελῶ, ἔτε ὑπὸ παρόντος θραυδύμοτος, ἔτε ἐπὶ
 φοβύμοτος. Συνβῆναι μὲν γὰρ τὸ τοῦτο παντὶ ἐδύνα-
 το· ἄλυπος δὲ ὅς τις ἐπὶ τῷ τῷ ἂν διέβησεν. διὰ
 τί ἔν ἐκείνῳ μᾶλλον ἀτύχημα, ἢ τῷ τῷ ἀτύχημα;
 λέγεις δὲ ὅπως ἀτύχημα ἀνθρώπου, ὃ ἐκ ἔστιν ⁷ ἀπό-
 τέρμα τῆς φύσεως τῷ ἀνθρώπῳ; ἀπότέρμα δὲ τῆς
 φύσεως τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι σοὶ δοκεῖ, ὃ μὴ παρὰ τὸ
 βύλημα τῆς φύσεως αὐτῷ ἐστὶ; ⁸ τί ἔν τὸ βύλημα,
 μεμάθηκας; μήτι ἔν τὸ συνέβηκός τῷ τῷ κωλύσει
 δίκαιον εἶναι; μεγαλόψυχον; σώφρονα; ἡμφρονα;
⁹ ἀπρόπρωτον; ἀδιάφθορον; ἀδύμονον; ἐλάθερον; τ'
 ἄλλα ¹⁰ ἀ συνπαρόντων ἢ φύσις ἢ τῷ ἀνθρώπῳ ἀπέχεται
 τὰ ἴδια; μέμνησο λοιπὸν ἐπὶ πάντος τῷ εἰς λύπην

προαγομένη, τότε χρῆσθαι τῷ δόγματι· ¹ ἔχ' ὅτι
 τὸ αὐτύχημα, ἀλλὰ τὸ φέρειν αὐτὸ ἡμετέρας, ἀ-
 τύχημα. Ἰδιωτικὸν μὲν, ὅμως δὲ ἀνυλικὸν βοήθημα ⁵⁰
 πρὸς θανάτῳ καταφρόνησιν, ἢ ἀναπόλησιν τῆς γλίσ-
 χρος ἐνδιατριφάντων τῷ ζῆν. τί ἔν' αὐτοῖς πλείον, ἢ
 τοῖς αἰσίοις; πάντως πῶς ποιεῖ κείνῳ, ² Καδικιανός,
 Φάβιος, Ἰακκιανός, Λέπιδος, ἢ εἰ τις τοιοῦτος, ³ οἱ
 πολλοὶ ἐξήνεγκαν, εἴτα ἐξηνέχθησαν. ὅλοι μικρόν ἐστι
 τὸ διάστημα, καὶ τὸ δι' ὅσων, καὶ μεθ' οἷων ἐξαηλῆ-
 ρθον, καὶ ἐν οἷῳ (ωμαλίῳ; μὴ ἔν' ὡς πρᾶγμα. βλέπε
 καὶ ὀπίσω τὸ ἀχανὲς τῷ αἰῶνος, καὶ τὸ πρῶτον ἄλλο
 ἄπειρον. ἐν δὲ τότε, τί διαφέρει ὁ τριήμερος τῷ τρι-
 γερηνίῳ; ⁵¹ **Επὶ τὴν σύντομον αἰεὶ τρέχε. σύντομος**
 δὲ ἢ κατὰ φύσιν· ὥστε κατὰ τὸ ὑγέστατον, πάντες λέγειν
 καὶ πράττειν. ἀπαλλάσσῃ καὶ ἡ τοιαύτη πρᾶξις ⁴ κό-
 πων, ⁵ τραλείας, καὶ πάσης ⁶ οἰκονομίας, καὶ κομφείας.

ΒΙΒΛΙΟΝ Ε.

Ορθρὸν ὅταν δυστόκως ἐξεγείρῃ, πρόχειρον ἔσω,
 ὅτι ἐπὶ ἀνθρώπων ἔρπον ἐγείρομαι· ἔτι ἔν δυσ-
 κολαίῳ, εἰ πορβόμα ἐπὶ τὸ ποιεῖν, ὧν ἔνεκεν γέγο-
 να, καὶ ὧν χάριν προῆγμα εἰς τὸν κόσμον; ἢ ἐπὶ
 τῷτο καίσεκδ' αἰσμα, ἵνα καίσεκδ' αἰσμος τοῖς σρωμα-
 τίοις ἑαυτὸν θάλλω; ἀλλὰ τῷτο ἡδῖον. πρὸς τὸ ἡδε-
 εδαι ἔν γεγονας; ὡλως δὲ ὕ πρὸς ποιεῖν, ἢ πρὸς ἐ-
 νέργειαν; ὕ βλέπεις τὰ φυλάρια, τὰ σρωθάρια, τὰς
 μύρμηκας, τὰς ἀράχνας, τὰς μελίσας, τὸν καθ'
 αὐτὰς (υἱκοσμέσας κόσμον; σὺ ὕ θέλεις τὰ ἀνθρω-
 πικά ποιεῖν; ὕ τρέχεις ἐπὶ τὸ καλὰ σὴν φύσιν; ἀλλὰ
 δεῖ καὶ ἀναπαύεσθαι· δεῖ. ἔδωκε καὶ τῷτε μέτρα ἡ φύσις.
 ἔδωκε μὲν τοι καὶ τῷ ἐοδίειν, καὶ πίνειν· καὶ ὁμως σὺ,
 ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκύνια προχωρεῖς. ἐν ταῖς
 πρᾶξι τοῖς δὲ ὕκ ἔτι, ἀλλ' ἐνθὸς τῷ δυναθῆ. ὕ καὶ φιλεῖς
 (εὐαίον. ἐπεὶ τοι καὶ τὴν φύσιν ἄν (εὐ, καὶ τὸ βύλημα
 ταύτης ἐφίλεις· ἄλλοι τε τὰς τέχνας ἑαυτῶ φιλῶν-
 τες, (υἱκαλατήκον) τοῖς κατ' αὐτὰς ἔρλοισ, ἄλλοι
 καὶ ἄστροι. (ὕ τὴν φύσιν τὴν (εὐτῷ ἑλαστον τιμᾶς, ἢ
 ὁ τορνάτης τὴν τορνάτικὴν, ἢ ὁ ὀρχηστὴς τὴν ὀρχη-
 στικὴν, ἢ ὁ φιλάργυρος τὸ ἀργύριον, ἢ ὁ κενόδοξος τὸ
 δοξάριον. καὶ ὕ τοι, ὅταν πρὸςπαθῶσιν, ὕτε φαγεῖν, ὕτε
 κοιμηθῆναι θέλῃσι μᾶλλον, ἢ ταῦτα (υἱαύζειν πρὸς ἃ
 φέρον). (οἱ δὲ αἱ κοινωνικαὶ πρᾶξεις τελέεσθαι φαῖνον),
 2 καὶ ἡσυχίας πρὸς δὲ αἵμα; Ὡς εὐκολον, ἀπώσασθαι καὶ
 ἀπαλεῖψαι πᾶσαν φαντασίαν τὴν ὀχληράν ἢ ἀνοίκειον,

καὶ ἄλλος ἐν πάσῃ γαλήνῃ εἶναι. Ἀξίον ἑαυτὸν κρίνε 3
 πάντος λόγῳ καὶ ἔργῳ τῇ κατὰ φύσιν· καὶ μή (εὐ) παρειπά-
 τῳ ἢ ἐπακολυθῆσά τινων μέμψις ἢ ἰ λόγος. ἀλλὰ ² ἐ-
 καλὸν πεπραχθῆαι, ἢ εἰρηδῆαι, μὴ (εὐ) αὐτὸν ἀπαξίειν. ἐκεί-
 νοι μὲν γὰρ, ἴδιον ἡγεμονικὸν ἔχουσι, καὶ ἰδίᾳ ὁρμῇ χρῶνται·
 ἃ σὺ μὴ περιβλέπεις, ἀλλ' ἀθέϊαν πέραναι, ἀκολουθῶν τῇ
 φύσει τῇ ἰδίᾳ καὶ τῇ κοινῇ. μία δὲ ἀμφοτέρων τούτων ἡ
 ὁδός. Πορδύομαι διὰ τὴν κατὰ φύσιν, μέχρι πεισῶν 4
 ἀναπαύσομαι, ἐναποπνύσας μὲν τούτῳ, ἐξ ὧ καὶ ἡμέ-
 ραν ἀγαπῶ, πεισῶν δὲ ἐπὶ τούτῳ, ἐξ ὧ καὶ τὸ σπέρματιον
 ὁ πατήρ μου συνέλεξε, καὶ τὸ αἷματιον ἡ μητὴρ, καὶ τὸ γα-
 λάκτιον ἡ τροφός· ἐξ ὧ καὶ ἡμέραν τούτοις ἔτεσι βόσ-
 κομαι, καὶ ἀρδύομαι, ὃ φέρει με πατρὶνι, καὶ εἰς τούτοις
 ἀποχρῶμενον ἑαυτῷ. Δριμύτητά (εὐ) ἔχουσι θαν- 5
 μάσαι. ἔσω· ἀλλὰ ἕτερα πολλὰ, ἐφ' ὧν ἔκ ἔχεις εἰπεῖν,
 ὧ γὰρ πέφυκα. ἐκείνα ἔν παρέχουσιν, ἅπερ ὅλα ἐστὶ ἐν σοί,
 τὸ ἀκίβδηλον, τὸ (εὐ) μὲν, τὸ φερέπον, τὸ ἀφιλόδοτον,
 τὸ ἀμεμφίμορον, τὸ ὀλιγοδείς, τὸ ἀμύνης, τὸ ἐλδθε-
 ρον, τὸ ἀπέριστον, τὸ ἀφλύαρον, τὸ μεγαλήϊον. ἔκ
 αἰδάνῃ, πόσα ἡδὴ παρέχεσθαι δυνάμενος, ἐφ' ὧν ὧ-
 δεμία ἀφῆας καὶ ἀνεπίηδαιότητος πρῶφασις, ὅμως ἔτι
 κάτω μένεις ἐκόν; ἢ καὶ γογγύζειν, καὶ γλιχρδέσθαι,
 καὶ κολακδεῖν, καὶ τὸ (εὐ) μάτιον κατὰ λίσσασθαι, καὶ ³ ἀ-
 ρεσκδέσθαι, καὶ ⁴ περπερδέσθαι, καὶ τούτοις ῥιπ-
 τάζεσθαι τῇ ψυχῇ, διὰ τὸ ἀφυῶς κατὰ σκδᾶσθαι, ἀ-
 ναγκάζει; ὧ, μὰ τὸς θεός· ἀλλὰ τούτων μὲν πάλας
 ἀπηλλάχθαι ἐδύνασο. μόνον δὲ, εἰ ἄρα ὡς βραδύτε-
 ρος, καὶ δυσαπαρακολυθητότερος ⁵ κατὰ γινώσκεισθαι, καὶ
 τούτο δὲ ἀσκήσειον, μὴ ⁶ παρηνθυμῆμεν, μηδὲ ἐμφιλη-
 δοῦνῃσι τῇ ⁷ νοθείᾳ. Ὁ μὲν τίς ἐσιν, ὅταν τι δεξιὸν ⁸

περί τινα πράξει, πρόχειρος ἢ λογίσασθαι αὐτῷ τὴν
 χάριν. ὁ δὲ πρὸς τῷτο μὲν ἔπρόχειρος, ¹ ἄλλως μὲν
 τοι παρ' αὐτῷ, ὡς περὶ χρεώτε διανοιεῖται, ἢ οἶδεν
 ὁ πεποίηκεν. ὁ δὲ τις τρόπον τινὰ ὕδὲ οἶδεν ὁ πεποίη-
 κεν· ἀλλὰ ὁμοίος ἐστὶν ἀμπέλῳ βότρυν ἐνεγκύσῃ καὶ
 μηδὲν ἄλλο προσεπιζηήσῃ, μείλ' τὸ ἅπαξ τὸν ἴδιον
 καρπὸν ἐννοχέειν. ἵππος δραμῶν, κύων ἰχθυόσας,
 μέλισσα μέλι ποιήσασα, ἄνθρωπος δ' εὖ ποιήσας, ἔκ
 ἐπιβοᾷται, ἀλλὰ μελαβάνῃ ἐφ' ἕτερον, ὡς ἄμπελος
 ἐπὶ τὸ πάλιν ἐν τῇ ὥρᾳ τὴν βότρυν ἐνεγκεῖν. ἐν τῷ-
 τοις ἔνδεῃ εἶναι, τοῖς τρόπον τινὰ ἀπαρακολυθήτως
 αὐτὸ ποιεῖσι; γὰρ· ἀλλ' αὐτὸ τῷτο δεῖ παρακολυ-
 θεῖν. ἴδιον γάρ, φησὶ, τῷ κοινωνικῷ, τὸ ἀμυδάνεσθαι ὅτι
 κοινωνικῶς ἐνεργεῖ, ἢ τῇ Δίᾳ, βύλεισθαι καὶ τὸν κοινω-
 νὸν ἀμυδάνεσθαι. ἀληθὲς μὲν ἐστὶ ὁ λέγει· τὸ δὲ νῦν λέ-
 γόμενον, ² παρεκδέχῃ, διὰ τῷτο ἔσῃ εἰς ἐκείνων, ὧν
 πρῶτον ἐπεμνήσθην· ἢ γὰρ ἐκεῖνοι λογικῇ τινι πιθα-
 τότητι παράγον). εἰάν δὲ θελήσῃς (υνεῖναι τί ποτέ
 ἐστὶ τὸ λεγόμενον, μὴ φοβῆ, μὴ παρὰ τῷτο παραλι-
 7 πῆς τι ἔρπον κοινωνικόν. ³ Εὐχὴ Αθηναίων, ὕσον,
 ὕσον, ὃ φίλε Ζεῦ, καὶ τῆς ἀρέρας τῆς Αθηναίων καὶ
 τῆς πεδίων. ἥτοι ἔδει εὐχεσθαι, ἢ ὕτως, ἀπλῶς καὶ
 8 ⁴ ἐλθέτως. Οποῖόν ἐστι τὸ λεγόμενον, ὅτι (υνέταξεν
⁵ ὁ Ἀσκληπίος τέτρω ἱππασίαν, ἢ ψυχρολυσίαν, ἢ ἀ-
 νυποδυσίαν· τοιούτων ἐστὶ ἢ τὸ, (υνέταξεν τέτρω ἢ τῆς
 ὅλων φύσις νόσον, ἢ πῆρωσιν, ἢ ἀποβολὴν, ἢ ἄλλό τι
 τῆς τοιούτων. καὶ γὰρ ἐκεῖ τὸ (υνέταξεν, τοιούτων τι (η-
 μαίνῃ, ⁶ ἔταξε τῷτο πρὸς τῷτο, ὡς κατ' ἀλλήλον εἰς
 ὑγίειαν· καὶ ἐνταῦθα τὸ (υμβαῖνον ἐκάστω τέτακται
 πῶς πρὸς αὐτὸ ⁷ κατ' ἀλλήλον εἰς τὴν εἰμαρμένην. ὕτως
 γὰρ

γὰρ καὶ αὐτὰ συμβαίνειν ἡμῖν λέγομαι, ὡς καὶ τὰς τε-
 τραγῶνας λίθους ἐν τοῖς τείχεσι, ἢ ταῖς πυραμίσι
 συμβαίνειν οἱ τεχνῖται λέγουσι, συναρμόζοντας ἀλλή-
 λους τῇ ποιεῖν συνθέσει. Ὅλως γὰρ ἀρμονία ἐστὶ μία. καὶ
 ὥστερ ἐκ πάντων τῶν σωμάτων ὁ κόσμος τοῦτον σώ-
 μα συμπεληρῆται· ὥτως ἐκ πάντων τῶν αἰτιῶν ἡ εἰ-
 μαρμώρη τοιαύτη αἰτία συμπεληρῆται. νοῦσι δὲ ὁ λέ-
 γω, καὶ οἱ τέλειον ἰδίωται. φασὶ γὰρ, τὴντο ἔφερεν αὐτῶ·
 ἔκῃν τὴντο τέτω ἔφέρειο, καὶ τὴντο τῆτω συνέλατλειο. δε-
 χόμεθα ὅν αὐτὰ, ὡς ἐκεῖνα ¹ ὁ Ἀσκληπίος συνέλατλει.
 πολλὰ γὰρ καὶ ἐν ἐκείνοις ἐστὶ τραχέα· ἀλλὰ ἀπαζό-
 μεθα τῇ ἐλπίδι τῆς ὑγείας. τοῦτον τί σοι δοκεῖτω,
 ἄνυσις, καὶ συνέλεια τῶ τῇ κοινῇ φύσει δοκύντων, οἷαν
 ἡ σὴ ὑγεία. καὶ ὥτως ἀπαζὼ πάν τὸ γινόμενον, καὶ
 ἀπηνέστερον δοκῇ, διὰ τὸ ἐκεῖ ἄγειν, ἐπὶ τὴν τῷ κόσμῳ
 ὑγίαν, καὶ ² τὴν τῷ Διὸς ἀδοσίαν καὶ ἀπραγίαν. ὅ γὰρ ἂν
³ τὴντο τι ἔφερεν, εἰ μὴ τῷ ὅλῳ συνέφερεν. ὅδε γὰρ ἡ
 τυχεῖσα φύσις φέρει τι, ὃ μὴ τῷ διοικημένῳ ὑπ' αὐτῆς
 κατέλληλόν ἐστι. ἔκῃν κατὰ δύο λόγους εἰργεῖν χρὴ τὸ
 συμβαῖνόν σοι. καθ' ἓνα μὲν, ὅτι σοι ἐγίνετο, καὶ σοι
 συνέλατλειο, καὶ πῶς σέ πως εἶχεν, ἄνωθεν ἐκ τῶν πρεσ-
 βυλάτων αἰτιῶν συγκαλωθόμενον. καθ' ἕτερον δὲ, ὅτι
 τῷ ὅλῳ διοικῆντι τῆς ἀδοσίας, καὶ τῆς συλλείας, καὶ
 τῇ Δία, ⁴ τῆς συμμοῆς αὐτῆς αἰτιόν ἐστι. πεληρῆται
 γὰρ τὸ ὁλόκληρον, ἰάν καὶ ὀτῖν διακόψης τῆς συνα-
 φείας καὶ συνεχείας, ὥστερ τῶν μορίων, ὥτω δὲ καὶ τῶν
 αἰτιῶν. διακόψεις δὲ ὅσον ἐπὶ σοι, ὅταν δυσαρεστῆς,
 καὶ τρόπον τινὰ ἀναρῆς. Μὴ σικχαίνειν, μηδὲ ἀ-
 παυδαῖν, μηδὲ ἀποδυσπεῖν, εἰ μὴ κατὰ πυκνῆτά σοι
 τὸ ἀπὸ δογμάτων ὀρθῶν ἕκαστα πράσσειν· ἀλλὰ ἐκ-
 κρηδέλεια,

κρηδένειν, πάλιν ἐπανιέναι, καὶ ἀσμερίζειν εἰς τὰ πλείω
 ἀνθρωπικώτερα, καὶ φιλεῖν τὸ τοῦτο, ἐφ' ὃ ἐπ' ἀνέρχῃ· καὶ
 μὴ ὡς πρὸς ¹ παρὰ δαγωγὸν τὴν φιλοσοφίαν ἐπανιέναι·
 ἀλλ' ὡς οἱ ὀφθαλμιῶνες πρὸς τὸ ἀποσγάριον καὶ τὸ
 ὠδόν, ὡς ἄλλος πρὸς κατὰ πλάσμα, ὡς πρὸς κατὰ νόη-
 σιν. ὣτως γὰρ ὕδεν ² ἐπιδείξει τὸ πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ,
 ἀλλὰ περσαναπαύσῃ αὐτῷ. μέμνητο δὲ ὅτι φιλοσοφία
 μόνον θέλει ἢ ἡ φύσις σὺν θέλει· σὺ δὲ ³ ἄλλο ἤθελες ἢ
 κατὰ φύσιν. τί γὰρ τούτων προσηνέστερον; ἢ γὰρ ἡδονὴ ἔχει
⁴ διὰ τὴν σφάλαν; ἀλλὰ θεάσασθαι εἰ προσηνέστερον με-
 γαλοψυχία, ἐλευθερία, ἀπλότης, ἀγνωμοσύνη, ὁσιό-
 της. αὐτῆς γὰρ φρονήσεως τί προσηνέστερον; ὅταν τὸ
 ἀπλᾶστον, καὶ εὖρεν ἐν πᾶσι τῆς παρακολυθηλικῆς καὶ
 ἐπιστημονικῆς δυνάμεως ἐνθυμηθῇ. ⁵ Τὰ μὲν πρᾶξ-
 ματα ἐν τοιαύτῃ τρόπῳ τινὰ ἐκκαλύψει εἶναι, ὥστε φι-
 λосоφοῖς ἐκ ὀλίγοις ὕδεν τοῖς τυχεύουσιν ἔδοξε ⁶ ἢ παν-
 τάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι. πολλὴν αὐτοῖς γὰρ τοῖς
 Στωϊκοῖς δυσκατάληπτα δοκεῖ. καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα
 συγκατάθεσις, μετὰ πῶς· πῶς γὰρ ὁ ἀμετάπῳτος; μέ-
 τιθι τοίνυν ἐπ' αὐτὰ τὰ ὑποκείμενα· ὡς ὀλιγόχρονα,
 καὶ ἀτελεῖ, καὶ δυνάμει ἐν κλήσει κινᾶσθαι, ἢ πόρνης, ἢ
 ληστῆ εἶναι. μετὰ τὸ τοῦτο ἐπιθι ἐπὶ τὰ τῶν συμβάντων ἡ-
 θη, ⁷ ὧν μόλις ἐστὶ καὶ τῷ χαριεστάτῳ ἀναχέσθαι, ἵνα μὴ
 λέγω, ὅτι καὶ ⁸ ἑαυτὸν τις μόγις ὑπομένει. ἐν τοιαύτῳ
 ὢν ζῶν καὶ ῥύπον καὶ τοιαύτη ⁹ ῥήσις τῆς τε ὑσίας καὶ τῆς
 χρόνης, καὶ τῆς κινήσεως, καὶ τῶν κινεμένων, τί ποτ' ἐστὶ
 τὸ ἐκλιμνηθῆναι, ἢ τὸ ὅλως ἀποδοθῆναι δυνάμει, ὅδ'
 ἐπινοῶ. τὴν αἰσίνον γὰρ δεῖ παραμυθόμενον ἑαυτὸν πε-
 ριμένειν τὴν φυσικὴν λύσιν, καὶ μὴ ἀχάλλειν τῇ δια-
 τριβῇ, ἀλλὰ τούτοις μόνοις περσαναπαύεσθαι· ἐνὶ μὲν

τῷ, ὅτι ἔδεν συμβῆσαι μοι, ὃ ἔχι κατὰ τὴν τῆς ὁλοκ
 φύσιν εἶναι· ἐτέρῳ δέ, ὅτι ἔξεσι μοι μηδὲν πράσσειν
 παρὰ τὸν ἐμὸν θεόν, καὶ δαίμονα. ἔδεις γὰρ ὁ ἀναγκά-
 σων τῆτον παραβῆναι. Πρὸς τί ποτε ἄρα νῦν χρῶ- 11
 μαί τῇ ἐμαυτοῦ ψυχῇ; παρ' ἑκαστον τῆτο ἐπανερῶσαν
 ἑαυτὸν, καὶ ἐξελάζειν τί μοι ἐστὶ νῦν ἐν τῷ τῷ μαρίῳ,
 ὃ δὴ ἡγεμονικὸν καλῶσι· καὶ τίνος ἄρα νῦν ἔχω ψυ-
 χήν; μήτι παθίει; μήτι μεираκίει; μήτι γυνακαρίει;
 μήτι τυράννει; μήτι κλήνεις; μήτι θηρίει; Οποῖα 12
 τινὰ ἐστὶ τὰ τοῖς πολλοῖς δοκῶντα ἀγαθὰ, καὶ ἐνλεῦθεν
 λάβοις. εἰ γάρ τις ἐπινοήσῃεν ὑπάρχοντά τινα ὡς
 ἀληθῶς ἀγαθὰ, οἷον φρόνησιν, (σωφροσύνην, δικαιο-
 σύνην, ἀνδρείαν, ἔκ ἂν ταῦτα προεπινοήσας, ἔτι ἀ-
 κῶσαι δυνηθεῖν¹ τί· ὑπὸ τῷ ἀγαθῷ γὰρ ἐφαρμόσει. τὰ
 δέ γε τοῖς πολλοῖς φαινόμενα ἀγαθὰ προεπινοήσας
 τις, ἐξακῶσει), καὶ ῥαδίως δέξει), ὡς οἰκείως ἐπιλεγό-
 μενον² τὸ ὑπὸ τῷ κωμικῷ εἰρημῶνον. ἔτως καὶ οἱ πολ-
 λοὶ φαντάζον³ τὴν διαφοράν. ³ ἔ γὰρ ἂν τῆτο μὲν ἔ
 προσέκοπλεν καὶ ἀπηξίετο· τὸ δὲ ἐπὶ τῷ πλεόντι καὶ τῆς
 πρὸς τρυφὴν ἢ δόξαν ἀκκληρημάτων παρεδεχόμεθα,
 ὡς ἰκνεμῶν καὶ ἀσείως εἰρημῶνον, πρῶτι ἔν καὶ ἐρώ-
 τα, εἰ τιμῆσι καὶ ἀγαθὰ ὑποληπῆσι τὰ τοιαῦτα, ὧν
 προεπινοηθέντων, οἰκείως ἂν ἐπιφέροιτο, τὸ τὸν κει-
 τημῶνον αὐτὰ⁴ ὑπὸ τῆς ἀπορίας ἔκ ἔχειν ὅποι χέσει.
 Ἐξ αἰτιώδους καὶ ὑλικῆς (υνέστηκα· ἑδῆτερον δὲ τῶτων 13
 εἰς τὸ μὴ ὄν φθαρῆσαι). ὥσπερ ἔδὲ ἐκ τῷ μὴ ὄντος ὑπέ-
 στη. ἔκιν κατὰ λαχθήσει) πᾶν μέρος ἐμὸν κατὰ μελα-
 βολὴν εἰς μέρος τι τῷ κόσμῳ. καὶ πάλιν ἐκείνο εἰς ἑτε-
 ρον μέρος τῷ κόσμῳ μελαβαλεῖ· καὶ ἤδη εἰς τὸ ἄπει-
 ρον. κατὰ τοιαύτην δὲ μελαβολὴν καὶ γὰρ ὑπέστη, καὶ οἱ
 ἐμὲ

ἐμὲ ἡγνήσαντες, καὶ ἐπανιόντι εἰς ἄλλο ἀπειρον. ὕδεν
 γὰρ κωλύει ὕτως φάναι, καὶ ἢ καὶ ἀπερίοδος πεπε-
 14 ρασμένης ὁ κόσμος διοικῆται. ² Ο λόγος καὶ ἡ λο-
 γικὴ τέχνη δυνάμεις εἰσὶν ἐαυταῖς ἀρκύμεναι, καὶ τοῖς
 καθ' ἐαυτὰς ἔρσοις. ὁρμῶν μὲν ἔν ἀπὸ τῆς οἰκείας
 ἀρχῆς· ὁ δ' αὖτις δὲ πρὸς τὸ πρὸ κείμενον τέλος. καθὸ
 καλορθώσεις αἱ τοιαῦται πράξεις ὀνομαζών, τὴν ὁρ-
 15 θότητα τῆς ὁδοῦ ζημαίνουσαι. Οὐδὲν τούτων ῥητέον
 ἀνθρώπῳ, ἀ ἀνθρώπῳ, καθὸ ἄνθρωπος, ἔκ ἐπιβάλλει.
 ἔκ εἰσιν ἀπασιγήματα ἀνθρώπου, ὕδ' ἐπαγγέλλει αὐτὰ ἡ
 τῷ ἀνθρώπῳ φύσις, ὕδ' ἐτελειότητις εἰσι τῆς τῷ ἀνθρώ-
 πῳ φύσεως. ὕ τοίνυν ὕδ' ἐπὶ τὸ τέλος ἐν αὐτοῖς ἐστὶ τῷ
 ἀνθρώπῳ κείμενον, ὕδ' ἐμπληρωτικὸν τῷ τέλει τὸ
 ἀγαθόν. ἔτι εἴ τι τούτων ἦν ἐπιβάλλον τῷ ἀνθρώπῳ,
 ἔκ ἂν τὸ ὑπερφρονεῖν αὐτῷ, καὶ καλεῖσθαι ἀγαθόν, ἐπι-
 βάλλον ἦν. ὕδ' ἐπαγνέος ἦν, ὁ ἀπροσδεῖν τούτων ἐαυτὸν
 παρ' ἐχόμενος. ὕδ' ἂν ὁ ἐλαττωτικὸς ἐαυτῷ ἐν τινὶ τού-
 των ἀγαθὸς ἦν, εἴπερ ταῦτα ἀγαθὰ ἦν. νῦν δὲ ὅσῳ
 περ πλείω τις ἀφαρῶν ἐαυτῷ τούτων ἢ τοιούτων ἐτε-
 ρων, ἢ καὶ ³ ἀφαρμένον τι τούτων ἀνέχη, τόσῳ δὲ
 16 μᾶλλον ἀγαθὸς ἐστὶ. Οἷα ἂν πολλάκις φαντασθῆς,
 τοιαύτη σοὶ ἔσται ἡ διάνοια. βάπτει γὰρ ὑπὸ τῷ φαν-
 τασίῳ ἡ ψυχὴ. βάπτει ἔν αὐτῇ τῇ συνεχείᾳ τῷ
 τοιούτων φαντασιῶν· οἷον, ὅτι ὅπως ζῆν ἐστὶν, ἐκεῖ καὶ εὖ
 ζῆν. ἐν αὐτῇ δὲ ζῆν ἐστὶν· ἐστὶν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐτῇ.
 καὶ πάλιν, ὅτι ὕπερ ἕνεκεν ἕκαστον ⁴ καλεσκάσας, πρὸς
 ὃ δὲ καλεσκάσας, πρὸς τούτο φέρε· πρὸς ὃ φέρε δὲ,
 ἐν τούτῳ τὸ τέλος αὐτῷ· ὅπως δὲ τὸ τέλος, ἐκεῖ καὶ τὸ
 συμφέρον, καὶ τὸ ἀγαθόν ἐκάστω· τὸ ἄρα ἀγαθὸν τῷ λο-
 γικῷ ζῶντι, κοινωνία. ὅτι γὰρ πρὸς κοινωνίαν γεγονότα μὲν,

πάλαμ δέδεικ'). ἢ ἔκ ἦν ἐναργές, ὅτι τὰ χεῖρω τῷ
 κρείτόνων ἔνεκεν, τὰ δὲ κρείττω ἀλλήλων; κρείττω δὲ
 τῷ μὲν ἀψύχων, τὰ ἑμψυχα· τῷ δὲ ἐμψύχων τὰ
 λογικά. Τὸ τὰ ἀδύνατα διώκειν, μακικόν· ἀδύ- 17
 νατον δὲ τὸ τὴν φαύλης μὴ τοιαῦτά τινα ποιεῖν.
 Οὐδὲν ὕδενι (υμβαίνει, ὃ ἔχει ἐκεῖνο πέφυκεν φέρειν 18
 αὐτῷ. ἄλλω τὰ αὐτὰ (υμβαίνει, καὶ ἦτοι ἀγνοῶν ὅτι
 (υμβέβηκεν, ἢ ἐπιδεικνύμενος μεγαλοφροσύνην ἄσα-
 δεῖ, καὶ ἀκάκωτος μῦθε. δεινὸν ἔν ἀγνοίαν καὶ ἄρεσκεῖαν
 ἰχυροτέρας εἶναι φρονήσεως. Τὰ πράγματα αὐτὰ 19
 ὅδ' ὁπωσίων ψυχῆς ἀπλεῖ). ὕδ' ἔχει εἴσοδον πρὸς ψυ-
 χὴν· ὕδ' ἐτρέψαμ, ὕδ' ἐκινήσαμ ψυχὴν δύνα). ἐτρέψα
 δὲ καὶ κινεῖ αὐτὴ ἑαυτὴν μόνη· καὶ οἶον ἂν κριμάτων
 κατὰξιώσῃ ἑαυτὴν, τοιαῦτα ἑαυτῇ ποιεῖ τὰ περυσφε-
 σῶτα. Καθ' ἕτερον μὲν λόγον ἡμῖν ἐσιν οἰκειότα- 20
 τον ἄνθρωπος, καθ' ὅσον εὖ ποιητέον αὐτὸς καὶ ἀνεκτέ-
 ον· καθ' ὅσον δὲ ἐνίσταται τινες εἰς τὰ οἰκεῖα ἔρβω, ἐν
 τι τῷ ἀδιαφόρων μοι γίνε) ὁ ἄνθρωπος, ἔχ ἥσπον ἢ
 ἥλιος, ἢ ἄνεμος, ἢ θηρίον. ὑπὸ τούτων δὲ ἐνέργεια μὲν
 τοι ἐμποδισθεῖν ἂν. ὁρμῆς δὲ καὶ διαθέσεως, ὅ γίνε)
 ἐμπόδια ² διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν, καὶ τὴν περιήροπν.
 περιήροπν γὰρ καὶ μεθίστησι πᾶν τὸ τῆς ἐνεργείας κάλυ-
 μα ἢ διάνοια εἰς τὸ ³ προηγούμενον· καὶ πρὸ ἔρβω γί-
 νε) τὸ τῷ ἔρβω τῷ ἐφεκτικόν· καὶ πρὸ ὁδῶ, τὸ τῆς
 ὁδῶ ταύτης ἐνστατικόν. Τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ κρά- 21
 τισον τίμα· ἐσὶ δὲ τῷτο τὸ πᾶσι χρώμενον, καὶ πάντα
 δέπον. ὁμοίως δὲ καὶ τῷ ἐν σοὶ τὸ κράτισον τίμα·
 ἐσὶ δὲ τῷτο, τὸ ἐκείνῳ ὁμοῦς. καὶ γὰρ ἐπὶ (καὶ τὸ τοῖς
 ἄλλοις χρώμενον, τῷτό ἐσὶ, καὶ ὅσος βίος ὑπὸ τούτω
 διοικεῖται. ⁴ Ο τῇ πόλει ἔκ ἐσὶ βλαβερόν, ὕδ' ἐν τῷ 22
 πολίτην

πολίτην βλάβῃ. ἐπὶ πάσης τῆς τῷ βεβλάσθαι φαντασίας τῦτον ἔπαγε τὸν κανόνα· εἰ ἡ πόλις ὑπὸ τῦτε μὴ βλάβῃ, ὡδὲ ἐγὼ βέβλαμμαι· εἰ δὲ ἡ πόλις βλάβῃ, ἔκ ὀργισέον τῷ βλάβῃ τὴν πόλιν.

23¹ τί τὸ παρορώμενον. Πολλάκις ἐνθυμῶ, τὸ τάχος τῆς παραφορᾶς καὶ ὑπεξαγωγῆς τῶν ὄντων τε καὶ γινομένων. ἢ τε γὰρ ὅσα οἶον πολλαμὸς ἐν διηνεκῇ ῥύσῃ· καὶ αἱ ἐνέρξαι ἐν συνεχέσι μεμβολαῖς, καὶ τὰ αἴτια ἐν μυρίας τροπαῖς· καὶ χεδὸν ² ὡδὲν ἔσως, καὶ τὸ παρελθόν. τὸ δὲ ἄπειρον τῷ τε παρωχηκότος καὶ μέλλοντος ἀχανές, ὃ πᾶν ἐναφανίζῃ. πῶς ἔν ὁ μωρὸς ὁ ἐν τῦτοις φυσώμενος, ἢ πώμενος, ἢ χελιάζων, ὡς

24¹ ἐν τινι χρόνῳ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι; Μέμνησο τῆς συμπάσης ὁσίας, ἧς ὀλίγισον μετέχεις· καὶ τῷ σύμπαντος αἰῶνος, ὃ βραχὺ καὶ ἀκαριαῖόν σοι διάστημα ἀφώρισαι· καὶ τῆς εἰμαρμένης, ἧς πόσον εἶ μέρος;

25 Ἄλλος ἀμαρτάνῃ τι εἰς ἐμέ; ὅψῃ· ἰδίαν ἔχει διάθεσιν, ἰδίαν ἐνέρξαιαν. ἐγὼ νῦν ἔχω, ὃ με θέλῃ νῦν ἔχειν ἢ κοινὴ φύσις, καὶ πράσσω ὃ με νῦν πράσσειν θέλῃ ἢ

26 ἐμὴ φύσις. Τὸ ἡγεμονικὸν καὶ κυριεῦον τῆς ψυχῆς (ὃ μέρος, ἄτρεπτον ἔστω, ὑπὸ τῆς ἐν τῇ σαρκὶ ³ λείας ἢ τραχείας κινήσεως· καὶ μὴ συκρινέω, ἀλλὰ περιγραφέτω ⁴ αὐτὸ, καὶ περιορίζετω τὰς πείσεις ἐκείνας ἐν τοῖς μορίοις. ⁵ ὅταν δὲ ἀναδιδῶν) κατὰ τὴν ἑτέραν συμπάθειαν εἰς τὴν διάνοιαν, ὡς ἐν σώματι ἡνωμένῳ, τότε πρὸς μὲν τὴν αἰσθησιν, φυσικὴν ἔσαν, ὃ πειρατίον ἀνίστασθαι· τὴν δὲ ὑπόληψιν, τὴν ὡς περὶ ἀγαθῶ ἢ κακῶ, μὴ προσιθέτω τὸ ἡγεμονικὸν ἐξ αὐτῶ.

27 Συζῆν θεοῖς. Συζῆ δὲ θεοῖς ὁ συνεχῶς δεκνὺς αὐτοῖς τὴν ἑαυτῷ ψυχὴν ἀρεσκομένην μὲν τοῖς ἀπονεμομένοις, ποιεῖσαν

ποῦσαν δὲ ὅσα βύλε) ὁ δαίμων, ὃν ἐκάστῳ περσάτην
 καὶ ἡγεμόνα ὁ Ζεὺς ἔδωκεν, ἀπόσπασμα ἑαυτοῦ· ὅτος
 δὲ ἐστίν, ὁ ἐκάστῳ νῦν καὶ λόγος. Τῷ γράσωνι μήτι 28

ὀργίζῃ; μήτι τῷ ὀξοδόμῳ ὀργίζῃ; τί σοι ποιήσῃ; τοι-
 ὅτον σόμα ἔχῃ, τοιαύτας μάλας ἔχῃ, ¹ ἀνάγκη τοι-
 αύτην ἀποφοράν ἀπὸ τοιούτων γίνεσθαι. ἀλλ' ὁ ἄν-
 θρωπος λόγον ἔχῃ, φησὶ, καὶ δύνα) συννοεῖν ἐφισάνων
 τι πηλημελεΐ. εὖ σοι γήροιο· τοιγαρὴν καὶ σὺ λόγον
 ἔχεις, κίνησον λογικῇ διαθέσῃ λογικὴν διάθεσιν· δεῖ-
 ξον, ὑπόμνησον. εἰ γὰρ ἐπάμῃ, θεραπείσεις, καὶ ὁ χρεία
 ὀργῆς· [² ὅτε τραγωδός, ὅτε πόρνη.] Ως ἐξελ- 29

θὼν ζῆν διανοῇ, ὅτως ἐνλαῦθα ζῆν ἔξεστιν. εἰ δὲ μὴ
 ἐπιτρέπωσι, ³ τότε καὶ τῷ ζῆν ἔξιθι· ὅτως μὲν τοι, ὡς
 μηδὲν κακὸν πάχων. ⁴ καὶ καπνός ἐστι, ἀπέρχομαι.
⁵ τί αὐτὸ πρᾶγμα δοκεῖς; μέχρι δὲ με τοῦτον ὕδεν
 ἐξαίγῃ, μὲν ἑλδ' ἄθερος, καὶ ὕδεις με κωλύσῃ ποιεῖν ἅ
 θέλω· θέλω δὲ κατὰ φύσιν τῷ λογικῷ, καὶ κοινωνικῷ
 ζῶν. Ο τῷ ὅλῳ νῦν κοινωνικός. πεποίηκε γὰρ τὰ 30

χείρω τῷ κρείττονων ἔνεκεν· καὶ τὰ κρείττο αλλήλοισι
 συνήρμοσεν. ὁρᾷς πῶς ὑπέταξε, συνέταξε, καὶ τὸ κατ'
 ἀξίαν ἀπένειμ' ἐκάστοις, καὶ τὰ κράτιστά οἱ εἰς ὁμό-
 νοιαν ἀλλήλων συνέταξε. Πῶς περσενήνεξαι μέχρι 31

νῦν θεοῖς, γονεῦσιν, ἀδελφοῖς, γυναικί, τέκνοις, δι-
 δασκάλοις, τροχεῦσι, φίλοις, οἰκείοις, οἰκέταις· εἰ
 πρὸς πάντας σοι μέχρι νῦν ἐστὶ τὸ μήτε τινα ῥέξαι ἐ-
 ξάσιον, μήτε εἰπεῖν. ἀναμιμνήσκῃ δὲ, καὶ δι' οἷων διε-
 λήλυθας, καὶ οἷα ἤρκεισας ὑπομῖναι. καὶ ὅτι πλήρης ἦ-
 δη σοι ἰσορία τῷ βίῳ καὶ τελεία ἡ λειψυργία· καὶ πῶσα
 ὡπ) καλὰ· καὶ πῶσων μὲν ἡδονῶν καὶ πόνων ὑπερεῖδες·
 πῶσα

πάντα δὲ ἐνδοξα παρῆιδες· εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμονας

32 ἀγνώμων ἐγγύς. Διὰ τί (ὁ) χέειν ἄτεχνοι καὶ
ἀμαθεῖς ψυχὰς ἐνέχον καὶ ἐπισήμονα; τίς ἔν ψυχῇ
ἐνέχων καὶ ἐπισήμων; ἢ εἰδὼς ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ
τὸν διὰ τῆς ὑπῆρας δῆλον λόγον, καὶ διὰ παντὸς τῷ
αἰῶνος ¹ καλὰ περιόδους τεταγμένας οἰκονομῆναι τὸ

33 πᾶν. Ὅσον ὑδέπω ποδὸς ἢ (κελεῖος, καὶ ἦτοι ὄνομα,
ἢ ὑδὲ ὄνομα· τὸ δὲ ὄνομα, φόφος καὶ ἀπήχημα. τὰ δὲ
ἐν τῷ βίῳ πολυτίμητα, κενὰ, καὶ (α)πρὰ, καὶ μικρὰ,
καὶ κυνίδια διαδακνόμενα, καὶ παῖδια φιλόνεικα, γελῶν-
τα, εἴτα ἄθως κλαίοντα. πῖσις δὲ καὶ αἰδώς, καὶ δίκη καὶ
ἀλήθεια, ² πρὸς Ὀλυμπον, ἀπὸ χθονὸς Ἀρυοδείης. τί
ἔν ἐστι τὸ ἐνλαῦθα κατέχον; εἴγε τὰ μὲν αἰσθητὰ ἄ-
μετάβλητα, καὶ ἔχοντα. τὰ δὲ αἰσθητήρια, ἀμυ-
δρὰ καὶ ἀπαράλυπτα· αὐτὸ δὲ τὸ ψυχάριον, ἀνα-
θυμιάσις ἀπ' αἵματος· τὸ δὲ ἀδοκιμῆν παρὰ τοιού-
τοις κενόν· ³ τί ἔν περιμέτρεις; ἴλεως τὴν εἶτε ⁴ σέβ-
ειν εἶτε μέλασασιν. ἔως δὲ ἐκείνης ὁ καμρὸς ἐφίστα) τί
ἀρκεῖ; τί δ' ἄλλο ἢ θεὸς μὲν σέβειν καὶ ἀφαιμεῖν· ἀν-
θρώπος δὲ εὖ ποιεῖν, καὶ ἀνέχεσθαι αὐτῶν καὶ ἀπέχεσθαι·
ὅσα δὲ ἐκτὸς ὅρων τῷ κρεαδίῳ, καὶ τῷ πνεύματι, ταῦτα

34 μεμνησθαι μήτε σὰ ὄντα, μήτε ἐπὶ (οἱ; Δύνασθαι
αἰεὶ ἄρχειν, εἴγε καὶ ὁδᾶν, εἴγε καὶ ὁδῷ ὑπολαμβάνειν,
καὶ ⁵ πράσσειν δύο ταῦτα κοινὰ, τῇ τε τῷ θεῷ, καὶ τῇ
τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ⁶ παντὸς λογικῷ ζῳῇ ψυχῇ· τὸ μὴ
ἐμποδίζεσθαι ὑπ' ἄλλῃ· καὶ τὸ ἐν τῇ δικαίῃ διαθέσει
καὶ πράττει ἔχειν τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐνλαῦθα ὀρεξίν ἀπολή-

35 γειν. Εἰ μήτε κακία ἐστὶ τῷτο ἐμῇ, μήτε ἐνέρπεια
καλὰ κακίαν ἐμὴν, μήτε τὸ κοινὸν βλάβη), τί ὑπὲρ

36 αὐτῷ διαφέρομαι; ⁷ τίς δὲ βλάβη τῷ κοινῷ; ⁸ Μὴ

¹ ὁλοχερῶς τῇ φαντασίᾳ συναρπάζεσθαι· ἀλλὰ βοη-
θεῖν μὲν κατὰ δύναμιν καὶ κατ' ἀξίαν. καὶ εἰς τὰ
μέσα ἐλατῶν), μὴ μὲν τοι βλάβην αὐτὸ φαντάζεσ-
θαι. ² κακὸν γὰρ ἔθος. ἀλλ' ὡς ³ ὁ γέρον ἀπελθὼν τὸν
τῷ θρέψει ῥόμβον ἀπήτη, μεμνημένος, ὅτι ῥόμβος·
ὕτως ἔν κ' ὧδε. ⁴ ἐπεὶ τοι γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῇ ἐμβό-
λῳ· ἄνθρωπε, ἐπελάθῃ τί ταῦτα ἦν; ναί· ἀλλὰ
τότοις περισπύδασα. διὰ τῶν ἔν κ' σὺ μαρὸς γῆρῃ;
⁵ ἐγὼ μὲν ποτὲ ὀπνδήποτε καί λαλῶν, εὐμοῖρος ἄν-
θρωπος· τὸ δὲ εὐμοῖρος, ἀγαθὴν μοῖραν λαλῶ ἀπο-
νείμας· ἀγαθαὶ δὲ μοῖραι, ἀγαθαὶ τροπαὶ ψυχῆς,
ἀγαθαὶ ὀρμαὶ, ἀγαθαὶ πράξεις.

ΒΙΒΛΙΟΝ Σ'.

1 **Η** ΤΩΝ ὅλων ὕσις, ἀπειθής, καὶ ἀτρεπής· ὁ δὲ
 ταύτην διοικῶν λόγος ὑδεμίαν ἐν ἑαυτῷ αἴτιαν
 ἔχει τῷ κακοποιεῖν· κακίαν γὰρ οὐκ ἔχει, ὑδὲ τι κακῶς
 ποιεῖ, ὑδὲ βλάβηλαί τι ὑπ' ἐκείνου. πάντῃα δὲ κατ'
2 ἐκείνον γίνεῃ καὶ περαίνεῃ. Μὴ διαφέρῃ, πότερον
 ῥιγῶν, ἢ θαλωρόμβρος τὸ πρέπον ποιεῖς· καὶ πότερον
 νυσάζων, ἢ ἱκανῶς ὕπνῳ ἔχων· καὶ πότερον κακῶς ἀ-
 κύνων, ἢ ἀφημέμβρος· καὶ πότερον ἀποθνήσκων, ἢ πρᾶτ-
 των τί ἄλλοτον. μία γὰρ τῆς βιωτικῶν πράξεων καὶ αὐ-
 τη ἐστὶ καθ' ἣν ἀποθνήσκομεν· ἀρκεῖ ὅν καὶ ἐπὶ ταύτης
3 τὸ παρὸν εὖ θέσθαι. Εἰσω βλέπε· μηδεὶος πράτ-
 ματος μήτε ἡ ἰδία ποιότης, μήτε ἡ ἀξία, παραίρε-
4 χέτω σε. Πάντῃα τὰ ὑποκείμενα τάχιστα μελαβάλλ-
 λει, καὶ ἥτοι ἐκθυμιαθήσῃ, ἔπερ ἥνω) ἡ ὕσις, ἡ (κε-
5 δαδῆσῃ). ² Ο διοικῶν λόγος οἶδε πῶς διακείμενος,
 καὶ τί ποιεῖ, καὶ ἐπὶ τίνος ὕλης. Ἀριστος τρόπος τῷ
7 ἀμύνεσθαι, τὸ μὴ ἐξομοῦσθαι. Ἐνὶ τέρπῳ καὶ περ-
 σαναπαύῳ, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μελαβαίνειν
 ἐπὶ πράξιν κοινωνικὴν, σὺν μνήμῃ θεῶν. Τὸ ἡγεμο-
 νικόν ἐστι, τὸ ἑαυτὸ ἐγείρον καὶ τρέπον, καὶ ποιεῖν μὲν ἑαυτὸ
 οἶον ἂν καὶ θέλει, ποιεῖν δὲ ἑαυτῷ φαίνεσθαι πᾶν τὸ (συμ-
9 βαίνον, οἶον αὐτὸ θέλει. Κατὰ τὴν τῆς ὅλων φύσιν ἑ-
 καστα περαίνεῃ. ὁ γὰρ κατ' ἄλλην γέ τινα φύσιν, ἥτοι
 ἔξωθεν περιέχουσαν, ἢ ἐμπεριεχομένην ἑνδον, ἢ ἔξω ἀ-
 πληρημένην. Ἡτοι κυκεῶν καὶ ἀνήμεπλοκή καὶ κεδασμός·

ἢ ἔνωσις καὶ τάξις, ἡ ψένοια. εἰ μὲν ἔν τὰ πρῶτερα, τί καὶ ἐπιθυμῶ εἰκάω (συγκρίμασι καὶ φυρμῶ τοιούτω ἐνδιαλρί-
 βειν; τί δέ μοι καὶ μέλη ἄλλα τινός, ἢ τῷ ὅπως ποτὲ
 ἂν γίνεσθαι; τί δέ καὶ ταράσσομαι; ἤξει γὰρ ἐπ' ἐμὲ ὁ
 (κεδασμός, ὃ, τι ἂν ποιῶ· εἰ δὲ δεύτερα εἰσι, σέβω καὶ δ-
 σαθῶ, καὶ θαρρῶ τῷ διοικῆναι. Οταν ἀναγκαδῆς ὑπὸ
 τῷ περιεσηκότων οἰονεὶ διαλαραχθῆναι, ταχέως ἐπ' ἀνθι
 εἰς ἑαυτὸν, καὶ μὴ ὑπὲρ τὰ ἀναγκαῖα ἐξίσασο τῷ ρυθ-
 μῷ, ἔσῃ γὰρ ἐκκραίστερος τῆς ἀρμονίας, τῷ (υνεχῶς
 εἰς αὐτὴν ἐπανέρχεσθαι. Εἰ μήτεράν τε ἅμα εἶχες
 καὶ μητέρα, ἐκείνην τ' ἂν ἐθεράπιδες, καὶ ὁμως ἡ ἐπάνο-
 δός (οι πρὸς τὴν μητέρα (υνεχῆς ἐγίνετο. τῷτό σοι
 νῦν εἰσιν ἡ αὐλή, καὶ φιλοσοφία· ὧδε πολλαῖς ἐπ' ἀνι-
 δι, καὶ πρῶτα ἀπαύων ταύτῃ, δι' ἣν καὶ τὰ ἐκεί σοι ἀνεκλῆ
 φαίγῃ), καὶ σὺ ἐν αὐτοῖς ἀνεκλός. Οἷον δὴ τὸ φαν-
 τασίαν λαμβάνειν ἐπὶ τῷ ὅφω καὶ τῷ τοιούτων ἐδω-
 δίμων· ὅτι νεκρὸς ὕτος ἰχθύος, ὕτος δὲ νεκρὸς ὄρνι-
 θος, ἢ χοίρει· καὶ πάλιν, ὅτι ὁ Φάλερνος, χυλάριον
 εἰσι σαφυλίν· καὶ ἡ περιπόρφυρος, τριχία προβολίς
 αἱμαλίων κόλχης διδάμναι· καὶ ἐπὶ τῷ καλὰ τὴν (υνε-
 σίαν, ἐνερὴν παρὰ τριψις, καὶ μελὰ τινος πασμῷ μυ-
 ξαρίν ἐκκρισις. ὅταν δὴ αὐταὶ εἰσιν αἱ φαντασίαι
 καθικνύμεναι αὐτῶν τῷ πρᾶγμα καὶ δρεξίσαι δι'
 αὐτῶν, ὥς ὁρᾶν ἅτινά ποτ' εἰσιν. ὕτως δὲ παρ' ὅλον
 τὸν βίον ποιεῖν, καὶ ὅπῃ λίαν ἄξιοπιστότατα πρᾶγμα-
 τα φαντάζεσθαι, ἀπογυμνῆν αὐτὰ, καὶ τὴν ἀτέλειαν αὐ-
 τῶν καθορᾶν, καὶ τὴν ἰσορίαν, ἢ ὑφ' ἣ (εμνύνῃ), περι-
 αρεῖν. δεινὸς γὰρ ὁ τυφὸς παραλογιστής· καὶ ὅτε δο-
 κεῖς μάλιστα περὶ τὰ πρᾶγματα καλῶ γίνεσθαι, τότε
 μάλιστα καλῶ γοντ' εἶ. ὅρα γὰρ ὁ Κράτης, τί περὶ
 αὐτῶ

- 14 αὐτῷ τῷ Ξενοκράτῃ λέγει. Τὰ πλεῖστα ὧν ἡ πωλη-
 θὺς θαυμάζει, εἰς ἡμικῶταλα ἀνάγει, τὰ ὑπὸ ἑξέ-
 ως ἡ φύσεως συνεχόμενα, λίθος, ξύλα, (υκὰς, ἀμ-
 πέλως, ἐλαίας· τὰ δὲ ὑπὸ τῆς ὀλίγῃ μερισίερων, εἰς
 τὰ ὑπὸ ψυχῆς, οἶον, ποίμνας, ἀγέλας· τὰ δὲ ὑπὸ
 τῆς ἔτι χαριεσίερων, εἰς τὰ ὑπὸ λογικῆς ψυχῆς, ὅ
 μῶτοι καθολικῆς, ἀλλὰ καθὼς τεχνικῇ, ἢ ἄλλως πως
 ἐνίρεχῆς, ἢ καλὰ φιλόν, τὸ πλῆθος ἀνδραπόδων κεκ-
 τῆσθαι. ὁ δὲ ψυχὴν λογικὴν καθολικὴν καὶ πολιτικὴν
 τηρῶν, ὅθεν ἔτι τῆς ἄλλων ἐπιστρέφει· πρὸ ἀπάντων
 δὲ τὴν ἑαυτῷ ψυχὴν λογικῶς καὶ κοινωνικῶς ἔχουσιν,
 καὶ κινέμενον διασώζει, καὶ τῷ ὁμοῦ μὲν εἰς τὴν τοῦ (υνεργεῖ.
 15 Τὰ μὲν σφᾶδαι γίνεσθαι, τὰ δὲ σφᾶδαι γεγενῆσθαι, καὶ τῷ
 γινόμενῳ δὲ ἤδη τι ἀπέσβη· ῥύσεις καὶ ἀλλοιώσεις, ἀνα-
 νεῦσι· [τὸν ἄπειρον αἰῶνα] τὸν κόσμον διηλεκῶς, ὥσπερ
 ἡ τῷ χρόνῳ ἀδιάλειπτος φορὰ νέον αἰὲ παρέχει. ἐν δὲ
 τῷ τῷ ποταμῷ, τί ἂν τις τῶν τῶν τῆς παραθεόν-
 των ἐκλήμῃσιν, ἐφ' ὅ σῆναι ἔκ ἐξέσιν; ὥσπερ εἴ τις τι
 τῆς παραπελομένων σφῆθων φιλεῖν ἄρχοιτο· τὸ δ' ἤδη
 ἐξ ὀφθαλμοῦ ἀπεκλήλυνεν. τοῦτον δὲ τι καὶ αὐτὴ ἡ
 ζωὴ ἐκάσιν, οἶον ἡ ἀφ' αἱμάτων ἀναθυμιάσις, καὶ ἡ ἐκ
 τῷ αἵματι ἀνάπνῃσις. ὁποῖον γὰρ εἰς τὸ ἅπαξ ἐλκῶσαι
 τὸν αἶμα καὶ ἀποδῶναι, ὅπερ παρέκασον ποταμῶν, τοι-
 οῦτον εἰς καὶ τὸ τὴν πᾶσαν ἀναπνέουσαν δύναμιν, ἣν
 χθεὶς καὶ πρῶτην ἀπολεχθεὶς ἐκλήσω, ἀποδῶναι ἐκεῖ, ὅθεν
 16 τὸ πρῶτον ἔσπασας. Τίμιον, ὅτε τὸ διαπνέουσαι,
 ὡς τὰ φυλά· ὅτε τὸ ἀναπνέειν, ὡς τὰ βοσκήματα καὶ
 τὰ θηρία· ὅτε τὸ τυπῶσαι καλὰ φαντασίαν· ὅτε
 τὸ νᾶρσπασεῖσθαι καθ' ὁρμήν· ὅτε τὸ (υναγελάζεσ-
 θαι ὅτε τὸ τρέφεισθαι· τῷ τῷ γὰρ ὅμοιον τῷ ἀποκρί-

νειν τὰ περιτλώματα τῆς τροφῆς. τί ἔν τιμιον; τὸ
 κροτεῖσθαι; ἔχι. ἔκῃν ἔδὲ τὸ ὑπὸ γλωσσῶν κροτεῖσ-
 θαι· αἱ γὰρ παρὰ τῆς πολλῶν ἀφημίας, κρότος
 γλωσσῶν. ἀφῆκας ἔν κὶ τὸ δοξάριον, τί καίλαλείπειαι
 τίμιον; δοκῶ μὲν, τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν καίλασκδὴν
 κινεῖσθαι, κὶ ² ἴσκεισθαι, ἐφ' ὃ κὶ αἱ ἐπιμέλειαι ἄγῃσι κὶ
 αἱ τέχναι. ἢ τε γὰρ τέχνη πᾶσα τῷτο σοχάζει, ἵνα
 τὸ καίλασκδασθὲν ἐπιηδεῖως ἔχη πρὸς τὸ ἔρπον πρὸς
 ὃ καίλασκδασαι· ὃ τε φυτεργὸς ὁ ἐπιμελέμενος τῆς ἀμ-
 πέλης, κὶ ὁ πωλοδάμνης, κὶ ὁ τῷ κυνὸς ἐπιμελέμενος,
 τῷτο ζητεῖ. αἱ δὲ παιδαγωγία, αἱ διδασκαλία ἐπὶ τί
 πᾶδδῃσιν; ὡδὲ ἔν τὸ τίμιον. κὶ τῷτο μὲν ἂν εὖ ἔχη,
 ἔδὲν τῆς ἄλλων περιποιήσῃ (ἑαυτῷ. ὃ παύσῃ κὶ ἄλλα
 πολλὰ τιμῶν; ἔτ' ἔν ἐλδθερος ἔση, ἔτε αὐτάρχης, ἔτε
 ἀπαθῆς. ἀνάγκη γὰρ φθορεῖν, ζηλοῦσπεῖν, ὑφορᾶσθαι τὴς
 ἀφελέσθαι ἐκείνα δυναμῶνς, ἐπιβελδέειν τοῖς ἔχῃσι
 τ. τιμῶμενον ὑπὸ (β· ὅλως πεφύρθαι ἀνάγκη τὸν ἐ-
 κείνων τινὸς ἐνδεῖν· πρῶσέτι δὲ πολλὰ καὶ τοῖς θεοῖς
 μέμφεσθαι· ἢ δὲ τῆς ἰδίας διανοίας αἰδῶς καὶ τιμῇ,
 (ἑαυτῷ τε ἀρετὸν σε ποιήσῃ, κὶ τοῖς κοινωνικοῖς ἀάρ-
 μοσον, κὶ τοῖς θεοῖς (ὑμῶνον, τυτέσιν, ἐπαγνῶν) ὅσα
 ἐκείνοι διανέμῃσι κὶ διαλέταχασιν. Ἄνω, κάτω, ¹⁷
 κύκλω, φοραὶ τῶν σοιχείων. ἢ δὲ τῆς ἀρετῆς κίνησις
 ἐν ὑδεμίᾳ τῶτων, ἀλλὰ θεϊότερόν τι, κὶ ὁδῷ δυσεπι-
 νοήτῳ πρῶϊσθα ἄδοδεῖ. Οἷον ἐσιν, ὃ ποιεῖσιν; τὴς ¹⁸
 μὲν ἐπὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ, κὶ μετ' ἐαυτῶν ζῶντας ἀνθρώ-
 πους ἀφημεῖν ὃ θέλῃσιν· αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῶν μέγαγε-
 νετέρων ἀφημηθῆναι, ἔς ἔτε εἶδον ποτὲ ἔτε ὄφον),
 περὶ πολλῶν ποιεῖν). τῷτο δὲ ἐλγὺς ἐσὶ τῷ λυπηθῆναι
 ἂν, ὅτι ἔχι κὶ οἱ προημέτεροι περὶ (β λόγους ἀφήμους
 ἐποι-

- 19 ἐποῦντο. Μὴ εἴ τι αὐτῷ (οἱ) δυσκαίσιπότηλον, τῷ-
το ἀνθρώπῳ ἀδύνατον ὑπολαμβάνειν. ἀλλ' εἴ τι ἀν-
θρώπῳ δύνατον καὶ οἰκείον, τὸτο καὶ (σεαυτῷ) ἐφικτὸν νό-
20 μιζε. Ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ὄνυξι καλέδρυφέ τις,
καὶ τῇ κεφαλῇ ἑρραγεῖς πηληγὴν ἐποίησεν. ἀλλ' ὅτε
ἐπισημαγνόμενα, ὅτε πεσοκόποισιν, ὅτε ὑφορώμε-
θα ὕστερον, ὡς ἐπίβυλον· καὶ τοὶ φυλαττόμεθα, καὶ μὲν
τοὶ ὡς ἐχθρὸν, ὅδε μὲν ὑποψίας, ἀλλ' ἐκκλίσεως ἀ-
μύντες. τοιούτων τοὶ ἡμέτεροι, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσι
τῷ βίῳ· πολλὰ παρενθυμώμεθα, ὥς οἷον πεσογυμ-
ναζομένων. ἔξεσι γὰρ, ὡς ἔφην, ἐκκλίνειν, καὶ μηδὲ ὑπο-
21 πλῆειν, μηδὲ ἀπέχθεσθαι. Εἴ τίς με ἐλέγξαι, καὶ
παρασῆσά μοι, ὅτι ὅκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω, ἢ πρᾶσ-
σω, δύναμαι, χαίρων μελαθήσομαι· ζητῶ γὰρ τὴν ἀλή-
θειαν ὑφ' ἧς ὕδεις πώποτε ἐβλάβη. βλάβη δὲ ὁ ἐ-
22 πιμάρων ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀπάτης καὶ ἀγνοίας. Ἐγὼ
δὲ ἐμαυτῷ καθῆκον ποιῶ· τὰ ἄλλα με ἐπεριπαῖ·
ἥτοι γὰρ ἄψυχα, ἢ ἄλογα, ἢ πεπλανημένα, καὶ τὴν
23 ὁδὸν ἀγνοῦντα. Τοῖς μὲν ἀλόγοις ζώοις καὶ καθόλου
πράγμασι καὶ ὑποκειμένοις, ὡς λόγον ἔχων, λόγον μὴ
ἔχοντι, χρῶ μεγαλοφρόνως καὶ ἐλαθέρεως. τοῖς δὲ ἀν-
θρώποις, ὡς λόγον ἔχοντι, χρῶ κοινωνικῶς. ἐφ' ἅπασιν
δὲ θεὸς ἐπικαλεῖ· καὶ μὴ διαφέρει πρὸς τὸ πᾶσι χρό-
νῳ ταῦτα πράττει· ἀρκῦσι γὰρ καὶ τρεῖς ὥραι τοιαῦ-
24 ται. Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, καὶ ὁ ὀρεωκόμος αὐτῷ
ἀποθανόντες εἰς τὸ αὐτὸ κατέστησαν· ἥτοι γὰρ ἐλήφθη-
σαν εἰς τὰς αὐτὰς τῷ κόσμῳ σπερματικὰς λόγους· ἢ
25 διεσκεδάσθησαν ὁμοίως εἰς τὰς αὐτάς. Ἐνθυμή-
σθαι πᾶσι κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκαριαῖον χρόνον ἐν ἐκά-
στῳ ἡμῶν ἅμα γίνεσθαι, (σωματικὰ ὁμῶς καὶ ψυχικά· καὶ
ὕτως

ὅτως ὃ θαυμάσεις, εἰ πολὺ πλείω, μᾶλλον δὲ πάντα
 τὰ γινόμενα ἐν τῷ ἐνί τε καὶ σύμπαντι, ὃ δὴ κόσμος ὀ-
 νομάζομεν, ἅμα ἐνυφίστα. ² Εἰάν τις σοι περὶ αὐτῶν, 2
 πῶς γράφει τὸ Ἀντωνίνου ὄνομα, μήτι καλεῖσθαι ὀνομα-
 νος περὶ αὐτῶν ἕκαστον τῶν στοιχείων; τί ἔν ἐαν ὀργίζων,
 μήτι ἀντορδῆ; μήτι ἔκ ἐξαριθμῆσθαι πρῶτος, περὶ αὐτῶν
 ἕκαστον τῶν γραμμάτων; ὅτως ἔν καὶ ἐνθάδε μέμνησο,
 ὅτι ὅπαν καθῆκον ἐξ ἀριθμῶν τινων συμπληρῆται.
 τῆς δὲ τηρεῖν, καὶ μὴ δορυδύμενον, μηδὲ τοῖς δυσ-
 χεραινῶσιν ἀντιδυσχεραίνοντα, περαίνειν ὁδῶ τὸ περὶ αὐ-
 τῶν. ² Πῶς ὁμῶν ἐσι μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀνθρώ- 27
 ποις ὁρμᾶν ἐπὶ τὰ φαινόμενα αὐτοῖς οἰκεῖα καὶ συμ-
 φέροντα. καὶ τοι τρόπον τινὰ ὃ (ὕψωρεῖς αὐτοῖς τῷ
 το ποιεῖν, ὅταν ἀγανακτεῖς ὅτι ἀμαρτάνουσι. φέρον)
 καὶ πάντως ὡς ἐπὶ οἰκεῖα καὶ συμφέροντα αὐτοῖς. ἀλλ'
 ἔκ ἔχει ὅτως. ἔκ ἐν δίδασκε, καὶ δείκνυε μὴ ἀγανακτεῖν.
 Θάνατος ἀνάπαυλα ἀφ' ὁδηγικῆς ἀντίστροφας, καὶ ὁρμη- 28
 κῆς νάρκωσας, καὶ διανοητικῆς διεξόδου, καὶ τῆς πρὸς
 τὴν σάρκα λειψουργίας. Αἰσχρὸν ἐσι, ἐν ᾧ βίω τὸ 29
 σῶμά σοι μὴ ἀπαυδᾷ, ἐν τούτῳ τὴν ψυχὴν παρὰ παυ-
 δᾷ. Οὐρα μὴ ³ ἀποκαταρῶν, μὴ βαρῆς· γίνε) 30
 καὶ. τηρεῖται ἔν (ἐαυτὸν ἀπλῶν, ἀγαθὸν, ἀκέραιον, (εμ-
 νον, ἀκροψον, τῷ δικαίῳ φίλον, θεοσεβῆ, ἀμνη, φι-
 λόσορον, ἐρρωμένον πρὸς τὰ πρέποντα ἔρβα. ἀγώνισα,
 ἵνα τοῦτο συμμείνης, οἷον (εἰ θέλησε ποιῆσαι φιλοσο-
 φία. ἀπὸ θεῶν, ὥς ἀνθρώπων. βραχὺς ὁ βίος· εἰς καρ-
 πὸς τῆς ἐπιγεῖν ζωῆς, διαθεῖς ὁσία, καὶ πράξεις κοινω-
 νικά. πάντα, ὡς Ἀντωνίνου μαθητῆς· τὸ ὑπὲρ τῶν κατὰ
 λόγον πρασομένων εὐτονον ἐκείνῳ, καὶ τὸ ὁραλὲς παντα-
 χῶ, καὶ τὸ ὅσιον καὶ τὸ ὁδόν τῷ παρὸντι, καὶ τὸ μει-
 λίσχιον,

λῆχον, καὶ τὸ ἀκενόδοξον, καὶ τὸ περὶ τὴν κατ'ἀλήθειαν
 ὁρῶν πρᾶγματων φιλότιμον· καὶ ὡς ἐκεῖνος ἔκ ἂν τι
 ὅλως παρήκειν, μὴ πρότερον εὖ μάλα καλῶν, καὶ
 βραχὺς νοήσας· καὶ ὡς ἔφερεν ἐκεῖνος τῆς ἀδίκως μεμ-
 φομένης μὴ ἀντιμεμφομένης· καὶ ὡς ἐπ' ἑδὲν ἔσπεδεν·
 καὶ ὡς διαβολὰς ἔκ ἐδέχετο· καὶ ὡς ἀκριβὴς ἦν ἐξέλα-
 σθης ἡθῶν καὶ πράξεων· καὶ ἔκ ὀνειδισθῆς, ἢ φοροδεῖς, ἢ χ
 ὑπόπτης, ἢ βροφισθῆς· καὶ ὡς ὀλίγοις ἀρκύμενος, οἶον
 οἰκίσθῃ, εὐωμῇ, ἐοδῇτι, τροφῇ, ὑπηρεσίᾳ· καὶ ὡς φι-
 λόπονος, καὶ μακρόθυμος· καὶ οἷος ἵ μὲν ἐν τῷ μέχρ
 ἐσπέρας διὰ τὴν λιτὴν δίαιταν, μηδὲ τῷ ὑποκρίνειν τὰ
 περιτλώματα παρὰ τὴν συνήθη ὥραν χρῆζων· καὶ τὸ
 βέβαιον καὶ ὁμοιον ἐν ταῖς φιλίαις αὐτῷ· καὶ τὸ ἀνέ-
 χεσθαι ἀντιβαγνόντων παρρησιαστικῶς ταῖς γνωμαῖς
 αὐτῷ, καὶ χαίρειν εἰ τις δεικνύοι κρεῖττον· καὶ ὡς θεο-
 σεβὴς χωρὶς δεισιδαιμονίας· ἢ ὅπως ἄσυνειδήτω βρο
 31 ἐπιστῇ ἡ τελευτὰ ὥρα, ὡς ἐκείνω. 2 Ἀνάνηφε καὶ ἀνα-
 καλῶ (σεαυτόν, καὶ ἐξυπνιαδεῖς πάλιν καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὀνει-
 ροί σοι ἠνώχλην, πάλιν ἐγρηγορῶς βλέπε ταῦτα, ὡς ἐ-
 32 κείνα ἔβλεπες. Ἐκ βωμάτων εἰμι καὶ ψυχῆς. τῷ μὲν
 ἐν βωματίῳ πάντα ἀδιάφορα· ἑδὲ καὶ δύνασθαι διαφέρεισ-
 θαι. τῇ δὲ διανοίᾳ ἀδιάφορα, ὅσα μὴ εἰσιν αὐτῆς ἐνερ-
 γήματα. ὅσα δὲ γε αὐτῆς εἰσιν ἐνεργήματα, ταῦτα
 πάντα ἐπ' αὐτῇ εἰσιν. καὶ τέτων μὲν τοι, ἃ περὶ μόνον τὸ
 παρὸν πρᾶγματ' εἶ· τὰ καὶ μέλλοντα καὶ παρῶν χηχότα
 33 ἐνεργήματα αὐτῆς, καὶ αὐτὰ ἤδη ἀδιάφορα. Οὐκ εἰσιν
 ὁ πόνος τῇ χειρὶ, ἑδὲ τῷ ποδὶ παρὰ φύσιν, μέχρις
 ἂν ποιῇ ὁ πῶς 3 τὸ τῷ ποδὶ, καὶ ἡ χεὶρ τὰ τῆς χει-
 ρός. ὅπως ἔν ἑδὲ ἀνθρώπῳ ὡς ἀνθρώπῳ παρὰ φύσιν
 εἰσιν ὁ πόνος, μέχρις ἂν ποιῇ τὰ τῷ ἀνθρώπῳ. εἰ δὲ
 παρὰ

παρὰ φύσιν αὐτῶ ἔκ ἔσιν, ὕδὲ κακὸν ἔκ ἔσιν αὐτῶ.

¹ Ηλικας ἡδονὰς ἠδῆσαν λησαί, κίναδοι, πάραλοϊ-3
 αι, τύραννοι; Οὐχ ὁρᾷς πῶς οἱ βάναυσοι τεχνί-3
 ται ἀρμόζον) μὲν ἄχρι τινὸς πρὸς τὰς ιδιώτας, ὕδὲν
 ἦσαν μὲν τοι ἀνέχοντα τῷ λόγῳ τῆς τέχνης, καὶ τῷ
 τε ἀποσῆναι ἔκ ὑπομνήσιν; ὕ δεινὸν εἰ ὁ ² ἀρχιτέκ-
 των, καὶ ³ ὁ ἰατρὸς μᾶλλον ἀδέσπον) τὸν τῆς ιδίας τέχ-
 νης λόγον, ἢ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτοῦ, ὅς αὐτῶ κοινός
 ἐστὶ πρὸς τὰς θεάς; Η Ασία, ἡ Εὐρώπη, γωνία 36
 τῷ κόσμῳ· πᾶν πέλαιος, σαγὼν τῷ κόσμῳ· Αἰθῶρ
 βωλάριον τῷ κόσμῳ· πᾶν τὸ ἐνεσὼς τῷ χρόνῳ, εἰς μὴ
 τῷ αἰῶνος. πάντα μικρά, εὐτρεπία, ἐναφανιζόμενα.
 πάντα ἐκείθεν ἔρχε), ἀπ' ἐκείνων τῷ κοινῷ ἡγεμονικῷ
⁴ ὁρμήσαντα, ἢ κατ' ἐπακολούθησιν· καὶ τὸ χάσμα ἔν
 τῷ λέοντι, καὶ τὸ δηλητήριον, καὶ πᾶσα κακουργία, ὡς
 ἄκανθα, ὡς βόρβορος, ἐκείνων ἐπιθνήματα τῶ (εἰ-
 νῶν καὶ καλῶν. μὴ ἔν αὐτὰ ἀλλότρια τέτυ, ὕ σέβεις,
 φανιάζω· ἀλλὰ τὴν πάντων πηγὴν ἐπιλογίζω. Ο τὰ 37
 νῦν ἰδὼν, πάντα ἐώρακεν, ὅσα τε ἐξ αἰδίου ἐγγέμε, καὶ ὅσα
 εἰς τὸ ἄπειρον ἔσται· πάντα γὰρ ὁμογενῆ, καὶ ὁμοειδῆ.
 Πολλάκις ἐνθυμῶ τὴν ἐπισύνδεσιν πάντων τῶ ἐν τῷ 38
 κόσμῳ, καὶ χέσιν πρὸς ἄλληλα. τρόπον γὰρ τινα πάντα
 ἀλλήλοις ἐπιπέπλεκ), καὶ πάντα κατὰ τῷ τὸ φίλα ἀλ-
 λήλοις ἐστί. καὶ γὰρ ἄλλω ἐξῆς ἐστὶ τῷ τῷ, διὰ τὴν τοπικὴν
⁵ κίνησιν καὶ (ὕμπνοϊαν, καὶ τὴν ἐνωσιν τῆς οὐσίας. Οἷς 39
 (ὕγκεκλήρωσαι πρᾶγμασι, τέτοις (ὕνάρμοζε (εἰαυτόν.
 καὶ οἷς (ὕνείληχας ἀνθρώποις, τέτυς φίλα, ἀλλ' ἀληθι-
 νῶς. Ορβανον, ἐρβαλεῖον, (κεῦος πᾶν, εἰ πρὸς ὁ
 καλεσκάασαι ποιεῖ, εὐ ἔχ). καὶ τοι ἐκεῖ ὁ καλεσκά-40
 άσας ἐκπῶδων. ἐπὶ δὲ τῶ ὑπὸ φύσεως (ὕνεχομένων,
 ἐνδόν

ἔνδον ἐστὶ, καὶ παραμύσει ἡ καλῶς κἀλάσασα δύναμις.
καθὼ καὶ μάλλον αἰδεῖσθαι αὐτὴν δεῖ καὶ νομίζειν, ἐὰν
κατὰ τὸ βέλημα ταύτης ἔχῃς καὶ διεξαλαγῇς, ¹ ἔχει
σοὶ πάντα κατὰ ἤν. ἔχει δὲ ὕτως καὶ τῷ παντὶ κατὰ
² ἤν τὰ ἑαυτῷ. Ο, τι ἂν τῷ ἀπροαγρέτων ὑποσῆ-
σης αὐτῷ ἀγαθόν, ἢ κακόν, ἀνάγκη, κατὰ τὴν πε-
ρίπλωσιν τῷ τοιούτῳ κακῷ, ἢ τὴν ἀπότῃξιν τῷ τοιούτῳ
ἀγαθῷ μέμψασθαι (εἰ θεοῖς, καὶ ἀνθρώποις δὲ μισῆσαι
τὴς αἰτίας ὄντας, ἢ ὑποπιδιομύνας ἔσεσθαι, τῆς ἀπο-
τῃξως, ἢ τῆς περιπλώσεως· καὶ ἀδικῶν δὴ πολλὰ,
³ διὰ τὴν πρὸς ταῦτα διαφοράν. ἐὰν δὲ μόνον τὰ ἐφ' ἡ-
μῖν ἀγαθὰ καὶ κακὰ ⁴ κινῶμεν, ὅδε μὲν αἰτία κατὰλεί-
πει), ὅτε θεῶν ἐγκαλέσας, ὅτε πρὸς ἄνθρωπον σῆμα γάσσιν
⁵ πολεμῖν. Πάντες εἰς ἓν ἀπολέεσθαι (ὕπεργον μὲν,
οἱ μὲν εἰδότες καὶ παρακολυθητικῶς, οἱ δὲ ⁶ ἀνεπιστάτως.
ὥστερ καὶ τὴς καθ' ἑαυτοῦ, οἶμαι, ὁ Ἡράκλειος ἐρτάτας
εἶναι λέγει, καὶ ὕπεργος τῷ ἐν τῷ κόσμῳ γινόμενῳ. ἄλλος
δὲ κατ' ἄλλο ὕπεργει· ἐκ περιουσίας δὲ καὶ ὁ μεμφομέ-
νος, καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πειρώμενος, καὶ ἀναρρεῖν τὰ γινόμενα.
καὶ γὰρ τῷ τοιούτῳ ἔχρηζεν ὁ κόσμος. λοιπὸν ἔν (ὕντες εἰς
τίνας ἑαυτὸν κατὰλάσσεις· ἐκείνος μὲν γὰρ πάντως σοὶ
καλῶς χρήσεται) ὁ τὰ ὅλα διοικῶν, καὶ παραδέξεται (εἰ
εἰς μέρος τι τῷ ὕπεργον καὶ ὕπερληπτικῶν. ἀλλὰ σὺ
μὴ τοῦτο μέρος ἡμῶν, οἷος ὁ ἄτελής καὶ γελοῖος εἶχος
⁷ ἐν τῷ δράματι, ὅς ὁ Χρυσίππος μέμνη). Μήτι ὁ
ἥλιος τὰ τῷ ὑέτῳ ἀξιοῖ ποιεῖν; μήτι ὁ Ἀσκληπιὸς
τὰ τῆς καρποφόρου; τί δὲ τῷ ἄστρον ἕκαστον, ὅχι διά-
⁸ φορα μὲν, ὕπερβὰ δὲ πρὸς τ' αὐτόν; Εἰ μὲν ἔν
ἐβελόσαντο περὶ ἐμῶν καὶ τῷ ἐμοὶ (ὕμβῃναι ὀφειλόντων
οἱ θεοὶ, καλῶς ἐβελόσαντο· ἄβυλον γὰρ θεὸν ὅδε

ἐπινοῆσαι ῥάδιον. κακοποιῆσαι δέ με διὰ τίνα αἰτίαν
 ἔμελλον ὀρμᾶν; τί γὰρ αὐτοῖς, ἢ τῷ κοινῷ, ἢ μάλιστα
 προνοῦν), ἐκ τύτῃ περιεχόμελο; εἰ δὲ μὴ ἐβυλάσαντο
 κατ' ἰδίαν περὶ ἐμῶν, περὶ γε τῶν κοινῶν πάντως ἐ-
 βυλάσαντο, οἷς κατ' ἐπακολούθησιν καὶ ταῦτα (συμβαί-
 νοῖα, ἀσπάζεσθαι καὶ τέρπειν ὀφείλω. εἰ δ' ἄρα περὶ
 μηδενὸς βυλάον), πιστεύειν μὲν ἔχ' ὅσιον, ἢ μηδὲ θύ-
 ωμεν, μηδὲ ἀχωμέθα, μηδὲ ὀρνύμεν, μηδὲ τὰ ἄλ-
 λα πράσσωμεν, ἅπερ ἕκαστα ὡς πρὸς παρόντας καὶ
 (συμβῆντας τῆς θεῆς πράξεσιν. εἰ δὲ ἄρα περὶ μη-
 δενὸς τῶν καθ' ἡμῶν βυλάον), ἐμοὶ μὲν ἔξεσι περὶ ἐ-
 μαυτῷ βυλάεωσθαι. ἐμοὶ δὲ ἐστὶ (κέφισι περὶ τῷ (συμ-
 φέροντος· (συμφέρει δὲ ἕκαστῳ, τὸ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ κα-
 τασκάνην καὶ φύσιν. ἢ δὲ ἐμὴ φύσις λογικὴ καὶ πολι-
 τικὴ· πόλις καὶ παῖς, ὡς μὲν Ἀθωνίνῳ μοι ἢ Ρώ-
 μη, ὡς δὲ ἀνθρώπῳ, ὁ κόσμος. τὰ ταῖς πόλεσιν ἔν
 ταύταις ὠφέλιμα, μόνῃ ἐστὶ μοι ἀγαθὰ. 45
 κάσῳ (συμβαίνει, ταῦτα τῷ ὅλῳ (συμφέρει· ἤρκει τῷτο·
 ἀλλ' ἔτι ἐκεῖνο, ὡς ἐπίπαν ὅψι παραφυλάξας, ὅσα
 ἀνθρώπῳ ἢ ἑτέροις ἀνθρώποις. κοινότερον δὲ νῦν τὸ
 (συμφέρον ἐπὶ τῶν μέσων λαμβανέωσθαι. 2 46
 προσίσταί σοι τὰ ἀμφὶ τῷ θεάτρῳ καὶ τοῖς τοιούτοις
 χωρίοις, ὡς αἰεὶ τὰ αὐτὰ ὀρώμενα, καὶ τὸ ὁμοειδές,
 προσκορῇ τὴν θέαν ποιεῖ· τῷτο καὶ ἐπὶ ὅλῳ τῷ βίῳ
 πάχειν. πάντα γὰρ ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ, καὶ ἐκ τῶν
 αὐτῶν. μέχρι τίνος ἔν; 47
 Ἐννόει (συνεχῶς πάντοτε
 καὶ ἀνθρώπων, καὶ παντοίων μὲν ἐπὶ τῶν δαμάτων, παν-
 τοδαπῶν δὲ ἐθνῶν, τεθνεώτας· ὥστε καλεῖσθαι τῷτο μέ-
 χρι ³ Φιλισίνου, καὶ Φοίβου, καὶ Οριγανίου. μέτρη-
 ναι ἐπὶ τὰ ἄλλα φύλα. ἐκεῖ δὲ μετὰβαλεῖν ἡμᾶς δεῖ,
 ὅπου

ὅπῃ τοῦτοι μὲν δεινοὶ ῥήτορες, τοῦτοι δὲ (σεμνοὶ φιλόσοφοι, Ηράκλειος, Πυθαγόρας, Σωκράτης· τοῦτοι δὲ ἥρωες πρότερον· τοῦτοι δὲ ὕστερον στρατηγοὶ, τύραννοι· ἐπὶ ταῖσι δὲ Εὐδοξος, Ἰππαρχος, Αρχιμήδης, ἄλλα φύσεις ὀξείαι, μεγαλόφρονες, φιλόπονοι, παῖδες, αὐθάδεις· αὐτῆς τῆς ἐπικήρυς καὶ ἐφημέριον τῶν ἀνθρώπων ζωῆς χλευασαί, οἷον Μένιππος καὶ ὅσοι τοῦτοι. περὶ πάντων τούτων ἐννόει, ὅτι πάλαι κείνῳ· τί ἔν τῷ τῷ δεινὸν αὐτοῖς; τί καὶ τοῖς μηδ' ὀνομαζομένοις ὅλως; ἐν ᾧδε πολλῷ ἄξιον, τὸ μετ' ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης ἀ-
48 μωρῇ τοῖς ψάδας καὶ ἀδίκους διαβῖν. Οταν ἀφραῖναι (σεαυτὸν θέλης, ἐνθυμῶν τὰ πρόσερέμαλα τῶν συμβιώντων. οἷον, τῷ μὲν, τὸ δρασθήριον· τῷ δὲ τὸ αἰδῆμον· τῷ δὲ τὸ ἀμειάδον· ἄλλῃ δὲ ἄλλό τι. ὕδεν γὰρ ὕτως ἀφραῖναι, ὡς τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀρετῶν, ἐμφανόμωρα τοῖς ἡθεσι τῶν (υζώντων, καὶ ἀθρόα ὡς οἷον
49 τε (υμπίπλοντα. διὸ καὶ πρόχειρα αὐτὰ ἐκλέον. Μή-
τι δυχεραίνεις, ὅτι τοσῶν δὲ τινῶν λιτρῶν εἶ, καὶ ὕ τριακοσίων; ὕτω δὲ καὶ ὅτι μέχρι τοσῶν δὲ ἐτῶν βιω-
τέον (ροι, καὶ ὕ μέχρι πλείονος· ὥπερ γὰρ τῆς ὑσίας, ὅσον ἀφώρισά (ροι εἴρεις, ὕτως καὶ ἐπὶ τῷ χρόνῳ.
50 Πειρῶμεν πείθειν αὐτὸς. πρᾶττε δὲ καὶ τῶν ἀκόντων, ὅταν τῆς δικαιοσύνης ὁ λόγος ὕτως ἄγῃ. εἰάν μὲν τοι βία τις προχρῶμενος ἐνίστηται, μετὰβαινε ἐπὶ τὸ ἀ-
άρετον καὶ ἄλυπον, καὶ (υλχρῶ εἰς ἄλλην ἀρετὴν τῇ κωλύσει· καὶ μέμνησο ὅτι ³ μεθ' ὑπεξαρέσειως ὀρμᾶς,
⁴ ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων ἐκ ὀρέγῃ. τίνος ἔν; τῆς τοίας δὲ τίνος ὀρμῆς. ⁵ τῷ δὲ τυλχάνεις, ἐφ' οἷς προήχ-
51 θημεν, ταῦτα γίνεῖ). Ο μὲν φιλόδοξος ἀλλοτρίαν ἐνέρδειαν ἴδιον ἀγαθὸν ὑπολαμβάνει· ὁ δὲ φιλήδονος,

ιδίαν πείσιν· ὁ δὲ νῦν ἔχων, ἰδίαν παρᾶξιν. Εἴσεσι 52
 περὶ τούτου μηδὲν ὑπολαμβάνειν, καὶ μὴ ἐχλεῖσθαι τῇ
 ψυχῇ· αὐτὰ γὰρ τὰ πράγματα ἐκ ἑχέ φύσιν ποιησί-
 κην τῇ ἡμετέρων κρίσεων. Εἴθισον σεαυτὸν περὶ 53
¹ τὸ ὑφ' ἑτέρῃ λεγομένῳ γίνεσθαι ² ἀπαρενθυμήτως,
 καὶ ὡς οἶόν τε ἐν τῇ ψυχῇ τῇ λέγοντος γίνεσθαι. Τὸ τῷ 54
 σμῖντι μὴ συμφέρον, ὑδὲ τῇ μελίσῃ συμφέρι. Εἰ 55
³ κυβερνῶν) οἱ ναῦται, ἢ ἰατροὶ) οἱ κάμνοντες κα-
 κῶς ἔλεγον, ἄλλω τίνι ἂν παροῖχον; ἢ πῶς αὐτοὺς
 ἐνεργοίη, τὸ τοῖς ἐμπλέεσσι ζωτῆρσιν, ἢ τὸ τοῖς θερα-
 πειασμοῖς ὑγιεινόν; Πόσοι μὲν ὧν εἰσῆλθον εἰς τὸν 56
 κόσμον, ἤδη ἀπεληλύθασιν; Ἰκτεριῶσι τὸ μέλι 57
 μικρὸν φαίγεσθαι· καὶ λυσσοδόκησι τὸ ὕδωρ φοβερόν· καὶ
 παιδίῳ τὸ σφαγρίον καλόν. τί ἔν ὀργίζομαι; ἢ δο-
 κεῖ σοι ἔλαστον ἰσχύειν τὸ διεψάσμενον ἢ τὸ χολίον
 τῷ ἰκτεριῶνι, καὶ ὁ ἴος τῷ λυσσοδόκῳ; Κατὰ τὸν 58
 λόγον τῆς σῆς φύσεως, βίῃν σε ὕδεις καλύσει· παρὰ
 τὸν λόγον τῆς κοινῆς φύσεως, ὕδεν σοι συμβήσεται.
 Οἷοί εἰσιν, οἷς θέλῃσιν ἀρέσκειν, καὶ δι' οἷα περιγινώ- 59
 σμα, καὶ δι' οἷων ἐνεργειῶν· ὡς ταχέως ὁ αἰὼν πάντῃ
 καλύψει, καὶ ὅσα ἐκάλυψεν ἤδη.

BIBΛION. Ζ.

ΤΙ ἐστὶ κακία; τῦτ' ἐστίν, ὃ πολλὰκις εἶδες· καὶ ἐπὶ παντὶ δὲ τῷ συμβαίνοντι πρόχειρον ἔχει, ὅτι τῦτό ἐστιν ὃ πολλὰκις εἶδες. ὅλως ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ ἄρῃσεις, ὧν μεσαὶ αἱ ἰσορίαι αἱ παλαιαί, αἱ μέσαι, αἱ ὑπόγυοι· ὧν νῦν μεσαὶ αἱ πόλεις καὶ οἰκίαι· ὅθεν κακόν· πάντα ¹ καὶ (υἱήθη) ὀλιγοχρόνια. Τὰ δόγματα πῶς ἄλλως δύναται νεκρωθῆναι, εἰ μὴ αἱ κατὰλληλαι αὐτοῖς ² φανίσασιν σεοδῶσιν; ³ ὡς διηνεκῶς ἀναζωπυρεῖν ἐπὶ (οἱ) ἐστὶ· δύναμαι περὶ τῦτου, ὃ δεῖ, ὑπολαμβάνειν. εἰ δύναμαι, τί ταραύσομαι; τὰ ἔξω τῆς ἐμῆς διανοίας ὕδεν ὅλως πρὸς τὴν ἐμὴν διάνοιαν· τῦτο πάθε, καὶ ὀρθὸς εἶ. ἀναβιῶνά (οἱ) ἔξεστιν· ἴδε πάλιν τὰ πράγματα, ὡς ἰώρας· ἐν τῦτῳ καὶ τὸ ³ ἀναβιῶναι. ⁴ Πομπῆς κενοσπυδία, ἐπὶ (κινή) δράμα, ποίμνια, ἀγέλαι, διαδοραλισμοὶ, κυνιδίοις ὀσάριον ἐρριμμόνον, ψωμίον εἰς τὰς τῶν ἰχθύων δεξάμεναι, μυρμῆκων ταλαμπωρία, καὶ ἀχθοφορία, μυθίων ἐπλοημῶν διαδρομαί, στυγία νδροσπασύμενα. χρὴ ὅτι ἐν τῦτοις ἀμάρως μὲν καὶ μὴ φρυαλτόμενον ἱσάναι· παρακολυθεῖν μὲν τοι, ὅτι τούτου ἄξιός ἐκαστός ἐστιν ὅσον ἄξιά ἐστι ταῦτα περὶ ἃ ἱσπύδακεν. ⁴ Δεῖ κατὰ λέξιν παρακολυθεῖν τοῖς λεγομένοις, καὶ καθ' ἑκάστην ὁρμὴν γινομένοις. καὶ ⁵ ἐπὶ μὲν τῷ ἐτέρῳ, ἀθὺς ὁρᾶν, ἐπὶ τίνι (χόπον) ἢ ἀναφορά· ἐπὶ δὲ τῷ ἐτέρῳ, ⁵ παραφυλάσσειν, τί τὸ (σημα)νόμενον. Πότερον ἔξαρχεῖ ἢ διάνοιά μου πρὸς τῦτο, ἢ ὅ; εἰ μὲν ἔξαρχεῖ,

κει, χρῶμαι αὐτῇ πρὸς τὸ ἔρπον, ὡς ὀργάνῳ παρὰ
 τῆς τῆς ὅλων φύσεως δοθέντι. εἰ δὲ μὴ ἐξαρκεῖ, ἥτοι
 παραχωρῶ τῷ ἔρπον τῷ δυναμῶν κρείττον ἐπιτελέσαι,
 εἰάν ἄλλως τῆτο μὴ καθήκει· ἢ πρῶτον ὡς δύναμαι,
 πρὸς παραλαβὴν τὸν δυνάμειον κατὰ πρῶτον τῷ ἐ-
 μὲν ἡγεμονικῷ ποιῆσαι τὸ εἰς τὴν κοινωίαν νῦν καίριον
 καὶ χρήσιμον. ὅ, τι γὰρ ἂν δι' ἐμαυτῶν, ἢ σὺν ἄλλῳ ποιῶ,
 ὥδε μόνον χρὴ βυλῆναι, εἰς τὸ κοινῇ χρήσιμον καὶ
 ἁρμόσον. Ὅσοι μὲν πολυῦμνητοι ἡρόδομοι, ἥδη 6
 λήθη παραδέδοντο; ὅσοι δὲ τέττοις ὑμνήσαντες πάλαι
 ἐκποδῶν; ¹ Μὴ ἀγῶν βοήθῃμος· πρὸς γάρ 7
 (οἱ ἐνεργεῖν τὸ ἐπιβάλλον, ὡς στρατιῶτῃ ἐν τειχομα-
 χίᾳ. τί ἔν ἐάν σὺ μὲν χωλαίνων ἐπὶ τὴν ἐπαλξιν ἀ- 8
 ναβῆναι μόνος μὴ δύνη, σὺν ἄλλῳ δὲ δυνάσθῃς τῆτο;
 Τὰ μέλλοντα μὴ ταραστέτω. ἥξεις γὰρ ἐπ' αὐτὰ, εἰάν
 δεῖσθαι, φέρων τὸν αὐτὸν λόγον, ὃ νῦν πρὸς τὰ πα-
 ρόντα χρᾶ. Πάντα ἀλλήλοισ ἐπιπλέκε) καὶ ἡ σύν- 9
 δεσις ἱερά, καὶ χεδόν τι ὑδὲν ἀλλότριον ἄλλο ἄλλῳ.
 (βυλκαλέτακ) γὰρ, καὶ (βυλκοσμεῖ τὸν αὐτὸν κόσμον.
 κόσμος τε γὰρ εἰς διὰ ἀπάντων, Θεὸς εἰς διὰ πάντων,
 καὶ ὕψις μία, καὶ νόμος εἰς, λόγος κοινὸς πάντων
 τῆς νοερῶν ζώων, καὶ ἀλήθεια μία. εἶγε καὶ τελειότης
 μία τῆς ὁμογενῶν, καὶ τῷ αὐτῷ λόγῳ μέλεχόντων ζώων.
 Πᾶν τὸ ἐνυλον, ἐναφανίζε) τάχιστα τῇ τῆς ὅλων ὕ- 10
 σία· καὶ πᾶν αἴτιον, εἰς τὸν τῆς ὅλων λόγον τάχιστα
 ἀναλαμβάνε)· καὶ παντὸς μῆμη τάχιστα ἐκκαταχών-
 ν) τῷ αἰῶνι. Τῷ λογικῷ ζῳῇ ἡ αὐτὴ πρῶτος 11
 κατὰ φύσιν ἐστὶ, καὶ κατὰ λόγον. Ὁρθὸς, ἢ ὀρθόμε- 12
 νος. Οἷον ἐστὶν ἐν ἡνωμένοις τὰ μέλη τῷ (ώματος, 13
 τῆτον ἔχει τὸν λόγον ἐν διεσῶσι τὰ λογικά, πρὸς
 μίαν

μίαν τινὰ Συνεργίαν κατεκδασμένην. μᾶλλον δέ (οἱ ἢ
 τέττε νόησις προσημαίνεται, εἰς αὐτὸν πολλάκις
 λέγει, ὅτι μέρος εἰμι τῷ ἐκ τῶν λογικῶν ὑσώματος.
 εἰς δὲ ¹ διὰ τῷ ῥῶ σοιχείν μέρος εἶναι αὐτὸν λέ-
 γει, ἔγω ἀπὸ καρδίας φιλεῖς τὴν ἀνθρώπου. ἔγω
 (εἰ ² καὶ ἀληπτικῶς ἀφραίνῃ τὸ ἀερίετον. ἔτι ὡς
 πρέπον αὐτὸ φιλὸν ποιεῖς. ἔγω ὡς αὐτὸν εὖ ποιοῦν.

4 Οὐδέ, ἔξωθεν προσημαίνεται ³ τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προ-
 σωπώσεως ταύτης δυναμῶσις. ἐκεῖνα γὰρ, εἰς ἀν-
 τη, μέμψει) τὰ παθόντα. ἐγὼ δὲ, εἰς μὴ ὑπολάβω
 ὅτι κακὸν τὸ συμβεβηκός, ἔγω βέλταμμαι. ἔξει δὲ
 5 μοι μὴ ὑπολάβειν. Ο, τι ἂν τις ποιῇ ἢ λέγῃ, ἐμὲ
 δεῖ ἀγαθὸν εἶναι. ὡς ἂν εἰ ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ σμάραγδος,
 ἢ ἡ πορφύρα τῷτο αἰεὶ ἔλεγμα, ⁴ ὅ, τις ἂν ποιῇ ἢ λέ-
 γῃ, ἐμὲ δεῖ σμάραγδον εἶναι, καὶ τὸ ἐμαυτῷ χρῶμα
 6 εἶχειν. ⁵ Τὸ ἡγεμονικόν, αὐτὸ ἐαυτῷ ἔκ ἐνοχλεῖ.

οἶον, λέγω, ὃ φοβεῖ αὐτὸ εἰς ἐπιθυμίαν. εἰ δὲ τις
 ἄλλος αὐτὸ φοβῆται ἢ λυπῆται δυνά, ποιεῖτω. αὐ-
 τὸ γὰρ αὐτὸ ὑποληπτικῶς ὃ τρέψῃ εἰς τοιαύτας τρο-
 πὰς. τὸ (ωμάτιον μὴ πάθῃ τι, αὐτὸ μεριμνάτω, εἰ
 δυνά), καὶ λεγέτω, εἰ τι πάθῃ. τὸ δὲ ψυχάριον, τὸ
 φοβέμενον, τὸ λυπέμενον, τὸ περὶ τῶν ὅλων ὑπο-
 λαμβάνον, ὃδὲ μὴ πάθῃ. ⁶ ὃ γὰρ ἔξει αὐτὸ εἰς κρίσιν
 τοιαύτην. ἀπροσδεῖς εἰς ὅσον ἐφ' αὐτῷ, τὸ ἡγεμονι-
 κόν, εἰς μὴ ἐαυτῷ ἐνδεῖαν ποιῇ. καὶ ταῦτά δὲ καὶ
 ἀτάραχον, καὶ ἀνεμπόδισον, εἰς μὴ αὐτὸ ταρασσῇ καὶ
 7 ἐμποδίῃ. Εὐδαμονία εἰς δαίμων ἀγαθός, ἢ ⁷ ἀ-
 γαθόν. τί ἔν ὧδε ποιεῖς, ὧ φαντασία; ἀπέρχῃ, ⁸ τὴν

θεῖς (οἱ, ὡς ἦλθες. ὃ γὰρ χρήζω (εἰ. ἐλήλυθας δὲ κα-
 τὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος. ἔκ ὀργίζομαι (οἱ. μόνον ἀπιδί.

Φοβεῖ-

Φοβῆται τις μελαβολήν; τί γὰρ δύναῖ) χωρὶς μελαβο- 1
 λῆς θῆναι; τί δαὶ φίλιον ἢ οικειότερον τῇ τῆς
 ὅλων φύσει; σὺ δὲ αὐτὸς λύσασθαι δύνασαι, εἰ μὴ
 τὰ ξύλα μελαβάλῃ; τραφῆναι δὲ δύνασαι, εἰ μὴ
 τὰ ἐδώδιμα μελαβάλῃ; ἄλλο δὲ τί τῆς χρησίμων
 δύναῖ) (υπελεοθῆναι χωρὶς μελαβολῆς; ἔχ' ὁρᾷς ἔν,
 ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ σὲ μελαβαλεῖν ὁμοίον ἐστὶ καὶ ὁμοίως ἀ-
 ναγκαῖον τῇ τῆς ὅλων φύσει; Διὰ τῆς τῆς ὅλων 10
 ὑσίας, ὡς διὰ χειμάρρου διεκπορεύει) πάντα τὰ (ώ-
 μαλα, τῷ ὅλῳ (υμφυῖ καὶ (υνεργά, ὡς τὰ ἡμέτερα μέ-
 ρη ἀλλήλοις. πόσους ἤδη ὁ αἰὼν Χρυσίππης, πόσους
 Σωκράτης, πόσους Επικλήτης καλαπέπων; τὸ δ' αὐ-
 τὸ καὶ ἐπὶ πάντων ὑτινοσῶν (οὐ ἀνθρώπων τε καὶ πρᾶ-
 μάτος παραιπύετω. Εἰ μὲν ἔν μόνον περιπαῖ, μή- 20
 τι αὐτὸς ποιήσω, ὃ ἢ καλασκῶν τῷ ἀνθρώπῳ ἔδειξέ,
 ἢ ὡς ἔδειξέ, ἢ ὃ νῦν ἔδειξέ. Εἰ γὰρ μὲν ἢ σὴ πε- 21
 ρὶ πάντων λήθῃ. εἰ γὰρ δὲ ἢ πάντων περὶ (καὶ λήθῃ.
 Ἰδίον ἀνθρώπων φιλεῖν καὶ τὴν πλάσας. τῷτο δὲ γί- 22
 νεῖ), εἰ μὴ (υμπροσπίπῃ (οὐ, ὅτι καὶ (υγενεῖς, καὶ δι' ἄγ-
 νοιαν, καὶ ἄκοντες ἀμαρτάνουσι, καὶ ὡς μετ' ὀλίγοι ἀμ-
 φύτεροι τεθνήξετε, καὶ περὶ πάντων, ὅτι ἔκ' ἐβλαψέ (ε.
 καὶ γὰρ τὸ ἡγεμονικόν (καὶ χειρὸν ἐποίησεν, ἢ περὶ ὅθεν ἦν.
 Ἡ τῆς ὅλων φύσις, ἐκ τῆς ὅλης ὑσίας, ὡς κηρῷ, νῦν 23
 μὲν ἰππάριον ἐπλασε. (υλχέασα δὲ τῷτο, εἰς δένδρε
 φύσιν (υνεχρήσατο τῇ ὑλῇ αὐτῷ. εἴτα εἰς ἀνθρωπάρι-
 ον, εἴτα εἰς ἄλλό τι. ἕκαστον δὲ τῶτων πρὸς ὀλίγιστον
 ὑπέστη. δεινὸν δὲ ἔδεν τὸ διαλυθῆναι τῷ κίβωτίῳ. ὥ-
 σπερ ἔδεν τὸ (υμπαγῆναι. Ἦ τὸ ἐπὶ κοῖτον τῷ περ- 24
 σώπῃ λίαν παρὰ φύσιν, ὅταν πολλάκις ἐναποθνήσ-
 κειν ἢ πρὸς χημα, ἢ τὸ τελευτᾶν ἀπεσβέσθῃ, ὥστε
 ὅλως

ὅλως ἐξαφθῆναι μὴ δύνασθαι· αὐτῷ γε τέτω παρακο-
 λυθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λόγον. ¹ εἰ γὰρ καὶ ἡ (υ-
 ναμίωσις τῆ ἀμαρτάνειν οἰχήσε'), τίς ἔτι τῆ ζῆν αἵ-
 25 τία; Πάντα ὅσα ὀρεῖς, ὅσον ἔπω μελαβαλεῖ ἢ τὰ
 ὅλα διοικῶσα φύσις, καὶ ἄλλα ἐκ τῆς ὑσίας, αὐτῶν
 ποιήσῃ καὶ πάλιν ἄλλα ἐκ τῆς ἐκείνων ὑσίας, ἵνα αἰε-
 26 νεαρὸς ᾖ ὁ κόσμος. Οταν τις ἀμάρτη τι εἰς σέ,
 ἄθυσ ἐνθυμῷ τί ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπολαβὼν ἤμαρτε.
 τῷτο γὰρ ἰδὼν, ἐλεύσεις αὐτὸν, καὶ ἔτε θαυμάσεις, ἔτε
 ὀργισθήσῃ. ἦτοι γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀγαθὸν
 ἔτι ὑπολαμβάνεις, ἢ ἄλλο ὁμοειδές. δεῖ ἔν (υ)γι-
 νώσκειν. εἰ δὲ μηκέτι ὑπολαμβάνεις τὰ τοιαῦτα ἀ-
 7 γαθὰ καὶ κακὰ, ῥᾶον ἀμάρτης ἔση τῷ παρορῶντι. Μὴ
 τὰ ἀπόρρητα ἐννοεῖν, ὡς ἦδη ὄντα· ἀλλὰ τῶν παρόντων
 τὰ δεξιότατα ἐκλογίζεσθαι, καὶ τέτων χάριν ὑπο-
 μιμνήσκεσθαι, πῶς ἂν ἐπεζητεῖτο, εἰ μὴ παρήν,
 ἅμα μύθοι φυλάσσει, μὴ διὰ τῆ ἔτιως ἀσφιδρίζειν
 αὐτοῖς, ἐθίσης ἐκλιμᾶν αὐτὰ, ὥστε, ἐάν ποτε μὴ πα-
 8 ρῇ, ταραχθῆσεσθαι. Εἰς αὐτὸν (υ)νεκλῷ. φύσιν
 ἔχει τὸ λογικόν, ἡγεμονικόν, ἑαυτῷ ἀρκέσθαι δι-
 καοπραγῶντι, καὶ παρ' αὐτὸ τῷτο γαλήνην ἔχον-
 9 τι. Εἰς ἀλείφον τὴν φαντασίαν. σῆσον τὴν νά-
 ρωπασίαν. περὶ γράφον τὸ ἐνεσὼς τῷ χρόνῳ. γνώ-
 ρισον τὸ (υ)μβαῖνον, ἢ σοι, ἢ ἄλλῳ. δίδεκε καὶ μέρι-
 σον τὸ ὑποκείμενον, εἰς τὸ αἰτιῶδες καὶ ὑλικόν. ἐν-
 νόησον τὴν ἐχάστην ὥραν. τὸ ἐκείνῳ ἀμαρτήσας, ἐκεῖ
 10 καλῶς, ὅπου ἡ ἀμαρτία ὑπέστη. Συμπαρεκ-
 τείνειν τὴν νόησιν τοῖς λεγομένοις. εἰσδύεσθαι τὸν
 11 νῦν εἰς τὰ γινόμενα καὶ ποιήσια. Φαίδρυον (υ)αν-
 τὸν ἀπλότην καὶ αἰδοῖ καὶ τῇ πρὸς τὸ ἀνά μέτρον ἀρε-
 I τῆς

τῆς καὶ κακίας, ἀδιαφορία. φίλησον τὸ ἀνθρώπινον
ζῆλος. ἀκολούθησον Θεῷ.

— ἐκείνος μὲν φησιν, ¹ ὅτι πάντα νομισί.

² ἔτι εἰ δαίμονα τὰ σοιχεῖα· ἀρκεῖ δὲ μεμνηῖσθαι,
ὅτι τὰ πάντα νομισί ἔχῃ, ³ ἢ δηλίαν ὀλίγα. Περὶ 32

θάνατον· ⁴ εἰ (κεδασμός, ἢ ἄτομοι, ἢ κένωσις, ἢ τοι
σβέσις, ἢ μέλαςσις. Περὶ πόνου· τὸ μὲν ἀφόρη- 33

τον, ἐξάγει· τὸ δὲ χρονίζον, φορητόν· καὶ ἡ διάνοια
τὴν ἑαυτῆς γαλήνην καὶ ⁵ ἀπόληψιν διαληρεῖ, καὶ ὁ
χεῖρον τὸ ἡγεμονικὸν γέγονεν. τὰ δὲ κακῆμενα μέρη
ὑπὸ τοῦ πόνου, εἴ τι δύναται, περὶ αὐτῶν ἀποφηνάσθω.

Περὶ δόξης· ἴδε τὰς διανοίας αὐτῶν, οἷα, καὶ οἷα μὲν 34

φάγεται, οἷα δὲ διώκεται. καὶ ὅτι ⁶ ὡς αἱ θῆρες ἄλλα
ἐπ' ἄλλα ἐπιφορέμεται κρύπτει τὰ πρότερα· ὕτως ἐν
τῷ βίῳ, τὰ πρότερα ὑπὸ τῆς ἐπεκτείνων τὰ χεῖρα
ἐκαλύφθη. Πλατωνικόν· ⁷ ὅ ἔν ὑπάρχει διάνοια 35

μεγαλοπρεπῆς, καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης
δὲ ὑσίας, ἄρα οἷε τέτω μέγα τι δοκεῖν εἶναι τὸν ἀν-
θρώπινον βίον; ἀδύνατον, ἢ δ' ὅς. ἐκὼν καὶ θάνατον
ὁ δεινόν τι ἡγήσεται ὁ τοιοῦτος. ἡκιστά γε. ⁸ Ἀντιοδε- 36

νικόν. βασιλικὸν μὲν εὖ πράττειν, κακῶς δὲ ἀκῶν.

Αἰσχρὸν ἐστὶ, τὸ μὲν πρόσωπον ὑπὸ ἡκούῃ εἶναι, καὶ χη- 37
μαλίζεσθαι, καὶ καλικοσμεῖσθαι ὡς κελδεῖ ἡ διάνοια,
αὐτὴν δ' ὑπ' ἑαυτῆς μὴ χημαλίζεσθαι καὶ καλικοσμεῖσθαι.

⁹ Τοῖς πράγμασιν γὰρ ἔχει θυμῶσαι χρέων· 38

Μέλας γὰρ αὐτοῖς ὕδιν.

¹⁰ Ἀθανάτοις τε Θεοῖς καὶ ἡμῖν χάρματα δοίης. 39

¹¹ Βίον διερίζειν, ὥς κάρπιμον σάχυν, 40

Καὶ τὸ μὲν εἶναι, τὸ δὲ μὴ.

41 ¹ Εἰ δ' ἡμελίθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμῷ,

Εχέει λόγον καὶ τῦτο.

42 ² Τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμῷ καὶ τὸ δίκαιον.

43 Μὴ συνεπιθρηνεῖν, μὴ σφύζειν. Πλατωνικά, ³ ἐγὼ

44 δὲ τάττω ἂν δίκαιον λόγον ἀνλείποιμι· ὅτι ὃ καλῶς
λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἶσι δεῖν κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι
τῷ ζῆν, ἢ τεθνάναι ἄνδρα, ὅτε τι καὶ σμικρὸν ἔφελος·
ἀλλ' ἔκ ἐκείνο μόνον σκοπεῖν ὅταν πρᾶτῃ, πότερον
δίκαια ἢ ἀδίκαια πρᾶτῃ, καὶ ἄνδρος ἀγαθῷ ἔρῃα ἢ
45 κακῷ. ⁴ Οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀ-

ληθείᾳ, ὃ ἂν τις αὐτὸν τάξῃ ἡγεσάμενος βέλτιστον εἶ-
ναι, ἢ ὑπ' ἀρχοῦτος ταχθῇ, ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ δο-
κεῖ, μόνον κινδυνάειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον, μήτε
46 θάνατον, μήτε ἄλλο μηδὲν παρὰ τῷ αἰσχεῖ. ⁵ Ἀλλ',

ὦ μακάριε, ὅρα μὴ ἄλλό τι τὸ θνητῶν, καὶ τὸ ἀγα-
θόν, ἢ τὸ βίωσθαι τε καὶ βίωεσθαι. μὴ γὰρ τῦτο μὲν, τὸ
ζῆν ὅποσονδ' ἔστι χρόνον, τὸν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα, ⁶ ἐ-
ατέον ἐστὶ, καὶ ὃ φιλοψυχήεον, ἀλλ' ἐπὶ ῥέφραγμα περὶ
τάτων τῷ θεῷ, καὶ ⁷ πεισάσμενα ταῖς γυναῖξιν, ὅτι
τὴν εἰμαρμένην ὕδεις ἂν ἐκφύγοι, τὸ ἐπὶ τάττω (κεπ-
τίον, τίνα ἂν τρόπον, τῦτον, ὃν μέλλει χρόνον βιώσθαι,
47 ὡς ἄριστα βιώσθαι. Περισκοπεῖν ἄσρων δρόμους, ὡ-

περ ⁸ (υμπεριθεῖναι· καὶ τὰς τῶν σοικείων εἰς ἄλ-
ληλα μεταβολὰς συνεχῶς ἐννοεῖν. ἀποκαθαίρουσι γὰρ
48 αἱ τάτων φαντασίαι τὸν ῥύπον τῷ χαμαὶ βίῃ. Κα-

λὸν τὸ τῷ Πλάτῳ. ⁹ καὶ δὴ περὶ ἀνθρώπων τὴν λό-
γος ποικίλμενον, ἐπισκοπεῖν δεῖ καὶ τὰ ἐπίγεια, ὡπερ
ποθὲν ἀνωθεν, κατὰ ἀγέλας, τραιδμαῖα, γεώργια,
γάμους, διαλύσεις, θρήσεις, θανάτους, δικαστηρίων θό-

ρυβον, ἐρήμης χώρας, βαρβάρων ἔθνη ποικίλα, ἑορ-
τάς, θρήνους, ἀγοράς, τὸ παμμιγές, καὶ τὸ ἐκ τῆς
ἐναντίων (υ)γκοσμύμενον. Τὰ παγεγονότα ἀναθε- 49

ωρεῖν· τὰς τοσαύτας τῶν ἡγεμονιῶν μελαβολάς. ἔξ-
εσι καὶ τὰ ἐσόμματα παγεφορᾶν. ὁμοειδῆ γὰρ πάντως ἔ-
σαι, καὶ ἔχουσιν τε ἐκβῆναι τῷ ρυθμῷ τῆς νῦν γινόμε-
νων· ὅθεν καὶ ἴσον, τὸ τεσσεράκοντα ἔτεσιν ἰσορῆσαι
τὸν ἀνθρώπινον βίον, τῷ ἐπὶ ἔτη μύρια. τί γὰρ πλεον
ὄψι; ¹ Καὶ τὰ ἐκ γῆς μὲν φύλλα, εἰς γαῖαν· τὰ 50
δ' ἀπ' αἰθέριον βλαστόντα γῆν, εἰς αἰθέριον πάλιν ἤλθε
πόλον. ἢ τῷτο διάλυσιν τῆς ἐν ταῖς ἀτόμοις ἀνιμ-
πλοκῶν, ² καὶ τοιούτος τις (κορπισμὸς τῆς ἀπαθῶν σοι-
χείων.

³ [Καὶ] σίτοισι καὶ πότοις, καὶ μαγνάνδμασι 51
Παρεκλρέποντες ὀχελὸν, ὥστε μὴ θανεῖν.

⁴ Θεόθεν δὲ πνέοντ' ἔρον

Ἀνάγκη τλῆναι καμάτοις ⁵ ἀνοδύροις.

⁶ Καββαλιώτερος ἄλλ' ἔχει ⁷ κοινωνικότερος, ἔδῃ 52
ἀδελμονέστερος, ἔδ' ἀτακτότερος ἐπὶ τοῖς (υ)μβαίνου-
σιν, ἔδῃ ἀμύνεστος πρὸς τὰ τῆς πλησίον παρορά-
ματα. Ὅπως ἔρπον ἐπίλεϊσθαι δύνασθαι κατὰ τὸν 53
κοινὸν θεοῖς καὶ ἀνθρώποις λόγον, ἐκεῖ ἔδῃ δεινόν·
ὅπως γὰρ ὠφελείας τυχεῖν ἔξει διατῆς ἀδοξίας,
καὶ κατὰ τὴν καλῶς κἀκὴν περὶ τῆς ἐνεργείας, ἐκεῖ
ἔδῃ μιαν βλάβην ὑποφάσκειν. Πανταχὺ καὶ διη- 54
νεκῶς ἐπὶ (οἱ) εἰσι, καὶ τῇ παρῶσιν (υ)μβαίνει θεοσεβῶς
ἀπαρεῖν, καὶ τοῖς παρῶσιν ἀνθρώποις κατὰ δικαιοσύ-
νην παροφείσθαι, καὶ τῇ ⁸ ἔσθῃ φαλασίᾳ ἐμφιλολεχθεῖν,
ἵνα μήτι ἀκατάληπτον παρῶσθαι. Μὴ περιβλέπῃ 55
ἄλλο-

ἄλλοτρια ἡγεμονικά, ἀλλ' ἐκεῖ βλέπε κατ' ἄθῴ, ἐπὶ τί
 (εἴ ἢ φύσις ὁδηγεῖ, ἢ τε τῷ ὅλῳ διὰ τῆς (υμβασιόντων (ροι,
 καὶ ἢ σὴ, διὰ τῆς πρακτέων ὑπό(υ. πρακτέον δὲ ἐκάστῳ τὸ
 ἐξῆς τῇ καλῶσκάῃ· καλῶσκάσαι δὲ τὰ μὲν λοιπὰ τῆς
 λογικῶν ἕνεκεν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ παντός ἄλλῃ, τὰ χεῖρῳ τῆς
 κρείττονων ἕνεκεν, τὰ δὲ λογικά ἀλλήλων ἕνεκεν. τὸ μὲν
 ἔν περὶ γένεσιν ἐν τῇ τῷ ἀνθρώπῳ καλῶσκάῃ, τὸ κοινω-
 νικὸν ἐστὶ· δῆτερον δὲ, τὸ ἀνένδοτον πρὸς τὰς (ωμασι-
 κάς πείσεις. λογικῆς γὰρ καὶ νοεῖας κινήσεως ἴδιον περὶο-
 ρίζειν ἑαυτὴν, καὶ μήποτε ἡττάσθαι μήτε ἀποθηλικῆς
 μήτε ὁρμηλικῆς κινήσεως· ζωώδεις γὰρ ἐκάτερας. ἡ δὲ
 νοεῖα ἐθέλει πρῶτισθαι, καὶ μὴ καλῶσκάσαι ὑπ' ἐ-
 κείνων. δικάως γε. πέφυκε γὰρ χρηστικὴ πᾶσιν ἐκεί-
 νοις. τρίτον ἐν τῇ λογικῇ καλῶσκάῃ τὸ ἀπρόπῳτον
 καὶ ἀνεξάπατήριον. τῶν ἔν ἐχόμενον τὸ ἡγεμονικὸν
 ἄθῳα περαγνέτω, καὶ ἔχῃ τὰ ἑαυτῷ. ¹ Ὡς ἀπολεθ-
 νηκότα δεῖ καὶ μέχρι νῦν βεβιωκότα, τὸ λοιπὸν ἐκ τῷ
 περιόντιος, ζῆσαι κατὰ τὴν φύσιν. Μόνον φιλεῖν τὸ
 ἑαυτῷ (υμβαῖνον καὶ (υκλωθόμενον. τί γὰρ ἀρμοδιώ-
 τερον; Ἐφ' ἐκάστῳ (υμβάματος ἐκείνους πρὸ ὁμ-
 μάτων ἔχειν, οἷς τὰ αὐτὰ (υνέβαιεν, ἔπειτα ἡχ-
 θοντο, ἐξετίζοντο, ἐμέμφοντο· νῦν ἔν ἐκείνοι πῶ; ὕδα-
 μῷ· τί ἔν καὶ (υ θέλεις ὁμοίως; ὕχι δὲ τὰς μὲν
 ἀλλοτρίας τροπὰς καλῶσκάσαι τοῖς τρέψουσιν καὶ τρε-
 πομένοις; αὐτὸς δὲ περὶ τὸ πῶς χρῆσθαι αὐτοῖς ὁ-
 λος γίνεσθαι; χρῆσι γὰρ καλῶς· καὶ ὕλη ² (υ ἔσαι· μό-
 νον ³ πρόσεχε, καὶ θέλε (εαυτῷ καλὸς εἶναι ἐπὶ παν-
 τὸς ἢ πράσσει· ⁴ καὶ μέμνησο ἀμφοτέρων ὅτι καὶ διά-
 φορον ἐφ' ἢ ἢ πράξις. ⁵ Ἐνδον βλέπε, ἔνδον ἢ πηγὴν
 τῷ ἀγαθῷ, καὶ αἰεὶ ἀναβλύειν δυναμένη, εἰάν αἰεὶ (κάπῃς.

Δεῖ καὶ τὸ σῶμα πεπηγῆναι, καὶ μὴ διερρίφθαι, μήτε 6
ἐν κινήσει, μήτε ἐν χεῖρι. οἷον γὰρ τι ἐπὶ τῷ προσώπῳ πα-
ρέχει) ἡ διάνοια ¹ Συνέλον αὐτὸ καὶ εὐχημον Συνήρῃσα,
τοῖσδε καὶ ἐπὶ ὅλῃ τῷ σώματι ἀπαστητόν. πάντα δὲ
ταῦτα (ὡν τῷ ἀνεπίηδῶ τῷ φυλακίᾳ. Ἡ βιωτικὴ τῇ 6
παλαστικῇ ὁμοιοῦρα ἤπερ τῇ ὀρχησικῇ, καὶ τὸ πρὸς
τὰ ἐμπίπλοια καὶ ὁ προσεγνωσμένον, ἕτοιμος καὶ ἀπλῶς
ἑστάναι. Συνεχῶς ἱστῶναι, τίνες εἰσὶν ὅτοι ὑφ' ὧν 6
μαρτυρεῖσθαι θέλεις, καὶ τίνα ἡγεμονικὰ ἔχουσιν. ὅτε
γὰρ μέμψῃ τοῖς ἀκροῖς πλάουσιν, ὅτε ἐπιμαρτυρήσεως
δείξῃ, ² εἰ βλέπων εἰς τὰς πηγὰς τῆς ὑπολήψεως καὶ
ὁρμῆς αὐτῶν. Πᾶσα ψυχὴ ἀκροῦσα, ³ φησὶν, σέρε) 6
ἀληθείας· ὅτως ὅν καὶ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης, καὶ
ἀμειβείας, καὶ παντὸς τῶ τοιούτου. ἀναγκαζόμενον δὲ τὸ
διηγεῖσθαι τὰτα μέμνησθαι. ἔσθι γὰρ πρὸς πάντας πρᾶ-
ότερος. Ἐπὶ μὲν παντὸς πόνου, πρόχειρον ἔστω, 6
ὅτι ἔκ ἀνίχνυτον, ὅδε τὴν διάνοιαν τὴν κυβερνῶσαν χεί-
ρω ποιεῖ· ὅτε γὰρ καθὼ ⁴ ὑλικὴ εἰσιν, ὅτε καθὼ κοινω-
νικὴ, διαφθεῖρῃ αὐτήν· ἐπὶ μὲν τοι τῷ πλείων πόν-
ων, ⁵ καὶ τὸ τῷ Ἐπικέρῳ (οἱ βοηθεῖτω, ὅτι ὅτε ἀφόρη-
τον, ὅτε ἀνώγιον, ἔάν τῷ ὅρων μνημονόη, καὶ μὴ
προσδοξάζῃ· κακείνῳ δὲ μέμνησο, ὅτι ⁶ πολλὰ πό-
νῳ τὰ αὐτὰ ὄντα, λανθάνει δυσχεραγνόμενα, οἷον τὰ
νυσάζειν, καὶ τὸ καυμαλίζεσθαι, καὶ τὸ ἀνορεκτεῖν· ὅταν
ὅν τινι τούτων δυσαρεστῇ, λέγε ἑαυτῷ, ὅτι πόνῳ ἐνδί-
δως. Οὐ μὴ πότε τοῖσδε πᾶσι πρὸς τὰς ἀ- 6
πανθρώπους, οἷον οἱ ⁷ ἄνθρωποι πρὸς τὰς ἀνθρώπους.
Πόθεν ἴσμεν, εἰ ⁸ τηλαυγὲς Σωκράτης, καὶ διάθεσιν 60
κρείσσων ἦν· καὶ γὰρ ἀρκεῖ, εἰ Σωκράτης ἐνδοξότερον ἀ-
πέθανεν, καὶ ἐντρέχετο τοῖς (οἰσῶς διελέγετο, καὶ
καρτε-

καρτερικώτερον ἐν τῷ ¹ πάγῳ διενυκτέρειν, καὶ ² τὸν
 Σαλαμίνιον κελδοδεὶς ἄγειν ἡγνατώτερον ἔδοξεν ἀν-
 τιβῆναι, ³ καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐβρενθύει· περὶ ⁴ καὶ
 μάλισ' ἂν τις ⁵ ἐπισήσειεν, εἴπερ ἀληθὲς ἦν· ἀλλ' ἐ-
 κείνο δὲ (κοπεῖν ποίαν τινὰ τὴν ψυχὴν εἶχε Σω-
 κράτης, καὶ εἰ ἰδύνατο ἀρκεῖσθαι τῷ δίκαιος εἶναι τὰ
 πρὸς ἀνθρώπους, καὶ ὅσιος τὰ πρὸς θεὸς, μήτε εἰκῇ
 πρὸς τὴν κακίαν ἀγανακτῶν, μηδὲ μὴν δουλῶν τι-
 νὸς ἀγνοία, μήτε τῷ ἀπονεμομύων ἐκ τῷ ὅλῳ ὡς
 ξένον τι δεχόμενος, ἢ ὡς ἀφόρητον ὑπομύων, μήτε
 τοῖς τῷ (αρκεδίᾳ πάθεισιν ἐμπαρέχων (συμπαθῇ τὸν
 7 ἦν. Ἡ φύσις ἔχ' ἔτως (υνεκέρασε ⁶ τῷ (υβρίμα-
 τι, ὡς μὴ ἐφείσθαι περιορίζειν ἑαυτὸν, καὶ τὰ ἑαυτοῦ
 ὑπ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι. λίαν γὰρ ἐνδέχε' (θεῖον ἄνδρα
 ἡγεῖσθαι, καὶ ὑπὸ μηδενὸς γνωριεῖσθαι· τέτυ μέμνησο
 αἰεὶ. καὶ ἐτι ἐκεῖνα, ὅτι ἐν ὀλιγίστοις κεῖται τὸ ἄδαι-
 μόνως βιώσθαι. καὶ μὴ ὅτι ἀπήλπισας διαλεκτικὸς καὶ
 φυσικὸς ἔσεισθαι, διὰ τῆτο ἀποστῶς καὶ ἐλδθερος, καὶ
 8 ἀδῆμων, καὶ κοινωνικὸς, καὶ ἀπειθὲς Θεῷ. Αβιάτως
 διαζῆσθαι ἐν πλείῃ θυμηδία, καὶ πάντες καλὰ βούσιν
 αἵτινα βύλον), καὶ τὰ θηρία διασπᾶ τὰ μελῦδρια
 τῷ ⁷ περιεθραμμύει τέτυ φυράματος. τί γ' κωλύει
 ἐν πᾶσι τέτοις τὴν διάνοιαν (ῶζειν ἑαυτὴν ἐν γαλήνῃ,
 καὶ κρίσις περὶ τῶν περιεσηκότων ἀληθεῖ, καὶ χρῆσις
 τῶν ὑποβεβλημύων ἐτοιμῇ; ὥσε τὴν μὲν κρίσιν λέ-
 γειν τῷ προσιπίλονι, τῆτο ὑπάρχεις κατ' ἑστίαν,
 καὶ καλὰ δόξαν ἄλλοιον φάνη· τὴν δὲ χρῆσιν λέγειν
 τῷ ὑποπίπλονι, σὲ ἐζήταν· αἰεὶ γὰρ μοι τὸ παρὸν,
 ὕλη ἀρετῆς λογικῆς καὶ πολιτικῆς, καὶ τὸ (ύνολον τέχ-
 νης ἀνθρώπου ἢ Θεοῦ. πάν γ' τὸ (υμβᾶνον, θεῷ ἢ
 ἀνθρώπῳ

ἀνθρώπῳ ἐξοικεῖται, καὶ ἔτε καμνόν, ἔτε δυσμελαχεί-
ρισον, ἀλλὰ γνώριμον καὶ ἀεργές. Τὺτο ἔχει ἡ τε-6
λειότης τῷ ἥθει, τὸ πᾶσαν ἡμέραν ὡς τελειοτάαν δι-
εξάγειν, καὶ μήτε ὁ σφύζειν, μήτε ναρκᾶν, μήτε ὑπο-
κρίνεσθαι. Οἱ θεοὶ ἀθάνατοι ὄντες, καὶ δυσχεραίνουσιν, ὅ-
τι ἐν τοσούτῳ αἰῶνι δείξῃ αὐτὸς πάντως αἰὲ τοιούτων
ὄντων καὶ τοσούτων φαύλων ἀνέχεσθαι· προτέτι δὲ καὶ
κρίνοισιν αὐτῶν παντοίως. σὺ δὲ ὅσον ὑδέπω λήγειν
μέλλων, ἀπαυδῆς; καὶ ταῦτα, εἰς ὧν τῶν φαύλων;
Γελοῖόν ἐστι τὴν μὲν ἰδίαν κακίαν μὴ φάγειν, ὃ καὶ 7
δυνατόν ἐστι· τὴν δὲ τῶν ἄλλων φάγειν, ὅπερ ἀδύνα-
τον. Οὐκ ἂν ἡ λογικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμις ἀρίστη 7
μήτε νοερὸν, μήτε κοινωνικὸν, ἀλόγως καταδέεσθαι
ἑαυτῆς κρίσι. Οταν σὺ εὖ πεποιηκὼς ᾖς, καὶ ἄλ-7
λος εὖ πεπονηκὼς. τί ἔτι ζητεῖς τρίτον παρὰ ταῦτα,
ὥστε οἱ μωροὶ, τὸ καὶ δόξαι εὖ πεποιηκέναι, ἢ τὸ ἀ-
μοιβῆς τυχεῖν; Οὐδεὶς κάμνει ὠφελόμενος. ὦ-7
φέλεια δὲ πράξις κατὰ φύσιν. μὴ ὅν κάμνει ὠφελύ-
μμος, ἐν ᾧ ὠφελῆς. Ἡ τῷ ὅλῳ φύσις ἐπὶ τὴν 7
κοσμοποιίαν ὥρμησεν· νῦν δὲ ἦτοι πᾶν τὸ γινόμενον
κατ' ἐπακολούθησιν γίνεσθαι, ἢ ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώ-
τατά ἐστιν, ἐφ' ᾧ ποιεῖται ἰδίαν ὁρμὴν τὸ τῷ κόσμῳ
ἡγεμονικόν. εἰς πολλὰ (καὶ γαλήνιοτερον ποιήσει, τὺτο
μνημονόδομενον.

ΒΙΒΛΙΟΝ ή.

ΚΑΙ τῦτο πρὸς τὸ ἀκενόδοξον φέρει, ὅτι ἔτι
 δύνασαι τὸν βίον ὅλον, ἢ τὸν γε ἀπὸ νεότητος
 φιλοσοφον βεβιωκέναι· ἀλλὰ πολλοῖς τε ἄλλοις, καὶ
 αὐτὸς (ξαυλῶ δῆλος γέγονας, πόρρω φιλοσοφίας ὢν.
 πέφυκας ἔν· ὥς τὴν μὲν δόξαν τὴν τῷ φιλοσόφῳ κη-
 σαοδαί, ἐκέτι (οἱ ῥάδιον· ἀνίστασθαι) δὲ καὶ ἡ ὑπό-
 θεσις· εἴπερ ἔν ἀληθῶς ἐώρακας πῶς κεῖται τὸ πρᾶξ-
 μα, τὸ μὲν, τί δόξεις, ἄφες· ἀρκέσθης δὲ, εἰ καὶ τὸ
 λοιπὸν τῷ βίῳ, ὅσον δήποτε ἡ σὴ φύσις θέλει βιώσκειν.
 κατανόησον ἔν τί θέλει, καὶ ἄλλο μηδὲν περιπα-
 τῶ· πεπειρασάμην γὰρ περὶ πῶσα πλανηθεὶς, ὑδαμὴν
 εὗρες τὸ εὖ ζῆν· ἔκ ἐν (υλλογισμοῖς, ἔκ ἐν πλέ-
 τῳ, ἔκ ἐν δόξῃ, ἔκ ἐν ἀπολαύσει, ὑδαμὴν. πῶς ἔν
 ἐσιν; ἐν τῷ ποιεῖν, ἀεπιζητῇ ἢ τῷ ἀνθρώπῳ φύσις·
 πῶς ἔν ταῦτα ποιεῖς; ἐπὰν δόγματι ἔχῃ, ἀφ' ὧν
 αἱ ὁρμαὶ καὶ αἱ πράξεις. τίνα δόγματι; τὰ περὶ ἀ-
 γαθῶν, καὶ κακῶν· ὡς ὑδενὸς μὲν ἀγαθὸν ὄντος ἀνθρώ-
 πῳ, ὃ ἔχει ποιεῖ δίκαιον, (ώφρονα, ἀνδρείον, ἐλπί-
 δερὸν, ὑδενὸς δὲ κακῶ, ὃ ἔχει ποιεῖ τάναντία τοῖς ἐν-
 ρημῶσι. Καθ' ἑκάστην πράξιν ἐρώτα (ξαυλὸν, πῶς
 μοι αὕτη ἔχει; μὴ μελανοῦσθαι ἐπ' αὐτῇ; μικρὸν καὶ
 τέθηκα, καὶ πάντ' ἐκ μέσου. τί πλεον ἐπιζητῶ, εἰ τὸ
 παρὸν ἔρπον ζῶν νοεῖν, καὶ κοινωνικῶ καὶ ἰσονόμῳ θεῷ.
 Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Γάιος, καὶ Πομπήϊος τί πρὸς Διο-
 γνήν, καὶ Ηράκλειον, καὶ Σωκράτην; εἰ μὲν γὰρ εἶδον

τὰ πρᾶγμα καὶ τὰς αἰτίας, καὶ τὰς ὕλας, καὶ τὰ
 ἡγεμονικά ἦν αὐτῶν ¹ ταῦτά. ² ἐκεῖ δὲ ὅσων περὶ οὐρα;
 καὶ δουλεία πόσων; ³ Ὅτι ἔδεν ἡττον τὰ αὐτὰ ποι- 4
 ἦσιν, καὶ σὺ διαρραγῆς. Τὸ πρῶτον μὴ ταρασ- 5
 σιν· πάντῃ γὰρ κατὰ τὴν τῷ ὅλῳ φύσιν· καὶ ὀλίγον
 χρόνον ἔδειξεν ὑδάμῃ ἔση· ὡς περὶ ἔδεν Ἀδριανὸς, ἔδεν Αὐ-
 γαστος. ἔπειτα ἀτενίσας εἰς τὸ πρᾶγμα, ἴδε αὐτὸ καὶ
 Συμνημονεύσας, ὅτι ἀγαθὸν (εἰ ἄνθρωπον εἶναι δεῖ,
 καὶ τί τῷ ἀνθρώπῳ ἡ φύσις ἀπαλεί, πρᾶξον τῷτο ἀ-
 μελασρεπλί. καὶ εἰπὲ, ὡς δικαιοτάτον φαίνεται (οἱ μό-
 νον ἀμύμων, καὶ ἀδμήμων, καὶ ἀνυποκρίτως. H 6
 τῷ ὅλῳ φύσις τῷτο ἔρπον ἔχει, τὰ ὡς ἐν ὕλῃ ἐκεῖ με-
 ταβιθένα, μελαβάλλειν, αἶρεν ἔνθεν καὶ ἐκεῖ φέρειν.
 πάντῃ τροπαί· ⁴ ἔχῃ ὡς φοβηθῆναι, μήτι κατὸν·
 πάντῃ Συνήθη· ἀλλὰ καὶ ἴσας αἰ ἀπονεμήσεις. Αρκεῖται 7
 πᾶσα φύσις ἐαυτῇ ἀδοξία· φύσις δὲ λογικὴ ἀδοξία, ἐν
 μὲν φαντασίᾳ, μήτε ψάδεῖ, μήτε ἀδῆλῳ Συνκαταβιθε-
 μῆν· τὰς ὁρμὰς δὲ ἐπὶ τὰ κοινωνικά ἔρπα μόνα ἀπὸ
 θύνουσα· τὰς ὁρέξεις δὲ καὶ ἐκλίσεις τῷ ἐφ' ἡμῖν μόνον
 πεποιημῆν· τὸ δὲ ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπονεμόμε-
 νον πᾶν ἀσπαζομῆν. μέρος γὰρ αὐτῆς ἐσιν· ὡς ἡ τῷ
 φύλλῳ φύσις τῆς τῷ φυτῷ φύσεως, πλὴν ὅτι ἐκεῖ μὲν
 ἡ τῷ φύλλῳ φύσις μέρος ἐστὶ φύσεως, καὶ ἀναμώτην, καὶ
 ἀλόγον, καὶ ἐμποδίζεσθαι δυναμῆς. ἡ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ
 φύσις, μέρος ἐστὶ ἀνεμποδίστου φύσεως καὶ νοεῖας καὶ δι-
 καίας· εἴγε ἴσως καὶ κατ' ἀξίαν τὸς μερισμὸς χρό-
 νων, ὕψους, αἰτίαν, ἐνεργείας, Συμβάσεως, ἐκάστοις
 ποιεῖται· (νόπιν δὲ, μὴ εἰ ⁶ τὸ πρὸς τὸ ἐν ἴσον ἀρή-
 σεις ἐπὶ παντός, ἀλλὰ εἰ (συλλήβδην ⁷ τὰ πάντῃ τῷ-
 δε, πρὸς ἀθρόα τὰ τῷ ἑτέρῳ. Αναγινώσκειν ἔκ 8
ἔξῃ.

ἔξουσιν. ἀλλὰ ὕβριν ἀνείρσειν ἔξουσιν. ἀλλὰ ἡδονῶν καὶ
 πόνων καθυπερβίερεῖν ἔξουσιν. ἀλλὰ τῷ δοξαρίῳ ὑπε-
 ράνω εἶναι ἔξουσιν· ἀλλὰ ἀναμώθητοισι καὶ ἀχαρίστοις,
 9 μὴ θυμῷ εἶναι, προσέτι κήδεσθαι αὐτῶν ἔξουσιν. Μη-
 κέτι (καὶ) μηδεὶς ἀκώσῃ καλαμεμορφῶν τὸν ἐν αὐλῇ
 10 βίον, μηδὲ τὸν (λαλῶν). Ἡ μέλαινός ἐστιν ἐπίληψις
 τις ἑαυτῷ, ὡς χρήσιμόν τι παρεικότος· τὸ δὲ ἀγαθὸν
 χρήσιμόν τι δεῖ εἶναι, καὶ ἐπιμελητέον αὐτῷ τῷ ἀγαθῷ
 καὶ καλῷ ἀνδρί· ὅδε δ' ἂν καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ μελα-
 νοῖσκειν, ἐπὶ τῷ ἡδονῇ τινα παρεικέναι· ὅτε ἄρα χρή-
 11 σιμον, ὅτε ἀγαθὸν ἡδονή. Τῷτο τί ἐστιν αὐτὸ καθ'
 ἑαυτὸ τῇ ἰδίᾳ καλασκῇ; τί μὲν τὸ ὑσιῶδες αὐτῷ καὶ ὑλι-
 κόν; τί δὲ τὸ ἀτιῶδες; τί δὲ ποιεῖ ἐν τῷ κόσμῳ;
 12 πόσον δὲ χρόνον ὑφίστα; Όταν ἐξ ὕπνου θυχε-
 ρῶς ἐγείρῃ, ἀναμιμνήσκῃ, ὅτι κατὰ τὴν καλασκῇν (καὶ)
 ἐστὶ, καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπικὴν φύσιν, τὸ πρᾶξις κοι-
 νωνικὰς ἀποδίδοναι, τὸ δὲ καθάδδεν κοινὸν καὶ τῷ ἁ-
 λόγων ζώων· ὃ δὲ κατὰ φύσιν ἐκάσῳ, τῷτο οἰκειότε-
 13 ρον καὶ προσφυέστερον, καὶ δὴ καὶ προσσηνέστερον. Διηγε-
 κῶς καὶ ἐπὶ πάσης εἰ οἷον τε φαντασίας, φυσιολογεῖν,
 14 παθολογεῖν, διαλεκτικῶς εἶναι. Ω, ἂν ἐνὶ στήθε-
 ρι, ἀθὺς λαλῶν πρὸς λέγε· ὅτος τίνα δόγματα ἔχει
 περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; ἢ καὶ περὶ ἡδονῆς καὶ πό-
 νου, καὶ τῷ ποιητικῶν ἑκατέρῃ, καὶ περὶ δόξης, ἀ-
 δοξίας, θανάτου, ζωῆς τοιαύδε τινα δόγματα ἔχειν,
 15 ὅθεν θαυμαστὸν ἢ ξένον μοι δόξει, εἰάν τὰ δὲ τινα ποιῇ.
 καὶ μεμνήσομαι, ὅτι ἀναγκάζει ὅπως ποιεῖν. Μεμ-
 νησο, ὅτι ὡς ἀνὴρ ἀνὴρ ξενίζεσθαι, εἰ καὶ (ὅτι) σὺ καὶ φέ-
 ρει, ὅπως εἰ ὁ κόσμος τάδε τινα φέρει, ὧν ἐστὶ φόρος·
 καὶ ἰατρῷ δὲ καὶ κυβερνήτῃ ἀνὴρ ξενίζεσθαι, εἰ πεπύ-

ρεχεν ὅτος, ἢ εἰ ἀνλίπνοια γέγονεν. ¹ Μέννησο, 10
 ὅτι, καὶ τὸ μετατίθεσθαι καὶ ἑπεσθαι τῷ διορθῆναι, ὁμοί-
 ως ἐλθέρον ἐσι. ² σὺ γὰρ ἐνέρῃς κατὰ τὴν συν ὁρμὴν
 καὶ κρίσιν, καὶ δὴ καὶ κατὰ νῦν τὸν σὸν περανομήν.
 Εἰ μὲν ἐπὶ σοὶ, τί αὐτὸ ποιεῖ; εἰ δὲ ἐπ' ἄλλῳ, τίνι 15
 μέμφῃ; τοῖς ἀτόμοις, ἢ τοῖς θεοῖς; ἀμφοτέρω μα-
 νιώδῃ. ὕδενι μεμπέον. ³ εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθω-
 σον τόδε πρᾶγμα αὐτό. εἰ δὲ τῦτο μὴ δύνασαι,
 πῶς τί ἐτι σοὶ φέρει τὸ μέμψασθαι; εἰκὴ γὰρ ὕδεν
 ποιητέον. Εἰς τὸν κόσμον τὸ ἀποθανὸν ὃ πίπτει. 18
 εἰ ὧδε μῶρε καὶ μεταβάλλῃ ὧδε καὶ διαλύῃ, εἰς τὰ
 ἴδια ἃ σοιχεῖα ἐσι τῷ κόσμῳ καὶ (ἀ. καὶ αὐτὰ δὲ με-
 ταβάλλῃ, καὶ ὃ γογγύζει. Ἐκαστον πρὸς τι γέ- 19
 γονεν, ἵππος, ἄμπελος· τί θαυμάζεις; ⁴ καὶ ὁ ἥλιος
 ἔρει, πρὸς τι ἔρπον γέγονα, καὶ οἱ λοιποὶ θεοί. σὺ ἔν
 πρὸς τί; τὸ ἡδέσθαι; ἴδε εἰ ἀνέχεῖ) ἢ ἔννοια. Η 20
 φύσις ἐσόχασθαι ἑκάστῳ, ὕδεν τι ἑλαστον τῆς ἀπολή-
 ξειως, ἢ τῆς ἀρχῆς τε καὶ διεξαγωγῆς, ⁶ ὥς ὁ ἀνα-
 βάλλων τὴν σφαῖραν· τί ἔν ἀγαθὸν τῷ σφαίρῳ ἀ-
 ναφερομένῳ, ἢ κακὸν ἀναφερομένῳ, ἢ καὶ πεπωκότι;
 τί δὲ ἀγαθὸν τῇ πομφόλυγι συνεώσῃ, ἢ κακὸν δια-
 λυθείσῃ; τὰ ὅμοια δὲ καὶ ἐπὶ λύχνῳ. Ἐκσρεψον, 21
 καὶ θεάσθαι οἷον ἐσι, γηράσαν δὲ οἷον γίνεῖ), ⁷ νοσήσαν
 δὲ, πορνεύσαν· βραχύβιον δὲ καὶ ὁ ἐπαμνῶν καὶ ὁ ἐπαμ-
 νόμορος, καὶ ὁ μνημονάων, καὶ ὁ μνημονόμορος. πῶς-
 ἐτι δὲ καὶ ἐν γωνίᾳ τέτν τῷ κλίματι, καὶ ὕδεν ἐνταῦθα
 πάντες συμφωνῶσι, καὶ ὕδεν αὐτὸς τις ἑαυτῷ· καὶ ἔλη
 δὲ ἡ γῆ σιγῇ. ⁸ Πρόσεχε τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῷ 22
 δόγματι, ἢ τῇ ἐνεργείᾳ, ἢ τῷ (σηματομένῳ· ⁹ δικαίως
 ταῦτα πάχεις· ¹⁰ μᾶλλον δὲ θέλεις ἀγαθὸς αὐριον
 γημεῖν,

3 ἡμέρας, ἢ σήμερον εἶναι. Πράσσω τι; πράσσω
 ἐπ' ἀνθρώπων ἀποῖταν ἀναφέρων. (Ὑμβαίνῃ τι μοι;
 δέχομαι, ἐπὶ τὰς θεὰς ἀναφέρων, καὶ τὴν πάντων πη-
 4 γὴν, ἀφ' ἧς πάντα τὰ γινόμενα (Ὑμμηρύε). Οποῖον
 (οὐ φαίνε) τὸ λυέσθαι; ἔλαγον, ἰδρῶς, ῥύπος, ὕδωρ,
 γλοιῶδες, πάντα (κχχανιά. τοῦτον πᾶν μέρος τῷ βίῃ,
 5 καὶ πᾶν ὑποκείμενον. ¹ Λύκιλλα Οὐῆρον· εἶτα Λύκιλ-
 λα· Σέκυνδα ² Μάξιμον· εἶτα Σέκυνδα· ³ Επιτύλχανος
 Διότιμον· εἶτα Επιτύλχανος. ⁴ Φαυσίαν Ανλιωνῖνος·
 εἶτα Ανλιωνῖνος. τοιαῦτα πάντα. ⁵ Κέλερ Αδριανόν·
 εἶτα Κέλερ. οἱ δὲ δριμεῖς ἐκείνοι, ἢ περὶ γνωστοὶ ἢ τε-
 τυφωμένοι, πῶ; οἷον, δριμεῖς μὲν, ⁶ Χιάραξ καὶ ⁷ Δη-
 μήτριος ὁ Πλατωνικός, καὶ ⁸ Εὐδαίμων, καὶ εἴ τις τοιοῦ-
 τος. πάντα ἐφήμερα, τεθηκότα πάλας· ἔνιοι μὲν
 ὑδὲ ἐπ' ὀλίγον μνημονεύουσιν· οἱ δὲ εἰς μύθους μέλα-
 βαλόντες· οἱ δὲ ἥδη ἐκ μύθων ἐξίτηλοι· τούτων ἔν μεμ-
 νῆσθαι, ὅτι δείσῃ ἦτοι (χεδααθῆναι τὸ (Ὑλκριμάτιον
 (χ, ἢ σβεδαθῆναι τὸ πινδμάτιον, ἢ μελασθῆναι, καὶ ἀλ-
 6 λαχῶ καλαχθῆναι. Εὐφροσύνη ἀνθρώπου, ποιεῖν
 τὰ ἴδια ἀνθρώπου. ἴδιον δὲ ἀνθρώπου εὐνοία πρὸς τὸ
 ὁμόφυλον, ὑπερόρασις τῇ ἀποθηλικῶν κινήσει, διά-
 κρισις τῇ πιθανῶν φαντασιῶν, ἐπιθεώρησις τῆς τῇ
 7 ὅλων φύσεως καὶ τῇ κατ' αὐτὴν γινομένων. Τρεῖς
 χεῖρες· ἡ μὲν πρὸς τὸ αἴτιον τὸ περικείμενον· ἡ δὲ
 πρὸς τὴν θεῖαν αἴτιαν, ἀφ' ἧς (Ὑμβαίνῃ πᾶσιν πάν-
 8 τα· ἡ δὲ πρὸς τὰς (Ὑμβῶντας. Ο πόνοτος ἦτοι τῷ
 (ῶματι κακόν· ἔκῃν ἀποφαινέσθω· ἢ τῇ ψυχῇ· ἀλλ'
 ἔξεστιν αὐτῇ τὴν ἰδίαν ἀθρίαν καὶ γαλήνην διαφυλάσ-
 σειν, καὶ μὴ ὑπολαμβάνειν ὅτι κακόν. πᾶσα γὰρ κρίσις,
 καὶ ὁρμή, καὶ ὀρεξις, καὶ ἐκκλισις, ἔνδον. καὶ ὑδὲν κακόν
 ὧδε

ὧδε ἀναβαίνα. Εξάλειφε τὰς φαντασίας, (ὕνεχ' αὖς 2
 ἑαυτῷ λέγων· νῦν ἐπ' ἐμοί ἐσιν, ἵνα ἐν ταύτῃ τῇ
 ψυχῇ μηδεμία πονηρία ᾗ, μηδὲ ἐπιθυμία, μηδὲ ὄλως
 παραχῇ τίς· ἀλλὰ βλέπων πάντα ὅποιά ἐσιν, χρῶ-
 μαί ἐκάστω κατ' ἀξίαν. μέμνησο ταύτης τῆς ἐξουσίας
 κατὰ φύσιν. Λαλεῖν, καὶ ἐν (ὕγκλητῳ, καὶ πρὸς 3
 πάνθ' ὄντων κοσμίως, ¹ μὴ περιβρανῶς ² ὑγιει λόγῳ
 χρῆσθαι. Αὐλὴ Αὐγύς, γυνή, θυγάτηρ, ἔγβο- 3
 νοι, ³ πρῶγονοι, ἀδελφὴ, Ἀγρίππας, (ὕγγενεις, οἰ-
 κεῖοι, φίλοι, Ἀρειος, Μακκίνας, ἰάβροι, ⁵ θύται, ὀ-
 λης αὐλῆς θάνατος· εἶτα ἐπιθί ⁶ τὰς ἄλλας, μὴ καθ'
 ἐνὸς ἀνθρώπου θάνατον, οἷον Πομπητῶν· κακῆτο δὲ
 τὸ ἐπιγραφόμενον τοῖς μνήμασιν, ἔχαιος τῷ ἰδίῳ γέ-
 νει· ἐπιλογίζεσθαι, πόσα ἰσάδθησαν οἱ πρὸ αὐτῶν,
 ἵνα διάδοχόν τινα καλαλίπωσιν· εἶτα, ἀνάγκη ἔσ-
 χαιόν τινα γνέσθαι· ⁷ πάλιν ὧδε ὅλη γένος θάνα-
 τον. Συνιθέναί δει τὸν βίον, κατὰ μίαν πρᾶξιν· 32
 καὶ εἰ ἐκάστη τὸ ἑαυτῆς παρέχει ὡς οἷον τε, ἀρκεῖσθαι·
 ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς ἀπέχη, ἡδὲ εἰς (ἐκωλύσαι δύνασθαι).
 ἀλλὰ σήσειαί τι ἔξωθεν; ἡδὲν εἰς γὰρ τὸ δικαίως καὶ (ω-
 φρόνως καὶ ἀλογίως· ἄλλο δέ τι ἴσως ἐνεργητικὸν
 κωλυθήσεται); ἀλλὰ τῇ πρὸς αὐτὸ τὸ κώλυμα ἀρε-
 σήσεται, καὶ τῇ ἐπὶ τὸ διδόμενον ἀγνώμονι μετὰ βίας ἀθῶς
 ἄλλη πρᾶξις ἀντικαθίσταται), ἐναρμόσυσσα εἰς τὴν (ὕν-
 θεσιν, περὶ ἧς ὁ λόγος. ⁸ Αὐτῶς μὲν λαβεῖν, 33
 ἀλύτως δὲ ἀφεῖναι. Εἰ ποτε εἶδες χεῖρα ἀποκε- 34
 κομμένην, ἢ πόδα, ἢ κεφαλὴν ἀπολείμνημένην, χωρὶς
 πᾶ ποτε ἀπὸ τοῦ λοιποῦ (ώματος κειμένην, τοιοῦτον
 ἑαυτὸν ποιεῖ, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ὃ μὴ θέλων τὸ (ὕμβαῖ-
 νον, καὶ ἀποχίζων ἑαυτὸν, ἢ ὃ ἀκοινώνητόν τι πράσσων.
 ἀπέρ-

ἀπερρίψαι πῶς ποιεῖ ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἐνώσεως. ἐ-
 πεφύκεις γὰρ μέρος· νῦν βραυλὸν ἀπέκοψας. ἀλλ' ὥδε
 κομψὸν ἐκείνο, ὅτι ἔξεσι σοι πάλιν ἐνώσασθαι βραυτόν.
 τῦτο ἄλλω μέρει ὕδενι θεὸς ἐπέτρεψεν, χωριζέντι καὶ
 διακοπέντι, πάλιν συνελθεῖν. ἀλλὰ κλέψαι τὴν χρη-
 σότητα, ἣ τετίμηκε τὸν ἄνθρωπον· καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρ-
 χὴν μὴ ἀπορράγῃ ἀπὸ τῷ ὅλῳ, ἐπ' αὐτῷ ἐποίησε·
 καὶ ἁπορράγῃ πάλιν ἐπανελθεῖν, καὶ συμφύνασθαι, καὶ
 τὴν τῷ μέρει τάξιν ἀπολαβεῖν ἐποίησεν. Ὡστερ
 τὰς ἄλλας δυνάμεις ἕκαστος τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον
 ἢ ἡ λογικῶν φύσις, ὥτως καὶ ταύτην παρ' αὐτῆς
 εἰλήφασκεν. ὃν τρόπον γὰρ ἐκείνη πᾶν τὸ ἐνιστάμενον καὶ
 ἀνίσταμενον ἐπιπερίβρεψέ, καὶ κατὰ φύσιν εἰς τὴν εἰμαρ-
 μὴν, καὶ μέρος ἑαυτῆς ποιεῖ, ὥτως καὶ τὸ λογικὸν ζῶον
 δυνάμει πᾶν κώλυμα ὕλην ἑαυτῇ ποιεῖν, καὶ χρῆσθαι
 αὐτῷ ἐφ' οἷον ἂν καὶ ὥρμησε. Μὴ σε βυλχεῖτω ἢ
 τῷ ὅλῳ βίῃ φαντασία. μὴ συμπερινόει ἐπίπονα οἶα
 καὶ ὅσα πειθανὸν ἐπιγεγνησθαι· ἀλλὰ καθ' ἕκαστον
 τῶν παρόντων ἐπερώτα βραυλὸν, τί τῷ ἔργῳ τὸ ἀφό-
 ρητον καὶ ἀνύποιον; ἀνυπλήσει γὰρ ὁμολογήσας.
 ἐπεὶ ἀναμίμνησκε βραυλὸν, ὅτι ὕστερ τὸ μέλλον, ὕστερ
 τὸ παρωχικὸς βαρεῖ σε, ἀλλὰ αἰετὸ παρόν. τῦτο
 δὲ κατὰ σμικρύνει, ἵνα αὐτὸ μόνον περιορίσης, καὶ ἀ-
 πελέγχεις τὴν διάνοιαν, εἰ πρὸς τῦτο φιλονεικῇ
 μὴ δυνάμει. Μήτι νῦν παρακάθῃ τῇ τῷ κυ-
 ρίῳ (ὁρῶ, Πάνθειαν, ἢ Πέρλαμος; τί δὲ τῷ Ἀδριανῷ,
 Χαυρίας, ἢ Διότιμος; γελοῖον. τί δὲ εἰ παρεκά-
 θηλο, ἔμελλον ἀθανάτωσθαι; τί δὲ εἰ ἡδονήλο, ἔμελλ-
 λον ἡδύσεσθαι; τί δὲ εἰ ἡδονήλο, ἔμελλον ὕτοι ἀθάνατοι
 εἶναι; καὶ τῦτοι πρῶτον μὲν γραίας καὶ γέροντας
 γηρίασθαι

ἡμέρας ὅτως εἰμαρτο, εἴτα ἀποθανεῖν; τί ἔν ὕστερον
 ἐμελλον ἐκεῖνοι ποιεῖν τῶτων ἀποθανόντων; ¹ γράσω
 πᾶν τῷτο, καὶ λύθρον ἐν θυλάκῳ. Εἰ δύνασαι ὅξυ 38
 βλέπειν, βλέπε ² κρίνων, φησὶ, σοφολάτοις. Δι- 39
 καμοσύνης καλεξαναταλικὴν ἀρετὴν ἔχ ὁρῶ ἐν τῇ τῷ
 λογικῇ ζῶν καλασκάδῃ· ἡδονῆς δὲ ὁρῶ, τὴν ἐκκράτει-
 αν. Εἰς ἀφελῆς τὴν σὴν ὑπόληψιν περὶ τῷ 40
 πῆν (εἰ δοκῆνός, αὐτὸς ἐν τῷ ἀσφαλεσάτῳ ἔστηκας.
 τίς αὐτός; ὁ λόγος. ἀλλ' ἐκ εἰμὶ λόγος. ἔσω. ἔκῃν
 ὁ μὲν λόγος αὐτὸς ἑαυτὸν μὴ λυπεῖτω. εἰ δὲ τι ἄλλο
 σοι κακῶς ἔχῃ, ὑπολαβέτω αὐτὸ περὶ αὐτῷ. Εμ- 41
 ποδισμὸς ἀμείψεως, κακὸν ζωϊκῆς φύσεως. ἐμποδισ-
 μὸς ὁρμῆς, ὁμοίως κακὸν ζωϊκῆς φύσεως. ἔστι δὲ τι
 ἄλλο ὁμοίως ἐμποδιστικὸν καὶ κακὸν τῆς φύικῆς κα-
 τασκάδῃς. ὅτως τοίνυν ἐμποδισμὸς νῦν, κακὸν νοεράς
 φύσεως. πάντα δὲ ταῦτα ἐπὶ (εἰς) μὲν μέλαφερε. πό-
 νος, ἡδονὴ ἀπείλῃ (καὶ; ὅψι) ἢ ἀμειψίς. ὁρμήσαντι
 ἔνσημα ἐγγύς; εἰ μὲν ἀνυπεξαρέτως ὥρμας, ἡδὴ ὡς
 λογικῇ κακόν. εἰ δὲ τὸ κοινὸν λαμβάνεις, ἔπω βέλτα-
 ψα, ἔδὲ ἐμπεπόδισα. τὰ μὲν τοι τῷ νῦν ἴδια ἔδεις
 ἄλλος εἰσθεν ἐμποδίζειν· τῷ γὰρ ὁ πῶρ, ὁ σίδηρος,
 ὁ τύραννος, ὁ βλασφημία, ὁ καὶ ὁτινὴν ἀπείλῃ· ὅταν
 ἡμῶν σφαῖρος, κυκλοτερὴς μένει. Οὐκ εἰμὶ ἄξιος 42
 ἐμῶν λυπεῖν, ἔδὲ γὰρ ἄλλον πῶποτε ἐκὼν ἐλύπησα.
 Εὐφραίνῃ ἄλλον, ἄλλο. ἐμὲ δὲ, εἰς ὑγιὲς ἔχω τὸ ἡ- 43
 γεμονικόν, μὴ ἀποσρεφόμενον, μήτε ἀνθρώπον τινα,
⁴ μήτε τῶν ἀνθρώπων (υμναστώνων· ἀλλὰ πᾶν ἀ-
 μείψιν ὀφθαλμοῖς ὁρῶντα καὶ δεχόμενον, καὶ χρώμε-
 νον ἐκάτω κατ' ἀξίαν. Τῷτον ³ ἰδὲ τὸν χρόνον 44
 (εἰς) χαρίσαι. οἱ τὴν ὑπεροφημίαν μᾶλλον διώ-
 κοίτες,

κοίτες, ὃ λογίζον), ὅτι ἄλλοι τοῦτοι μέλλουσιν ἐκείνοι
 εἶναι, οἳ οἱ εἰσιν ὅτοι ὅς ¹ βαρύν). καὶ κείνοι δὲ θνητοί.
 τί δὲ ὅλως πρὸς σέ, ἂν ἐκείνοι φωναῖς τοιαύταις ἀ-
 45 πιχῶσιν, ἢ ὑπόληψιν τοιαύτην περὶ (ὃ ἔχουσιν. Α-
 ρὸν με καὶ βάλλει ὅπως θέλεις. ἐκεῖ γὰρ ἔξω τὸν ἐμὸν
 δαίμονα ἵλεων, τῷτ' ἔστιν, ἀρκύμῳ εἰ ἔχοι καὶ ἐνερ-
 γοῖα καὶ τὸ ἐξῆς τῇ ἰδίᾳ καλᾷ σκλῇ. ἀρα τῷτο ἄ-
 ξιον, ἵνα δι' αὐτὸ κακῶς μὲ ἔχη ψυχὴ, καὶ χεῖρον ἑαυ-
 τῆς ἢ, ² ταπεινῶς, ὀρεγομένη, ³ συνδυομένη, πλυρο-
 46 μῶς; καὶ τί δρῶσεις τῷτο ἄξιον; Ἀνθρώπῳ ὕδενι (συμ-
 βαίνειν τι δύνα), ὃ ὅκ' ἔστιν ἀνθρωπικὸν σύμπλομα· ὕδὲ
 βοῦ, ὃ ὅκ' ἔστι βοϊκόν· ὕδὲ ἀμπέλῳ, ὃ ὅκ' ἔστι ἀμπελικόν·
 ὕδὲ λίθῳ, ὃ ὅκ' ἔστι λίθῳ ἰδίῳ. εἰ ὅν ἐκάστῳ (συμβαίνει, ὃ
 καὶ εἴωθεν, καὶ πέφυκεν, τί ἂν δυσχεραίνεις; ὃ γὰρ ἀφόρητόν
 7 (οἱ ἔφερεν ἡ κοινὴ φύσις. Εἰ μὲν διὰ τι τῷ ἐκλῶς
 λυπῇ, ὅκ' ἐκείνῳ (οἱ ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ τὸ σὺν περὶ αὐτῷ
 κρίμα. τῷτο δὲ ἡδὴ ἐξαλείψαι ἐπὶ (οἱ εἰσίν. εἰ δὲ λυ-
 πεῖ σέ τι τῷ ἐν τῇ σῇ διαθείσει, τίς ὁ κωλύων διορ-
 θῶσαι τὸ δόγμα; ὅμως δὲ καὶ εἰ λυπῇ, ὅτι ὅχι τὸ δέ
 τι ἐνεργεῖς ὑγίης (οἱ φαινόμενον, τί ὅχι μᾶλλον ἐ-
 νεργεῖς, ἢ λυπῇ; ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίστα). μὴ ὅν
 λυπῇ· ὃ γὰρ παρὰ (ὃ ἢ αἰτία τῷ μὴ ἐνεργεῖσθαι. ἀλ-
 λά ὅκ' ἄξιον ζῆν, μὴ ἐνεργῶς μὲν τῷτο. ἅπτεθι ὅν ἐκ
 τῷ ζῆν ἀμῶς, ⁴ ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκῃ, ἅμα ἵλεως
 τοῖς ἐνισταμένοις. Μέμνησο, ὅτι ἀκαλαμάχησθι γί-
 νει) τὸ ἡγεμονικόν, ὅταν εἰς ἑαυτὸ (συραφὲν ἀρκεσ-
 θῇ ἑαυτῷ, μὴ ποιεῖν ὃ μὴ θέλῃ, καὶ ἀλόγως (πα-
 ραλαίῃ). τί ὅν ὅταν καὶ μείλ' λόγῳ περισκεμμένως
 κρίνῃ περὶ τίνος; διὰ τῷτο ἀκρόπολις ἐστὶν ἡ ἐκδοτέρα
 παθῶν διάνοια· ὕδεν γὰρ ὀχυρώτερον ἔχει ἄνθρωπος,

ἐφ' ὃ καίφυγὼν ἀνάλωτος λοιπὸν ἂν εἴη· ὁ μὲν ἔν
 μὴ ἰωρακῶς τῦτο, ἀμαθής· ὁ δὲ ἰωρακῶς καὶ μὴ κα-
 ταφύγων, ἀτυχής. Μὴδὲν πλεόν (αὐτῷ λέγε,
 ὦν αἱ θεωρηγόμενα φαντασίαι ἀναγγέλλουσιν· ἡγελ-
 ταί, ὅτι ὁ δεινὰ (κακῶς λέγει. ἡγελ) τῦτο. τὸ δὲ
 ὅτι βέλταπφαί, ἐκ ἡγελ). βλέπω, ὅτι νοσεῖ τὸ
 παθόν; βλέπω. ὅτι δὲ κινδυνδεῖ, ὃ βλέπω. ὕτως
 ἔν μὲν αἰεὶ ἐπὶ τῇ πρώτῃ φαντασίῳ, καὶ μὴδὲν αὐ-
 τὸς ἐνδοθεν ἐπίλεγε, καὶ ὕδεν (οἱ γίνε). μᾶλλον δὲ ἐ-
 πίλεγε, ὡς γνωρίζων ἕκαστα τῇ ἐν τῷ κόσμῳ (συμ-
 βασιόντων. Σίκυος πικρός· ἄφες. βάτοισι ἐν τῇ ὁδῷ
 ἐκκλινον. ἀρκεῖ. μὴ θεωρεῖται, τί δὴ καὶ ἐγίνετο
 ταῦτα ἐν τῷ κόσμῳ; ἐπεὶ καί γε λαοθάλασσῃ ὑπὸ ἀν-
 θρώπων φυσιολόγῃ, ὡς ἂν καὶ ὑπὸ τέκτονος καὶ (κυτέω
 γελασθείης, καί γε γινώσκων, ὅτι ἐν τῷ ἐρλασηρίῳ ξέσ-
 μαίᾳ καὶ περιμήμαίᾳ τῇ καί γε λαοθάλασσῃ ὁρᾷ
 καὶ τοὶ ἐκεῖνοί γε ἔχουσιν ὡς αὐτὰ ῥίψωσιν· ἡ δὲ τῇ
 ὅλων φύσις, ἐξω ὕδεν ἔχει· ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν τῇ
 τέχνῃ ταύτης ἐστίν, ὅτι περιόρισσα αὐτὴν, πᾶν τ
 ἐνδοθεν διαφθεῖρεται καὶ γηράσκει καὶ ἄχρηστον εἶναι δὲ
 κῆν, εἰς αὐτὴν μεταβάλλει, καὶ ὅτι πάλιν ἄλλα νεαρ
 ἐκ τούτων αὐτῶν ποιεῖ· ἵνα μὴτε ὕστερας ἐξωθεν χρήζ
 μὴτε ὅπως ἐκβάλῃ τὰ (ἀπρότερα θεωρεῖται). ἀρκεῖται
 ἔν καὶ χώρα τῇ αὐτῇ, καὶ ὕλη τῇ αὐτῇ, καὶ τέχνῃ τ
 ἰδίᾳ. Μὴτε ἐν ταῖς πράξεσιν ἐπισύρειν· μὴτε
 ταῖς ὁμιλίαις φύρειν· μὴτε ἐν ταῖς φαντασίαις ἀλάσ
 θαι· μὴτε τῇ ψυχῇ καθάπαξ συνέλκεται ἢ ἐκθό
 νουται· μὴτε ἐν τῷ βίῳ ἀχολεῖται. κλείνουνσι, κρεα
 νομῶσι, καί ταραχὴν ἐλαύνουνσι, τί ἔν ταῦτα πρὸς τὸ τ
 διάνοιαν μᾶλλον καθαράν, φρενῆρη, σῶφρονα, δικαίαν

- οἷον εἴ τις παρασὰς πηγῇ διαυγῇ καὶ γλυκεῖα, βλασφημοῖη αὐτήν, ἢ δὲ ὦ παύε) πότιμον ἀναβλύουσα· καὶ πηλὸν ἐμβάλη, καὶ κοπρίαν, τάχιστα διαχεύουσα αὐτὰ, καὶ ἐκκλύσει, καὶ ὕδαμῶς βαφήσει). πῶς ἔν πηγὴν ἀένναον ἔξεις, καὶ μὴ φρέαρ; ¹ φύε (εαυτὸν πάσης ὥρας εἰς ἐλευθερίαν, μετὰ τῷ ἄμφοῶς, καὶ ἀπλῶς, καὶ
- 52 ἀδημόνως. ² Ο μὲν μὴ εἰδὼς ὅτι ἐστὶ κόσμος, ἔκ οἶδεν ὅπως εἶναι. ὁ δὲ μὴ εἰδὼς πρὸς ὃ, τι πέφυκεν, ἔκ οἶδεν ὅστις εἶναι, ἔδὲ τί ἐστὶ κόσμος. ὁ δὲ ἐν τι τῶτων ἀπολιπὼν, ἔδὲ πρὸς ὃ, τι αὐτὸς πέφυκεν εἶποι. τίς ἔν φαίνεται) (οἱ ὁ τὸν τῷ κροῖόντων ἔπαυον ³ φάγων ἢ δίων, [ἦ] οἱ ἔδ' ὅπως εἶναι, ἔτε οἱ τινὲς εἰσι γινώσκουσι;
- 53 Ἐπαγεῖοθαί θέλεις ὑπὸ ἀνθρώπων, τρεῖς τῆς ὥρας εαυτῷ καίαρωμῶν; ἀρέσκειν θέλεις ἀνθρώπῳ, ὅς ἔκ ἀρέσκει εαυτῷ; ἀρέσκει εαυτῷ, ὁ μελανῶν ἐφ' ἅπασιν
- 54 χεδὸν οἷς πρᾶσσι; Μηκέτι μόνον (υμπνεῖν τῷ περὶ χοντὶ ἀέρι, ἀλλὰ ἤδη καὶ (υμφρονεῖν τῷ περὶ χοντὶ πάντῃ νοερῷ. ὦ καὶ ἡττον ⁴ ἢ νοερὰ δύναμις πάντῃ κέχυ) καὶ διαπεφοίτηκε τῷ πᾶσιν δυναμῶν,
- 55 ἢ περ ἢ αἰρώδης τῷ ἀναπνεύσαι δυναμῶν. Γενικῶς μὲν, ἢ κακία ἔδὲν βλάβει τὸν κόσμον. ἢ δὲ κατὰ μέρος, ἔδὲν βλάβει τὸν ἕτερον. ⁵ μόνῳ δὲ βλαβερά ἐστὶ τῷ, ὦ ἐπιέτραπ) καὶ ἀπηλλάχθαι αὐτῆς,
- 56 ὁπόταν πρῶτος ἔτως θελήσῃ. Τῷ ἐμῷ περὶ αρετικῷ τὸ τῷ πησίον περὶ αρετικὸν ἐπίσης ἀδιάφορον εἶναι, ὡς καὶ τὸ πημάτιον αὐτῷ, καὶ τὸ (αρκίδιον. καὶ καὶ εἰ ὅτι μάστις ἀλλήλων ἔτεκεν γεγονάμεν, ὅμως τὰ ἡγεμονικὰ ἡμῶν ἔκαστον τὴν ἰδίαν κυρίαν ἔχει· ἐπεὶ τοι ἔμελλεν ἢ τῷ πησίον κακία ἐμῷ κακὸν εἶναι· ὅπερ ἔκ ἔδοξε τῷ θεῷ, ἵνα μὴ ἐπ' ἄλλῳ ἢ τὸ ἐμὲ ἀτυχεῖν.

Ο ἥλιος κάλακεχύομαι δοκεῖ, καὶ πάντῃ γε κέχυτο, ὅς
 μὴ ἐκκέχυτο. ἡ γὰρ χύσις αὕτη τάσις ἐστίν. ¹ ἀκλίνας
 γὰρ αἱ αὐγαὶ αὐτῷ, ἀπὸ τοῦ ἐκλείνεσθαι λέγοντο. ὁποῖ-
 ον δέ τι ἐστὶν ἀκλῖς, ἴδοις ἂν εἰ διὰ τίνος σενῶ εἰς ἐσκι-
 ασμόν οἶκον τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς εἰσδυόμενον θεάσασθαι
 γίνετο γὰρ κατ' ἄθῴ, καὶ ὥσπερ διαρρεῖται δὴ πρὸς τὸ
 σερμένιον, ὅ, τι ἂν ἀπανήσῃ, διεῖρσον τὸν ἐπέκεινα ἀ-
 ἔρα· ἐνταῦθα δὲ ἔση, καὶ ὅ καὶ ὠλοῦσθαι, ὅδε ἔπεισε. τοι-
 αύτην ὦν τὴν ² λύσιν καὶ διάχυσιν τῆς διανοίας εἶναι
 χρὴ, μηδαμῶς ἐκχυσιν, ἀλλὰ τάσιν, καὶ πρὸς τὰ ἀ-
 παντῶντα κωλύματα, μὴ βίαμον μηδὲ ῥαγδαίαν τὴν
 ἐπέρεσιν ποιεῖσθαι· μηδὲ μὲν κάλαπίπλειν, ἀλλὰ ἴ-
 σαοῦσθαι, καὶ ἐπιλάμπειν τὸ δεχόμενον. ³ αὐτὸ γὰρ ἐαυτὸ
 σερήσι τῆς αὐγῆς, τὸ μὴ παραπεμπὸν αὐτήν. Ο
 τὸν θάνατον φοβέμενος, ⁴ ἢ τοι ἀναμνησίαν φοβεῖται,
 ἢ ἀμνησιν ἑτεροίαν. ἀλλ' εἴτε ὑκέτι ἀμνησιν, ὅδε κα-
 κῶ τινος ἀμνησῇ· εἴτε ἀλλοιοῖέραν ἀμνησιν κλῆσιν, ἀλ-
 λοῖον ζῶον ἔση, καὶ ζῆν ὅ παύσῃ. Οἱ ἄνθρωποι
 γεγονόσιν ἀλλήλων ἕνεκεν. δίδασκε ὦν, ἢ φέρε. Αλ-
 λως βέλος, ἄλλως νῦν φέρετο· ὁ μὲν τοι νῦν, καὶ ὅταν
⁵ ἀλαβῇται, καὶ ὅταν περὶ τὴν (κέψιν σρέφετο), ⁶ φέρετο
 κατ' ἄθῴ ὅδε ἢ τῶν, καὶ ἐπὶ τὸ προκείμενον. Εἰ-
 σιέναι εἰς τὸ ἡγεμονικὸν ἐκάστω· ⁷ παρέχει δὲ καὶ ἑτέρῳ
 παντὶ εἰσιέναι εἰς τὸ ἐαυτῷ ἡγεμονικόν.

ΒΙΒΛΙΟΝ Σ'.

Ο Αδικῶν, ἀσεβεῖ. τῆς γὰρ τοῦ ὅλων φύσεως κα-
 τεκτάκῃας τὰ λογικὰ ζῶα ἔνεκεν ἀλλήλων,
 ὥστε ὠφελεῖν μὲν ἄλληλα κατ' ἀξίαν, βλάπτειν δὲ μη-
 δαμῶς· ὁ τὸ βῆλημα ταύτης παραβαίνων, ἀσεβεῖ
 δηλονότι εἰς ¹ τὴν πρεσβυτάτην τοῦ θεῶν. ² ἡ γὰρ τοῦ
 ὅλων φύσις, ὄντων ἐστὶ φύσις. τὰ δὲ γε ὄντα πρὸς τὰ
³ ὑπάρχοντα πάντα οἰκείως ἔχει. ἔτι δὲ καὶ ἀλήθεια
 αὕτη ὀνομάζεσθαι, καὶ τοῦ ἀληθῶν ἀπάντων πρῶτη αἰ-
 τία εἶναι. ὁ μὲν γὰρ ἐκὼν ψυδρόμενος ἀσεβεῖ, καθόσον
 ἐξαπαλῶν ἀδικεῖ· ὁ δὲ ἄκων, καθόσον διαφωνεῖ τῇ
 τοῦ ὅλων φύσει, καὶ καθόσον ἀκοσμεῖ, μαχρόμενος τῇ
 τοῦ κόσμου φύσει· μάχεσθαι γὰρ ὁ ἐπὶ τὰναντία τοῖς ἀ-
 ληθεσί φερόμενος παρ' ἑαυτὸν. ⁴ ἀφορμαὶς γὰρ πρὸς
 λήφει παρὰ τῆς φύσεως, ὧν ἀμελήσας ἔχῃ οἷός τε εἶναι
 νῦν διακρίνειν τὰ ψαδῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθῶν. καὶ μὴν ὁ
 τὰς ἡδονὰς ὡς ἀγαθὰς διώκων, τὺς δὲ πόνους ὡς κα-
 καὰ φάγων, ἀσεβεῖ. ἀνάγκη γὰρ τὸν τοιοῦτον μέμφεσ-
 θαι πολλάκις τῇ κοινῇ φύσει, ὡς παρ' ἀξίαν τι ἀ-
 πονεμένης τοῖς φαύλοις, καὶ τοῖς σπυδαίοις· διὰ τὸ
 πολλάκις τὺς μὲν φαύλους ἐν ἡδοναῖς εἶναι, καὶ τὰ
 ποιητικὰ τύτων κλῖσθαι· τὺς δὲ σπυδαίους, πόνῳ, καὶ
 τοῖς ποιητικοῖς τύτῃ περιπίπτειν. ἔτι δὲ ὁ φοβέ-
 μενος τὺς πόνους, φοβηθήσεταί ποτε τοῦ ἰσομερῶν τι
 ἐν τῷ κόσμῳ· τῷτο δὲ ἤδη ἀσεβές. ὁ, τε διώκων
 τὰς ἡδονὰς, καὶ ἀφέξεσθαι τῷ ἀδικεῖν· τῷτο δὲ ἐνεργῶς
 ἀσεβές.

ἀσεβείς. χρὴ δὲ πρὸς ἃ ἡ κοινὴ φύσις ἐπίσης ἔχει (ὅ-
 γ' ἀμφοτέρω ἐποίει, εἰ μὴ πρὸς ἀμφοτέρω ἐπίσης εἶ-
 χε) πρὸς ταῦτα καὶ τὴν τῇ φύσει βυλομύμονας ἔπεισται
 ὁμοδύμονας ὄντας, ἐπίσης διακείσθαι. ὅσις ἔν πρὸς
 πόνους, καὶ ἡδονάς, ἢ θανάτον καὶ ζῶν, ἢ δόξαν καὶ ἀ-
 δοξίαν, οἷς ἐπίσης ἡ τῇ ὅλων φύσις χρῆται, αὐτὸς
 ἔκ ἐπίσης ἔχει, δῆλον ὡς ἀσεβεῖ. λέγω δὲ τὸ χρῆσ-
 θαι τούτοις ἐπίσης τὴν κοινὴν φύσιν, ἀντὶ τῆ κατὰ τὸ
 συμβαίνειν ἐπίσης κατὰ τὸ ἐξῆς γινομένων, καὶ ἐπιγι-
 νομένων ὁρμῇ τινι ἀρχαίᾳ τῆς πειθοῦς, καθ' ἣν ἀ-
 πό τινος ἀρχῆς ὥρμησεν ἐπὶ τήνδε τὴν διακόσμησιν,
 συλλαβῶσά τινας λόγους τῇ ἐσομένων, καὶ δυνάμεις
 γονίμους ἀφορίσασα, ὑποσάσεών τε, καὶ μεταβολῶν, καὶ
 διαδοχῶν τοιούτων. ¹ Χαριεσέρω μὲν ἦν ἀνδρὸς ἄ- 2
 γασον ψάδολογίας, καὶ πάσης ὑποκρίσεως καὶ τρυφῆς
 καὶ τύφῃ ἡμύμονον ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν. τὸ δ' ἔν κο-
 ρεδένιᾳ γε τούτων ἀποπνεῦσαι, ² δῶτερος πλῆς, ³ ἢ
 πειρηθῆναι πεισκαθῆναι τῇ κακίᾳ. καὶ ἔπω (ἐνδὲ ἡ πεί-
 ρα πείθει φάγειν ἐκ τῆ λοιμῆς; λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ
 διανοίας, πολλῶ γε μᾶλλον ἢ περὶ τῆ περιεχυμένης
 τούτου πινδύματος τοιαυτὴ τις δυσκρασία καὶ τροπή. αὕτη
 μὲν γὰρ ζῶν λοιμὸς, καθὼς ζῶα εἰσιν· ἐκείνη δὲ ἀνθρώ-
 πων, καθὼς ἄνθρωποι εἰσιν. Μὴ κατὰφρόνως θανά- 3
 τῃ, ἀλλὰ ἀρεστῇ αὐτῷ, ὡς καὶ τούτου ἐνός ὄντος, ὧν ἡ
 φύσις ἐθέλει. οἷον γὰρ εἶσι τὸ νεάσαι, καὶ τὸ γηράσαι, καὶ
 τὸ αὐξῆσαι, καὶ τὸ ἀκμάσαι, καὶ ὀδόντας, καὶ ἡμῖον,
 καὶ ποσιὰς ἐνεγκεῖν, καὶ πείρα, καὶ κυοφορῆσαι, καὶ ἀ-
 ποκυῆσαι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ φυσικὰ ἐνεργήματα, ὅσα
 αἱ τῆ σὺ βίᾳ ὥρα φέρουσιν, τοιούτο καὶ τὸ διαλυθῆναι.
 τούτο μὲν ἔν κατὰ ἀνθρώπον εἶσι λελογισμένων, μὴ
 ὁλοχε-

ὀλοχερῶς, μηδὲ ὥσικῶς, μηδὲ ὑπερηφάνως πρὸς τὸν
 θάνατον ἔχειν· ἀλλὰ περιμῆναι ὡς μίαν τῇ φυσικῶν
 ἐνεργειῶν· ὡς νῦν περιμῆνεις, πότε ἔμβρυον ἐκ
 τῆς γαστρὸς τῆς γυναίκος (ὡς ἐξέλθῃ, ὅπως ἐκδέχεσθαι
 τὴν ὥραν ἐν ἣ τὸ ψυχάριον (ὡς τῷ ἐλύτρῳ τῷ τῷ ἐκ-
 πεσῆται. εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν ἡ παράπηγμα ἀφικάρ-
 διον θέλεις, μάλιστά (ὡς εὐκόλον πρὸς τὸν θάνατον
 ποιήσῃ, ἢ ἐπίσασις ἢ ἐπὶ τὰ ὑποκείμενα, ὧν μέλ-
 λεις ἀφίστασθαι, καὶ μετ' οἷων ἡθῶν ἕκτι ἔσαι ² ἢ ἐμπε-
 φυρμένη. θεωροῦμεθα μὲν γὰρ αὐτοῖς ἡκιστα δεῖ,
 ἀλλὰ καὶ κήδεσθαι καὶ πρᾶως φέρειν· μεμνηθῆναι
 μὲντοι ὅτι ἐκ ἀπ' ἀνθρώπων ὁμοδογματέων (οἱ ἢ
 ἀπαλλαγὴ ἔσαι. τῷτο γὰρ μόνον, εἰ περ ἄρα, ἀνθεῖλ-
 κεν ἂν καλεῖσθαι ἐν τῷ ζῆν, εἰ (ὡς ζῆν ἐφείτο τοῖς τὰ
³ τοιαῦτα δόγματα περιπεποιημένοις. νῦν δὲ ὁρᾷς,
 ὅσος ὁ κόπος ἐν τῇ διαφωνίᾳ τῆς (ὡς βιώσεως, ὥς ἐι-
 πῆν, θάττον ἐλθῇς, ὡς θάνατε, μὴ πᾶς καὶ αὐτὸς ἐπι-
⁴ λάθωμαι ἐμαυτῷ. Οἱ ἀμαρτάνων ἐαυτῷ ἀμαρτάνει.
⁵ ὁ ἀδικῶν ἐαυτὸν κακοῖ, κακὸν ἐαυτὸν ποιοῦν. Ἀδι-
 κῇ πολλάκις ὁ μὴ ποιοῦν τι, ἐν μόνον ὁ ποιοῦν τι.
⁶ Ἀρκεῖ ἢ παρῶσα ὑπόληψις κατὰληπτική, καὶ ἢ πα-
 ρῶσα πρᾶξις κοινωνική, καὶ ἢ παρῶσα διάθεσις ἀρε-
 σική ⁴ πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας (ὡς βῆ-
⁷ τον. Ἐξαλείψα φαντασίαν· σῆσαι ὁρμήν· σβῆσαι
⁸ ὁρεξίν· ἐφ' ἐαυτῷ ἔχειν τὸ ἡγεμονικόν. Εἰς μὲν τὰ
 ἄλογα ζῶα, μία ψυχὴ διήρη· εἰς δὲ τὰ λογικὰ
 μία νοερά ψυχὴ μεμέρισται. ὥστε καὶ μία γῆ ἐστὶν ἀ-
 πάντων τῇ γεωδῶν, καὶ ἐνὶ φωτὶ ὁρῶμεν, καὶ ἓνα αἶμα
⁹ ἀναπνέομεν, ⁵ ὅσα ὁρατικά καὶ ἐμψυχα πάντα. Ο-
 σα κοινῇ τινος μετέχει, πρὸς τὸ ὁμοῦν ἀπ' αὐτοῦ. τὸ
 γεῶδες

γεῶδες πᾶν ῥέπει ἐπὶ γῆν, τὸ ὑγρὸν πᾶν σύρρην, τὸ
 αἰρῶδες ὁμοίως· ὥστε χρῆζειν τῆς διειργόντων καὶ βίας.
 τὸ πῦρ ἀνωφερὲς μὲν, διὰ τὸ στοιχειῶδες πῦρ· παν-
 τὶ δὲ πυρὶ ἐνλαύθα πρὸς τὸ συνεξάπτεσθαι ἔτοιμον
 ἔσται, ὥστε καὶ πᾶν τὸ ὑλικὸν τὸ ὀλίγω ξηρότερον, ἀέ-
 ξαπτον εἶναι, διὰ τὸ ἐλαττον ἐγκεκράσθαι αὐτῷ τὸ
 κωλυτικὸν πρὸς ἕξαψιν. καὶ τοίνυν πᾶν τὸ κοινῆς νοε-
 ρᾶς φύσεως μέτοχον, πρὸς τὸ συνγενὲς ὁμοίως παρ-
 δει, ἢ καὶ μάλλον. ὅσῳ γὰρ ἐστὶ κρεῖττον παρὰ τὰ ἄλ-
 λα, τοσούτω καὶ πρὸς τὸ συνκιρναῖσθαι τῷ οἰκείῳ καὶ
 συνκείσθαι ἑτοιμότερον. ἄθυς γὰρ ἐπὶ μὲν τῆς ἀλό-
 γων ἀρήθη σμῆνη, καὶ ἀγέλα, καὶ νεοσοφροφία, καὶ ὅσον
 ἔρωτες. ψυχὰς γὰρ ἥδη ἦσαν ἐνλαύθα, καὶ τὸ συναλωγόν
² ἐν τῷ κρεῖττονι ἐπίλεινόμενον ἀρίσκειο, ὅσον ἔτε ἐπὶ
 φυτῶν ἦν, ἔτε ἐπὶ λίθων, ἢ ξύλων. ἐπὶ δὲ τῆς λογι-
 κῶν ζώων, πολυλεία, καὶ φιλία, καὶ οἶκοι, καὶ σύλλογοι,
 καὶ ἐν πολέμοις συνθῆκαι καὶ ἀνοχαί. ἐπὶ δὲ τῆς ἔτι
 κρεττόνων, ³ καὶ ἐκδιεσηκότων τρόπον τινα ἔκωσις ὑ-
 πέση, οἷα ἐπὶ τῶν ἄσρων. ἔσται ἢ ἐπὶ τὸ κρεῖττον
 ἐπανάβασις συμπάθειαν, καὶ ἐν διεσῶσιν ἐργάσασθαι
 ἐδύνατο. ὅρα ἔν τὸ νῦν γινόμενον. μόνον γὰρ τὰ νοερὰ
 νῦν ἐπικέλισται τῆς πρὸς ἄλληλα συνδῆς καὶ συνδι-
 σιως, καὶ τὸ σύρρην ᾧδε μόνον ὑβλέπει. ⁴ ἀλλ' ὅμως
 καὶ τοὶ φάγοντες περικαλλέα λαμβάνον· κρατεῖ γὰρ ἡ
 φύσις. ὅψι δὲ ὁ λέγω παραφυλάσων. θάσσαν γὰρ
 εὖροι τις ἂν γεῶδες τι μηδεὶς γεῶδες προσαπλόμε-
 νοι, ἢ περ ἀνθρώπου ἀνθρώπου ἀπεχισμῶν. Φέρει 10
 καρπὸν, καὶ ἀνθρώπος, καὶ θεὸς καὶ ὁ κόσμος· ἐν ταῖς
 οἰκείαις ὥραις ἕκαστα φέρει. εἰ δὲ ἡ συνήθεια κυρίως
⁵ τέτροφεν ἐπὶ ἀμπέλῳ καὶ τῆς ὁμοίων, ἔδεν τῷτο. ὁ
λόγος

λόγος δὲ, καὶ κοινόν, καὶ ἴδιον καρπὸν ἔχει· καὶ γίνε¹) ἐξ αὐτῆ τοιαῦτ' ἕτερα, ὁποῖόν τι αὐτός ἐστιν ὁ λόγος.

11 Εἰ μὲν δύνασαι, μελεδίδασκε. εἰ δὲ μὴ, μέμνησο, ὅ-
τι ποῦς τῦτο ἢ ἀμύρεά (οἱ δέδο²)· καὶ οἱ θεοὶ δὲ ἀ-
μύρεῖς τοῖς τοιούτοις εἰσίν. εἰς ἕνια δὲ καὶ συνεργῶσιν,
εἰς ὑγίαν, εἰς πλῆτον, εἰς δόξαν· ὕτως εἰσὶ χρηστοί.

12 ἔξεσι δὲ καὶ (οἱ· ¹ εἰ εἰπέ, τίς ὁ κωλύων. Πόν³ μὴ
ὡς ἄθλιος, μηδὲ ὡς ἐλεῖσθαι ἢ θαυμάζεσθαι θέλων.
ἀλλὰ μόνον ἐν θέλῃ, κινεῖσθαι καὶ ἴχεσθαι, ὡς ὁ πολυ-

13 τικὸς λόγος ἀξιοῖ. Σήμερον ἐξῆλθον πάσης ² πε-
ριστάσεως· μᾶλλον δὲ ἐξέβαλον πᾶσαν περίεασιν. ἔξω

14 γ' ἔκ ἦν, ἀλλὰ ἔνδον ἐν ταῖς ὑπολήψεσι. Πάν⁴τα
³ ταῦτα συνέθη μὲν τῇ πείρᾳ· ἐφ' ἡμέρα δὲ τῷ χρόνῳ·
ῤυπαρά δὲ τῇ ὕλῃ. Πάν⁴τα νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων ὡς κα-

15 τεθάψαμεν. Τὰ πρᾶγμα⁵τα ἔξω θυρῶν ἔστηκεν,
αὐτὰ ἐφ' ἐαυτῶν, μηδὲν μήτε εἰδὸτα περὶ ⁴ αὐτῶν,
μήτε ἀποφαινόμενα. τί ἔν ἀποφαίνε⁵) περὶ αὐτῶν;

16 τὸ ἡγεμονικόν. Οὐκ ἐν πείρᾳ, ἀλλ' ἐνεργείᾳ τὸ τῷ
λογικῷ πολιτικῷ ζῶν κακὸν καὶ ἀγαθόν, ὥσπερ ὕδὲ ἢ

17 ἀρετὴ καὶ κακία αὐτῷ ἐν πείρᾳ, ἀλλὰ ἐνεργείᾳ. Τῷ
ἀναρρίφθῃ⁶ λίθῳ ὕδὲν κακὸν τὸ κατενεχθῆναι, ὕδὲ

18 ἀγαθόν τὸ ἀνενεχθῆναι. Δίελθε ἔσω εἰς τὰ ἡγε-
μονικά αὐτῶν, καὶ ὅψ⁷ τίνας κριτὰς φοβῇ, οἷος καὶ

19 περὶ ⁵ αὐτῶν ὄντας κριτὰς. Πάν⁴τα ἐν μεταβολῇ.
καὶ αὐτὸς σὺ ἐν διηνεκεῖ ἀλλοιωσά, καὶ κατὰ τι φθορᾷ·

20 καὶ ὁ κόσμος δὲ ὅλος. Τὸ ἄλλν ἀμάρτημα, ἐκεῖ δεῖ
21 κατὰλιπεῖν. Ενεργείας ἀπόληξίς, ὁρμῆς, ὑπολή-

ψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, ὕδὲν κακόν. μέτιθι νῦν
ἐπὶ ἡλικίαν, οἷον τὴν παιδικήν, τὴν τῷ μερακίῳ, τὴν
νεότητι, τὸ γῆρας· καὶ γ' τῶντων πᾶσα μεταβολή,

θάνατος· μήτι δεινόν; μέτιθι ἰθὺν ἐπὶ βίον τὸν ὑπὸ
τῷ πάππῳ, εἴτα τὸν ὑπὸ τῇ μητρὶ, εἴτα τὸν ὑπὸ
τῷ πατρὶ· ἡ ἄλλας δὲ πολλὰς διαφορὰς ἡ μεταβο-
λὰς καὶ ἀπολήξεις ἀρίστων, ἐπερώτα σεαυτὸν, μήτι
δεινόν. ὣτως τοίνυν ὕδὲ ἢ τῷ ὄλῳ (ἢ βίῳ) λήξεις, καὶ
παῦλα, ἡ μεταβολή. ¹ Τρέχει ἐπὶ τὸ σεαυτῷ ἡγε- 22
μονικόν, ἡ τὸ τῷ ὄλῳ, καὶ τὸ τέτυ. τὸ μὲν σεαυτῷ,
ἵνα ἰθὺν δικαίῳ αὐτὸ ποιήσῃ· τὸ δὲ τῷ ὄλῳ, ἵνα (ὑμ-
νημονόσης τίνος μέρος εἴ· τὸ δὲ τέτυ, ἵνα ἐπισή-
σης πότερον ἄγνοια, ἢ γνώμη, καὶ ἅμα λογίσῃ ὅτι
(ὑγυένες. Ὡστερ αὐτὸς σὺ πολιτικῷ (ὑστήματος 23
(ὑμπληρωτικὸς εἴ, ὣτως ἡ πᾶσα πράξις (ἢ (ὑμπλη-
ρωτικὴ ἐσω ζωῆς πολιτικῆς. ἥτις ἐὰν ὦν πράξις (ἢ
μὴ ἔχῃ τὴν ἀναφορὰν, εἴτε περσεχῶς, εἴτε πόρρωθεν
ἐπὶ τὸ κοινοτικὸν τέλος, αὐτὴ διαπαῖ τὸν βίον, καὶ
ὥς ἐὰν εἶναι, ἡ τασιῶδης εἶναι, ὥστερ ἐν δόμῳ ὃ τὸ
καθ' αὐτὸν μέρος διῆσάμερος ἀπὸ τῆς τοιαύτης (ὑμ-
φωνίας. Παίδων ὄρβας, ἡ παύγνια, καὶ πινάμα- 24
τια νεκρὸς βασιζομένη, ³ ὥς ἐνεργέστερον περσεσεῖν τὸ
τῆς νεκρίας. Ἰθὺ ἐπὶ τὴν ποιότητά τῷ αἰτίῳ, ἡ 25
ἀπὸ τῷ ὑλικῷ αὐτὸ περιγράφας θεάσασ· εἴτα καὶ
τὸν χρόνον περιόρισον, ὅσον πλεῖστον ὑφίστασθαι πεί-
φυκε τέτο τὸ ἰδίως ποιόν. Ἀνέτλης μυρία, διὰ τὸ 26
μὴ ἀρκεῖσθαι τῷ (ῶ ἡγεμονικῷ ⁴ ποῖς τι ταῦτα οἶα
καλεσκάσασ· ⁵ ἀλλὰ ἅλις. Ὅταν ἄλλος ψέγῃ 27
(ε, ἢ μισῇ, ἢ τοιαῦτά τινα ⁶ ἐκφωνῶσιν, ἔρχε ἐπὶ τὰ
ψυχάρια αὐτῶν, διέλθε ἐσω, ἡ ἴδε ποῖοί τινες εἰσίν.
ὁψὲ ὅτι ὕδῃ (ε παῖσθαι, ἵνα τέτοις τί ποῖε περὶ (ἢ
δοκῇ. Ἄνοιεῖν μὲν τοι αὐτοῖς δεῖ· φύσῃ γὰρ φίλοι. ἡ
οἱ θεοὶ δὲ πάντοίως αὐτοῖς βοηθεῖσι, δι' ὁκείρων, διὰ
μαρ-

μαλίστων, πρὸς ταῦτα μὲν τοι, πρὸς ἃ ἐκείνοι ¹ δια-
 28 φέρον). ² Ταῦτά ἐστι τὰ τῷ κόσμῳ ἐγκύκλια, ἄνω
 κάτω, ἐξ αἰῶνος εἰς αἰῶνα. καὶ ἦτοι ἐφ' ἑκάστον ὄρμα
 ἢ τῷ ὅλῳ διάνοια· ὅπερ εἰ ἐστίν, ἀποδέχεται τὸ ἐκείνης
 ὄρμητόν. ἢ ἅπαξ ὥρμισε, τὰ δὲ λοιπὰ κατ' ἐπακο-

λύθησιν καὶ τί ἐν τίνι. τρόπον γὰρ τινα ἄτομοι, ἢ ἀ-
 μερῇ· τὸ δὲ ὅλον, εἴ τις θεὸς, εὖ ἔχει πάντα· εἴτε
 τὸ εἰκὴ, μὴ καὶ (ὡς εἰκὴ· ἥδη πάντας ἡμᾶς γῆ κα-
 λύψι· ἐπεὶ καὶ αὐτὴ μεμβαλεῖ· κακῆεναι εἰς ἄπει-
 ρον μεμβαλεῖ· καὶ πάλιν ἐκείνα εἰς ἄπειρον. τὰς γὰρ
 ἐπικυμαλώσεις τῆς μεμβολῶν καὶ ἀλλοιώσεων ἐνθυμύ-
 μῳός τις, καὶ τὸ τάχος, πάντος θνήσκου κατὰ φρονήσει.

29 Χειμάρρην ἢ τῆς ὅλων αἰτία· πάντα φέρι. ὡς ἀ-
 τελεῇ δὲ καὶ τὰ πολιτικά ταῦτα, καὶ, ὡς οἶε), φιλοσό-
 φως πρακτικά ⁸ ἀνθρώπεια, ⁹ μυζῶν μετὰ; ἀνθρω-
 πε, τί ποτε ποίησον, ὃ νῦν ἡ φύσις ἀπαγτεῖ. ὀρμη-
 σον, εἴαν διδῶται, καὶ μὴ περιβλέπῃ, εἴ τις εἰσέλαι·
¹⁰ μηδὲ τὴν Πλάτωνος πολιτείαν ἐλπίζει· ἀλλὰ ἀρ-
 κῆ, εἰ τὸ βραχύτατον πρόεισι· καὶ τέττα αὐτῷ τὴν ἐκ-
 βασιν, ¹¹ ὡς ὃ μικρόν τι ἐστίν, διανοῦ. δόγμα γὰρ αὐτῶν
 τίς μεμβαλλή; χωρὶς δὲ δογμάτων μεμβολῆς, τί
 ἄλλο ἢ δουλεία σειρόντων, καὶ πείθεσθαι παρὰ τοῖς μέρων;

¹² ὕπαγε νῦν καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ Φίλιππον, καὶ ¹³ Δη-
 μήτριον τὸν Φαληρέα μοι λέγε. ὅψον), εἰ εἶδον, τί
 ἡ κοινὴ φύσις ἠθέλει, καὶ ἑαυτὸς ἐπαδασγώγησαν. εἰ δὲ
 ἐτραγώδησαν, ὕδεις με κατὰ κέκρικε μιμῆσθαι. ἀ-
 πλῆν ἐστὶ καὶ αἰδῆμον τὸ φιλοσοφίας ἔργον. μὴ με ἄ-

30 παγε ἐπὶ ¹ (εὐνοσίφειαν. Ἀνωθεν ἐπιθεωρεῖν ἀγέ-
 λας μυρίας, καὶ τελείας μυρίας, καὶ πλῆν παντοῦτον ἐν
 χειμῶσι καὶ γαλήναις, καὶ διαφορὰς γινομένων, (ὡς γι-

νομήων, ἀπογινόμενων. ἐπινόει δὲ καὶ τὸν ὑπ' ἄλλων πάλαι βεβιωμένον βίον, τὸν μεία (εἰ βιωθησόμενον, καὶ τὸν νῦν ἐν τοῖς βαρβάροις ἔθνεσι βιόμενον· καὶ ὅσοι μὲν ἔδδ' ὄνομά (εἰ γινώσκουσιν, ὅσοι δὲ τάχιστα ἐπιλήσονται), ὅσοι δὲ ἐπαμνηστικὸς ἴσως νῦν (εἰ τάχιστα φέξουσι· καὶ ὡς ἔτε ἡ μνήμη ἀξιόλογόν γε ἔτε ἡ δόξα, ἔτε ἄλλό τι τὸ σύμπαν. Αἰα-31

ραξία μὲν, περὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐκλῆος αἰτίας (συμβαίνοντα. δικαιοῦς δὲ, ἐν τοῖς παρὰ τὴν ἐκ σὺ αἰτίαν ἐνεργημένοις· τυτίσιν, ὁρμῇ καὶ πρᾶξις, καλῶς ἀλήγναι ἐπ' αὐτὸ τὸ κοινωνικῶς πρᾶξαι, ὡς τὴν τὴν καλὰ φύσιν ὄν. Πολλὰ περισσὰ περιελθεῖν τῷ ἔνο-32
χλῆντων (οἱ δύνασαι, ὅλα ἐπὶ τῇ ὑπολήψει (εἰ κείμενα· καὶ πολλὴν ἀρυχωρίαν περιποιήσεις ἡδὴ (εἰ αὐτῷ, ¹ τὸν ὅλον κόσμον περιειληφέναι τῇ γνώμῃ, καὶ τὸν ² ἴδιον αἰῶνα περινοεῖν, καὶ τὴν τῷ καλὰ μέρος ἐκάστῳ πρᾶγματος ταχῆαι μελαβολὴν ἐπινόειν, ὡς βραχὺ μὲν τὸ ἀπὸ ἡμέρας μέχρι διαλύσεως, ἀχανὲς δὲ τὸ πρὸς τῆς ἡμέρας, ὡς καὶ τὸ μεία τὴν διάλυσιν ὁμοίως ἀπειρον. Πάντα, ὅσα ὁρᾷς, τάχιστα33
φθαρήσεται· καὶ οἱ φθειρόμενα αὐτὰ ἐπιδόνητες, τάχιστα καὶ αὐτοὶ φθαρήσονται. καὶ ὁ ἐχάλογηρος ἀποθανὼν εἰς ἴσον καλῶς ἔσται) τῷ πρῶτῳ. Τίνα τὰ ἡγεμονικά34
τέτων, καὶ περὶ οἷα ἐπιδόνασι, καὶ δι' οἷα ³ φιλοῦσι καὶ τιμῶσι· γυμνά νόμιζε τὰ ψυχάρια αὐτῶν, ὅτε δοκῶσι βλάπτειν φέγοντες, ἢ ὠφελεῖν ἐξυμνῶντες, ὅση οἴησις.

Ἡ ἀποβολὴ ἔδδ' ἄλλο ἐστίν, ἢ μελαβολή.35
τέτῳ δὲ χαίρει ἡ τῷ ὅλων φύσις, καθ' ἣν πάντα καλῶς γίνετο. ἐξ αἰῶνος ὁμοειδῶς ἐγίνετο, καὶ εἰς ἀπειρον τοιαῦθ' ἕτερα ἔσται. τί ἔν λέγεις, ὅτι ἐγίνετό τε πάντα,

πάντα, ¹ ὃ καὶ πάντα αἰὶ κακῶς ἔσαι, καὶ ὑδεμία ἄρα
 δύναμις ἐν ² τοσούτοις θεοῖς ἐξάρεθῃ ποτὲ ἢ διορθώ-
 σασα ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἀκέρκι) ὁ κόσμος ἐν ἀδιαλείπ-
 36 τοις κακοῖς συνέχεοται; Τὸ λαπρὸν τῆς ἐκάστω
 ὑποκειμένης ὕλης, ὕδωρ, κόνις, ὀσάρια, γράσος· ἢ
 πάλιν, πῶροι γῆς τὰ μάρμαρα· καὶ ³ ὑποσάθυμα ὁ
 χρυσὸς, ⁴ ὁ ἄρβυρος· καὶ τριχία ἢ ἰοθῆς· καὶ αἷμα ἢ
 πορφύρα· καὶ τὰ ἄλλα πάντα τοιαῦτα. καὶ ⁵ τὸ πινά-
 μαλίκον δὲ ἄλλο τοῦτον· ἐκ τῶν εἰς ταῦτα μελα-
 37 βάλλον. Αἷς τῶ ἀθλίῳ βίῃ, καὶ γογγυσμῷ, καὶ ⁶ πι-
 θηκισμῷ. τί ταραάση; τί τῶν κακῶν; τί (ἐξίση-
 σι; τὸ αἴτιον; ἴδε αὐτό. ἀλλ' ἢ ὕλη; ἴδε αὐτήν. ἔξω
 δὲ τῶν ὕδεν ἔστιν. ἀλλὰ καὶ ⁷ πρὸς τὴν θεὸν ἦδη πο-
 τὲ ἀπλῆστερος καὶ χρηστότερος ⁸ ᾔσῃ. ἴσον τὸ ἐκατὸν
 38 ἔτεσι, καὶ τὸ τρισὶ ταῦτα ἰσορήσαι. Εἰ μὲν ἡμαρ-
 39 τεν, ἐκεῖ τὸ κακόν. τάχα δ' ἔχῃ ἡμαρτεν. Ἡτοι
 ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοεῖας πάντα, ὡς ἐνὶ (ώματι, ἐπι-
 συμβαίνει· καὶ ὅδε τὸ μέρος τοῖς ὑπὲρ τῶ ὅλων γινο-
 μένοις μέμφεσθαι· ἢ ἄτομοι, καὶ ὕδεν ἄλλο, ἢ κυκίων
 καὶ (κιδασμός. ⁹ τί ἔν ταραάση; τῷ ἡγεμονικῷ λέ-
 γεις, τέθηκας, ἔφθαρσας, ὑποκρίνη, (υναγελάζει,
 40 βόσκη; Ἡτοι ὕδεν δύναν) οἱ θεοὶ, ἢ ¹⁰ [Θηρίωσαι]
 δύναν). εἰ μὲν ἔν μὴ δύναν), τί εὐχῇ; εἰ δὲ δύναν-
 ται, διὰ τί ἔχῃ μᾶλλον εὐχῇ δίδοναι αὐτὸς, τὸ μῆτε
 φοβεῖσθαι τι τῶν, μῆτε ἐπιθυμεῖν τινος τῶν,
 μῆτε λυπεῖσθαι ἐπὶ τινος τῶν, μᾶλλον ¹¹ τῷ μὴ
 παρῆναι τι τῶν, ἢ τῷ παρῆναι; πάντως γὰρ εἰ
 δύναν) (υνεργεῖν ἀνθρώποις, καὶ εἰς ταῦτα δύναν)
 (υνεργεῖν. ἀλλὰ ἴσως ἐρεῖς, ὅτι ἐπ' ἐμοὶ αὐτὰ οἱ
 θεοὶ ἐποίησαν. εἴτα, ὅ κρείσσον χρῆσθαι τοῖς ἐπὶ (οἱ
 μετ

μετ' ἐλευθερίας, ἢ διαφέρεσθαι πρὸς τὰ μὴ ἐπὶ (οἱ
 μέλα δουλείας καὶ ταπεινότητος; τίς δέ (οἱ εἶπεν, ὅτι
 ἔχῃ καὶ εἰς τὰ ἐφ' ἡμῖν οἱ θεοὶ (υλλαμβάνουσιν; ἀρξά-
 γυν περὶ τούτων εὐχεσθαι, καὶ ὕψ. ἕτος εὐχεῖ), πῶς
 κοιμηθῶ μετ' ἐκείνης; σὺ, πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τῇ
 κοιμηθῆναι μετ' ἐκείνης; ἄλλος, πῶς σεριθῶ ἐκείνῃ;
 σὺ, πῶς μὴ χρήζω τῇ σεριθῆναι; ἄλλος, πῶς μὴ
 ἀποβάλλω τὸ τεκνίον; σὺ, πῶς μὴ φοβηθῶ ἀποβα-
 λῆν; ὅλως ὧδε ἐπίτρεψον τὰς ἀχὰς, καὶ θεώρῃ τί
 γίνῃ). Ο Εὐκλεὺς λέγει, ὅτι ἐν τῇ νόσῳ ἔκ ἡσάν 41
 μοι αἱ ὁμιλίαι περὶ τῆς τῷ (σωματικῆς παθῶν, ἡδὲ
 πρὸς τὴν εἰσιόντας τοιαῦτά τινα, φησὶν, ἐλάλην. ἀλ-
 λά ¹ τὰ θεωρητῶν φυσιολόγων διέτελνεν, καὶ πρὸς
 αὐτῷ τούτῳ ὢν, πῶς ἡ διάνοια (υμμεταλαμβάνουσα
 τῆς ἐν τῷ (σρκιδίῳ τοιούτων κινήσεων ἀταρακτεῖ, τὸ
 ἴδιον ἀγαθὸν τηρῶσα. ἡδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχον,
 φησὶ, ² καλῶς φράττεσθαι, ὥς τι ποιῶσιν, ἀλλ' ὁ βίος
³ ἤρετο εὖ καὶ καλῶς. ⁴ ταῦτα ἔν ἐκείνῳ, ἐν νόσῳ, ἐάν
 νοσῆς, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ ⁵ περιστάσει. τὸ γὰρ μὴ ἀφίσασ-
 θαι φιλοσοφίας ἐν οἷς δὴ ποιεῖ τοῖς θεωρητικῶσι, μηδὲ
 τῷ ἰδιώτῃ καὶ ⁶ φυσιολόγῳ (υμφλυαρεῖν, πάσης αἰρέ-
 σεως κοινὸν, πρὸς ⁷ μόνῳ τῷ νῦν πρακτομῶν εἶναι, καὶ
 τῷ ὀργάνῳ δι' ἡ πραάσει. Οταν τινὸς ἀναγκυρία 42
 προσκόπῃς, ἀλλ' οὐκ οὐκ (εαυτῷ, δύναν) ἔν ἐν τῷ
 κόσμῳ ἀνάγκυροι μὴ εἶναι; ἢ δύναν). μὴ ἔν ἀπαίτη τὸ
 ἀδύνατον. εἰς γὰρ καὶ ἕτος ἐστὶν ἐκείνων τῆς ἀναγκυρίας, ὥς
 ἀνάγκη ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῷ πανόρ-
 γῳ, καὶ ἐπὶ τῷ ἀπίστῳ, καὶ πανόρῳ τῷ ὅτι ἂν ἀμαρτάνον-
 τος, ἔσω (οἱ πρὸς χειρὸν. ἅμα γὰρ τῷ ὑπομνηθῆναι, ὅτι
 τὸ γῆρας τῆς τοιούτων ἀδύνατον ἐστὶ μὴ ὑπάρχειν, ἀμετέ-
 στος

σερος ἔσηπὸς τῆς καθ' ἑνα. εὐχρηστον δὲ καὶ κείνο ἄθυσ
 ἔννοειν, τίνα ἔδωκεν ἡ φύσις τῷ ἀνθρώπῳ ἀρετὴν πρὸς
 τῷτο τὸ ἀμάρτημα. ἔδωκε γὰρ, ὡς ἀντιφάρμακον, πρὸς
 μὲν τὸν ἀγνώμονα τὴν πρᾶξιάν, πρὸς δὲ ἄλλον ἄλ-
 λην τινὰ δύναμιν. ὅλως δὲ ἔξεσι (οἱ μέλαδιδάσκουν τὸν
 πεπλανημένον. πᾶς δὲ ὁ ἀμαρτάνων, ἀφ' ἀμαρτάνῃ τῷ
 πεπλανημένῳ, καὶ πεπλάνῃ). τί δὲ καὶ βέλαια; ἀρήσεις
 γὰρ μηδένα τῶτων πρὸς ὅς παροξύνῃ, πεποιηκότα τὴ
 τοῦτον, ἐξ ἧς ἡ διάνοιά (καὶ χεῖρων ἔμελλε γῆρσεσθαι.
 τὸ δὲ κακὸν (καὶ καὶ τὸ βλαβερόν, ἐλαῦθα πᾶσαν τὴν
 ὑπόστασιν ἔχει. τί δὲ κακὸν, ἢ ξένον γέγονεν, εἰ ὁ ἀ-
 παίδεστος τὰ τῷ ἀπαίδεστῳ πρᾶσι; ὅρα μὴ (αὐτῷ-
 μάλλον ἐγκαλεῖν ὀφείλεις, ὅτι ὁ προσηδόκησας τῷτον
 τῷτο ἀμαρτῆσεσθαι. σὺ μὲν γὰρ καὶ ἀφορμὰς ἐκ τῷ λό-
 γῳ εἶχες πρὸς τὸ ἐνθυμηθῆναι, ὅτι εἰκὸς ἐστὶ τῷτον
 τῷτο ἀμαρτῆσεσθαι, καὶ ὅμως ἐπιλαθόμενος θαυμάζεις
 εἰ ἡμάρτηκε. μάλιστα δὲ ὅταν ὡς ἀπίστῳ, ἢ ἀχαρίστῳ
 μέμφῃ, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφῃ. προδήλως γὰρ σὸν τὸ ἀ-
 μάρτημα, εἴτε περὶ τῷ τοιαύτην τὴν διάθεσιν ἔχοντος
 ἐπίστας, ὅτι τὴν πίσιν φυλάξει, εἴτε τὴν χάριν δι-
 δῆς, μὴ ἑκαληκτικῶς ἔδωκας, μηδὲ ὥστε ἐξ αὐτῆς
 τῆς σῆς πρᾶξεως ἄθυσ ἀπειληφέναι πάντα τὸν καρ-
 πόν. τί γὰρ πλέον θέλεις εὖ ποιήσας ἄνθρωπον; ἢ
 ἀρκεῖ (οἱ; κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι ἐπραξας; τέττε
 μισθὸν ζητεῖς; ὡς εἰ ὁ ὀφθαλμὸς ἀμοιβὴν ἀπῆτή, ὅτι
 βλέπει. ἢ οἱ πόδες, ὅτι βαδίζουσιν. ὥστε γὰρ ταῦτα
 πρὸς τόδε τι γέγονεν, ἅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν κατὰ-
 σκλὴν ἐνεργῶντα ἀπέχει τὸ ἴδιον. ὥτως καὶ ὁ ἄνθρωπος
 ἀεργετικὸς πεφυκώς, ὁπόταν τι ἀεργετικόν, ἢ ἄλλως
 εἰς τὰ μέσα (υπεργετικὸν πρᾶξῃ, πεποίηκε πρὸς ὁ κα-
 τεσκάσας, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτῷ.

BIBΛION Ι.

Εση¹ ποτὲ ἄρ', ὧ ψυχῇ, ἀγαθῇ, καὶ ἀπλῇ, καὶ ἰ-
 μία, καὶ γυμνῇ, φανερωτέρα τῷ περικειμένῳ (σο-
 ρώματος; γὰρ ποτὲ ἄρα τῆς φιληθικῆς καὶ σελη-
 κῆς διαθέσεως; ἔση ποτὲ ἄρα πλήρης, καὶ ἀνενδεής, καὶ
 ὑδὲν ἐπιποθῶσα, ὑδὲ ἐπιθυμῶσα ὑδενός, ἕτε ἐμψύχῃ,
 ἕτε ἀψύχῃ πρὸς ἡδονῶν ἀπολαύσεις; ὑδὲ χρόνῃ, ἐν
 ᾧ ἐπὶ μακρότερον ἀπολαύσεις; ὑδὲ τόπῃ, ἢ χώρᾳ, ἢ
 αἰέτων ἀκαίριος, ὑδὲ ἀνθρώπων ἀαρμοσίᾳ; ἀλλὰ ἀρ-
 κευδῆσθαι τῇ παρῶσθαι καλῶσθαι, καὶ ἡδῆσθαι τοῖς παρῶσι
 πάνσι, καὶ συμπεῖσθαι (σεαυτὴν ὅτι πάντα σοι πάρεσι,
 πάντα σοι εὐ ἔχῃ, καὶ παρὰ θεῶν πάρεσι, καὶ εὐ ἔξῃ
 ὅσα φίλον αὐτοῖς, καὶ ὅσα μέλλουσι δώσειν ἐπὶ (σοληρία
 τῷ τελείῳ³ ζῶν, τῷ ἀγαθῷ, καὶ δικαίῃ, καὶ καλῷ, καὶ γε-
 νῶντος πάντα καὶ (υπέχοντος, καὶ περιέχοντος, καὶ περιλαμ-
 βάνοντος διαλυόμενα εἰς ἡμέσιν ἑτέρων ὁμοίων; ἔση
 ποτὲ ἄρα τοιαύτη, οἷα θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις ἔτω (υμ-
 πολιτεύεσθαι, ὥς μήτε μέμφεσθαι τι αὐτοῖς, μήτε κα-
 ταγινώσκεισθαι ὑπ' αὐτῶν; Παραίηρει τί (καὶ ἡ φύ-
 σις ἐπιζητεῖ, ὥς⁴ ὑπὸ φύσεως μόνον διοικεσθῆναι· εἴτα
 ποίει αὐτὸ καὶ προσείσω, εἰ μὴ χεῖρον μέλλῃ διατίθεσθαι
 (καὶ ἡ ὡς ζῶν φύσις. ἐξῆς δὲ παραληρητέον, τί ἐπιζητεῖ
 σὺ ἡ ὡς ζῶν φύσις. καὶ πᾶν τῷτο παραληπτέον, εἰ μὴ
 χεῖροι μέλλῃ διατίθεσθαι, ἢ ὡς ζῶν λογικῷ φύσις. ἐστὶ
 δὲ τὸ λογικὸν ἄλλως καὶ πολιτικόν. τῷτοις δὲ καλῶσι χρώ-
 μφος, μηδὲν περριεργάζεσθαι. Πᾶν τὸ (υμβᾶναι, ἢτοι³
 ἔτως (υμβᾶναι, ὥς πύφικας αὐτὸ φέρειν, ἢ ὡς ὡς πύ-
 φικας

φυκας αὐτὸ φέρειν. εἰ μὲν ὅν (συμβαίνει) σοι ὡς πῶς φυ-
 κας φέρειν, μὴ δυσχέρανε· ἀλλ' ὡς πῶς φυκας, φέρε.
 εἰ δὲ ὡς μὴ πῶς φυκας φέρειν, μὴ δυσχέρανε· ἡ φθαρή-
 σε) γὰρ (εἰ) ἐπαναλῶσαν. μέμνησο μὲν τοι ὅτι πῶς φυ-
 κας φέρειν πᾶν, περὶ ὅ ἐπὶ τῇ ὑπολήψει ἐστὶ τῇ σῇ
 φορητὸν καὶ ἀνεκτὸν αὐτὸ ποιῆσαι, καὶ ἀφ' αἰσάναν τῷ
 4 (συμφέρειν) ἢ καθήκειν (σεαυτῷ) τῷτο ποιῆειν. Εἰ μὲν
 σφάλλε), διδάσκειν ἀμυνῶς, καὶ τὸ παροράμνον δεικ-
 νῶναι. εἰ δὲ ἀδυνατεῖς, (σεαυτὸν) αἰτιάζου, ἢ μὴδὲ (σε-
 5 αὐτόν. Ο, τι ἂν σοι συμβαίῃ, τῷτό σοι ἐξ αἰῶνος
 προκαλεσκάζειο· καὶ ἡ ἐπιπολιχὴ τῇ αἰτίῳν (συνέ-
 κλωθε) τὴν τε σὴν ὑπόστασιν ἐξ αἰδίου, καὶ τὴν τῷτε
 6 σύμβασιν. Εἴτε ἄτομοι, εἴτε φύσεις, πρῶτον
 κείτω, ὅτι μέρος εἰμὶ τῷ ὅλῳ ὑπὸ φύσεως διοικημένον.
 ἔπειτα, ὅτι ἔχω πῶς οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη.
 τῶν γὰρ μεμνημένος καθότι μὲν μέρος εἰμὶ, ὅθεν
 δυσαρξήσω τῇ ἐκ τῷ ὅλῳ ἀπονεμομένων. ὅθεν γὰρ
 βλαβερὸν τῷ μέρει, ὃ τῷ ὅλῳ (συμφέρει). ὃ γὰρ ἔχει τι
 τὸ ὅλον, ὃ μὴ (συμφέρει) ἑαυτῷ. πᾶσων μὲν φύσεων
 κοινὸν ἔχουσιν τῷτο· τῆς δὲ τῷ κόσμῳ προσειληφίας,
 τὸ μὴδὲ ὑπὸ τινος ἔξωθεν αἰτίας ἀνασκάζεσθαι βλα-
 βερὸν τι ἑαυτῇ γινῶν. καὶ μὲν δὴ τὸ μεμνηθῆναι,
 ὅτι μέρος εἰμὶ ὅλῳ τῷ τοιούτῳ, ἀρξήσω παντὶ τῷ
 ἀποβαίνοντι. καθόσον δὲ ἔχω πῶς οἰκείως πρὸς τὰ
 ὁμογενῆ μέρη, ὅθεν πράξω ἀκοινώνητον· μᾶλλον δὲ
 σοχάσομαι τῇ ὁμογενῶν, καὶ πρὸς τὸ κοινὴν (συμφέρον)
 πᾶσαν ὁρμὴν ἑμαυτῷ ἄξω, καὶ ἀπὸ τῶν ἀντικειμένων ἀπάξω.
 τῶν δὲ ὅτῳ περὶ ἀπονεμομένων, ἀνάγκη τὸν βίον ἀροῦν·
 ὡς ἂν καὶ πολίτης βίον εὖρον ἐπινοήσας, προϊόντος
 διὰ πράξεων τοῖς πολίταις λυσιστελῶν, καὶ ὅπερ ἂν ἡ

πόλις ἀπονέμη, τὺτο ἀσπαζομένη. Τοῖς μέρεσι 7
 τῷ ὄλῳ, ὅσα, φημί, περιέχει ὑπὸ τῷ κόσμῳ, ἀνάγκη
 φθείρεσθαι· λέγεσθω δὲ τὺτο (ρηματικῶς τῷ ἀλλο-
 λοῦσθαι· εἰ δὲ (φημί) κακόν τε, καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι
 τὺτο αὐτοῖς, ἢ ἂν τὸ ὅλον καλῶς διεξάγοιτο, ἢ μὲν
 μερῶν εἰς ¹ ἀλλοτρίωσιν ὄντων, καὶ πρὸς τὸ φθείρεσθαι
 διαφόρως καλίσκασσμένων. πότερον γὰρ ἐπεχείρησεν
 ἡ φύσις αὐτὴ τὰ ἑαυτῆς μέρη κακῶν, καὶ περιπλοικὰ
 τῷ κακῷ, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἐμπλοικὰ εἰς τὸ κακὸν ποιεῖν,
 ἢ ἔλαθεν αὐτὴν τοιάδε τινα ἡρόμνη; ἀμφοτέρω γὰρ
 ἀπίθανον. ² εἰ δὲ τις καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς φύσεως κατὰ τὸ
 πεφυκέναι ταῦτα ἐξηγοῖτο, καὶ ὡς γελοῖον, ἅμα μὲν
 φάναι πεφυκέναι τὰ μέρη τῷ ὄλῳ μεμβάλλειν, ἅμα
 δὲ ὡς ἐπὶ τινι τῇ παρὰ φύσιν (υμβαινόντι) θαυμάζειν,
 ἢ δυσχεραίνειν; ἄλλως τε, καὶ τῆς διαλύσεως εἰς ³ ταῦ-
 τα γινομένης, ἐξ ὧν ἕκαστον (υνίστα). ⁴ ἢ τοι γὰρ (κε-
 δασμὸς σοιχείων ἐξ ὧν (υνεκρίθη, ἢ τροπὴ, τῷ μὲν
 σερεμνίῳ εἰς τὸ γεῶδες, τῷ δὲ πνέματι καὶ, εἰς τὸ αἰ-
 ρῶδες. ὥστε καὶ ταῦτα ἀναληφθῆναι ⁵ εἰς τὸν τῷ ὄλῳ
 λόγον, εἴτε ⁶ κατὰ περίοδον ἐκπυρνωμένων, εἴτε αἰδίοις
 ἀμοιβαῖς ἀναενωμένων· καὶ τὸ σερεμνίον δὲ, καὶ τὸ πνέ-
 ματι μὴ φανταῖν τὸ ἀπὸ τῆς ἡμέρας. πάντων γὰρ
 τὺτο ⁷ ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν, ἐκ τῇ σιτίῳ καὶ ἐλ-
 κομένη αἰὲρ τὴν ἐπιρροὴν ἔλαβεν. τὺτο ἔνθ' ἔλαβε,
 μεμβάλλει, ἔχ' ὃ ἡ μήτηρ ἔτεκεν. ⁸ ὑπόθ' δ', ὅτι ἐ-
 κείνῳ (εὐρίαν περὶ τῆς τῷ ἰδίῳ ποιῶν, ὑδὲν ὄντι οἰ-
 μαί πρὸς τὸ νῦν λεγόμενον. Ονόματα δὲ μέρους 8
 (αὐτῶν ταῦτα, ἀγαθὸς, ἀδύνατος, ἀληθής, ἔμφρων,
 σύμφρων, ὑπέρφρων, πρόσσεχε μήποτε ⁹ μελονομάζει,
⁹ καὶ ἀπολλύει ταῦτα τὰ ὀνόματα, καὶ ταχέως ἐπάνει
 ἐπ'

ἐπ' αὐτά. μέμνησο δέ, ὅτι τὸ μὲν ἔμφρον, ἐβέλετό
 σοι (ἡμαρτίν τὴν ἐφ' ἕκαστα διαληπτικὴν ἐπίσασιν, καὶ
 τὸ ἄπαρ ενθύμησιν. τὸ δὲ σύμφρον, τὴν ἐκύστιον ἀπο-
 δεξιν ἤν' ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπονεμομένων. τὸ
 δὲ ὑπέρφρον, τὴν ὑπέρβασιν τῷ φρονῦντος μορίῳ² ὑπερ-
 λείαν ἢ τραχεῖαν κίνησιν τῆς (σαρκὸς, καὶ τὸ δοξάριον,
 καὶ τὸν θάνατον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἰάν ᾤν διαληπτεῖς (ε-
 αὐτὸν ἐν τέτοις τοῖς ὀνόμασι, μὴ γλιχόμενος τῷ ὑπ'
 ἄλλων κατὰ ταῦτα ὀνομάζεσθαι, ἔσῃ ἕτερος, καὶ εἰς
 βίον εἰσελεύσῃ ἕτερον. τὸ γὰρ ἔτι τοῦτον εἶναι, οἷος
 μέχρι νῦν γέγονας, καὶ ἐν βίῳ τοῦτω παρὰ σκεῖσθαι
 καὶ μολύνεσθαι, λίαν ἐστὶν ἀναισθήτη καὶ φιλοψύχῃ, καὶ
 ὁμοίῳ τοῖς ἡμιβρώτοις θηριομάχοις, οἳ τινες μετὰ
 τραυμάτων καὶ λύθρων, παρακαλῶσιν, ὅμως εἰς τὴν
 αὔριον φυλαχθῆναι. παραβληθησόμενοι τοῖς τοῖς
 αὐτοῖς ὄντι καὶ δῆλμασιν. ἐμβίβατον ἔν (αὐτὸν εἰς τὰ
 ὀλίγα ταῦτα ὀνόματα. καὶ μὲν ἐπ' αὐτῶν μῦθον δύ-
 νη, μῦθε, ὥσπερ εἰς μακάρων τινὰς νήσους μέλω κισμέ-
 νος. εἰάν δὲ αἴσθῃ ὅτι ἐκπίπτεις, καὶ ὁ περιεκράτεις, ἄ-
 πιθι θάρρων εἰς γωνίαν τινὰ, ὅπου κρήσεις. ἢ καὶ
 παντάπασιν ἔξιθι τῷ βίῳ, μὴ ὀργιζόμενος, ἀλλὰ ἀ-
 πλῶς καὶ ἐλευθέρως, καὶ ἀσθμονῶς, ἐν γε τῷτο μόνον
 πράξας ἐν τῷ βίῳ, τὸ ἔτως ἐξελεῖν. πρὸς μῦθον τὸ
 μεμνησθαι ἤν' ὀνομάτων, μεγάλως (υλλήφεισά σοι,
 τὸ μεμνησθαι θεῶν, καὶ ὅτι περ ὁ κολακδῆσθαι ἔτοι
 δέλυσιν, ἀλλὰ ἐξομοῦσθαι ἐαυτοῖς τὰ λογικὰ πάντα
 καὶ εἶναι, τὸν μὲν (υκὴν τὰ (υκῆς ποῦσαν, τὸν δὲ κύ-
 να, τὰ κυνός, τὴν δὲ μέλισσαν, τὰ μελίσης, τὸν δὲ
 9 ἄνθρωπον, τὰ ἀνθρώπῃ. Μῖμος,³ πόλεμος, πόσια,
 νάρκη, δουλεία, καθ' ἡμέραν ἀπολείπεισά (καὶ τὰ ἱερὰ

ἐκεῖνα δόγματα, ὅποσα ¹ ὁ φυσιολογὴς φανίσῃ καὶ
 παραπέμπτει. δεῖ δὲ πᾶν ἔτι βλέπειν καὶ πράττειν
 ὥστε καὶ τὸ ² περιττικὸν ἅμα συνελθεῖν, καὶ ἅμα τὸ
 θεωρητικὸν ἐνεργεῖν, καὶ τὸ ἐκ τῆς περὶ ἐκάστων ἐπι-
 στήμης αὐθαρδὲς (ῶζεσθαι ⁴ λανθάνον, ἔχι κρυπτόμε-
 νον. ³ πότε γὰρ ἀπλότῃς ἀπολαύσεις, πότε δὲ (εμ-
 νότῃς, πότε δὲ τῆς ἐφ' ἐκάστῃ γνωρίσεως, τί τί ἐστιν
 κατ' ἑστίαν, καὶ τίνα χώραν ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐπὶ
 πόσον πέφυκεν ὑφίστασθαι, καὶ ἐκ τίνων (συγκρί), καὶ
 τίσι δυνάμει ὑπάρχειν, καὶ τίνες δυνάμει αὐτὸ δίδοναι
 τε καὶ ἀφαρεῖσθαι. Ἀράχνιον μῦθον θηράσαν μελα- **10**
 φρονεῖ, ἄλλος δὲ λαγίδιον, ἄλλος δὲ ⁶ ὑποχῆ ἀφύην,
 ἄλλος δὲ (υἱδία, ἄλλος δὲ ἄρκις, ἄλλος ⁷ Σαρμάτας.
 ἔτοι γὰρ ἔλθαι, εἰάν τὰ δόγματα ἐξελάσῃς; Πῶς **11**
 εἰς ἄλληλα πάντα μελαβάλλει, θεωρητικὴν μέθοδον
 κλῆσαι. καὶ διηλεκτικῶς περὶσεχε, καὶ (συγβυμνάσθῃ περὶ
 τῆτο τὸ μέρος. ἔδεν γὰρ ἔτι μεγαλοφροσύνης ποιητικόν.
 ἐξεδύσατο τὸ σῶμα, καὶ ἐννόησας, ὅτι ὅσον ἔδέπω πάντα
 ταῦτα καὶ ἀλιπεῖν ἀπὸν ἔξ ἀνθρώπων δεῖσθαι, ἀνῆκεν ὁ-
 λον ἑαυτὸν, δικαιοσύνη μὲν εἰς τὰ ὑφ' ἑαυτῷ ἐνεργήμε-
 να, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις (υμβάινει, τῇ τῷ ὅλων φύσει. τί
 δ' ἐρεῖ τις, ἢ ὑπολήψῃ περὶ αὐτῷ, ἢ πράττει κατ' αὐτῷ,
 ἢ εἰς τὴν βάλλει. δύο τῆτοις ἀρκύμενος αὐτὸς, δικαιο-
 πραγεῖν τὸ νῦν πρασόμενον, καὶ φιλεῖν τὸ νῦν ἀπονε-
 μόμενον ἑαυτῷ. ἀχολίας δὲ πάσας καὶ πονηρίας ἀφῆκεν,
 καὶ ἔδεν ἄλλο βύλε, ἢ ἀθεῖαν περαίνειν διὰ τῷ νόμῳ, καὶ
 ἀθεῖαν περαίνοντι ἔπεισθαι τῷ θεῷ. ⁸ Τίς ὑπονοίας **12**
 χρεία, παρὸν (κοπεῖν τί δεῖ πραχθῆναι; ⁹ καὶ μὲν
 (υνορᾷς, ἀμύρως, ἀμελῶς περὶ ταύτη χωρεῖν. εἰάν δὲ
 μὴ (υνορᾷς, ἐπέχειν, καὶ (υμβύλοις τοῖς ἀρίστοις χρῆσ-
 θαι.

- 9 **δαμ·** εἰν καὶ ἕτερα ἅτινα πρὸς ταῦτα ἀντίβαινον, πρὸς-
 εἶναι κατὰ τὰς παρούσας ἀφορμὰς λελογισμένως, ἐ-
 χόμενοι τῷ φαινομένῳ δίκαιον. ἄριστον γὰρ καλὰ βέλχε-
 ναι τῷ. ἐπεὶ τοι ἢ γε ἀπόπλωσις ἀπὸ τῷ ¹ ἔσω,
 χολαῖον τι καὶ ἅμα ² ἀκίνητόν ἐστι, καὶ φαιδρὸν ἅμα καὶ
 13 **Συνεσηκός,** ὁ τῷ λόγῳ κατὰ πᾶν ἐπόμενος. Πυν-
 θάνεσθαι ἑαυτῷ, ἀθὺς ἐξ ὕπνου γινόμενον, μήτι διοίσῃ
 (οἱ, εἰν ὑπὸ ἄλλῃ γῆν) τὰ δίκαια καὶ καλῶς ἔχοντα;
 ὃ διοίσῃ. μήτι ἐπιτέλῃσαι, ὅτι ἔτοι οἱ ἐν τοῖς περὶ
 ἄλλων ἐπαύνοισι καὶ ψόγοις φρυαττόμενοι, τοῖς τοι μὲν
 ἐπὶ τῆς κλίνης εἰσὶ, τοῖς τοι δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης, οἷα
 δὲ ποιοῦσιν, οἷα δὲ φάγουσιν, οἷα δὲ διώκουσιν, οἷα δὲ
 κλέπτουσιν, οἷα δὲ ἀρπάζουσιν, ὃ χερσὶ καὶ ποσὶν, ἀλλὰ
 τῷ τιμιωτάτῳ ἑαυτῶν μέρει, ὃ γίνῃ, ὅταν θέλῃ, πρί-
 14 **στις,** αἰδώς, ἀλήθεια, νόμος, ἀγαθὸς δαίμων; Τῇ
 πάντῃ διδόνῃ καὶ ἀπολαμβάνουσιν φύσιν, ὁ πεπαυδά-
 μένος καὶ αἰδήμων λέγῃ· δὸς ὁ θέλεις, ἀπόλαβε ὁ θέ-
 λεις. λέγῃ δὲ τῷ τοῦ κατὰ θρασυνομήματος, ἀλλὰ πειθα-
 15 **χῶν** μόνον καὶ ἀνοῶν αὐτῇ. Ολίγον ἐστὶ τὸ ὑπολει-
 πόμενον τῷ τοῦ. ³ ζῆσον ὡς ἐν ὄρφ. ὕδην γὰρ διαφέρει ἐκεῖ
 ἢ ὡδε, εἰν τις πανταχῶ, ὡς ἐν πόλει, τῷ κόσμῳ. ιδέ-
 τωσαν, ἰσορησάτωσαν οἱ ἄνθρωποι ἄνθρωπον ἀληθινόν
 κατὰ φύσιν ζῶντα. εἰ μὴ φέρουσιν, ἀποκλεινάτωσαν.
 16 **κρεῖττον** γὰρ, ἢ ἔτω ζῆν. Μικέθ' ὅλως περὶ τῷ οἷον
 τινα εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα διαλέγεσθαι· ἀλλὰ εἶναι
 17 **τοῖς τοι.** Τῷ ὅλῳ αἰῶνος, καὶ τῆς ὅλης ὑσίας Συνε-
 χῶς φαντασία, καὶ ὅτι πάντῃ τὰ κατὰ μέρος, ὡς μὲν
 πρὸς ὑσίαν, κελχραμῖς· ὡς δὲ πρὸς χρόνον, ⁴ τρυ-
 18 **πάντῃ** περιστροφῇ. Εἰς ἕκαστον τῷ ὑποκειμένων ἐ-
 φίσαντα, ἐπινοεῖν αὐτὸ ἥδη διαλυόμενον, καὶ ἐν μέλα-
 6017,

βοῶν, καὶ οἷον σήψαι ἢ σκεδάσαι γινώσκον, ἢ καθότι ἔ-
 κασον πέφυκεν, ὡς περ θνήσκον. ¹ Οἱοί εἰσιν ἐοδί- 1
 οντες, καθάδοντες, ὀχδόντες, ἀποπατῶντες, τὰ ἄλ-
 λα. εἶτα οἱ ἀνδρονομύμμοι, καὶ γαυρέμμοι, ἢ χα-
 λεπαίνοντες, καὶ ἐξ ὑπεροχῆς ἐπιπλήττοντες. περὶ ὁλί-
 γων δὲ καὶ ἐδύλδον πόσοις, καὶ δι' οἷα· καὶ μετ' ὀλίγων,
 ἐν ³ τοιούτοις ἔσονται. Συμφέρει ἑκάστῳ, ὃ φέρει ἑκά- 2
 στῷ ἢ ὅλῳ ὅλων φύσις. καὶ τότε (συμφέρει, ὅτε ἐκείνῃ
 φέρει. ⁴ Ἐρᾷ μὲν ὄμβρον γαῖα· ἔρᾳ δὲ ὁ (σεμνός 2
 αἰθέρ· ἔρᾳ δὲ ὁ κόσμος ποιῆσαι ὃ ἀν μέλλει γίνεσθαι.
 λέγω ἔν τῷ κόσμῳ, ὅτι (οἱ (υπερῶ. μήτι δ' ἔτω κα-
 κέينو γίγνεται) καὶ λέγει, ὅτι φιλεῖ τὸ γίνεσθαι;
 ἦτοι ἐνθαῦθα ζῆς, καὶ ἦδη εἶδικας· ⁶ ἢ ἔξω ὑπάγεις, 2
 καὶ τὸ γινώσκεις· ἢ ἀποθνήσκεις, καὶ ⁷ ἀπελευθέρωνται.
 παρὰ δὲ ταῦτα ὑδὲν. ὑκὴν ἀθύρῃ. Ἐναργὲς ἔσω 2
 αἰετὸν, ὅτι ⁸ τοῦτο ἐκείνο ὁ ἀγρός ἐστι· καὶ ὡς πάν-
 τα ἐστὶ ταῦτα ἐνθάδε τοῖς ἐν ἄκρῳ τῷ ὄρει, ἢ ἐπὶ τῇ
 αἰγιαλῷ, ἢ ὅπου θέλεις. ἀντικρὺς γὰρ ἀρήσεις ⁹ τὰ τῷ
 Πλάτωνος, (σικὸν ἐν ὄρει, φησὶ, περιβαλλόμενος· ¹⁰ καὶ
 βάλλειν βλήματι. Τί ἐστὶ μοι τὸ ἡγεμονικόν μιν; 24
 καὶ ποιῶν τι ἐγὼ αὐτὸ ποιῶ νῦν; καὶ πρὸς τί ποιεῖ
 αὐτῷ νῦν χρῶμα; μήτι κενὸν ἔστι; μήτι ἀπόλυ-
 τον καὶ ἀπεσπασμένον κοινωνίας; μήτι προσεληκὸς καὶ
 ἀνακεκραμμένον τῷ (σικιδίῳ, ὡς ἐν τῷ (υπερέπεσ-
 θαι; Οὐ τὸν κύριον φάγων, δραπέτης. κύριος 25
 δὲ ὁ νόμος. καὶ ὁ παρανομῶν, δραπέτης. ἅμα καὶ ὁ
 λυπόμενος, ἢ ὀργιζόμενος, ἢ φοβόμενος, ¹¹ ὃ βύβληται
 τι γεγόνειναι, ἢ γίνεσθαι, γὰρ ὑπὸ τῷ τὰ πάντα
 διοικῶντος τετραγώνῳ, ὅς ἐστι νόμος, νέμων ὅσα ἐ-
 κάστῳ ἐπιβάλλει. ὁ ἄρα φοβόμενος, ἢ λυπόμενος, ἢ
 ὀργι-

- 26 ὀργιζόμενος, δραπέτης. Σπέρμα εἰς μήτραν ἀφείς ἀπεχώρησε, καὶ λοιπὸν ἄλλα αἰτία παραλαβῶσα ἐργάζετο, καὶ ἀποτελεῖ βρέφος· ἐξ οὗ οἶον; πάλιν τροφήν διὰ φάρυγγος ἀφῆκε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβῶσα, αἰδοῖσιν, καὶ ὀρμῇ, καὶ τὸ ὄλον, ζῶν, καὶ ῥώμῃ, καὶ ἄλλα (ὅσα καὶ οἷα;) ποιεῖ. ταῦτα ἔν τῃ ἐν τοιαύτῃ ἐγκαλύψει ἡρόδωρα θεωρεῖν, καὶ τὴν δύναμιν ἕως ὁρᾶν, ὡς, καὶ τὴν βρίθυσαν, καὶ τὴν ἀνωφερῇ, ὀρώμεν, ὑχί τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλ' ὑχ ἡττον ἐναργῶς.
- 27 Συνεχῶς ἐπιποεῖν, πῶς πάντα τοιαῦτα ὅποια νῦν γίνετο, καὶ περὶ ἐν ἐγίνετο· καὶ ἐπιποεῖν ἡρυσόμενα. καὶ ὅλα δράματ' αὖ καὶ (κινᾶς ὁμοειδεῖς, ὅσα ἐκ πείρας τῆς σῆς, ἢ τῆς πρεσβυτέρας ἱστορίας ἔγνωσ, περὶ ὁμμάτων τίθεται· οἷον αὐλὴν ὅλην Ἀδριανῆ, καὶ αὐλὴν ὅλην Ἀντωνίνου, καὶ αὐλὴν ὅλην Φίλιππου, Ἀλεξάνδρου, Κροίσου· πάντα γὰρ ἐκεῖνα τοιαῦτα ἦν, μόνον δι' ἐτέρων.
- 28 Φαντάζεσθαι πάντα τὸν ἐφ' ᾧ τινὲν λυπόμενον, ἢ δυσχερῆσθαι, ὅμοιον τῷ θυομένην χοιριδίῳ ἀπολακτίζοντι καὶ κειραγῶτι. ὅμοιον καὶ ὁ οἰμώζων ἐπὶ τῷ κληιδίῳ μόνος (ἰωπῇ² τὴν ἐνδεσιν ἡμῶν. καὶ ὅτι μόνον τῷ λογικῷ ζῶν δέδοτο), τὸ ἐκυσίως ἐπεσθαι τοῖς γινόμενοις. τὸ δὲ ἐπεσθαι ψιλόν, πᾶσιν ἀναγκαῖον. Κατὰ μέρος ἐφ' ἐκάστῳ ὧν ποιεῖς ἐφιστάντων, ἐρώτα (ἑαυ-
- 30 τὸν, εἰ ὁ θάνατος δεινὸν διὰ τὸ τέτυκε γένεσθαι. Οὐταν περὶ σκόπῃς ἐπὶ τινος ἀμαρτίας, ἀθὺς μελαβᾶς, ἐπιλογίζεσθαι, τί παρόμοιον ἀμαρτάνεις· οἷον, ἀργύριον ἀγαθὸν εἶναι κρίνων, τὴν ἡδονὴν, ἢ τὸ δοξάριον, καὶ κατ' εἶδος. τῷ γὰρ ἐπιβάλλοντι, ταχέως ἐπιλήσει τῆς ὀργῆς· (συμπύπνοντος τῷ, ὅτι³ βιάζετο)· τί γὰρ ποιήσει; ἢ εἰ δύνασθαι, ἀφείλεσθαι αὐτῷ τὸ βιαζόμενον.

Σαλύρωνα ¹ ἰδὼν Σωκρατικόν, φανιάζει ἢ Εὐτυχῆν, ἢ ³
 Ὑμῖνα. καὶ Εὐφράτην ἰδὼν, Εὐτυχίωνα, ἢ Σιλβανὸν φαν-
 τάζει. καὶ Ἀλκίφρονα, ² Τροπαμοφόρον φανιάζει. καὶ Ξε-
 νοφῶντα ἰδὼν, Κρίτωνα ἢ Σάηρον φανιάζει. καὶ εἰς ἑαυτὸν
 ἀπιδὼν, καὶ Καυσάρων τινὰ φανιάζει, καὶ ἐφ' ἑκάστῳ τὸ
 ἀνάλογον. εἶτα Συμπροσπιλέτω σοι, πῶς ἔν' ἐκείνοι; ὕ-
 δαμῦ. ἢ ³ ὀπυδῆ. ἔτις γὰρ συνεχῶς θεάσῃ τὰ ἀνθρώ-
 πινα, καπνὸν, καὶ τὸ μηδέν. μάλιστα εἰάν Συμνημονόσης,
 ὅτι τὸ ἅπαζ μελαβαλὸν ⁴ ἔκ' ἐκείνῳ ἐστὶν ἐν τῷ ἀπείρῳ χρό-
 νῳ. σὺ ἔν' ἐν τίνι; τί δ' ἔκ' ἀρκεῖ σοι τὸ βραχὺ τῆτο
 κοσμίως διαπερᾶσαι; οἷαν ὕλην καὶ ὑπόθεσιν φάγεις; τί
 γὰρ ἐστὶ πάντῃ ταῦτα ἄλλο, πλὴν γυμνάσματι λόγου
 ἰωρακότος ἀκριβῶς καὶ φυσιολόγως τὰ ἐν τῷ βίῳ;
 μὲν ἔν' ἐν, μέχρι ἐξοικειώσης αὐτῷ, καὶ ταῦτα ὡς ὁ ἐρρω-
 μένος σόμαχος πάντῃ ἐξοικειοῖ, ὡς τὸ λαμπρὸν πῦρ,
 ὅ,τι ἂν βάλλῃς, φλόγα ἐξ αὐτῆς καὶ αὐγὴν ποιεῖ.
 Μηδενὶ ἐξέσω εἰπεῖν ἀληθῶς περὶ σοι, ὅτι ἔχ' ἀ- ³²
 πλῆς, ἢ ὅτι ἔκ' ἀγαθός. ἀλλὰ ψάδεσθω, ὅσις τέτων
 τι περὶ σοι ὑπολήψῃ. πάντῃ δὲ τῆτο ἐπὶ σοι. τίς
 γὰρ ὁ κωλύων ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἀπλῆν; σὺ μόνον κρίνον
 μηκέτι ζῆν, εἰ μὴ τοῦτο ἔσῃ. ὅδε γὰρ ἀρεῖ λόγος
 μὴ τοῦτον ὄναι. Τί ἐστὶ τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ὕ- ³³
 λης δυνάμειον κατὰ τὸ ὑγιέςατον πρᾶχθῆναι, ἢ ῥη-
 θῆναι; ὅ,τι γὰρ ἂν τῆτο ἦ, ἔξῃσιν αὐτὸ πρᾶξαι ἢ εἰ-
 πεῖν. καὶ μὴ περὶφασίζῃ, ὡς κωλύόμενος. ὁ πρότερον
 παύσῃ ζένων, πρὶν ἢ τῆτο πάθῃς, ὅτι οἷόν ἐστι τοῖς
 ἡδύπαθῆσιν ἢ τρυφῇ, τῆτό σοι τὸ ἐπὶ τῆς ὑποβαλλο-
 μένης καὶ ὑποπιπίσης ὕλης ποιεῖν τὰ οἰκεία τῇ τῷ
 ἀνθρώπῳ κατὰσκάῃ. ἀπόλαυσιν γὰρ δεῖ ὑπολαμβάνειν,
 πάντῃ ὃ ἔξῃσιν κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ἐνεργεῖν. παν-
 ταχῶ

ταχὺ δὲ ἔξεισι. τῷ μὲν ἔν κυλίνδρῳ ἔ παρῖαχὺ δι-
 δο³) φέρεσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν, ὕδὲ τῷ ὕδατι, ὕδὲ πυρὶ,
 ὕδὲ τοῖς ἄλλοις, ὅσα ὑπὸ φύσεως ἢ ψυχῆς ἀλόγῃ διοι-
 κεῖται· τὰ γὰρ διεύροισι καὶ ἐνιστάμενα πολλὰ. οὗς δὲ καὶ
 λόγος διὰ παντὸς τῷ ἀντιπίπτοντος ἕτως πορᾶσθαι
 δύνα⁴), ὡς πέφυκε, καὶ ὡς θέλει. ταύτην τὴν ῥασιάνην
 πρὸ ὀμμάτων τιθέμενος καθ' ἣν ἐνεχθήσεται ὁ λόγος
 διὰ πάντων, ὡς πῦρ ἄνω, ὡς λίθος κάτω, ὡς κύλιν-
 δρος κατὰ πρηνῆς, μηκέτι μηδὲν ἐπιζητῆ. τὰ γὰρ λοι-
 πὰ ἐγκόμματα ἥτοι τῷ (ωμαστικῷ ἐστὶ τῷ νεκρῷ, ἢ χω-
 ρὶς ὑπολήψεως, καὶ τῆς αὐτῆς τῷ λόγῳ ἐνδόσεως, ἢ θραύει
 ὕδὲ ποιεῖ κακὸν ὕδοτιν· ἐπεὶ τοι καὶ ὁ πάχων αὐ-
 τὸ, κακὸς ἂν ἀθὺς ἐχέμετο. ἐπὶ γὰρ τῷ ἄλλων κατὰ-
 σκιδασμάτων, πάντων ὅ, τι ἂν κακὸν τινι αὐτῶν (υμ-
 βῆ, παρὰ τῷτο χεῖρον γίνε⁵) αὐτὸ τὸ πάχων· ἐν-
 ταῦθα δὲ, εἰ δεῖ εἰπεῖν, καὶ κρείττων γίνε⁶) ὁ ἄνθρωπος,
 καὶ ἐπαγνέσιος, ὁρθῶς χρώμενος τοῖς προσπίπτοντι.
 ὅπως δὲ μέμνησο, ὅτι τὸν φύσιν πολίτην ὕδὲν βλάπτει,
 ὁ πόλιν ἢ βλάπτει, ὕδὲ γε πόλιν βλάπτει, ὁ νόμον ἢ
 βλάπτει· τούτων δὲ τῷ καλεσμένων ἀκκληρημάτων ὕδὲν
 βλάπτει νόμον. ὁ τοίνυν νόμον ἢ βλάπτει, ὅτε πόλιν,
 34 ὅτε πολίτην. Τῷ ² δεδειγμένῳ ὑπὸ τῷ ἀληθῶν δοξ-
 μάτων, ἀρκεῖ καὶ τὸ βραχύτατον, καὶ ἐν μέσῳ κείμενον
 εἰς ὑπόμνησιν ἀλυπίας καὶ ἀφοβίας. οἶον,

³ Φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χεῖ, ἄλλα δὲ
 δ' ὕλη

Τηλεθώσα φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὄρη·

Ὡς ἀνδρῶν γῆραι, ἢ μὲν φύει, ἢ δ' ἀπολήγει.

φυλλάριον δὲ καὶ τὰ τεκνία (β· φυλλάρια δὲ καὶ ταῦτα
 τὰ ἐπιβοῶντα ἀξιοπίσως, καὶ ἑπιφημῶντα, ἢ ἐκ τῶν
 ἐναντίων καταρώμενα, ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα, καὶ χλευά-
 ζοντα· φυλλάρια δὲ ὁμοίως, καὶ τὰ διαδεξόμενα τὴν
 ὑπεροφημίαν. πάντα γὰρ ταῦτα ἕαρος ἐπιγίγνεται ὥρῃ·
 εἴτα ἄνεμος καταβέβληκεν· ἔπειθ' ἡ ὕλη ἕτερα ἀντὶ
 τούτων φύει. τὸ δὲ ὀλιγοχρόνιον κοινὸν πάνσιν· ἀλλὰ
 σὺ πάντα ὡς αἰῶνια ἐσόμενα, φάγεις, καὶ διώκεις· μι-
 κρὸν καὶ καταμύσεις· τὸν δὲ ἐξετεσκόντα (εἴηδη, ἄλλος
 θρηνησάτω). Τὸν ὑγιαίνοντα ὀφθαλμὸν πάντα ὁρᾷ 31
 δεῖ τὰ ὁρατά, καὶ μὴ λέγειν, τὰ χλωρὰ θέλω· τῆτο
 γὰρ ὀφθαλμιῶνός ἐστι. καὶ τὴν ὑγιαίνουσαν ἀκοήν, καὶ ὁσ-
 φρησιν εἰς πάντα δεῖ τὰ ἀκυστὰ καὶ ὁσφραντὰ ἐτοίμην
 εἶναι. καὶ τὸν ὑγιαίνοντα σόμαχον πρὸς πάντα τροφι-
 μα ὁμοίως ἔχειν, ὡς μύλην πρὸς πάντα ὅσα ἀλέουσ-
 σα κατεσκῆδασα· καὶ τοίνυν τὴν ὑγιαίνουσαν διάνοιαν
 πρὸς πάντα δεῖ τὰ συμβαίνοντα ἐτοίμην εἶναι. ἡ δὲ
 λέγουσα, τὰ τεκνία ᾤξείδω, καὶ πάντες ὅ, τι ἂν πράξω
 ἐπαγνείτωσαν, ὀφθαλμός ἐστι τὰ χλωρὰ ζήτων, ἢ ὁ-
 δόντες τὰ ἀπαλά. Οὐδεὶς ἐστὶν ἕτως εὐπόλιμος, ὥ 32
 ἀποθνήσκοντι ἢ παραστήσονταί τινες ἀπαζόμενοι τὸ
 συμβαῖνον κακόν. σπυδαῖος καὶ σοφὸς ἦν. μὴ τὸ πα-
 νύσκιον εἶναι τις ὁ καθ' αὐτὸν λέγων; ἡ ἀναπνέουσα
 μὲν ποιεῖ ἀπὸ τούτου τὴν σπυδαγωγῆν. Χαλεπὸς μὲν ἦ-
 δει ἡμῶν ἦν. ἀλλὰ ἠδοκίμοι, ὅτι ἡσυχῇ καταγινώσκον
 ἡμῶν. ταῦτα μὲν ἔν ἐπὶ τῇ σπυδαίᾳ. ἐφ' ἡμῶν δὲ
 πόσα ἄλλα ἐστὶ, δι' ἃ πολὺς ὁ ἀπαλλακτικῶν ἡμῶν;
 τῆτο ἔν ἐννοήσεις ἀποθνήσκων, καὶ ἀκολώτερον ἐξελδῶν,
 λογιζόμενος, ἐκ τοιούτου βίῃ ἀπέρχομαι, ἐν ᾧ αὐτοὶ οἱ
 κοινῶν, ὑπὲρ ὧν τὰ τοσαῦτα ἠγωνισάμην, ἠὲ ζάμην,
 ἐφρόν-

ἐφρόνισα, αὐτοὶ ἐκείνοι ἐθέλουσί με ὑπάγειν, ἄλλην
 τινὰ τυχὸν ἐκ τούτων βρασώνην ἐλπίζοντες. τί ἂν ἔν τις
 ἀνέλεχοιτο τῆς ἐνλαῦθα μακροτέρας διαβρίβης; μὴ
 μὲν τοι διὰ τὸτο ἑλαττον ἄμφοις αὐτοῖς ἄπιθι, ἀλλὰ
 τὸ ἴδιον ἔθος διασώζων, φίλος, καὶ εὖντος, καὶ ἰλεως, καὶ
 μὴ πάλιν ὡς ἀποσώμμος· ἀλλ', ὥπερ ἐπὶ τῷ ἄ-
 θανατῶντος ἀκόλως τὸ ψυχάριον ἀπὸ τῷ σώματος
 ἐξελεῖται, τοιαύτην καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ἀποχώρησιν
 δεῖ γινέσθαι· καὶ γὰρ τούτοις ἡ φύσις συνῆψε, καὶ συνέκρινεν.
 ἀλλὰ νῦν διαλύει; διαλύομαι, ὡς ἀπὸ οἰκείων μὲν, καὶ
 μὴ ἀνθελεκώμμος, ἀλλ' ἀβιάσως· ἐν γὰρ καὶ τὸτο τῷ κα-
 37 τὰ φύσιν. Εἴθιστο ἐπὶ παντός, ὡς οἶόν τε, τῷ πρᾶτ-
 τομῶς ὑπὸ τινος, ἐπιζητεῖν κατὰ αὐτὸν, ἕτος τὸτο
 ἐπὶ τίνα φέρει; ἄρχη δὲ ἀπὸ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν πρῶ-
 38 τον ἐξέταζε. Μέννησο, ὅτι τὸ νάρσασεν ἐστὶν ἐ-
 κείνο, τὸ ἔνδον ἐγκεκρυμμένον· ἱ ἐκείνο ῥήτορεῖα, ἐκεί-
 νο ζωὴ, ἐκείνο, εἰ δεῖ εἰπεῖν, ἄνθρωπος. μηδέποτε συμ-
 περιφανίσαν τὸ περικείμενον ἀγλειῶδες, καὶ τὰ ὀργά-
 νια ταῦτα τὰ περιπεπλασμένα. ὅμοια γὰρ ἐστὶ κεκάρ-
 νω. μόνον δὲ διαφέρουσα, καθότι περσφυῇ ἐστίν. ἐπεὶ
 τοι καὶ μᾶλλον τι τούτων ὀφελός ἐστι τῷ μορίων, χω-
 ρὶς τῆς κινήσεως καὶ ἰχθύσεως αὐτὰ αἰτίαι, ἢ τῆς κερκίδος
 τῇ ὑφαντρίᾳ, καὶ τῷ καλάμῳ τῷ γράφοντι, καὶ τῷ μα-
 σίγιτι τῷ ἡνιόχῳ.

B I B Λ Ι Ο Ν ιά.

ΤΑ ἴδια τῆς λογικῆς ψυχῆς. ἐαυτὴν ὁρᾷ, ἐαυ-
 τὴν διαρθροῖ, ἐαυτὴν ὁποῖαν ἂν βύλη) ποιεῖ,
 τὸν καρπὸν ὃν φέρῃ αὐτὴ καρπῶτα. (τὴς γὰρ τῆς φυ-
 τῶν καρπὸς, καὶ τὸ ἀνάλογον ἐπὶ τῆς ζώων, ἄλλοι
 καρπῶτα.) τῷ ἰδίῳ τέλει τυλχάνη, ὅπως ἂν τὸ τῷ
 βίῳ πέρας ἐπιστῇ. ὥς ὡς ἐπὶ ὀρχήσεως καὶ ὑποκρί-
 σεως καὶ τῆς τοιούτων ἀτελες γίνε) ἢ ὅλη πρᾶξις, εἴαν
 τι ἐλκόφη· ἀλλ' ἐπὶ πάντος μένους, καὶ ὅπως ἂν καλα-
 ληθῇ, πλῆρες, καὶ ἀπροσδεὲς ἐαυτῇ τὸ προλεθεῖ ποιεῖ·
 ὥς εἰπεῖν, ἐγὼ ἀπέχω τὰ ἐμά. ἔτι δὲ περιέρχε) τὸν
 ὅλον κόσμον, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν κενόν, καὶ τὸ χῆμα αὐ-
 τῷ, καὶ εἰς τὴν ἀπειρίαν τῷ αἰῶνος ἐκλείνε), καὶ τὴν
 περιοδικὴν παλιγενέσιαν τῆς ὅλων ἐμπεριλαμβάνη,
 καὶ περινοεῖ, καὶ θεωρεῖ, ὅτι ὕδεν νεώτερον ὄψον) οἱ μετ'
 ἡμᾶς, ὕδεν περιττότερον εἶδον οἱ μετ' ἡμῶν· ἀλλὰ τρό-
 πον τινὰ ὁ τεσσαρακονβῆτης, εἴαν νῦν ὁποσονῶν ἔχη,
 πάντα τὰ γεγονότα, καὶ τὰ ἐσόμμενα ἐώρακε κατὰ τὸ
 ὁμοειδές. ἴδιον δὲ λογικῆς ψυχῆς, καὶ τὸ φιλεῖν τὴς
 πηλείων, καὶ ἀλήθεια, καὶ ἀδῶς, καὶ τὸ μηδὲν ἐαυτῆς περ-
 τιμαῖν, ὅπερ ἴδιον καὶ νόμος· ὥτως ἄρ' ὕδεν δίνεσκε λό-
 γος ὀρθός, καὶ λόγος δικαιοσύνης. Ωδῆς ἐπίβερπας,
 καὶ ὀρχήσεως, καὶ παλκράλιν καλαφρονήσεις, εἴαν τὴν μὲν
 ἐμμελῇ φωνῇ καλαμερίσης εἰς ἕκασον τῆς φθόγων, καὶ
 καθ' ἓνα πύθη (εαυτῷ, εἰ τέτα ἥττων εἶ· διαίραψήση
 γὰρ. ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως τὸ ἀνάλογον ποιήσας καθ' ἕκαστην
κίνησιν

κίνησιν ἢ χέσιν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῷ παλακραλίῳ. ὅ-
 λως ἔν χωρὶς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀπ' ἀρετῆς, μέμνησο ἐ-
 πί τὰ κατὰ μέρος τρέχειν, καὶ τῇ διατρέσει αὐτῶν εἰς
 3 μελῖα φέρε. Οἷα ἐστὶν ἡ ψυχὴ ¹ ἡ ἔτοιμος, εἰάν ἤδη
 ἀπολυθῆναι δέῃ τῷ σώματι, καὶ ἦτοι σβειδῆναι ἢ (κε-
 δαιδῆναι, ἢ (συμμεῖναι; τὸ δὲ ἔτοιμον τῆτο, ἵνα ἀπὸ
 ἰδικῆς κρίσεως ἔρχῃ), μὴ κατὰ ψιλὴν ² παράταξιν,
 ὡς ³ οἱ Χριστιανοὶ, ἀλλὰ λελογισμένως, καὶ (εὐμνῶς, καὶ
 4 ὥς καὶ ἄλλον πείσας, ἀτραγῶδως. Πεποίηκά τι
 κοινωτικῶς; ἔκῃν ὠφέλημα; τῆτο ἵνα αἰεὶ πρόχειρον
 5 ἀπαντᾷ. καὶ μηδαμῶς παύσῃ. Τίς (καὶ ἡ τέχνη; ἀ-
 γαθὸν εἶναι. τῆτο δὲ πῶς καλῶς γίνε), ἢ ἐκ θεωρη-
 μάτων, τῆς μὲν περὶ τῆς τῷ ὅλῳ φύσεως, τῆς δὲ πε-
 6 ρὶ τῆς ἰδίας τῷ ἀνθρώπῳ καλασκάδης; Πρῶτον αἱ
 τραγῳδίαὶ παρήχθησαν ὑπομησικαὶ τῆς (συμβαίνον-
 των, καὶ ὅτι ταῦτα ἔτω πέφυκε γίνεσθαι, καὶ ὅτι οἷς ἐπὶ
 τῆς (κινήσεως ψυχαγωγέοι, τῆτοις μὴ ἄχθεοι ἐπὶ τῆς
 μείζονος (κινήσεως. ὁρᾶτε γὰρ, ὅτι ἔτω δεῖ πάντα περαί-
 τεσθαι, καὶ ὅτι φέρουσιν αὐτὰ καὶ οἱ κεκραγότες, Ἰὼ Κι-
 θαρών. καὶ λέγε) δὲ τινα ὑπὸ τῆς τὰ δράματα ποι-
 ῶντων χρησίμως. οἷον ἐστὶν ἐκείνο μάλιστα.

⁵ Εἰ δ' ἐμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμῶν, Εἰς λόγον
 καὶ τῆτο.

Καὶ πάντιν,

⁶ Τοῖς πρᾶγμασιν γὰρ ἔχει θυμῶσθαι. — Καὶ,

⁷ Βίη διερίζειν, ὥς κάρπιμον σάχυν.

καὶ ὅσα τοιαῦτα, ⁸ μετὰ δὲ τὴν τραγῳδίαν ἡ ἀρχαία
 κωμῶν

κωμωδία παρήχθη, παρδαλωγικὴν παρρησίαν ἔχουσα,
 καὶ τῆς αὐτοφίας ἔκ ἀχρήσως δι' αὐτῆς τῆς ἀθυρήμο-
 σύνης ὑπομιμνήσκουσα· πρὸς οἷόν τι καὶ Διογῆνης ταυ-
 τὶ παρελάμβανε. μετὰ ταῦτα τίς ἢ μέση κωμωδία,
 καὶ λοιπὸν ἡ νέα πρὸς τί ποτε παρείληπ', ¹ ἢ κατ' ὀ-
 λίγον ἐπὶ τὴν ἐκ ² μιμήσεως φιλοτεχνίαν ὑπερβύη, ἐ-
 πίσησον. ὅτι μὲν γὰρ λέγει) καὶ ὑπὸ τούτων τικὰ χρήσι-
 μα, ἔκ ἀγνοεῖται· ³ ἀλλὰ ἡ ὅλη ἐπιβολὴ τῆς τοιαύ-
 της ποιήσεως καὶ δραματουργίας πρὸς τίνα ποτὲ (κό-
 πον ἀπέβλεψε. ⁴ Πῶς ἐναργῆς προσιπτεῖ τὸ μὴ ⁷
 εἶναι ἄλλην βίην ὑπόθεσιν εἰς τὸ φιλοσοφεῖν ἕτως ἐπι-
 τήδειον, ὡς ταύτην ἐν ἣ ἡ νῦν ὢν τυγχάνεις; Κλάδος ⁸
 τῷ πρῶτῳ κλάδῳ ἀποκοπεῖς, καὶ δυνά) μὴ καὶ τῷ ὅλῳ
 φυτῷ ἀποκεκόφθαι. ἕτως δὲ καὶ ἄνθρωπος, ἐνὸς ἀνθρώπου
 ἀποχωθεῖς, ὅλης τῆς κοινωνίας ἀποπέπρωκε. κλάδον
 μὲν ἔν ἄλλος ἀποκόπτει· ἄνθρωπος δὲ αὐτὸς ἐαυτὸν τῷ
 πλησίον χωρίζει, μισήσας καὶ ἀποίσραφεις. ἀγνοεῖ δὲ ὅτι
 καὶ τῷ ὅλῳ πολίτῳ ἅμα ἀπολέτμηκεν ἐαυτόν. πλὴν
 ἐκείνῳ γε δῶρον τῷ (υψησαμένῳ τὴν κοινωνίαν Διός. ἔξ-
 ει γὰρ πάλιν ἡμῖν (υμφῶναι τῷ πρῶτῳ, καὶ πάλιν τῷ
 ὅλῳ (υμπληρωτικοῖς γίνεσθαι. πλεονάκεις μὲν τοι γινό-
 μενον τὸ κατὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν, δυσένωτον καὶ
 δυσἀποκαθίστατον πρῶτον ποιεῖ. ὅλως τε καὶ ὁμοιος
 ὁ κλάδος ὁ ἀπ' ἀρχῆς (υμβλαστήσας, καὶ σύμπνυς (υμ-
 μέινας, τῷ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν αὐτῆς ἐκλείριον ἐνί.
 ὅ, τί ποτε λέγουσι οἱ φυτοργοὶ, ⁵ ὁμοθαμνεῖν μὲν, μὴ
 ὁμοδογματεῖν δέ. Οἱ ἐνιστάμενοι πρῶτον (οὐ κατὰ ⁹
 τὸν ὀρθὸν λόγον, ὥπερ ἀπὸ τῆς ὑγιᾶς πρᾶξεως ἀπο-
 τρέψαι (καὶ ὁ δυνήσων), ἕτως μηδὲ τῆς πρὸς αὐτὴν ἀ-
 μφείας ἐκκρετέωσαν· ἀλλὰ φύλασσε ἐαυτὸν ἐπ' ἀμ-
 φοτέρων

φοτέρων ὁμοίως, μὴ μόνον ἐπὶ τῆς ἁσάθῃς κρίσεως καὶ
 πράξεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τὰς κωλύειν ἐπιχει-
 ρήσας, ἢ ἄλλως δυσχεραίνουσας πρᾶότητος. καὶ ὃ τὺτο
 ἀδελφεῖς, τὸ χαλεπάνειν αὐτοῖς, ὥσπερ τὸ ἀποσῆναι
 τῆς πράξεως, καὶ ἐνδύναμι καὶ ἀπλᾶξῆντα· ἀμφοτέρω
 ὃ ἐπίσης λιποτάχῃ, ὁ μὲν ὑποβρέσας, ὁ δὲ ἀλλοτριω-
 10 θείς πρὸς τὸν φύσιν (συγγενῇ, καὶ φίλον. Οὐκ ἔστι
 χείρων ὑδεμία φύσις τέχνης· καὶ ὃ αἱ τέχναι τὰς
 φύσεις μιμῶν· εἰ δὲ τὺτο, ἢ πασῶν τῶν ἄλλων τε-
 λειωτάτη καὶ περιληπτικώτατη φύσις, ἢ ἂν ἀπολεί-
 ποιτο τῆς τεχνικῆς ἀμμηχανίας· πᾶσαι δὲ γε τέχ-
 ναι τῶν κρείττονων ἕνεκεν τὰ χεῖρω ποιοῦσιν· ἢ καὶ καὶ
 ἢ κοινῇ φύσις· ¹ καὶ δὴ ἐνθεν μὲν ἡμεῖς δικαιοσύνης,
² ἀπὸ δὲ ταύτης αἱ λοιπαὶ ἀρεταὶ ὑφίσταν· ἢ ὃ τη-
 ρηθῆσεν τὸ δίκαιον, εἰάν ἦτοι ³ διαφερώμεθα πρὸς τὰ
 μέσα, ἢ ἀεξάπατήσοι καὶ προπῳητικοὶ καὶ μελαπῳητικοὶ
 11 ὄμοιοι. Εἰ ἢ ἐρχεῖ ἐπὶ (καὶ τὰ πρᾶγματα, ὧν αἱ
 διώξεις καὶ φυγαὶ δορυβῶσι (καὶ, ἀλλὰ τρόπον τινὰ αὐ-
 τὸς ἐπ' ἐκεῖνα ἐρχη· τὸ γὰρ κρίμα τὸ περὶ αὐτῶν,
 ἡσυχάζετω, ⁴ καὶ ἐκεῖνα μᾶλλον ἀτρεμῶντα, καὶ ὅτε διώκων
 12 ὅτε φάγων ὀφθῆσιν. Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδῆς, ὅ-
 ταν μὴτε ἐκλείνῃ ἐπὶ τι, μὴτε ἔσω (συλρέχη, μὴτε (συ-
 ζῇ, ἀλλὰ φῶς λάμπῃ, ὡς τὴν ἀλήθειαν ὁρᾷ τὴν πάν-
 13 των, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ. Καταφρονήσας μὲν τίς; ὅφει.
 ἐγὼ δὲ ὅφωμαι ἵνα μὴτε καταφρονήσεως ἄξιον πρᾶσ-
 σων, ἢ λέγων ἀρίσκωμαι. μισήσας; ὅφει. ἀλλὰ ἐγὼ
 ἀμφοῖς καὶ εὖναι παντὶ, καὶ τῷ αὐτῷ ἑτοιμος τὸ
 παρορῶμενον δεῖξαι, ἢ ὁνειδιστικῶς, ἢ ὡς κατεπι-
 δεικνύμενος ὅτι ἀνέχομαι, ἀλλὰ γνησίως καὶ χρήτως.
 οἷος ⁶ ὁ Φωκίων ἐκεῖνος, εἰ γε μὴ προσεποιεῖτο. τὰ
 ἔσω

ἔσω γὰρ δεῖ τοιαῦτα εἶναι, καὶ ὑπὸ τῆς θεῶν βλέπεσθαι
 ἄνθρωπον πρὸς μηδὲν ἀγανακτικῶς διαλιθέμενον, μη-
 δὲ δεινοπαθεῖν. τί γάρ (οἱ κακόν, εἰ αὐτὸς νῦν
¹ ποιεῖ τὸ [ἐπὶ] τῇ φύσει (καὶ οἰκείον; καὶ δέχηται τὸ
 νῦν τῇ τῆς ὅλων φύσει εὐκαμεν, ἄνθρωπος τέλει μέ-
 νος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτε δὴ τὸ κοινὴν (συμφέρον;
 Ἀλλήλων καὶ αὐτοῦντες, ἀλλήλοις ἀρεσκούντες, καὶ ἱ
 ἀλλήλων ὑπερέχειν θέλοντες, ἀλλήλοις ὑποκατακλι-
 τον). Ως (αὐτὸς καὶ κίβδηλος, ὁ λέγων ἐγὼ παρῆ- ἱ
 ρημαὶ ἀπλῶς (οἱ παρσφένεσθαι; τί ποιεῖς ἄνθρωπε;
 τὸτο καὶ δεῖ παρλέγειν. ³ αὐτὸ φαίνεται). ἐπὶ τῷ μείω-
 πει γεγράφθαι ὀφείλει ἄθως ἢ φωνή. ⁴ τοῦτον ἔχει,
 ἄθως ἐν τοῖς ὀμμασιν ἐξέχει· ὡς τῆς ἐρασῶν ἐν τῷ
 βλέμματι πάντῃ ἄθως γνωρίζει ὁ ἐρώμενος. τοῦτον
 ὅπως δεῖ τὸν ἀπλὸν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, οἷον γράσωνα, ἵνα
 ὁ παρσας, ἅμα τῷ παρσελθεῖν, θέλει καὶ θέλει, ἀγαθὴ).
 ἐπιτήδεσσις δὲ ἀπλότης ⁵ (καλὴ ἐστίν. ὅθεν ἐστὶν ἀ-
 χιον ⁶ λυκοφιλίας. πάντων μάλιστα τὸτο φεῦγε. ὁ ἀ-
 γαθὸς, καὶ ἀπλὸς, καὶ ἀμύνης. ἐν τοῖς ὀμμασιν ἔχουσιν
 ταῦτα, καὶ καὶ λαμβάνει. Κάλιστα ⁷ δὲ ζῆν, δύναμις ἱ
 αὐτὴ ἐν τῇ ψυχῇ, ἐὰν πρὸς τὰ ἀδιάφορα ἀδιαφορῇ·
 ἀδιαφορῇ δὲ ἐὰν ἕκαστον αὐτῶν θεωρῇ διηρημένως καὶ
 ὁλικῶς· καὶ μεμνημένος, ὅτι ὅθεν αὐτῶν ὑπόληψιν περὶ
 αὐτῷ ἡμῖν ἐμποιεῖ, ὅθεν ἔρχεται ἐφ' ἡμᾶς· ἀλλὰ τὰ
 μὲν ἀτρεμεῖ· ἡμεῖς δὲ ἐσμὲν, οἱ τὰς περὶ αὐτῶν κρί-
 σεις ἡμεῶντες, καὶ οἷον γράφοντες ἐαυτοῖς· ἐξὸν μὲν μὴ
 γράφειν, ἐξὸν δὲ καὶ πᾶσι λάθῃ, ἄθως ἐξαλειψαί. ὅτι
 ὁλίγη χρόνος ἔσται ἢ τοιαύτη παρσοχή, καὶ λοιπὸν πε-
 παύσειται ὁ βίος. τί μὲντοι δύσκολον καλῶς ἔχειν
 ταῦτα; εἰ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν ἐστὶ, χαῖρε αὐτοῖς, καὶ
 ῥάδια

ῥα' δια¹ ἔσω (οἱ· εἰ δὲ παρὰ φύσιν, ζήτητέ τί ἐστί (οἱ
κατὰ τὴν σὴν φύσιν. καὶ ἐπὶ τῷ τοῦ περὶ τοῦ, καὶ ἂν ἄδοξον
ἢ· παντὶ γὰρ (συγγνώμη τὸ ἴδιον ἀγαθὸν ζητῆναι.

17 Πόθεν ἐλήλυθεν ἕκαστον, καὶ ἐκ τίνων ἕκαστον ὑποκει-
μένων, καὶ εἰς τί μεταβάλλει, καὶ οἷον ἔσται μεταβάλλον,

18 καὶ ὡς ἔστιν κακὸν ποιεῖν). ² [Καί] πρῶτον, τίς ἡ
πρὸς αὐτὸς μοι χέσις. καὶ ὅτι ἀλλήλων ἐνεκεν γέγονα μὲν.
καὶ καθ' ἕτερον λόγον, περὶ τοῦ αὐτῶν γέγονα, ὡς
κρίος ποίμνης, ἢ ταῦρος ἀγέλης. ἄνωθεν δὲ ἐπιθί, ἀπὸ
τῷ, εἰ μὴ ἄτομοι, φύσις ἢ τὰ ὅλα διοικῶσα. εἰ τῷτο,
τὰ χείρονα τῷ κρείττονων ἐνεκεν· ταῦτα δὲ ἀλλήλων.
Δεύτερον δὲ, ὅποιοί τινες εἰσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐν τῷ
κλινάρῳ, τᾶλλα. μάλιστα δὲ, οἷας ἀνάγκας δοσμάτων
κειμένων ἔχουσιν· καὶ αὐτὰ δὲ ταῦτα μετ' οἷς τύφει
ποιοῦσι. Τρίτον, ὅτι εἰ μὲν ὀρθῶς ταῦτα ποιοῦσιν, ἔ-
δει δυσχεραίνειν· εἰ δ' ἔκ ὀρθῶς, ³ δηλονότι ἄκοιτες καὶ ἀ-
γνοῦντες. πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἄκνυσα εἶναι, ὡς περὶ τῷ ἀληθῆς,
ἔτως καὶ τῷ κατ' ἀξίαν ἐκάστω περὶ τοῦ εἶναι. ἄχθον γὰρ
ἀκνόντες ἀδικοί, καὶ ἀγνώμονες, καὶ πλεονέκτες, καὶ καθάπαξ
ἀμαρτηλικοὶ περὶ τῆς πλεονεξίας. Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐ-
τὸς πολλὰ ἀμαρτάνεις, καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ. καὶ εἰ τίνων
δὲ ἀμαρτημάτων ἀπέχη, ἀλλὰ τὴν γε ἔξιν ποιητικὴν
⁵ ἔχεις, εἰ καὶ διὰ δειλίαν, ἢ δοξοκοπίαν, ἢ τοιοῦτό τι
κακὸν ἀπέχη τῷ ὁμοίων ἀμαρτημάτων. Πέμπ-
τον, ὅτι ἔστιν εἰ ἀμαρτάνουσι κατελείψας. πολλὰ γὰρ
⁶ κατ' οἰκονομίαν γίνεσθαι. καὶ ὅπως πολλὰ δεῖ πρῶτον
μαθεῖν, ἵνα τίς περὶ ἀλλοτρίας πράξεως κατὰληπτι-
κῶς τι ἀποφῇ. Ἐκτόν, ὅτι ὅταν λίαν ἀγανακ-
τῆς, ἢ καὶ δυσπαθεῖς, ἀκαριαῖος ὁ ἀνθρώπειος βίος, καὶ
μετ' ὀλίγον πάντες ἐξέλθῃμεν. Ἑβδόμον, ὅτι ἔχ

αἱ πράξεις αὐτῶν ἐνοχλῶσιν ἡμῖν· ἐκεῖνα γὰρ εἰσιν ἐν τοῖς ἐκείνων ἡγεμονικοῖς· ἀλλὰ αἱ ἡμέτερα ὑπολήψεις. ἄρον γυν, καὶ θέλησον ἀφεῖναι τὴν ὡς περὶ δεινῆ κρίσιν, καὶ ἀπῆλθεν ἡ ὀργή. πῶς ἔν ἀρῶ; λογισάμενος, ὅτι ἔκ αἰχρὸν. εἰάν γ' μὴ μόνον ἢ τὸ αἰχρὸν κακὸν, ἀνάγκη καὶ (εἰ) πολλὰ ἀμαρτάνειν, καὶ λήσῃν καὶ παρτοῖον ἡμέδα. Οὐδοον, ὅσω χαλεπώτερα ἐπιφέρουσιν αἱ ὀργαὶ καὶ λύπαι αἱ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἢ περ αὐτά εἰσιν ἐφ' οἷς ὀργιζόμεθα καὶ λυπόμεθα. Εὐνάιον, ὅτι τὸ ἄμενές ἀνίκητον, εἰάν γνήσιον ἢ καὶ μὴ ¹ (εἰ)σηρὸς, μηδὲ ὑπόκρισις. τί γ' (εἰ) ποιήσῃ ὁ ὑβρισκώτατος, εἰάν διαλελῆς ἄμενής αὐτῷ, καὶ, εἰ ἔτως ἐτυχε, πρῶτως παραγῆς καὶ μελαδιδάσκης ² ἀχολῶν παρ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὅτε κακὰ ποιεῖν (εἰ) πιχειρεῖ; μὴ τέκνον· πρὸς ἄλλο πεφύκαμεν. ἐγὼ μὲν ἔ μὴ βλαβῶ, σὺ δὲ βλάβῃ, τέκνον. καὶ δεικνύνα ³ ἀαφῶς καὶ ὀλικῶς, ὅτι τῷτο ἔτως ἔχῃ, ὅτι ὑδὲ μέλισσαι αὐτὸ ποιοῦσιν, ὑδ' ὅσα (εὐ)αγελασικὰ πέφυκε. δεῖ δὲ μήτε εἰρωνικῶς αὐτὸ ποιεῖν, μήτε ὀνειδιστικῶς, ἀλλὰ φιλοσόφως καὶ ⁴ ἀδίκως τῇ ψυχῇ· καὶ μὴ ὡς ⁵ ἐν χολῇ, μηδὲ ἵνα ἄλλος παρασὰς θαυμάσῃ· ἀλλ' ⁶ ἥτοι πρὸς μόνον, καὶ εἰάν ἄλλοι τινες περιεσῇκωσι. Τύτων τῇ ἐννέα κεφαλαίων μέμνησο, ὡς παρὰ τῇ Μυσῶν δῶρα εἰληφῶς, καὶ ἄρξαι πῶς ἀνθρώπος εἶναι, ἕως ζῆς· φυλακίειν δὲ ἐπίσης τῷ ὀργίζεσθαι αὐτοῖς, τὸ κολακείειν αὐτῆς. ἀμφοτέρω γ' ἀκοινώνησα, καὶ πρὸς βλάβην φέρῃ. πρὸ χειρὸν δὲ ἐν ταῖς ὀργαῖς, ὅτι ἔχῃ τὸ θυμῷ εἶναι ἀνδρικόν, ἀλλὰ τὸ πρῶτον καὶ ἡμερον, ὡς περ ἀνθρωπικώτερον, ἔτως καὶ ἄρρενικώτερον· καὶ ἰχύος καὶ νῶρων καὶ ἀνδρείας τύτῳ μέτεσιν, ἔχῃ τῷ ἀγα-

ἀγανακτῶντι καὶ δυσαρעτῶντι. ὅσω γὰρ ἀπαθεία τῷτο οἰ-
 κειότερον, τοσάτω καὶ δυνάμει. ὥπερ τε ἡ λύπη ἀδε-
 νῆς· ὅτως καὶ ἡ ὀργή. ἀμφοτέροι γὰρ τέτρων), καὶ ἐνδε-
 δώκασιν. Εἰ δὲ βύλη, καὶ δέκαλον παρὰ ¹ τῷ μυστη-
 γίτῃ δῶρον λάβε· ὅτι ² τὸ μὴ ἀξίων ἀμαρτάνειν τὴς
 φαύλης μαρτυρίας. ἀδυνατεῖ γὰρ ἐφίε). τὸ δὲ (υἱ)χωρεῖν
 ἄλλοις μὲν εἶναι τοιάυτης, ἀξίων δὲ μὴ εἰς σὲ ἀμαρτάνειν,
 19 ἄγνωμον καὶ τυραννικόν. ³ Τέσσαρας μάλιστα τροπὰς
 τῷ ἡγεμονικῷ παραφυλακτικόν διηγεῖται, καὶ ἐπειδὴν φω-
 ράσης, ἀπαλειπτικόν, ἐπιλέγοντα ἐφ' ἐκάστη ὅτως· τῷτο
 τὸ φάντασμα ἐκ ἀναγκαῖον· τῷτο λυτικὸν κοινωνίας·
 τῷτο ⁴ ἐκ ἀπὸ (αὐτῷ) μέλλεις λέγειν· τὸ γὰρ μὴ ἀφ' αὐτῷ
 λέγειν ἐν τοῖς ἀτοποῖατοις νόμιζε. τέταρτον δὲ ἐστὶ, καθ'
 ὃ (εὐτῷ) ⁵ ὀνειδιῖς, ὅτι τῷτο ἡτλωμένον ἐστὶ καὶ ὑποκα-
 τακτινόμενον τῷ ἐν (οἱ) θειότερον μέρος τῇ ἀτιμωτέραν καὶ
 θνητῇ μοίρᾳ τῇ τῷ (ώμαλος, καὶ τὰς τέτῃ παχείας ἡ-
 20 δοναῖς. Τὸ μὲν πνέματιόν (καὶ, καὶ τὸ πυρῶδες πᾶν
 ὅσον ἐκέκρα), καὶ τοὶ φύσι ἀνωφερῇ ὄντα, ὅμως πειθό-
 μενα τῇ τῷ ὅλων διατάξει, παρακρατεῖται ἐνταῦθα ἐπὶ
 τῷ (υἱ)κρίματος. καὶ τὸ γεῶδες δὲ τὸ ἐν (οἱ) πᾶν, καὶ τὸ ὑ-
 γρόν, καὶ τοὶ κατωφερῇ ὄντα, ὅμως ἐγγεγῆ) καὶ ἔθηκε τὴν
 ἐκ αὐτῶν φυσικὴν τάσιν. ὅτως ἄρα καὶ τὰ στοιχεῖα ὑπα-
 κύνει τοῖς ὅλοις, ἐπειδὴν πᾶν κατὰ χθὲ συν βία, μένοντα,
 μέχρις ἂν ἐκείθεν πάλιν τὸ ἐνδόσιμον τῆς διαλύσεως
 (ἡμῖν). ὁ δεινὸν ἔν μόνον τὸ νοερόν (καὶ μέρος ἀπειθὲς εἶ-
 ναι καὶ ἀγανακτεῖν τῇ αὐτῷ χώρᾳ; καὶ τοὶ ὕδεν γε βί-
 αμον τέτῳ ἐπιτάσσῃ), ⁵ ἀλλὰ μόνον, κατὰ φύσιν ἐστὶν αὐ-
 τῷ· ὁ μὲν τοὶ ἀνέχε), ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν φέρε). ἡ γὰρ
 ἐπὶ τὰ ἀδίκηματα καὶ τὰ ἀκολασήματα, καὶ τὰς λύπας,
 καὶ τὴς φόβους κινήσεις, ὕδεν ἄλλο ἐστὶν, ἢ ἀφισαμένον τῆς
 φύσεως.

φύσεως. καὶ ὅταν δέ τιτι τῷ Συμβασιόνων δυσχεραίνῃ
 τὸ ἡγεμονικόν, καὶ ἀλείψῃ καὶ τότε τὴν ἑαυτοῦ χώραν.
 πρὸς ἰσότητά γὰρ καὶ θεοσέβειαν καὶ εὐκλείαν, ἔχῃ ἡ-
 τον ἢ πρὸς δικαιοσύνην. καὶ γὰρ ταῦτα ἐν εἰδείσι τῆς
 ἀκοινωνησίας, μᾶλλον δὲ πρεσβύτερα τῷ δικαιο-
 πραγημάτων. Ω μὴ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς εἰν αἰὲν τῷ βίῃ 21
 (κοπὸς, ἔτος εἰς καὶ ὁ αὐτὸς δι' ὅλην τῷ βίῃ εἶναι ἡ δύναμις).
 καὶ ἀρκεῖ τὸ εἰρημνόν, ἐὰν μὴ κακῆται πρὸς αὐτὸν, ὅποιον
 εἶναι δεῖ τῷτον τὸν κοπόν. ὥστε γὰρ ἔχῃ ἡ πόλις τῷ
 ὅποσιν πλείοσι δοκύνων ἀγαθῶν ὑπόληψις ὁμοία εἰναι,
 ἀλλ' ἢ τῷ τοιῶνδε τινῶν, τῷ τῶν κοινῶν. ἔτω καὶ
 τὸν κοπόν δεῖ τὸν κοινωνικόν καὶ πολιτικόν ὑποσέσθαι.
 ὁ γὰρ εἰς τῷτον πάσας τὰς ἰδίας ὁρμὰς ἀπὸ δυνάμεως,
 πάσας τὰς πράξεις ὁμοίας ἀποδώσῃ, καὶ κατὰ τῷτο
 αἰὲν ὁ αὐτὸς εἶναι. Τὸν μὲν τὸν ὀρεῖνόν, καὶ τὸν κα- 22
 τοικίδιον, καὶ τὴν πόλιν τῷτε καὶ διατόβησιν. Ἰω- 23
 κράτης καὶ τὰ τῷ πολλῶν δόγματα, λαμίας ἐκάλει,
 παλίδων δέματα. Ἰακεδαμόνιοι τοῖς μὲν ξένοις 24
 ἐν ταῖς θεωρίαις ὑπὸ τῇ (καὶ τὰ βάρβαροι ἐτίθεισαν·
 αὐτοὶ δὲ ἔχῃ εὐτυχὲς ἐκαθέζοντο. Ἰω Περδίκκα ὁ 25
 Σωκράτης περὶ τῷ μὴ ἔρχεσθαι παρ' αὐτόν, ἵνα, ἔφη,
 μὴ τῷ κακίῳ ὀλέθρῳ ἀπόλωμα, τῷ τῶν, μὴ εὖ παθῶν
 ἡ δύνηθαι ἀντἀποιῆσαι. Ἐν τοῖς τῷ Ἐφεσίων γράμ- 26
 μασι, παράγγελμα ἐκεῖ, (καὶ ὡς ὑπομιμνήσκεισθαι
 τῷ παλαιῶν τινος τῷ ἀρετῇ χρησαμένων. Οἱ Πυ- 27
 θαγόρειοι, ἔωθεν εἰς τὸν ἕραν ἄφορᾶν, ἵνα ὑπομιμνησ-
 κώμῃ τῷ αἰὲν τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως τὸ ἑαυτῶν ἔρ-
 γον διανύοντων, καὶ τῆς τάξεως, καὶ τῆς καθαρό-
 τητος, καὶ τῆς γυμνότητος. ἔδεν γὰρ προκάλυμμα ἄ-
 γει. Οἷος ὁ Ἰω Σωκράτης τὸ κώδιον ὑπεζωσμένος, 28
 ὅτε

ὅτε ἡ Ξανθίππη λαβῶσα τὸ ἱμάτιον ἔξω προήλθε·
 καὶ ἃ εἶπεν ὁ Σωκράτης τοῖς ἐταίροις ἀδιδωδεῖσι καὶ ἀ-
 29 ναχωρήσασιν, ὅτε αὐτὸν εἶδον ὕτως ἐσαλμῶν. Ἐν
 τῷ γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν, ὃ πρότερον ἄρξεις, πρὶν
 ἀρχθῆς. τὺτο πολλῷ μᾶλλον ἐν τῷ βίῳ.

30 ² Δῦλος πέφυκας, καὶ μέτεσί σοι λόγος.

31 — ³ Εὐὸν δ' ἐγέλασθε φίλον κῆρ.

32 ⁴ Μέμψον δ' ἀρετὴν χαλεποῖς βάζοντες ἐπείσιν.

33 Σῦκον χειμῶνος ζηεῖν, μαγνομῶν· τοιῦτος ⁵ ὁ παι-
 34 δίον ζητῶν, ὅτε ἔκ ἐτι δίδω. Καλαφιλῶντα τὸ

παιδίον, ἔλεγε δ' ὁ ⁶ Επίκλῆτος, ἔνδον ἐπιφθέγλειται,
 αὐριοι ἴσως ἀποθανῇ. δύσφημα ταῦτα; ὕδεν δύσ-
 φημον, ἔφη, φυσικῶς τινος ἔρθε (ημανλικόν. ἢ καὶ τὸ
 35 εἰς χυας διερωθῆναι, δύσφημον. Ομφαξ, σαφυλή,

σαφίς, πάντα μελαβολαί, ἔκ εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' εἰς
 36 τὸ νῦν μὴ ὄν. ⁷ Ληστὴς προαγρέσειος καὶ γίνε, τὸ

37 τῷ Επικλήτῳ. Τέχνην δὲ ἔφη περὶ τὸ (υλκαλα-
 τίθεσθαι ἄρειν. καὶ ἐν τῷ περὶ τὰς ὁρμὰς τόπῳ τὸ
 προσεκλικὸν φυλάσσειν, ἵνα μεθ' ὑπεξαγρέσειος, ἵνα κοι-
 νωνικαί, ἵνα κατ' ἀξίαν. καὶ ὁρέξειος μὲν παντάπασιν
 ἀπέχεσθαι· ἐκκλίσθαι δὲ πρὸς μηδὲν τῶν ἔκ ἐφ' ἡμῖν

38 χρῆσθαι. Οὐ περὶ τῷ τυχόντος ἔν, ἔφη, ἐστὶν ὁ ἀ-
 39 γών, ἀλλὰ περὶ τῷ ⁹ μαινέσθαι, ¹⁰ εἰ μή. ¹¹ Ὁ

Σωκράτης ἔλεγε· τί θέλει; λογικῶν ψυχὰς ἔχειν,
 ἢ ἀλόγων; λογικῶν. τίνων λογικῶν; ὑγιῶν ἢ φαύ-
 λων; ὑγιῶν. τί ¹² ἔν ζηεῖτε; ὅτι ἔχομεν. τί ἔν μά-
 χεσθαι καὶ διαφέρεισθαι;

BIBΛION β'.

ΠΑΝΤΑ ἐκείνα ἐφ' ἃ διὰ περιόδου εὐχῇ ἐλθεῖν, ἤδη ἔχειν δύνασθαι, εἰ μὴ βραδύ φρονῆς. τὺτο δέ ἐστιν, εἰ μὴ τὸ παρελθὸν καὶ ἀλίπης, καὶ τὸ μέλλον ἐπιτρέψῃς τῇ προνοίᾳ, καὶ τὸ παρὸν μόνον ἀπαθύνῃς πρὸς ὁσιότητα καὶ δικαιοσύνην. ὁσιότητα μὲν, ἵνα φιλῆς τὸ ἀπονεμόμενον. (οἱ γὰρ αὐτὸ ἡ φύσις ἔφερε, καὶ (εἰ τὴν δίκαιοσύνην δέ, ἵνα ἐλευθέρως καὶ χωρὶς περιπλοκῆς λέγῃς τε τάληθῃ, καὶ πράσῃς τὰ κατὰ νόμον, καὶ κατ' ἀξίαν. μὴ ἐμποδίζῃ δέ (εἰ, μήτε κακία ἀλλοτρία, μήτε ὑπόληψις, μήτε φωνή, μηδὲ μὴν ἀφ᾽ ὧν τῷ¹ περιεθραμμένον (οἱ βασιλεῖς. ὅφει) γὰρ τὸ πᾶν. εἰ μὴ ὅτε δήποτε πρὸς ἐξόδῳ ἡμῶν, πάντα τὰ ἄλλα καὶ ἀλίπῳ, μόνον τὸ ἡγεμονικόν (εἰ καὶ τὸ ἐν (οἱ θεῶν τιμῆς, καὶ² τὸ μὴ παύσεσθαι ποτε ζῆν φοβηθῆς, ἀλλὰ τόγε μηδέποτε ἀρξασθαι κατὰ φύσιν ζῆν. ἔστι ἄνθρωπος ἀξίος τῆ ἡμετέρας κόσμου, καὶ παύσῃ ξένος ὢν τῆς πατρίδος, καὶ θαυμάζων ὡς ἀπροσδόκητα τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα, καὶ κρεμᾶμενος ἐκ τῶδε καὶ τῶδε. Οὗτος πάν-
 τα τὰ ἡγεμονικά, γυμνά τῷ ὑλικῶν ἀγυγίων καὶ φλοίων καὶ καθαρμάτων ὄρα. μόνον γὰρ τῷ ἑαυτοῦ νοεῖν μόνων ἀπεί) τῷ ἐξ ἑαυτοῦ εἰς ταῦτα ἐρρηκτότων καὶ ἀπαχρίδμενων. εἰ μὴ καὶ (ὁ τὺτο ἐθίσης ποιεῖν, τὸν πολὺν περιπασμον (εαυτοῦ περιαγρήσεις. ὁ γὰρ μὴ τὰ περικείμενα κρεῖσθαι ὄρων, ³ ἢ περ γε ἐωθῆτα, καὶ οἰκίαν,

οίκίαν, καὶ δόξαν καὶ τὴν τοιαύτην περιβολὴν καὶ (κινήν
 3 θεώμενος, ἀχολήσῃ). Τρία εἰσὶν ἐξ ὧν (κινήσεως,
 ζωμάτιον, πνέματιον, ἰὺς. τῶν τᾶλλα μέχρι τῆς
 ἐπιμελείας δέιν, (ἀ' εἰς· τὸ δὲ τρίτον μόνον κυρίως
 σόν. ¹ ὁ εἰς χωρίσης ἀπὸ (ἑαυτῆς, τυτίειν, ἀπὸ τῆς
 σῆς διανοίας, ² ὅσα ἄλλα ποιεῖσιν, ἢ λέγουσιν, ἢ ὅσα
 αὐτὸς ἐποίησας ἢ εἶπας, καὶ ὅσα ὡς μέλλοις ³ τα-
 ράσεις, καὶ ὅσα τῷ περικειμένῳ (οἱ ζωμάτιν, ἢ τῷ (υμ-
 φύτῃ πνέματιν, ἀπροαίρετα περὶ σέιν, καὶ ὅσα ἢ ἐξω-
 θεν περιέρρευσαν δίνῃ ἐλίσσει, ὥς τῷ (κινήσεως
 ἐξηρμήνευεν καθαράν τὴν νοερὰν δύναμιν ἀπόλυτον, ἐφ'
 ἑαυτῆς ζῆν, ποιεῖσιν τὰ δίκαια, καὶ θέλουσιν τὰ (υμ-
 βαίνοντα, καὶ λέγουσιν ἀληθῆ, εἰς χωρίσης, φημί, τῷ
 ἡγεμονικῷ τέτῃ τὰ προσηρημένα ἐκ προσωπαθείας, καὶ
 τῷ χρόνῳ τὰ ἐπέκεινα, ἢ τὰ παρωχηκότα, ποιήσης
 τε (ἑαυτὸν, οἷος ὁ Εμπεδόκληος,

⁵ Σφαῖρος κυκλοτερὴς κοτῇ περιήθει γαίῳν.

μόνον τε ζῆν ἐκμελείσης ὁ ζῆς, τυτίει, τὸ παρόν·
 δυνήσῃ τότε μέχρι τῷ ἀποθανεῖν ὑπολιπόμενον, ἀτα-
 ράκως καὶ ἀγνώως, καὶ ἴλεως τῷ (ἑαυτῷ δαίμονι διαβι-
 4 ῶναι. Πολλάκις ἐθαύμασα, πῶς ἑαυτὸν μὲν ἑκα-
 στος μᾶλλον πάντων φιλεῖ, τὴν δὲ ἑαυτῷ περὶ αὐτῷ
 ὑπόληψιν ἐν ἐλάττω λόγῳ τίθει, ἢ τὴν τῷ ἄλλων.
 εἰς γὰρ τινὰ θεὸς ἐπιστὰς, ἢ διδάσκαλος ἑμφρων, κε-
 λέσῃ, μηδὲν καθ' ἑαυτὸν ἐνθυμεῖσθαι καὶ διανοεῖσθαι, ὃ
 μὴ ἅμα γε γινώσκων ἐξοίσει, ὑδὲ πρὸς μίαν ἡμέραν
 τῷτο ὑπομενεῖ. ὕτω τὴς πείρας μᾶλλον αἰδύμεθα τί
 5 ποιεῖ περὶ ἡμῶν φρονήσουσιν, ἢ ἑαυτῆς. Πῶς ποιεῖ
 πάντα καλῶς καὶ φιланθρώπως διατάσσας οἱ θεοί,
 τῷτο

τῦτο μόνον παρῆδον, τὸ ἐνίς τῷ ἀνθρώπων καὶ πᾶ-
 νυ χρηστὸς, καὶ πλεῖστα πρὸς τὸ θεῖον ὡς περ συμβόλαια
 θεμνύς, καὶ ἐπὶ πλεῖστα δι' ἔρτων ὁσίων καὶ ἱερουργίων
 συνήθεις τῷ θεῷ ἡγομνύς, ἐπειδὴν ἅπαζ ἀποθάνω-
 σι, μηκέτι αὐθι γίνεσθαι, ἀλλ' εἰς τὸ πανήλεις ἀπεσ-
 θηκέναι; τῦτο δὲ εἴπερ καὶ ὅτως ἔχει, εὖ ἴσθι, ὅτι εἰ [ὡς]
 ἐτέρως ἔχειν ἔδει, ἐποίησαν ἄν. εἰ γὰρ δίκαιον ἦν, ἦν ἂν
 καὶ δυνατόν· καὶ εἰ κατὰ φύσιν, ἠέλειπεν ἂν αὐτὸ ἡ φύσις.
 ἐκ δὴ τῷ μὴ ὅτως ἔχειν, εἴπερ ὅχι ὅτως ἔχει, πιστεύω
 σοι τὸ μὴ δεῖσθαι ὅτω γίνεσθαι. ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτὸς, ὅτι
 τῦτο παραζηλῶν δικαιολογῇ πρὸς τὸν θεόν. ὅκ ἂν δ'
 ὅτω διελεγόμεθα τοῖς θεοῖς, εἰ μὴ ἄριστοι καὶ δικαιο-
 ταστοὶ εἰσιν. εἰ δὲ τῦτο, ὅκ ἂν τι περιεῖδον ἀδίκως καὶ
 ἀλόγως ἡμελημμένον τῷ ἐν τῇ διακοσμήσει. Εθίζει 6
 καὶ ὅσα ἀπογινώσκεις. καὶ γὰρ ἡ χεὶρ ἡ ἀριστερά, πρὸς
 τὰ ἄλλα διὰ τὸ ἀνέθισον ἀργὸς ὕσα, τῷ χαλινῷ ἐρρω-
 μενέστερον ἢ ἡ δεξιὰ κρατεῖ. τῦτο γὰρ εἴθισαι. Ο-7
 ποῖον δεῖ καὶ αληφθῆναι ὑπὸ τῷ θανάτῳ καὶ κρίματι
 καὶ ψυχῇ· τὴν βραχύτητά τῷ βίῳ, τὴν ἀχάνειαν τῷ
 ὀπίσω καὶ πρόσω αἰῶνος, τὴν ἀδένειαν πάσης ὕλης.
 Γυμνὰ τῶν φλοιῶν θεάσασθαι τὰ αἰτιώδη· τὰς ἀ-
 ναφορὰς τῶν πράξεων· τί πόνος· τί ἡδονή· τί
 θάνατος· τί δόξα· ¹ τίς ὁ ἐαυτῷ ἀχολίας αἴτιος·
 πῶς ὕδεις ὑπ' ἄλλῃ ἐμποδίζεῖ· ὅτι πάντα ὑπόλη-
 ψις. Ομοιον δ' εἶναι δεῖ ἐν τῇ τῶν δοσμάτων 9
 χρήσι, παλκρυσίᾳ, ὅχι μονομάχῳ· ὁ μὲν γὰρ τὸ
 ξίφος, ὃ χρηταί, ἀποτίθεῖ καὶ ἀναρρεῖται· ὁ δὲ τὴν
 χεῖρα αἰεὶ ἔχει, καὶ ὕδεν ἄλλο ἢ συρρέψαι αὐτὴν δεῖ.
² Τοιαῦτα τὰ πρᾶγματα ὁρᾷν, διατρέψαι εἰς ὕλην, 10
 αἴτιον, ἀναφοράν. Ἡλίκην ἐξουσίαν ἔχει ἄνθρωπος, 11

- μη ποιεῖν ἄλλο, ἢ ὅπερ μέλλει ὁ Θεὸς ἐπαγγεῖν, καὶ δέ-
 12 χεσθαι πᾶν ὃ ἂν νέμῃ αὐτῷ ὁ Θεός. Τὸ ἐξῆς τῇ
 φύσει μήτε Θεοῖς μεμπέειν· ὕδεν γὰρ ἐκόντες ἢ ἄκοντες
 ἁμαρτάνουσι· μήτε ἀνθρώποις· ὕδεν γὰρ ὑχὶ ἄκοντες.
 13 ὥστε ὕδενι μεμπέειν. Πῶς γέλοιος καὶ ξένος, ὁ Δαυ-
 14 μάζων ὁτιῦν τῷ ἐν τῷ βίῳ γινομένων; Ἡτοι ἀ-
 νάγκη εἰμαρμένη, ἡ ἀπαράβατος τάξις, ἡ πνευματικὴ ἰλά-
 σιμος, ἡ φυρμὸς εἰκασιότητος ἀπροσάτητος. εἰ μὲν ἀ-
 παράβατος. ἀνάγκη, τί ἀντίλειπης; εἰ δὲ πνευματικὴ ἐπι-
 δεχομένη τὸ ἰλάσκεσθαι, ἄξιον αὐτὸν ποιήσῃ τῆς ἐκ
 τοῦ Θεοῦ βοηθείας. εἰ δὲ φυρμὸς ἀνηγεμόνιδος, ἀσ-
 μαρτίζει, ὅτι ἐν τοιούτῳ τῷ κλύδωνι αὐτὸς ἔχεις ἐν (αυ-
 τῷ) τινὰ τῶν ἡγεμονικόν. καὶ περιφέρει (εἰς) ὁ κλύδων,
 παραφερέτω τὸ (καρκίδιον), τὸ πνέματιον, τὰλλα.
 15 τὸν γὰρ τῶν ὑπαρξάντων. Ἡ τὸ μὲν τῷ λύχνῳ φῶς
 μέχρι σβέσθῃ, φάνει, καὶ τὴν αὐγὴν ἐκ ἀποβάλλει· ἡ
 δὲ ἐν (τοῖς) ἀλήθειαι καὶ δικαιοσύνη, καὶ (σωφροσύνη) πνευ-
 16 ποσθήσει; Ἐπὶ τῷ φαντασίαν παραχόλος, ὅτι
 2 ἡμαρτε· τί δαὲ οἶδα, εἰ τῷτο ἁμαρτημα; εἰ δὲ καὶ
 ἡμαρτεν 3 ὅτι κατέκρινεν αὐτὸς ἑαυτόν; καὶ ὥτως ὅμοιον
 τῷτο τῷ καὶ ἀδρύπσει τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν. ὅτι ὁ μὴ θέλων
 τὸν φαῦλον ἁμαρτάνειν, ὅμοιος τῷ μὴ θέλοντι τὴν (τυχὴν)
 ὁπὸν ἐν τοῖς σύκοις φέρειν, καὶ τὰ βρέφη κλαυθμυρίζου-
 θαι, καὶ τὸν ἵππον χρεμετίζειν, καὶ ὅσα ἄλλα ἀναγκαῖα.
 4 τί γὰρ πάθη τὴν ἐξὶν ἔχων τοιαύτην; εἰ ὅν γοργὸς εἶ,
 17 ταύτην θεράπιδσον. Εἰ μὴ καθήκει, μὴ πράξεις· εἰ
 18 μὴ ἀληθὲς εἰσι, μὴ εἴπης. 5 ἡ γὰρ ὁρμή (εἰς) εἶσω. Εἰς τὸ
 πᾶν αἰεὶ ὁρᾶν, τί εἰσιν αὐτὸ ἐκείνο τὸ τὴν φαντασίαν (τοῖς)
 6 ποῖν, καὶ ἀναπύσσειν διαγρηῖτα, εἰς τὸ αἴτιον, εἰς τὸ
 ὑλικόν, εἰς τὴν ἀναφορὰν, εἰς τὸν χρόνον, ἐντὸς ὃ πε-

παύσασθαι αὐτὸ δέησθαι. Αἰῶνα ποτὲ, ὅτι κρείττον τι 16
 ἢ δαμονιώτερον ἔχεις ἐν αὐτῷ τῷ τὰ πάθη ποι-
 ῶντων, ἢ καθάπαξ τῷ νάρκωσας ἐν ἑαυτῷ (ε. τί μὲν νῦν
 εἰσὶν ἡ διάνοια; μὴ φόβος; μὴ ὑποψία; μὴ ἐπιθυμία;
 μὴ ἄλλο τι τοῦτον; Πρῶτον, τὸ μὴ εἰκῆ, μηδὲ 20
 ἀνὰ ἀναφορᾶς. δῆδ' ἄν, τὸ μὴ ἐπ' ἄλλο τι, ἢ ἐπὶ
 τὸ κοινωνικὸν τέλος τὴν ἀναγωγὴν ποιεῖσθαι. Ο- 21
 τι μετ' ἑσέως, ὅτε εἴς τινος ἔσθαι, ὅτε τῶν τι ἂν νῦν
 βλέπεις, ὅτε τῶν τις τῷ νῦν βίῳ. πάντα γὰρ
 μεταβάλλειν ἢ τρέπεσθαι ἢ φθείρεσθαι πέφυκεν, ἵνα
 ἕτερα ἐφεξῆς γίνῃ. Ὅτι πάντα ἢ ὑπόληψις· ἢ 22
 αὐτὴ ἐπὶ (οἱ. ἄρον ἔν, ὅτε θέλεις, τὴν ὑπόληψιν, ἢ
 ὡς περὶ κάμψαντι τὴν ἄκραν γαλήνην, σταθερὰ πάντα,
 ἢ κόλπος ἀκύμων. Μία ἢ ἡτισὺν ἐνέργεια κατὰ 23
 καιρὸν παυσαμένη, ὅτε κακὸν πάθος, καθὼς πέπαυτο·
 ὅτε ὁ πράξας τὴν πράξιν ταύτην, κατ' αὐτὸ τῷτο,
 καθὼς πέπαυτο, κακὸν τι πέπονθεν. ὁμοίως ἔν τὸ ἐκ
 πασῶν τῷ πράξεων σύστημα, ὅπερ εἰς ὁ βίος, εἰς
 ἐν καιρῷ παύσῃ, ὅτε κακὸν πάθος κατ' αὐτὸ τῷ-
 το, καθὼς πέπαυτο· ὅτε ὁ κατὰπαύσας ἐν καιρῷ τὸν
 εἰρμὸν τῷτον, κακῶς διετέθη. τὸν δὲ καιρὸν, ἢ τὸν ὁ-
 ρὸν δίδωσιν ἡ φύσις, ποτὲ μὲν ἢ ἡ ἰδία, ὅταν ἐν γή-
 ρα, πάντως δὲ ἢ τῷ ὅλων· ἢς τῷ μερῶν μεταβαλ-
 λόντων, νεαρὸς αἰεὶ ἢ ἀκμαῖος ὁ (ὅμπας κόσμος δια-
 μένει. καλὸν δὲ αἰεὶ πᾶν καὶ ὥραον τὸ (ὅμπερον τῷ
 ὅλῳ. ἢ ἔν κατὰπαυσις τῷ βίῳ, ἐκάστῳ ἢ κακὸν μὲν ὅτε
 ὅτε ἀχρόν· εἴπερ ἢ ἀπροαίρετον, ἢ ἐκ ἀκοινώτητον. ἀγα-
 θὸν δὲ, εἴπερ τῷ ὅλῳ καίριον² ἢ (ὅμπερον, ἢ (ὅμπερο-
 μέρον. ὅτω γὰρ ἢ θεοφότητος, ὁ φερόμενος κατὰ ταῦτα
 θεῷ, ἢ ἐπὶ ταῦτα τῇ γνώμῃ φερόμενος. Τρία ταῦτα 24
 εἴδη πρὸς χεῖρα ἔχειν. ἐπὶ μὲν ὧν ποιεῖς, εἰ μήτε εἰκῆ
 μηδὲ

μηδὲ ἄλλως ἢ ὡς ἂν ἡ δίκη αὐτὴ ἐνῆργησεν. ἐπὶ δὲ τῷ
 ἔξωθεν συμβαινόντων, ὅτι ἦτοι κατ' ἐπίσυχίαν, ἢ κατὰ
 πρόνοιαν· ὅτε δὲ τῇ ἐπίσυχίᾳ μεμπέον, ὅτε τῇ προ-
 νοίᾳ ἐκκληέον. δῆτερον, τὸ ὁποῖον ἕκαστον ἀπὸ¹ σερή-
 ματος μέχρι ψυχώσεως, καὶ ἀπὸ ψυχώσεως μέχρι τῆς
 τὴν ψυχὴν ἀποδύναμι. καὶ ἐξ οἷων ἢ σύγκρισις, καὶ εἰς οἷα ἢ
 λύσις. τρίτον, εἰ ἂν μετέωρος ἐξαρθεῖς κατεσκέψαιο
 τὰ ἀνθρώπεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν ὅση καίανόησας·
 συνιδὼν ἅμα, καὶ ὅσων τὸ περιοικῶν, ² ἐναερίων καὶ ἐναθε-
 ρίων· ³ [καὶ] ὅτι ὁσάκις ἂν ἐξαρθῇς, ταῦτά ὅψῃ, τὸ ὁμο-
 25 εῖδες, τὸ ὀλιγοχρόνιον. ἐπὶ τούτοις, ὁ τύφος. Βάλῃ
 ἔξω τὴν ὑπόληψιν, σέσωσται. τίς ἔν ὁ κωλύων ἐκβάλ-
 26 λειν; Οταν δυσφορῇς ἐπὶ τινι, ἐπελάθῃς τῷ, ὅτι πάν-
 τα κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν γίνεῃ. καὶ τῷ, ὅτι τὸ ἁμαρ-
 τανόμῃον ἀλλότριον. καὶ ἐπὶ τούτοις τῷ, ὅτι πᾶν τὸ γινό-
 μῃον ὅτως αἰεὶ γίνεῃ, καὶ γῆρῃ, καὶ νῦν πανταχῶς γίνεῃ.
 τῷ, ὅση ἢ (ὡς) γῆρα ἀνθρώπου πρὸς πᾶν τὸ ἀνθρώπει-
 ον γῆρας· ἢ γὰρ αἱμαλίην ἢ σπερμαλίην, ἀλλὰ νῦν κοινω-
 νία. ἐπελάθῃς δὲ καὶ τῷ, ὅτι ὁ ἕκαστος ἦν θεός, καὶ ἐκεί-
 θεν ἐρρύηκε. τῷ, ὅτι ὕδεν ἴδιον ὕδενός· ἀλλὰ καὶ τὸ
 τεκνίον, καὶ τὸ σωματίον, καὶ αὐτὸ τὸ ψυχάριον ἐκεί-
 θεν ἐλήλυθεν. τῷ, ὅτι πάνθ' ὑπόληψις. τῷ, ὅτι ⁴ τὸ
 27 παρὸν μόνον ἕκαστος ζῇ, καὶ τῷ το ἀποβάλλῃ. Συνε-
 χῶς ἀναπολεῖν, τὴν ἐπὶ τινι λίαν ἀγανακτίσασθαι,
 τὴν ἐν μεγίσταις δόξαις, ἢ συμφοραῖς, ἢ ἔχθραις, ἢ ὀ-
 ποιασθῆναι τύχαις ἀκμάστας. εἴτα ἐφιστάνειν, πῶς νῦν
 πάντα ἐκεῖνα; καπνός, καὶ σποδός, καὶ μῦθος, ἢ ὕδὲ
 μῦθος. Συμπροσπιπέτω δὲ καὶ τὸ τοῖατο πᾶν, οἷον,
⁵ Φάβιος Καίλλωνος ἐπ' ἀγρῷ, καὶ ⁶ Λύσιος Λύπος καὶ
⁷ Στερτίνιος ἐν Βαίᾳς, καὶ ⁸ Τιβέριος ἐν Καπρίαις, καὶ

¹ Οὐήλιος Ρῦφος, ἢ ὅλως ἡ πρὸς ὅτιῦν μετ' οἴσεως
 διαφορά. ἢ ὡς ἄτελές πᾶν τὸ κατελειπόμενον. καὶ
 ὅτω φιλοσοφώτερον, τὸ ἐπὶ τῆς δοθείσης ὕλης ἐαυτὸν
 δίκαιον, (ῥῥονα, θεοῖς ἐπόμῃον ἀφελῶς παρέχειν.
 ὁ ῥ² ὑπὸ ἀτυφία τύφος τυφόμενος, πάντων χαλε-
 πώτατος. Πρὸς τῆς ἐπιζητητέας, πῶ ῥ³ ἰδὼν τῆς 28
 θεῆς, ἢ πῶθεν κατελειφῶς ὅτι εἰσιν, ἔτω σέβεις;
 πρῶτον μὲν³ ἢ ὅψι ὁρατοί εἰσιν. ἔπειτα μὲντοι ἔδῃ
 τὴν ψυχὴν τὴν ἐμαυτῷ ἐώρακα, ἢ ὅμως τιμῶ. ἔτως
 ἔν καὶ τῆς θεῆς, ἐξ ὧν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐκάσθη
 πειρῶμα, ἐκ τούτων ὅτι τέ εἰσι κάλαμαμβάνω, καὶ
 αἰδῶμα. Σωληρία βίη, ἕκαστον δι' ὅλη αὐτὸ τί εἰσιν 29
 ἔραν, τί μὲν αὐτῷ τὸ ὑλικόν, τί δαὲ τὸ αἰτιῶδες· ἐξ
 ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ δίκαια ποιεῖν, ἢ τάληθ' λέγειν·
 τί λοιπὸν ἢ ἀπολαύειν τῷ ζῆν, (υνάπλοια ἄλλο ἐπ'
 ἄλλω ἀγαθόν, ὥσε μὴδὲ τὸ βραχύτατον διάστημα ἀ-
 πολείπειν; ⁴ Εν φῶς ἡλίη, κἄν διεύργῃ τοίχοις, 30
 ὁρεσιν, ἄλλοις μυρίοις. ⁵ μία ἡσία κοινῇ, κἄν διεύ-
 γῇ ἰδίως ποιοῖς (ῥμασι μυρίοις. μία ψυχῇ, κἄν
 φύσει διεύργῃ μυρίας, ἢ ἰδίας περιγραφαῖς. μία
 νοερά ψυχῇ, κἄν διακεκρίσθαι δοκῇ. τὰ μὲν ἔν ἄλ-
 λα μέρη τῶ εἰρημίων, οἷον ⁶ πινάμαλα καὶ ὑποκεί-
 μα, ἀνάσθηλα καὶ ἀνοικείωλα ἀλλήλοις· καὶ τοι
 κάκεινα ⁷ τὸν νῦν (υνέχῃ καὶ τὸ ἔπειτα αὐτὰ βρῖθον.
⁸ διάνοια δὲ ἰδίως ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον γίνε), ἢ (υνίσα-
 τα, ἢ ἔ διεύργῃ τὸ κοινωνικὸν πάθος. Τί ἐπιζη- 31
 τεῖς; τὸ διαγίνεσθαι; ἀλλὰ τὸ ἀμῶάνεσθαι; τὸ ὁρ-
 μῆν; τὸ αὔξεσθαι; ⁹ το λῆγειν αὐθις; τὸ φωνῇ χρῆ-
 σθαι; τὸ διανοεῖσθαι; τί τούτων πῶθεν (ροι ἄξιον δοκεῖ;
 εἰ δὲ ἕκαστα ἀκαταφρόνηλα, πρῶσιθι ἐπὶ τελευταῖον,

- τὸ ἔπειθαι τῷ λόγῳ καὶ τῷ θεῷ. ἀλλὰ μάχῃ τῷ τι-
μαῖν ταῦτα, τὸ ἄχθεσθαι, ἢ διὰ τῆς τεθνηκέναι σερή-
32 σείας τις αὐτῶν. Πόσον μέρος τῆς ἀπειρίας καὶ ἀχανείας
αἰῶνος ἀπομεμέρισται ἐκάσῳ; τάχιστα καὶ ἐναναφανίζῃ
τῷ αἰδίῳ. πόσον δὲ τῆς ὅλης ὑσίας; πόσον δὲ τῆς ὅλης
ψυχῆς; ἐν πόσῳ δὲ βωλαρίῳ τῆς ὅλης γῆς ἔρπεις;
πάντα ταῦτα ἐνθυμύμηνος, μηδὲν μέγα φανίσαι, ἢ τὸ
ὡς μὲν ἡ σὴ φύσις ἄγῃ, ποιεῖν, πάσχειν δὲ, ὡς ἡ κοινὴ
33 φύσις φέρῃ. Πῶς ἐαυτῷ χρῆται τὸ ἡγεμονικόν. ἐν καὶ
τῷ τὸ πᾶν ἐστὶ· τὰ δὲ λοιπὰ, εἰ περὶ αἰρέει ἐστίν, ἢ ἀ-
34 προαίρετα, κεκρά καὶ καπνός. Πρὸς θανάτῳ καλεσφρό-
νησιν ἐγερίκωτάστον, ὅτι καὶ ² οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν καὶ
τὸν πόνον κακὸν κρίνοντες, ὅμως τῷ καλεσφρόνησαν.
35 Ω τὸ εὐκαίρον μόνον ἀγαθόν, καὶ ὃ τὸ πλείους κατὰ λό-
γον ὀρθὸν πράττει ἀποδύναται τῷ ὀλιγοτέρας ἐν ἴσῳ ἐστὶ,
καὶ ὃ τὸν κόσμον θεωρῆσαι πλείονι ἢ ἐλάσσονι χρόνῳ
36 ἢ διαφέρει, τῷ καὶ ὃ θάνατος φοβερόν. Ἀνθρωπε,
ἐπολιτάσω ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει· τί σοι δια-
φέρει εἰ πέντε ἔτεσι; ³ τὸ καὶ τὴν νόμῳ, ἴσον ἐκά-
σῳ. τί ἔν δεινόν, εἰ τῆς πόλεως ἀποπέμψῃ (εἰ καὶ τῷ
φαντος, καὶ δὲ δικαστῆς ἀδίκος, ἀλλ' ἢ φύσις, εἰσαλαγῆ-
σα; ὅσον εἰ κωμῶδον ἀπολύει τῆς (κηνῆς ὁ παραλα-
βὼν στρατηγός. ἀλλ' ἔκ εἶπον τὰ πέντε μέρη, ἀλλὰ
τὰ τρία. καλῶς εἶπας. ἐν μὲν τοι τῷ βίῳ τὰ τρία
ὅλον τὸ δράμα ἐστὶ. τὸ καὶ τέλειον ἐκείνος ὀρίζει ὁ τότε
μὲν τῆς (υἱοκρίσεως, νῦν δὲ τῆς διαλύσεως αἴτιος·
σὺ δὲ ἀνάτιος ἀμφοτέρων· ἀπὸ τοῦ ἔν ἴλεως. καὶ καὶ ὁ
ἀπολύων ἴλεως.

Τέλος τοῦ τῆς Ἀλκιονίου β'. βιβλίου.

¹ Ἀντωνίνῃ πρὸς τὸ κοινὸν τῆς Ἀσίας ἐπιστολὴ περὶ
τῆ καθ' ἡμᾶς λόγῳ.

ΑΥτοκράτωρ Καῖσαρ Μάρκος Αυρήλιος Ἀντωνί-
νος Σεβαστὸς, Ἀρμάριος, Ἀρχιερεὺς μέγιστος,
Δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ πᾶν τὸν καὶ δέκατον, Υπα-
τος τὸ τρίτον, τῷ ² κοινῷ τῆς Ἀσίας χαίρειν. Ἐγὼ
μὲν οἶδα ὅτι καὶ τοῖς θεοῖς ἐπιμελὲς ἐστὶ, μὴ λανθάνειν
τὰς τοιαύτας. πολλοὶ γὰρ μᾶλλον ἐκείνοι κολάτοιν ἅν-
τας μὴ βυλομύθους αὐτὰς περσικυεῖν, ἢ ὑμεῖς· ὅς εἰς
ταραχὴν ἐμβάλλετε, βεβαῦντες τὴν γνώμην αὐτῶν ἥν-
περ ἔχουσιν, ὡς ἀθέων κατήγοροὺντες. εἴη δ' ἂν καὶ κεί-
νοις αἰρετὸν τὸ δοκεῖν κατήγορομύθοις τεθνάναι μάλ-
λον, ἢ ζῆν, ὑπὲρ τῆ οἰκείᾳ θεῷ. ὅθεν καὶ νικῶσι, περιέ-
μυθοι τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, ἥπερ πειθόμενοι οἷς ἀξίῳ τε
πράττειν αὐτὰς. περὶ δὲ τῶν (εἰσμύθῳ τῶν γεγονότων,
καὶ γινόμενων, ³ ἔκ ἄτοπον ὑμᾶς ὑπομνήσαι, ἀθυμῶν-
τας μὲν ὅταν πᾶρ ᾧσι, παραβάλλοντάς δὲ τὰ ἡμέτε-
ρα πρὸς τὰ ἐκείνων. οἱ μὲν γὰρ ἀπαρρησιασώτεροι γί-
νοντι πρὸς τὸν θεόν· ὑμεῖς δὲ παρὰ πάντα τὸν χρό-
νον καθ' ὃν ἀγνοεῖν δοκεῖτε, τῶν τε Θεῶν καὶ τῶν ἄλ-
λων ἀμελεῖτε, καὶ τῆς θρησκείας τῆς περὶ τὸν ἀθάνα-
τον· ὃν δὲ τὰς Χριστιανὰς θρησκείας ἐλαύετε καὶ
διώκετε ἕως θανάτου. ὑπὲρ δὲ τῶν τοιούτων, ἦδη καὶ
πολλοὶ τῶν περὶ τὰς ἐπαρχίας ἡγεμόνων καὶ τῶ
Θεοτάτῳ ἡμῶν ἔγραφαν πασί· οἷς καὶ ἀνέγραψε
μηδὲν ἐνοχλεῖν τοῖς τοιαύτοις, εἰ μὴ φαίνοντο τι περὶ τὴν
Ρωμαίων ἡγεμονίαν ἐλχειν ὡς. καὶ ἐμοὶ δὲ περὶ τῶν
τοιούτων πολλοὶ ἐσήμαναν· οἷς δὲ καὶ ἀντέγραψα κατα-
κολυθῶν τῇ τῆ πατρὸς γνώμῃ· εἰ δὲ τις ἐπιμύθοι τινα
τῶν

τῶ τοιούτων εἰς πρᾶγμα λα φέρων ὡς δὴ τοιούτον, ἐκεί-
 νος ὁ καίσαφερόμενος ἀπολελυόθω τῷ ἐκκλημάτι, καὶ ἰὰν
 φαίη) τοιούτος ὢν· ὁ δὲ καίσαφέν ἔνοχος ἔσται δίκης.

¹ Μάρκῃ βασιλέως ἐπιστολὴ πρὸς τὴν σύγκλητον, ἐν ἣ
 μαρτυρεῖ, Χριστιανὸς αἰτίως γεγενῆσθαι τῆς νίκης αὐτῶν.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΪΣΑΡ ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΡΗΛΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ,
 Γερμανικὸς, Παρθικὸς, Σαρματικὸς, δῆμῳ Ρω-
 μαίων καὶ τῇ ἱερᾷ (συγκλήτῳ χαίρειν. φανερά ὑμῖν ἐ-
 ποίησα τὰ τῷ ἐμῷ (κοπῇ μεγέθει, ὅποια ἐν τῇ Γερμα-
 νίᾳ ἐκ περιστάσεως διὰ περιβολῆς ἐπακολυθήματα ἐποί-
 ησα ἐν τῇ μεθορίᾳ ² καμῶν καὶ παθῶν, ³ ἐν Κοτίνῳ κα-
 ταλαμβανομένων μὲν ⁴ ὑπὸ δρακόντων ἐβδομήκοντα τεσ-
 σάρον ἀπὸ μιλίων ἐννέα. ἡμετέρων δὲ αὐτῶν ἐγγύς
 ἡμῶν, ⁵ ἐξπλωράτωρες ἐμήνυσαν ἡμῖν, καὶ Πομπηϊα-
 νος ὁ ἡμέτερος πολέμαρχος ἐδήλωσεν ἡμῖν, ἅτινα εἰ-
 δομένη (καίσαλαμβάνομενος δὲ ἡμῖν ἐν μεγέθει πλή-
 θους ἀμίκην, στραλάματων λεγεῶνος πρίμας, δεκάτης,
⁶ γεμιναφρενισία) ⁷ μίγμα καλῆς θημῶν πλῆθος
 παρῆναι παμμίκην ὅχλῳ χιλιάδων ἐννακοσίων ἐβδο-
 μήκοντα ἐπὶ ἄ. ἐξείλασας ἔν ἐμαντὸν καὶ τὸ πλῆθος τὸ
 ἐμὸν πρὸς τὸ μέγεθος τῷ βαρβάρων καὶ πολεμίων,
 κατέδραμον εἰς τὸ θεοῖς εὐχεσθαι πάσι. ἀμε-
 λόμενος δὲ ὑπ' αὐτῶν, καὶ τὴν γενοχωρίαν μὲν θεωρήσας
 τῆς δυνάμεως, παρεκάλεσα τὴν παρ' ἡμῖν λεγομέ-
 νην Χριστιανὴν· καὶ ἐπερωτήσας, εὗρον πλῆθος καὶ μέγε-
 θος αὐτῶν, ⁸ καὶ ἐμβριμησάμενος εἰς αὐτάς· ὅπερ ἔκ
 ἔπρεπε, διὰ τὸ ὑπερον ἐπεγνωκέναι με τὴν δύναμιν
 αὐτῶν. ὅθεν ἀρξάμενοι, ⁹ καὶ ¹⁰ βελῶν παρὰ ῥήσιν, ὅτε
 ὅπλων, ὅτε (αλπίγων, διὰ τὸ ἐχθρὸν εἶναι τὸ τοι-
 οῦτο αὐτοῖς, διὰ τὸν Θεὸν ὃν φοβῶσι καὶ ἀντιείδουσιν.
 (εἰκὸς

(εἰκὸς ὅν ἐσιν, ὅς ὑπολαμβάνομεν ἀθέως εἶναι, ¹ Θεὸν ἔχουσιν αὐτόμαλον ἐν τῇ συνειδήσει τειχεισμένον.)
ρίψαντες γὰρ ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν, ὅχ ὑπὲρ ἐμῶ μόνον
εἰδείθησαν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ παρόντος στρατεύματος,
² παρήγοροι γινέσθαι δίδως καὶ λιμὲ τῆς παρούσης.
πεμπλῆτοι γὰρ ὕδωρ ἐκ εἰληφειμῶν διὰ τὸ μὴ παρεῖ-
ναι. ἡμεῖς γὰρ ἐν τῷ μεσομφάλῳ τῆς Γερμανίας, καὶ
τοῖς ὄρεσι αὐτῶν· ἅμα δὲ τῷ τέτυς ρίψαι ἐπὶ τὴν
γῆν ἑαυτοὺς, καὶ εὐχεσθαι Θεῷ, ὃ ἐγὼ ἠγνόουν, ἀθέως
ὕδωρ ἠκολάθει ὑρανόθεν, ἐπὶ μὲν ἡμᾶς ψυχρότατον,
ἐπὶ δὲ τῆς Ρωμαίων ³ ἐπιβάντες, χάλαζα πυρώδης.
ἀλλὰ καὶ ἄθὺ Θεῷ παρυσίαν ἐν ἀχῇ γινομένην πα-
ραυτικά, ὡς ἀνυπερβλήτε καὶ ⁴ ἀκατάλυτε. αὐτόθεν
ὅν ἀρξάμενοι (συλχωρήσωμεν τοῖς τοιούτοις εἶναι Χρι-
στianoῖς, ἵνα μὴ καθ' ἡμῶν τι τοῖς αἰτησάμενοι ὀ-
πλον, ἐπιτύχωσι. τὸν δὲ τοῖς (συμβολάω, διὰ τὸ
τοιούτον εἶναι Χριστιανόν, μὴ ἐγκαλεῖσθαι. εἰ δὲ ἀρεθείη
τις ἐγκαλῶν τῷ Χριστιανῷ ὅτι Χριστιανός ἐστι, τὸν μὲν προ-
σαγόμενον Χριστιανόν πρόδηλον εἶναι βέλομαι ⁵ γινέσθαι
ὁμολογήσαντα τῆτο, ἄλλο ἕτερον μηδὲν ἐγκαλέμενον,
ἢ ὅτι Χριστιανός ἐστι μόνον· τὸν προσάγοντα δὲ τῆτον
ζῶντα καίεσθαι. Τὸν δὲ Χριστιανόν ὁμολογήσαντα, καὶ (συνα-
σφαλισάμενον περὶ τοῦ τοῖς, τὸν πεπιστάμενον τὴν
ἐπαρχίαν εἰς μέλαιοιαν καὶ ἀνελάθερίαν τοῖς μὴ
μείλγειν. ταῦτα δὲ καὶ τῆς (συγκλήτε δόγματι κυρωθῆ-
ναι βέλομαι, καὶ κελῶ τῆτό με τὸ διάταγμα ἐν τῷ
φόρῳ τοῦ Τραϊανῷ προλεθῆναι, πρὸς τὸ δύνασθαι ἀνα-
γινώσκεισθαι. ⁶ φρονίσας ὁ πραιφεκτος Βιράσιος Πολ-
λίῳν εἰς τὰς πείρας ἐπαρχίας πεμφθῆναι. πάντα δὲ
τὸν βελομένην χρῆσθαι καὶ ἔχειν, μὴ κωλύεσθαι λαμ-
βάνειν ἐκ τῶν προλεθέντων παρ' ἡμῶν.

M A R C I
A N T O N I N I
I M P E R A T O R I S
E O R U M Q U A E A D S E I P S U M
L I B R I X I I.

*Post Gatakerum, ceterosque, recogniti, et notis illustrati;
a doctissimo viro R. I. Oxoniensi.*

G L A S G U A E:
I N A E D I B U S A C A D E M I C I S,
Excudebat R. FOULIS Academiae Typographus.
M D C C X L I V.

ALAN T. C.

NOTES

LECTURES

ON THE

ARTS

AND THE
SCIENCE

OF THE
HUMAN

AND THE
SCIENCE

M A R C I
A N T O N I N I
I M P E R A T O R I S

Eorum quae ad seipsum Lib. I.

¹ **A** B avo meo Vero *accepisse agnosco*, moribus esse
² candidis, et ab iracundia alienis. A fama me-
moriaque genitoris mei, modestam simul ac
³ masculam indolem. A matre, pietatis studium, et
largiendi promptitudinem : nec à malo patrando tan-
tum, sed cogitando etiam, continere. tum victu sim-
plici, quique ab opulentorum more ac instituto absce-
⁴ dat quam longissime, contentum esse. A proavo,
quod publicas exercitationes adierim ; quodque bonis
praeceptoribus privatim sum usus ; et quod in res isti-
⁵ usmodi impense erogandum intellexerim. Ab educa-
tore, ne *in certamine equestri* Praefinae aut Venetae
factioni, neve *in gladiatorio* Thraci aut Secutori fau-
tor fierem : ut labores sustinerem ; minimo contentus
agerem ; operi manus admoverem : negotiis alienis
me neutiquam immiscerem ; nec delationem facilis ul-
⁶ lam admitterem. A Diogneto, ne rebus inanibus stu-
dium impenderem : neve eis fidem haberem, quae à
praeftigiatoribus magisque de incantationibus, deque
daemonibus averuncandis, aliisque ejusmodi *imposturis*
dicuntur : ne coturnices ad pugnam alerem, neve * in-
fana rerum istiusmodi admiratione tenerer : utque li-
bere dicta aequanimiter sustinerem. *eidem debeo*, quod
Philosophiae me addixerim ; quodque Bacchium pri-
mum, tum Tandafidem, et Marcianum audiverim :
quod dialogos, puer adhuc, conscripserim : quodque
pro stratis grabatulum ac pellem expetiverim ; cae-
A teraque

teraque institutionis Graecanicae adminicula. A Ru-
 stico, quod in eam cogitationem devenerim, morum
 correctione, curationeque indigere me: quodque ad
 aemulationem ambitionemque Sophisticam nullus de-
 clinaverim, vel de theorematibus aliquid conscribendo,
 vel oratiunculas hortatorias declamando, vel exercitia
 obeundi operasque edendi peritiam ostentando, quo
 ad stuporem ac admirationem mei homines traherem:
 quod rhetoricae item, poeticaeque, et dictionis elegan-
 tioris † studia desierim: ac ne togatus intra aedes ob-
 ambulare, neve ejusmodi alia, *quae fastum resperent*,
 facerem: epistolas etiam simpliciter scriberem, ad nor-
 mam scil. earum quas Sinuesâ ad matrem meam idem
 ipse dederat: adhaec ut placabilis et reconciliatu faci-
 lis essem adversus eos, qui offensionis causam dederint,
 aut deliquerint aliquid, simulatque illi in gratiam re-
 dire vellent: porro ut accurate legerem, nec compre-
 hensione summaria contentus essem; nec garrulis qui-
 busvis temere assentirer; *huic denique debeo*, quod E-
 picteti commentarios legerim, quorum is è domo sua
 copiam mihi fecit. Ab Apollonio, ut liber essem; 8
 firmumque ac certum citra fluctuationem omnem con-
 siliî ingeniique tenorem retinerem; neque aliud quic-
 quam, vel minimum, praeter rationem solam, intue-
 rer: ut idem semper essem, in doloribus acerrimis,
 in liberorum amissione, in morbis diuturnis: adhaec,
 quod in ipso, tanquam in exemplari vivo evidenter
 conspexerim, posse eundem, *prout occasiones se da-*
bant, et vehementissimum et remissum esse; sed et
 quod in disciplinis tradendis neutiquam morose se
 gereret: quodque hominem viderim, qui peritiam
 suam et in theorematibus tradendis solertiam, bono-
 rum suorum minimum existimare se, palam faceret:
 ab isto didici, et quo modo beneficia, quae dicuntur,
 ab amicis accipere oporteret, ut nec acceptis obnoxius
 fierem, nec citra sensum tamen omnem transmitterem.
 A Sexto, benevolum erga alios affectum: familiaeque 9
 affectu

affectu paterno administratae specimen : ac de vita naturae convenienter instituenda cogitationem : gravitatem item neutiquam personatam : et sedulam amicorum observationem : et imperitorum, eorumque qui citra considerationem opinione mera ducuntur, tolerationem : et mores quibusvis accommodatos, ita ut quamvis consuetudo ipsius adulationem omnem suavitate vicerit, in veneratione tamen eisdem ipsis eodem ipso tempore non minus exstiterit : ad haec dilucidam ac methodicam cum inventionem, tum dispositionem decretorum ejusmodi, quae ad vitam recte instituendam conducere : quodque nec iracundiae, nec perturbationis alius alicujus, indicium exhiberem ; sed cum affectibus immunis prorsus existerem, ad affectum genuinum essem tamen propensissimus : favere promptus, sed sine strepitu : varieque, citra ostentationem, eruditus. Ab Alexandro Grammatico, increpationibus abstinere ; nec probrose excipere, si quis barbarum quid, vel soloecum, vel absonum protulerit, sed illud tantum, quod dici debuerat, dextre proponere ; idque sub specie vel respondendi, vel calculum dictis adjiciendi, vel de re ipsa, non autem de dictione, una dispiciendi, vel per aliam aliquam istiusmodi scitam, sed quae oblique facta sit, commonefactionem. A Frontone, ut scirem, quae invidentia, versutia, simulatio tyrannidem consequatur : quodque ut plurimum qui patricii nobis nuncupantur, ab affectu genuino alieniores existant. Ab Alexandro Platonico, ne crebro, neve nisi necessitate adactus, aut dicto aut scripto significem alicui, non vacare me : neve hoc modo sub negotiorum me graviter distinentium praetextu officia ea, quae pro cujusque conditione vitae hujus necessitudo à nobis exigit, solens deferam. A Catulo, ne neglectui haberem amicum de re quavis apud me querentem, etiamsi forsan ejus querimoniis ratio nulla subesset, sed in statum ipsum pristinum restituere anniterer :

terer: ut praeceptores prompte impenseque praedicarem; quod de Domitio atque Athenodoto refertur: liberosque meos affectu sincero prosequerer. A fratre meo Severo, familiares diligere; veri iustique rationem habere: item quod per eundem Thraseam, Helvidium, Catonem, Dionem, Brutum nōsse coeperim; et quod imaginem animo conceperim status popularis, in quo per aequalitatem jurisque aequabilitatem res administrantur; regnique, in quo subditorum libertate nihil antiquius habeatur: ab eodem item didici, simpliciter vivere, et in philosophiae cultu constanter persistere; prompte benefacere, impense largiri; spes bonas fovere, et de amicorum dilectione nihil ambigere: quin et eum, quorum mores minus probaret, palam id prae se ferre; nec, quid vellet rolletve, familiaribus conjectu difficile relinquere; sed aperto se prodere. A Maximo, mei compotem esse; nec ulla in re trans-
versum abripi: atque animo bono esse, cum in morbis, tum et in aliis casibus adversis: moribus esse probe temperatis, suavibus, verendis: negotia objecta citra quiritationem conficere: adhaec *ita se gerere*, ut fidem quibuscumque faceret, quaecumque diceret, ex animi sententia dixisse; quaecumque faceret, animo haud malo fecisse: tum etiam nihil admirari, ad nihil obstupescere, nusquam festinum, aut segnem esse; nusquam perplexum, aut dejectum, aut ringi solitum: nec rursus iracundiae, aut suspicionibus deditum: adhaec ad benefaciendum et ignoscendum promptum esse: ac veracem se praebere, atque hominis ejusmodi specimen dare, qui perverti nesciret potius, quam qui corrigi unquam opus haberet: *denique* quod nemo quisquam inventus fuerit, qui vel contemptui ab illo haberi se existimaret, vel praestantiorum se illo opinaretur: et quod urbanitatis laudem neutiquam affectaverit. A patre mansuetudinem, et in rebus accurate
jam decretis constantiam immotam: in istis, qui habentur,

bentur, honoribus gloriae inani nihil concedere: laboribus ferendis cum libentem tum et assiduum se dare: ad eos audiendum promptum esse, qui adferre quid poterant, quod in publicum conduceret: à nemine posse abduci quin pro merito suo unicuique rependeret: probe nosse, ubi vehementius, ubi remissius agere opus esset: ab adolescentium amoribus se coercere: civiliter admodum se gerere: amicis vel coenandi secum, vel abstinendi optionem liberam permittere, nec peregre euntem comitandi nisi ipsis allubesceret necessitatem imponere: nec iis immutatum deprehendi, etiamsi occasione aliqua impediti, eum neutiquam essent comitati: in consiliis, quid facto opus esset, accurate perquirendo constanter insistere, nec in specie rerum obvia quavis acquiescentem, indagationem incidere: etiam amicorum retinendi studiosum esse, nec fastidio mutantem, nec insane diligentem: in statu quocunque forte contentum esse, vultuque serenum: è longinquo futuri praesagum: et de minimis quibusque citra tumultum providum: acclamationes omnemque adulationem reprimere: imperio quae necessaria erant sedulo custodire, sumptus caute attemperare, de rebus istiusmodi sugillantes patienter sustinere: nec in Deis colendis superstitiosum, nec in hominibus, aut muneribus, aut blanditiis auram captare popularem, sed in rebus quibusque sobrium, solidum, nusquam ineptum, aut novitatis studiosum. Porro ad vitam commodius transigendam conducentibus rebus, quarum copiam illi uberrimam fors suppeditabat, citra fastum, nec libere tamen minus uti, ut et praesentibus simpliciter frueretur, neque absentia multum desideraret: à nemine aut sophistam, aut vernaculum, aut scholasticum dici, sed virum maturum, consummatum, adulatione superiorem, rebus et propriis et alienis administrandis idoneum. adhaec vere philosophantes in honore habere, caeteris nihil exprobrare.

in

in congressibus facilem et festivum, nec ad fastidium id tamen: corporis sui curam tam probe attemperare, ut nec vitae avidus videretur, aut elegantiae studiosus, nec neglectui tamen id habere; sed per suam ipsius diligentiam efficere, ut medicorum pharmacis fomentisve externis quam minime indigeret. quod maximum est, citra invidentiam eis concedere, qui in facultate aliqua claruerunt, sive oratoria, sive legum vel morum vel aliarum quarumvis rerum notitia: sed et operam illis conferre suam ut pro eis, quibus maxime praecelebant, dotibus, existimationem singuli suam consequerentur. cum secundum majorum instituta omnia exsequeretur, ne hoc quidem affectare, ut majorum instituta praecise observare videretur. adhaec nec dimoveri proclivem esse nec divagari, sed cum locis, tum et rebus eisdem, immorari solere: post capitis, quibus affici solebat, dolores, recentem statim vegetumque ad consueta munera *redire*: arcana haud multa, sed pauca admodum et rarissima habere, eaque quae ad rempublicam duntaxat pertinerent: prudentiam item et moderationem, in spectaculis exhibendis, fabricis exstruendis, congiariis largiendis, aliisque istiusmodi; utpote cum is esset, qui non ad celebritatem ex rebus à se gestis acquirendam, sed id duntaxat quod factum erat opus, respiceret. non illi intempestivus balneorum usus: non aedificandi studium insanum: non de victu, non de vestium textura tincturae, non de servitiorum specie exquisita curiositas: toga, qua Larii utebatur, à villa inferiore comparata: Lanuvii tunicatus plerumque: in Tusculano, sed quod excusare solebat, paenulatus: totius *denique* vitae facies haec fuerat. nihil immite, nihil immodestum, nihil vehemens, aut de quo usurpari posset, quod solet vulgo dici, *Ad sudorem usque*: sed quasi per otium cum consideratione matura, placide, tranquille, composita,

posite, strenue, consentanee sibi invicem disposita universa. ita quadrabat in illum, quod de Socrate perhibetur, quod et abstinere et frui rebus eis norat, quibus plerique nec per infirmitatem abstinere, nec frui citra intenperantiam possunt. posse autem in altero tolerantem, in altero temperantem se praestare; illud vero vere viri est animo consummato invictoque plane praediti. qualem *denique* in Maximi aegrotatione se exhibuit.

17 Deis acceptum fero, quod bonos avos, bonos parentes, bonam sororem, bonos praeceptores, bonos familiares, necessarios, amicos, bona omnia fere habuerim. tum quod adversus neminem eorum temere aliquid deliquerim, etiamsi ita affectus fuerim, ut, si occasio incidisset, ejusmodi aliquid admissem. caeterum numinis beneficio factum est, quod nulla ex rerum concursu occasio contigerit, quae affectum illum proderet. ab iisdem fuit, quod apud avi concubinam non sim diutius enutritus: quod aetatis florem indelibatum servaverim, nec ante tempus justum virilitatis specimen dederim, sed ultra etiam quam opus erat, id facere distulerim. quod principi patrique eidem subditus fuerim, qui me à fastu omni alienum redderet; fidemque faceret, posse in aula ita degi, ut nec satelitio, nec vestitu insigniore, nec funalibus statuisque istiusmodi, atque apparatu consimili opus sit: sed posse eum, qui rebus praeest, ita contrahere sese, ut ad privati speciem proxime accedat, nec propterea tamen, vel demissius, vel remissius se gerat in eis, quae pro republica ad morem imperatorium sunt exsequenda. quod fratrem eum nactus sim, qui ad curam mei agendam suis moribus me exstimularet, quique simul honore affectuque erga me suo animum mihi oblectaret: quod liberi mihi neque ingenio tardi, nec corpore distorti obtigerint: quod progressus non fecerim ampliores in rhetorica, poetica, studiisque aliis ejusmodi, quae me forsan praepeditum detinuissent, si in eis me feliciter profe-

profecisse sensissem. quod nutritios meos ad honores, quod expetere ipsi videbantur mihi, mature evexerim, nec spe distulerim, cum juvenes adhuc essent, deinceps id facturum me. quod Apollonium, Rusticum, Maximum norim. quod de modo vitae naturae convenienter agenda, claras satis ac frequentes eas cogitationes in animo habuerim: ut, quantum ad Deos attinet, ac suggestiones, adjutationes, inspirationes ab ipsis profectas, nihil obftet omnino quo minus juxta naturae praescriptum confestim vivam, nisi ipse tandem in culpa sim, qui Deorum submonitiones, et tantum non claras praeceptiones neutiquam observem: quod in vita, qualis ea fuerit, corpus mihi tam diu perduraverit: quod nec Benedictam, nec Theodotum attigerim: sed et postea, ex affectibus amatoriis, quibus correptus fueram, ad sanitatem redierim: quod cum Rustico saepe succenserem, nihil ultra admiserim, cujus poenitere me posset. quod mater mea, quamvis juvenis esset decessura, mecum tamen novissimos aetatis annos transegerit. quod quotiescunque animus fuit pauperi alicui, aut alias indigo, opem ferre, nunquam responsum est, non suppetere nummos mihi unde id fieret: quodque nulla mihi unquam talis necessitas obtigerit ut ab alio sumere cogerer. quod uxor ejusmodi mihi obveniret, tam obsequens, tam amans, tam simplex: quod ea fuerim illorum copia instructus, qui ad liberos educandos mihi idonei existerent. quod per insomnia remedia mihi fuerint indicata, cum alia, tum adversus sanguinis excreationem et capitis vertiginem: quod et Cajetae aliquando factum est. quod cum philosophandi cupiditas incessisset, non in sophistam aliquem inciderim, nec commentariis evolvendis, vel syllogismis resolvendis, vel meteorologicis discutiendis, tempus deses contriverim. etenim ista omnia Diis adjutoribus ac Fortuna indigebant.

Quae apud Quados ad Granuam.

LIBER II.

MANE praedicere *memento* tibi, Hodie futurum est, ut rem habeam cum curioso aliquo, ingrato, protervo, dolofo, invido, illiberali. obveniunt illis ista omnia à bonorum malorumque inscitia. ego vero, cum et naturam boni norim, quod honestum, malique, quod inhonestum sit, ipsamque adeo delinquentis naturam, quod congener mihi sit, non tam quod sanguinis feminisque ejusdem, quam quod mentis ac portionis divinae mecum particeps; nec laedi posse me ab horum ullo compertum habeo: (neque enim inhonesta re aliqua me quisquam involverit) sed nec succensere congeneri possum, eumve odisse. siquidem ad mutuas operas nati sumus; quo modo pedes, manus, palpebrae, dentium superiorum inferiorumque ordines. adversari itaque sibi invicem praeter naturam. adversantis est autem succensere et averfari. Quicquid sum, constat id omne caruncula, animula, et parte principante. *proinde* mitte libros: nec distrahere amplius: (nihil obstat, quo minus hoc facias) sed tanquam qui jam statim moriturus sis, carnes istas contemnas: cruor est, et ossicula, et reticulum ex nervis, venulis, arteriisque contextum. Quin et animam considera, qualis sit: spiritus est, *sive aër*; nec is semper idem, sed qui jugiter efflatus denuo resorbetur. tertium restat, pars illa principatum gerens. tu ergo sic tecum: senex es: partim tui principem fervire ulterius ne siveris: sed nec motibus à communiōne humana alienis raptari: nec fatum, vel praesens inique ferre, vel futurum pavere. Deorum
B opera

opera providentiae plena sunt. nec quae fortuna fiunt, absque naturae ope proveniunt, aut sine connexu implexuque rerum earum quae providentia dispensantur. inde profluunt omnia : accedit et necessitas quaedam, et totius mundi, cujus tu pars es, utilitas. illud est autem parti unicuique bonum, quod universi fert natura, quodque ad eandem conservandam conducit. porro conservant mundum hunc, sicut elementorum, ita et concretorum ex his mutationes. Ista tibi sufficiant: decretorum vice jugiter sint. librorum vero sitim pelle ; ut ne murmurans moriaris, sed vere propitius, Deoque ex animo gratus. 4 Memento, quamdiu ista distuleris, et quoties opportunitates à Diis tibi oblatas neglexeris. tandem advertas oportet, cujusnam mundi pars sis, et cujusnam mundi rectoris propago : sed et praescriptum esse tibi temporis terminum : quod nisi ad *animum* serenandum accommodaveris, avolaturum est illud, te simul abrepto, nec deinceps rediturum. Cura haec jugiter 5 incumbat tibi, ut quicquid in manibus est, strenue peragas, prout Romanum, virumque decet, cum exquisita, nec accersita tamen, gravitate, humanitate, libertate, justitia : animumque interim ab aliis omnibus cogitationibus abducas. abduces autem, si tanquam vitae tuae novissimam, actionem unamquamque peregeris ; temeritate omni liberam, et declinatione per affectus vim à rationis dictamine ; simulatione itidem, et amore sui, eorumque quae à numine destinata sunt averfatione. Vides, quàm pauca sint, quae si quis tenuerit, prosperam ac divinam propemodum vitam degere detur. siquidem et dii ipsi nihil amplius exigent ab eo, qui ista observaverit. Ignominia, ignominia, inquam, te afficis, ô anima. honorem autem tibi tuum vindicandi, haud erit amplius 6 opportunitas. fugit enim unicuique brevis aetas. ca

vero

vero tibi prope confecta est, dum tui ipsius reverentiam nullam habes, sed in aliorum animis felicitatem
7 tuam collocas. Ne te distrahant, quae extrinsecus obveniunt tibi : sed otium tibi praestes, quo boni aliquid addiscas, et huc illuc ferri desinas. caeterum et alia hic hallucinatio cavenda est. nugas siquidem agunt actusosi haud pauci, dum vitam agendo contem-
8 runt, sed scopum, ad quem conatus suos cogitationesque omnes dirigant, sibi propositum nullum habent.
9 Vix, aut ne vix quidem quisquam ideo infelicitate agere deprehensus est, quia in alienis animis quid ageretur non animadverterit : caeterum qui animorum suorum motus non attendunt, hi vero infelicitate agant
10 necesse est. Horum meminisse semper oportet, quae universi, quae tua natura sit, quomodo haec ad illam affecta, qualisque pars qualis universi existat ; quod etiam nemo sit, qui prohibere te possit, quo minus ea facias dicasque semper, quae naturae illi, cujus pars
11 es, consentanea fuerint. Philosophice Theophrastus, in peccatis inter se conferendis, prout vulgo conferri solent, dicit ; graviora esse quae per cupidinem, quam quae per iram admittuntur. etenim, qui irascitur, cum dolore quodam et contractione animi occulta à rationis tramite declinare videtur : qui vero per cupidinem delinquit, quia voluptate vincitur, intemperantior quodammodo, et in peccando effoemantior videtur : recte igitur, nec indigne philosopho, pronunciavit, amplioris esse criminis, quod cum voluptate, quam quod cum dolore admittitur. atque omnino alter ei similior existit, qui prior laesus doloris ratione ad irascendum adigitur : cum is sponte sua ad laedendum feratur, qui ad perpetrandum quidquam cupidine ducitur.
11 Ita quaeque facias cogitesque oportet, ut qui confestim è vita hac possis discedere. humanis autem excedere, siquidem Dii sunt, nihil est grave. neque

enim malo ullo illi involvent te. si vero, vel nulli sunt, vel nullam rerum humanarum curam gerunt, quid attinet tandem vivere in mundo vel Deorum vel providentiae inani? caeterum et sunt illi, et res humanas curant: et ne in ea, quae vere mala sunt, incidat quisquam, in ipsius arbitrio prorsus posuere: reliquorum siquid malum existeret, et de hoc utique pariter prospexissent, quo in ipso situm foret, in istud quoque ne incideret. at vero, quod hominem deterio-rem non facit, vitam hominis deterio-rem efficere qui possit? nec imprudens autem, nec prudens utique, sed praecavere aut corrigere impotens, universi natura neglexit ista: nec errorem tam immanem admisisset unquam, si-ve per impotentiam, si-ve per imperitiam, ut bona ac mala, bonis malisque ex aequo hominibus, nullo facto discrimine, contingere pateretur. atqui mors, et vita, honor et ignominia, dolor et voluptas, opes et paupertas, ista omnia bonis pariter malisque contingunt, cum nec honesta ea, nec inhonesta sint. nec bona itaque, nec mala sunt. Facultatis rationa- 12
lis est, considerare, quam velociter evanescant omnia, in mundo corpora, in aevo eorundem etiam memoria: cujuscumque sint omnia quae sub sensum cadunt; horumque ea maxime, quae vel voluptate alliciunt, vel dolore percellunt, vel cum fastu celebrantur: quam vilia, quam contemnenda, quam sordida, caduca, mortua sint. quinam ii sint, quorum opiniones vocesque claritatem *largiuntur*. quid sit ipsum mori: quodque si quis rem ipsam per se intueatur, cogitationeque ab illa submoverit ea omnia, quibus tanquam larvis horrendis instructa imaginationi nostrae se objicit, nihil esse aliud comperiet quam opus naturae. opus autem naturae ullum quisquis expavescit, puer est. verum enimvero mori non est opus tantum naturae, sed quod

quod eidem et conducat: *ejusdem denique facultatis fuerit, considerare*, homo Deum quomodo, et qua sui parte contingat; quoque pacto habitura se sit pars ista, 13 ubi corpore soluta fuerit. Nihil homine illo miserius est, qui omnia undique pervagatur, et cum ea quae subter terram sunt, quod ille ait, scrutatur, tum quae in animis alienis, conjectura nititur indagare; nec intelligit interim sufficere sibi, ut cum eo, quem intra se gerit, genio versetur, eumque legitime colat. colet autem, si affectibus immunem custodierit, et temeritate alienum, nec offensum re aliqua, quam vel Dii vel homines egerint. quae enim Dii agunt, virtutis nomine, veneranda: quae homines, cognationis ratione, sunt amica: sed et modo quodam miseranda quandoque ob bonorum malorumque ignorance, nec fane defectus hic minor est illo, qui alba et nigra internoscere prohibet. 4 Etiam si ter mille annos victurus esses, et totidem insuper myriadas, illud tamen meminisse debes, nec ullam aliam vitam ab ea, quam degit, amittere quenquam: nec aliam ab ea, quam amittit, degere. eodem ergo redit longissimum aetatis spatium, cum eo quod est brevissimum. praesens siquidem tempus est omnibus aequale: et quod amittitur ergo aequale est omnibus: eademque ratione id quod amittitur, momentaneum tantum esse constat. neque enim aut praeteritum aut futurum amittere quis potest. nam quis cuiquam id, quod non habet, abstulerit? horum itaque duorum meminisse oportebit: alterius nimirum, quod omnia ab aeterno consimilia fuerint, et in orbem ferantur: itaque nihil interesse, per centum annos, an per ducentos, an per tempus interminatum, eadem quis visurus sit. alterius vero, quod is qui quam diutissime vixerit, et is qui quam celerrime mortuus fuerit, tantundem vitae prorsus amittit uterque. praesens siquidem duntaxat uterque tempus amittit, cum hoc duntaxat habeat, 5 nec amittere possit quis, quod non habet. In opinione

nione sita sunt omnia. docent hoc, quae à Monimo dicta sunt. horum autem utilitas comparebit, si quis quae festive ab illo conscripta sunt, quatenus veritatem habent patrocinantem, admiserit. Contumelia se afficit anima humana : imprimis, quando abscessus et quasi struma mundi, quantum in ipso est, evadit. abscessionem enim facit à natura, in cujus parte aliqua reliquorum omnium cujusque natura continetur, qui re aliqua obveniente offenditur. deinde cum vel hominem quemcunque averfatur, vel laedendi consilio adverfatur alicui, hujusmodi sunt autem irascentium animae. tertio contumelia se afficit, cum voluptati vel dolori succumbit. quarto, cum simulat, ac fìcte vel falso agit quicquam, loquiturve. quinto, quoties actionem aut conatum suum ad nullum certum scopum destinat, sed temere agit, et nescia ipsa, quid velit : cum etiam minutissima quaeque ita sint agenda, ut ad finem ipsum referantur : finis autem animantium rationis participum hic est, ut civitatis ac politiae antiquissimae rationi legibusque obsequantur. Vitae humanae tempus, punctum est : natura, fluxa : sensus, obscurus : corporis universi fabrica, putrescere prona : anima, vaga : fortuna res impervestigabilis : fama, quiddam judicii expers : et, ut verbo dicam, omnia, corporis quidem fluvius ; animae vero, somnium et fumus : vita, militia, et hospitis in peregrino mora : fama posthuma, oblivio mera. quidnam est ergo, quod *hominem* deducere et transmittere possit ? res sola et unica est, philosophia. ea autem in hoc consistit, ut genium quis suum interim conservet integrum, contumelia ac laesione omni immunem, voluptate ac dolore omni superiorem, nihil temere aut fìcte simulateque agentem, sibi sufficientem, cum, ut alii faciant aut ne faciant quid, opus nihil habeat : porro quaecunque eveniunt ac destinantur sibi ita excipientem, tanquam inde obvenientia unde venerit ipse : mente denique

denique propitia placidaque mortem ipsam expectantem, tanquam elementorum eorum dissolutionem, ex quibus animal unumquodque consistit. si autem elementis ipsis nihil grave contingit, quod in alterum unumquodque eorum jugiter transmutatur, cur illam, quae omnibus accidit, mutationem ac dissolutionem metuat aut suspectam quis habeat? secundum naturam quippe fit: nihil est autem malum quod est naturae consentaneum.

Quae Carnunti.

LIBER III.

NON est hoc tantum nobis cogitandum, singulis diebus absumi vitam, minoremque ejusdem superesse portionem: sed et illud reputandum, quod, si quis diutius vitam protraxerit, incertum sit, utrum mentis vires pariter idoneas sit habiturus ad rerum intelligentiam, et ad contemplationem eam quae ad rerum divinarum humanarumque peritiam contendit. nam si delirare coeperit, perspiratio forsan, et nutritio, et imaginatio, et appetitus, et istiusmodi reliqua, neutiquam deficient: ea vero vis, qua sese uti possit, et officii sui numeros omnes absolvere, et quae animo conceperit distincte explicare, et de hoc ipso, an mortem sibi consciscere debeat, considerare, et ejusmodi universa, quae rationem probe subactam desiderant, *haec, inquam, vis* jam prorsus exstincta jacebit. festinandum itaque, non hac sola ratione, quia mortem propius per momenta singula acceditur, sed hac insuper, quia rerum consideratio et intellectus, ante mortem nos saepe numero destituit. Etiam istud est observatu non indignum, ² quod ea quoque quae à natura genitis superveniunt, gratiam suam quandam et venustatem obtinent. quemadmodum panis cum coquitur particulas quasdam diffindi cernimus: attamen intercisa et hiantia ista, quamvis ab artis pistoriae instituto aliena, decoris speciem quandam prae se ferunt, et comedendi desiderium suo modo irritant. ficus quoque, ubi plene maturuerint, dehiscunt. sed et in olivis praematuris, illud putredini vicinum, gratiam peculiarem quandam baccae conciliat. spicae itidem deorsum vergentes, et
leonis

leonis supercilium, et aprorum ab ore diffuens spuma, multaue alia istiusmodi, quae seorsim siquis intueatur, sunt venustate omni procul; quia tamen rebus naturalibus adnascuntur, et ornatum illis adjiciunt, et contemplantium quoque animos afficiunt. proinde, siquis animum ac cogitationem norit altius defigere in ea quae in universo hoc sunt, nihil fere etiam in eis, quae quasi appendicis cujusdam loco *res naturales* consequuntur, deprehendet, quod non etiam cum oblectatione quadam huic ipsi commendare sese videatur. quin et idem ferarum rictus veros haud minore cum voluptate contuebitur, quam pictorum fictorumve arte per imitationem expressos. tam vetulae item vetulive maturitatem quandam ac decorem, quam et quicquid in pueris venustatis animum allicientis deprehenditur, castis oculis spectare poterit. denique contingunt multa hujusmodi, quae non cuivis sunt grata, sed illi duntaxat qui adversus naturam operae ejusdem animum habuerit probe conciliatum.

- 3 Hippocrates, ubi multos sustulerat morbos, morbo tandem et ipse sublatus est. Chaldaei, cum multorum mortem praedixissent, morti demum et ipsi concesserunt. Alexander, Pompeius, C. Caesar, cum tot urbes funditus evertissent, tot hominum myriades in praelio cecidissent, ipsi quoque tandem vita excesserunt. Heraclitus, de mundi conflagratione cum prolixè disseruisset, aqua *intercute* viscera distentus, stercoreque oblitus bubulo, interiit. Democritum pediculi, Socratem etiam pediculi, sed aliusmodi, sustulerunt. quorsum ista? navem conscendisti, navigasti, appulisti: egredere. si ad vitam alteram; nihil, ne ibi quidem, numinis est inane. sin sensu cariturus sis, defines voluptatibus ac doloribus distineri; defines vasi tanto deteriori inservire. an non enim praestantius est id quod inservit? cum alter mens et genius, alter limus et sanies
- 4 sit. Quod superest vitae reliquum, ne conteras in

cogitationibus de rebus alienis, nisi siquid ad communem utilitatem spectaverit; puta, cogitando, quid iste vel ille agat, et quorsum *hoc vel illud agat*, quid loquatur, quid cogitet, quid machinetur, et caetera. etenim operis alieni observatio, à mentis propria custodia cogit evagari. oportet itaque in cogitationum serie frustraneum, et superfluum omne declinare: curiosum autem et malignum multo magis: assuefacere vero te debes, ut ea duntaxat cogites, de quibus siquis subito te requisiverit, quid nunc in animo versas? libere statim respondere queas, istud vel illud: unde palam fiat extemplo, esse omnia *apud te* simplicia benevolaque, animalis sicut socialis, et cogitationes omnes neglectim habentis, quaecunque voluptatem aut luxum ullo modo respiciant; aut aemulationem etiam, aut invidentiam et suspicionem, aut aliud quidlibet, de quo proloqui pudeat, hoc te vel illud in animo habuisse. vir ita compositus, quo minus in optimorum numero censeatur, jam nihil est, cum deorum sacerdos ac minister quidam existat, eoque, quod intra se gerit, numine, rite utatur, quod hominem *utique* praestat intaminatum voluptatibus, dolore omni illaesum, contumelia intactum, improbitatis ne sentientem quidem; certaminis praestantissimi, ne ab affectu scilicet ullo subvertatur, athletam; justitia penitus imbutum; ex animo prorsus amplexantem quaecunque ex lege divina illi attributa contigerint: qui raro admodum, nec citra magnam aliquam atque in commune utilem occasionem advertat, quid alius quispiam dicat, faciat, cogitet. suis enim duntaxat agendis intentus est; sibi que ab universo destinata cogitat assidue: et illa quidem honesta praestat, ista optima esse persuasum habet. fors enim unicuique assignata et conducit ei, et in eum finem est eidem collata. meminit etiam,

etiam, cognatum esse rationale omne: et naturae ipsius humanae rationem ab unoquoque hoc exigere, ut hominum quorumvis curam habeat. porro nec à quibuslibet existimationem esse amplectendam, sed ab eis tantum, qui naturae consentaneam vitam agunt. qui secius vivunt, quales sint domi, quales foris, quomodo noctu, quomodo interdiu se gerant, quales cum qualibus volutentur, in memoria habet. itaque laudem illorum nihili pendit, qui ne sibi quidem ipsis placent. Neque invitus *quicquam* agas, neque societatis communis immemor, nec nisi re probe prius explorata, aggressus, nec *affectibus* abreptus. sed nec sensus tuos exornet sermonis elegantia; nec dictionis multae fueris, nec negotii multi avidus. faxis vero, ut qui in te residet Deus, praeses sit animantis masculi, aetate provecti, reipublicae studiosi, Romani, principis; qui ita se composuerit, ut qui promptus decedere, classicum duntaxat, quo è vita avocetur, exspectet. quique nec juramento proprio, nec alius cujusquam testimonio opus habeat. porro vultus adsit hilaris, animusque ita comparatus, ut nec externo aliquo indigeas ministerio, nec tranquillitate ea, quam ab aliis suppeditari necesse sit. 6 rectum denique, non surrectum esse oportet. Si quid in vita humana deprehenderis praestabilius iustitia, veritate, temperantia, fortitudine, et, ut uno verbo absolvam omnia, animo ita affecto, ut in eis quae secundum rationis dictamen peragenda sunt, sibi met ipsi, in eis quae citra consilii proprii opem obveniunt, fato acquiescat: si quid, inquam, praestantius hoc adverteris, eo te vertas, eodemque tanquam bono praestantissimo, quo fruaris, toto animo fac incumbas. sin praestabilius nihil offenderis, genio in te collocato, cum ita fuerit comparatus, ut motus suos omnes sibi subjecerit, et visa quaeque diligenter exploret, et à sensuum affectionibus quod Socrates dicebat, sese abstraxerit, Deis autem se regendum per-

miserit, hominibusque quibuscumque curam lubens impendat : si animo sic affecto inferiora vilioraque caetera omnia deprehendis, nulli alii rei cuiquam locum concedas, ad quam animo devertente si inclinaveris quicquam, bonum illud proprium et peculiariter tuum quo minus libere colas praeferasque, obstabit : bono siquidem rationali et publicum spectanti nihil extraneum ex-adverso consistere fas est ; vulgi, puta, existimationem, principatus, divitias, aut vitam voluptuariam. haec enim omnia, si vel minimum convenire visa fuerint, praevallebunt confestim et abripiant te. at tu simpliciter libereque id quod praestantius est eligito, eique strenue adhaerescito. praestat autem id quid conducit. itaque si *conducere tibi videbitur*, quatenus ratione praeditus es, retineas ; sin, quatenus animatus es tantum, repudies ; iudiciumque, quo minus externa rerum facie specieque corrumpatur, integrum servare curae sit, quo rerum examen exquisitius instituas. Nihil unquam in pretio pro utili hab⁷beas, quod eo te adigat, ut fidem fallas, modestiam deferas, oderis quemquam, suspectum habeas, exsecreris, simules, appetas quicquam quod parietes circumjectos velamentaue desideret. qui enim mentem geniumque eundem suum, et virtutis huiusce ritus sacros, caeteris omnibus antetulerit, is tragoediam nullam excitat, non ingemiscit, non solitudine, non frequentia opus habet : quod est maximum, victurus est, *mortis* nec appetens, nec metuens : quin nec tantillum interesse censebit, spatio temporis prolixiore an contractiore anima sua corpore inclusa utatur : utpote qui, si statim demigrandum fuerit, perinde promptus sit decedere, ac aliud quid agere, quod modeste et decore agi oporteat. hoc autem unum per vitam totam cavet religiose, ne mens sibi quicquam eorum subterfugiat, quae animantis rationalis et civilis propria sunt munera. In hominis castigati atque expur⁸gati animo, nihil suppurati, nihil impuri, nihil subdoli

doli offendas. neque vero vitam hujus non consummatam fatum unquam abruperit, perinde ac si tragœdum dixerit quis ante fabulam peractam scena cessisse. quin nec servile quippiam in eodem aut affectatum deprehendas, aut addictum, aut abscissum, aut quod
9 censuram refugiat, aut quod latebras requirat. Facultatem opinatricem venerare. in hoc enim sita sunt omnia, ut menti tuæ nulla insit cogitatio, quæ vel naturæ, vel animantis ratione præditi conditioni non sit consentanea. postulat autem ista, ut nihil temere statuamus, ut hominibus benevoli, Deisque ob
10 sequentes simus. Missis itaque rebus cæteris, pauca ista apud te habeas : meminerisque insuper, unumquemque præsens tantummodo ætatis spatium, quod puncti instar obtinet, vivere : reliquum tempus vel *jam* exactum, vel in incerto plane *situm*. exiguum est itaque quod vivit quisque ; exiguus et telluris, in quo vitam agit, angulus : exiguum quiddam, quæ et diutissime prorogatur, posthuma fama ; eaque homuncionum morti celerrime concedentium, qui ne seipsos probe norint, nedum jam olim defunctum quempiam, successionibus
11 propagata. Eis quæ dixi monitis salutaribus, istud unum adjectum sit : ut definitio sive descriptio fiat semper rei illius quæ sub cogitationem cadit : quo ipsa per se nuda ex natura sui, eademque integra, per partes sui universas, quale quid sit, distincte possis dijudicare ; utque apud te perpendas, et quodnam sit nomen ejus, quæque eorum ex quibus constat, et in quæ futurum est ut resolvatur denuo, nomina. nihil enim perinde magnanimitatem ingenerat, atque expedite vereque discutere posse unumquodque eorum quæ in vita contingunt ; eademque sic intueri semper, ut mentem simul subeat, quali mundo qualem usum hoc præbeat, quamnam universi respectu dignitatem obtineat ; quamnam, hominem quod attinet, qui civem agit civitatis supernæ illius, cujus reliquæ civitates istæ quasi familiæ existunt : quidnam
sit,

fit, et ex quibusnam principiis consistat, et quamdiu durare natum sit, quod phantasiā mihi afficit impraesentiarum : quam item virtute adversus rem eam sit usus ; mansuetudine, puta, fortitudine, veritate, fide, simplicitate, frugalitate, an alia aliqua : de singulis ergo rebus dicendum est ; Hoc divinitus venit ; hoc à fati ferie connexa contextaque, vel à concursu fortuito istiusmodi : hoc à contribuli, congenere, sodale ; qui ipse quidem quid naturae suae consentaneum sit nescit. caeterum ego cum norim, ideo adversus illum benevole justeque me gero, juxta societatis legem à natura latam : interim tamen in mediis istis pro rei cujusque aestimatione rationem ejusdem habeo. Si rationi recte obsecutus, id quicquam est, quod jam inflat, sedulo, strenue, placide egeris, nec extra opus institutum accessorium aliquid *respexeris* ; sed genium tuum purum integrumque servaveris, ac si illum statim redditurus esses : huic, *inquam*, si adhaeferis, nihil ulterius exspectans, nihil fugitans : sed quod prae manibus est juxta naturae dictamen agere, et in dictis quibusque animo heroico veritatem libere proloqui contentus, prospere plane victurus es. hoc autem quin facias, qui impediat, nullus est. ¹² Quemadmodum chirurgi instrumenta et ferramenta ¹³ sua ad curationes subitaneas semper habent ad manum : ita tu dogmata in promptu apud te habeas, quorum ope res cum divinas tum et humanas dignoscas ; et rem quamque, etiam levissimam ita peragas, ut qui memineris duo ista esse invicem connexa. neque enim, homines quod spectat, quicquam recte egeris sine habito ad res divinas respectu ; nec vice ¹⁴ versa. Ne diutius evageris : neque enim futurum est, ut commentarios tuos perlegas, aut Romanorum ac Graecorum priscorum res gestas, aut ex auctoribus *variis* excerpta, quae, quo in senectute usui tibi essent, reposuisti : ad finem itaque festina, et spes vanas mittens,

mittens, si rationem tui ullam habes, tibi consule;
15 quod licet. Nesciunt quam variae significationis sint
vocabula ista, furari, ferere, emere, quiescere, quid
facto opus est videre, quod quidem non oculis corpo-
16 reis, sed visu quodam aliusmodi efficitur. Corpus,
anima, mens: corporis sensus sunt, animae affectus,
mentis decreta. visorum imagines admittere, etiam
pecudum commune est: affectibus tanquam fidicu-
lis agitari, atque abripi, feris quoque competit, et
effoeminatis, et Phalaridi, et Neroni, et Deos ne-
gantibus, et patriam deserentibus, et postquam fores
sibi occluserint, quidlibet perpetrantibus. si caetera er-
go eorum, qui jam dicti sunt, communia fuerint, re-
stat, ut viri boni hoc sit peculiare, in eis quae officii
sui esse videbuntur, mentis ductum sequi, et fatis vol-
ventibus casus vitae intextos lubenter amplexari; ge-
nium vero intra se in pectore situm, nec polluere, nec
visorum congerie perturbare, sed placidum servare;
huic tanquam Deo, decenter obsequi, nihil à veritate
alienum proloquendo, nihil à iustitiae ratione devium
exsequendo. quod si nemo illi fidem habuerit, quod
simpliciter, modeste, tranquille degat, neque id à quo-
quam aegre ferre, aut à via ea, quae ad vitae finem
ducit, ideo divertere: ad quem par est accedere pu-
rum, pacatum, promptum, sponte sua fato suo sese
accommodantem.

LIBER IV.

QUAE intra nos pars principatum obtinet, ubi¹ secundum naturam habuerit se, adversus ea quae contingunt ita est comparata, ut ad id quod potest et concessum est facile se transferat. neque enim de materia certa ulla sollicita est: sed ad ipsa etiam praeposita cum exceptione fertur: et quicquid eorum loco adversi se ingerit, id pro materia, in qua exerceat se, habet: quemadmodum ignis validior, ubi ea, vel obvia facta, vel injecta, corripuerit, quae lucernam exilem cito extinxissent, accommodat sibi et absument, et ex eis ipsis incrementa capit. Nihil operis est frustra temereve exequendum,² neque aliter quam ut artis regulis quam exactissime respondeat. Recessus sibi requirunt *multi mul-*³
tos, villas agrestes, littora, montes: istiusmodi loca et ipse plurimum soles appetere. hoc autem totum vulgarium cum primis est hominum, cum liceat, quocunque ipse volueris tempore in teipsum secedere. nusquam enim aut quietior aut otii amplioris cuiquam secessus datur, quam in suam ipsius animam: praecipue, si quis ea intra se reposita habuerit, quorum contemplatione summam exemplo tranquillitatem consequatur: tranquillitatem eam dico, quae in animi probe compositi statu consistit. hoc itaque recessu jugiter usus, te renova. habeas autem penes te brevia quaedam et principalia documenta, quae statim, ubi succurrerint, omnem animi molestiam eluere tibi possint, remittantque te nihil aegre ferentem eorum, ad quae reverteris. ecquid est enim, quod aegre ferre debeas? nunquid hominum improbitatem? perpendens tecum dogma illud, homines, alterum alterius

rius caussa natos esse: tum aequanimitatem esse justitiae portionem; porro invitos delinquere; denique quam multi ubi inimicitias exercendis, suspicionibus fovendis, odiis, litigiis, vitam exegissent, tandem defuncti et in cineres redacti sint, define tandem *tibi molestiam facessere*. at universi ipsius administratio, et inde obvenientia, aegre tibi faciunt. reduc tibi in memoriam disjunctivum illud, aut numinis providentia, aut atomorum concursu *constant universa*: vel *ea etiam argumenta* quibus liquido demonstratur, mundum istum civitatis instar obtinere. verum tangunt anguntque te ea quae corpus attingunt: at tu considera, mentem tuam, ubi semel agnita vi propria subduxerit sese, spiritui sive leniter sive aspere moto neutiquam immisceri. quibus adjicias licet et quae de dolore ac voluptate audieris aliquando, et assensu tuo comprobaveris. sed gloriolae cupido forsan te torquet. cogita quam cito oblivione sepeliantur omnia, quamque vastum chaos infiniti aevi utrinque consistat: tum quam inanes plane applausus isti: quam mutabile et judicii expers faventium vulgus; quam angusto denique spatio laus ista terminetur. siquidem et terra tota puncti instar habet; hujusque ipsius angulus quam exiguus incolitur? istic autem *agentium* quota pars, et hi quales sunt, qui te celebraturi sint? proinde, memento tandem in particulam istam secedere: et cum primis cave distraharis, cave obnitaris, liber esto potius, resque ipsas intueri, ut vir, ut homo, ut civis, ut animal mortale. ista autem duo prae reliquis ad manum tibi sint maxime, ad quae jugiter intendas. alterum, quod res ipsae animam non attingunt, sed extrinsecus immotae manent: molestiae autem ab opinione sola proveniunt. alterum vero, quod universa quae hic vides, mox sunt mutatura, nec futura amplius. sed et perpende tecum, quam multarum rerum mutationibus interfueris ipse. alteratione mundus *constat*, opinione vita.

4 Si intellectus nobis communis est, etiam ratio qua rationales

tionales dicimur communis est. si ratio, etiam ea quae quid agendum, quid omittendum praescribit, ratio communis est. si haec, lex quoque communis est. hoc si conceditur, cives sumus : et hoc dato, politiae alijus participes : et ex consequenti, civitatis instar mundus est. ecquam enim aliam excogitaverit quisquam politiam, cujus universum genus humanum sit particeps ? unde ergo nobis intellectu, ratione, atque adeo lege agere posse, nisi inde, è communi illa civitate ? sicut enim quicquid in me terreum existit, à terra aliqua mihi pro parte mea obvenit ; quicquid humidum, ab elemento diverso ; quicquid aëreum, à fonte suo aliquo ; quicquid calidum et igneum item à fonte aliquo peculiari : (nihil enim aut ex nihilo provenit, aut ad nihilum redit) sic et intellectus alicunde manat. Tale quiddam mors est quale nativitas ; naturae *utrumque* 5 mysterium est. ex iisdem elementis concretio illic, in quae istic resolutio, nihil omnino, cujus quinquam pudeat. cum nil subsit, quod animali intellectu praedito non congruat, vel constitutionis ejusdem rationi repugnet. Ab ejusmodi hominibus fieri istiusmodi 6 necesse est. si quis aliter vult esse, idem sicut succo carere velit. illud interim omnino memineris, brevi futurum, ut vestrum uterque defungatur : tum paulo post ne nomina quidem utriusque superfutura. Opi- 7 nionem tolle, tollitur simul et *querimonia* illa, laesus sum. hoc sublato, tollitur damnum *omne*. Quod ho- 8 minem ipsum se deteriorem non facit, nec illius vitam fecerit deteriorem ; sed nec damno aut interiore aut exteriori affecerit. Commodi sui causa natura face- 9 re haec cogitur. *Cogita*, etiam juste contingere, quic- 10 quid contingit : id quod si sedulo observaveris, facile deprehendes, non ex connexionem duntaxat necessaria, sed ex ratione iusta *consequi universa*, et tanquam ab eo, qui pro dignitate cuique suum tribuit, provenire. hoc itaque prout coepisti, observare pergas : et quicquid

quid feceris, bonum te praestes, quomodo bonus quis
11 proprie dicitur. in omni actione tua serves istud. Tu
ne ea opineris, quae is autumat, qui contumelia te af-
ficit; vel etiam quae ille autumare te vult: verum res
12 ipsas, quomodo vere se habeant, cogites. Duo ista
in promptu tibi semper sunt habenda: alterum, ni-
hil ut facias, nisi quod partis regere legemque dare
natae ratio suggesserit, *idque* ad generis humani utilita-
tem. alterum, ut in partem diversam transeas, si quis
affuerit, qui te corrigan, et sententiam tibi mutet.
veruntamen *sententiae* mutatio ista niti semper debet
probabilitate aliqua, vel iustum esse, vel in publicum
utile, vel aliud huiusmodi, id ad quod transitur, non
3 autem quod iucundum aut gloriosum existat. Ratio-
ne praeditus es? Sum. cur ergo ea non uteris? haec
enim si quod suum est fecerit, ecquid est amplius quod
4 requiras? Tanquam pars *universi huius*, extitisti, in
id quod produxit te evanesces: vel potius mutatione
quadam interveniente in rationem feminalem reci-
5 pieris. Multae thuris glebulae in ara eadem; alia
citius, alia serius decidit: *citius autem an serius*, ni-
6 hil interest. Intra decimum diem Deus illis ipsis vi-
deberis, quibus nunc pro bellua et simia haberis, si ad
7 decreta rationisque cultum te retuleris. Tu ne tan-
quam annorum millia aliquot adhuc victurus, *rem*
geras. instat fatum: dum vita suppetit, dum datur,
8 bonus esto. Quantum is otii lucratur sibi, qui non
animadvertit, quid proximus quis dixerit, egerit, co-
gitaverit: sed quid ipse tantum agat quo id iustum
sit piumque; nec, ut Agatho loquitur, mores nigros
quod resipiat. non est itaque circumspiciendum, sed
lineae insistendum, per quam citra evagationem om-
9 nem recta curras. Qui de fama posthuma anxie so-
licitus est, non cogitat fore ut unusquisque eorum qui
ipsius meminerint, mox fato sit concessurus: et qui
huic successerit, ipse pariter; donec tandem memoria

omnis per stupentes eosdemque mox extinctos propagata, et ipsa prorsus extinguatur. finge vero et immortales, qui tui meminerint, memoriamque tui et ipsam immortalem fore, quid hoc ad te tamen? nec ad mortuum jam dico, sed ad superstitem ipsum laus quid facit? nisi forsân ratione dispensationis cujusdam? omit-
tis enim intempestive id quod in te natura posuit, dum ab aliorum interim sermonibus pendes. Bonum etiam ²⁰
qualecunque, ex se bonum existit, et in sese terminatur, nec partem sui ullam laudem habet. itaque laudando nec melius nec deterius efficitur. atque hoc de eis quoque dico, quae vulgari sermone bona dicuntur: puta, de rebus corporeis artiumque operibus. quod est igitur vere bonum, id nihilo ulterius indigebit, non magis quam lex, quam veritas, quam benevolentia, quam modestia. ecquid enim horum vel laude fit bonum, vel corrumpitur vituperio? smaragdus num deterior fit, nisi laudatur? quid aurum, ebur, purpura, pugio, flosculus, arbuscula? Animae si perennant, quomodo eas ²¹
ab aeterno ceperit aër? quomodo vero, quae ab aevo tam immenso in ea condita sunt corpora terra capit? sicut enim, hic corpora, ubi ad spatium aliquod temporis in terra permanferint, mutata et dissipata, cadaveribus aliis locum concedunt: ita et animae, in aërem translatae, ubi aliquandiu ibi perstiterint, mutantur, funduntur, succenduntur, in seminalem universi rationem receptae: locumque hoc pacto faciunt aliis intra sedes easdem insuper recipiendis. hoc respondere licebit, si pro concessio sumatur, animas corporibus esse superstites. quin et reputanda est non sepulorum tantum hoc modo corporum multitudo, sed et animalium, quae quotidie tum à nobis, tum à bestiis, comeduntur.

quam

- quam ingens enim horum turba absumitur, et in vescentium visceribus hac ratione quasi sepelitur? et tamen capit haec omnia locus iste, dum partim in sanguinem, partim in aëriam, igneamque naturam mutantur. quatenus est istius veritatis notitia? elicitur ea per distributionem rei in materiam et formam.
- 22 Noli divagari, sed in omni conatu tuo iustitiae ratio habeatur: in omni viso intellectus integer servetur.
- 23 Quicquid tibi convenit, ô munde, convenit et mihi. nihil mihi immaturum vel serum est, quod est tibi tempestivum. fructus instar id est omne mihi, quod tempestates tuae, ô Natura, ferunt. à te omnia sunt, in te consistunt, ad te redeunt. O Urbs amica Cecropis, inquit ille: tu vero non dicturus es, O Urbs amica Jovis? Pauca agas, inquit, si tranquillus esse cupis. an non praestiterat dixisse, quae necessaria sunt agas, quaeque animantis civilis ratio dicat, et quo modo dicat. istud enim non eam duntaxat, quae bona agendo, sed et eam quae pauca agendo comparatur, tranquillitatem producit. pleraque enim eorum quae dicere et facere consuevimus, cum necessaria non sint, si amputaverimus, à negotiis multo vacabit magis, minusque perturbata futura est nobis vita nostra. oportet itaque ad singula sibi suggerere, an non istud ex earum numero est, quae non sunt necessaria? nec actiones tantum, sed cogitationes etiam minus necessariae sunt recidendae. siquidem id agendo fiet,
- 25 ut nec actiones consequantur supervacaneae. Periculum facito, quomodo procedat tibi vita viri boni: eum dico, qui rebus ab universo sibi assignatis acquiescit, et propria actione, quae iusta, affectione, quae
- 26 benevola sit, contentus agit. Illa vidisti? et ista vide. ne te conturbes. simplicem te praestes. peccat aliquis? sibi peccat. boni aliquid tibi obvenit? ab initio tibi, quicquid contingit, ab universo destinatum et fato certo assignatum est. huc summa redit; brevis est vita;

vita: quod instat tempus lucrandum est, considerate
 iusteque agendo. in animo remittendo sobrie te geras.
 Mundus vel est ordine iusto dispositus, vel miscela te- 27
 meraria, congesta quidem ea, sed, ut mundus sit ta-
 men. quid enim? fierine potest, ut in te mundus qui-
 dam sit *et dispositio concinna*, in universo vero incon-
 cinnitas mera? idque rebus omnibus ita *quamquam*
 discretis ac diffusis, conspirantibus *tamen*. Mores ni- 28
 gri, effoeminati, prae fracti, belluini, pecuini, pueri-
 les, stolidi, subdoli, scurriles, perfidi, tyrannici. Si 29
 peregrinus in mundo est, qui ignarus est eorum, quae
 in mundo existunt: perinde certe in mundo peregri-
 nus est, qui ignarus est rerum quae in eodem gerun-
 tur. profugus, qui rationem civilem fugit: caecus,
 qui mentis oculos clausos habet: mendicus, qui alte-
 rius cuiusquam indiget, neque apud se habet quicquid
 ad vitam conducatur. abscessus mundi, qui abscedit,
 seque à naturae communis ratione sejungit, dum eis
 quae contingunt offenditur. hoc enim *quicquid est*,
 profert eadem, quae et te protulit. abscessus civitatis,
 qui animam propriam à rationalium reliquorum *ani-*
ma, quae una omnium est communis, abscindit. Iste 30
 sine tunica philosophatur; ille sine libro: alius quis-
 piam seminudus. panes, inquit, cum desint, rationi
 tamen insisto: mihi vero, inquit alter, cum nec ex
 disciplinae exercitio, qui praebere solet, comitatus
 suppetat, persisto tamen. Quam didicisti artem, eam 31
 diligit, eidemque acquiescit. quod autem vitae re-
 liquum est, *ita* exigit, ut qui Diis tua omnia ex toto
 animo commiseris; nullique homini vel servum vel
 tyrannum te exhibeas. Cogita, verbi gratia, tem- 32
 pora sub Vespasiano *acta*, eadem prorsus omnia, quae
 nunc sunt, deprehendes: nuptias contrahentes, libe-
 ros tollentes, aegrotantes, mortem obeuntes, mili-
 tantes, ferias agentes, mercaturam exercentes, agros
 colentes, adulationi deditos, arroganter pervicaces,
 suspicionibus indulgentes, insidias fruantes, mortem
 ali-

aliquorum expetentes, de rerum statu praesente qui-
 ritantes, amantes, opes congerentes, consulatus, reg-
 nive appetentes. ita transiit, nec jam usquam est illo-
 rum vita. rursus ad Trajani tempora te transferas :
 eadem denuo cuncta comperies. istorum quoque vita
 morte jam commutata est. pari modo tempora alia
 nota peculiari aliqua designata, vel etiam gentes to-
 tas contemplare ; simulque considera, quam multi
 cum in rebus istiusmodi enixe se contendissent, paulo
 post occiderint, et in elementa sua resoluti sint : illi
 vero cum primis sunt memoria recolendi, quos ipse
 noris aliquando se rebus inanibus distinuisse, cum id
 interim facere, quod conditioni propriae consentaneum
 erat, huic firmiter inhaerere, eodemque contentum
 esse, neglexerint. illud etiam istuc meminisse oportet,
 in actione unaquaque eam, quae adhibetur, curam, pro
 rei dignitate ac congruentia esse attemperandam. ita
 fiet, ne quando fastidio corripiaris, si in rebus minoris
 aestimationis, non diutius, quam par est, fueris occu-
 33 patus. Quae fuerunt usitata quondam vocabula, glos-
 sematum loco nunc *habentur*. pari modo et eorum, qui
 quondam celeberrimi fuerunt, nomina, quasi glossemata
 quaedam nunc facta sunt : Camillus, Caeso, Volesus,
 Leonatus : paulo post Scipio, et Cato : tum Augustus et-
 tiam : dein Hadrianus, et Antoninus. evanida enim sunt
 omnia, citoque fabularum instar obtinent : mox et obli-
 vione prorsus obruuntur. atque haec de eis dico, qui
 cum admiratione hominum aliquando claruerunt. cae-
 teri enim statim atque exspiraverint, ignoti ac ne fando
 quidem auditi fiunt. porro quidnam est hoc ipsum me-
 moriam aeternum consequi ? mera vanitas. ecquid est
 igitur, in quod studium conferre par sit ? unum hoc,
 ut mens sit justa, actio socialis, † sermo mendacii ex-
 pers, affectio prompta ad amplectendum quicquid con-
 tingerit, ut necessarium, ut familiare, ut principio fon-
 4 teque istiusmodi profluens. Fato sponte tua te dedas ;
 ei

ei permittens, quibuscunque libuerit rebus te destinet.
 Dieculae fere unius sunt, et quod commemorat et quod
 commemoratur. Hoc jugiter considera, omnia ista
 quae fiunt, mutatione fieri : et assuesce te cogitationi
 isti, nihil aequae diligere universi naturam, ac ea quae
 jam existunt mutare, *et ex eis sic mutatis nova prio-*
ribus similia refingere. feminis enim rationem habet
 quandam quicquid est, ad id quod ex eodem futurum
 est. Vetenim femina ea sola opinari, quae in terram u-
 terumque dejiciuntur, plebejum est nimis. Jamjam
 moriturus es : necdum simplex es, imperturbatus, nihil
 suspicans extrinsecus tibi posse damni afferri, cunctis
 propitius, iuste agere unicam prudentiam ratus. Men-
 tes illorum intuere, et studia etiam, qualia fugiant, qua-
 lia prosequantur. In alterius mente malum tuum non
 est situm : sed nec in mutatione et alteratione *corporis*
animam ambientis. ubi ergo ? in ea nimirum parte tui,
 quae de malis opinatur. ista *malum* nihil opinetur, et
 bene se habitura sunt omnia. etiamsi, quod huic pro-
 ximum est corpusculum, secetur, uratur, suppuretur,
 putrescat, quiescat tamen pars ea quae de istis opina-
 tur. h. e. ne censeat aut malum aut bonum esse, quod
 viro malo bonoque pariter potest obvenire. quicquid
 enim et secundum naturam et praeter eandem viven-
 ti ex aequo contingit, id ipsum neque secundum ne-
 que praeter naturam est. Cogita jugiter, mundum
 esse animalis unius instar, quod materiam unam, ani-
 mamque unam obtineat : item quomodo ad sensum
 hujusce, unum et illum, omnia referantur : unoque
 quasi impetu ferantur universa, et ad omnia produ-
 cenda concurrant : quis denique rerum connexus et
 contextus sit. *Animula es cadaver gestans* ; aiebat
 Epictetus. Nihil mali est rebus mutationem sube-
 untibus : sicut nec boni eis quae mutatione interve-
 niente consistunt. Flumen quoddam et torrens ra-
 pidus est aevum, ex eis quae hic fiunt *consistens*.
 simul

simul enim atque comparuerit quicquam, abripitur; et aliud quidem abripitur, illud vero denuo inferetur.

44 Quodcunque contingit, tam consuetum, tamque notum est, quam aut rosa vere, aut aestate fructus. tale quiddam et morbus, et mors, et calumnia, et insidiae, et quicquid fatuos homines vel exhilarat vel contristat.

45 Subsequentia antecedentibus semper apte annectuntur. neque enim est quasi innumeratio *simplex* rerum à se invicem discretarum, quae necessitate tamen quadam contineantur; sed rationi consentanea connexio; et quemadmodum ea quae in mundo existunt, concinne admodum certo inter se ordine componuntur: ita et quae fiunt, non successionem nudam, sed admirabilem

46 quandam concinnitatem prae se ferunt. Dictum illud Heracliti in memoria semper habeatur; *terrae mors est, aquam fieri; aquae mors est, aërem fieri; aëris vero, ignem fieri*: et è converso. illius quoque meminisse profuerit, qui quo via duceret, oblitus est. quodque plerique à ratione illa dissentiunt, qua cum vel maxime conversantur jugiter, quaque universa administrantur, et peregrina eis videntur, quibus quotidie occurrunt: item nihil tanquam per somnum agendum, dicendumve, siquidem dormientes quoque multa agere, et dicere videimur: sed nec puerorum instar *quicquam agendum b.e.* ex mera traditionis ratione, quia à pa-

47 rentibus sic accepimus. Quemadmodum si Deorum quis praediceret tibi, aut cras, aut summum perendie, morituum te, haud in magno poneret, nisi animi esses abjectissimi, perendie potius quam crastino mori. quantum enim interesset? pari modo nec magni quicquam existimes, ad millesimum annum potius, quam
48 ad crastinum diem. Crebro apud te reputa, quot medici sint mortui, qui super decumbentes, *tanquam conclamatos jam*, supercilia contraxerint: quot mathematici, qui aliorum fata quasi magnum quid *esset id posse*, praedixerint: quot philosophi, postquam de

morte et immortalitate tam multa differuissent : quot strenui bellatores, cum multos trucidassent : quot tyranni, postquam vitae necisque potestatem, tanquam extra mortis aleam positi, diro cum fastu exercuerant : quot etiam urbes, ut sic dicam, intermortuae sint ; Helice, Pompeii, Herculaneum, aliaeque innumerabiles. percurrere itidem quoscunque noveris ipse, qui vice frequenti, alii alios ubi sepelierant, & ipsi tandem elati sunt : quamque exiguo haec omnia tempore contigerint. horum summa huc redit, ut humana omnia semper sic aspicias tanquam quae diurna et vilia sint : quod enim heri mucus fuerat, cras falsura sit aut favilla. utque temporis ideo punctum hoc infecabile naturae convenienter transigas, ac propitius decedas : perinde ac oliva maturitatem adepta ceciderit, † *naturam* quae protulit collaudans, arborique è qua prodiit gratias agens. Promontorii par esto, cui 49 fluctus jugiter cum allidantur, ipsum tamen consistit, undarumque circumfusus sibi aestum compefcit. Infelicem me, *inquit ille*, quod mihi istud contigerit. imo, felicem me quod etiamsi contigerit, nil doleam tamen, nec aut praesentibus frangar, aut futura reformidem. accidere enim ejusmodi quid quisvis poterat : at non quisvis citra animi aegritudinem *casum* ejusmodi tulisset. quamobrem ergo illud infelicitatis potius, quam felicitatis istud *loco habetur* ? num illud hominis infortunium dicis quod naturam humanam sine suo excidere non efficit ? an id autem, ut tibi videtur, naturam humanam sine suo excidere efficit quod non sit praeter ejusdem voluntatem ? quid autem ea velit, non est ut nunc discas. nunquid casus ullus prohibeat te, justum esse, magnanimum, temperantem, prudentem, assentiendi temeritate, errore immunem, modestum, liberum, aut aliud quid eorum, quae ubi affuerint, natura humana sua obtinet universa ? memineris deinceps, quoties inciderit quicquam

quicquam quod ad tristitiam impellat te, decreto hoc
uti: non est infelix casus iste, sed fortiter ferre hoc
50 felicitatis est. Vulgare quidem hoc est, efficax ta-
men ad mortem contemnendam adminiculum, si eos
recolas qui vitae avidi eidem fuerint diu immorati.
quid enim amplius illis, quam immature defunctis
contigit? Omnino jacent alicubi *defuncti et illi*, Ca-
dicianus, Fabius, Julianus, Lepidus, aut si quis alius
hujusmodi, qui postquam multos extulerant, effere-
bantur et ipsi. exiguum enim omnino intercedit spa-
tium; idque per quot *molestias*, cum quibus *homini-*
bus, in quali corpusculo exantlatum? ne ergo pro re
momenti alicujus *habeto*. si enim aevi praeteriti im-
mensitatem adverteris et futuri itidem infinitatem,
quid tandem distabit, triduanus qui fuerit, ab eo qui
51 secula tria transegerit? Via compendiaria semper
incedas. compendiaria est ea, quae secundum naturam
est, in omni nimirum cum dictione, tum actione, ve-
ri rectique curam habere. etenim propositum istius-
modi molestiis militiaeque, sed et dissimulatione omni
atque ostentatione immunem praestabit.

LIBER V.

MANE, cum gravatim exurgis, in promptu sit *tecum hoc modo differere*; ad opus humanum jam expergiscor: num veto aegre feram, si ad ea agenda proficiscor, quorum gratia natus et in mundum productus sum? aut nunquid ad hoc conditus sum, ut stragulis involutum decumbens me foveam? at hoc, *inquis*, oblectat magis. nunquid ergo ad oblectandum te natus es? non autem ad faciendum aut agendum aliquid? an non arbusculas, aviculas, formicas, araneas, apiculas vides, eam quam in mundo stationem obtinent, excolere satagentes? tu *autem*, quae hominis sunt, facere recusas? *et* non properas *potius* ad id, quod naturae tuae convenit? at quiete quoque opus est, *inquis*. est *fateor*; sed quiescendi modum etiam natura praescripsit. praescripsit et edendi atque bibendi: tu vero ultra modum, ultra id quod sufficit, in istis procedis. caeterum in agendo secus te geris, et intra id quod poteras, *contines te*. etenim *vere* temet non diligis. alioqui naturam tuam, quaeque illa vult, diligeres: siquidem artes suas qui diligunt artifices, earundem operibus etiam intabescunt, illuvie inediaque affecti. tu *vero* naturam tuam minoris aestimas, quam tornator tornaturam, aut histrio histrioniam, aut avarus argentum, aut ambitiosus gloriolam. et isti enim, ubi rebus hisce addicti fuerint, nec cibum, nec somnum capere magis expectunt quam ista, ad quae tam enixe feruntur, promoveri: num autem tibi actiones societatem humanam spectantes sordeant magis, quam ut pari industria dignae censeantur? Quam facile est imaginationem omnem vel turbulentam vel inconvenientem ita amoliri

liri et abstergere, ut in summa statim tranquillitate
3 consistas? Nullum aut sermonem aut actionem indignum te censeas, qui naturae fuerit consentaneus: neque avertat ab eo te, quae sequi possit, quorumlibet hominum reprehensio aut vituperatio. sed si dictu factuve honestum fuerit, indignum te ne existimes. habent enim illi mentem propriam, proprioque ducuntur impulsu: quae tu noli attendere, sed recta perge, naturae tum propriae, tum et communi obsecutus. ea-
4 dem enim est harum utriusque via. Per ea quae naturae sunt consentanea incedo, donec occumbens tandem conquiescam, eo expirando, unde spiritum quotidie haurio, eoque recidendo, unde et seminium mei pater, et sanguinem mater, et lac nutrix collegit; unde quotidianum per tot annos cibum potumque accepi, quod calcantem, et ad tam varios usus
5 eo abutentem me sustinuit. Acumen tibi non est, quod sit admirationi cuiquam. multa tamen sunt alia, de quibus dicere nequeas, non esse te *ad ea* aptum natum. haec itaque praesta, quae in te omnino sunt sita, animum sincerum, gravem, laborum tolerantem, voluptatem abstinentem, forte contentum, paucorum indigum, mitem, liberum, luxu alienum, serium, sublimem. an non intelligis quam multa praestare jam possis, ad quae quin habilis sis et aptus, nihil est quod caesere, infra *haec* tamen sponte persistis? num et per conditionis naturalis defectum aliquem obmurmurare, restrictum esse, adulari, corpusculum tuum incusare, assentari, ostentare te, animo tantopere jactari, cogeris? nequaquam, per Jovem; sed his omnibus jam olim licuit tibi esse immunem. hoc tantummodo nomine si notari poteras quod tardiori hebetiorique ingenio natus sis, exercitatione vitium istud corrigere conandum fuerat, hebetudinem tuam neque insuper habendo,
6 neque in eadem tibi complacendo. Est, qui ubi gratum quid alicui fecerit beneficium imputare proclivis

clivis sit. est, qui etiamsi imputare haud ita proclivis sit, pro debitore tamen apud se habet eum cui benefecit, quidque fecerit, novit. est et, qui quid fecerit, quodammodo ne novit quidem; sed viti similis est, quae racemum ubi tulerit, fructumque sibi proprium semel dederit, nihil ulterius requirit. sicut equus ubi cucurrerit, canis venatus fuerit, apes mel confecerit; ita iste ubi benefecerit, non clamore prosequitur, sed ad aliud *ejusmodi opus* se transfert; quemadmodum vitis ad racemos alios denuo suo tempore producendos. in horum ergo numero esse oportet, qui quid faciant, ipsi quodammodo ne intelligunt quidem? ita plane. at hoc ipsum, inquis, quid agas intelligere necessarium est. est enim societatis legem colentis proprium hoc, ut sentiat se secundum legem illam agere; et ut velit etiam, per Jovem, eum quo cum sic agit, id persentiscere. verum est, fateor, quod dicis: veruntamen, quod jam dictum est, si fecius ceperis, ex eorum numero futurus es, quorum priore loco memineram: si quidem et illi rationis specie quadam probabili abducuntur. tu autem, si id quod dixeram recte intelligere volueris, noli metuere, ne hac de causa benefaciendi occasionem ullam sis omisurus. Atheniensium 7 votum erat, *Plue, plue, chare Jupiter, super Anien-sium arva et prata.* aut nihil omnino precari, aut hoc modo simpliciter et ingenue precari par est. Cujus-8 modi illud est, quod dici solet, *Æsculapium* huic vel illi *coordinasse*, ut equitet, ut frigida proluatur, ut discalceatus incedat: ejusmodi quiddam est, et quod huic vel illi *coordinavit* universi natura, ut morbo teneatur, corpore mutiletur, *liberos* amittat, aut aliud tale quippiam. siquidem et ibi *coordinavit* illud, sensum hunc habet, ac si diceretur, hoc ad illud ordinavit, tanquam quod ad ejusdem sanitatem conducat: atque istic pariter, quicquid unicuique contingit, ad illud ordinatur quodammodo quod fato congruum existat.

istat. atque hinc est quod ea convenire nobis dicimus, quomodo lapides quadratos in moenibus aut pyramidibus convenire dicunt artifices, cum sibi invicem scite compositi coaptantur. omnino enim una quaedam est *rerum omnium* compages. et quemadmodum ex cunctis corporibus mundus iste, quo corpus ejusmodi sit, consummatur; ita ex causis universis, quo causa sit ejusmodi fatum, conficitur. intelligunt hoc quod dico etiam rudissimi quique. dicunt enim, tulit hoc illi; *fors nimirum*. hoc itaque illi ferebatur; istudque illi coordinabatur. proinde ita excipiamus ista, quomodo ea solemus, quae Æsculapius praeceperit. multa siquidem et in illis aspera sunt, quae sanitatis spe tamen libenter admittimus. ejusmodi itaque quiddam videatur tibi, eorum quae naturae communi visa sunt, perfectio et consummatio, cujusmodi, est valetudo tua. eodemque modo, quicquid evenerit, quamvis asperius visum fuerit, libens admittito, quandoquidem ad mundi integritatem Jovisque prosperitatem atque felicitatem ferat. neque enim tulisset is, nisi ad universi bonum contulisset. cum nec natura quaelibet quicquam ferat, quod non *ei mundo*, qui ab ipsa administratur, congruens existat. ita duplici ratione diligas oportet, quicquid evenerit tibi. altera, quod tibi natum et tibi coordinatum, et ad te quodammodo affectum est, à causis antiquissimis retro tibi contextum. altera, quod universi gubernatori prosperitatis et consummationis, atque adeo permansionis ipsius procurandae ex parte causa sit. mutilatur enim integrum ipsum, si quid vel minimum abscindas à connexionione et continuitate, ut partium universi, ita et causarum. abscindis autem quantum in te est, quando moleste fers aliquid, tollisque quodammodo. Noli aegre ferre, aut animum despondere, aut stomachari, si juxta decreta recta agere volenti, haud perinde semper successerit. verum, *ubi*
ex.

excussum *aliquando te senseris*, regredere, pluribusque pro officii humani ratione gestis contentus sis, atque illud, ad quod regrederis, fac diligas. nec, tanquam ad paedagogum, ad philosophiam redeas; sed quomodo ad ovum et penicillum, qui oculis laborant, quomodo ad emplastrum alius, alius ad perfusionem, *confugit*. ita nihil deerit ulterius, quod rationis obsequelae conciliet te, sed ei sponte tua acquiesces. illud autem memineris, philosophiam ea sola velle, quae natura tua ipsa velit: tu vero aliud aliquid velis, quam quod naturae tuae convenit. ecquid enim istis blandius fuerit? voluptas autem nonne hac ratione nos fallit? sed vide, gratione fit magnanimitas, liberalitas, simplicitas, aequanimitas, sanctitas. ipsa vero prudentia quid gratius *compereris*, cum facultatem intelligentia scientiaque in te praeditam ejusmodi cogitaveris, quae nusquam impingat, sed in omni re prospere feratur? Res quidem ipsae adeo sunt abditae, ut philosophis haud paucis, nec vulgaribus eis, omnino percipi nil posse visum sit. quin et Stoicis perceptu difficiles admodum videntur. *estque revera* assensus noster omnis labilis et mutabilis. ubi nam enim gentium est, qui sententiam falsus quandoque non mutaverit? ad subjecta jam ipsa si transieris, quam caduca, quam vilia sunt; quacque etiam cinedo, scorto, latroni in possessionem cedere possint. mores autem eorum, quibuscum degis, si adverteris, tales esse comperies, ut etiam gratissimum quemlibet vix sustineas, ut ne adjiciam seipsum etiam vix sustinere quenquam. in hujusmodi itaque caligine ac sorde, tantoque materiae, temporis, motuum, rerumque motarum fluxu, nihil possum comminisci, quod aestimatione studiove dignum videatur. contra potius solari se quemque par fuerit, dissolutionem sui naturalem operiendo, moramque interea haud gravate ferendo, dum duobus hisce acquiescit prorsus; altero

nimirum,

- nimirum, nihil obtingere sibi posse, quod non sit universi naturae consentaneum: altero, in sua esse potestate situm, ut nihil faciat praeter genii Deique sui voluntatem. hanc enim transgredi qui cogat, nullus
- 11 est. Quam ad rem anima nunc utor mea? hoc te jugiter interroga, simulque te percontare; ecquid mihi nunc versatur in parte mei illa, quae principalis dici solet? aut cujusnam ego nunc animam gero? num pueruli? num adolescentuli? num mulierculae?
- 12 num tyranni? num jumenti? num belluae? Cujusmodi sint quae plerisque bona videntur, hinc licet deprehendere. si quid eorum quae revera bona sunt mente quispiam conceperit, puta, prudentiam, temperantiam, justitiam, fortitudinem, ista, inquam, si animo praeconceperit, non sustinebit adjectum huic audire quicquam, quod non rei bonae probe congruat. at vero quae vulgo pro bonis habentur, ubi animo praeconceperit quis, auribus aequis accipiet, facileque admittet, tanquam apte adjectum id, quod à comico quandoque dictum est. ita etiam vulgus hominum differentiae istius habent aliquam notitiam. alioqui enim non offenderet et tanquam dictu indignum repudiaretur, si de illis enunciaretur; cum de divitiis eisque fortunae bonis quae ad luxum pompave ferunt, tanquam apte sciteque dictum admittamus. eas nunc et quaeras licet, utrum in honore habendae, aut in bonis censendae sint res hujusmodi, quibus animo prius conceptis illud commode possit adjici, homini istis instructo prae opulentia sua
- 13 *non suppetere, ubi ventris onus deponat.* Forma consto et materia: harum neutra in nihilum interibit, quemadmodum nec ex nihilo processit. omnis ergo pars mei, mutatione interveniente, in mundi partem aliquam pro ratione sui redigetur. et haec rursus in aliam mundi partem mutabitur: et sic in infinitum. mutationis autem hujusmodi opera et ipse existit, et
- F
qui

qui me genuerant, atque ita retro in aliud infinitum. nihil enim vetat, quo minus hoc dicam, etiam si secundum periodos, finibus certis terminatas mundus iste digeratur. Ratio arsque ipsa rationalis, facultates sunt, quae sibi operibusque suis ipsae sufficiunt. à suo itaque cientur prodeuntque principio; at ad propositum sibi finem recta proficiuntur. unde et recte factorum appellationem sortitae sunt actiones istiusmodi, qua viae rectitudo significetur. Nihil horum hominis esse dicendum est, quod non ad hominem qua homo est, pertinet. ista enim nec ab homine exiguntur, nec pollicetur ea natura humana, nec ad eam perficiendam ferunt. nec proinde in istis consistit, aut naturae humanae finis, aut bonum aliquod quod ad finem hunc conficiendum conducatur. tum siquid istorum ad hominem pertineret, hominis non esset ea despectui habere eisque sese opponere: nec laude dignus haberetur, qui istis minus indigentem se praestiterit. imo ne bonus quidem vir esset, qui sibi horum alicui interdixerit, siquidem ea vere bona existerent. atqui contra, quo quis horum hisque similium plura sibi detraxerit, aut ab aliis detracta aequanimiter sustinuerit, eo melior merito censetur. Talis futura est mens tua, qualia ea sunt quae creberrime cogitaveris. imbuitur enim cogitationibus anima. imbue ergo illam cogitationibus istiusmodi: verbi gratia; ubicunque vivere, ibidem et bene vivere licere. in aula vero vivere licere: ergo et in aula bene vivere dari. et rursus, cujus gratia quidque conditum est, ad id agendum esse conditum; ad quod autem agendum conditum est, ad id ferri: ad quod fertur vero, eo finem suum situm habere: in quo autem finis rei cujusque situs est, eodem utile bonumque ejusdem constare: bonum itaque animantis ratione praediti, societas est. ad hanc enim natos esse nos, supra demonstratum est. an non
enim

enim liquet plane, deteriora quaeque praestantiorum gratia *esse condita*, praestantiora sui invicem? praestant autem inanimatis quidem animata; ex animatis vero quae ratione sunt praedita. Quae fieri nequeunt, sectari insanum est. fieri autem non potest, quin istiusmodi quaedam improbi agant.

17 Nihil cuiquam contingit, quin à natura habeat, ut id ferre possit. aliis eadem contingere, qui vel casum suorum ignari, vel animi magni specimen dare cupidi, immoti illaefque manserunt. indignum est autem ignorantiam et arrogantiam prudentia plus

18 posse. Res ipsae nulla ratione animam attingunt; neque aditum ullum ad eam habent; neque mutare eam, aut movere possunt. ipsa sola sese mutat movetque. qualia autem decreta fuerint, quibus ipsa in se locum dederit, talia facit sibi adventitia quaeque.

20 Alia quidem ratione nobis conjunctissimus est homo; quatenus officii est nostri juvare illos ac sustinere. at quatenus in actionibus debitis obsistunt nobis quandoque, hac ratione inter res medias etiam mihi censetur homo, nihilo minus quam aut sol, aut ventus, aut bellua. haec enim omnia actum impedire mihi possunt. verum conatus aut affectus impedimentum non datur, exceptionis atque circumversionis beneficio. circumvertit enim mens, transfertque effectiois impedimentum omne ad id quod est potius. *ita fit, ut* et quod opus meum hoc inhibet, ad opus conducat; et ad viam conferat, quod

21 viae initae obstabat. Eorum quae mundus complectitur, quod praestantissimum est colito: hoc est autem illud, quod *caeteris* omnibus utitur, quod *reliqua* omnia administrat. pari modo et quod in te praestantissimum est, colito: hoc est autem, quod superiori illi affine est. istud enim est, quod caeteris in te omnibus utitur; et à quo vita tua gubernatur.

22 Quod civitati non est noxium, nec civi nocet. hanc

ad ea omnia regulam adhibe, quibus noceri tibi posse videbitur: si civitati ab hac re nihil nocetur, nec mihi: quin et etiamsi civitati nonnihil inde nocumendi accederet, ne sic quidem succensendum esset civitatem laedenti, sed ostendendum in quo delinquat. Saepe cogita, quanta cum celeritate abripiantur et 23 subtrahantur, quae sunt fiuntque universa, est enim rerum natura instar fluvii cujusdam, qui in jugi sit fluxu: effectiones vero mutationibus continuis, et causae ipsae conversionibus innumeris subjacent: nec quod consistat fere quicquam est. cogita itidem vastum istud utrinque adjacens praeteriti ac futuri temporis immensum, quo conduntur universa. qui igitur non pro fatuo merito habeatur, qui istis vel iustatur, vel cruciatur, vel de re aliqua, quae ad spatium perbreve molestiam exhibeat, quiritatur, quasi diu id fiat? Memineris et naturae universae, cu- 24 jus particulam exiguam admodum obtines; et universi, cujus spatium breve et momentaneum tibi assignatum est; et fati, cujus quantilla es particula? Peccat quis aliquid adversus me? ipse viderit: pro- 25 priam habet dispositionem, operationem propriam. ego nunc habeo, quod nunc habere me vult rerum natura; facioque quod nunc me facere vult natura mea. Quae principatum ac dominium obtinet pars 26 animae tuae, immota maneat, ad levem vel asperum carnis tuae motum: nec se *carni* immisceat, sed circumscribat sese, et intra membrorum limites coerceat affectiones istas. quod si alia ratione se ad mentem subvexerint, quatenus nempe ea corpori unita est, tunc sensui, cum à natura sit, non est obnitendum: sed sistenda partis principalis censura, ne de his tanquam aut bonis aut malis sententiam ullam ferat. Cum Deis vivendum. hoc autem faciet, qui 27 animum exhibuerit ita jugiter affectum, ut rebus sibi destinatis acquiescat; faciatque quaecunque genius ille

ille voluerit, quem sui particulam à se avulsam Jupiter cuique attribuit, praesidem ducemque eidem futurum. hic autem cujusque mens est et ratio. Num succenses ei qui hircum olet? num ei, cui halitum gravem os emittit? quid enim fecerit? ejusmodi os huic, illi alae sunt, ut fieri nequeat quin tale quid ab utroque se proferat. at homo, inquis, ratione praeditus est, potestque si advertat, dignoscere quid delinquat. bene tibi sit. proinde tu quoque, ratione cum sis praeditus, rationali facultate tua eandem in illo excitato, *errorem ostendito, commonefacito*. siquidem enim te audiverit, sanasti eum, nec ira amplius opus jam erit. [nec tragoedus, nec scortum.] Quo modo vivere cogitas *vita mox excessurus*, eodem, si volueris, vivere jam licet. sin id minus permiserint, *quibuscum hic degis*, ex eas licet è vita; ita tamen, ut qui nihil mali passus est. si *fumus molestus est mihi*, discedo. cur hoc momenti alicujus esse videatur? interim vero dum nihil me ad educendum me adigit, liber maneo; utpote quem nemo prohibere possit, quo minus faciam quae velim: velim autem quae et animantis ratione imbuti et ad societatem nati naturae sunt consentanea. Universi mens communionis mutuae amans est. itaque deteriora quaeque praestantiorum causa fecit: praestantiora sibi invicem conciliavit. vides *ut res singulas* ordine justo subdiderit, congesserit, pro dignitate sua suum cuique attribuerit, praestantissimas mutuo sibi invicem consensu devinxerit. *Recole tecum* quo modo te hactenus gesseris erga Deos, parentes, fratres, conjugem, liberos, praecipitantes, educatores, amicos, familiares, famulos; nunquid hactenus adversus horum aliquem, quod minus deceat, quicquam vel facto, vel dicto etiam admiseris. *recole* quoque quae transegeris *negotia*, quibusque sustinendis suffeceris. *cogita* et vitae tuae historiam jam esse consummatam, munereque tuo te jam defunctum. *recole* itidem, quot praecclara videris; quot
volup-

voluptates ac dolores spreveris ; quot pro gloriosis habita neglectui habueris ; quot improbis denique aequum te exhibueris. Quorsum arte instructum ac peritum 3
 quenquam rudes animae imperitaeque conturbent ? verum quaenam est anima perita arteque instructa ? Ea quae principii finisque rerum est gnara, rationisque illius quae res omnes permeat, ac per aevum omne statim periodis universum hoc administrat. Cinis jam- 3
 jam *futurus es*, aut ossa nuda ; nomenque tantum, vel ne nomen quidem *tui*, *superfuturum est*. nomen autem ipsum nihil est aliud quam sonitus *inanis* et echo quaedam. quin et illa ipsa, quae in hac vita tanto habentur in pretio, vana sunt, putida, exilia, canicularum instar invicem rixantium, aut puerulorum secum invicem litigantium, et ridentium modo, mox plorantium. Caeterum fides, modestia, iustitia et veritas, ad coelum, à terra longe lateque patente, *se se contulerunt*. ecquid igitur restat quod te istuc detineat ? siquidem res sensui subjectae, mutari pronae, et consistere nesciae ; sensus ipsi hebetes et imagines falsas admittere proclives : animula ipsa, exhalatio à sanguine emissa : apud eos, qui istiusmodi sint, celebrem esse, inane quiddam. quin ergo exspectas placidus, vel extinctionem tui, vel translationem ? istius tempus donec ob-
 venerit, quid suffecerit nisi ut Deos colas celebresque, hominibus beneficias, sustineas eos eisdemque abstineas ; meminerisque ea omnia, quae extra corpusculi animulaeque tuae terminos consistunt, nec tua esse, nec in potestate tua sita ? Prosperere tibi res tuae sunt 34
 perpetuo processurae, si rite incedere potueris, rectaque methodo et opinari et agere. communia sunt animae ratione praeditae, sive Dei, sive hominis, sive alius alicujus animantis duo ista : alterum, quod ab alia re nulla possit impediri ; alterum, quod in *animi* affectione actioneque iusta bonum suum situm habeat, nec ultra haec quicquam appetere necesse habeat. Si nec aut vitiositas haec mea sit, aut effectum vitiosi- 35
 tatis

tatis meae; nec communitas ea laeditur, cur de re ista ipse differor? communitatem autem quid laeserit? 6 Ne imaginatione ulla temere abripiaris: sed *opis tuae indigis*, prout potes et par est, opem feras. nec si in rebus mediis hisce detrimentum sustinuerunt, ideo laedi eos existimes. nihil enim mali subest. sed quemadmodum fenex discedens alumni turbinem poscebat, cum turbinem tamen, *hoc est, ludicrum quiddam*, esse meminisset: ita et istic te geras. ad rostra ubi declamitans fueris, an oblitus es, homo, haec quidnam sint? memini satis, inquis: verum ea sunt, in quibus isti precium studiumque ponunt. num ergo et te fatuum esse necesse est, *quia illi sunt?* quocunque loco deprehensus, felix esse poteris. felix est autem qui sortem sibi bonam comparaverit; fors vero bona si quid sit quaeras, ea moribus bonis, motibus bonis, bonis denique actionibus constat.

LIBER VI.

Universi materia obsequens est et parere prompta : mens reatrix ejusdem, nullam in se maleficii causam habet : cum malitiam in se nullam habeat ; neque malefacit cuiquam, nec ab ea quicquam laeditur. secundum hanc vero fiunt et perficiuntur universa. Pari loco habeas, frigore rigens, an calore fatus, quod est officii tui feceris : item utrum dormituriens, an somni satur ; male audiens, an collaudatus ; moriens itidem, an aliud quid agens. nam ex vitae hujus officiis, hoc est etiam, quod morimur : et in hoc ergo sufficit, quod prae manibus est rite disponere. Introspecte, caveque ne rei cuiusquam qualitas dignitasve propria te fugiat. Praesentia haec omnia quam citissime mutabuntur ; et vel in exhalationem abibunt, (siquidem unita sit rerum omnium substantia) vel dissipabuntur. Novit mens universi reatrix, quomodo se habeat, quid faciat, et in qua materia versetur. Optimus injuriam ulciscendi modus est, *inferenti* ne sis similis. Hoc uno te oblecta, in eoque acquiesce, ut ab una, quae communitatem juvet, actione, ad alteram transeas, numinis memor. Pars animae principalis se suscitatur, se vertit ; se facit, qualem ipsa voluerit ; quaeque contingunt quaelibet, talia sibi videri facit, qualia ipsa voluerit. Secundum universi naturam perficiuntur singula. neque enim secundum aliam ullam, quae vel exterius contineat, vel interius contineatur, vel † extra etiam quasi appensa sit. *Universum* autem est cinnus

menti quod est superfluum excernere. ecquid est igitur, quod precio aliquo dignum sit? num plausibus excipi? nequaquam. itaque nec linguarum strepitu excipi. quid enim sunt aliud vulgi acclamationes, quam linguarum strepitus? ita cum et gloriolam missam feceris, quid tandem supererit precio dignum? *hoc unum* opinor, secundum conditionis suae rationem, moveri seque sistere, hoc est, ad quod studia *reliqua* artesque nos ducunt. omnis enim ars ad hoc collineat, ut quicquid producit, ad opus illud aptum sit, ad quod productum est. siquidem hoc vinitor qui vites colit, hoc qui equos domat, hoc qui canes curat, intendit. quin et puerorum institutiones et disciplinae ad quid aliud contendunt? istic ergo reperitur quod in precio sit habendum. atque hoc bene si habuerit, nihil aliud quod acquiras, opus erit. non tu defines tandem in precio alia multa habere? nec liber itaque futurus es, nec tibi sufficies, nec perturbationibus immunis eris. etenim necesse erit invidere, aemulari, eos suspectos habere, qui his privare te possunt, eis struere insidias, qui id, quod tu tanti aestimas, possident. omnino necesse erit macerari te, ubi horum tibi aliquid defuerit; et de Diis etiam saepenumero conqueri. at contra mentem propriam si in veneratione ac honore habueris, et tibi gratum id te faciet, et communioni accommodum, et Diis consentientem, dum quaecun-

17 que illi attribuunt ac constituunt, laudas. Sursum, deorsum, in orbem feruntur elementa. virtutis vero motus nulla harum via fertur. sed divinius est quidam, viaque haud facili apprehensu progrediens, prof-

18 pere semper procedit. Quale, *quaeso*, hoc est, quod faciunt *homines*? eos qui eodem secum tempore vivunt, laudare cum renuant; ipsi à posteris, qui eos nec norint unquam nec viderint, celebrari plurimi faciunt. hoc autem idem est prope, ac si quis contristaretur, quia homines prisca encomiis eum non sint

prosecuti. Noli, siquid tibi fuerit effectu difficile, 19
opinari *ideo*, hominem nullum id posse. sed siquid fu-
erit, quod possit quisquam, hominisque sit munus, id
te quoque assequi posse existimes. Inter exercen- 20
dum si quis unguibus lancinaverit, aut capite alliso pla-
gam impeerit, nullam indignationis notam edimus,
nec offendimur, nec tanquam insidiatorem deinceps
suspectum hunc habemus. cavemus tamen nobis ab
eo quantum possumus, sed nec tanquam ab hoste,
aut tanquam suspicaces, verum ita, ut animo pa-
cato declinemus tantum. eodem plane modo et in
reliqua nos vita geramus: ne advertamus illis ani-
mum, quae ab eis, qui *nobiscum in vita* quasi com-
mittuntur, *hujusmodi* multa contingunt. licet enim
illos, ut dixi, cavere et declinare citra suspicionem
ullam aut odium. Si quis convincere me po- 21
terit, palamque mihi facere, quod in re ulla minus
recte vel sentiam vel me geram, laeto lubentique ani-
mo mutabo. sector enim veritatem, à qua nemo un-
quam laesus est. laeditur vero, qui in errore suo et
ignorantia persistit. Ego, quod mei est officii, ex- 22
sequor. reliqua me neutiquam sollicitum habent. aut
enim anima, aut ratione carent, aut aberrantia sunt,
viaeque nescia. Animantibus, adeoque omnibus in 23
universum rebus ac subjectis rationis exortibus, ut-
pote ratione praeditus ipse qui sis, magno liberoque
utaris animo. homines vero, cum rationis sint tecum
participes, tanquam societate tibi conjunctos habeas.
in cunctis vero opem divinam advoces: nec interesse
existimes, quamdiu haec facturus sis: suffecerint enim
sic exactae vel horae tres. Alexander Macedo, e- 24
jusdemque mulio, cum mortui sint, ad idem plane re-
daeti sunt. vel enim in easdem mundi rationes se-
minales recepti, vel in atomos pariter sunt dissipati.
Cogita tecum, quot intra nostrum unumquemque, et 25
tam in corpore, quam et in anima, uno eodemque
temporis momento simul fiant. ita fiet, ne miraculo
sit,

fit, si multo plura, vel cuncta potius quae fiunt, in hoc uno, quem mundum utique vocamus, universo, simul producantur. Si quis te rogaverit, Antonini nomen quomodo scribatur, nunquid cum vocis intentione elementa singula proferres? quid igitur? si irascuntur tibi, num tu vicissim illis succensebis? et non potius literas singulas placide enumerare perges? proinde et istic pari modo memineris, officium omne quasi numeris quibusdam absolvi: quibus observatis oportet te nec perturbatum, nec indignationem alia indignatione pensantem, sed recta pergentem, perficere quod prae manibus est. Crudele quiddam est, non permittere hominibus, ut ad ea ferantur, quae ad se pertinere sibi que conducere opinantur. atque hoc tu illis quodammodo non permittis facere, cum peccare illos aegre fers. feruntur enim prorsus, cum peccant, ad ea de quibus ipsi sic opinantur. verum res, inquis, aliter se habet. tu itaque illos doce, erroremque illis ostende, sed absque iracundia. † Mors finem imponit sensuum impressioni, et affectuum impulsui, et mentis discursui, et obeundo circa carnem ministerio. Turpe est in vitae tuae instituto, prius animam tibi deficere, quam corpus deficiat. Cave ne in mores Caesareos transeas, ne inficiaris: solet enim hoc fieri. itaque serva te simplicem, bonum, integrum, gravem, serium, iusti amantem, pium, placidum, affectu genuino praeditum, in officio praestando strenuum. contende, talis ut persistas, qualem facere te philosophia volebat. Deos verere, homines tuere. brevis est vita. fructus unus hic terrestris vitae istius, dispositio pia, actioque benefica. tanquam Antonini discipulus, *fac quaecunque facis. imitare* constantem illius in rebus rite gestis tenorem, in cunctis aequabilitatem, pietatem, vultus serenitatem, comitatem, gloriae inanis contemptum, in rebus in-

da-

deagendis studium; utque nihil omnino praeterierit, priusquam sedulo considerasset et liquido perspexisset: utque tulerit immerito reprehendentes, nec eos vicissim redarguerit. ut nihil enixe aut festine molitus fuerit: ut delationes non admiserit: ut morum actionumque accuratus explorator fuerit; non conviciator, non meticulosus, non suspiciosus, non sophista. ut paucis contentus, tecto nempe, strato, veste, victu, servitio: ut laborum amans, irasci tardus: eodem loci ad vesperam usque, diaetae tenuis beneficio, manere potis; nec excernere, nisi tempore consueto, necesse habens. adhaec constantiam et aequalitatem in amicitiiis colendis. utque sententiis ipsius libere se opposcentes sustinuerit; gavisus etiam, si quis melius quicquam proferret. denique ut citra superstitionem fuerit religiosus. *haec inquam imitare*, ut probe conscio tibi, sicut illi olim superveniat hora novissima. Expergiscere, teque revoca. et somno ³ excusso, ubi intellexeris, somnia mera fuisse, quae te conturbant, ista vigilans jam denuo intueri, quo modo illa es intuitus, quae in somniis vidisti. Ex ³ corpusculo atque anima consto. corpusculo indifferentia sunt omnia: neque enim res distinguere novit. menti vero indifferentia sunt, quaecunque non sunt peculiaris ejusdem opera. quot vero sunt peculiaris ejusdem opera, haec omnia in potestate sua sita habet: et ex his etiam ea sola *ad eam pertinent*, quae circa id quod in manibus jam est, versantur. futura enim et praeterita illius opera, et ipsa eidem jam sunt indifferentia. Nullus est pedi aut manui praeter ³ naturam labor, dum pes quod pedis est, manus, id quod manus est, faciat. pari modo nec homini, quia homo est, labor *ullus* est praeter naturam, dum id quod hominis est, faciat. si autem praeter naturam
illi

4 illi non est, nec malum est ei. Quanta voluptate
perfunduntur *etiam* latrones, cinaedi, parricidae, ty-
5 ranni? Nonne vides, ut artifices mechanici, e-
tiam si hominibus imperitis quadantenus concedant,
artis tamen suae rationem nihilominus enixe adver-
sus illos tueantur, nec ab ea quicquam abscedere
sustineant? num ferendum ergo, architectum medi-
cumve artis suae rationem pluris facere quam ho-
minem suae, quae est illi cum Diis ipsis communis?
6 Asia, Europa, orbis sunt anguli: mare quodvis or-
bis guttula: Athos *mons*, ejusdem glebula: tempus
instans omne, punctum aevi. parva omnia, caduca,
evanida. proveniunt indidem universa, à mente com-
muni illa *vel directe* profecta, vel per consequentiam
necessariam; etiam rictus leonis, et venena, et no-
xium quidvis, sicut spina, et lutum, quae rerum il-
larum speciosarum ac pulcrarum appendices sunt.
noli ergo ista ab eo quem colis aliena opinari: sed
7 rerum universalium originem tecum perpende. Qui
praesentia videt, cuncta vidit, tum quae ab aeterno
fuere, tum quae in aeternum futura sunt. cuncta
8 enim cognata sunt et uniformia. Perpende tecum
jugiter rerum omnium, quae in mundo sunt, con-
nexionem mutuam, quamque ad se invicem affectio-
nem habeant. sunt enim omnia quodammodo sibi in-
vicem implexa, atque ea ratione sibi invicem amica.
alterum enim alterius consequens est, et per connexi-
onem localem, et per conspirationem mutuam, et
per materiae continuitatem. Quibus destinatus es
rebus, eis te accommoda; et quibuscum *vivere* for-
titus es, homines eos, idque veraciter fac diligas.
Organum, instrumentum, vas quodlibet, si id ad
quod conditum est facit, bene se habet. ibi tamen
opifex, qui condiderat, jam abiit. at in eis, quae à
natura

natura continentur, intus est, ibique residet, quæ
ea condiderat, vis. proinde magis illam vereri oportet; existimandumque tibi, si secundum illius voluntatem te habueris degerisque, omnia tibi ex animi sententia se habere. sic autem et universo ex animi sententia sui habent se sua. Siquid eorum, quæ extra arbitrium tuum sunt, bonum malumve esse præsumpseris, necesse erit, ut ubi istiusmodi vel in malum incideris, vel bono excideris, Deos incuses, oderis homines, qui horum alterutrus tibi vel autores fuerint, vel etiam fore suspicaris. quin et multa inique agimus, dum ad ista contendimus. at si ea sola, quæ arbitrii sunt nostri, bona malaque censuerimus, nulla jam supererit amplius causa, aut Deum incusandi, aut inimicitias adversus hominem quenquam gerendi. Ad unum eundemque effectum operam conferunt universi suam, alii scientes ac intelligentes, alii effectiōnis inscii. quomodo dormientes quoque Heraclitus, opinor, operarios esse dixit, et ad ea quæ in mundo aguntur, operas conferre. alius vero alio modo operam confert. ex abundanti vero et is qui quiritatur, et qui in adversum nititur, et qui ea quæ sunt, tollere conatur. nam et sic affectis mundus opus habebat. proinde cogita tandem, quorum in numerum te referas. siquidem rector ille universi omnino te probe utetur, teque in operariorum operasque mutuas conferentium partem recipiet. tu vero cave pars ejusmodi sis, qualis in fabula vili et ridiculus versus ille, cujus meminit Chrysippus. Nunquid Sol pluviae munus ambit, aut telluris Æculapius? quid sidera ipsa, nonne diversa quamvis sint, ad unum tamen idemque efficiendum operas mutuas conferunt? Siquid de me eisquæ quæ mihi sunt obventura Dii consuluerint, omnino bene consulerunt. etenim consilii expertem Deum nec cogitare facile

facile fuerit. ut autem male mihi facerent, ecquid eos impelleret? ecquid enim vel illis ipsis, vel universo, cujus praecipuae curam gerunt, inde accederet? quod si de me speciatim nihil consuluerint, at de rebus universi saltem omnino consuluerunt; quibus et mea cum consecutione necessaria cohaereant, amplecti haec debeo eisque acquiescere. sin de nulla prorsus re consilia ineunt, quod tamen impium est credere, quorsum tunc immolemus, supplicemus, juremus, alia faciamus, quae facimus singuli, tanquam si Deos praesentes et conversantes nobiscum habeamus? at si de nulla re, inquam, nostra consilia ineunt; quidni egomet mihi consulam? mihi autem deliberatio competit, de eo quod conducat *mihi*. conducit vero unicuique, quod est constitutioni et naturae ipsius consentaneum. porro natura mea rationalis et civilis est: civitas et patria qua Antoninus Roma; qua homo, mundus. hisce civitatibus quae utilia, et

45 mihi sunt bona. Quaecunque unicuique contingunt, universo conducunt. hoc sufficere poterat. sed et illud adjiciatur, quod in universum observatione habita deprehendes, quicquid alicui *conducit*, etiam aliis *conducere*. conducibilis vero vocabulum in sensu communi nunc sumatur, cum de rebus mediis adhibetur.

46 Quemadmodum afficere te solent ea quae in theatro locisque ejusmodi repraesentantur, ut eadem semper uniformiter exhibita, spectandi satietatem pariant: eodem modo et in vita tota sis affectus. universa enim sunt fursum deorsum eadem, et ex eisdem. quo-

47 usque igitur? Istud jugiter cogita, omnis generis, omniumque tam studiorum, quam et nationum homines, mortem obiisse. descende hoc modo usque ad Philistionem, Phoebum, Origanionem. tum ad alias classes te transfer. eo nimirum nos concedere

H

oportet,

oportet, quo tot oratores disertī, tot philosophi venerendi, Heraclitus, Pythagoras, Socrates; tot heroes prisci, tot hos secuti imperatores, tyranni: Eudoxus insuper, Hipparchus, Archimedes; alia acuta, sublimia, industria, versuta, arrogantia ingenia: ipsi vitae hujusce caducae et in dieculam durantis subfannatores, qualis Menippus, illiusque similes. hos omnes jam olim occubuisse memineris. at ecquid inde illis mali? ecquid et illis, quorum ne nomina quidem supersunt? unicum ergo istic est, quod sit plurimi faciendum, ut veritatem justitiamque colens ipse, cum mendacibus injustisque benevole degas. Oblectare te siquando libuerit, virtutes eorum, qui 48 tecum vivunt, cogita; hujus industriam, illius modestiam, alterius liberalitatem, alterius aliam aliquam. nihil enim animum oblectat magis, quam virtutum imagines in moribus eorum qui una degunt nobiscum exserentes se, et, quam fieri potest confertissime, mentis oculis se ingerentes. in promptu itaque sint tibi. Nunquid quod tot pondo, non 49 autem trecentorum sis, aegre fers? nec itaque, quod tot annos, non autem plures, victurus sis, *aegre feras*. sicut enim staturae, sic et temporis, quantum assignatum est tibi, tanto contentus sis oportet. Aliis *quae iusta sunt*, persuadere an- 50 nitamur. sed invitis etiam facito, quod justitiae ratio exegerit. quod si quis vi adhibita obstiterit tibi, tu ad aequanimitatem et tranquillitatem te transfer, eoque quod obstat ad virtutis alterius exercitium fac utare. memineris etiam, quod cum exceptione opus aggrediebare, nec id appetebas, quod fieri non potest. quid ergo? conatum istiusmodi. hunc autem assequeris, etiamsi ea quae conatus fueras, non fiant. In actione aliena ambitiosus bonum suum situm opi- 51 natur: in passione sua voluptuarius: in actione sua vir

52 vir prudens. Licet de re hac vel illa nihil opinari,
 atque ita animi perturbationem omnem effugere. ne-
 que enim habent in se res ipsae vim ullam iudicia
 53 nostra eliciendi. Affuesce eis quae ab alio dicuntur
 animum sedulo adhibere, et quantum poteris dicentis
 54 animo penitus interesse. Quod examini non con-
 55 ducit, nec api conducit. Si gubernatori nautae,
 medico aegroti maledicerent, ecquem alium auscul-
 tarent? aut quo modo exsequerentur illi, quod na-
 vigantibus salutem pareret, aegrotantibus sanitatem?
 56 Quam multi eorum, quibuscum in mundum intra-
 57 veram, ex eodem jam excefferunt? Aurigine af-
 fectis mel amarum videtur; à cane rabido morsis,
 aqua formidabilis: *contra* pueris pila pulchrum quid.
 quare igitur cuiquam succenses? an minus posse pu-
 tas mentis errorem, quam apud arquatum bilem, a-
 58 pud lymphaticum virus? Quo minus secundum
 naturae tuae rationem vivas, nemo te coëgerit. prae-
 ter rationem vero naturae communis nihil tibi con-
 59 tingerit. *Perpende tecum*, quales sint quibus placere
 cupiunt *quam plurimi*, et quarum rerum potiundi
 causa *id velint*, quibusque officiis *ista demereantur*.
 item quam cito aevum omnia condet, quotque etiam
 res jam condiderit.

LIBER VII.

QUID est vitiositas? hoc, quod saepe vidisti. ¹ in omni casu occurrat idem, hoc est quod saepe vidi. omnino sursum deorsum eadem deprehendes, quibus refertae sunt historiae priscae, mediae, praesentes; quibus civitates atque familiae scament. nihil est novi. consueta et caduca sunt omnia. Dogmata in te aboleri, quo modo poterunt, nisi cogitationes his congruae exstinguantur? quas resuscitare tibi, quoties libuerit, licet. possum de re ista, quod oportet, opinari. si possum, quid perturbatur mihi animus? nihil quicquam ad mentem faciunt, quae extra mentem sunt sita. hoc modo sis affectus, et rectus consistis. reviviscere tibi licet. res ipsas intueri prout prius vidisti: hoc est enim reviviscere. Pompae studium inane, fabulae scenicae, greges, armenta, velitationes, catulis projectum officulum, offula in piscinam immissa, formicarum aerumnae et bajulationes, muscutorum perterritorum discursus, sigillaria verticillis cita. *hoc genus sunt externa cuncta.* in his igitur benevolum placidumque consistere par est, non autem inolescere: intelligere nihilominus, tanti quemque esse, quanti illud est in quo studium posuerit. In sermone, eis quae dicuntur; in ⁴ conatu omni, eis quae fiunt animum advertere oportet: et in altero quidem, quid designetur; in altero vero, quorsum referatur, considerandum. Sufficitne ad istud mens mea, necne? si sufficit, ea ⁵ tanquam

- tanquam instrumento ab universi natura mihi dato ad hoc efficiendum utor: si non sufficit, aut opus illi concedo, qui me melius id efficere potest, nisi aliter ad officium meum pertinuerit; vel quod possum facio, eo adscito qui mentis meae opera usus id possit, quod ad societatem humanam est hoc ipso tempore tempestivum ac utile. quicquid enim, vel per me, vel cum alio fecero, ad id duntaxat tendere fas est, quod est societati utile et congruum.
- 6 Quam multi qui celebres admodum olim exstiterent, oblivioni nunc sunt traditi? quam multi etiam eorum, qui istos celebraverant, jam olim penitus aboliti sunt? Auxilii ne te pudeat. hoc est enim tibi propositum, ut quod est muneris tui facias, quomodo militi in dimicatione murali. quid ergo, si ad propugnaculum ascendere solus, quia claudus es, nequeas, ab altero vero adjutus possis? De futuris sollicitus ne sis. accedes enim ad ea, si ita necesse fuerit, ratione instructus eadem, qua nunc ad praesentia uteris.
- 9 Omnia sunt sibi invicem implexa, et vincula quodam sacro sibi invicem sic devincta, ut nihil alterum ab altero sit alienum. coordinantur enim simul, eundemque mundum cohonestant. etenim et mundus unus, et Deus unus est in omnibus, et † materia una, et lex una; ratio nempe animantium intelligentium omnium communis, et veritas una. siquidem et perfectio una animantium sibi invicem congenerum, ejusdemque rationis participum.
- 10 Materiale omne, in universi substantiam quam celerime evanescit: * caussale omne, in universi rationem non minus cito resorbetur; memoria denique rei cujusque pari celeritate in aevo quasi desossa sepelitur.
- 11 Animalis ratione praedito eadem actio est, 12 et secundum naturam, et secundum rationem. Aut 13 rectus, aut erectus *sis*. Quomodo se habent in continuis corporis membra, eodem se habent in dissitis quae

quae ratione sunt praedita, cum ad mutuas rei eidem
 conficiendae operas conferendas nata *sint utraque*. con-
 sideratio haec animum tuum magis attinget, si te fre-
 quenter sic allocutus fueris, membrum sum ego com-
 pagis istius quae ex ratione praeditis componitur. sin
 partem duntaxat esse te dixeris, homines ex animo
 nondum diligis : hoc ipsum benefacere per se nondum
 oblectat te : adhuc tanquam quod fieri deceat tan-
 tum facis, nondum perinde ac si tibi ipsi benefacias.
 Quicquid voluerit, eis extrinsecus accidat, quae ca- 14
 sibus istiusmodi affici possunt. ipsa enim, quae affec-
 ta sunt, conquerantur, si velint. ipse nisi malum cen-
 suero id quod contingit, nondum sum laesus. in me
 autem situm est, nihil tale opinari. Quicquid vel 15
 fecerit vel dixerit quisquam, probum esse me oportet.
 haud aliter, quam si aurum aut smaragdus aut pur-
 pura ita jugiter diceret, quicquid fecerit dixeritve
 quisquam, smaragdum esse me oportet, nitoremque
 meum retinere. Mens an non ipsa perturbat 16
 se ? verbi gratia, an non ipsa in formidinem, in moe-
 stitiam impellit se ? an non se ipsa cupiditate incendit ?
 alius quis si terrefacere eam aut contristare pos-
 sit, faciat. in ipsius voluntate situm est, ut ne ad mo-
 tus istiusmodi opinando se commoveat. corpusculum
 ne quid patiatur, sibi curae habeat, si possit ; et
 quando patitur quicquam, conqueratur : animula ve-
 ro, quae timet, quae dolet, quae super his omnino
 aliquid opinatur, nihil horum patietur, nisi si ipse in
 iudicium istiusmodi demiseris. nullius rei alterius per
 se indiga est mens, nisi ipsa sibi indigentiam creaverit.
 eademque ratione et perturbatione et impedimento
 omni immunis, nisi ipsa se perturbaverit aut impedi-
 verit. Felicitas est bonus genius, sive mens bona. 17
 quid igitur facis hic, o phantasia ? facesse hinc, per
 deos, uti accessisti : nihil enim opus te habeo. more
 antiquo accessisti. nec succenseo tibi tamen : facesse
 tantum.

- 18 tantum. Cur mutationem quis metuat? ecquid enim fieri potest absque mutatione? ecquid autem aut gratius aut familiarius universi naturae? ipsae num balneo uti poteris, ni ligna mutationem subeant? num nutriri, ni edulia itidem mutantur? nunquid aliud utile quicquam perfici, nisi interveniente mutatione? an non vides simile quiddam esse et mutationem tui, nec universi naturae minus necessarium?
- 19 Per mundi substantiam, tanquam per torrentem, corpora transeunt universa, ipsa universo, prout membra sibi invicem nostra, coalita et eidem coöperantia. quot Chrysippos, quot Socrates, quot Epicтетos jam dudum absorpsit aevum istud? idem tibi de quovis tum homi-
- 20 ne, tum re succurrat. Hoc unum me sollicitum habet, nequid ipse faciam, quod hominis conditio vel
- 21 minus velit, vel secus velit, vel nunc nolit. Instat tempus, quo tu omnium oblitus eris; instat, et
- 22 quo omnes tui. Hominis est, etiam eos qui offendunt, diligere. hoc fiet, si una succurrat tibi, tum esse tibi cognatos, tum inscios invitosque peccare: adhaec, paulo post utrosque vestrum morti concessuros; prae omnibus denique, nihil eos te laesisse. neque enim mentem tuam deteriorem facere possunt,
- 23 quam prius fuerat. Universi natura ex communi rerum omnium materia, tanquam è cera, nunc equuleum effingit; quem mox denuo diffingit, ejusdemque materia ad arborem producendam abutitur; tum ad homuncionem, dein ad aliud quidpiam. horum autem quodlibet ad breve temporis spatium subsistit. istis autem, sicut arcae, dissolvi nihilo magis
- 24 molestum est, quam compingi primo fuerat. Torvitas vultus est valde praeter naturam, ubi ei saepius assueverit quis, immori solet; vultusque decor ita inde exstinguitur, ut denuo reaccendi omnino nequeat.

queat. ex hoc ipso autem intelligas licet esse praeter rationem. siquidem enim *ita vultum quis obfirmaverit*, ut peccati sensus omnis aufugerit, quorsum homo sic affectus vitam protrahat amplius? 25

Quaecunque vides universa mox est mutatura universi rectorix natura, aliaque ex eorum materia effectura, et ex horum rursus alia, ut mundus perpetim renovetur. Cum adversus te quicquid 26

peccaverit quis, considera statim, quid bonum malumve esse ratus id egerit. hoc enim perspecto, misereberis illius, nec aut miraberis, aut succensebis. forsitan enim vel idem illud, quod ille, vel aliud quidpiam ejusmodi, ipse bonum esse opinaris. *hoc si fuerit*, et illi te ignoscere oportet. sin ejusmodi nec bona nec mala censueris, ex errore animi delinquentem aequanimiter feras. Non tam quae 27

desunt tibi, quam quae adfunt, cogita. ex his autem selige quae gratissima sunt tibi, quo reputes tecum quanto cum studio ea, ni jam adessent, tibi requireres. cave tamen interim, ne dum istis lubenter acquiescis, eo in pretio habere assuescas te, ut si quando deesse contigerit, turberis. In temet con- 28

volutus esto. mens etenim rationalis ita est natura comparata, ut sibi sufficiat ipsa justa agens, et hoc ipso nata sibi tranquillitatem. Imaginationes ab- 29

sterge. affectuum motus compesce. tempus praesens circumscribe. dignosce, quicquid vel tibi vel alii cuiquam contingit. rem subjectam quamque divide et partire in formam et materiam. horam novissimam cogita. quod alteri peccatum est, ibi, ubi exstitit, relinque. Eis quae dicuntur, animum simul in- 30

tende: in ea quae fiunt faciuntve, mente altius descende. Exorna te simplicitate, modestia, af- 31

fectu adversus res medias indifferenti. genus humanum

manum dilige. Deo obsequere.

— *Certa*, inquit ille, *decurrunt omnia lege.*

quid vero si elementa sola? meminisse suffecerit, lege
 certa pleraque ferri, aut paucis saltem duntaxat ex-
 32 ceptis. Ad mortem quod attinet, siue fuerit dis-
 sipatio, siue in atomos redactio, siue exinanitio; vel
 33 *est* extinctio vel translatio. De dolore *sic habeas.*
 si ferri non potest, interimit: si diutius duraverit, ferri
 potest. mens interim opinionis ope tranquillitatem
 servat suam; nec deterior quicquam *inde* fit pars ani-
 mi princeps. corporis vero membra, quae dolore sunt
 34 afflicta, ipsa, si quid possunt, de eo statuunt. Quod
 ad gloriam, animos eorum à quibus, *ea expetitur*, con-
 sidera, et qualia tum fugiant, tum et sectentur. *illud*
item dispice, sicut arenarum cumuli, alii aliis superin-
 gesti, priora abscondunt; perinde in vita contingere,
 ut antegressa à succedentibus quam celerrime abscon-
 35 dantur. Platonis dictum. cui igitur animus subli-
 mis fuerit, quique et tempus omne, et substantiam
 omnem contempletur; nunquid huic magnum quid-
 dam putas posse videri hominis vitam? fieri, inquit,
 non potest. neque mortem igitur grave quid reputa-
 36 bit. minime vero. Antisthenis illud. male audire,
 37 cum benefacias, regium est. Indignum est, vultum
 animo obsequentem, pro ejus imperio conformare et
 componere semet; ipsum autem animum ad sui ipsius
 arbitrium non conformari et componi.

38 *Nam neutiquam hominem rebus irasci decet:*

Nil quippe curant ipsae.

39 *Diis leto exemptis ac nobis gaudia dones.*

40 *Spicas velut frugiferas, sic vitam meti:*

Ut hic sit, ille non sit.

Si me meosque liberos Dii negligant,

41

Hujus etiam constat ratio.

Æquum bonumque a me est.

42

Lamentantibus ne collamenteris, neve commovearis. 43
Platonis ista. ego huic responsum hoc, justumque il- 44
lud, referrem. parum recte censes, mi homo, si ho-
minem, qui vel ullius sit usus, existimas mortis vitae-
que discrimen in numero aliquo habiturum; nec
hoc duntaxat consideraturum, id quod agit, justum
an injustum, hominisque probi an improbi sit. E- 45

jusdem. Sic enim se revera habet, viri Athenienses;
quocunque loco semet collocaverit quis, statum eum
sibi optimum ducens, aut à principe fuerit collocatus,
eum hunc tueri (uti mihi videtur) oportet, etiamsi
cum discrimine conjunctum id sit, nec ullius rei cu-
jusquam, ne mortis quidem, prae eo quod est turpe,
rationem habere. *Ejusdem.* Verum, ô bone vir, 46
illud videris, an non aliud quid generosum esse bo-
numque existat, quam servare et servari. neque e-
nim hoc est, quod, vir vere qui sit, tantopere expe-
tere debeat, ut temporis tantundem vivat; neque vi-
tae oportet avidum esse; sed istis Deo permixtis, et
mulierculis etiam fide habita, fieri non posse ut fa-
tum quisquam quoquo modo effugiat; hoc deinceps
ei perpendendum, quomodo tempus hoc, quo victu-
rus sit, quam optime exigit. Astrorum cursus con- 47

templare, tanquam una cum illis circumactus. ele-
mentorum etiam mutationes mutuas animo jugiter re-
volve. istiusmodi enim cogitationes vitae hujus ter-
restris fordes expurgant. Praeclarum est et Plato 48
nis illud. quin et de hominibus sermonem instituen-
tem, contemplari oportet, quasi de specula quadam
desuper, terrestria quoque ista, per coetus, exerci-
tus, agriculturas, nuptias, inducias, ortus, mortes,
fori

fori tumultus, loca deserta, barbarorum gentes varias, festa, funera, nundinas, miscelam omnigenam, *mundumque* ex rebus contrariis conflatum et instructum. Praeterita recole, totque imperiorum mutationes. inde licet et futura prospicere. ejusdem enim generis omnino futura sunt; nec possunt eorum quae nunc fiunt modulum transgredi. proinde par est, per annos quadraginta vitam perlustrare humanam, atque per annorum decem millia. quid enim amplius sis visurus?

50 *Retroque meant, quae terra dedit
Iterum ad terram; ac quod ab aethereo
Venerat ortu. coeleste poli
Repetit templum.*——

aut hoc est atômorum invicem implexorum dissolutio,
aut elementorum sensus expertium dispersio.

51 *Potu, ciboque atque id genus cupediis
Cursum moramur, cita mors ne nos obruat.
Divinitus at spirantem auram
Pati necesse est cum labore et lacrymis.*

52 Est quisquam te luctae peritior. at *vide* ne liberalior,
sit ne modestior, ne ad casus quosvis obsequentior,
53 ne adversus aliorum errata placidior. Ubicunque
effici poterit opus ullum secundum rationem eam,
quae mortalibus est cum Diis ipsis communis, nihil
ibi potest esse grave. ubi enim fructum consequi licet
actionis prospere fluentis, et juxta conditionis pro-
priae naturam progredientis, nulla ibi superest damni
54 suspicio. Omni loco omnique tempore, in te fi-
tum est, et in casu praesenti pie acquiescere, et cum
hominibus praesentibus secundum jus fasque versari,
et visa praesentia perite explorare, nequid incom-
55 pertum clam subrepat. Nolito aliorum mentes

circumspicere, sed eo recta intueri, quo natura te ducit; natura, *inquam* universi, in eis quae tibi contingunt, et tua etiam, in eis quae tibi sunt agenda. illud autem est unicuique agendum, quod est conditioni ipsius consentaneum. porro, condita sunt, reliqua quidem rationalium gratia, quemadmodum et in re omnia alia, deteriora praestantium; rationalia vero sui invicem. itaque in hominis natura primum ac praecipuum est societatem colere; secundum, corporis affectionibus neutiquam succumbere. est enim hoc motus rationalis et intellectualis proprium, circumscribere semet, et nec sensus nec affectus motibus unquam superari: animalis enim uterque est. vis autem intellectualis principatum sibi vendicat, nec ab eis in ordinem redigi patitur. jure quidem. etenim *intellectus* natus est eis omnibus uti. tertium in natura rationali est, lapsu et errore immunem esse. his igitur adhaerens mens recta procedat, habetque quicquid suum est. Tanquam 56
vita jam functus, ejusdemque munere defunctus plane, quod reliquum est tanquam ex abundanti, naturae convenienter fac vivas. Id solum diligas, 57
quod obvenit, et à fato destinatum est tibi. ecquid enim magis est congruum? In omni casu eos 58
ob oculos habeas, quibus eadem cum contigissent aegre tulerunt, pro insueto habuerunt, quiritati sunt. at ubi tandem jam illi? nusquam plane. cur tu igitur horum similis esse velis? aut cur non potius motus alienos eis relinquas, qui his alios afficiunt et afficiuntur ipsi; ipse totus in hoc intentus, quo modo casibus istiusmodi utare? etenim recte uti poteris; *virtutisque* materiam tibi suppeditabunt. tu tantum attende tibi, atque in omni actione tua bonum praestare te velis. denique in utroque horum memineris, medium quiddam esse illud, circa quod actio versatur. Introspecte te. intus est boni fons, qui 59
perren-

60 perrenniter scatebit, si jugiter foderis. Corpus
etiam fixum esse oportet, ut nec motu, nec gestu, te-
mere jactetur. quale enim in vultu specimen sui ex-
hibet mens, dum scite eum atque decenter compo-
nit; tale quiddam et in toto corpore exigitur. cae-
61 terum ista citra affectationem sunt observanda. Ars
vivendi est luctatoriae quam saltatoriae similior: *cum*
in hoc sit posita, ut adversus contingentia improvisa
in procinctu semper quis ac immotus consistat.
62 Crebro tecum perpende, qualesnam sint à quibus pro-
bari et praedicari velis, qualique sint mente praediti.
ita neque aut incusabis eos, ubi impingunt inviti, nec
approbationem eorum expetes, si opinionis affectuum-
63 que fontes quos habeant, perspexeris. *Omnis anima*,
inquit ille, *veritate privatur invita*: quin et justitia
pariter, et temperantia, et aequanimitate, et hujusmo-
di quavis virtute. hoc jugiter meminisse cum primis
64 necessarium est. eris enim erga omnes mitior. In do-
lore omni hoc praesto sit, nec turpem eum esse, nec
mentem gubernatricem facere deteriore. neque enim
eam, aut quatenus materiale quiddam, aut quatenus
societatis est studiosa, corrumpit. in plerisque vero
horum Epicuri illud tibi adsit, nec intolerandum nec
aeternum esse, si terminorum memor fueris, nec opi-
nionem adjeceris. illud etiam memineris, multa tae-
dio nos afficere, quae non advertimus eandem quam
dolor rationem habere, verbi gratia, dormire, *quan-*
do vigilare libet, aestu affici, fastidio laborare. quo-
ties ergo horum aliquid aegre fers, dic tibi, dolori
65 succumbere te. Cave erga inhumanos sic affici-
66 aris, quomodo ipsi erga homines solent. Unde
constat nobis Socratem clara fuisse reliquisque prae-
stantiore indole? neque enim hoc sufficit, quod mor-
tem gloriosissime oppetebat; aut quod cum sophistis
acutissime diserebat; aut quod in frigore summo
pati-

patientissime sub dio pernoctabat; aut quod Salaminium illum sistere iussus, resistere generosissime malebat; aut quod per compita fastuose incedebat; quod tamen an verum fuerit merito dubitaveris. verum illud considerare oportet, quo modo affectam animam habuerit Socrates. utrum hoc contentus agere poterat, quod in rebus humanis iustus, in divinis pius existeret, nec malitiae cujusquam frustra indignatus, nec cujusquam inscitiae assentatus, nec ab universo assignatum quicquam, aut tanquam peregrinum quid excipiens, aut tanquam intolerandum sustinens, nec carunculae affectionibus mentem passus coaffici. Non 67
ita commisit natura compagem tui, ut tibi nequeas terminos figere, et quae tui sunt muneris per te exsequi. omnino enim fieri potest, ut divinus homo quis sit, et ignotus tamen cunctis degat. hoc semper memineris; sed et illud, paucissimis ad beate vivendum opus esse, quodque etiamsi desperes dialecticae aut naturalis scientiae peritiam, nihil esse tamen quod animum despondeas, quasi liber et modestus fieri nequeas, et communitalis cultor, et obsequens Deo. Vi omni im- 68
munem, in summa animi hilaritate, vitam transigere licet, etiamsi quae libuerit adversus te vociferentur homines universi, etiamsi massae istius corporeae coalitae et circumdatae tibi membra ferae discerpant. quid enim obstat quo minus inter haec omnia mens tranquillam se servet, de rebus circumstantibus verè judicet, objectisque commode utatur? ut iudicium occurrenti ac irruenti rei cuivis dicat, hoc es revera, etiamsi opinione aliusmodi esse videaris: usus dicat eidem, Te quaerebam. etenim semper mihi praesens res omnis materiam praebet virtutis rationalis et socialis, artisque prorsus vel humanae vel divinae *exercendae*. siquidem quicquid contingit, vel ad hominem spectat vel ad Deum, nec aut novum est

est aut tractatu difficile, sed familiare et facile.

9 Hoc in se habet morum perfectio, quod diem omnem tanquam novissimum exigit, nec aut festinat, aut torpescit, aut simulate quicquam agit. Dii,

immortales cum sint, non aegre ferunt tamen, quod per aevum tam immensum ipsos oporteat omnino, tot talesque qui sint, improbos jugiter sustinere. imo quod amplius est, omnimodam horum curam gerunt. tu vero, qui mox es desiturus, *malos tolerando defetisceris?* idque cum ex eorum ipse sis numero.

11 Ridiculum est malitiam cum tuam, quod potes, non effugias, fugere te *velle*, quod non potes, alienam.

12 Quicquid intellectualis socialisque facultas, nec ad intellectum nec ad usum socialem facere deprehenderit,

13 id ipsum inferius se merito judicat. Ubi bene tu alicui fecisti, et beneficio ille affectus est, quid stultorum instar tertium quippiam ultra haec quaeras, puta, benefici hominis existimationem, aut beneficii

14 accepti remunerationem? Emolumentum capiendo nemo defatigatur. atqui emolumentum est actio omnis naturae consentanea. noli ergo defatigari emolumentum in eo capiendo, quod alteri praestas. Ad

15 mundum condendum universi natura olim se intendit. nunc vero, aut quicquid sit, consequentiae necessariae lege certa producitur, aut principalia etiam illa, ad quae mundi mens peculiariter intenta est, ratione nulla gubernantur. in multis tranquilliozem fecerit te, hoc in memoria si habueris.

LIBER VIII.

HOC etiam ad inanis gloriae studium minuen-
dum conducit, quod vitam totam, eam sal-
tem quae à juventute hætenus transiit, non
potes praestare philosophice ductam. siquidem cum
aliis haud paucis, tum et tibi ipsi compertum est, à
philosophia longe te abesse. conturbatae sunt itaque
rationes tuae: neque adeo aut facile est tibi philoso-
phi existimationem comparare; et vitae etiam insti-
tutum adversatur. proinde si vere perspexisti in quo
res ipsa sita sit, missa existimatione, in hoc duntaxat
incumbe, ut vitae quod superest, quantulumcunque id
fuerit, pro naturae tuae ductu ac dictamine transigas.
tu itaque illa quid velit, intuere, nec te aliud quic-
quam molestum habeat. etenim expertus jam es, per
quam multa divagatus vitam bonam beatamque nus-
quam inveneris; non in syllogismis, non in divitiis,
non in gloria, nec in voluptate, nec ullibi. in quo-
nam ergo consistit? in eis faciendis quae exigit natura
humana. at haec quomodo quis faciat? si decreta
nactus sit, à quibus appetitiones actusque *istiusmodi*
profluunt. quaenam, *inquis*, decreta? de bonis malif-
que, ut nihil nimirum homini bonum censeat, quod
non justum, temperantem, fortem, liberalem faciat,
nihil malum, quod non istis contrarium. In omni
actione interroga te, quomodo ista mihi sese habet?
num futurum est, ut ejus poeniteat me? prope adest
tempus, quo moriturus sum, omniaque mihi transi-
tura. quid ergo expeto ulterius, si illud quod im-
praesentiarum ago, opus sit animantis rationalis, soci-
alis, eademque cum Deo ipso lege agentis. Alex-
ander, Cajus, Pompejus, quid ad Diogenem, Hera-
clitum, Socratem? isti siquidem res ipsas perspectas
habe-

habebant, † formasque earundem et materias. atque hoc modo instructae erant mentes horum. illis vero, de quam multis sollicitos esse necesse fuit? quam multis rebus inservire? Eadem nihilominus facturos *memineris*, etiamsi tu te ruperis. In primis ne commovearis. *obveniunt* enim secundum rerum naturam universa: ipse autem paulo post, nullus, nusquam futurus es: quomodo et Hadrianus, et Augustus. tum rem ipsam penitus intuitus, eam in se considera. simul memineris, probum esse te oportere. quod autem hominis à te natura exigit, hoc constanter facito, quodque iustissimum videbitur, loquitor; placide duntaxat, modeste, citraque dissimulationem. Universi natura hoc solenne habet; quae istuc existunt illo transferre, res mutare, hinc tollere, illic deponere, omnia vices has subeunt: usitata sunt omnia, ut metuendum non sit, nequid novi emergat. Siremps denique omnibus de istis lex. Natura omnis sese prospere-procedente contenta est: prospere autem procedit rationalis natura, ubi in cogitando nec falso, nec incerto assentitur, impulsus suos ad opera quae societatem juvent, sola dirigit, appetitiones et averfationes, ad ea sola, quae in nobis sita sunt, adhibet, à rerum natura denique quicquid assignatum fuerit, amplectitur. hujus enim pars est, ut folii natura pars naturae est arboris, hoc tantum interest, quod ibi folii natura pars est naturae sensus rationisque exfortis, et impedimento obnoxiae. cum hominis natura pars sit naturae impediri nesciae, rationalis, iustae. haec autem et tempora, et materiam, et formam, et facultates, et casus ex aequo distribuit singulis quibusque praeuniuscujusque dignitate. id quod deprehendere licebit, si non seorsim unum aliquod in re ulla consideraveris, sed istius omnia cum alterius alicujus concertim sumptis contuleris. * *Adeo es illiteratus,*

ut nec legere possis. at potes contumelia abstinere, potes voluptate et dolore superiorem te praestare, potes gloriolam nihili facere, potes stupidis et ingratis non succensere, imo et illorum curam gerere. Nemo, aut vitam aulicam, aut tuam etiam, infimulantes te audiat. Poenitentia est sui ipsius reprehensio quaedam, ut qui utile aliquid omiserit: bonum autem quodque necessario etiam est utile; quodque est ejusmodi, id viro bono proboque curae esse oportet. at neminem virum bonum probumque poenituerit, quod voluptatem unquam ullam omiserit. neque utile itaque, neque bonum voluptas est. Hoc quidnam in se est ex constitutione sua? quatenam illius substantia sive materia? quae forma? quid in mundo facit? quamdiu consistit? Quando somnum gravatim excutis, reminiscere, et conditioni tuae et naturae humanae consentaneum esse ut actiones ad communitatem conducentes edas, cum dormire etiam brutis animantibus commune sit. quod autem est naturae cujusque consentaneum, hoc et familiarius, et aptius, et jucundius est utique. Assidue, in omni, quantum potes, viso menti oblato, considera, quatenam ejus natura, ad mores quid faciat, quid in se habeat veritatis. Ubi quenquam conveneris, statim tu tecum, iste quatenam habet de bonis malisque decreta? qui enim de voluptate ac dolore, et efficientibus utriusque, vel de fama et ignominia, morte et vita, decreta istiusmodi habeat, si hujusmodi fecerit, nihil mirum mihi novumque videbitur. simul et hoc succurret, necessario facere illum quae facit. Memineris, aequae turpe esse mirari quenquam tanquam de re insueta, quod ea mundus, quorum ferax est, profert; ac mirari quenquam, quod ficus ficus ferat, aut mirari medicum, quod quis febricitaverit, gubernatorem, quod ventus adversus flaverit.

flaverit. Memineris aequè tibi liberum esse *sententiam* mutare et corrigenti parere, *atque in re coepta ulla persistere*. etenim et haec tua est operatio, *utpote* quae juxta intensionem judiciumque tuum, atque adeo ex animi etiam tui sententia perficiatur. Si tui istud est arbitrii, cur facis? sin alterius, quem incusas? atomos, an Deos? insani utrumque est. nemo igitur est incusandus. si quidem enim potes, rem ipsam corrige. sin minus, quid tibi queri profuerit? nihil autem est agendum frustra. Nihil, quod moritur, mundo excidit. istic autem si manet ac mutat, istic et in sua, quae et mundi et tui eadem sunt, elementa resolvitur. atque haec quoque mutant, nec murmurant tamen. Ad opus aliquod natum est unumquodque, *puta*, equus, vitis. quid miraris? sol etiam ipse, Diique reliqui ad opus aliquod exsistere. tu ergo ad quid? nunquid ad oblectandum te? cogita tecum an sensus communis id ferat. Natura rei cujusque rationem habet; tam ad finem, quam ortum et durationem: quemadmodum et is qui pilam mittit, *pilae pariter rationem habet*. ecquid autem pilae, vel sursum missae boni, vel descendentis cadentique mali? ecquid et bullae vel consistenti boni, vel subsidenti mali? de lucerna idem dictum sit. Inverte *corpus tuum*, atque inspicere, quale sit, ubi senuerit; quale sit, ubi morbidum fuerit; quale sit, spiritum ubi efflaverit. brevis autem est vitae et qui celebrat, et qui celebratur; et qui commemorat pariter, et qui commemoratur. ad haec et in plagae istius angulo duntaxat id geritur; ubi etiam neque omnes inter se consentiunt, neque quisquam sibi. denique terra omnis puncti instar habet. Animum adverte praesenti vel decreto, vel facto, vel dicto. merito haec pateris, qui bonus ma-

vis cras fieri, quam esse hodie. Facio quicquam? 2
 ita facio, ut ad homines juvandos referam: contingit
 mihi quicquam? ita excipio, ut ad Deos referam
 fontemque rerum omnium, à quo, quaecunque fiunt,
 ordine praestituto derivantur. Ipsum lavari quale 2.
 quid tibi videtur? oleum, fudor, fordes, aqua, strig-
 mentum; putida omnia. tale quiddam est et vitae
 pars quaevis, et materia subiecta quaelibet. Lu- 2
 cilla Verum *extulit*; mox et Lucilla *ipsa elata est*.
 Secunda Maximum; mox et Secunda. Epitynchanus
 Diotimum; mox et Epitynchanus. Antoninus
 Faustina; mox et Antoninus. Celer Hadrianum;
 mox et Celer. hujusmodi sunt omnia. quin et so-
 lertes illi, aut futurorum praescii, aut fastu inflati,
 ubinam jam sunt? solertes inquam, quales Charax,
 Demetrius Platonius, Eudaemon, et si quis alius ejus-
 modi. omnia caduca sunt, et jam olim morte se-
 pulta sunt. alii nec brevem sui memoriam sunt conse-
 cuti; alii in fabulas abierunt; alii etiam è fabulis
 evanuerunt. horum ergo memineris, aut compagem
 tui dissipatum iri aut extinctum spiritum aut migra-
 turum, atque alibi dispositum. Homini volupe 26
 est, quae hominis propria sunt, facere. proprium au-
 tem est hominis, contribuli suo benevolum esse, sen-
 suum motus insuper habere, visa probabilia discer-
 nere, universi naturam, eaque quae secundum hanc
 fiunt, contemplari. Affectiones singuli quique tres 27
 habent; unam ad causam ambientem, alteram, ad
 causam divinam, à qua proveniunt omnibus omnia;
 tertiam, ad eos quibuscum in hac versatur. Dolor 28
 aut est corpori malum, *quod si sit*, corpus id censeat:
 aut animae. at illi licet etiam inter dolores serenita-
 tem suam tranquillitatemque servare, nec opinari
 malum esse. omne enim judicium, et impetus, et
 appetitus, et aversatio intus est; quo mali nihil
 ascen-

- ascendit. Imaginationes dele; saepe tecum sic loquendo, in potestate mea nunc situm est, ut nulla in hac anima existat improbitas, nulla cupiditas, nulla omnino perturbatio: sed ut omnibus qualia reapse sint perspectis, pro existimatione sua singulis utar.
- o memento potestatis hujus à natura tibi tributae. Et in senatu, et apud quemlibet privatim, curae sit modeste potius quam diserte loqui. sano vero apud omnes fermone utare.
- i Augusti aula, uxor, filia, nepotes, privigni, foror, Agrippa, cognati, familiares, amici, Arius, Maecenas, medici, popae, aula tota morti concessit. tum ad alia te transfer; mortemque *cogita*, non unius hominis, sed gentis totius, Pompejorum puta. nec illud minus, quod tumulis inscribi solet, *Ultimus hic generis sui. dein* reputa tecum, quam anxie egerint horum antecessores, ut successorem aliquem sibi superstitem relinquerent: cum necesse tamen fuerit, ut aliquis tandem ultimus existeret: atque hic rursus gentis totius mortem considera.
- 32 In singulis actionibus vitam componere oportet; ut si unaquaeque, quantum datur, quod suum est tulerit, in eo acquiescas. quo minus autem ferat, quicquid suum est, prohibere nemo poterit. sed exterius aliquid obstabit? nihil quicquam, quo minus juste, sobrie, considerate *in ea te geras*. sed alius alicujus facultatis fortassis effectus impediatur? atqui dum impedimentum ipsum placide fers, et ad id quod datur aequo animo te transfers, alia statim prioris vice actio emergit, quae ad eum, de qua sermo instituitur, *vitae* compositionem non minus apte conducat.
- 33 Sic accipe, ne fastuosus fias; *sic posside*, ut dimittere
- 34 proclivis sis. Si quando manum abscissam vidisti, vel pedem, aut caput etiam amputatum, et seorsim alicubi à reliquo corpore situm; talem plane se facit, quantum in ipso est, qui abscindit sese, dum vel id quod contingit non vult, vel adversus societatis jus
- aliquid

aliquid perpetrat. revulsum quodammodo abjecisti te aliquo ab ea, quae secundum naturam est, unione. pars enim natura fueras: nunc *vero* temet abscidisti. caeterum istic illud scitum est, quod unire te denuo licet. hoc autem nulli alii parti est à Deo concessum, ut revulsa semel et praecisa denuo coalescat. Verum benignitatem ejus considera, qua hominem cohonestavit; cum et in ipso posuerit, ne primitus ab universo revelleretur; et facultatem tribuerit, ubi fuerit revulsus, redeundi, denuoque coalescendi, et partis ordinem, quem tenuerat, recuperandi. Sic-35
ut reliquas facultates rationalium unusquisque fere ab universi natura accepit; ita hanc nos ab eadem facultatem accepimus: quod quemadmodum illa quicquid obstat et renititur, in usum suum circumvertit, et in fato disponit, atque ita partem sui facit; ita et animal rationale, ex impedimento omni materiam creare sibi possit, eoque uti ad illud quod intenderat, quodcunque tandem id fuerit. Ne confundat te 36
vitae tuae totius cogitatio: neque animo simul complectere, quot qualesque molestias superventuras esse tibi verisimile sit. sed ad praesentium unumquodque interroga te, quidnam hac in re est, quod subiri aut sustineri nequeat? confiteri namque erubesces. tum cogita tecum, nec quod futurum est, nec quod praeteritum est, sed id semper duntaxat quod praesens est, molestiam tibi facessere. minuetur autem istud, si seorsim per se circumscriptum dederis, mentemque redargueris, si ne huic quidem soli tolerando suffecerit. Nunquid etiamnum veri tumulto assidet Pan-37
thea, aut Pergamus? nunquid Hadriani Chabrias, aut Diotimus? ridiculum foret. verum, si assiderent, nunquid ipsi hoc sentirent? aut si sentirent, nunquid illos juvaret? aut si eos juvaret, nunquid hi immortales futuri essent? annon et istis destinatum est, ut
primo

primo fenescant, tum moriantur? ecquid ergo facerent illi, mortuis istis? foetor est hoc omne, et saries in sacco. Si acute cernere vales, acumine tuo utere, inquit ille, in rebus eis, quae sapientiam maxime exigunt. In animantis rationalis constitutione virtutem nullam video, quae iustitiae se opponat: at voluptati quae opponat sese, continentiam video. Si opinionem tuam ab eo, quod vexare te videtur, semoveris, ipse in tutissimo mox confistes. quis ipse? Ratio. at non sum ratio. esto. ratio itaque ne vexet se. siquidem autem aliud tibi male habet, id ipsum de hoc ipso, si poterit, opinetur.

41 Sensus impeditio, malum est naturae animalis. motus impeditio itidem ejusdem est malum. est et aliud quod vegetativam conditionem pariter impediat, estque malum ejusdem. mentis quoque perinde impeditio, naturae intellectivae malum est. haec jam tu omnia ad te transferas. dolor, voluptas attingit te? viderit sensus. aliquid molienti tibi obstitit quippiam? si citra exceptionem moliebaris, jam tuum, quae rationalis, malum est. at si id quod communiter fieri solet, tibi proponebas, nondum aut laesus es, aut impeditus etiam. mentis utique propria quae sunt, nemo alius impedire solet. hanc enim nec ignis, nec ferrum, nec tyrannus, nec vituperium, nec aliud quidlibet attingit, ubi facta fuerit sphaerae instar, teres tota atque rotunda. Indignum censeo, ut me ipse vexem, qui neminem unquam volens vex-

43 rim. Alia oblectant alios. me vero, si mentem sanam habuerim, quae nec hominem quenquam, aut humanum quicquam aversetur; sed quicquid obvenit, oculo benigno aspiciat excipiatque, et pro sui

44 existimatione singulis utatur. Hoc ipsum quod jam adest, tempus tibimet fac impertias. qui famam posthumam affectant potius, non cogitant, alios quosdam ejusmodi fore *posteros* illos, quales isti sunt, quos

quos nunc gravatim ferunt. sed et utrique sunt mortales. quid autem tua interest si vocibus istiusmodi adstrepuerint illi tibi, aut existimationem hanc vel illam de te habuerint. Tolle me, et quocunque 45
libuerit projice. etenim illic quoque genium meum habiturus sum propitium placidumque; hoc nempe contentum, si pro conditionis suae officio habere se agereque possit. num hoc tanti est, ut hac de causa anima mea male se habeat, ac deterior fiat, dum † deprimatur, extenditur, confunditur, consternatur? ecquid reperiam, quod tanti sit? Nihil homini 46
cuiquam contingere potest, quod non humanus sit casus; nec bovi, quod non bovis sit; nec viti, quod non vitis sit; nec lapidi, quod non lapidis ipsius sit. si ergo contingit id cuique, quod et usui et naturae ejus est consentaneum, quid est, aegre quod feras? neque enim quicquam tibi tulisset natura communis, quod ferri non posset. Siqua te angit res exter- 47
na, non est ea ipsa, quae molestiam faceffit tibi, sed tuum ipsius de ea re iudicium. hoc autem statim delere in te situm est. siquid vero in *interna animi* dispositione te angit, quis prohibere potest, quo minus opinionem tuam corrigas? pari modo, si anxium te habet, quia hoc aut illud quod rectum tibi videtur, non facis, cur non facere potius quam angere velis? sed obstat, inquis, valentius aliquid. nihil est ergo quod anxius sis. neque enim non agendi causa in te est. sed nec vivere tanti est, ni id fiat. excede ergo è vita aequo animo, quo modo excederes si id agere daretur, simul etiam obstantibus ipsis propitius. Me- 48
mineris inexpugnabilem fieri mentem, quando in se contracta, ipsa se contenta manet, dummodo nil faciat quod ipsa nolit, tametsi non ratione, sed obstinatione mera instructa sit. quid ergo futurum est, si ratione in consilium adhibita, considerate de re aliqua sententiam tulerit? propterea arx est quaedam mens perturbationibus immunis. neque enim aliud ullum
habet

habet homo hoc validius communitum *praesidium*, ad quod ubi confugerit, in nullius potestatem possit deinceps venire. hoc qui non videt, imperitus; qui videt, nec eo recipit se, infelix *est*. Nihil ulterius tecum reputa, quam quod visa primario renunciaverint. nunciatur tibi, hunc vel illum tibi conviciatum. hoc nunciatum est. non et illud, laesum esse te. video, puerulum aegrotare, hoc video. at periclitari, non video. hoc igitur modo in primo visis consistere semper, nec amplius quicquam eis à te intus adjicias, et nihil tibi accidit, *quod commoveat te*. vel adjicias potius aliquid, ut qui rerum omnium, quae in mundo isto contingunt, naturam perspectam habeas. Amarus est cucumis: mitte. vepres in via: declina. sufficit. ne pergas dicere, *Quare autem in mundo ista sint?* ludibrio enim futurus es homini scientiae naturalis perito, perinde ac fabro aut futori, si huic vitio verteres, quod eorum quae conficit ramenta ac segmenta in officina ejus cerneret. et illi tamen quo projiciant habent: cum universi natura nihil extra se habeat: sed, quod in hac ejus arte maxime mireris, cum se certis terminis circumscripserit, quicquid intra se corrumpi, senescere, ac inutile fieri videtur, in semet convertit, aliaque ex his ipsis nova producit. adeo ut nec materia extranea opus habeat, nec quo putrefacta projiciat, desideret. ita contenta manet et loco suo, et materia sua, et arte sibi propria. Nec in actionibus languidus; nec in congressibus turbidus sis; nec in cogitationibus vagus; nec anima praeceps abreptus et temere exiliens; nec in vita multis implicitus negotiis. occidunt, concidunt, diris *te* devoent. quid haec obstant, quo minus mentem serves puram, prudentem, sobriam, justam? quemadmodum si quis fonti astans

L

limpido

limpido ac dulci, conviciis eum inceserit, at ille nihilominus laticem potui accommodum fundere non cessat. quin et si lutum quis finumque injecerit, disperget cito diluetque eum, nec eodem inquinabitur. quomodo ergo fieri potest, ut fontem perennem in te, non puteum habeas? si usu assiduo libertatem cum aequanimitate, simplicitate, modestia, quasi nativam tibi reddideris. Qui nescit esse mundum, 52 ubi sit nescit. qui nescit, ad quid natus sit, nec quis ipse, nec quid mundus sit, novit. qui autem in horum alterutro deficit, nec ad quid ipse natus sit, dicere potest. qualis ergo tibi videtur is, qui vanos hominum eorum plausus vel averfatur vel aucupatur, qui nec ubi sint, nec qui sint ipsi, norunt? Num 53 in votis habes ab eo laudari, qui intra horulae spatium ter semet execratur? num ei studes placere, qui nec sibi ipse placet? aut quomodo sibi placet, quem omnium fere, quae facit ipse, poenitet? *Curae* 54 *tibi deinceps sit*, non tam cum aëre ambiente te conspirare, quam menti cuncta ambienti consentire. neque enim minus vis illa intellectualis ubique diffusa est et permeat cuivis exposita, qui attrahere eam potest, quam aëria cuilibet qui respirationis est compos. Generatim malitia mundo non obest. par- 55 ticularim nec alteri cuiquam. huic tantum est noxia, cui concessum est ab ea immunem esse, quandocunque id ipse voluerit. Arbitrio meo ex aequo res 56 indifferens est arbitrium vicini mei, atque animula aut caruncula ejus. etiamsi enim quam maxime alter alterius causa mutuo nati simus, mentium tamen nostrarum cuilibet peculiaris sua constat potestas. aliqui vicini mei malitia malum me faceret: id quod Deo non est visum, ne alieni arbitrii esset miserum me facere. Sol defundi videtur, et ubique qui- 57 dem

dem diffunditur, nec effunditur tamen. illa enim diffusio est extensio tantum. itaque ab extendendo radii ejus nomen sortiti sunt. cujusmodi vero res sit radius, perspicere licet, si per angustum aliquod *foramen* lumen à Sole profectum in domicilium tenebri-
cosum subingredi videris. recta enim procedit, et
† refringitur quodammodo, ubi corpus aliquod soli-
dum occurrerit, quod aërem ultra non admittit: ibi
autem consistit, et nec delabitur, nec decedit. talem
ergo mentis solutionem et diffusionem esse oportet,
non effusionem utique, sed extensionem, quaeque ad-
versus obvia quaelibet impedimenta non violentam et
impetuosam collisionem adhibeat: nec etiam decadat,
sed consistat, et illustret quicquid *eam* admiserit. pri-
vabit enim semet splendore illius, si quis eam non
8 transmiserit. Qui mortem formidat, vel sensus
extinctionem, vel aliusmodi aliquem sensum formi-
dat. atqui, si sensum nullum prorsus *habueris*, nec
mali quicquam sensurus es; sin sensum aliusmodi, a-
9 nimal aliusmodi futurus es, nec vivere defines. Ho-
mines alter alterius causa nati sumus. itaque aut do-
ce, aut sustine. Aliter sagitta, aliter mens fertur.
mens enim tam cum cavet, quam cum considerat,
recta fertur, nec minus ad scopum sibi propositum
10 tendit. In mentem alterius cujusque descende:
sed et in tuam ipsius descendere quemlibet patere.

LIBER IX.

QUI injuste agit, impie agit. cum enim universi
natura animalia rationalia sui invicem gratia
condiderit, ut sibi invicem pro cuiusque digni-
tate profint, nec ulla ratione sibi invicem obsint; qui
naturae placitum hoc violat, impie prorsus agit adver-
sus numinum omnium antiquissimum. etenim universi
natura, rerum est omnium natura. omnia autem quae
existunt, necessitudine quadam mutua sunt sibi invicem
conjuncta. sed et eadem, *quae natura*, veritas quoque
nuncupatur; estque prima omnium, quae vera sunt,
caussa. itaque qui sciens volens mentitur, impie agit,
in quantum fallendo injuste agit; qui nolens nescius-
que, in quantum universae naturae dissentit, et in
quantum mundi ordinem pulchre compositum infrin-
git, dum mundi naturae adversatur. adversatur enim,
qui, quantum in se est, ad ea quae veritati adversa
sunt, fertur. à natura siquidem subsidia jam olim ac-
ceperat, quibus neglectis factum est, ut falsa à veris
nunc dignoscere nequeat. Quin etiam, qui volupta-
tes, tanquam quae sint bona, sectatur, dolores, tan-
quam quae mala sint, fugit, impie hic quoque agit.
necesse est enim, ut is qui sic affectus fuerit, de rerum
natura saepe conqueratur, quasi ea bonis malisque
praeter meritum utriusque aliquid attribuat; cum ma-
li saepenumero voluptatibus diffluant, eisque rebus,
quibus eae comparantur, abundant; boni contra in
dolore versentur, atque in casus ejusmodi, qui do-
lorem solent parere, incidant. adhaec, qui dolorem
timet, eorum aliquid timebit, quae in mundo neces-
sario futura sunt: hoc est autem impium. et qui vo-
luptatem sectatur, injuriam inferendo non abstinebit:
hoc

hoc autem aperte impium. oportet autem, ad quae rerum natura ex aequo se habet (nec fecisset utique utraque, nisi ad utraque se ex aequo haberet) adversus haec eadem eum pariter esse ex aequo affectum, qui naturae ductum sequi desiderat, quo naturae consentire possit. quicumque ergo adversus dolorem et voluptatem, vel mortem et vitam, vel gloriam et ignominiam, ad quae rerum natura ex aequo se habet, non ex aequo afficitur, impie hunc agere liquido constat. per hoc autem quod dicitur universi naturam istis ex aequo uti, intelligo ista ex aequo evenire ex serie quadam rerum prodeuntium sibi invicem succedentium juxta antiquissimum quendam providentiae motum, quo à principio illa ad hanc rerum omnium ordinationem et adorationem se contulit, cum rationes quasdam rerum futurarum apud se concepisset, et facultates quasdam existentiarum, transmutationum, et successuum istiusmodi foecundas discrete-
2 visset. Gratius equidem foret, ut prius defungeretur quispiam, quam mendacitatem, simulationem, luxum, fastum delibasset. secundus autem ab hoc gradus, horum satur saltem ut emori praeoptet quam, improbitati immorari. an nondum experientia tibi ipsa suadet, ut è peste ista profugias? pestis est enim, mentis corruptio, et *perniciosa* quidem magis ea, quam aëris hujus circumfusi intemperies et alteratio *eiusmodi*. haec enim animalium, qua sunt animalia;
3 illa hominum lues est, qua sunt homines. Mortem noli contemnere, sed animo lubenti excipe, tanquam ex eorum quae natura vult, numero quod sit. cuiusmodi enim res est, adolescere, senescere, crescere, adultum esse, dentire, barbatum esse, canescere, serere, praegnantem esse, parere, aliaque id genus opera naturalia, quae vitae tuae secum ferunt aetates, *eiusmodi* plane res est et dissolvi. hominis est igitur confi-

considerati, nec temerarie, nec impetuosae, nec fastuose
adversus mortem se gerere: sed tanquam opus natura-
le, eam praestolari: quo modo nunc praestolaris, donec
uxoris tuae utero foetus prodeat, ita expectanda est
hora, qua animula tua involucro isti excidet. si au-
tem vulgare vis pharmacum, quod cor tamen attingat,
morti facilem cum primis praestabit te, si consideraveris
res subjectas à quibus morte divelleris, moresque *hominum*
quales sint quibus anima tua ulterius non immiscebitur. *etiam si* enim offendi eis te
neutiquam oportet, sed curare eos, placideque ferre;
meminisse tamen licuerit, quod ab hominibus haud idem
quod tu sentientibus discessurus es. hoc enim solum,
siquid aliud, nos retraheret et in vita retineret,
si cum eadem sentientibus vitam degere daretur.
nunc autem vides, quanta molestia, ex dissen-
sensu mutuo eorum quibuscum vivitur, oriatur. ut
dicere liceat, *propere accedas o mors; nequando etiam ipse obliviscar mei.* Qui peccat, sibi met ipsi 4
peccat. qui injuste agit, sibi nocet, dum se malum facit.
Saepenumero contingit ut injuste agat, tam 5
qui non facit aliquid, quam et qui facit. Si adfit 6
certa de rebus sententia, et actio societatem humanam
spectans, et animus ita affectus, ut boni consulat omnia
quae à suprema causa profiscuntur, sufficit. Imaginationes
absterge; motus com- 7
pesce; appétitionem exstingue; mentem in potestate
sui contine. In animantia irrationalia, anima una 8
distribuitur; in rationalia vero anima una ratione
praedita dispertitur. quemadmodum et terrestrium
omnium una est terra; unaque luce cernimus omnes,
et aëre uno spiramus, quotquot visus vitaeque parti-
cipes sumus. Quaecunque aliquid in commune 9
participant, ad id quod est generis ejusdem prompte
feruntur.

feruntur. ad terram mole sua fertur terrestre quodvis; in idem confluit humidum omne; et aëreum itidem quodcunque: ut necesse sit vi aliqua intercludi ea, *id ne faciant*. fursum fertur ignis ob ignem elementarem: cum omni vero, qui istic est, igni adeo simul accendi proclivis est, ut materia omnis sicciior paulo incendi prompta admodum sit, eo quod minus sibi admixtum habeat. quod incendium prohibeat. proinde et quicquid naturae intellectualis est in commune particeps, ad sibi cognatum pariter, vel multo magis etiam, prompte fertur. quo est enim rebus aliis praestantius, hoc est promptius ei quod sui generis est commisceri, et cum eo quodammodo coalescere. hinc apud irrationalia existunt examina, armenta, pullorum educationes, et quasi amores *quidam*. etenim istis animae insunt; itaque in subiecto praestantiori vis illa in unum conducendi conciliandique intensior reperitur, quam in stirpibus, lapidibus, aut lignis. hinc et in rationalibus, respublicae, amicitiae, familiae, concilia; item belli tempore foedera, et induciae. quin et in praestantioribus adhuc, licet modo quodam à se invicem distitis, in astris nempe, unio tamen quaedam existit. ita sortis praestantioris eminentia etiam in distantibus affectionem ad se invicem mutuam producere valuit. vide interim quo res redierit. sola enim rationalia mutui huius in se invicem studii ac consensus nunc sunt oblita: confluxusque ille apud ista sola non cernitur. veruntamen, fugiant licet hoc homines, undique occupantur: praevallet enim natura. observando autem id, quod loquor, comperies. facilius enim quis terreni quippiam terrenae rei nulli adjunctum repererit, quam hominem ab homine *omni* prorsus sejunctum.

○ Fructum fert et homo, et Deus, et mundus: et in propria tempestate fert horum unumquodque. etiamsi autem usus formulam hanc loquendi viti ac similibus prae-

praecipuae attribuerit, nihil tamen hoc *obstat quo minus et de illis dicatur*. ratio vero fructum habet et communem et proprium: oriunturque ex ea alia ejusmodi, cujusmodi ipsa est ratio. *Peccantem*, si potes, meliora doceto. si minus, memineris, hoc fine clementiam tibi datam esse; nam et Dii *ipsi* adversus tales clementer se gerunt. in quibusdam etiam opem eis porrigunt suam, ad sanitatem *nempe*, divitias, gloriam *consequendam*: adeo benigni existunt. *idem* et tibi licet *facere*: aut dicas, quis te prohibeat? La-
 bore sustine, non ut miser, nec quo miserationi vel admirationi sis aliis. sed hoc unum velis, ita moveri motumve sistere, prout ratio civilis exigit. Ho-
 die molestia me omni exemi. vel potius molestiam a me omnem abjeci. neque enim extra, sed intra me, in opinione mea exsistebat. Eadem sunt omnia, usu
 familiaria, tempore diaria, materia fordida. praesentia omnia, qualia apud illos quos sepelivimus. Res
 ipsae foris apud semet consistunt; nec de se quicquam aut norunt, aut narrant nobis. quid ergo de eis pronunciat? mens. Non in passione, sed actione, si-
 tum est rationalis ac civilis animantis bonum malumque; quo modo nec virtus vitiumve illius in passione, sed in actione consistit. Lapidis projecto nihil est
 mali, quod deorsum feratur; quod sursum, nihil boni. Mentis hominum penitus introspecte, et vide-
 bis, quos iudices pertimescas, quales etiam de semet iudices sint. In transmutatione universa *exsistunt*.
 tu quoque in jugi alteratione, et corruptione quadam versaris; et mundus *tecum* universus. Quod alteri
 delictum est, apud eum relinquendum est. Actio-
 nis terminatio, intentionis aut opinionis cessatio, mors eidem est quaedam: *veruntamen* nihil in se mali *habet*. ad aetates transi, puerilem puta, adolescentiam, juvenilem, senilem. et harum mutatio
 omnis

omnis mors *est* quaedam. *sed* nunquid grave? transi
rursus ad aetatem sub avo, tum sub matre, mox sub
patre transactam: cumque alias haud paucas differen-
tias mutationesque deprehenderis, interroga te ecquid
in his grave sit. pari igitur modo nec *grave quic-*
2 *quam* in vitae totius terminatione, cessatione, muta-
3 tione. Recurrito ad mentem tuam, ad universi,
ad *delinquentis* cujusvis. ad tuam, ut ipsam justam ex-
hibeas: ad universi, ut recorderis, cujusnam sis pars:
ad *delinquentis* cujusvis, ut consideres, inscius an con-
sulto deliquerit; cogitesque simul esse tibi cognatum.
4 Sicut ipse es ad coetum civilem complendum constitu-
tus, ita actio tua quaevis ad vitam ejusmodi consum-
mandam referatur. quaecunque igitur actio tua ad fi-
nem hunc vel immediate vel mediate non tendit, ita
vitam tuam divellit, nec unam eandemque esse pa-
titur, et est seditiosa, perinde ac in populo ille, qui
factionis suae homines à consensione istiusmodi in
5 partes trahit. Puerulorum rixae, et ludicra, et
animulae cadavera gestantes; ut vehementius afficiat
6 quod in mortualibus exhibetur. Formae qualita-
tem animo adi; et à materia abstractam contempla-
re: tum et tempus tecum definito ad quod plurimum
7 res sic affecta perdurare possit. Innumera perpes-
sus es, quia non didicisti mente tua contentus esse a-
gente ea ad quae condita est, sed ad alia eadem ab-
uteris. Ubi te alii vituperaverint, vel oderint,
vel ejusmodi aliquid oblocuti fuerint, adi animulas e-
orum, penitus introspecte cujusmodi sint. *facile* vide-
bis, nihil esse quod te angat, quicquid illi de te ju-
dicent. bene velle tamen illis oportet: sunt enim
natura amici. quin et Dii ipsi omnimodam illis opem
ferunt, per insomnia, per vaticinia, etiam in eis ad
8 quae feruntur illi. Eadem plane sunt mundana
omnia, sursum deorsum, à seculo ad seculum, in or-
M bem

bem redeuntia. mens autem universi vel ad singula quaeque se promovet : quod si fuerit, ad quod illa se promoverit, tu excipe. vel semel operi se admovit; reliqua vero per consequentiam necessariam à primis illis ita profluunt, ut serie quadam continua unum quiddam constituent. vel atomi et corpora indivisibilia pro rerum principiis habenda erunt. denique si quis Deus est, omnia bene se habent : sive temere ferantur, tu ne temere feraris : mox futurum est ut tellus nos omnes condat : dein et ipsa in alia mutabitur : et ista in infinitum mutabuntur : et ista rursus in infinitum. siquidem qui mutationes et alterationes fluctuum instar sibi invicem supervenientes, et vicissitudinum harum celeritatem consideraverit, nae ille mortale quicquid est despectui habebit. Torrentis est instar rerum natura : omnia secum abripit. quam viles autem sunt et muci pleni, etiam politici isti, et, ut ipsis videtur, philosophice se gerentes homunculi ? id agas, o homo, quod nunc te poscit natura. aggredere, quatenus tibi datur ; nec circumspice, num quis adsit, qui advertat : nec Platonis rempublicam exspecta. verum sufficiat tibi, si vel parum admodum res processerit ; nec vel hoc ipsum parvum quiddam existimaveris. nam dogmata hominum quis mutaverit ? et tamen absque his mutatis, quid aliud supererit, nisi ingemiscientiam, dum obsequium simulant, servitus ? age nunc, atque Alexandrum, Philippum, Demetrium Phalereum mihi refer. viderint illi, an quid natura communis poscat, norint, et ad hujus dictamen sese instituerint. sin tragice semet ostentarent, quis ad illorum imitationem me addixit ? simplex quiddam et modestum est philosophiae opus. noli me ad fastum insolentem abducere. Intuere desuper armenta innumerabilia, et ritus innumerabiles, et navigationis omne genus, in procellis, in tranquillo mari, et rerum praeteritarum, praesentium, decedentium

dentium differentias. considera et vitam quae sub aliis olim est acta, quae post te erit transigenda, quaeque apud gentes barbaras jam agitur. et quam multi sint, qui nec norint nomen tuum, quam multi, qui mox ejusdem obliviscentur; quam multi, qui cum te nunc laudent, mox vituperaturi sint. quod denique, neque memoria, neque gloria, neque ejusmodi quicquam aestimatione ulla dignum est. Mentis tranquillitas tibi sit in eis, quae ab externa causa proficiuntur. justitiae ratio in eis quae ab interna efficiuntur. hoc est, intentio tua actioque omnis hunc solum sibi finem propositum habeat, ut ad societatem humanam quod conducat fecerit, utpote quod naturae tuae consentaneum existat. Supervacanea multa, quae molestiam tibi pariunt, praecidere, cum in opinione tua tota sita sint, animumque angustiis exemptum plurimum dilatare poteris, si mundum totum et seculum in quo degis, mente complexus fueris, et rei cujusque sigillatim transmutationem celerem consideraveris, quamque exiguum temporis spatium inter ortum ejusdem et interitum intercedat; cum et immensum sit quod ortum praecesserit, et interminatum pariter, quod interitum sit consecuturum. Corruptentur brevi, quaecunque vides: corruptentur brevi, et qui corrumpi haec vident. et qui senectute extrema confectus moritur, in eundem statum redigitur cum eo, qui immaturus obiit. Animulas hominum nudas intueri, ut videas, quales mentes gerant, quibus rebus studeant, et quarum causa alios diligunt ac honorent. tum quando vel vituperando obesse, vel laudando prodesse cuiquam videntur, quanto cum fastu id faciant. Nihil est aliud amissio quam mutatio. hac autem gaudet natura, quae nihil non recte facit. ab aeterno ista pariter facta sunt; et in aeternum alia ejusmodi fient. ecquis ergo dixerit omnia et facta fuisse, et semper

factum iri mala? nec penes Deos, qui tot fuerint, potentiam exstitisse corrigendi ista, quo minus mundus ad mala ista addiceretur, quibus perpetim teneretur implicitus? Quam putida est subjecta rei 36

cuique materia? aqua, pulvis, officula, sordes: aut rursus, calli terrae, marmora; sedimenta, aurum, ac argentum; pili, vestis; sanguis, purpura; et eiusmodi alia quaevis. etiam quod formae rationem obtinet, et ipsum aliud quiddam istiusmodi est; et ex aliis in alia transit. Jam satis est vitae calamito- 37

fae, et obmurmurationis, et nugarum. quid perturbaris? ecquid in his novi? quid te tandem percellit? num forma? hanc vide. num materia? et hanc. extra haec autem nihil est. quin erga Deos itaque tandem aliquando simplicior, meliusque affectus sis. perinde habet annis centum an tribus ista noris. Si- 38

quis deliquerit, penes ipsum est malum. fortassis autem nec deliquit. Vel ab una mente, quasi fonte 39

communi, tanquam uni corpori superveniunt universa: nec partem oportet de eis conqueri, quae à toto sunt: vel atomi *obtinent*, nec aliud est quicquam cinnus et dispersio temeraria. quid ergo perturbaris? num menti dices, mortua es, corrumperis, simulas, armentitia es, pecudis instar pascaris, in feram belluam transiisti? Aut nihil possunt Dii, aut possunt. 40

si nihil possunt, cur precaris? si possunt, cur non hoc potius ab eis prece poscis, nequid horum cupias, nequid de horum ullo anxius sis, quam ut horum quicquam vel eveniat vel non eveniat? siquidem enim omnino hominibus opem suam conferre possunt, etiam ad haec possunt. sed dices fortasse, Deos ista in potestate tua posuisse. an non ergo potius fuerit eis, quae in potestate tua sunt, cum libertate uti, quam ad ea quae extra potestatem tuam sunt cum servitute

tute animique abjectione anxie ferri? quamquam quis dixerit, Deos nobis opem non conferre ad ea etiam quae in nobis sita sunt? ista ergo Deos prece poscere incipias; videbis *quid futurum sit*. orat hic, quomodo fiet, ut illius *mulierculae* concubitum obtineam? tu *ora*, quomodo fiet, ut illius concubitum ne concupiscam? † alius, quomodo illius *imperium* abjiciam? tu quomodo ut ne abjicere opus habeam? alius, quomodo filiolum ne amittam? tu, quomodo ne amittere metuam? huc, inquam, omnino vota verte tua, et vide quid futurum sit. Ego, cum decumberem, inquit Epicurus, non de corporis affectionibus cum eis, qui invisebant me, colloquia habebam, nec istiusmodi sermonibus illos alloquebar. verum eis, quae circa rerum naturam prius meditat^{us} fueram, differebam: atque in hoc praecipue incumbebam, quo mens, etiamsi motuum in corpusculo istiusmodi particeps, imperturbata consisteret *nihilominus*, bonumque suum retineret. sed nec medicis ita praebebam me, ut efferrent sese, quasi magni quid agerent: sed vita mihi etiam tunc quam optime agebatur. eadem tu, quae ille, sive in morbo, si contigerit, sive in alio quovis casu adverso, *feceris*. etenim hoc est sectae cujusvis commune, in casibus quibuscunque à philosophia non abstinere, nec cum plebeiis hominibus naturae rerum imperitis una nugari: sed rei tantum praesenti agenda intendere, et
 12 instrumento per quod fiat. Quando alterius cujusp^{iam} impudentia offenderis, statim sic percontare te, Fierine ergo potest, ut impudentes in mundo ne sint? non potest. tu itaque quod non potest, ne possas. est enim hic impudentium illorum unus, quos in mundo esse necesse est. idem in promptu tibi sit, de fraudulento, infido, delinquente quolibet. ubi enim recordatus fueris, fieri non posse, quin existat hoc genus hominum, mox ergo singulos mitius te habiturus

turus es. utile *est* admodum et ut apud te cogites, ecquam homini virtutem natura dederit adversus hoc vitium. dedit enim ea, tanquam antidotum, adversus stolidum mansuetudinem, adversus aliam aliam aliquam facultatem. omnino vero licet tibi deceptum melius edocere. quisquis enim delinquit, à proposito aberrat et deceptus est. tum tibi quid is obfuit? nihil enim horum, quibus succenses, quenquam fecisse deprehendes, quod mentem tuam deteriorem reddat. tuum vero malum damnumque in hoc solo consistit. ecquid autem mali aut insueti sit, si ineruditus, quae in eruditi sunt, fecerit? tu vide, annon te ipse potius incusare debeas, quod non expectaveris fore, ut hoc ille delinqueret; quodque cum ratio occasiones tibi iustas suppeditet cogitandi, probabile esse illum hoc esse admissurum, tum tamen hoc oblitus, admisisse illum miraris. praecipue vero quando, tanquam infidum aut ingratum aliquem incusas, in temet censuram converte. peccatum enim procul dubio est tuum, five quod hominem sic affectum credidisti fidem tibi servaturum, five beneficium cum dares, quod non absolute dedisti, nec tanquam qui totum actionis tuae fructum jam statim percepisses. quid enim amplius velle debebas, ubi homini benefeceris? annon hoc ipsum tibi sufficit? quod est naturae tuae congruum ubi quid feceris, tum facti istiusmodi mercedem quaeris? *hoc est perinde* ac si oculus visus mercedem poscat aut pedes incessus. quemadmodum enim *membra* ista ad munus aliquod obeundum condita sunt, quod ubi pro conditionis suae ratione obierint, quicquid suum est adepta sunt; ita et homo cum ad benefaciendum natus sit, ubi beneficium quippiam, aut quod in commune conducatur, egerit, illud fecit ad quod conditus est, et quod suum est obtinuit.

LIBER X.

- E**cquando futura es, ô anima, bona, simplex, una, nuda, corpore te ambiente dilucidior? ecquando dispositionem dilectioni et affectui genuino deditam degustabis? ecquando futura es plena, rei nullius indiga, nihil desiderans ulterius, nihil expetens vel animatum vel inanime, quo frui tibi volupe sit, neque tempus, in quo diutius fruaris, neque locum, aut regionem, aut coeli blandam temperiem, aut hominum amicam societatem? sed statu praesenti acquiesces, et praesentibus oblectabere quibusque et persuasum habitura es, cuncta tibi adesse, cuncta tibi bene se habere; sed et à Diis provenire, beneque habitura, quaecunque ipsis concedere visum est, et quaecunque concessuri sunt, utpote quae ad salutem faciant animantis, perfecti, probi, iusti, honesti, quod cuncta ista, quae ut alia similia indidem oriuntur, dissolvuntur, generet, contineat, ambiat, complectatur? ecquando ita affecta futura es, quo cum Deis hominibusque ita verferis, ut nec eos quicquam infimules, neque ab eis ipsa
- 2**condemneris? Observa quid natura tua exigat, quatenus à natura mera regitur. atque id facias et admittas, nisi natura tua, qua es animal, inde deterior futura sit. tum observa, quid natura, qua es animal, exposcat. et hoc quicquid est, concede tibi, nisi natura tua, qua es animal rationale, deterius inde se habitura sit. quod est autem rationale, protinus est et
- 3**civile. his regulis usus, nihil ulterius fategeris. Quicquid contingit, vel ita contingit, ut id ferre natus sis, vel ut non sis. si contingit ita, ut ferre natus sis,
- ne

ne gravatim te habeas, sed prout natus es, feras. *si
ita contingat*, ut ferre non natus sis, nec sic quidem
graveris; ubi enim te absumpserit, et ipsum concid-
det. memineris tamen, natura esse comparatum te,
ad quidlibet ferendum, quod in opinione tua situm
est, ut tolerabile faciat, vel conducere tibi, vel of-
ficii esse, ut illud facias, censendo. Siquis falli- 4
tur, docendo comiter huic errorem suum indica. aut
hoc si nequeas, te culpa, vel nec te etiam. Quic- 5
quid tibi contingit, ab aeterno destinatum est tibi:
causarumque series sibi invicem implexarum tui ip-
sius subsistentiam cum casu illo ab aeterno conglome-
meravit. Sive atomi *obtinent*, sive natura *regit uni-* 6
versa, hoc primo statuatur, partem esse me universi
à natura administrati. deinde, necessitudine me qua-
dam partibus generis ejusdem esse conjunctum. si-
quidem ista recordatus; quatenus pars sum totius,
nihil aegre feram ab universo mihi attributum. ne-
que enim parti potest esse noxium, quod universo
conducit. neque habet quicquam universum, quod
non sibi conducatur. cum hoc naturae omnes in com-
mune fortiantur: mundi vero natura et hoc amplius
obtineat, quod à nulla causa externa cogi possit, ut
sibi ipsi noxium quicquam producat. ubi ergo memi-
nerim, partem esse me universi istiusmodi, futurum
est, ut quicquid evenerit, gratum mihi acceptumque
sit. in quantum vero necessitudine quadam ejusdem
generis partibus conjunctus sum, nihil facturum sum
quod communionis jus violet: sed cognatorum potius
rationem habebo, omnemque conatum meum ad id
dirigam, quod in commune conducatur, et ab eo quod
est huic contrarium, abstinebo. his ita peractis, vita
prospera mihi fluat necesse erit, quemadmodum civi
illi vitam prospere fluere quisvis existimet, qui in ac-
tionibus, quae civitatis secum ejusdem consortibus u-
tiles sint, obeundis constanter perrexerit, et quicquid
civitas

7 civitas ipsi attribuerit, gratanter acceperit. Uni-
versi partes, quotquot, inquam, mundi ambitu con-
tinentur, corrumpi necesse est. corruptionis nomine
alterationem intelligo. hoc autem, cum sit necessa-
rium, si et malum illis fuerit, cum universo sane se-
quius ageretur, cum partes ejus in alteratione fre-
quenti agerent, et ad corrumpendum multifariam es-
sent comparatae. nunquid autem *dicemus*, aut natu-
ram ipsam instituisse partes suas malo afficere, et ita
condidisse, ut in malum incidere non nata tantum
essent, sed in malum etiam necessario inciderent? aut
clam ipsa istiusmodi factas esse? neutrum est veri-
simile. sin, misso quis naturae nomine, *ita* nata esse
dicere voluerit, vide quam ridiculum sit, ut qui di-
cat universi partes mutare natas, *idem hoc ipsum mu-
tare illas*, tanquam quod praeter rerum ipsarum na-
turam contingat, miretur et aegre ferat: praesertim,
alia ut mittam, cum in eadem ipsa resolvatur unum-
quodque, ex quibus constiterat. aut est enim elemen-
torum, ex quibus concretum fuerat, dissipatio, aut
conversio, quicquid est solidi in terram, quicquid aë-
rei est in aërem; ut et ista in universi rationem
redigantur, sive illud certo temporis spatio revolu-
to deflagret, sive vicissitudinibus perpetuis jugiter
renovetur. quin et solidum illud aut aëreum ne co-
gites, quod ab ortu primo existit. hoc enim, quod
nunc habes, omne heri ac nudiustertius ab alimentis
aëreque attracto influxit. hoc ergo mutat, quod *post*
acceptum est, non quod mater *primo* peperit. quan-
quam ponatur, illud ipsum te valde addicere huic
peculiariter sic affecto, nihil tamen obstabit, quo
8 minus verum sit quod jam dictum est. Nomina

tibi ubi sumpseris ista, boni, modesti, veracis, pru-
dentis, unanimis, magnanimi, cave nequando trans-

nomineris, et amittas denuo nomina ista, celeriterque (*siquid tale contigerit*) ad ea revertaris. memineris autem, prudentis nomen tibi denotare singularum rerum considerationem, animadversionemque sedulam. unanimes nomen, exceptionem eorum omnium spontaneam, quae à natura communi fuerint assignata. magnanimi vero, subvectionem mentis supra omnem lenem asperumve carnis affectum, supra gloriolam, supra mortem, et ejusmodi universa. intra nomina igitur ista si te continueris, nec, ut alii his te titulis cohonestent, concupiveris, alius jam futurus es, *quam pridem fueras*, aliamque initurus vitae rationem. etenim talis persistere, qualis hactenus fueris, et in vita istiusmodi foede volutari ac discerpi, hominis est sensus expertis plane, vitaeque nimis avidi, nec bestiariis illis absimilis, qui semiadesi, vulneribus sanique oppleti, in diem crastinum tamen reservari supplicant, iisdem unguibus moribusque iisdem iidem plane objiciendi. tu vero in nomina pauca haec inde te. et siquidem in illis persistere potes, persistas, tanquam in fortunatorum insulas quasdam trajectus. sin excidere, nec statum tueri posse te senseris, in angulum aliquem, ubi possis aliquid, audacter te conferas. vel etiam è vita omnino discedas, nec iratus tamen, sed simpliciter, libere, modeste, hoc unum duntaxat in vita *memoratu dignum* exsecutus, quod è vita sic exieris. ad nominum autem *istorum* recordationem, multum conducet meminisse Deorum, quodque nolunt illi ratione praeditos ipsis adulari, sed similes ipsis fieri: *meminisse* et, ficum esse quae ea quae ficus sunt facit: canem, quae canis; apem, quae apis; et hominem pariter, qui quae hominis. Mimus, bellum, terror, torpor, servitus, decreta *illa* sacra tua, *ni caveas*, expungent quotidie, quaecunque

cunque è studiosa rerum naturae contemplatione concepta in mente recondis. oportet autem unumquodque ita et considerare et agere, ut et activa facultas consummetur, et contemplativa simul exerceatur, et fiducia ex certa rei cuiusque scientia orta servetur, latens quidem, nec abscondita tamen. tunc enim simplicitate, tunc gravitate frueris; tunc rei cuiusque notitia distincta, quid ex natura sua existat, quem locum in mundo habeat, quamdiu duratura sit, ex quibus conflata sit, quibus possit obvenire, qui dare eam et auferre possint. Aranea muscam ubi ceperit, se effert tanquam magni quid egerit; alius, ubi lepusculum, alius, ubi reticulo apuam *ceperit*; alius, ubi apros; alius, ubi urfos; alius, ubi Sarmatas. nam et isti, *qui hos capiunt*, quid latronibus distant, si mentes ac decreta utrobique spectaveris?

11 Methodo contemplativa instructus sis, *qua perspectum habeas*, quomodo cuncta in se invicem mutant. huic jugiter attende, et in hac parte temet exerce. nihil enim ad animi celsitatem confert magis. corpus exuit, *qui sic affectus est*, reputansque secum, mox esse sibi, relictis his omnibus, ab hominibus discedendum, totum sese permittit iustitiae, in eis quae ab ipso fiunt; universi naturae, in eis quae obveniunt ipsi. quid autem *alius* quispiam de ipso sive dicat, sive existimet, aut adversus ipsum faciat, ne cogitat quidem. utpote qui duobus hisce etiam contentus sit, quicquid impraesentiarum agit, justum praestare, et quicquid impraesentiarum sibi obvenit, diligere: negotiis vero studiisque reliquis omnibus missis, nihil aliud velit, quam recta juxta legem proficisci, recta-

12 que proficiscentem Deum ipsum sequi. Ecquis suspicionis usus est, cum quid fieri oporteat considerare praesto sit? et siquidem *id* perspexeris, placide ac constanter ea progredi; sin minus, consistere, et op-

timos quosque in consilium adhibere; denique si aliud quippiam, quo minus ea procedas, obstiterit, prout occasiones praesentes se obtulerint, consideratae progredi, ei, quod iustum tibi visum fuerit, adhaerendo. hoc enim assequi, *ut iuste agas*, optimum est: nec nisi ab hoc aberrando excideris. quietum quiddam, et agile tamen, alacre pariter et compositum est, quisquis rationi per omnia obsequitur. Somno excussio statim percontare te, nunquid tua intererit, si iusta bonaque ab alio aliquo fiant? nihil intererit. numquid oblitus sis, quales isti, qui de aliis laudandis vituperandisque tantopere se efferunt, in lecto sint, quales ad mensam, quae faciant, quae fugiant, quae sectentur, quae suffurentur, quae rapiant ad se, non manibus pedibusque, *quod dici solet*, sed parte sui pretiosissima, qua, ubi libuerit, consequi liceat fidem, modestiam, veritatem, legem, genium denique bonum? Cuncta danti pariter ac recipienti naturae, homo probe institutus ac modestus dicet, *Da quod vis; repete quod vis*. nec elatus hoc dicet, sed obsequens tantum, et benevolo adversus eam affectu. Exiguum est quod superest *vitae tuae*. vive tanquam in monte. nihil enim interest hic an illic, siquis ubicunque in orbe, tanquam in urbe, degat. viderint, norintque homines hominem verum, qui naturae convenienter vivat. sin non sustinent, occidant. hoc enim satius est, quam ita vivere, *uti ipsi vivunt voluntque*. Ne ulterius occupere totus, disferendo qualis vir bonus sit, sed *enitendo* ut ipse sis. Aevi totius, et naturae totius cogitatio tibi crebro occurrat. quodque particularia omnia, substantiam quod attinet, milii sunt instar; tempus quod attinet, terebri circumvolutio. Rerum praesentium unamquamque advertendo, considera eam jam dissolutam,

lutam, et in mutatione et quasi putrefactione quadam, aut dissipatione, constitutam, sive ut mori quodammodo nata sit. *Cogita*, quales sint *homines* vescentes, dormientes, coeuntes, exercentes, alia ejusmodi *agentes*. rursus, quales, ubi instantur, effe-
runtur, irascuntur, tanquam in sublimi siti *aliquos* increpant. paulo autem ante, quam multis et qua mercede inferviebant; et paulo post, quo in statu futuri sunt.

Confert cuique, quod fert cuique natura universi. et tum confert, quando illa fert. Amat imbrem tellus. amat et almus aether. amat et mundus facere quicquid futurum est ut fiat. dico itaque mundo ipse, *ecquid tu amas? idem ipse amo*. annon illud ita et sit et dicitur vulgo, *Amat* hoc vel illud fieri? Vel istic vivis, et *vitae huic jam assue-*
visti; vel foris vadis, et hoc volebas; vel moreris, et munere defunctus es. praeter ista nihil restat. bono itaque sis animo.

Illud tibi semper constet, ejusmodi quiddam agrum esse, cujusmodi est *locus* alius quilibet. eademque esse omnia istic *agentibus*, quae eis qui in montium verticibus, vel in littorum crepidinibus, vel alibi ubicunque volueris, *versantur*. palam enim invenies Platonis illa, *Urbis muro, ut*
caulae septo circumdatus.

Quidnam est mihi nunc mens mea? vel qualem ego eam praesto? ad quidnam ea jam utor? nunquid est intellectu vacua? nunquid à societate communi soluta et revulsa? nunquid carunculae ita agglutinata et permixta, ut cum illa mutetur una?

Qui dominum fugit, fugitivus est. dominus autem est lex. ergo qui legem transgreditur, fugitivus est. idem est et qui ideo angitur, vel irascitur, vel metuit, quod secus, quam ipse velit, aut factum sit, aut fiat, aut futurum sit eorum quicquam, quae ab universi rectore sunt constituta, qui est ipse lex unicuique quod suum est tribuens.

fugi-

fugitivus est igitur, qui metuit, vel angitur, vel irascitur. In uterum semen qui misit, abscedit. hoc 26
 alia deinceps excipiens natura, foetum fabricat et ab-
 solvit; ex quali qualem? alimentum rursus *mater*
 per gulam demittit; quod alia insuper caussa ubi ex-
 ceperit, sensum, motumque, adeoque vitam ac vires
 et alia (quot ea numero et qualia?) conficit. haec,
 tanta licet involvantur caligine, contemplari *oportet*,
 facultatemque ita intueri *quae ista facit*, prout vini
 eam cernimus, qua vel deorsum, vel fursum corpora
 feruntur, non oculis quidem externis, sed nec minus
 clare tamen. Cogita tecum jugiter, qualia nunc 27
 sunt omnia, talia prius actitata; cogita et talia fu-
 tura esse. propone tibi ob oculos, fabulas totas sce-
 nasque uniformes, quaecunque vel ex notitia tua, vel
 ex historia antiqua cognita habueris; aulam Hadri-
 ani totam, totam Antonini, illam item Philippi, A-
 lexandri, Croesi. ejusdem plane inodi fuerunt omnia
 illa, nisi quod per alios *agebantur*. Hominem de 28
 re ulla dolentem atque aegre ferentem quicquam,
 similem habe porcello, qui dum maectatur, calcitrat
 et vociferatur: cujusmodi est et qui decumbens taci-
 te secum deplorat, quod *fato nos omnes* illigati te-
 nemur. *confidera* et rationali animali soli datum esse,
 ut eis, quae eveniunt, sponte obsequi possit; cum
 sequi ipsum omnibus sit necessarium. Considerata 29
 seorsim, quam instituis, re omni, percontare te, num
 ideo mors gravis habenda sit, quia ea te privet.
 Ubi peccato alicujus offenderis, translatione facta 30
 perpende tecum, annon ipse ejusmodi aliquid pecces.
 puta, argentum in bonis habendo, vel voluptatem,
 vel gloriolam, vel aliud istiusmodi. hoc enim si
 adverteris, ira statim tibi excidet. *praesertim*, si
 succurrerit una, cogi hominem. quid enim faceret?
 aut, si poteris, tu illum vi illa expedias. Satyri- 31
 onem

onem ubi videris Socraticum, Eutychem cogita vel Hymenem. et Euphratem ubi videris, Eutychionem cogita vel Sylvanum. et Alciphronem visum, Tropaeophorum cogita; et Xenophontem, Critonem vel Severum. et temet ubi respexeris, Caesarum aliquem. et in quolibet cogitando, geminum ei quempiam. tum mentem tibi subeat, ubi nunc sunt illi? nusquam sane: aut ubi tandem? ita enim perspectum jugiter habebis, humana omnia fumum ac nihil esse. praesertim, si simul fueris recordatus, quicquid semel mutarit, per spatium temporis infinitum non esse amplius futurum. tu vero spatii illius quantum occupas? cur ergo tibi non sufficit spatium hoc tam breve, prout te decet, transigere? quam pulchram *bene agendi* materiam occasionemque subterfugis? quid enim sunt aliud haec omnia, quam mentis, quae, hac in vita quae contingunt, naturam eorum rimata, accurate perspexerit, exercitationes? persiste ergo, dum et ista tibi familiaria effeceris, quo modo stomachus robustus cuncta sibi accommodat, ignisque validus, quicquid ingesseris, flammam inde ac fulgorem edit. Nulli liceat vere de te dicere, non esse te simplicem, aut non esse te bonum. sed mentiatur, quisquis horum quicquam de te opinatus fuerit. hoc autem totum in te situm est. quis enim te bonum simplicemve esse prohibuerit? tu tantum statuas, nec ulterius vivere, quam talis futurus sis. neque enim ratio id postulat, nisi talis sis. Ecquid est, quod de materia ista rectissime vel fieri vel dici possit? quicquid enim hoc fuerit, vel facere id ipsum, vel dicere licet: nec obtendas impediri te. ante ingemiscere non desinas, quam eo te adegeris, ut quod voluptuariis hominibus est luxu diffuere, hoc tibi fuerit de subiecta quaque oblata tibi materia ea facere, quae humanae constitutioni convenient: etenim pro oblectamento esse tibi debet, quic-

quicquid secundum naturam tuam agere tibi datur. datur autem hoc ubique. siquidem cylindro quidem non conceditur, ut motu proprio ubique feratur; sed nec aquae nec igni nec alii rei cuiquam, quae à natura mera, vel anima regitur irrationali. quae enim coerceant et obfistant, multa sunt. verum mens et ratio per obstantia quaelibet prout nata est, et prout vult ipsa, procedit. tu ergo ob oculos istud habens, rationem per omnia facilitate ferri eadem plane, qua ignis sursum, lapis deorsum, per declive cylindrus, nihil quaeras ulterius. reliqua enim obstacula, vel sunt corporis, quod cadaveris *instar habet*, vel opinione, et rationis inclinatione semota, non infringunt, aut mali quicquam efficiunt. alioqui ea qui patitur, malus fieret. atqui in aliis quidem operibus omnibus ita se habet, ut quicquid alicui horum mali contigerit, deterius illud faciat, quod eo afficitur. istic vero, si ita dicere licuerit, praestantior fit homo ac laude dignior, dum eis quae objiciuntur, recte utitur. in summa, memineris, civem indigenam nihil laedere, ni civitatem laedat, civitatem nihil laedere ni legem laedat. horum autem, quae infortunia dicimus, nihil legem laedit. quod autem legem non laedit, nec civitatem, nec 34 civem *laeserit*. Qui decretis veris imbutus est, hunc *dictum* brevissimum et è trivio arreptum quodlibet commonere suffecerit de moerore metuere pel-
lendo, quale illud est,

Sternit humi frondes alias vis aspera venti :

Ast alias natura parat, quae vere virescent.

Sic hominum genus est: hic nascitur, occidit ille.

foliola

foliola sunt et filioli tui; foliola sunt *et homunciones isti*, qui tanto cum strepitu, tanquam fide digni, alios celebrant, vel è contrario diris devovent, vel clam vituperant et subsannant. foliola itidem, qui famam *tui* posthumam excepturi sunt. ista enim omnia verno tempore prodeunt; dein ventus ubi straverit, sylva horum vice nova alia profert. commune autem omnium est, breve existendi spatium. at tu omnia, tanquam aeterna futura, fugis appetisve. mora parvula, et lumina tibi condentur; eumque qui te extulerit, alius aliquis lugebit. Sani est oculi, cernere visibilia quaevis, nec dicere, *Viridia velim*. hoc etenim lippientis est. sed et auditus ac olfactus est sani, ad sonos odoresve quosvis *percipiendos* promptum esse. et stomachi valentis, adversus edulia quaevis pariter se habere; sicut molam ad omnia, ad quae molenda condita est. pari igitur ratione et mentis est sanae, ad obvenientia quaeque idoneam esse. quae vero dixerit *Liberos mihi salvos velim; et omnes quicquid fecero laudent, velim*; oculi est instar viridia poscentis, vel dentium tenella postulantium.

6 Nemo quisquam adeo felix est, cui morienti non adstabunt aliqui, qui praesenti laetentur malo. bonus sapiensque fuerit, annon ad extremum futurus est qui de illo dicat? *Respirabimus jam tandem à paedagogo isto. non erat revera asper nostri cuiquam: sensi tamen tacite illum damnâsse nos*. haec igitur de viro bono. at ad nos quod attinet, quam multa sunt alia, ob quae à nobis liberari desiderent haud pauci? hoc si inter moriendum cogitaveris, libentius discedes; cum ita tecum rem putaveris, ex ea vita discedo, in qua ipsi ejusdem mecum participes, pro quibus tam multa exantlavi, supplicavi, procuravi, illi, inquam ipsi elatum me optant tanquam qui levamen forsan

O

hinc

hinc aliquod sperent. cur ergo diutius istic moram trahere quis cupiat? nec propterea tamen minus illis propitius discedas, sed moris tui tenax, amicus, benevolus, mitis. quin rursus nec tanquam vitae avulsus, sed, prout eis, quibus mortis felicitas quaedam obtigit, animula à corpore leniter exsolvitur, talis et tua ab istis etiam esto discessio. eis enim *te* natura annexuit et conjunxit. at nunc disjungit. disjungor itaque tanquam à necessariis, non abstractus tamen, sed sponte discedens. nam et hoc ex eis est, quae sunt secundum naturam. Solenne tibi sit, in cujusque 37 (quoad ejus fieri potest) actione omni, apud te quaerere, *Istud iste quo fine facit?* à temet autem auspicare, teque primo loco scrutare. Memento illud 38 quod te velut fidiculis citat, esse intra te reconditum quiddam. illud est suadela, illud vita, illud (si fas dicere) homo est. ne cum illo junctim contempleris unquam circumjectum, vasis instar, conceptaculum hoc, et instrumenta haec undique ex eodem efficta. sunt enim asciae similia ista. hoc tantum interest, quod agnata sint. siquidem, membrorum istorum, absque forma quae ea cieat sistatque, non magis usus est, quam radii textrici, aut scriptori calami, aut aurigae flagelli.

LIBER XI.

¹ **H**AE sunt animae ratione praeditae proprietates. se cernit, se fingit artatque, ut lubet, qualemque vult ipsa, facit : fructum, quem profert, ipsa carpit. cum arborum fructus, quodque istis in animalibus respondet, alii carpant. finem semper suum assequitur, ubicunque constiterit vitae terminus. neque *enim* sic *se habet*, quo modo in saltando aut in fabulam agendo aliisque ejusmodi, in quibus, siquid incideris, actio tota sit mutila ; sed in quacunque parte, et ubicunque deprehensa fuerit, quod praecessit plenum prorsus et perfectum sibi facit : ut dicere liceat, *Ego quae mea sunt, omnia habeo*. adhaec mundum totum pervagatur, et, quod ambit hunc, vacuum, figuramque ejusdem contemplatur, et in aevi immensitatem se porrigit, et universi per intervalla certa renovationem comprehendit et considerat ; videtque *simul*, quod nihil novi visuri sint posterius nostri, sicut nec amplius quicquam viderunt antecessores nostri : sed ita fit quodammodo, ut quadraginta annos qui egerit, mentem modo aliquam habuerit, et res gestas animadverterit, ex uniformitatis ratione, et praeterita omnia et futura viderit. propria sunt animae rationalis et ista ; proximos diligere, veracem et verecundam esse, nihil sibi praeferre, quod et legis est proprium : ita inter rectam rationem et justitiae rationem nihil interest.

² Cantilenam jucundam, saltationem, pancratium contemnes, si voce concinna in sonos singulos divisa de his sigillatim te percontatus fueris, *Num istud me visum habet?* erubesces enim *id fateri*. de saltationis motibus gestibusque singulis, de pancratio itidem, si gemina feceris,

feceris, futurum est ut pari modo adversus haec afficiaris, itaque virtute sola accepta et virtutis actionibus, in reliquis omnibus ad particulas seorsim consideratas recurrere memento, ut ab harum disjunctione res ipsas contemptum eas. hoc autem ipsum et ad vitam totam transferas. Qualis est anima ea, quae ³ parata est jam statim, si oportuerit, è corpore emigrare, et vel exstingui, vel dispergi, vel permanere? ita paratum dico, ut à judicio peculiari promptitudo haec profluat, non ab obstinatione mera, pro Christianorum more: *ut mortem obeas* considerate, compositae, citra tumultum, quo et aliis idem suadere possis. Nunquid feci, quod in commune condu- ⁴ cat? beneficium hoc ipso accepi. hoc tibi semper succurrat: nec desinas unquam. Quam artem pro- ⁵ fiteris? bene vivendi. hoc quo modo melius fit, quam documentorum ope, quorum alia sint de universi natura, alia de hominis conditione propria. Primo ⁶ tragoediae invectae sunt quae casuum et eventuum *homines* commonefacerent, quo et ista sic fieri nata monerentur; nec quibus in scena oblectarentur, ea in scena majori, gravatim sustinerent: cum viderint non posse haec aliter transigi, et quod perferant ea etiam illi qui exclamant, *Eheu, Cithaeron*. et revera dicuntur à dramaticis poetis utiliter nonnulla. quale illud est imprimis;

*Si me meosque liberos Dii negligunt, Hujus etiam
constat ratio.*

Et rursus,

*Nam neutiquam hominem rebus irasci decet. Et,
Spicas velut frugiferas, sic vitam meti.*

et caetera quae sunt ejusmodi tragoediae successit
vetus

vetus comoedia, quae libertate magistrali instructa, nec obliqua sed diserta oratione usa, fastum deicere non inepte satagebat : quo fine et Diogenes ex his quaedam adhibuit. considera et quae deinceps fuerit media comoedia, et quorsum tandem introducta sit nova, quae in mimicum artificium paulatim defluxit. (nam et ab istis utilia dici nonnulla, nemo est qui nesciat.) sed et quo spectet totum hoc poësius hujusmodi et fabularum agendi institutum. Quam liquido compertum habes, nullum aliud vitae institutum ad philosophandum magis esse idoneum, quam hoc in quo jam versaris ? Ramus à ramo, cui proxime adhaesit, abscissus, non potest non à stirpe tota abscindi. ad eundem modum ergo et homo ab homine quovis rescissus, communitate tota excidit. porro ramum alias abscindit ; homo vero se ipse à proximo suo separat, dum eum odit et averfatur : nec advertit interim, quod una semet à societate civili tota absciderit. veruntamen hoc à societatis hujusce conditore Jove indultum sibi habet, quod ei liceat denuo coalescere, cui prius adhaeserat, et ad universi complementum locum recuperare suum. quanquam hoc frequentius si fiat, dissociatio istiusmodi et difficilius refarcitur, et restitutio aegre procedere consuevit. omnino denique non pariter se habent furculi duo, quorum alter à prima germinatione cohaesit, et cum stirpe reliqua constanter quasi conspiravit ; alter post abscissionem insertus est : quem plantarum cultores dicere solent *confruticari* quidem, sed non *configurari*. Qui ad rationis rectae normam progredienti obsistunt tibi, sicut à recte agendo avertere te nequeunt, ita nec benevolum erga illos affectum excutiant tibi. sed ad utrumque horum teneas te, ut et in judicio actioneque constanti persistas, et in mansue-

mansuetudine erga illos, qui vel impedire te conantur, vel alio modo quopiam molesti tibi sunt. etenim tam hoc imbecillis est animi, succensere istis, quam ab actione desistere, et consternatum succumbere. uterque enim ex aequo stationis desertae reus est, et qui metu percussus, et qui natura cognatum sibi atque amicum fuerit averfatus. Nulla natura arte inferior est. naturam enim imitantur artes. hoc si datur, sequetur, naturam eam quae est consummatissima, caeterasque omnes in se complectitur, artificis solertiae neutiquam concedere. atqui in artibus omnibus deteriora quaeque praestantiorum gratia fiunt; à communi ergo natura hoc idem fit. atque hinc sane iustitia oritur: ab hac vero reliquae nascuntur virtutes. neque enim quod est iustum aequumque servabitur, si vel ad res medias anxie feramur, vel deceptu faciles et temerarii et inconstantes fuerimus. Si, quarum persecutio et fuga perturbat te, res eae ad te non accedunt, sed ad illas ipse quodammodo accedis, cum ipsae interim immotae maneant; iudicium proinde tuum de eis quiescat, easque nec prosequeris amplius, nec fugies. Uniformis prorsus est animae sphaera, cum nec ad exterius quicquam se extendit, nec cum eodem ullo intus concurrit, nec confidit et comprimitur, sed lumine illo illustratur, quo veritatem, tum rerum omnium caeterarum, tum et in ipsa sitam cernit. Contemnit me quisquam? ipse viderit. ego mihi cavebo, nequid contemptu dignum vel egisse vel dixisse deprehendar. odit me quisquam? ipse viderit. at ego mitis esse ac benivolus cuique *pergam*; et huic etiam ipsi, errorem ostendere promptus; neque id contumeliose, neque ut qui patientiam ostentare cupiam, sed ingenue, benigne, quo modo Phocion ille, nisi si simulate agebat.

bat. interius enim ita affectum esse oportet; ut ipsi Dii videant, hominem esse *te*, qui nihil quicquam indigne aegre ferat. quid enim tibi mali *contigerit*, modo quod naturae tuae conveniat, id ipse facias? annon amplecteris, quod universi naturae nunc est tempestivum, cum homo sis ad hoc compositus positusque, ut id fieri, quocunque tandem modo, *velis*,
4 quod in commune conducat? Qui se invicem contemnunt, iidem et sibi invicem assentantur: quique se invicem transcendere cupiunt, sibi invicem se sub-
5 mittunt. Quam putidus et insincerus est, qui dicit, *Ego simpliciter tecum agere statui*. quid facis, mi homo? quid praedicere opus est? res ipsa appareat. fronti inscriptam statim oportuit vocem hanc, in oculis ipsis relucere statim, *quomodo animus se habeat*: sicut in amantis oculo cuncta statim dignoscit amans. talem plane virum simplicem bonumque oportet esse, qualis is qui hircum olet; ut qui astiterit, simulac accesserit, velit nolit ipse, protinus persentiscat. simplicitatis vero affectatio tortuosa est. amicitia lupina nihil est foedius. hoc omnium maxime fugias. vir bonus, simplex, benevolus ita in oculis
6 gerit haec, ut neutiquam lateat. Optime vivendi facultas haec est in anima sita, si adversus res indifferentes indifferenter se habeat. indifferenter autem se habebit, si divisim et integre earum unamquamque consideraverit, simulque recordatus fuerit, quod nihil horum cogere nos potest, ut hoc vel illud de ipso opinemur; nec accedit ad nos, sed quiescit; nos autem sumus qui iudicia de his proferimus atque nobis ipsis inscribimus, cum nec inscribere in nobis situm sit, et, si clanculum irrepserint, statim obliterare: quodque ad breve admodum tempus opus futurum est cautela hac; tum vita terminabitur. ecquid est autem in his difficile? siquidem enim naturae congrua sunt,
eis

eis oblecta te, et facilia futura sunt. *fin* praeter naturam, investiga, quid sit naturae tuae congruum, et ad hoc te accinge, etiamsi minus gloriosum sit. *venia* enim cuique *habenda est*, qui bonum suum sectatur. *Cogita tecum*, unde prodierit unumquodque, et ex quibus consistat, et in quid mutet, et ubi mutaverit, quare futurum sit, et quod *mutando* mali nil patitur. *De eis qui adversus te delinquant cogita*: Primo, quam relationem ad illos habeas quodque alteri alterius causa nati sumus. tu autem speciali quadam ratione etiam illis praefectus, ut gregi aries, armento taurus. quin et altius rem repete: vel atomos *obtinere*, vel naturam universa disponere. hoc si *est*, deteriora *constat* praestantiorum *causa esse condita*, praestantiora sui invicem. Secundo *cogita*, quales sint ad mensam, in lectulo, alibi. praesertim vero, quas à decretis intus sitis necessitates perpetiantur: quantaque cum prudentiae opinione haec ipsa, *in quibus delinquant*, agant. Tertio, quod, si haec recte faciunt, aegre ferre non oportet: *fin* minus, nolentes utique et nescientes *agunt*. omnis etenim anima, prout veritate privatur invita, sic etiam erga quemque pro dignitate cujusque gerendi se peritia. itaque injustos, ingratos, avaros, vicinis injurios dici se non sustinent. Quarto, quod et ipse multa peccas, et alius ejusmodi es plane, *quales illi sunt*. atque etiamsi peccatis quibusdam abstineas, habes tamen *intra te habitum talia perpetrare proclivem*, licet vel ignaviae, vel famae, vel alius alicujus ratione à peccatis paribus te cohibeas. Quinto, quod nec an peccaverint etiam, nosti satis. multa enim, per dispensationem geruntur. atque omnino multa prius edocearis oportet, quam de facto alieno certi quicquam statuere possis. Sexto, quando quam maxime indignaris, vel aegre fers, *memineris* momentaneam esse vitam humanam, omnesque nos brevi componendos fore. Septimo, non

non esse actiones aliorum, quae nos conturbant; sunt enim hae in mentibus ipsorum sitae: sed opiniones tantum nostras. istas igitur tolle, missoque de re ipsa, tanquam grave quiddam sit, iudicio, ira protinus evanescet. sed quomodo tollam? reputando nihil tibi inhonestum *contigisse*. nisi enim malum id sit duntaxat quod inhonestum est, necesse futurum est, ut et tu multa pecces, et latro, vel quidlibet etiam, fias. Octavo, *cogita* quanto graviora patiamur ex iracundia ac moestitia, quam de istis concipimus, quam ex eis ipsis, quorum causa succensemus et angimur. Nono, mansuetudinem insuperabilem esse, si genuina fuerit, non personata et fucata. quid enim fecerit tibi, qui vel maxime contumeliosus est, si mansuete adversus illum te gerere perrexeris, et si occasio tulerit, placide illum admonueris, et eodem ipso, quo te laedere molitur, tempore quietus ipse hominem meliora docueris? *Noli sic agere, mi fili; ad aliud nati sumus. mihi quidem noceri nequit. sed ipse laederis, mi fili.* monitraveris etiam scite, et generatim ostenderis, nec apes ita se gerere, nec eorum ullum, quae gregatim agere nata sunt, animantium. quin neque irrisorie faciendum hoc, neque contumeliose, sed cum genuino amoris affectu; neque animo quasi attacto et exulcerato, neque tanquam in schola, neque ut astanti alicui sis admirationi: sed ita semper, ut cum solo agas, etiamsi alii forsan circumstiterint nonnulli. Capita novem ista in mente reposita habeas, tanquam dona quaedam à Musis accepta; atque incipias tandem homo esse, dum vivis. Veruntamen ex aequo cavendum, sicut ne irascaris eis, ita etiam ne aduleris. utrunque enim societatis jus violat, et ad damnum tendit. adversus iram vero praesto sit illud; irasci haud virile esse; sed mansuetum placidumque animi affectum, ut humanius quiddam, ita et masculum magis: atque is certe, *qui ita affectus est*, robur animi nervosque et fortitudinem penes

se habet, non autem is qui indignatur et offenditur, quo enim proprius hoc ad immunitatem ab affectibus omnem prorsus, eo etiam ad potentiam proprius accedit. quemadmodum autem tristitia, sic et ira imbecillis est animi. utraque enim vulnus accepit, et succubuit. Quod si volueris, etiam decimum à Musarum praefide donum accipe. velle improbi ne peccent, insaniae est. id enim quod fieri non potest, appetit. tum concedere, ut adversus alios tales sint, sed ne in te peccent postulare, et stolidum est et tyrannicum etiam. Mentis † affectiones quatuor 19 potissimum sunt jugiter cavendae, et ubi deprehensae fuerint, confestim inducendae, de singulis earum sic censendo: cogitatio ista non est necessaria; ista societatis inimica; istud non à te dicturus es. aliquid enim non à teipso dicere, in rerum absurdissimarum numero habeto. quantum esto, quicquid conscientia tibi dictaverit, fore per illud, ut pars tui diviniore devicta succumbat viliori, corpori nempe mortali ejusque crassius voluptatibus. Quicquid aëreum et ig- 20 neum immixtum est tibi, etiamsi natura sursum feratur, utrumque ut tamen universi dispositioni obsequatur, in massa composita istuc detinetur. quicquid itidem in te terreum et aqueum existit, etiamsi natura deorsum vergat, attollitur nihilominus, et stationem occupat non suam. usque adeo etiam elementa universo obtemperant, dum ibi, ubi per vim disposita sunt, manent, donec dissolutionis signum detur. an non iniquum est ergo, mentem tantum tuam immorigeram esse, nec in statione sua acquiescere? et huic tamen nihil violentum injungitur, sed ea sola quae ei secundum naturam sunt: nec sustinet tamen, sed in contrarium fertur. motus enim omnis ad injurias, luxus, dolores, formidines, nihil est aliud, quam à natura defectio. quin et mens, quoties

quoties eventum aliquem aegre fert, stationem tunc suam deferit. ad aequanimitatem enim et pietatem est condita, non minus quam ad iustitiam. siquidem et ista ad communionem tuendam faciunt; imo actionibus iustis antiquiora sunt. Cui non unus idemque semper vitae scopus est, hic unus idemque per vitam totam esse non potest. non satis est quod dixi, nisi illud etiam adjeceris, qualis scopus hic esse debeat. quemadmodum enim opinio eadem non est de omnibus quae vulgo hominum quoquo modo bona videntur, sed de certis quibusdam, communibus nempe: ad eundem modum et scopum illum qui est civilis et communioni congruus proponi oportet. qui enim ad istum conatus suos omnes direxerit, is actiones suas omnes sibi similes praestabit, et hoc modo semper per idem futurus est. Murem agrestem et domesticum *cogita*, huiusque pavorem ac trepidationem. Socrates plurimorum decreta *lamias* appellabat, pulcrorum terriculamenta. Lacedaemonii in spectaculis suis, peregrinis in umbra sedilia collocabant; ipsi, ubicunque obtigerat, confidebant. Perdiccae accersenti excusabat se Socrates; *ne pessimo*, inquit, *exitio peream, cum gratiam collatam referre nequeam*. In scriptis Epicureis praecipitur, ut in mente ac memoria semper habeamus antiquorum aliquem eorum, qui virtutem coluerint. Pythagorei mane coelum suspicere *praecipiebant*, quo eorum commoneamur, quae eundem perpetuo cursum servant, eodemque modo peragunt opus suum; utque ordinem *eorundem observemus* et puritatem, et nuditatem. astri siquidem velamentum nullum est. *Cogita* Socrates qui fuerit pelle succinctus, quando Xanthippe veste *ipsius* sumpta foras se proripuerat: quaeque amicis suis dixerit, pudore suffusus pedemque retrahentibus,

hentibus, cum sic indutum illum conspiciantur. Nec in scribendo, nec in legendo aliis praecipias, 29 nisi prius praeceptum fuerit tibi. in vita multo magis sic *se habet*.

Cum liber laud sis, jus loquendi non habes. 30

—— at cor carum mihi resist. 31

Dura suos fundendo incessent verba parentes. 32

Insani est, ficum hyeme quaerere. affidet huic, qui 33 puerulum requirit, cum non amplius conceditur. Filiolum deosculanti praecipiebat Epietetus, intus a- 34 pud se diceret, *Cras forsan moriturus est*. at male ominata sunt ista. mali ominis nihil est, quod munus naturale ullum designat. alioqui spicas etiam demeti infauftum fuerit. Uva acerba, matura, passa; 35 mutationes sunt omnia ista, non in id quod non est, sed in id quod nondum est. *Voluntatis latro nul-* 36 *lus est*, inquit Epietetus. *Artem assensum prae-* 37 *bendi inveniendam idem monebat. et conatus ita co-* *hibendos esse, ut cum exceptione fiant, ut societatis* *jus spectent, ut pro rei cujusque dignitate adhibean-* *tur. et appetitu quidem abstinendum prorsus: aver-* *sationem vero in re nulla adhibendam esse, quae no-* *stri juris non sit.* Non est itaque, inquit, de re 38 vulgari certamen, sed de eo, utrum insaniamus, necne. Socratis dictum. Quid vultis? rationalium, 39 an irrationalium animas habere? rationalium. quorumnam rationalium? sanorum an pravorum? sanorum. quare ergo non quaeritis? quia jam habemus. cur ergo pugnat et contenditis invicem?

LIBER XII.

ISTA omnia, quae per ambages assequi contendis, jam consequi potes, ni tibi ipse invideas. hoc autem fiet, si praeteritum omne missum feceris, futurum omne providentiae divinae permiseris, et quod praesens est tantum ad pietatis ac justitiae normam direxeris: ad pietatis normam, dum quicquid destinatur tibi diligis; cum et tibi hoc natura tulerit, et huic te: ad justitiae, dum libere et sine ambage ulla quae vera sunt proloqueris, et quae lege consentanea ac pro rei cujusque dignitate sunt, facis: nec impediverit te, *quo minus sic te geras*, aut aliena sive vitiofitas, sive opinio sive sermo, aut sensus etiam cingentis te massae istius carnae. viderit enim id quod patitur. si igitur, cum in exitu fere jam sis, missis caeteris omnibus, id duntaxat, quod in te principatum gerit et divinum est, in pretio ac honore habueris; nec hoc metueris, ne vivere desinas aliquando, sed ne secundum naturam vivere tandem occipias; mundo qui te protulit, dignum te praestabis, definesque in patria tua peregrinus esse, eaque quae quotidie eveniunt tanquam inopinata admirari, et ex hac vel illa re suspensus teneri. **Mentes omnes,** vasis hisce corporeis, et corticibus, et fordibus, Deus denudatas intuetur. sola enim mente sua, illas à sese dimanantes, et derivatas attingit. hoc idem tu si feceris, multa temet molestia liberabis. qui enim circumjectam sibi carnem non respexerit, ne de vestitu, domicilio, fama, aut apparatu instructuque reliquo

liquo cogitando, negotium ullum faceisset sibi. Tria 3
 sunt, ex quibus constas, corpusculum, animula, mens.
 horum priora duo haec sunt tua, utpote quorum
 cura commissa est tibi: tertium tantummodo pro-
 prie tuum est. proinde si à te, hoc est, à mente tua
 sejunxeris quaecunque alii dicunt faciuntque; et
 quaecunque ipse aliquando dixeris fecerisque, et quae-
 cunque te tanquam futura conturbant, et quaecun-
 que vel circumdati tibi corpusculi, vel huic coalitae
 animulae, arbitrii tui non sunt; denique quaecunque
 externa rerum vertigo jugis volvit, ita ut mens tua
 rebus fato obvenientibus exempta, pura ac libera a-
 pud se vivat, iusta faciens, destinata volens, ac vera
 proloquens, si à mente, inquam, tua haec sejunxe-
 ris, quae ex affectu vehementiore ei adhaerere so-
 lent, et temporis quicquid vel praeteritum vel fu-
 turum est; fecerisque te talem qualis *mundus hic*
Empedocli dicitur,

Orbis habens instar jugi vertigine gaudens.

illudque tantummodo, quod vivis, hoc est, quod im-
 praesentiarum adest, vivere fategeris; poteris tan-
 dem, quod superest vitae tuae, ad mortem usque,
 tranquille, generose, genioque tuo propitius transi-
 gere. Saepenumero sum miratus, qui fiat, ut 4
 cum sese prae caeteris omnibus diligit unusquisque,
 suam tamen de se exultationem minoris faciat,
 quam alienam. itaque si vel Deus vel praeceptor
 prudens quis astans praeceperit cuiquam, ne quid a-
 pud se cogitet menteve agitet, quod non simul ac
 conceperit proferat, ne ad dieculam quidem id sus-
 tineret. ita proximos magis, quid de nobis sentiant,
 veremur, quam nos ipsos. Qui sit, ut Dii, qui 5
 pulcre ac cum singulari erga genus humanum amore
 dispo-

disposuerunt universa, hoc unum neglexerint, *curare nempe*, ne homines, boni cumprimis, quique frequentissima cum ipsis quasi commercia habuerint, atque per opera pia sacraque ministeria quam maxime familiares ipsis exstiterint, ubi semel defuncti sunt, non existerent amplius, sed omnino exstinguerentur? hoc vero siquidem sic se habet, pro certo scias, aliter facturos eos fuisse, si aliter fieri oporteret. si enim justum erat, et fieri poterat; et si juxta naturam, id natura protulisset. vel hinc ergo quod aliter se habet, si aliter saltem se habet, compertum habeas fieri non oportuisse. vides enim, quod in hujus rei investigatione de jure cum Deo disceptas. non autem de jure cum Deo disceptaremus, nisi optimi illi ac justissimi forent. qui sunt autem istiusmodi, nihil in mundi dispositione injuste atque irrationabiliter neglectum insuper habuissent. *Illis etiam assuesce*, quae *fieri posse* desperas. nam et sinistra manus, cum ad alia opera per desuetudinem inepta sit, fraenum quam dextra validius tenet; quia huic operi assuevit. *Cogita* qualem te, tum corpore tum anima, à morte deprehendi oporteat: vitae etiam hujus brevitatem; aevi retrorsum prorsumque vastitatem immensam; materiae denique cujusque imbecillitatem.

8 Formas corticibus nudatas contemplare: actionum item intentiones: quid dolor; quid voluptas; quid mors; quid gloria: quis cuique molestiarum auctor: quo modo nemo ab alio quopiam impediatur. quod

9 denique opinione constant omnia. In decretorum usu, pugili, non gladiatorum similem esse te oportet. iste enim ense, quo utitur, posito, statim interficitur. ille autem manum semper praesto habet, qua vibrata

10 duntaxat opus est. Res ipsas quales sint intueri,

11 in materiam, formam, finem dividendo. Quanta est hominis potentia, *in cujus situm est arbitrio*, ut nihil

nihil faciat, nisi quod Deus ipse comprobaturus est, et quicquid Deus illi assignaverit, libens excipiat? Quicquid naturae consentaneum *contingit*, de eo nec Dii sunt inculcandi; nihil enim vel sponte vel inviti peccant: nec homines: nihil enim et ipsi sponte. nulli ergo sunt inculcandi. Quam ridiculus et peregrinus est, qui quicquam eorum quae in vita hac fiunt, miratur? Aut est necessitas fatalis, et ordo inviolabilis, aut providentia placabilis, aut confusio temeraria, et rectoris orba. si necessitas inviolabilis, quorum reniteris? sin providentia, quae placari possit, auxilio divino dignum te praesta. si denique confusio rectoris orba, sat habe, quod in aestu istiusmodi reatricem quandam intra te mentem habes. quod si te aestus corripuerit, carunculam, animulam, caetera alia abripiat: mentem duntaxat ne abripiat. An cum lucernae lumen, usquedum exstinguatur, luceat, nec splendorem amittat suum, tu admissurus es, ut in te veritas, iustitia, temperantia ante exstinctum temet exstinguatur? Ubi obrepserit tibi cogitatio, peccasse aliquem, *haec tu tibi*, Unde novi, an peccatum hoc sit; aut si peccavit, an peccati ipse se reum peregerit? hoc enim perinde est, ac si faciem sibi dilacerasset. *tum illud memineris*, eum qui improbos delinquere non vult, parum esse illi, qui ficum in ficibus succum acrem gerere, et infantes vagire, et equum hinnire, aliaque ejusmodi quae necessaria sunt, nolit. quid enim fecerit, qui sic affectus fuerit? hunc tu, † si tantum posse te putas, sana. Ni decorum sit, ne feceris; 17 ni verum sit, ne dixeris. ad ista enim duo semper intentio tua tendat. Considera semper, quid illud sit, quod cogitationem tuam afficit; curaeque sit tibi hoc ipsum in formam, materiam, finem, et tempus, intra quod desitutum sit, distinguendo explicare. 18

plicare. Sentias tandem aliquando, aliquid esse in te praestantius ac divinius eis quae affectus in te excitant, et quasi fidiculis quibusdam distrahunt te. quae mihi, *nunc dicas tibi*, mens est? num metus? num suspicio? num libido? num aliud aliquid istiusmodi? Primo *vide* nequid temere, aut absque certo aliquo fine. secundo, ne ad ullum alium finem, quam qui societati conducatur, referatur. *Cogita tecum*, brevi

fore, ut nec ipse ullus usquam futurus sis, nec quicquam eorum quae vides, nec horum quisquam qui nunc vivunt. omnia enim mutare ac verti et interire nata sunt, ut nova alia serie perpetua producantur. Omnia in opinione sita sunt: et haec ipsa in te. quandocunque ergo volueris, opinionem tolle, et sic ut promontorium praetervecto tranquillitas, sic stabilia *tibi futura sunt* omnia, et sinus aestu immunis. Operatio unaquaeque, quae tempore suo definit, nihil inde mali patitur, quia desinit; nec auctori ejus, cessationis hujus ratione, mali quicquam contingit. pari ergo modo actionum omnium complexio, quae vita dicitur, si tempore suo defierit, nihil inde quicquam mali patitur, quia desinit: nec qui tempore opportuno seriem hanc terminavit, male ideo afficitur. tempus autem et terminum assignat natura: eaque quandoque peculiaris, ut in senectute sit; semper vero communis; cujus partibus assidue mutantibus novus perpetuo vegetusque mundus permanet universus. bonum autem semper ac tempestivum est, quod universo conducit. proinde vitae cessatio non est malum cuiquam, quia nec inhonestum: siquidem nec optionis sit nostrae; nec communitatis legibus adversetur. imo bonum est; siquidem universo tempestivum, eidemque conducens et congruum. ita numine divino fertur, qui eadem, qua Deus, via fertur, menteque sua ad eadem fertur. Tria haec in promptu habenda sunt. in eis quae agis, nequid frustra, aut se-

cus *fiat*, quam jus ipsum fecisset. in eis vero quae extrinsecus eveniunt, vel forte fortuna quodque vel providentia obvenire. atqui nec de fortuna conquerendum est, nec providentia inculanda. secundum, qualem unumquodque sit à fatione usque ad animationem, ab animatione usque ad animam emissam. item ex quibus conflatur, et in quaenam resolvitur. tertium, si in sublime subvectus res humanas despiceres, ubi varietatem earum quanta esset perspexisses, simulque uno conspectu comprehenderes, quantum undiquaque aëriorum et aetheriorum sedes suas habeat, quod quotiescunque subvectus esses, eadem semper occurrerent. ejusdem enim generis sunt omnia, et aevi brevis. et de his tamen insolescimus. Opinio- 2
nem ejice ; salvus es. ejicere autem equis impedit ?
Quando moleste fers quicquam ; oblitus es, omnia se- 2
cundum universi naturam fieri. item peccatum alterius nihil ad te. adhaec, quicquid fit, ita semper factum, semperque futurum, et nunc etiam ubique fieri. porro, quae homini cuivis cum toto genere humano intercedat cognatio. neque enim tam sanguinis aut seminis, quam mentis existit communio. oblitus es, et mentem cujusque Deum esse, et divinitus defluxisse, et nihil esse cujusquam proprium ; sed et filiolum, et corpusculum, et animulam ipsam inde prodiisse. sed et, opinione constare cuncta. et quod tempus denique praesens tantum cuique et vivitur et amittitur. Eos apud te crebro recolas, qui de re aliqua vehementer indignati fuerint, qui vel in summa gloria, vel in insigni miseria, inimicitia, fortuna qualibet existere. tum sciscitare, *ubi ista nunc sunt omnia ?* fumus utique sunt, et cinis et fabula, vel ne fabula quidem. succurrat tibi simul et quicquid est ejusmodi, quale est Fabius Catulinus in agro, Lucius Lupus et Stertinius Bajis, Tiberius Capreis, et Velius 27
Rufus ;

Rufus; omnisque omnino cum existimatione in re ulla eminentia. quamque vile sit omne in quod studium tantopere impenditur. quantoque sit philosophiae magis consentaneum in oblata sibi materia iustum, temperantem, Deis obsequentem se simpliciter praestare. fastus dein de fastus contemptu inflatus omnium est maxime intolerabilis. Interrogantibus, ubi Deos conspicatus, aut unde esse compertum habens, hos ita veneraris, *respondum sit*: primo etiam visu percipi possunt deinde, animam meam, cum nullus unquam viderim, in honore tamen habeo. pari igitur ratione et Deos, cum eorum potentiam jugiter experiar, propterea et esse compertum habeo et veneror. In hoc vitae salus sita est, ut unumquodque quid sit in universum discernas; quidque materiae, quid formae habeat. atque ex animo toto iusta facias, et vera dicas. quid enim superest, nisi vita frui, bonum bono ita adnectendo, ut ne minimum quidem intervallum bono vacuum relinquatur? Unum solis est lumen, licet parietibus, montibus, aliis innumerabilibus dispescatur. una materia communis, etiamsi corporibus peculiaribus affectionibus distinctis innumerabilibus dispescatur. una anima, etiamsi naturis innumerabilibus, et circumscriptionibus peculiaribus dispescatur. una anima rationalis, etiamsi dirimi videatur. aliae ergo rerum dictarum particulae, formae nempe et materiae sensus expertes, necessitudinis vinculo non coniectuntur sibi invicem. et ista tamen mens universi continet, et facultas illa, cujus vi eodem loci feruntur. intellectus vero adversus contribulem suum peculiariter afficitur, eidemque consociatur, nec potest communionis appetitus prorsus revelli. Quid expetis? num existere? num sentire, movere, crescere, denasci? an rursus voce uti, cogitare? ecquid horum tibi desideratu dignum videtur? si ergo contemptu digna satis ista videntur omnia, ad illud perge,

quod ultimum restat, Deo nempe ac rationi obsequi. atqui instituto huic repugnat, si quis aegre ferat, quod istis morte privandus sit. Quantula pars infiniti ac 3 immensi aevi unicuique assignatur? ab interminato enim quam celerrime absorbetur. quantula item totius materiae? quantulam et animae universae? in quantula etiam telluris totius glebula repis? haec omnia cum cogitaveris, nihil magnum reputa, hoc solo, excepto, ut ea facias ad quae natura tua te ducit, ea sustineas quae natura communis infert. Vide, quo modo se mens utatur tua. in hoc enim 3 sunt omnia. reliqua, siue arbitrii tui sint, siue non sint, cadavera sunt et fumus. Nihil magis ad 3 mortem contemnendam incitaverit, quam si consideres, etiam eos qui voluptatem in bonis, dolorem in malis habent, eam tamen contempsisse. Cui illud 3 tantummodo quod tempestivum est, bonum habetur; nec interesse putat, plures an pauciores rationi rectae consentaneas actiones ediderit, mundumque longiori an breviori temporis spatio contemplatus sit; huic nec mors formidabilis esse poterit. In hac 36 magna civitate versatus es homo: quid tua refert, si quinque duntaxat annos? etenim quod secundum leges fit, id omnibus aequale est. ecquid igitur grave pateris, si te non tyrannus, nec iudex iniquus, sed natura quae induxit, emittat? perinde ac si histrionem praetor qui conduxerat, è scena dimitteret. sed actus fabulae quinque nondum absolvi. recte dicis. caeterum in vita etiam tres actus fabulam integram faciunt. terminat enim hanc, qui ejusdem olim componendae cum fuerit, nunc et dissolvendae auctor est. neutrum autem horum à te est. discede ergo propitius. nam et qui te dimittit, propitius est.

Finis duodecim librorum Antonini.

Epistola

*Epistola Antonini ad commune Asiae de
religione nostra.*

Imperator Caesar M. Aurelius Antoninus Aug. Armenicus, Pontifex Maximus, Tribuniciae potestatis xv. Consul III. Communi Asiae S. Equidem scio Diis ipsis curae esse, ne hujusmodi homines lateant. Multo enim magis illis convenit punire eos qui colere ipsos recusant, quam vobis : qui eorum, adversus quos tumultuamini, sententiam ac propositum amplius confirmatis, dum eos accusatis tanquam impios. illis autem longe optabilius fuerit, ut in jus vocati mortem oppetere videantur pro Deo suo, quam ut incolumes remaneant. Ita victores evadunt, animas suas potius projicientes, quam uti ea facere quae vos jubetis, in animum suum inducant. Ceterum de terrae motibus qui vel facti sunt vel etiamnum fiunt, non absurdum videtur vos commonere, qui et animos abjicitis quoties hujusmodi casus contingunt, et vestra cum illorum institutis comparatis. Atqui illi quidem majorem tunc fiduciam in Deo collocant : vos vero per omne illud tempus quo prae imperitia labi mihi videmini, Deos negligitis : et tum alias caeremonias insuper habetis, tum cultum Immortalis illius. Et Christianos qui illum venerantur, expellitis, et ad mortem usque infestius perurgetis. Porro de his hominibus plurimi provinciarum rectores, Divo patri nostro antea scripserunt : quibus ille rescripsit ; ejusmodi homines nulla molestia afficiendos esse, nisi forte contra statum imperii Romani aliquid moliri viderentur. Sed et multi ad me de illis retulerunt : quibus ego patris mei constitutionem secutus respondi. Quod si quis adhuc pergit cuiquam illorum negotium

gotium facessere ex eo quod Christianus sit, delatus quidem crimine absolvatur, tametsi constet eum re ipsa Christianum esse. Delator autem ipse paenas luat.

Marci Imperatoris Epistola ad Senatum: qua testatur Christianos victoriae eorum (Romanorum contra barbaros) causam fuisse.

Imperator Caesar M. Aurelius Antoninus, Germanicus, Parthicus, Sarmaticus, populo Romano et sacro Senatui salutem. De magnitudine propositi mei certiores vos feci, quales ad confinia Germaniae ex discrimine inter circumfusa *hostium* castra me affligerint defatigationes atque molestiae, cincto me à septuaginta cohortibus novem miliarium spatio in Contino. Qui cum non longe abessent, exploratores id nobis indicarunt: et Pompejanus copiarum nostrarum militarium praefectus ea significavit, quae prius nobis cognita erant: (cinctus autem eram magna eaque immani multitudine copiarum legionis primae, decimae, geminae, ferentariorum) exercitum missum ex omni turba conferta nongentorum septuaginta millium adesse. Ipse igitur vires meas inquirens, et copiarum numerum cum multitudine barbarorum atque hostium conferens, ad preces diis patriis fundendas properavi. Sed ab iis neglectus, et copias meas in angustum redactas cernens, evocavi, qui apud nos dicuntur, Christianos, ac per inquisitionem magnum eorum inveni numerum: acriusque in eos infremui: quod quidem minime factum oportuit, propter eam, quam in illis postea comperi, virtutem. Unde illi pugnam, non à telorum armorumque expeditione, neque à tubarum classico exorsi sunt: quod tale quid adversum eis sit, propter Deum, quem secum in conscientia gestant: (quapropter aequum est, quos atheos esse

esse suspicati sumus, *ut eos norimus* Deum in conscientia *quasi* inclusum habere sponte facientem *quae desiderant*) nam projicientes se in terram, non pro me tantum, sed et pro exercitu, qui tum ibi aderat, precati sunt, ita ut solatio nobis essent in praesenti fame et siti. in quintum enim jam diem aquam, quum ea haud praesto esset, non ceperamus. Nam in mediotullio Germaniae, et in finibus hostium eramus. Simul atque vero illi in terram sunt provoluti, atque Deum precati, quem ego ignorabam, confestim aqua de coelo est consequuta, in nos illa quidem frigidissima, in Romanorum vero hostes grando ignea. Sed et cum oratione ipsa illico praesentia DEI affuit, tanquam insuperabilis et invicti. Inde igitur incipientes, permittamus hisce, Christianos esse, ut ne simile telum adversus nos precibus impetrantes, voti compotes fiant. Hominem igitur hujusmodi, eo quod Christianus sit, haud in jus vocandum statuo. Si quis autem inveniatur Christianum, propterea quod Christianus sit, deferre; delatum ipsum Christianum, nullo alio crimine accusatum quam quod Christianus sit, ubi hoc confessus fuerit, manifesto se talem gerere, delatorem vero ipsum vivum comburi volo. At Christianum confessum, ac eo nomine ab omni periculo liberum, is cui provinciae praefectura credita est, ad poenitentiam ejusmodi professionis et statum illiberalem non traducet. Haec vero etiam Senatusconsulto confirmari volo: et constitutionem hanc meam in foro Trajani proponi jubeo, ut legi possit. Illam quoque in provincias quasque mittendum curabit Verasius Pollio praefectus. Quicumque autem hac uti, et habere (exemplar ejus) voluerit, ne id ex eo, quod à nobis propositum est, *descriptum* accipere prohibeatur.

¹ *Epistola Marci ad praefectum suum, qua eum certior-
rem facit, se Avidio Cassio Syriacas legiones com-
misisse.*

AVidio Cassio legiones Syriacas dedi, diffuentes luxuria, et ² Daphnicis moribus agentes, quas totas ³ excaudantes se reperisse Coesonius Vectilianus scripsit. et puto me non errasse, siquidem et tu notum habeas Cassium, hominem Cassianae severitatis et disciplinae. neque enim milites regi possunt nisi vetere disciplina. Scis enim versum ⁴ à bono poeta dictum et omnibus frequentatum, *Moribus antiquis res stat Romana virisque.* tu tantum fac adsint legionibus abunde commectus, quos (si bene Avidium novi) scio non perituros.

Responsio praefecti ad Marcum.

REcte consuluisti, mi domine, quod Cassium praefecisti Syriacis legionibus. Nihil enim tam expedit quam homo severior ⁵ Graecanicis militibus. Ille fane omnes excaudationes, omnes flores de capite, collo et sinu militi excutiet. Annona militaris omnis parata est, neque quicquam deest sub bono duce: non enim multum aut quaeritur aut impenditur.

Epistola Veri ad M. Antoninum.

AVidius Cassius avidus est imperii, quantum et mihi videtur, et jam inde sub avo meo patre tuo innotuit, quem velim observari jubeas. Omnia ei nostra displicent, opes non mediocres parat, literas nostras ridet. te philosopham aniculam, me luxuriosum morionem vocat. vide quid agendum sit: ego hominem non odi: sed vide ne tibi et liberis
tuis

tuis non bene consulat, quum tales inter 1 praecinctos habeas quales milites libenter audiunt, libenter vident.

Rescriptum Marci de Avidio Cassio.

EPistolam tuam legi, et sollicitam potius quam imperatoriam, 2 et non nostri temporis. Nam si ei divinitus debetur imperium, non poterimus interficere, etiamsi velimus. Scis enim proavi tui dictum, *Successorem suum nullus occidit.* sin minus, ipse sponte sine nostra crudelitate fatales laqueos inciderit. Adde quod non possumus reum facere quem nullus accusat, et (ut ipse dicis) milites amant. Deinde in causis majestatis haec natura est, ut videantur vim pati etiam 3 quibus probatur. Scis enim ipse quid avus tuus Adrianus dixerit, *Misera conditio imperatorum, quibus de affectata tyrannide nisi occisis non potest credi.* Ejus autem exemplum ponere, quam Domitiani qui hoc prius dixisse fertur, malui. Tyrannorum enim etiam bona dicta non habent tantum auctoritatis, quantum debent. Sibi ergo habeat suos mores, maxime cum bonus dux sit et severus, et fortis et Reipub. necessarius. Nam quod dicis, liberis meis cavendum esse morte illius, plane liberi mei pereant si magis amari merebitur Avidius quam illi, et si Reipub. expediet Cassium vivere quam liberos Marci.

Epistola Marci ad Faustinam Imperatricem.

Verus mihi de Avidio verum scripserat, quod cuperet imperare. Audisse enim te arbitror quod 4 aeruscatores de eo nuntiarent. veni igitur in Albanum, ut tractemus omnia diis volentibus, nihil timens.

Epistola Faustinae ad Marcum.

IPSA in Albanum cras, ut jubes, mox veniam : tamen jam hortor, ut si amas liberos tuos, istos rebelliones acerrime : prosequaris. Male enim assueverunt et duces et milites ; qui nisi opprimuntur, opprimunt.

Alia Epistola ejusdem Faustinae ad Marcum.

MATER mea Faustina patrem tuum Pium ejusdem in defectione Celsi sic hortata est, ut pietatem primum circa suos fervaret, sic circa alienos. Non enim pius est imperator qui non cogitat uxorem et filios. Commodus noster vides in qua aetate sit : Pompejanus gener et senior est et peregrinus. Vide quid agas de Avidio Cassio et de ejus consociis. Noli parcere hominibus qui tibi non pepercerunt : et nec mihi nec filiis nostris parcerent, si vicissent. Ipsa iter tuum mox consequor ; quia Fadilla nostra aegrotabat, in Formianum venire non potui. sed si te Formiis invenire non potero, assequar Capuam : quae civitas et meam et filiorum nostrorum aegritudinem poterit adjuvare. Soteridam medicum in Formianum ut dimittas rogo. Ego autem Pisitheo nihil credo, qui puellae virgini curationem nescit adhibere. Signatas mihi literas Calphurnius dedit, ad quas rescribam si tardavero, per Caecilium senem spadonem, hominem (ut scis) fidelem : cui verbo mandabo quid uxor Avidii Cassii, et filii, et gener de te jactare dicantur.

Antonini Responſio.

TU quidem mea Fauſtina religioſe pro marito et pro noſtris liberis agis. Nam relegi Epiſtolam tuam in Formiano, qua me hortaris ut in Avidii conſcios vindicem. Ego vero et ejus liberis parcam, et genero, et uxori, et ad Senatum ſcribam, ne aut proſcriptio gravior ſit, aut poena crudelior. Non enim quicquam eſt quod imperatorem Romanum melius commendet gentibus quam clementia. Haec Caefarem Deum fecit, haec Auguſtum conſecravit, haec patrem tuum inprimis Pii nomine ornavit. Denique ſi ex mea ſententia de bello judicatum eſſet, nec Avidius eſſet occiſus. Eſto igitur ſecura, Dii me tuentur, diis pietas mea cordi eſt. Pompejanum noſtrum in annum ſequentem conſulem dixi.

Ex Oratione M. Antonini quam ad Senatum miſit.

HAbetis igitur P. C. pro gratulatione victoriae generum meum conſulem. Pompejanum dico: cujus aetas olim remuneranda fuerat conſulatu, niſi viri fortes interveniſſent, quibus reddi debuit quod à republ. debebatur. Nunc quod ad defectionem Caſſianam pertinet, vos oro atque obſecro P. C. ut cenſura veſtra depoſita meam pietatem clementiamque fervetis, imo veſtram: neque quemquam ullum ſenatus occidat. Nemo ſenatorum puniatur, nullus fundatur viri nobilis ſanguis: deportati redeant, proſcripti bona recipiant. Utinam poſſem multos etiam ab inferis excitare. Non enim unquam placet in imperatore vindicta ſui doloris: quae etſi juſtior fuerit, acrior videtur. Quare filiis Avidii Caſſi et genero et uxori veniam dabit. Et quid dico veniam? quum illi nihil fecerint. Vivant igitur ſecuri, ſcientes ſub

Marco se vivere. Vivant in patrimonio parentum pro parte donato : auro, argento, vestibus fruuntur : sint divites, sint securi, sint vagi et liberi, et per ora omnium ubique populorum circumferant meae, circumferant vestrae pietatis exemplum. Nec magna haec est P. C. clementia, veniam proscriptorum liberis et conjugibus dari. Ego vero à vobis peto ut conscios senatorii ordinis et equestris à caede, à proscriptione, à timore, ab infamia, ab invidia, et postremo ab omni vindicetis injuria : detisque hoc meis temporibus, ut in caussa tyrannidis ; qui in tumultu cecidit, probetur occisus.

ANNOTATIONES

IN

M. ANTONINI

LIBROS DUODECIM.

N. B. Hae Notae *, †, ad paginam versionis Latinae sunt referendae.

LIBER I.

PAG. 2. Not. 1. Hic titulus à viris doctis varie explicatur. verisimile tamen est, ut putat *Dacierius*, hoc titulo insignitos fuisse hosce libros, quia continent meditationes quas secum privatim habuit *Antoninus*, et quia per totum opus ad se unum loquitur. 2 Τὸ μὲν εἰς δημοσίαν, sive τὸ εἰς δημοσ. &c. negativa prorsus expuncta, legit *Meric. Casaub.* ductus illis *Capitolini* verbis. *Frequentavit et declamatorum Scholas publicas.* Negativam retinet *Dacier.* et illa *Capitolini* verba intelligit de *Marco* nostro, viro facto, et imperium adepto, non puero, prout hic locus intelligi debet. 3 Σεκυτόριος legendum censet *Lips.* Saturn. l. 2. c. 24. ita ut parmularius sit, qui Thracibus, parmas gestantibus; secutorius sive secutorianus, qui Secutoribus favebat. De his videtis *Lipsum* et antiquitatum scriptores. 4 Legendum cum *Gatakerō* διαπρόσδεχλον. 5 Ορϋγοκοπεῖν *Suid.* Ludi genus Graecis familiare, de quo consuli possunt *Suidas* et *Pollux.* l. 9. c. 8. *Gatak.* 6 Forſan Εὐτυχίη: nam *Euty-chius Proculus Siccensis* inter grammaticos Latinos, quibus *Marcus* usus est, à *Capitolino* ponitur. *Gatak.* 7 *Casaub.* ad *Capitol.* *Andronem* legi debere censet, hoc enim *Magistro Musicae ac Geometra* usus est *Marcus.* nec minus probabilem fore conjecturam putat *Gatakerus*, si legatur *Basilides*, quem *Marco praeceptorem* quoque fuisse memoriae proditum est.

8 Pro Marciano, Metianum substituendum esse suspicatur Gatak. de quo Capitol. *Studuit et Juri, Audiens L. Volusium Metianum*: vel cum Casaub. *Moetianum*, quae proclivior erit mutatio. 9 Eorum nempe qui à Philosophis Stoicis instituebantur. Casaub. ad Persf. Sat. 3. v. 53.

P. 1. * Prius erat *rebus istiusmodi animum adjicerem*, quod vim verbi ἐπισηῶσαι non satis exprimit. de eo enim hoc dicitur, qui prae infano alicujus rei studio apud se vix est, et amantium insanias praecipue denotare solet. Sic Lucianus, ἐς γυνᾶκας ἐπισηῶσαι, et in fragmento Sapphus apud Longinum. Τὸ μοι τὰν καρδίαν ἐν εἴθεσιν ἐπῴασεν, quod vertit Catullus. *Misero quod omnes* “Eripit sensus mihi.

P. 2. † Studiis abstinuerim vertit Gatak. verum non crediderim Antoninum adeo sui oblitum esse, ut dicat se ab his studiis penitus abstinuisse, cum paulo supra, in parte laudis pueritiae suae ponat, quod dialogos puer scripserit, γράψαι διαλόγους ἐν παιδί. Neque hoc à discipulis suis exigunt Stoici, cum ut ait Seneca (Epist. 88.) *Studia liberalia sunt haecenus utilia, si praeparant ingenium, non detinent.*

P. 3. 1 Τὸ legi vult Gatak. vel τῶ cum Mer. Casaub. quod et expressit in versione. 2 Εὐεργητικὸν Xyland. optime, opinor: quod bifariam potest intelligi, vel de eo qui occupatissimum esse se simulat, cujusmodi est ille apud Martialem l. 1. epigr. 80. *Semper agis causas et res agis Attale semper* &c. vel de eo qui virium roborisque corporei ostentandi gratia se exercet. Gatak. 3 Ἀσρολογίας Xyland. Ego tamen nihil isthic movendum censuerim, cum ἀσειολογία sermonis elegantiam, seu festivitatem indicet, cujus studium cum Rhetorica et Poetica aptissime conjungitur. Gatakerus. 4 Stola fuit vestis muliebris ut et Citharœdica, et Scenica, at tali amictu nec domi nec foris Marcus noster honeste uti potuit. Stola itaque laxius noster hic usurpasse videtur, pro toga, sive prolixiore quavis veste, qua induti in publicum procedere solebant. Gatak. 5 Translatum videtur à re militari. ἀνακλήτικον enim est *classicum*, quo receptui sig-

num datur. *Ἀνακλήτως* itaque *διακείσθαι*, prout *Marcus* noster loquitur, proprie is dicitur, qui ad classicum illud exaudiendum promptus est, et ad pugnam intermittendam proclivis, atque hinc ducta metaphora, qui ad similitudines deponendas facilem se exhibet. *Gatak.* 6 *Εὐδιαλλάκτως* *Xyland.* quod sequitur *Gataker.* 7 *Περὶ [ἄλλων] [vel περὶ [αὐτῶν] λαλῶσι* *Xyland.* ut vel de calumniatoribus, vel de *Ardelionibus*, quos *Gracci* dicunt *περιαυτολόγους*, intelligatur. verum retineri potest illud *περιλαλεῖν*, ut blaterones, garruli, nugacesque designentur. *Gatak.* 8 Hominis est qui certo semper proposito, et consilio res agit, qui non fluctuat in deliberatione sua nec quicquam incertis fortunae casibus, eorum quæ acturus est, permittit, quod qui faciunt, *κυνδεῖν τοῖς πράγμασι* *Graeci* eos dicunt. *Salmas.* 9 Sic infra c. 16. *τὰς δοκύσας τιμὰς*, ut et l. 4. c. 3. *τῶν ἀφηνεῖν δοκύντων*. quia hoc loco multa vulgo habentur, quæ *Stoici* eo nomine neutiquam dignanda censent. *Gataker.* 10 *Sexto* sc. *Chaeronensi*, *Plutarchi* nepote. *Gatak.* ex *Capitolino* et *Eutropio*.

P. 4. 1 In consulendo amicis sagacitatem vertit *Xyland.* ut *σοχάζεσθαι* hic sit conjectari, et conjectando sagaciter indagare quid quis velit, quove opus habeat. Atque ita *Marcus* usus est infra, c. 14. *Μὴ δεῖσθαι σοχασμῶν τῶν φίλων*. Sed melius *Casaub.* *Amicorum ingenia sedulo observare*, ut *σοχάζεσθαι* isthic sit observare, et observando rationem alicujus habere, quo ad ingenium ejusdem se accommodet. *Gatak.* 2 Legendum fortasse *τὸ ἀθεωρήτως τῶν οἰομένων*. i. e. inconsiderantiam eorum qui leviter res perpendunt, et solam οἴησιν, pro attentiore et districtiori examinatione asserunt. *Salmas.* Forſan ἢ τῶν ἀθεωρήτως οἰομένων, eosque qui citra considerationem opinantur, et de rebus quibuscumque temere statuunt. *Gatak.* 3 Quod bene passim audiret, idque sine strepitu, quum nec ipse sc. sibi plauderet, et aliorum plausus nihil moraretur, sed supprimeret potius: quod de servatore nostro *Evangelistae*. Atque hoc

hoc sensu εὐφημον accepit *Casaub.* ac si τὸ εὐφημον idem esset, quod τὸ εὐδοξον. Verum cum pro honorifica existimatione externis indiciis palam facta, quae solent aliis exhiberi, frequentissime adhibeatur, ut et ab ipso *Marco* infra. c. 13. hunc sensum in versione expressit *Gatak.* 4 Ut scirem vertit *Xyland.* potius ut *considerarem*, *animadverterem*, est enim ab ἐπίσημι, non ab ἐπίσημαι. *Gatak.*

P. 5. 1 Οὐὶρη legendum censet *Jos. Scal.* ad *Euseb.* et *Salmas.* ad *Capitol.* quod et ipse aliquando suspicatus eram ex *Dione Cass.* et *Capitol.* apud quos *Verus* *Marci* frater adoptione et imperii consors toties occurrit. sed cum *Verus* ille vitae fuerit impurissimae, *Claudium Severum* Philosophum Peripateticum, quem inter ceteros audivisse *Marcum* nostrum auctorem habemus *Capitolinum*, intellexisse crederem; nisi quod non constat, qua ratione fratrem illum appellaret, ideoque pro ἀδελφῷ quid si legamus φίλῳ? *Gatak.* *Severum* Peripateticum hic intelligi putat *Dacier.* et fratrem cum *Marcum* appellare, quia cum fratris loco dilexit. 2 Legendum videtur vel cum *Mer. Casaub.* Παρὰ Κλ. Μαξιμῶν. vel cum *Salmas.* et *Gatak.* Παρὰ Μαξιμῶν. 3 Ita *Basil.* sed perperam: itaque legendum est vel παράφορον cum *Junio*, vel περίφορον cum *Mer. Casaub.* Prius in versione sequitur *Gatak.* 4 Πράττει *Gatak.* 5 Προσέσηρὸς *Gatak.* Vertit *Xyland.* Gaudii nimium: *Casaub.* ridere, sed ita ut risus excessum designet. At *Gatakerus* vertit, ringi, i. e. tacitum stomachari, cum aliud prae se feras, uti explicat *Donatus* in *Terent.* Σεισηρέναι enim est dentibus renidere, et usurpatur plerumque de risu simulato, qualis eorum qui Graecis γναθμοῖς ἀλλοθρίοις, Latinis, malis alienis ridere dicuntur, vel etiam de indignatione dissimulata, et quae istiusmodi oris habitu se prodit, qui risum vel irrisionem prae se fert. *Gatak.* 6 Cum hoc verbum non alibi occurrere putat *Gatakerus*, legi vult ὁ χαριεντίζουσαι, et sic vertit. At receptam lectionem retinent *Xyland.* *Casaub.* et *Dacier.* et hic designari volunt, *facetias* homine liberali et ingenio dignas.

P. 6. 1 Vocabulum compositione nova, vel à nostro fabricatum vel à suis receptum : hoc enim Stoicis familiare fuit nova subinde, prout usus postulare, procudere vocabula. *Gatak.* Vertit *Xyland.* quod utilitati publicae omnes curas impendebat. At *Isaac. Casaub.* et *Salmas.* ad *Hist. Aug.* explicant de civilitate, et virtute illa, per quam censeretur communi cum caeteris civibus jure, aequo animo aliquis patitur. 2 Καὶ ὅτι ἔπεισεν ex conjectura corrigit *Gatak.* 3 Συσαλλήνας *Xyland.* verum mutatu nihil opus : cum et σέλλεσθαι et σαλλήνας, comprimendi, reprimendique sensum obtineat. *Gataker.* 4 Τινῶν *Xyland.* cui assentit *Gatak.* 5 Vocem hanc è margine in textum irrepsisse putat *Mer. Casaub.*

P. 7. 1 Transponenda illa τῶν τὴν et legendum τὴν τῶν. Verum deesse vocula aliqua videtur cui articulus prior innitatur. Itaque ἐμπειρίαν post πρᾶγματων supplet *Patr. Junius*, qui et ἱστορίας nomine non *Historiam* vult intelligi, sed peregrinationem, et locorum dissitorum lustrationem : ego notitiam opinor quoquo modo acquisitam. *Gatak.* 2 Loco huic sine dubio corrupto sic medetur *Salmas.* qui legit τοῖς τοῖς. ἄνθρωπος δὲ πρὸς αὐτὸ τὸ δέον πρᾶχθῆναι δέδορκώς. vel etiam τοῖς τοῖς. ὁ δὲ πρὸς αὐτὸ τὸ δέον πρᾶχθῆναι δέδορκώς. 3 Ex illud exhibet *Basil.* omittit *Sal.* et *Lugd.* retinet *Casaub.* ego vel expunxerim, vel si retinere visum, ἄωρίᾳ legerim. *Gatak.* 4 Σώματις hic pro servis sive famulis usurpatur, sic *Antholog.* l. i. Σώματις πολλὰ τρέφει i.e. Servos. et *Aristot. Rhetor.* l. i. c. 5. Ἀδένεια κλημάτων καὶ Σωμάτων, mox Σωμάτων illud quasi explicans quid velit, ἀνδραπόδων inquit πλεῖσθαι καὶ μεγεῖσθαι, καὶ κάλλει διαφερόντων. *Romanorum* autem hac in parte curiositatem, an luxuriam, tangit inter caeteros *Juvenal. Sat.* 5. v. 55. et *Seneca. epist.* 95. *Gatak.* 5 Ἐπιχώριος, vel ἐπὶ Λωρίᾳ *Salmas.* si prius legatur, intelligendus est de veste indigena, non exotica. Sin hoc, quod

quod etiam editio *Lugd.* exhibet, *Lorium* villam designat, in qua pius et educatus et versatus plurimum: palatium enim ibi construxit, et tandem ibidem defunctus est, auctore *Capitolino. Gatak.* 6 Intellige vel de vico quodam hoc nomine *Romae* appellato, in quo vulgares togae fiebant, ac venum ibant, vel potius de villa aliqua rustica infra *Lorium* ubi ejusmodi togae fiebant. *Salmas.* 7 Forſan, ἀχίτων ἐν Λαυεβίῳ τὰ πολλὰ, ut intelligat ſine tunica *Lamvii*

egiffe *Pium*, quod in *Catone minore* notat *Plutarchus*, καὶ ἁλῶς εἰς τὴν ἀγορὰν ἀνοπόδητος, ἢ ἀχίτων. Vel etiam ἐν χιτῶνι, ſcu χιτῶν ἐν Λαυεβίῳ τ. π. ut in ſola tunica ſeceſſum illum *Lanuvium* tranſegiffe dicatur, quomodo plerumque *Romani* ruri ſolebant et in provinciis. Hinc tunicata quies tam ſaepe *Martiali* laudata. l. 10. ep. 51. *Salmas.* 8 Τῷ φελῶνῃ ἐν Τυſκλοις, an Τυſκοῖς, παραſυμῶς ἐχρήſατο. cum in *Tuſcos*, an *Tuſculanos* agros ſecederet non jam tunicatus ibi agebat ut *Lamvii*, ſed penulam ſuperinduebat: quod cum faceret, excuſabat tamen ſe et quaſi veniam deprecabatur, hoc eſt quod ait παραſυμῶς ἐχρήſατο. *Salmas.* 9 Ο τρόπος τοῦτος *Boet.*

P. 8. 1 Conjicit *Gatak.* ἐπιχαρτερεῖν, vel ἐκαρτερεῖν. 2 Οἷος *Gatak.* 3 Supplendum ἀγαθὰ, quod excidiſſe exiſtimem, ut ſit [ἀγαθὰ] χεδόν ἅπαντα χεῖν. *Gatak.* 4 Eſt de tempore, quod liberum datur, aliquid ſumere, quo cum poſſis frui nolis tamen. Phraſis duriuſcula, et inſolens. *Gatak.* 5 *Lipſius* ad *Tacit. principatus inſignia* intelligi vult, inter quae ignis praelatio, de quo more *Herodianus* paſſim. Verum *M. Caſaub.* in adverſum contendit, *Lampadas*que et *ſtatuas* ſive *imagines* eodem refert, ad *ſimulacra* ſc. *lampadas* manibus geſtancia, de quibus *Lueret.* l. 2. v. 25. et *Homer. Odyſſ.* ἦ. v. 100. *Caſaubono* accedit *Dacier.* 6 Legendum cum *Gatakerō* μὴ διὰ, ſive ut *M. Caſaub.* γὴ Δία μὴ διὰ τῦτο. 7 Quis hic ſit *Marci* frater, ſe nescire

profi-

ANNOTATIONES in LIB. II.

PAG. 10. Not. 1. Subintelligendum δ'εἰ, χρὴ, μέμνησο, vel tale quid. *Gatak.* ² Αἰχρῶ περιβάλλειν, ut et κακῶ περιβάλλειν infra c. 11. metaphora ab amictu ducta, qui corpori circumjicitur. Sic *Psal.* cix. v. 18, 19. ἐνεδύσατο καλάραν ὡς ἱμάτιον.—ἤρηθήτω αὐτῷ ὡς ἱμάτιον ὃ περιβάλλεῖ. *Gatak.* ³ Eandem distributionem habes saepius repetitam l. 3. c. 16. l. 12. c. 3. Idem fere aliis verbis *Apostolus* ad *Thessal.* ep. 1. c. 5. v. 23. Τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα. quo loco τὸ σῶμα est quod *Marco* hic (αρκία· ἡ ψυχὴ, quod πνέματιον· τὸ πνεῦμα, quod τὸ ἡγεμονικόν. *Gatak.* ⁴ Forſan ἐρωτηματικῶς legi debet ἢ δέδοσθαι; annon datur? annon in tua potestate positum est, ut hoc facias? h. e. ut distractione et perturbatione omni immunem te reddas. *Gatak.* ⁵ Sic *Gataker.* verum omnes, quas vidi, editiones habent κροκύφαντος genere masculino. Hoc autem nomine nec omentum cum nonnullis, nec cutem cum *M. Casaub.* designari existimat *Gatak.* sed contextum illum integrum qui per corpus totum permeat, venarum, nervorum, arteriarum intercurſantium, sibiſque invicem implexorum, quo corporis moles quasi continetur et constringitur. ⁶ Forſan ἐπινοήθητι, *Gatak.* ⁷ Ορμὴ ἀκοινῶνῆτος videtur motus sive impulsus ejusmodi denotare qui à naturae communis generisve humani communione ac commoditate alieni ſint. Inculcat enim *Marcus* paſſim, eſſe hominem ζῶον κοινωνικόν l. 5. c. 16, 30, &c. et ab eo actiones eas motusque exigit, qui ſint ὁρμαὶ καὶ πράξεις κοινωνικαί l. 11. c. 37. *Gatak.* ⁸ Subterfugere vertit *Xyland.* quem et *Mer. Casaub.* ſequitur. Forſan ergo ὑπεκδύεσθαι legerant, at malim ego ὑποδείσασθαι, pavere. *Gatak.*

P. 11. 1 Transiſtio à numero ad numerum haud infrequens. ſic *Pythag.* aur. *Carm.* Βυλάει δὲ πρὸς ἑρῶν, ὅπως μὴ

μὴ μωρὰ πέλῃ). *Gatak.* 2 Legendum transpositis vocalis ᾧ εἰάν μὴ εἰς τὸ ἀπ'. vel ᾧ εἰάν ἐ. τ. ἀ. μὴ χρήσῃ. *Gatak.* 3 Ἀπὸ τῦ κρείττονος λόγῳ describi postulat *Annotator Lugd.* Sed nihil mutandum, et vertendum, à distante ratione, sive à rationis distamine. Usitatum est λόγος αἰρεῖ. i. e. ἄξιοι, dicitur, poscit, exigit. *Gataker.* 4 Ὑβρίσεις, vel ὕβρίσεις vult *Gatak.* at *M. Casaub.* lectionem receptam sequitur, et quasi εἰρωνικῶς dictum accipit. 5 *M. Casaub.* legendum autumat, ὁ βίος ἐκάσῳ [παρ' ἑαυτῶ] vel etiam repetito quod mox sequitur, [ἀδύμνῳ ἑαυτὸν] ut sensus sit, felicitas cujusque pendet à seipso: vel felicitas cujusque in eo consistit, ut reverentiam sui habeat. Verum procliviorē fore emendationem putat *Gatak.* si legatur φάγῃ ᾧ ὁ βίος ἐκάσῳ. vel ut *Salmas.* βραχὺς ὁ βίος. vel ut legit *Boot.* εἰς ᾧ ὁ βίος.

P. 12. 1 Legere videtur *M. Casaub.* τὶ περιᾶσθαι σε, ego malim μὴ περιᾶσθαι σε. *Gatak.* 2 Ex communiore hominum sensu et sententia. quia Stoici peccata omnia paria esse statuebant. *Gatak.*

P. 13. 1 Εἰ δὲ ἥτοι ex conjectura adscribit *Gataker.* 2 Observat *M. Casaub.* teste tangere isthic et ex parte corrigere *Marcum*, Stoicum dogma quoddam, quod potentiae divinae impie detrahit, quo censebant illi ideo bona malaque externa haec quibusvis ex aequo obvenire, quod Deus aliter ista disponere nequibat. Sic *Arrianus* in *Epictet.* l. 1. c. 1. et *Seneca* passim. *Gatak.* 3 Supplendum παρέχουσι, χαρίζον, aut aliud ejusmodi. Ista enim malim quam cum *Annotatore Lugd.* ἀφαιρῶσι, nisi si utrumque, quod et potest, supplere libuerit. *Gatak.*

P. 14. 1 Legendum videtur cum *Gatakerō* πῶς ἐχῇ ὅταν διέλκῃ) quomodo se habeat anima, ubi permeaverit, sive pertigerit; ad Deum ipsum nimirum, vel ad locum illum, quicumque ille tandem fuerit, sibi divinitus destinatum, postquam

quam à corpore sejuncta fuerit. Vel etiam cum *M. Casaub.* ὅταν διαχέῃ) ubi diffusa et dissipata fuerit, corporis nimirum compage soluta. Varias autem hac in parte Stoicorum sententias apud *Lipsum* legas *Physiolog. Stoic. l. 3. c. 14. Gatak.* 2 *Pindari* verba sunt à *Socrate* in *Platonis Theaet.* de genuino philosopho usurpata. *Gatak.* 3 Mentem cujusque nunc Daemonem nunc et Deum dicit. sic *l. 3. c. 3. et l. 3. c. 5.* ut et alibi. *Gatak.* 4 Legendum μέλανα, prout margini adscripsit *Gatak.* 1 Hanc lectionem retinent *M. Casaub.* et *Dacier.* Verum ad *Marci* mentem accommodatior videtur *Gatakeri* conjectura, qui legit καὶ τὸ ἀπολλύμενον ἐν ἴσον. particulam etiam ei delet *Suidas.* 6 Tota haec ratiocinatio argutias Stoicas nimium sapit. Nemo quidem praeteritum tempus amittit, amiserunt tamen omnes, quod eodem reddit. 7 Ὅσπερ, vel ὡσπερ *Gatak.* 8 Δηλοῖ *Gataker.* 9 Legendum videtur πρὸς τῷ Κυνικῷ Μονίμῳ. Fuit autem hic *Monimus* *Diogenis* et *Cratetis* sectator, *Laert. l. 6.* quatenam vero hujus dicta hic respexit *Marcus*, incertum est. *Gatak.*

P. 15. 1 Hoc ideo dictum est, quia *Monimus*, teste *Laertio*, γέγραφε παύγια πᾶνδῃ λεληθῆα μεμιγμένα, i. e. Ludicra quaedam scripsit, quibus seria subessent. *Gataker.* 2 Orbem urbis ac civitatis instar habere vult, in qua homines universi cives cum sint, civitati illius legibus ac institutis se conformare per omnia debent. sic *l. 3. 11. ἀνθρώπους πολίτας εἶναι πόλεως τῆς ἀνωτάτης, ἧς αἱ λοιπαὶ πόλεις ὡσπερ οἰκίαι εἰσιν*, et *l. 4. 3. ὁ κόσμος ὡσανεὶ πόλις*, et alibi. *Gatak.* 3 Πέμθος *Xyland.* quod sequitur *Gatak.* 4 Rationem, cur oblivionem dixerit famam, petas licet ex *l. 3. 10. et l. 4. 35. Gatak.* 5 Metaphora, vel à deductione honorifica, vel à funebris pompae et exsequiarum solennitate traducta. Una est, inquit, virtus. quae magnifice transmittere potest, non ad rogos, sed ultra rogos, ad posteros. *Gatak.* 6 Vide ad c. 13. hujus libri.

ANNOTATIONES in LIB. III.

PAG. 17. Not. 1. Stoicorum hoc est dogma, licere, immo oportere, quandoque à vita sese educere; et εὐλογον ἐξαγωγήν eam nuncupabant, cum iusta causa, quam illi censebant, demigrandi daretur. ut Cic. Tuscul. l. 1. et Laert. in Zenon. Ἀλόγως τέ φασι ἐξάξειν ἑαυτὸν τῷ βίῃ τὸν Ὀφὸν, ὑπὲρ παλίδος, καὶ ὑπὲρ φίλων, καὶ ἐν (κληροτέρα γίγνη) ἀλγηδόνι, ἢ πηρώσεισιν, ἢ νόσοις ἀνιάτοις. vide et Senecam ep. 70. et alibi. Gatak. 2 Id hic agit Marcus, ut ostendat, illis, quae nonnulli tanquam deformia, inutilia, aut etiam noxia incusant, suam nec deesse venustatem nec utilitatem. Dacier. 3 Δρυπεπίσι Xyland. quod rectius videtur. dictas enim δρυπεπίεις sive ἐλαίας, sive ἰχάδας, παρὰ τῷ πείπειν τὰς ἐν τῷ δένδρῳ πεπαγομένης monet Eustath. ad Il. β'. et Odys. μ'. ut et Suidas. at vero δρυπέεις secundum Hesych. παρὰ τὸ πείπειν, ut significet τὰς ἀπὸ τῷ δένδρῳ πεπιωκίας, ὠμάς. Gatak.

P. 18. 1 Glossar. Διασυνίσημι, constituo, instituo. potest tamen et in commendandi sive conciliandi significato sumi, qui τῷ συνίστασθαι solennis est. Gatak. 2 Non cuius credibilia vertit interpretes uterque. ego malim, non cuius grata. gratiam enim, decorem, venustatem, supra inculcaverat. et πιθανόν, gratum, blandum, lepidum, elegans. sic Lucian. πολλὸν τὸ πιθανόν καὶ ἐπαγωγόν. Aristid. καλοὶ γὰρ ἔσσι κόσμοι καὶ μάλα πιθανοὶ τῷ πλῆθει. Gataker. 3 Προπισεῖται Gatak. 4 Vide Laertium. l. 9. 5 Atqui Laert. l. 9. ex Hermippo, senio confectum duntaxat obiisse tradit, et quamvis diversa à se invicem de Democriti obitu tradant auctores, à Marco tamen omnes dissentiant. Gatak. 6 Anytum et Melitum innuit, quos pediculos non absurde nominat, quasi animalcula vilissima. de lenonibus paria Plantus Curcul.

Curcul. Aët. 4. Sc. 2. Item genus est lenonium inter homines, meo quidem animo " *Uti muscae, culicesque, pedesque, pulicesque. Ubi pedes, pro pediculis. Ideoque non opus est ut quicquam mutet Xyland. qui substituit, historiam, ut ait, secutus, Socratem cicuta absumpsit. Gatak. 7 Corpus ἀγγεῖον sive vasculum appellat, quomodo* (κτεῖος *Apost. ad Thessal. ep. 1. c. 4. v. 4. et Cicero Tusc. 1. 1. Corpus est quasi vas animi aut aliquod receptaculum. Gatak. 8 Locus proculdubio perperam habitus. Legendum opinor vel ὅ περὶ ἐστὶ, quo, illud quod inseruit, praestantius est: vel ἢ [ὅ] περὶ ἐστὶ τὸ ὑπηρετῶν; annon praestantius est id quod inseruit? Gatak.*

P. 19. 1 *Lego ἢ τοι γὰρ (vel ἢ γὰρ τῷ) ἄλλῃ ἔρβῃ τήρησις, τῷ τέσι, φανῆαζόμηνος &c. quod quidem* (λοικοφανὲς *esse videtur, locutionis tamen genus nec Marto nostro nec aliis scriptoribus insolens. vide ad l. 4. 48: Potest tamen tota perioche ita concipi: Μὴ κατὰ κρίψῃς τὸ ὑπολιπόμηνον τῷ βίῃ μέρος ἐν ταῖς περὶ ἐτέρων φαντασίαις· τῷ τέσι, φανῆαζόμηνος τί ὁ δεῖνα πράσῃ, καὶ τίνος ἔνεκεν, καὶ τι λέγῃ, καὶ τί ἐνθυμῆται, καὶ τί τεχνάζῃ, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἢ γὰρ τῷ ἄλλῃ ἔρβῃ τήρησις, ποιεῖ ἀπορρέμβωδαι &c. Gatak. 2 Stobaeus Tom. 1. l. 2. de Stoicis: Λέγῃσι δὲ καὶ ἱερέα μόνον εἶναι τὸν (σοφὸν, φαῦλον δὲ μηδένα. et Porphy. de abstinent. l. 2. Ο ὄντως φιλόσοφος, τῷ ἐπὶ πᾶσιν Θεῷ ἱερᾶς. ita viri Sancti in facta pagina nuncupantur, Βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ Apocal. 1. 6. et 5. 10. Gatak. 3 Injuria sive contumelia intactus. Siquidem injuria ad sapientem non pervenit. Vid. Senecam de constant. sap. c. 5. Gatak. 4 Improbitalis, alienae sc. ne sensu quidem ullo affectus. h. e. adversus eam perinde affectus ac qui ne sentiat quidem. Gatak. 5 Locus obscurus, eoque magis quod vocabula ista nusquam alibi deprehendisse meminerim. Forfan tamen hoc voluit, et praescriptum est, à mundi nimirum administratore Deo, et conducit etiam,*

etiam, ut idem sit τὸ (ὕνεμφέρει quod τὸ (ὕμφέρει; vel, et in nos infertur, et nos etiam secum fert, eo nimirum quo destinamur. *Gatak.*

P. 20. 1 Seneca epist. 9. Nisi sapienti sua non placent. omnis stultitia laborat fastidio sui. et *Aristot. Ethic. l. 9. c. 4. Διαφέρον*) ἐαυτοῖς οἱ φαῦλοι, καὶ ἑτέρων μὲν ἐπιθυμῶσιν, ἄλλα δὲ βύλον). *Gatak.* 2 Vide l. 4. c. 24. De sapientibus ex Stoicorum sensu *Laert. l. 7. in Zenon. Απράξιμον* αἶς τε εἶναι. ἐκκλίνειν γὰρ τὸ καθήκον. *Gatak.* 3 Vide ad l. 2. 13. 4 Forſan ἁλύτως, ut infra, c. 7. ἁλύτως ἄπεισι. *Gatak.* 5 Vitiosa proculdubio scriptura. existimaverim legi poſſe ἐν δὲ, vel, quia id forſan Poetarum eſt peculiare, ἐνι δὲ, ἀντὶ τῆς, ἐνεσι δὲ, vel quia moniti ſeu praecepti rationem praecedentia habent, ἐνῇ δὲ, aut ἐνέτω δέ. *Gatak.* 6 En illud abeſſe debere putat *Gatak.*

P. 21. 1 Lego *πολιτικῶ*, cum codices excuſi perperam *ποινικῶ* habeant. Sic enim l. 7. 72. ἡ λογικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμις. et l. 10. 2. ἔσι δὲ τὸ λογικὸν ἄθυσ καὶ πολιτικόν. *Gatak.* 2 *Ατυφον* mavult *Gatak.* 3 A mysteriis Ethnicis translatio. *ἔργια Edit. Lugd.* male, nec melius *Annotator ἔρφα. Gatak.* 4 *Δεήσε*) *Lugd.* quod et mavult *Gatak.* 5 Aliquid deſſe videtur quod ſic ſupplet *Gatak.* [τὸν Θάνατον] μήτε διώκων μήτε φάγων. 6 *Annot. Lugd. τρόπῳ.* atque ita prorſus accipit *Interpres* uterque. Sed falſus uterque: *τροπὴ* ſiquidem hic *fuga*; et ἐν τροπῇ ἡμέδαι in *fuga eſſe*, i. e. *fugere, ſubterfugere.* metaphorā ab iis qui *τρεπόμενοι* in praelio ſuperati in *fugam* vertuntur. *Gatak.*

P. 22. 1 *Αποσχίζει* ἐαυτὸν, ὁ μὴ θέλων τὸ (ὕμβαινον, ἢ ὁ ἀκοινώνησιν τι πράσων, ut explicat l. 8. c. 34. 2 *Ανακόλυθος* *Lugd.* quod ampleſtitur *Gatak.* 3 Illius autem eſt munus vertit *Xyland.* malim, poſtulat autem, ſive exigit iſta.

Sic enim *Suid.* ἐπαγγέλλε), ἄξιοι. *Gatak.* 4 *Ἀπροπ-
 τωσίαν* definit *Zeno* apud *Laert.* l. 7. ἐπισήμην τῷ ὥτε
 δεῖ (ὕψκαλίτιθεσθαι, ἢ μή. Est igitur ἡ ἀπροπίω-
 σία, sive (ut l. 4. 49. et 7. 55.) τὸ ἀπροπίωτὸν à temere
 assentiendi proclivitate ac praecipitantia immunitas. eodem fere
 sensu occurrit hoc verbum, apud *Plutarchum*, *Stobaeum*, et
Arrianum in *Epist.* Fallitur ergo *Budaeus* (et eum secutus
Stephanus) cum legi vult ἀπροπίωσίαν. *Gatak.* 5 *Prae-
 ceptis* vertit *Xylond.* ac si παρακελεύμασι vel παρανέ-
 μασι legisset. *M. Casaub.* auxiliis, quo sensu παράσημα
 nusquam occurrit: quia tamen παρίσασθαι est βοηθεῖν,
 adesse, auxiliari, fieri potest ut *Marcus* παρασήμαλα hic
 dixerit, quae infra βοηθήμαλα l. 4. c. 50. Potest forsitan
 et documentis reddi: nam παράσασιν quod ejusdem est ori-
 ginis, etiam pro documento sumi quandoque, docet *Budaeus*.
Gatak. 6 Vide ad lib. 2. 16.

P. 23. 1 Ex qua totus ex me aptus sum vertit *Xylond.* aequa-
 nimitate, *Casaub.* ego, frugalitate: ita *Polybius* usurpavit *Bu-
 daeo* referente, Ἀξιος ὁ ἀνὴρ ἐπαμνεῖσθαι τε ἢ θαυμά-
 ζεσθαι, μάλιστὰ δὲ τῆς αὐταρκείας τῷ βίῳ. frugalitatis
 nomine cum primis. *Gatak.* 2 Τῷ καλῷ, h. e. honesto, ut-
 pote quod summum immo solum bonum censebant, μεγίστην
 ἄξιαν tribuebant Stoici. Caetera omnia etiamsi pro μέσοις
 h. e. adiaphoris ducerent, quaedam tamen ex iis in pretio at-
 que aestimatione aliqua habebant, quae ideo προηστία,
 vocabulo à *Zenone* excogitato, i. e. producta, (ut *Senec.* ep. 74.)
 promota sive praeposita (ut *Cicero de fin.* l. 3.) nuncupabant.
Gatak. 3 Deesse videtur verbum aliquod, ποιῆν puta, vel
 ἐπιζητῆς. *Gatak.* 4 Τέτω *Mer. Casaub.* quod sequitur
Gatak.

P. 24. 1 Vide ad l. 2. c. 2. 2 Sic dicti sunt non so-
 lum qui ambiguo inter marem et foeminam sexu nati sunt (ut lo-
 quitur *Liv.* l. 27.) verum etiam molles, effoeminati, imbelles.

Ανδρό-

Ἀνδρόγυνος, ἀδελφὴς, ἀνίχυρος. *Hesych.* et *Pollux* de cinaedis usurpari docet l. 6. c. 20. *Gatak.* 3 Locus misere luxatus, quem sic restituit *Gatak.* Νέρωνος, καὶ τῶς Θεῆς μὴ νομιζόντων, καὶ τῶς τὴν παλρίδα ἐγκαταλείποντων καὶ τῶς [ὁτιῶν] (ἀγχορὸν ὁτιῶν *Xyland.* πάντα *Annotator Lugd.*) ποιεῖντων, ἐπειδὴν κλείσωσι τὰς θύρας. tunc inchoata nova periodo legit ἐν τὰ λοιπὰ κοινὰ ἐστὶ πρὸς τὰ εἰρημνῶα, λοιπὸν ἴδιον ἐστὶ τῷ ἀγαθῷ, τὸ τὸν νῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ φιλεῖν μὲν &c.

ANNOTATIONES in LIB. IV.

PAG. 25. Not. 1. Possis reddere attributam et assignatam sibi materiam. At *Junius* vult ὑποδείξιμα μέρη subjctam sibi materiam, quod et *Xyland.* forsan legerit. Hoc est quod vult, de materia circa quam se exerceat non est sollicitus (neque enim hoc in potestate ipsius situm est, eligere quam ipse velit) sed quomodo circa eandem se gerat. materiam ergo assignatam sibi nullam diligit, quia medium quiddam i. e. adiaphorum esse novit. *Gatak.* 2 Προκείμενα *Xyland.* at *Gatak.* legi vult προηγούμενα, vel προηγήμενα, ea quae potiora videntur, praeposita. Vid. ad l. 3. c. 11. 3 Loco huic lucem afferet *Senecae* locus quem adducit *Gatak.* ex l. 4. de benef. c. 34. Sapiens ad omnia cum exceptione veniet, si nihil inciderit, quod impediat. Ideo omnia illi succedere dicimus, et nihil contra opinionem accidere, quia praesumit animo, posse aliquid intervenire quod destinata prohibeat. 4 Margini adscripsit *Gatak.* αὐτοῖς. 5 Renova te, vel renova memoriam tuam, eorumque quae apud te habes reposita, ut mox ἀνανεώσάμενος: vel recrea te. Sic enim renovare etiam Latinis in usu pro reficere, vel recreare. *Quintil. instit.* l. 6. c. 4. *Gatak.* 6 Elementaria i. e. elementorum vicem obtinentia, ut *Xyland.* sive quae elementa contineant doctrinae universae, ut *Casaub.* Quid si summaria

dixerimus? quae rerum summulas comprehendat. *Gataker.*
 7 Si haec lectio retineatur αὐτὴν ad τὴν ψυχὴν referen-
 dum est: sed, quia τῆς ψυχῆς nulla in precedentibus fit
 mentio, *Gatakerus* ad *Xylandrum* accedit, qui vertit, qui omni
 te molestia liberent, ut ἀνίσαν aut legerit aut legendum saltem
 censuerit. ⁸ Κρίμα idem est hic, quod alibi δόγμα
 decretum, prout reddit *Seneca ep. 95. Gatak.*

P. 26. 1 *Consoffi* vertit *Xyland.* malim velitantes, sese mutuo
 impetentes. Δοράσιζέμενοι, δόρασι μαχόμενοι *Hesych.* inde
 διαδοράσιτοι, velitationes infra l. 7. 3. *Gatak.* ² Εὐνό-
 ησον *Lugd.* ³ Περιπαῖ *Jun.* ⁴ Τῶν ἀφημεῖν δο-
 κύνων lego, sensu exigente. *Gatak.* ⁵ In cor nimirum,
 quod mentis domicilium statuebant Stoici. *Laert. 7. in Zenone,*
 Τὸ ἡγεμονικὸν εἶναι ἐν τῇ καρδίᾳ. vid. et *Plutarch. de*
Philosoph. placit. 1. 4. c. 5. Gatak. ⁶ Μεταβαλεῖ *Jun.*
⁷ Νοερόν *Gatak.*

P. 27. 1. Deesse videntur voces aliquot necessario sup-
 plendae, ut sensus sit integer. [ὃ δὲ διάκρισις] εἰς ταῦτά,
 vel ut l. 10. 7. [ὃ δὲ διάλυσις] εἰς ταῦτά. *Gatak.* ² A-
 brupta ista, nec cum prioribus cohaerentia. Monitum con-
 tinent adversus injurias et contumelias ab improbis illatas:
Talia, inquit, ab istiusmodi perpetrari solenne est. Gatak. ³ Le-
 git *Gatak.* ἡνάσσεσθαι ἕνεκα τῷ (ὕμπεροντος ἢ φύσεως τῷ-
 το ποιεῖν. Commation autem hoc superioribus adfigit
Cassaub. sequentibus praefigit *Xyland.* cum neutra satis cohae-
 ret: dictionis series hiulca est, et deesse aliquid videtur. ad
 sequentia potius dicti mens vergit, ut rationes varias simul
 congerat, ob quas acquanimiter contingentia quaeque fer-
 re oporteat: quia nempe necessaria, utilia, iusta. *Gataker.*
⁴ Ακριβῶς *Gatak.*

P. 28. ¹ Τῷ *Lugd.* quod probat *Gatak.* ² Virum bo-
 num dicit, non quomodo omnes candidatos bonos viros, quomodo ob-
 vios, si nomen non succurrit dominos salutamus, (ut *Seneca ep. 3.*)
sed

sed perfectum, absolutum, quem malum facere nulla vis, nulla necessitas possit. Itaque τὸ ἰδίως νενοημένον hic opponitur τῷ κοινότερον λεγομένῳ c. 20. *Gatak.* 3 Hoc est, τῷ ἡγεμονικῷ, sive mentis, quam et τὸ κυριεῦον supra c. 1. et τὴν κυβερνῶσαν l. 7. 64. vocat. *Gatak.* 4 Id est, Deum ipsum unde decifus, et ejus pars es secundum Stoicos. *Gatak.* Vid. infra c. 21. 5 Possunt haec intelligi vel de mutatione, ac metamorphosi illa stupenda quam in sapiente suo praedicabant Stoici, et exagitat *Plutarch.* in *Paradox. Stoic.* vel de vulgi mutabilitate, cui hodie quis bellua aut simia, eique rursus intra paucos dies idem genius aut Deus. *Gataker.* 6 Εὐχολίαν *Gatak.* 7 Locus corruptus, in quo restituendo laborant docti. Legit *Junius* ὅσιον, ἢ ἀγαθόν. μὴ μείλ' αὐθείας περιβλέπειν. *Xylander* pro ἀγαθόν, Ἀγάθωνα substituit, cujus illud, τὸ μέλαν ἦθος, fuerit. *Gatakerus* *Xylanderi* lectione ex parte admissa, legit ἢ καὶ τὸν Ἀγάθωνα μὴ μέλαν ἦθος ἦ. δεῖ δὴ μὴ περιβλέπειν. Caeterum *Boot.* legi mavult περιίρειν, ut respondeat τῷ τρέχειν ὀρθὸν quod mox sequitur.

P. 29. 1 Vid. ad lib. 1. c. 6. 2 Sic *Chrysippus* et *Dio- genes* (ut *Cicero* de fin. 1. 3. 57.) Utilitate detracta, ne digitum quidem ejus (i. e. bonae famae) causa porrigendum esse dicebant; atque hoc est quod *Marcus* hic dicit εἰ μὴ κατ' οἰκονομίαν τινά. *Gatak.* 3 Παρεῖς, vel παρίης, et postea ἐχόμενος. *Gatak.* Παριέντες et ἔχομεν λόγον. tunc inchoata nova periodo Λοιπὸν πάντων legit *Boot.* 4 [Οὐ] τίνος vel τίτος interrogative legendum censet *Gataker.* 5 [Μείλ'] πόσῃν τινά. *Gatak.* 6 Allusum ad eorum dogma, qui animam igneam statuebant: in quo sensu cum aliis haud paucis, et Stoici. vid. *Plutarch.* de *Philosoph. placit.* 1. 4. c. 3. *Gatak.* 7 Unam animam communem et universalem somniabant Stoici, unde reliquae omnes essent quasi decifae, sive quae reliquarum omnium fons quidam existeret;

ret; in quem etiam denuo quasi refunderentur. *Gataker.*
⁸ Προσυννοικισμοφύας *Gatak.*

P. 30. Αὐτὰ *Gatak.* 2 *Formam* [seu *causam* ut ver-
tit. *Casaub.*] i. e. Deum. Sic enim de Stoicis *Laert.* l. 7. in
Zenon. Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων δύο,
τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάχον. τὸ μὲν ἔν πάχον εἶναι τὴν
ἄποιον ὑσίαν, τὴν ὕλην. τὸ δὲ ποιεῖν, τὸν ἐν αὐτῇ
λόγον, τὸν Θεόν. et *Seneca* ep. 64. *Universa ex materia et*
Deo constant &c. *Gatak.* 3 *Mundus* Stoicis *Deus ipse.* *Epi-*
phan. *Haeres.* Στοικοὶ τὸν ἀσθητὸν τῦτον κόσμον Θεὸν
νομίζουσιν. et *Seneca* quaest. nat. l. 2. c. 45. *Vis Deum mun-*
dum vocare? non falleris. Ipse enim est totum quod vides, totus o-
peribus suis inditus, &c. *Gatak.* 4 *Ex tragoeda aliquo de-*
sumptum. *Gatak.* 5 *Hoc dixisse Democritum,* docet nos
Seneca de ira l. 3. c. 6. et de tranquill. c. 12. *Gataker.*
⁶ Μηδὲν ἄμεινον τῆ ἀνασκαῖα πράξεω legit *Xyland.*
et cum secutus *Casaub.* priorem lectionem retinet *Gat.* 7
ὄρα, βλέπε, vel istiusmodi aliquid deesse putat. 7^α id.
ad l. 2. c. 5.

P. 31. 1 *Perstringere* hic videtur *Epicurum* et ejus secta-
tores. 2 *Mores* varios atque ingenia hic recenset *Marcus*,
quos stylo suo perstringeret, atque vitandos moneret. *Gatak.*
3 *Mercenarii* vertunt nonnulli. Malim cum *Gataker* perfidi;
à *Cauponibus* sc. ductum, quorum perfidia et fraudes adeo
notae, ut in proverbium abierint; sic *Horat.* Sat. 1. l. 1. *Per-*
fidus hic Caupo. 4 *Ignarus* rerum quae in mundo geruntur
is est, qui attonitus infortuniis haeret animo; quo se vertat
nescius, et quod accidit inique ferens. *Dacier.* 5 Ita *Cy-*
nici. *Salmas.* ad *Tertull.* *Soli Cynici praeter omnium Graecorum*
morem tunicam non gerebant. et *Lucian.* Τί ποιεῖ, ὦ ἕτος,
πώγωνά μὲν ἔχεις καὶ κόμην, χιτῶνά δὲ ἔκ ἔχεις;
Gatak. 6 *Cleanthen* fortasse respicit, qui cum prae extro-
ma rerum inopia libros tabulasque unde emeret non haberet,
à *Zenone* praelegente excerpta in *Lateribus*, et *Conchis*, nec-
non

non Offibus bovinis descripsisse perhibetur. *Dacier*. Vide *Laert.* l. 7. segm. 174. 7 *Malim*, ἔτος. *Gatak.* 8 De *Cynicis Cyprian.* orat. de patient. *Exerti ac seminudi pectoris inverecunda jactantia.* De *Alcidamante Cynico Lucian.* in sympos. *Ες τῷδαφος καὶ βαλὼν ἑαυτὸν, ἔκειτο ἡμίγυμνος.* *Gatak.* 9 Hoc vult: nihil impedire, quo minus quispiam, etiam in summa rerum omnium indigentia, operam det philosophiae, in eaque persistat. Sic *Senec.* ep. 17. *Licet ad philosophiam etiam sine viatico pervenire.* *Gatak.* 10 Ταῦτά vel τὰ αὐτά vult *Gatak.*

P. 32. 1 *Periodos* vertit *Casaub.* *Malim*, *signaturas*, sive *signationes*; ut ἐπιγραφὰὶ χρόνων, sint tempora regis alicujus imperio, aut ejusmodi nota aliqua insigniore designata. *Gatak.* 2 Male accepit ista *Xyland.* cum vertit *Usitata* quondam vocabula, nunc interpretationis loco sunt. Potius interpretatione opus habent. *Glossemata* enim sunt voces minus usitatae, ut interpretatur *Quintil.* l. 1. et *Dionys. Halicarn.* in *Thucydidis* historia observat quaedam γλωσσημαλικά καὶ ἀπηρχαμμένα, καὶ δυσείκαστα τοῖς πολλοῖς. *Gatak.* 3 *Caesonis* nomine insignes plures exstiterunt; e quibus *Caeso Fabius*, de quo *Liv.* l. 2. *Unus ille vir ipse Consul rempub. sustinuit*; &c. *Caeso* etiam *Quintius*, de quo idem *Liv.* l. 3. *Unus impetus tribunicios popularesque procellas sustinebat.* *Gatak.* 4 *Volesi* cujusdam saevitia atque immanitate insignis meminit *Seneca* de ira l. 2. c. 25. *Volesus nuper sub Divo Augusto proconsul Asiae cum CCC una die securi percussisset, incedens inter cadavera vultu superbo, quasi magnificum quiddam conspiciendumque fecisset, Graece proclamavit; O rem regiam! Quid hic rex fecisset?* *Gataker.* 5 Λεονάτος *Suidae*; qui *Philippo Macedoni* sanguine materno conjunctum refert fuisse, et ab eodem una cum *Alexandro* filio, cujus aequalis erat, educatum. *Leonatus* item *Curio* et *Justino*. Verum *Diodoro Siculo*, et *Arriano Leonnatus*, ut *Marco* hic, dicitur. *Gatak.* 6 Adspexit *Telemachi* verba apud *Hom.* *Odyss.* α. v. 242. Οἶχετ' αἴςος, ἄπυτος. *Gatak.*

P. 31. † Ratio te nunquam fallat. *Xyland.*

P. 33. ¹ Ὅτι, vel πῶς π. vel mox γινέσθαι legendum censet *Gatak*. ² Φανιάζει vel φανιάζεις *Casaub.* ³ Ταῖς φροντίδας *Gatak*. ⁴ Coelum vertit *Xyland.* atque ita τὸ περιέχον crebro sumitur, pro coelo sive aere ambiente. Ego vero cum *Casaub.* corpus potius ipsum intelligi existimo, quod animam quasi ambit. de hoc enim mox verba facit; de coelo nihil. Sed et τῷ ὧματι τὴν ψυχὴν περιέχουσαν dicit l. 3. 7. *Gatak*. ⁵ Τυτέσι *Xyland.* quod in versione expressit *Gatak*. ⁶ Deest alterum distributionis membrum, ita supplendum; ὃ γὰρ [τῷ παρὰ φύσιν] καὶ &c. *Gatak*.

P. 34. ¹ Pulchram admodum ejus, quod voluit *Antónius*, imaginem exhibet haec similitudo. Numeri nempe sibi invicem non connectuntur: addas licet, vel demas quantum libet, quod reliqui est perinde integrum manet. *Dacier.* ² Inter *Heracliti* dogmata apud *Laert.* l. 9. πυκνόμενον τὸ πῦρ ἐξυγραίνεσθαι, συνισάμερόν τε γίνεσθαι ὕδωρ. πηγνύμενον δὲ τὸ ὕδωρ, εἰς γῆν τρέπεσθαι. πάλιν τε αὐτὴν τὴν γῆν χεῖσθαι, ἐξ ἧς τὸ ὕδωρ γίνεσθαι. &c. et *Plut.* de *El. Delph.* ὃ γὰρ μόνον, ὡς *Ηράκλειος* ἔλεγε, πυρὸς θάνατος, αἴρι γίνεσθαι· καὶ αἶρος θάνατος ὕδατι γίνεσθαι· ἀλλ' ἔτι &c. *Gatak*. ³ Videtur vel ad Historicum aliquid, vel ad dictum aliquod proverbiale respexisse, de homine ignaro, quo via, quam insistit, ducit. Accommodari potest vel ad eos, qui nullo certo vitae actionumque fine proposito sibi, temere huc illuc divagantur. Vel ad eos etiam qui ad bonum aliquod tendere scilicet opinantur, cum ad exitium suum properant. *Gatak*. ⁴ Locus depravatus, quam sic restituere velim, ὅτι ἔδει [ὡπαρ] παῖδας, τυτέσι, κατὰ Ψιλὸν, καθότι τῷ τοκέων παρειλήφαμεν. non oportere nos agere puerorum instar, hoc est more nudeque, absque justo diligentique examine; juxta illud quicquid tandem fuerit, quod à parentibus nostris accepimus. ut κα-

τὰ Ψιλὸν idem hic Marco valeat, quod καλὰ Ψιλὸν πίν-
 σιν ἢ ἄλογον Origeni adv. Cels. l. 1. Gatak. 5 Interpre-
 tatur Dacierius de medicis, qui super aegros (non conclamatos ut
 vult Gatak.) sed praeter spem sanatos, supercilia contraxerint pro-
 ut solent qui de re quavis superbiunt. Veretur autem Cl.
 Stanbopius ne Dacierii expositio verbo minus conveniat, quum
 fastuosis solenne sit non (υπαάσαι, sed ἐπάσαι potius τὰς
 ὀφρῦς.

P. 34. † Terram, Dacier et Casaub.

P. 35. 1 Helice, Achaiae urbs, de qua Plin. Hist. Nat. l. 2.
 c. 92. Helicen et Buram in sinu Corinthio pontus abstulit. Vid.
 et Strab. l. 1. et Senec. Quaest. Nat. l. 6. c. 26. Gataker.
 2 Campaniae oppidum, de qua Tacit. l. 15. Annal. Motu
 terrae, celebre Campaniae oppidum Pompeii, magna ex par-
 te proruit. Vid. et Senec. Quaest. Nat. l. 6. c. 1. Gatak.
 3 Campaniae etiam oppidum, quod secundum Senecam 12.
 Quaest. Nat. terrae motu periit. Aliter tamen Cassius l. 66.
 Gatak. 4 Σολοικοφανὲς five ἀνακόλυνθον esse videtur,
 quod loquendi tamen genus et apud nostrum (infra c. 50.)
 et apud alios non raro occurrit. Eurip. πολλὰ δὲ Πάλαμ
 προκόψας, ὃ πόνος πολλὸς με δεῖ. et Terent. Nos om-
 nes quibus est alicunde obiectus labor, Omne quod est interea tempus,
 priusquam id rescitum est, lucro est. Gatak. 5 Τὸ γὰρ ὅλον
 Casaub. quod sequitur Gatak. 6 Errat Xyland. (ut et H. Sic-
 phanus in Thesauro,) cum μυζάριον nomen piscis esse putat.

Est enim diminutivum à μυζα micus: huiusmodi diminuti-
 va sunt Stoicis familiaria, prout videre est apud Epictetum
 ut et Marcum nostrum supra c. 20. μαχάριον, ἀνθύλλιον,
 δεινδρύφιον. atque haec eo fine illi usurpasse videntur, quo
 τῶν μέσων ἢ ἀδιαφόρων istorum contemptum quendam
 innuerent Gatak. 7 Quod naturae humanae adversatur ver-
 tit Gatak. laxè nimis; cum, ut ipse observat, ἀπότρεγμα
 est frustratio, aberratio à fine scopoque sibi proposito: et hoc
 loco naturae humanae ἀπότρεγμα dicitur, quod eam impe-
 dit, quo minus finem sibi propositum assequatur: hunc igitur sen-

sum in versione expressi. 8 Forſan ſic diſtinguendum: *Τί ὦν τὸ βέλημα; μεμάθηκας.* *Quidnam eſt igitur quod vult natura? didiciſti jampridem; ipſe ſatis noſti. quid id autem ſit, in ſequentibus indicat. Gatak.* 9 Vid ad lib. 3. 9. 10 Forſan, ὦν *ὑμπαρόνων.* *Gatak.* ὦν etiam MS. *Hoefchel.* habere teſtatur *Cafaub.* qui et prius illud ex ſolo errore typographico natum cenſet.

P. 36. 1 *Οτι ἔχι* *Gatak.* 2 Longaevus nemo hoc nomine occurrit. Eſt apud *Suidam* *Καγκίλιος* quidam qui (ut ille refert) ſub *Auguſto* *Caefare* et ad *Adrianum* uſque ſophiſticen ſeu rhetoricen *Romae* profeſſus eſt: dignus omnino qui in hoc cenſu collocetur, cum inter utriuſque horum imperium ſeculum ſolidum intercedat. *Gatak.* 3 Sententia *ἀνακόλυθος.* vide ſupra c. 48. *Gatak.* 4 Innuuntur omnes iſtae aegritudines Principibus familiares, quas prudentia civilis male comparata, et officioſum peperit Majeſtatis tuenda ſtudio. *Dacier.* 5 *Contentione* vertit *Cafaub.* ſenſu metaphorico, qui huic loco magis quidem videtur convenire. Dubitat tamen an apud proſanum aliquem ſcriptorem *στρατεία* aut *στρατᾶεοδα* hoc ſenſu unquam occurrat. illud tamen *Sti Jacobi* huic non multum abſimile putat. *Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; ἔκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῆς ἡδονῶν, τῆς στρατομαχίας ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;* 6 *Solertiam* etiam poſſis dicere ſeu *prudentem morum Compositionem.* *Dacier.*

ANNOTATIONES in LIB. V.

PAG. 38. Not. 1. *Ψόγος.* *Jum.* quod arridet *Gatakero.* 2 Ceterae omnes, quas vidi, editiones habent *εἰ καλὸν* prout requirit ſenſus et margini adſcripſit *Gatak.* 3 Ceterae editiones habent *ἀρέσκειοδα*, quod et ſtare poſſe fateatur *Gatak.* cum eodem ſenſu apud *Plutarchum* occurrat *περί παιδ. ἀγωγῆς.* 4 Diſſident à ſe invicem annotatores in vocabulo iſto explicando apud *Paulum* Apoſtolum 1 *Cor.* 13. 4. Ego crediderim commodiſſime poſſe verti, *non effert ſe;* non eſt jaſtationi aut vanae oſtentationi dedita. Ita *Heſych.*
Πέρπερος,

Πέρπερος, μετὰ βλακείας ἐπαυρόμενος. Περπερδέῃ, καλεπαίρεῃ. *Siudas etiam, Πέρπερος, ὁ μετὰ βλακείας ἐπηρμένος. Gatak.* 5 Καταγινώσκη, vel καταγινώσ-

κεομαι [μέλλης] legendum putat *Gatak.* 6 Ne eam subinde cogitares, vertit *Xyland.* ne ea nimium afficiaris, *Casaub.* Potius, non negligens, non neglectum habens, sed quantum in te est, tarditatem hebetudinemque tuam corrigere et sanare contendens. *παρενθυμείομαι* enim *animum non advertere, negligere.* [*Arrian.*] *Ephictet.* l. 4. c. 3. Καὶν μὴ αὐτὸς ἐκὼν, ὑποπαρενθυμηθῇ δὲ, ἀπώλετο. *Si vel parum neglexerit, animum non adverterit. Marcus ipse l. 6. c. 20. πολλὰ παρενθυμώμεθα, negligamus multa. Gatak.* 7 Lego νωθεῖα, vel ut *Annotator Lugd.* νωθρεῖα *Gatak.*

P. 39. 1 Forſan ἀλλὰ, vel ἀλλ' ὅς. *Gatak.* 2 Particulam ἂν deesse puto, ut sit [ἂν] *παρεκδέχη, si secius ceperis.* Ita enim significat τὸ *παρεκδέχεομαι.* *Euseb. Hist. Eccles.* l. 3. c. 39. *Papiam* narrat, τὰς ἀποστολικὰς *παρεκδέξαμνον διηγήσεις, ex relationibus Apostolicis secius acceptis, commentitia multa tradidisse. Gatak.* 3 Utrum Athenienses laudet, ut qui non privatim sibi suisque, sed universae simul Reipub. bona optarent: an vituperet, quod suae tantum Reipub. non universae hominum communitati, et humano simpliciter generi; ambiguum putat *Casaub.* Posterior *Xylandro,* prius *Dacierio* placet. 4 *Ἐλδθερίως* legit *Casaub.* ad *Pers. Sat.* 2. qui et τὸ ἀπλῶς καὶ ἔλδθερίως εὐχεομαι opponi censet *precis emaci,* prout loquitur *Persius;* quam interpretatur, vel eam quae habet conjunctum sacrificium majoris alicujus victimae, aut votum rei consecrandae; vel quae toties fuit repetenda, et tam assidue ac *λιπαρῶς καὶ ἐκτενῶς* facienda, ut hoc ipsum pretii loco cenferi possit. Mihi videtur *Marco,* τὸ ἀπλῶς εὐχεομαι orationis simplicitatem quandam denotare, qualis illa Atheniensium formula, quae generali quadam ac familiari ratione *Jovem* compellat,

nec terminos illi rerum tribuendarum anxie soliciteque praescribit: At τὸ ἐλδθερίως ejusmodi orationem, quae alios etiam contribules, conterraneos, aut extraneos etiam nobiscum una comprehendat. *Gatak.* 5 *Aesculapium* medicinae praesidem Deum per insomnia remedia sibi suggerere opinabantur. in quo argumento frequens admodum est *Aristides* in orationibus sacris. Orat. 1. ἀλυσίαν προσάττει ὁ Θεός. et ibid. ἀσιτίαν ἐπιῖζει. *Gatak.* Potest tamen, ut

putat *Casaub.* Ἀσκληπίος hic κοινῶς pro quovis medico accipi, cum ita *Max. Tyrius* dissert. 30. usurpet. 6 Corrige ex MS. *Hoeschyl.* ἔταξε τῷ τῷ ὡς κατ'. et mox τέτακλῆς ὡς αὐτῷ κατ'. *Casaubon.* 7 *Ad fatum, sive fato congruens et consentaneum.* ita *Dioscoridi* τροφὰ τοῖς νοσῶσι καὶ ἄλληλοι, alimenta aegrotantibus congruentia. et *Marco* nostro φανῆσιν καὶ ἄλληλαι, cogitationes congruat. 1. 7. 2. *Gatak.*

P. 46. 1 Legit *Gatak.* ἄ vel [ἄ] ὁ Ἀσκληπ. 2 Hoc inter Stoicorum non παράδοξα tantum sed παράλογα etiam merito reputes, quod malis hisce etiam numinis divini felicitatem provehi somniabant. quanquam et ad gloriam divinam illustrandam conducere ista, nec nos inficiamur. Verum mundum illi pro Deo habebant. vid. ad l. 4. 23. *Gatak.* 3 Forfan τοῦτό τι. *Gatak.* 4 Ita l. 2. 3. ὥςσι δὲ κόσμον αἰ μέλας οὐαί. *Gatak.*

P. 41. 1 Vult nos ad philosophiam recurrere, non aegre et gravatim, quomodo ad paedagogum Scholamve pueri, sed tanquam laborantes ad medicinam, quae dolorem mitigat, morbum amoveat. *Gatak.* 2 Locus, ut mihi videtur, mendii manifestus: legendum forsan, ὅθεν ἔτι δέησας [εἰς] τὸ π. nihil amplius opus erit, quod inducat te ad obsequendum rationi; Vel, ὅθεν ἐπιζητήσεις [ἢ] τὸ π. nihil aliud desiderabis, nisi ut rationi obsequaris. At *Boet.* ἐπιδείξεις mavult: sic *Senec.* ep. 103. Ipsam philosophiam non debes jactare: et mox; Licet sapere sine pompa. atque eo etiam *Casaub.* abit. *Gatak.* 3 Forfan legendum, ἄλλο ἤθελες ἢ καὶ ἄ φύσιν. *Gatak.* 4 Le-

go cum *Xyland.* διὰ τῆτο (φ. quia μεθρηνέσερον τι blandius quiddam esse videtur, cum nihil minus existat. Inde Platonis dictum, *Escau malorum esse voluptatem, qua capiantur homines, ut hamo pisces.* Cicer. de Senect. *Gatak.* 5 Id Antonino erat in animo, ut omnibus patefaceret, quantum à recta via aberraverint, dum in Scientia, Opibus, Voluptatibus, Negotiis, Rebus denique externis quibuscunque spem suam et summum bonum collocarent. *Dacier.* 6 Delendum censet ἢ illud *Casaub.* cum eo ablato perfecta sit oratio, servato manca. 7 Χαριεσάτης illud, vel ad eum referri potest cujus mores ferantur. *Vix est, etiam gratissimi ac urbanissimi istorum mores ferre.* Vel ad eum etiam, qui viventium una mores ferat: quod vix fecerit etiam qui gratissime ac maxime cum comitate se gesserit. Sed illud potius. *Gatak.* 8 Vid. ad l. 3. 4. 9 Lego ῥάσθ, vel ῥύσθ, ut infra c. 23. ἢ τε ὑσιὰ οἶον πόλαμὸς, ἐν δινεκεῖ ῥύσθ. *Gatak.*

P. 42. 1 Locus depravatus: Legendum forsan, Τι, ὅπερ τῷ ἀγαθῷ ἔκ ἐφαρμόσθ. Siquis, inquit, eorum aliquod, quae vere bona sunt, puta Justitiam. &c. animo ac cogitatione praeceperit, his semel mente praeceptis nihil vel ipse subungere, vel adjectum ab alio quopiam audire sustinebit, quod non aptissime cum boni natura consistat. *Gatak.* 2 Illud utique quod in periochae hujus extrema clausula ponitur. *Gatak.* 3 Lego, ὃ ῥ' ἂν τῆτο μὲν [ἐπ' ἐκείνων] ὃ μεθρέκοπ' ἐν καὶ ἀπ' ἡξῆτο. ἐπὶ δὲ τῷ π. vel cum *Salmas.* ὃ ῥ' ἂν ἐπὶ τῶτων μὲν ὃ μεθρέκοπ' ἐν, &c. forsan et sequentia tunc ita concepta fuerint: ὃ μεθρέκοπ' ἐν καὶ ἀπ' ἡξῆτο τόδε. ἐπὶ δὲ τῷ πλ. *Gatak.* 4 Forsan *Aristophanis* illud in Concione respicit, Ἀλλ' ἐν καθαρῷ πῶς τις ἂν χέσας τύχοι; At *Boet.* legendum existimat, ὅπερ Δῆσῃ αὐτά. ut sit locupletis alicujus conquerentis, non suppetere amplius ubi opes suas reponat. *Gatak.*

P. 43. 1 Vid. l. 10. 7. Apud *Laert.* l. 7. in *Zenon.* Stoici volunt Deum mundi conditorem, καὶ ἅ χρόνων ποισὶς
περι-

περίοδους ἀναλίσκειν εἰς ἑαυτὸν τὴν ἅπασαν ὕσιν, ἢ
 πάλιν ἐξ ἑαυτοῦ ἡμῶν. Inde περιόδικαί ille παλιγ-
 ῥησείαι quarum meminit Marcus l. 11. 1. ubi vide. Cac-
 terum et ante Stoicos Heraclitus ἐκπυρῶσθαι τὸν κόσμον
 καὶ ἄ τινας περιόδους assererat auctore Laertio l. 9. Gatak.
 2 Non assecutus est Xyland. quid hic Marcus vellet. Monet
 autem, quod et saepe alibi inculcat, rationem artemque ra-
 tionalem esse ejusmodi facultates, quae sibi ipsae sufficiunt,
 nec ullius rei extra se adminiculo opus habent, vel ad opus
 suum exercendum, vel ad finem consequendum. Gatak.
 3 Scribo, ἀφαρῆματά τινα vel ἀφαρῆματός τι τ. quod
 eodem redit. Cas. 4 Καίεσκ' ἄσασα, [πρὸς τὸ κα-
 τισκ' ἄσασα] legendum censet Gatak.

P. 44. 1 Immutandae voculae, ut sic legatur; ὃ ἔχι ἐ-
 κείνος πέφυκε φέρειν αὐτό. nihil homini cuiquam contingit,
 quod ipsum is non natus sit ferre. ad ferendi enim potestatem à
 natura tributam respexisse Marcum subsequencia docent, qui-
 bus alios eadem pertulisse monet, vel per ignorantiam vel o-
 stentationem. Gatak. 2 Vid. ad l. 4. 1. 3 Vid. ibid.
 4 Per civitatem hic mundum ut saepe alibi intelligit. Vid. ad
 l. 2. 16.

P. 45. 1 Locum hunc sine dubio mutilum sic supplet Ga-
 tak. [δεικνέον δὲ] sive [ἀλλὰ δεικνέον] τί. 2 Vitiosa
 interpunctio. Lego, ὃδὲν ἐσῶς. καὶ τὸ παρῆγυς τόδε
 ἄπειρον &c. Gatak. 3 Id est, à voluptate vel dolore. eadem
 periphrasis supra l. 4. 3. λείως ἢ τραχέως κινεῖσθαι,
 Gatak. 4 Legendum potius αὐτό. Gatak. 5 Locum hunc
 illustrabit Senecae locus quem avertit Gatak. ex l. 2. de ira c. 2.
 Omnes motus qui non voluntate nostra sunt, invicti et inevitabiles
 sunt: ut horror frigida aspersus, ad quosdam ictus aspernatio, ad pe-
 jores nuncios subriguntur pili, et rubor ad improba verba suffunditur,
 sequiturque vertigo praerupta cernentes. quorum quia nihil in nostra
 potestate est, nulla quo minus fiant, ratio persuadet. sensum enim
 hominis nulla exiit virtus.

P. 46. 1 Corpus ita affectum non potest non ejusmodi odorem emittere: nec improbi animus talibus dogmatibus imbutus, non ejusmodi actiones edere. *Gatak.* 2 Verba haec, de quorum sensu non convenit inter interpretes, à caeteris sejungit *Dacier.* et sic explicat. *Ab ignava demissione simul et à tumida elatione animi temperandum vult. Scortorum moribus propior est illa, quibus nihil aut sordet aut pudorem incutit. Tragicos haec spirat, qui personam exuere nescii vanissimo turgent fastu, et Thrasones nunquam non agunt.* 3 Stoicum hoc dogma pietati parum consentaneum: de quo vide ad l. 3. 1. *Gatak.* 4 Legendum, εἰ καπνός ἐστὶ, ἀπέρχομαι. Si me fumus in loco aliquo, ubi versari tunc contingit, vexat maleque habet, discedo, exeo. Alluditur ad diverbium, quo tria notantur, quae domo exigant, fumus, stillicidium, et mulier rixosa. Vid. *Drus. Proverb. class. 2. l. 1. adag. 213.* Emendationem ex [*Arriani*] *Episteto* adfirmo, cujus ista sunt, disertat. l. 1. c. 25. καπνὸν ὑπεποίηκεν ἐν τῷ οἰκήματι. ἂν μέτριον, μῶν. ἂν λίαν πολὺν, ἐξέρχομαι. *Gatak.* 5 Quid hoc rei esse putas? vertit *Xyland.* immo cur hoc grave ducis, (vita sc. discedere) aut tanquam molestum quiddam horrescis? ita siquidem τὸ πρᾶγμα usurpatur supra l. 4. 50. μὴ ὣν ὡς πρᾶγμα. *Gatak.*

P. 47. 1 Vide supra c. 13. 2 Ex *Hesiodi* oper. l. 1. v. 195. Καὶ τότε δὴ πρὸς Ολύμπου ἀπὸ χθονὸς ἄρυσ-
δεῖης Ἀθανάτων μέλα φῦλον ἴτον, πρηνέσιν τ' ἀνθρώ-
πων, Αἰδῶς καὶ Νέμεσις. *Gatak.* 3 Τὶ ὅτι περιμύεις ἰ-
λέως τ. legit *Gatak.* et sic vertit. Verum sensus, quem ex
recepta lectione alii exprimunt, *Marcii* menti videtur accom-
modatio: Sc. Cum haec ita sint vilia et nihili, Quid hic op-
periris? quid est quod te hic diutius detineat? ad quod ipse
quasi respondet; ἰλέως τὴν &c. non quod harum rerum a-
licujus amore capior, sed quia vellem placidus, et aequo animo
expectare meam ipsius sive extinctionem sive translationem.
4 Ambigue hic loquitur ut saepe alibi. Vid. supra l. 4. 21,
et l. 8. 25. *Gatak.* 5 Distinctio plena post πρᾶσθαι est collo-

collocanda. *Gatak.* 6 Hoc ideo, quia philosophi λογικὸν ζῶον, sive animal ratione instructum non homini soli, sed Deo etiam, daemonibus et heroibus genus commune constituebant; uti ex *Plutarch. de oracul. cess.* patet. *Gatak.* 7 Quomodo sc. laeditur communitas (i. e. mundus) licet forsan mali aliquid tibi obtigerit? immo potius si id recte feras ἄγχι ἐπὶ τὴν τῷ κόσμῳ ὑγίειαν, ἢ τὴν τῷ Διὶς ὁδοίαν ἢ ἀπραγίαν. ut loquitur supra c. 8. 8 Hoc velle videtur, ne in opem egenis afflictisve aliis quibusvis serendo, id statim admittamus, quod imaginatio forsan suggererit: miserum nimirum hominem illum esse, sive mali aliquid illi obtigisse; unde et nos ipsi pariter afficiamur. id quod l. 7. 43. dixit, μὴ ὑνεπιθρηνεῖν, μηδὲ φεύζειν. et *Epiſtet. Enchir. c. 22.* Όταν κλαίοντα ἴδῃς τινὰ &c. *Gatak.*

P. 48. 1 Ολοχερῶς hic ut l. 9. 3. ἀντὶ τῷ θεωπέλῳς, temere, temerarie, positum existimo ut ὀλοχερῶς ὑναρπάζεσθαι idem sit *Marco*, quod ταχέως ὑναρπάζεσθαι *Epiſtet. Enchirid. c. 33.* re sc. ipsa non satis sedulo et accurate perpenſa. *Gatak.* 2 Forſan fuerit, κακὸν γὰρ εἶναι. *Gatak.* 3 Ad fabellam quandam *Marcum* respexiſſe, aut etiam verba haec ex Poeta quodam sive Comico sive Tragico attuliſſe ſuſpicantur interpretes. Hoc autem vult. debere nos ad aliorum ingenium ἐν τοῖς μέσοις quantum licet, nosmetipſos demittere et accommodare: et ut ſenex ille in fabula ab alumno ſuo diſceſſurus ῥόμβον i. e. turbinem (qui inter crepundia puerilia numeratur) in ejus memoriam quaſi rem pretioſiſſimam ſervaturus magna verborum pompa poſtulans inducitur, non quod ipſe expeteret, aut momenti alicujus eſſe duceret, quid ῥόμβος ſit, et quanti per ſe faciendus, haud ignarus, ſed quo puerulo ludibundus (ut ſit) adblandiretur, atque ei gratum faceret: Sic etiam illis, quibus mali aliquid, prout vulgo habetur, obtigerit, non acumine philoſophico, et rationum pondere probatum ire debemus ſc nihil mali paſſos: hoc enim non feret aeger eorum animus: ſed
potius

potius ad eorum ingenia descendere, atque illis solatio et auxilio esse, quasi mali aliquid revera perpeffi essent, cavere tamen interim ne hac imaginatione ipsi abripiamur, atque ita se rem habere sentiamus. ⁴ Καλῶν illud pro participio habeo. *Quando ad rostra clamitans fueris*, sive honorem ac dignitatem aliquam aut tibi ipsū, aut cui saves culpam ambiendo, sive litem aliquam vel propriam vel alienam prosequendo. Ita *Gatak.* Verum ad usitatam mortuorum pro rostris laudationem referunt *Casaub.* et *Dacier.* ita ut perstringat Stoicos nonnullos, qui hujusmodi conciones improbabant, atque ideo ab iis religiose nimis abstinabant; dum ipse pro ea, quae erat morum facilitate, consuetudini invalescenti ἐν τοῖς μέσοις obsecutus officium hoc amicis cognatisque demortuis praestare nunquam detrectabat (prout videre est apud *Capitolinum* in ejus vita) etsi aliter forsan de rebus hisce quam vulgus hominum senserit, et instar senis supra memorati, quanti essent, probe meminerit. ⁵ Locus adeo vel obscurus vel corruptus, ut negotii plurimum interpretibus facefferit. Legit *Gatak.* γίνε ποτὶ, ὁπνδή ποτε καλαληφθεὶς, εὐμοιρος &c. atque haec à superioribus sejungenda putat, ut periocham integram cum iis quae sequuntur conficiant. Verum si admittatur *Dacierii* sensus quem supra exposuimus, aptae satis haec cohaerent, modo cum *Boetio* legamus γένοιο ἂν ποτε, ὁπνδή ποτε καλαληφθεὶς &c. ita ut sit quasi ad priora responsio; v. g. quaerens aliquis inducitur, *Num Tu igitur stultus futurus sis?* quia sunt et alii. Minime, inquit, non opus est. *Poteris enim ubicunque deprehensus fueris*, et inter quoscunque versari contigerit, *felix esse*, et proinde non stultus. felicitas enim cujusque non ab externo aliquo pendet, sed (ut in sequentibus est) in bona mentis dispositione, bonisque conatibus atque actibus inde profluentibus consistit.

ANNOTATIONES in LIB. VI.

PAG. 48. Not. †. Foris solutam, et vagam seu independentem *Casaub.* ut l. 4. 45. καὶ ἀριθμησίς τις ἐστὶν ἀπὸ ἡμετέρως, numerum independentem reddit.

P. 49. 1 *Marcum* hic ad diversas Philosophorum de hac re sententias respexisse putat *Dacierius*, quorum illi unam et communem omnium rerum essentiam et materiam statuunt, unde originem suam vel ipsa Elementa habuerunt, et in quam res omnes, cum pereunt, instar exhalationis aut vaporis abeunt et evanescunt. alii ipsa Elementa totidem rerum principia, à se invicem toto genere diversa putant, atque adeo res omnes partibus earum disjunctis separatique, in sua tandem resolvi, unde ortum duxerant, Elementa. 2 Incertum est utrum haec ad priora pertineant, an alio spectent, et seorsim ponenda fuerint. Illud *Casaubono*, hoc *Xylandro* placuit: quod et ipse secutus sum. De sensu convenit. Menti universi restricti, quid de singulis faciat, et quo fine quidque faciat, et quale id sit, in quo se vimque suam exerceat fatis perspectum ac prospectum esse, etiamsi ista nos quam creberime lateant. *Gatak.*

P. 50. 1 Legit *Gatak.* [κ] παύροισα. 2 Allusum monet *Xyland.* ad *Iliad.* ἦ. v. 99. Ἀλλ' ὅμεις μὲν πάντες ὕδωρ κ' γαῖα ῥέουσιν. 3 Lege vel οἶα δὴ, vel οἶον δὴ. *Gatak.* 4 Potius ἐφ' ἧ. *Gatak.* 5 *Crates* hic *Atheniensis* an *Thebanus*, qui et *Cynicus*? hic opinor. Caeterum *Crates* hic de *Xenocrate* quid dixerit non reperio. Vidcri potest ex antegressis *Cynicum* suo, hoc est canino more *Xenocrati* factum objecisse, prout *Diogenes* objecerat aliquando *Platoni*, cum illum tamen ἀτυφώτατον exstitisse asserat *Laert.* l. 4. *Gatak.* Τύφω, sive, ut alibi *Antoninus*, (εὐνοῦσφιας suspicione laborasse *Xenocratem* ex *Diog. Laert.* qui εὐμὸν cum et (κύνδρων) fuisse, imo vero (quod hic *Antonini* verbum est) ἀξιοπιστον φρόσφρα in ejus vita commemorat, facile quivis intelligit. *Casaub.*

P. 51. ¹ Εξιν definit *Galenus*, auctore *Stephano*, πνεῦμα συνέχον ἢ συγκρατῶν τὰ μέρη spiritum illum, qui partes compingit et continet : spiritus autem appellatione forma designatur. Εξίς igitur hoc in loco, vel compagem corpoream vitae inanem vel formam potius meram, sive spiritum ζωϊκῆς δύναμεως, i. e. facultatis vitalis exsortem significat : quam ψιλὴν ἐξιν quasi meram ὑπαρξιν, sive existentiam *Sextus Empir.* adv Math. l. 8. c. 2. nuncupat, et ἀπὸ τῆς φύσεως *Marcus* hic distinguit. *Philo* etiam de mund. immortal. quatuor gradus rerum naturalium constituit ; ἐξιν, φύσιν, ψυχὴν, νῦν. ἐξιν λίθων, φύσιν φυτῶν, ψυχὴν ζώων, νῦν ἀνθρώπων, eodem plane ordine quo hic *Marcus*, quin, ne quid desit eorum quorum *Marcus* hic meminit, subiungit, ἀρετὴν δὲ ἀνδράων τελειωσίαν. *Gataker.*
 2 Substantias anima praeditas in tres classes dividit *Antoninus*. Harum prima Bruta complectitur. Secunda generis humani complures, quibus anima quidem suppetit rationalis ; ita tamen ut praeterquam quod artibus habiles praesiet, et rebus exquisite effingendis idoneos, nihil ultra pertingere videatur. Tertia denique viros vere sapientes, animas illustres, puras, et lumine plenas, ipsi cognatas et similes Deo, cujus etiam genuinas se sentiunt particulas. *Dacier.* 3 Vel homini nempe, ut l. 2. 1. vel Deo etiam, ut l. 5. 21. de illis *Xyland.* de isto *Casaub.* intellexit. ego utrumque opinor respexisse. *Gatak.*
 4 Loco mota sunt illa τὸν ἀπειρον αἰῶνα, ad sequentis claufulae extremum rejicienda, et post παρέρχῃ collocanda. *Gat.*

P. 52. ¹ Allusum putat *Dacier.* ad *Euripidis* dictum in *Hecuba* ubi vocat famam γλώσσης κόμπον. ² *Ιχθυοειδῆ* habent caeterae editiones, prout margini adscripsit *Gataker.*
 3 Forſan τῶν : et sic edidit *Casaub.*

P. 53. ¹ Προσραγεῖς legit *Annotator Ludg.* quod minus placet ; quia à scriptura vulgata longius abſcedit. Forſan ἐρραγεῖς pro ἐνραγεῖς fuerit, quod apud *Libanium* in vitae ſuae hiſtoria reperitur. Τοῖς ἐν μέσῳ τῶν κίωνων λίθοις

ἐτραγεῖσαν τὴν κεφαλὴν. *Gatak.* Legendum putat *Casaub.* τὴν κεφαλὴν ἐρράγης. πλιγὴν ἐποίησε, ἀλλ' ἔτε &c. vel τὴν κεφαλὴν ἀρράζας πλιγὴν ἐποίησε. ² Τὸ ἐπισημαίνεσθαι in malam partem hic usurpatur, prout et apud *Appian.* ἐμφυλίων l. 5. de milite, qui ludis in subscellia equitum ascenderat. ὁ δῆμος ἐπισημήναίτο, *populus murmure indignitatem rei testatus est. Xyland.*

P. 54. 1 *Marcum* hoc voluisse existimo. Sicut *Antonini* nomen amplius non efficitur, si è litteris quibus constare debuerat, unica tantum inter scribendum praetermittatur; Ita illorum, quae viri boni officium constituunt simul, quoties animus cujuslibet vel unum habuerit neglectui, Totum deficit et, ut ait *Jacob.* 2. 10. *Quisquis totam legem servaverit, im- pegerit autem in uno, omnibus tenetur. Dacier.* ² Πῶς ἔκ ὧ- μόν ἐστὶ; sive Ὡμὸν πῶς ἐστὶ *Marcum* scripsisse putat *Gatak.* 3 Frustra est hic *Xyland.* cum τῷ ἀποκαταρῶσθαι suspica- tur significari, imperia aut rerum summa deponi. quem tamen secutus est *Jo. Meursius* in *Lexic. Graeco-Barb.* ubi τὸ ἀ- ποκαταρῶσθαι, adducto etiam *Marci* loco hoc ipso, à *Caesaris* dignitate dejici, exponit. Est enim ἀποκαταρῶσθαι in *Caesarem* converti, in mores *Caesarianos* transire, vocabulum sc. à *Marco* confectum, eadem analogia; qua ἀποσαρκῶσθαι, in carnem concrefcere, *Aristot.* probl. l. 1. ἀποθηρίωσθαι, feram bestiam fieri, *Polyb.* l. 1. ἀποδενδρῶσθαι *Plotino* &c. Est igitur ὅρα μὴ ἀποκαταρῶθῃς, cave ne postquam ad imperium adscitus fueris, instituti pristini vitaeque philosophicae oblitus, in *Caesarum* mores totus transeas. quales autem *Caesares* atque Imperatores *Romani* plerique exstiterint, et quomodo sese in imperio gesserint, notius est quam ut dicto opus sit. *Gatak.* 4 *Pii* sc. cui in adoptionem ab *Adriano* datus est *Marcus.* *Gatak.* ⁵ Εὐδίου *Xyland.* quod approbat *Gatak.*

P. 53. † Mors quies est pugnantium inter se sensuum, et in contraria agitationis ad res suscipiendas, et discrepan- tium mentis discursuum. *If. Casaub.* ad *Perf. Sat.* 5.

P. 55. 1 *Lego, μᾶρ' εἰν τῷ [αὐτῷ] μ. Gataker.*
 2 Hic loci seipsum statim à somnis videtur allocutus, occasione ab insomnio quodam minus jucundo congruenter satis arrepta. *Dacier.* 3 *Τὰ Λugd.*

P. 56. 1 Hinc efficitur contra *Epicurum*, voluptatem summum hominis bonum esse non posse, quae omnibus nullo competit discrimine. *Dacier.* 2 Sic *Apollodorus* architectus (ut est apud *Dion. Cass.* l. 69.) cum de operibus suis apud *Trajanum* verba habenti, *Hadrianus* obstreperet, *Απελθε*, inquit, καὶ τὰς κολυκύνθας γράφε. τῶν γὰρ ὕδ' ἐπὶ σάσας. *Gatak.* 3 Iniquius hoc *Antonini*, de medicis iudicium videri possit, qui sordidis eos artificibus, ut *Xyland.* verterat, aut vulgaribus, ut nos emollivimus, accenseat. Sed vitio illi verti non debet, quod partim *Platonius*, partim *Stoicus*, cum *Platone* Stoicisque locutus sit, quibus quicquid ad moralem philosophiam, aut *Θεολογίαν* sive Dei cognitionem non pertinet, vulgare sordidumque. *Senec.* ep. 88. *Solae liberales sunt* (artes nim.) imo ut verius dicam, liberae, quibus curae virtus est. et *Plato* in *Sympos.* Καὶ ὁ μὲν περὶ τὰ τοιαῦτα (de Deo et Daemonibus illic sermo) *Σοφὸς, δαμόνιος ἀνὴρ.* ὁ δὲ ἄλλο τι *Σοφὸς ὢν, ἢ περὶ τὰς τέχνας, ἢ χειρουργίας τινὰς, βάναντος.* *Casaub.* 4 *Ορμήσαντος* vult *Casaubon.* 5 *Κίνησιν Xyland. κόλλησιν Casaub. ὕννησιν Gatak.*

P. 57. 1 Syntaxis verborum ἔχειν postulat, quae et *MS. Hoeschel.* lectio est. *Casaub.* 2 Propter hanc rerum differentiam vertit *Xyland.* si cum opinione differentiae ad res istas inclinaverimus. *Casaub.* quasi διαφορά τῷ ἀδιαφορεῖν opponatur. Verum *Marco* τὸ διαφέρειν εἶναι περὶ τι, est ad rem aliquam adipiscendam, vel simpliciter ferri vel cum sollicitudine et animi anxietate ferri, et quasi differri: sicut *Plautus*, amore differri, dixit *Milit.* 4. 4. idemque cupidine differri, *Poenul.* 1. 1. Verto itaque, dum ad ista contendunt non in eo sensu contendendi vocabulo sumpto, quo διαφέρειν εἶναι περὶ τινος, de re aliqua conten-

contendere, sed quo *πρὸς τι*, ad rem aliquam, quam studiose prosequitur, *contendere* quis dicitur. et sic usus est *Marcus* l. 9. 27. 40. et l. 11. 10. *Gatak.* 3 Legendum cum *Gatakerō κρινῶμεν*. 4 Scribe *πολέμῳ Casaub.* 5 Forſan, ἀνεπισήτως. *Gatak.* 6 *Chryſippi* verba apud *Plutarchum* ſic ſe habent: Ωπὲρ γὰρ αἱ κωμωδίαὶ ἐπιγράμματα γελοῖα φέρουσιν, ἃ καθ' ἑαυτὰ μὲν ἐς φαῦλα, τῷ δὲ ὅλῳ ποιήματι χάριν τινὰ προσθήουσιν· ὥτως ψέξειας ἂν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς τὴν κακίαν· τοῖς δὲ ἄλλοις ἢ καὶ ἄχρηστος ἐστίν. Interest tantum, quod *Marcus* σίχον ἄτελῆ, *Chryſippus* ἐπίγραμμα φαῦλον, sed uterque γελοῖον dixerit: ille ad hominem pravum, hic ad pravitatem hominis ipsam retulerit. *Gatak.*

P. 58. 1 Legendum forſan καὶ ἑτέροις. hoc est, ea quae hominum alicui eveniunt, non uniſerſo tantum, sed hominibus etiam aliis aliquo modo conducere. *Gatak.* 2 *Οπὲρ* *Xyland.* ὥπὲρ *Lugd.* 3 *Philistio* poeta Comicus erat *Socratis* aetate. quoniam autem fuerunt *Phoebus* et *Origani*, non certo notum est. *Dacier.*

P. 59. 1 *Εὐδόξος Αἰχίνῃ, Κνίδιος ἀστρολόγος, γεωμέτρης, ἰατρός, νομοθέτης. τῷτον ἀντὶ τῷ Εὐδόξῳ, ἐνδοξον ἐκάλεον, διὰ τὴν λαμπρότητά της φήμης* *Laert.* l. 8. qui et vitam ejus breviter descripsit. *Gatak.* *Olymp.* 99. ac deinceps etiam 103, claruit. *Vossius* de Scient. Math. c. 33. 13. quem vide. 2 *Hipparchus* *Nicacus*, insignis Mathematicus; quem consiliorum naturae participem vocat *Plin.* Hist. Nat. l. 2. c. 12. vid. et ibid. c. 26. *Gatak.* *Olymp.* 154, ac novem ſequentibus floruit. Vid. *Vossium* de Scient. Mathemat. c. 33. 4. 3 Vid. ad lib. 4. 1. 4 Lege καὶ ὅτι et postea ὡρέγῃ. *Gatak.* 5 *Deesse* videtur aliquid. Supplenda forſan conditionalis particula ut ſensus ſit integer, [εἰ] ἐφ' οἷς *περήχθημεν*. atque ita ſenſiſſe videntur interpretes. Malim tamen adjecta etiam negativa [εἰ καὶ] ἐφ' οἷς

οἷς προήχθημεν, ταῦτ' [ὕ] γινέ). nos quod nostrum est, hoc est, conatos esse consequimur, etiamsi ea ad quae impulsu sumus, neutiquam fiant, neque exitum sortiantur conatus nostri. ὅρμην siquidem, i. e. actum nostrum, non et effectum, quod in aliena potestate situm, nobismet ipsi proponebamus. Vel etiam persona eadem continuata, καὶ ἐφ' οἷς προήχθης, ταῦτα μὴ γινέ). Gatak.

P. 60. 1 Legendum cum Gatakero τῷ, vel postea λεγόμενον. 2 Vid. ad lib. 5. 5. 3 Recte monet Gul Canter. var. lect. l. 7. c. 1. Legi debere κυβερνήτωρα, et ἰατροδοντα. Gatak.

ANNOTATIONES in LIB. VII.

PAG. 61. Not. 1. Συνήθη καὶ Gatak. 2 Ab opinione de rebus Phantasiae obvenientibus, et parum ab intellectu perspectis temere judicante, jam ante hac saepe evictum est mala nostra oboriri omnia; nec dubium est quin idem hic loci voluerit Antoninus. Dacier. 3 Ας Gatak. 4 Vana viliacque varia coacervat; quibus hominum vita conteri solet. consimilia istis habuimus supra l. 5. 33. nec absimilia prorsus infra c. 48. Gatak. 5 Aut ista è loco suo mota sunt, aut, quae ad membra priora pertinent, Marcus ipse subjunxit. Huac itaque in vertendo ordinem sequi praeoptabam. Gatak.

P. 62. 1 Periochen superius proximam, à librario aliunde interjectam censet Xyland. quia quae hic dicuntur eodem pertineant, quo priora illa c. 4. Sunt quidem argumenti ejusdem et haec et illa periocha: verum nihil obstat, quo minus ita fuerint à Marco ipso digesta, qui prout in mentem nunc haec nunc illa venerant, chartis illinere solenne habuit. Gatak.

P. 61. † Natura Xyland. substantia Casaub. * Spirituale Dacier.

P. 63. 1 Verba illa διὰ τῶ ρῶ στοιχεῖν glossema forsan fuerint. *Gatak.* 2 Καταληκτικῶς legi vult *Gatak.* ita nempe delectat ut ulterius nihil requiras. eadem vox reperitur l. 9. 42. ubi vide. Verum καταληκτικῶς retinet *Dacier.* et vertit, *Veram istam et solidam quae à totius corporis consensu proficiscitur, nondum percipis voluptatem.* Id enim agit *Antoninus*, ut membrum quod caeteris facit bene, eadem opera benefacere et sibi et eodem affici gaudio, evincat, quo illa quibus beneficit, perfunduntur. 3 Hoc est, corpusculi mei membris. *Gatak.* 4 Lego, ὅ, τι ἂν τις π. *Gatak.* 5 Manca haec esse ex sequentibus fatis patet. *Boetius* per interrogationem concipi postulat: cui ego libens assentior; et quae desunt, ita supplenda existimarem. ἔκ ἐνοχλεῖ; οἷον λέγω, ἢ φοβεῖται αὐτό; [ἢ λυπεῖ;] εἰς ἐπιθυμίαν [ἢ κινεῖ; vel ἔκ ἄγης;] *Gatak.* Εἰ ἔκ ἄξεως, vel παρέξεις αὐτὸ εἰς κ. *Salmas.* quam lectionem in versione expressit *Gatak.* 7 Deesse vocabulum aliquod videtur, quod membrum posterius expleat. Forsan [ἡγεμονικόν] ἀγαθόν, fuerat, in hoc enim *Marco* censente τὸ πᾶν. Idemque eidem ὁ δαίμων iste l. 2. 13. 17. et l. 10 13. quo loco ait τὸν νῦν, ubi voluerit, ἀγαθὸν δαίμονα fieri. Conjecturam meam firmat, quod ex *Platone Clemens Stromat.* l. 2. Αὐτὸς δὲ ὁ Πλάτων τὴν Ἀδαιμονίαν, τὸ εὖ τὸν δαίμονα ἔχειν. δαίμονα δὲ λέγεσθαι, τὸ τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἡγεμονικόν. *Gatak.* 8 Forsan [νῦ] τῶς Θεός. atque ita *Casaub.* Sed nec fortasse νῦ particula illa interjecta opus fuerit. siquidem *Salmasius* formulam usitatam esse monet τῶς Θεός (οἱ, subaudi ὁμνυμι, eamque locutionem occurrere in *Anacreonte* carm. 31. Ἀφές με, τῶς Θεός (οἱ, Πιεῖν πιεῖν ἄμυσί. et *Arrian.* in *Epictet.* Dissert. l. 3. c. 26. Παῦσαι, τῶς Θεός (οἱ, ἐμπάζων μὲ τῇ ψυχῇ. Locus ergo sincerus et integer est. Nec ulla ratione admittenda *Annotatoris Lugd.* interpolatio ἀπέρχου πρὸς τῶς Θεός (οἱ. *Gatak.*

P. 64. 1 Periochen hanc misere mutilatam ac vitiatam esse, satis indicant tam discrepantes à se invicem interpretum versiones. *Boothio* tamen assentior qui sic effert Τὸ ἐπὶ κόλον τῷ προσώπῳ λίαν παρὰ φύσιν ὅταν πολλαίαις [γίγνηται,] (vel etiam transpositione tantum facta ἦ) ἐναποδῆσκη. καὶ τὸ πρόχημα τὸ τελευτῶν ἀπεσβέσθῃ, ὥστε ὅλως ἐξαφθῇ καὶ μὴ δύνασθαι. *Gatak.*

P. 65. 1 Haec à superioribus tanquam alio spectantia se jungit *Dacier.*

P. 66. 1 Hemistichium videtur poetae alicujus: ideo praemisit, ἐκείνος μὲν φησι. *Gatak.* 2 Locus corruptus. Legit *Booth.* ἔτι [μᾶλλον] εἰ διάμονα τὰ 5. Ictionem autem *Casauboni* Τί δαὶ εἰ μόνον τὰ 50 χεῖρα; in versione expressit *Gatak.* 3 Εἰ μὴ λίαν ὀλίγα *Booth.* quod sequitur *Gatak.* 4 *Xyland.* et *Casaub.* pro εἰ legunt ἦ. potest tamen retineri conditionalis particula, ut dicatur, sive dissipatio, sive resolutio, sive annihilatio detur, omnino unum è duobus istis consequatur necesse est, ut vel extinguatur anima vel transferatur. *Gatak.* 5 Per ἀπόληψιν intelligit *Casaub.* obfirmatam animi constantiam, qua doloribus corporis fortiter obnititur, et aditus ad se quasi praeccludit omnes. verum ὑπόληψιν legit *Gataker.* ut idem sit τὴν ἑαυτῆς γαλήνην κατὰ ὑπόληψιν διαίρησιν, quod supra c. 14. μὴ ὑπολαμβάνειν ὅτι κακὸν τὸ συμβεβηκός. 6 Elegans similitudo, ab arenismutuata, quarum acervi cumuliue, sive ventorum sive fluctuum violentia ac violentia adaesti, alii aliis superveniendo illos isti adoperiunt obruuntque. *Gatak.* 7 Ex libro 6. de Repub. p. 486. Tom. 2. Edit. *Stephan.* 8 Ex *Arrian.* in *Epictet.* dissert. l. 4. c. 6. *Gatak.* 9 Euripidis sunt ex *Bellerophonte*, ut docet *Stobaeus*, Tom. 2. tit. 108. *Gatak.* 10 Cujus epici ista sint, nondum comperi. Videntur parentis alicujus verba, filium ad rem probe strenueque gerendam adhortantis. *Gatak.* 11 Euripidis esse ex *Hypsipyle* auctor est *Stobaeus*,

Tom. 2. tit. 108. apud quem ut et apud *Plutarch.* ad *Apollon.* posterior versus sic concipitur; Καὶ τὸν μὲν εἶναι, τὸν δὲ μὴ. *Gatak.*

P. 67. 1 Ex incerto Tragico, sed pietatis praegnans professio. *Gatak.* 2 Est *Aristophanis* ex *Acarn.* act. 2. [sc. ult.] quod in proverbialem loquendi formulam cessit. Ita usurpant *Cicer.* ad *Attic.* l. 6. ep. 1. et l. 8. ep. 8. et *Clem. Alex.* Strom. l. 6. *Gatak.* 3 Ex *Platonis* Apolog. p. 28. Tom. 1. Edit. *Stephan.* 4 *Plato* Ibid. 5 Ex *Platonis* Gorgia. p. 512. Tom. 1. 6 Εὐκλείου legitur apud *Platonem.* 7 Lectionem hanc sollicitat *Xyland.* quia sc. minime muliebris haec sententia videatur. *Annotator Lugd.* etiam τὰς γυναῖξιν audacter deleri jubet. Verum nihil movendum ex *Platone* liquet. suntque etiam mulierculis decantata ista, *Fatum esse inevitabile, neminemque sibi destinatum unquam effugere valuisse.* *Gataker.* 8 Tanquam mente tua et cogitatione sidera in motu cursuque suo rapidissimo illo comitatus et consecutus. Vel, vitae tuae momenta tanquam una cum coelestibus illis corporibus transvolantia considerans. *Gatak.* 9 Ubi *Plato* haec habeat, mihi nondum succurrit. *Gatak.*

P. 68. 1 *Euripidis* ista sunt ex *Chrysippo*, quod ex *Clement.* *Alex.* Strom. 6. didicimus. refert et *Philo* de Mund. Immortal. ex quo sic restituenda et disponenda sunt. Χαρεῖ δ' ὁπίσω τὰ μὲν ἐκ γάρας Φύντ' εἰς γάραν· τὰ δ' ἀπ' ἀθιρία Βλαστόνλα γονῆς εἰς ἄράνιον Πόλον ἦλθε πάλιν. *Gatak.* 2 Lego, ἢ τοῦτος. vel [ἢ] καὶ τ. *Gatak.* 3 Sunt isti apud *Euripidem* versiculi quibus id agit ille ut homunciones ridendos omnibus detestandosque propinaret, qui de vita adeo sunt anxii, ut ista curent cogitentque sola, quae ad hanc producendam conducunt: in potu sc. ciboque et id genus cupediis super modum solliciti, caeterorum negligentes. *Dacier.* Καὶ istic superfluum videtur. Versus sunt ex *Euripid.* supplic. à *Plutarcho* etiam in Consol. ad *Apollon.* laudati. sunt autem varie admodum in *Euripidis* codicibus, apud *Marcum*, apudque *Plutarchum* concepti quod est vitiatorum indicium satis clarum.

Apud

Apud *Plutarchum* sic se habent, Βρωϊοῖσι καὶ ποσειδοῖσι καὶ μα-
γάρμασι. Ego vel *Marcum* sequar lubens vel *Plutarchum*,
qui ut verbulo differant, sensu conveniunt. *Gatak.* 4 Haec
aliunde sunt. *Gatak.* 5 Quid si ἀνοδύροις, minime stendis
aut legendis, verterimus? ut sint κάμαροι ἀνοδύροι, labores,
si cum *Flacco* loquamur, illacrymabiles; siue qui legendi non sint,
sed strenue alacriterque perferendi. quanquam et ἀνοδύρεσ-
θαι est θρηνεῖν, κλαίειν, *Suidae*. Atque inde poterit τὸ
ἀνοδύρος deduci. *Gatak.* 6 *Profusior* vertit *Boet.* ut sit
ἀπὸ τῆς καλῆς ἀλλεῖν *dependere, impendere, insumere.* Ego
malim καββαλικώτερος et cum *Xylandi.* *luctae peritiorum* in-
telligi. καλῆς ἀλλεῖν *dejacere, prosternere de colluctantibus* est
frequentissimum. *Eustath.* ad *Hom.* Il. 1. v. 206. Τὸ καβ-
βαλεῖν, ἢ ἀπλῶς ἀντὶ τῆς ἔβαλλεν, ὃ ἐστὶ ἐθέλει, ἢ βα-
σάξας ἄνω εἶτα κατετίθειο. ἔτω καὶ ὁ παλαστήης κα-
ταβάλλει τὸν ἀντίπαλον et apud *Plutarch.* in *Apoph.*
Spartanus quidam de antagonista suo, à quo in certamine su-
peratus et prostratus fuerat, dixisse fertur; ἔμην ὅν κρείσ-
των, ἀλλὰ καββαλικώτερος. quo et respexisse *Marcum*
probabile admodum videtur. *Gatak.* 7 Κοινωνικώτερος
(καὶ ἐστὶ τις *Gatak.* 8 Παύση *Gatak.*

P. 69. 1 Genuina hujus articuli mens subobscura, ni me
fallat plurimum, isthoc demum recidit. Quod, quemadmo-
dum si nobis esset hodierno die moriendum, nihil esset rerum
omnium quod efflagitaremus magis, quam melius vivendi ut
spatium protrahatur: idem, quo nunc sunt res nostrae loco,
agendum sedulo: Ut ii nempe simus homines, qui potissi-
mum esse volumus, quantum fieri poterit primum: et con-
silia maturando, mortem quantumvis celeriter appetentem
praevertamus. *Dacier.* 2 Σοὶ, malim *Gatak.* 3 Πρό-
σεχε σεαυτῷ, καὶ θέλει καλὸς εἶναι legendum censet *Gatak.*

4 Legendum forsan, καὶ μέμνησο ἐπ' ἀμφοτέρων, ὅτι

ἀδιείφορον, ἐφ' ᾧ ἡ πράξις. In utrisque autem illis, hoc est, tum in illis sibi dimittendis, qui secius se gerunt, tum et in rerum istarum quae contingunt, usu medium quiddam esse nec bonum sc. nec malum, illud circa quod actio tua versatur. *Gatak.* 5 Bona scilicet indoles, et mens recte disposita, fontis ad instar vivi, donec haurias fluit perennis: sin cessas, arefcit illico, nec se diffundit amplius. Haec utique bonis operibus crebro repetitis fovenda, quibus dum incumbimus strenui, excitatur indies atque reficitur; sin otiosam permittas, languescit protinus et brevi extinguitur. *Dacier.*

P. 70. 1 Συνεὸς legi debere suspicatur *Casaub.* 2 Legendum videtur vel εἰς βλέπων aut εἰ βλέπεις cum *Gatakero*: vel ἐμβλέπων, prout in MS. *Hoeschel.* existare testatur *Casaub.* 3 Plato in Sophist. *Gatak.* 4 Λογικὴ scribendum putat *Casaub.* 5 Vide supra c. 33. 6 Occulto modo, five clam et citra sensum nostrum molesta sunt, interpretes uterque. at quomodo nec sentientibus molesta esse possunt? itaque interpunctione mutata, et post λαμβάνει adhibita, verto, multa quae taedio nos afficiunt, non animadvertimus ejusdem esse cum dolore naturae. *Gatak.* 7 Ἀπάνθρωποι *Gatak.* 8 Τηλαύγης legit *Menagius* ad *Laertium* l. 2. segm. 24. et 61. et cum secutus *Dacier.* et *Telaugem* philosophum intelligi putant *Pythagorae* filium, et *Empedoclis* magistrum, quem dialogo quodam *Telaugis* nomine insignitum perstrinxit *Aeschines.* Vid. *Menagium* locis supra nominatis, ut in historia mulierum *Philosopharum* in capite de *Theano.*

P. 71. 1 De excubiis in Pago (*Martio* forsan) frequentius habitis intelligit *Casaub.* 2 *Salaminius* iste Leo dicebatur (neque enim quod interpretes sensisse videntur, *Salaminius* illi nomen fuerat) homo locupletissimus, ad quem comprehendendum, quo morte afficeretur, nulla iusta de causa, *Socrati* una cum quatuor aliis in mandatis dederant triginta tyranni; penes quos summa rerum tunc *Athenis* residebat. Verum is eorum jussis obtemperare recusabat. Vid *Platon.* Apolog. et epist.

epist. 7. Laert. 2. &c. Gatak. 3 Allusit ad illud *Aristophanis* de *Socrate* in *Nubib.* Οτι βρενθύει ἐν ταῦσιν ὁδοῖς, καὶ τὸ ὀφθαλμῶ παραβάλλει. Gatak. 4 Απισήσειεν Gatak. 5 Σε τῷ (υἱ)κριμάτι Gatak. Τὸ σὺ (υἱ)κριμάτιον *Salmas.* 6 Ελαθέριος *Casaub.* 7 Vid. ad l. 12. 1.

P. 72. 1 Praeter sensum illum quo supra. c. 43. usurpatur σφύζειν, est etiam *Suidae* ἐπείγειν. Gatak. 2 Legendum contendit *Casaub.* ἢ τὰ λογικὰ καὶ κυριώτατά ἐσιν, vel etiam, ἢ τὰ λογιστικὰ, τὰ κυριώτατά ἐσιν. ut sit sensus *rationales creaturas esse objecta principalia, circa quae peculiaris illa cura, et providentia versatur.* Ego tamen nihil mutandum censeo. hoc enim velle videtur *Marcus.* Ad mundi hujus fabricam producendam ac constituendam, peculiari quodam motu, universi natura accessit. deinceps autem, vel quaecunque in ea contingunt, vi nexus cujusdam et consequentiae necessariae lege certa tunc constitutae eveniunt, vel principalia illa, ad quae universi mens praecipue et quasi peculiariter sese intenderit, nulla ratione, sed temere disposita fuerint. at hoc esset absurdissimum, mentem universi, cum ad ista producenda ac constituenda peculiari motu processisset, de futura dispositione atque ordinatione legem nullam tulisse, sed temere ferenda casui fortuito permisisse. Gatak.

ANNOTATIONES in LIB. VIII.

PAG. 73. Not. 1. Legit *Boet.* ὅσον δὴ πόσις ἢ σὴ φύσις θέλει, βιώσεις. emendationi assentior: Verum mihi aliquod insuper, quod desit, supplendum esse videtur. Sequitur enim, καὶ ἀνόησον ἔν τί θέλει. considera ergo quid ea velit. non quamdiu, sed quomodo te vivere velit. unde liquet, de ea re monitum aliquod antecessisse. forsitan ergo legendum, εἰ καὶ τὸ λοιπὸν τῷ βίει, ὅσον δὴ πόσις, [ὡς] ἢ σὴ φύσις

φύσιν δέλης, βιώσεις. *Gatak.* ² Ποιήσῃ [τις] *Gataker.*

³ Ελαθέριον *Casaub.*

P. 74. 1. Lectionem hanc si admittimus, sensus erit, *Eaedem erant mentes illorum: sive, per omnia sibi invicem consensiebant.* Caeterum *Casaub.* ταῦτα legisse videtur: et *Xyland.* τοιαῦτα, cum vertit, ita erant eorum mentes instructae. ejusmodi nimirum mentes habebant, quae in rerum naturas acutius introspicere, et sagacius intromittere se poterant. hunc sequor. inde ergo factum, ut cum rerum naturam perspectam haberent, et cui usui inservirent, nec multis opus esse sibi ad bene ac feliciter agendum intelligerent, nec avidius quicquam, quam par erat, appeterent. *Gatak.* ² Sic restituit *Gatak.* cum prius sine interrogatione legeretur. Est autem hoc ad reges et imperatores supra nominatos referendum (ut volunt *Gatak.* et *Casaub.*) non ad philosophos prout vult *Xyland.* ³ Hoc, inquit, animo tuo obversetur, ubi hominum aut injuriis, aut flagitiis commoveri te senseris, eadem facturos etiamsi tu te indignatione conseceris. *Gataker.* ⁴ Transposita videntur ista: sic forsan collocanda: πάντα (ὅσα) ὥστε ὑπὸ φοβηθῆναι, μή τι κακόν. *Gataker.* ⁵ Legit *Casaub.* ἦγε, quod probat *Gatak.* ⁶ Τὸ ἐν πρὸς τὸ ἐν *Casaub.* ⁷ Divulsa vitiataque ista prout prius legebantur τὰ πάντα. τὸ δὲ πρ. feliciter, mutatione levissima sic restituit *Casaub.* Proportionis istius, inquit, aequalitatem deprehendas licet, non si unum aliquod in unoquoque consideres; [vel, unum aliquod in hac re cum uno aliquo in alia conferas, si admittatur *Casauboni* lectio τὸ ἐν πρὸς τὸ ἐν] sed si, istius quaeque, cum alterius cujusquam affectibus ac dotibus à natura eidem collatis universis simul sumptis contuleris. Ita siquidem unumquodque in suo genere perfectum existere patefiet, nec muscae aut culici magis quicquam deesse, quod ad muscae culicisvae naturam pertineat, quam elephantī aut leoni. *Gatak.*

P. 73. † Causas *Casaub.* * Legere non vacat. *Casaub.*

P. 75. 1 Vide l. 3. 11. 2 *Εχωρ Gatak.* 3 Ita l. 10. 30. *βιάζειν*. *cogitur facere quod facit.* non à vi aliqua externa, sed à principio interno, falso nimirum dogmate, pravo perversoque iudicio. *Gatak.*

P. 76. 1 *Æque liberum est, inquit, quodque animum ingenuum nihilo magis dedeceat, verum docenti, ubi erraverit quis, obsequi, atque rectae viae, ubi eam certo iudicio elegerit, constanter libereque insistere. Corrigere nimirum vult absurdum quorundam errorem, qui quod semel imbibierint, nolunt deponere, (ut Cyprian. l. 2. ep. 1.) et pervicaciam constantiae loco habentes rectiora monenti parere servile ducunt ac illiberrale. Gatak.* 2 *Lugd.* melius *σὴ* et *σὴν*. deesse tamen forsitan videatur *ἀρχεῖ σοι*, aut tale quid. verum distinctio interjecta integram faciet sententiam. Lego igitur, *σὴ γὰρ ἐνέρσεια, καὶ τὴν σὴν ὁρμὴν &c.* tua enim est operatio et ista, utpote intentioni tuae consentanea &c. *Gatak.* 3 *Εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθωσον· εἰ δὲ τῷτο μὴ δύνασαι, τὸ πρᾶγμα αὐτό.* εἰ δὲ μηδὲ τῷτο, πρὸς τί ἐτι *συμφέρει τὸ μ.* &c. ex MS. *Hoeschel.* legit *Casaub.* quod et *Xylandrum* in suo codice reperisse non sine causa putat, cum illius versio ex hac ipsa lectione videtur expressa. 4 *Καὶ ὁ ἥλιος ἄρα πρὸς τι ἔρπον γέγονε.* *Gatak.* 5 *Sidra nimirum, quae animata esse putabant, et Deorum loco habebant. v. l. 9. 35. Gatak.* 6 *Sejungunt ista à superioribus Xyland. et Casaub. mihi continuanda prorsus videntur. quemadmodum, inquit, qui pilam mittit, rationem apud se habet, non tantum quomodo motus ille incatur, sed qua feratur, et quo loco terminetur; sive qua percutit pila, quo pertingat, ubi cadat; ad eundem modum natura consilium iniit, non de ortu tantum, sed de obitu etiam ac progressu cuiusque rei. Sic Plautus sensu non multum ab hoc abhorrenti, prolog. Captiv. Enimvero Dī nos quasi pilas homines habent. Gataker.* 7 *Νοσῆσάν τε καὶ ἀποπνεύσον* legit *Gatak.* 8 *Monet ut ad id quod prae manibus est, sive decretum illud, sive fac-*
tum

tum sive dictum sit, animum sedulo advertamus. *Gataker.* 9 Separat ista à praecedentibus *Casaub.* possunt tamen ad idem argumentum pertinere. Merito multa pateris, quia ad id quod prae manibus est non attendis, sed de rebus futuris anxius, animique suspensus es, et quod praecipue te spectat differs. *Gatak.* 10 Haud integra satis videntur ista, forsan scribendum, ὅτι μᾶλλον δὴ ut ratio reddatur quare tot molestiis consistetur. Legi tamen possunt et ἐρωήματα κῶς, [τί] μᾶλλον δὲ &c. *Gatak.*

P. 77. 1 In singulis subaudienda verba illa ἐξήνεγκε et ἐξήνεχθη. erat autem *Lucilla Marci* filia *L. Vero* imperii consorti nuptui data, eidemque superstes. Vid. *Capitolin.* in *Vero.* *Gatak.* 2 *Maximus* cujus mentio l. 1. 15. inter *Stoicos* à *Capitolino* recensetur, quibus *Marcus* noster in disciplinam se dedit. *Gatak.* 3 Quis iste *Epitynchbanus* et *Diotimus* cui is supervixerit et successerit, nescire me fateor. *Gatak.* 4 *Annia Faustina Antonini Pii* uxor. Vide *Capitolin.* in *Pio.* *Gatak.* 5 *Caninius Celer* orator sive Rhetor, quem et *Marcus* et *Lucius* audierant. Vid. *Capitol.* *Gatak.* 6 Depravatum opinor. forsan Ἱέραξ. *Hieracis* enim apud *Stobaeum* reperiuntur fragmenta. Vel Χάραξ etiam: siquidem *Charax*, Philosophus Pergamenus, *Suidae* memoratur. Et edit. *Lugd.* Χάραξ habet. *Gatak.* 7 *Phalereum*, puto, vult è familia *Platonica*, *Theophrasti* auditorem de quo *Laert.* l. 5. quanquam potest etiam *Demetrius Byzantinus Peripateticus*, cujus et *Laert.* ibidem meminit, *Marco* dictus intelligi. Verum illum potius. *Gatak.* 8 *Eudaemon* inter *Astrologos* celebriores recensetur à *Vitruvio* l. 9. c. 7. *Gatak.*

P. 78. 1 Sana oratione non est aperte semper utendum vertit *Xyl.* et *Casaub.* Verum alia videtur hic *Marci* mens. Ego malim κοσμίως, μὴ περιτράνως. ὕγιει [δὲ] λόγῳ χρῆσθαι. Et publice in *Senatu* et apud unumquemque privatim, eam *Sermonis* rationem habeas, ut non tam diserte et eleganter, quam modeste et decenter loquaris. Oratione vero sana et salubri semper utari. Si quidem κομψόν, περιτράνον, περίλαλον *Suid.* et *Ety-molog.*

τοιοῦ. Στωμύλειοι, τὸ περιτράνω λέγειν. Alioqui τρανές, (αφές, i. e. clarum et perspicuum denotat: ut et ἀληθές, verum: quia veritate nihil clarius, certiusque. Verum pro disertis plerumque sumitur, eaque significatione apud Hellenistas, qui dici solent, etiam simplex τρανός reperitur. Auctor Sap. Solom. c. 10. v. 21. ὅτι ἡ σοφία ἡνοίξε στόμα κωφῶν, καὶ γλώσσας νηπίων ἔθηκε τρανάς. linguas infantium disertis reddit, ut vertit Jun. Interpretes Graeci Esai. 35. 6. καὶ τρανὴ ἔσται γλῶσσα μογιλάων. Gataker. 2 Sermone sano, i. e. vero. ὑγιὲς λόγος verus, sincerus, simplex Sermo. Cui opponitur νοσῶν λόγος apud Euripid. in Phœniss. sed et apud Sophoclem in Trachin. (sic restituente H. Stephano) Τὸ γὰρ νοσῶν τι ληρεῖν ἀνδρὸς ὑχὶ (ῥαφρονος. νοσῶν τι. i. e. νοσῶν) ἢ τινὰ λόγον, ut Euripides. Gataker. 3 Posteri vertit Xyland. forsan ἀπόγονοι, privigni. ita enim in jure quandoque dicuntur. Gatak. 4 Arci Philosophi, cujus contubernio et amicitia usus est Augustus, meminit Sueton. 1. 2. c. 89. Ut et Strabo. 1. 14. Seneca ad Marc. c. 4. Plutarch. in Anton. et alii. Gatak. 5 Sacerdotes vertit Xyland. ἀντισπίες Casaub. Ego vīstīmarii, popae, Θύτης Æolice φύπης, popa. Vid. Salmas. in Solin. Gatak. 6 Τὰ ἄλλα legit Casaubon. et eum secutus Gatak. 7 Subintelligi hic putat Gataker. ἐπιλογίζεσθαι, ut ex versione ejus constat. Sed multo apertior, et facilius erit sensus, si repetatur illud membri prioris ἀνάγκη γινέσθαι, necesse est ut cujusque gentis ultimus tandem aliquis existat, atque adeo tota illa gens (ultimo sc. illo defuncto) pereat necesse est. 8 Ita accipere externa ista, sive opes, sive honores, et consimilia à rerum omnium auctore tributa, ne acceptis, quod plerique solent, insolescas. μωρὸς γὰρ ὁ ἐν τέτοις φουσώμενος. 1. 5. 23. Gatak.

P. 79. ¹ Απορράγεν, et in fine periodi pro ἐποίησεν, ἐπέτρεψεν ex MS. Hoeschel. legit Casaub. ² Τῆς θῆς ὅλων φύσεως

φύσεως *Gatak.* 3 Natura, inquit, universi, i. e. numen ipsum, sive potentia et providentia divina, obstantia et renitentia ac opponentia sese quaeque circumducit quodammodo, et in usum suum convertit. Hoc est enim τὸ ἐπιπεριτρέπειν. *Gatak.* 4 Malim ἐπιγῆσθαι in futuro. *Gatak.* 5 Riturum alludit sepulchris eorum, quos defunctos conditosque lugebant, affidendi. *Gatak.* 6 Cum *Salmasio* legendum putat *Gatak.* Οὐήρ, cujus *Panthea* liberta, *Pergamus* libertus fuerit. 7 Χαβρίας legunt *Xyland.* *Casaub.* et *Gatak.*

P. 80. 1 Γράσος *Gatak.* 2 Locus depravatus, cui vario modo opem ferre viri docti conantur. Videtur legere *Gatak.* κρίων, φησὶ, [ἐν] (ωφώτατος, conjicit autem *Salmas.* Κρίτων φησὶ (οφώτατος. vel Ζήνων φησὶ (οφώτατος. 3 Cum mens aut animus σφαῖρος sive σφαίροειδής semel est, idem semper est, nec ulla vel interna (τῷ παθῶν,) vel externa fortunae vi de statu suo dejicitur. *Casaub.* Verba haec vertit *Gataker.* quasi sic essent concepta, ἀπὲς, ὅταν γῆν σφαῖρ' ὡς κυκλοῖρής. Hac autem imagine viri sapientis usus est *Horatius* Sat. 7. l. 2.

—— In seipso totus teres atque rotundus,
Externi ne quid valeat per laeve morari.

at *Aristoteles* (l. 1. *Ethic. Nicom.*) virum bonum τετράγωνον i. e. quadratum appellat, quod (ut ait l. 3. *Rhetor.*) nulla fortunae vi everti possit, sed sibi ipsi semper constet, et quodmodocunque volutatus, basim firmam habeat, instar cubi, qui non facile movetur, motus autem in seipsum recumbit. 4 Melius *Annotator Lugd.* μήτέ [τι] τῷ. 5 Syntaxis poscit ὁρῶν, quia praecesserat τὸ ἡγεμονικόν. *Gatak.* ὁρῶν τε etiam edidit *Casaub.* 6 Malim, ἤδη. *Gatak.*

P. 80. † Abiectus, prostratus (animus sc.) *Casaub.*

P. 81. 1 Τὸ βαρύνθαι, μελαβάλικῶς, prout *Marco* istuc usurpatum haud temere alibi deprehendes : ut nec hoc sensu secundum *Schol.* in illud *Thucydidis* l. 2. ἐβαρύνοντο δὲ

ἢ χαλεπῶς ἔφερον. ὃ δ' εἰ, inquit, λέγειν, ὅτι ἐβαρύντο, ἀλλὰ βαρύνομαι δεσ. *Herodianus tamen ἐβαρύντό τε αὐτῶν τὴν ἀγρίαν. Eorumque nobilitatem aegre, sive gravatim ferebant. Gatak.* 2 Ad morem demississime supplicantium alludit, opinor, *Antoninus* prioribus duobus verbis. Non enim solum in terram abjicere se, sed et corpus totum porrigere soliti, qui demississime, ritu tamen non tam Romano vel Graeco, quam barbaro, supplicabant. *Casaub.* 3 *Anxia* vertit *Xyland.* *confusa Casaub.* ut (ὕσχεομῶν, vel ὕσχυομῶν legisse videatur. quid si (ὕνδεομῶν legatur? una cum corpore constricta, et vinculis quodammodo obnoxia. *Gatak.* 4 Legendum opinor, ἢ ἢ ὁ ἐνεργῶν. *discedas à vita ἀμύνης i. e. placido animo, quomodo et is solet discedere, qui id quod volebat affectus est. Gatak.* 5 Vide ad l. 11. c. 3.

P. 82. 1 *Fluctuare* vertit *Xyland.* *tardum et remissum esse Casaub.* haud male. ἐπισύρειν, *languide agere: tractum ab equis, qui ἐπισύρειν dicuntur, cum ilia trabentes languide incedunt, τὰ ὀπίσθια ἐφέλκοντες ἐπὶ τὰ ἐμπρόσθια, καὶ ὑποφέροντες ὥστε ἀλλήλοις ὕσκρυνεν. uti Aristot. Hist. Animal. l. 8. c. 24. Gatak.* 2 Τὸ κρεανομεῖν proprie de *Visceratione* usurpatur, in qua κρέα νέμον, carnes distribuuntur. Verum *Marcus* noster istuc aliter accipit de immanium atque efferatorum hominum truculentia, qui congenere sibi mactant, ossaque eorum diffringunt tanquam ad ollam, carnes in frustra secant, velut ad lebectem, ut *Michaeus* loquitur c. 3. v. 3. Quod et *Cleoni* minatur ille in *Aristoph. Equit. Περικόμματ' ἔκ (κ) κλάσσω. i. e. inquit Schol. καὶ ἀ μέρους κατὰ κόψω τὸ σῶμα. Gatak.*

P. 83. 1 *Compone te* vertit *Xyland.* *gigne Casaub.* [qui et φύε legit cum φύομαι active sumi non putat] phrasis duriuscula, et syntaxis insolens. Itaque suspecta mihi lectio, quam tamen si retinere libuerit, quia alia commoda non occurrat; malim vertere, *congenitam & quasi nativam fac tibi usu*

atque industria jugi libertatem. In hoc te assiduo exerce, ut virtus quasi in naturam transeat tibi. *Gatak.* 2 Quemquamne hominum rudem adeo et vecordem esse, ut an mundus sit nesciat! Elementa sc. Terra, Coelum, caeteraque quibus compages haec pulcherrima conficitur, sensus fugere non possunt. Sed longe aliud voluit *Antoninus*. Scit nempe mundum esse is unus, qui Unde fuerit, à Quo formatus olim et dispositus, Cui sit etiamnum curae, quem denique in hoc universo locum is ipse sortitus fuerit, et ad quid operis à Natura constituatur, capit cogitatque. Duplex enim ista notitia qua et Mundum noscis et teipsum, ita cohaeret simul, ut hac parte dampna, illius etiam uti expers sis necesse est. *Dacier.* 3 Locus corruptus. vertit *Gatak.* quasi legeretur φύγων ἢ διώκων, οἱ ὅδ' ὅπερ &c. Verum *Marcum* scripsisse suspicatur, ὁ τὸν τῆς κροτέων ἐπαγον ἢ ἀφημίαν διώκων, ut ex ἢ ἀφημίαν, illud φάγων ἢ enatum sit: vel etiam ὁ τῆς κροτέων ἢ [ψόγον] φάγων, ἢ ἐπαγον διώκων, ut ψόγον interciderit, ἢ alterum in proximam clausulam transierit per exscriptoris oscitantiam. Primam lectionem sequitur *Cassaub.* et ψόγον eleganti βραχυλογία subintelligi putat: eodem modo quo 1 Cor. 4. 5: καὶ τότε ὁ ἐπαγνος ἡγήσεται ἐκείνῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. ἐπαγνος solius meminit *Apostolus*, cum ἐπαγνος ἢ ψόγος sententia postulat. 4 Animam mundi vult. de qua ad 1. 4. 21. 5 Malitia sive vitium, habenti solummodo malum est, et domino suo duntaxat nocet. *Gatak.*

P. 84. 1 In notationibus ludere, et conatu parum felici, *Chrysippo* Stoicisque solenne fuit. *Marcus* istuc ἀκρίνας dici vult solis radios παρὰ τὸ ἐκτείνειν ab extendendo; minus probabiliter. Neque enim solent praepositiones in deductis hac ratione immutari. Melius Grammatici παρὰ τὸ ἄγειν deducunt: ἄγω ἄξω, ἦχα, ἦκ' ἀκρίας. Neque enim *Etymologo* accedo derivanti παρὰ τὸ ἄγω, τὸ φέρω, ὅτι
πάνυ

πάν ἐκτεταμένη (quod et Marcus istic) πάντῃ φέρε).
 Malim παρὰ τὸ ἄγειν ἢ τοι ἄγνύειν, τὸ κλάειν. i. e.
 frangere: unde et ἀκλῆ litus, ad quod undae allifae fran-
 guntur, et ἀκλῖνες solis radii, quod πρὸς τὸ σπέρμνιον ut
 Marcus loquitur, i. e. ad corpora solida refringantur. Gatak.
 2 Forfan χύσιν. Editor Oxon. 3 Corpus opacum solis
 radios non admittendo, lucis beneficio sese privat, soli
 nihil detrahit. Ita qui officium suum praestanti se oppo-
 nunt, bono, quo frui poterant, se privant, auctori sive ac-
 tori nihil obfunt. Gatak. 4 Frigidum sane, frivolumque
 nimis adversus mortis metum solamen; aut nullum es post
 mortem sensum habiturus, aut aliusmodi quam nunc habes. Hoc est,
 quod Senec. epist. 82. adversus mortem minuta jaculari; subula
 leonem excipere. potest enim et sensus, qui nunc est, manere,
 manebitque in improbis, ut tamen aliusmodi cruciatus persen-
 tificant, quam dum hic viverent, unquam experti fuerint. Gat.
 5 Εὐλαβεῖσθαι hic significat declinare, caute defugere. Mens
 inquit secus quam sagitta aut jaculum fertur. Sagitta namque
 non recta fertur, ubi à solidiore materia in quam inciderit,
 resiliit; sed nec cum scopum petit remotiorem, quam ut rec-
 ta permeando assequi possit. Mens autem et cum declinat ali-
 quid, et cum in rei alicujus consideratione volutatur, ad quam ea
 necessaria requiritur, etiam tunc quoque ad scopum sibi propo-
 situm recta fertur nihilo minus, quam cum aut prosequitur a-
 liquid, aut cum consideratione vel omissa, vel peracta, jam
 rem ipsam aggreditur. Gatak. 6 Legit Gatak. φέρε) κατ'
 ἄβυ ὑδὲν ἡττον ἐπὶ τὸ π. 7 Legendum παρέχειν
 cum Bootio et Gatakero. quod et edidit Casaub.

P. 83. Dividitur Xyland. et Casaub.

ANNOTATIONES in LIB. IX.

PAG. 85. Not. 1. Τὴν τῆς ὅλων φύσιν, quam et τὴν ἀλήθειαν postea vocat, καὶ τῆς ἄλλων ἀληθῶν ἀπάντων πρῶτην αἰτίαν. *Gatak.* 2 Integram lineam quam hic deesse putat *Casaub.* ex MS. *Hoeschel.* sic supplet; τῆς Θεῶν [καὶ ὁ ψαυδόμυθος δὲ ἀσεβεῖ παρὰ τὴν αὐτὴν Θεόν.] ἢ καὶ &c. 3 Haec autem omnia inter se vertit *Xyland.* ut idem prorsus valeat utrumque τὰ ὄντα καὶ τὰ ὑπάρχοντα. at *Casaub.* quicquid nunc est ad id quod prius fuerat, initiumque illi dedit. ut τὸ ὑπάρχον hic idem sit quod τὸ ὑπάρξαν. sicut et τὸ ὑπάρχειν usurpatur in *Demosthenis* oratione adversus *Neeram.* Οὐχ ὡς ὑπάρχων, ἀλλὰ τιμωρῦμενος, Non ut qui prior incipiat, &c. Utrumque constare potest: illud simplicius videtur. *Gatak.* 4 Occasiones vertit *Xyland.* in *instinctus* et *opportunitates* *Casaub.* malim, *subsidia* et *adminicula* à *natura* accepit; ita usurpavit *Xenoph.* *occon.* ἐρωμῶν ἐπισήμας τινὰς ἔχοντας καὶ ἀφορμὰς, ἀφ' ὧν δύναν' αὖξεν τὸς οἴκους. et *adminicula* quaedam unde rem familiarem augere possint. *Demosth.* χρήματα ἔκ ἔχοντι παρ' ὑμῶν, ὅδ' ἀφορμὴν ὑδεμίαν τῷ πολέμῳ. Nec *subsidium* ullum ad bellum.

P. 86. 1 Vertit *Xyland.* quasi scriptum esset Χαρίεσρον μὲν ἢ ἂν ἄγασον &c. quae fortasse vera lectio. *Casaubon.* 2 Formula proverbialis; à nautis desumpta: πρῶτος πλῆς dicitur, ὁ ὕριος, ἢ τοι ἐξ ὕριας. cum vento favente et adspirante, navigatio instituitur. δεύτερος πλῆς, ὅταν ὕρις ἀποσύχοντες, κώπας πλείωσι. quando vento destituti, ad remigium se conferunt, ut docet ex *Pausan.* *Eustath.* ad extremum *Odyss.* β'. Usurpavit et *Plato* in *Phileb.* et *Aristot.* *Ethic.* 1. 6. c. 9. *Gatak.* Προηρῆσθαι ἢ προσκαθῆσθαι *Annotator* *Lugd.* quem sequitur *Gatak.*

P. 87. ¹ Παράπλησμα Suidas interpretatur κανόνα canonem, regulam: additque esse et εἶδος τι ὀργάνου ἀσπονδομικῆς. quo modo usurpavit Vitruvius l. 9. c. 7. de quo videri poterint Turnebi adversar. l. 11. c. 3. hoc loco documentum reddidit Xyland. remedium, Casaub. atque ita Marcus ipse l. 4. 44. βοήθημα. quanquam vim vocabuli si respicias, machinamentum potius sive adminiculum dixeris. Gatak. ² Forfan, ἢ [ψυχῇ] ἐμπ. Gatak. ³ Legit Gatak. αὐτά. ⁴ Lego, vel πρὸς πᾶν τὸ παρὸν, vel τὸ παρὰ τῆς, expunctis particulis illis τὸ ἐκ. illud praetulerim. Gataker. Πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὴν ἐκτὸς αἰτίαν (συμβᾶλλον scribit Casaub. quomodo infra c. 31. Αταραξία μὲν περὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐκτὸς αἰτίας (συμβᾶλλον)τα. ⁵ Mavult Casaub. ὅσα ὁρατικά, καὶ ἐμψυχα. atque hic inchoata nova periodo Πάντα ὅσα.

P. 88. ¹ Ex Stoicorum sententia, qui brutis animantibus affectus veros negabant, quasi affectus, nescio quos, concedebant. Senec. de ira l. 1. c. 3. Muta animalia humanis affectibus carent, habent autem similes illis quosdam impulsus. &c. Vide et Plutarchum et Porphyrum. de abstinent. l. 3. Gataker. ² Apud praestantiorem partem vertit Xyland. quasi diceretur, propensionem ad societatem apud animalia ista in parte praestantiore h. e. anima deprehendi. Cum hoc potius Marcus velit, in istis utpote praestantioribus, quia sunt animata, propensionem illam intensiorem existere, hoc est enim ἐπιειρόμενον, quod ille omisit. Gatak. ³ Sic supra l. 6. c. 43. Τί δὲ τῶν ἀσπῶν ἔχασεν, ὅχι διάφορα μὲν, (ὕνερστα δὲ πρὸς ταῦτόν. Astra autem hominibus praestantiora dicit, quia illa pro Deis habebant Stoici. vid. infra c. 35. ⁴ Hoc est quod Cicero de amicit. Quinetiam si quis ea asperitate est, et immanitate naturae, ut congressus et societatem hominum fugiat atque oderit, qualem fuisse Athenis Timonem nescio quem accepimus, tamen is pati non possit, ut non acqui-

rat aliquem, apud quem evomat virus acerbitalis suae. Vide et [Arriani] Epiſt. l. 2. c. 20. Gatak. 5 Ita Basil. ſed Lugd. melius τέτριφεν trivit. Sic Cicer. de fin. l. 3. Rerum nomina novarum, quae nunc conſuetudo diſturna trivit. Gatak.

P. 89. 1 Legendum cum Gatak. ἢ εἰπέ. 2 Περίσαςσεως vocabulum hic in ſequiorem partem ſumitur; pro ejuſmodi caſibus qui moleſtiam nobis aliquam facceſſunt, quod frequenter fieri Budacus monet. Phrynichus, Περίſαςσεως ἢ (ὀμφορά. et Stoicis familiare eſſe eo ſenſu adnotat. Maxim. Tyr. in Titulo diſſert. 35. Ὅτι ἐξεῖς καὶ ἐκ τῶν περιſαςσεων ὠφελῆσθαι. Sic et apud Marcum noſtrum l. 1. 15. ἐν ταῖς ἄλλαις περιſαςσεσι, καὶ ἐν ταῖς νόσοις. et alibi. Gatak. 3 Ταῦτά. Gatak. 4 Legendum cum Gatak. αὐτῶν. 5 Legit αὐτῶν Gatak. 6 Forſan ὀρμῆς καὶ ὑπολήψεως παῦλα, οἷον θάνατος, ὕδεν κακόν. Poſſeſt tamen ſententia continuata legi ὀρμῆς, ὑπολήψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, ὕδεν κακόν. Illud Caſaub. hoc Xyland. ſectus eſt. Gatak.

P. 90. 1 Vult ut in offeſſis injuriisſque ab alio nobis illatis reſpiciamus ad mentem triplīcem; ad mentem propriam, quo eam in juſtitiae tenore contineamus, nec nocentis odio innocentiam perdere velimus: prout alibi loquitur. ad mentem uniuerſi, cujuſ cum pars ſimus, aequo animo ferre debemus, quicquid illa diſpenſante nobis obtigerit, et in illius etiam uſum bonumque ceſſerit. l. 2. 3. et l. 5. 8. et alibi. Ad mentem injuriam ſerentis, πότερον ἀγνοίᾳ (ita enim legendum autumo) peccaverit l. 2. 1. et l. 3. 11. et alibi. Subjicit etiam de cognatione communi monitum, quam et locis eiſdem ſedulo inculcat. Gatak. 2 Audacter pariter et infeliciter εἰς delet Annotator Lugd. ex formula loquendi non animadverſa, ἥτις εἰς pro ἥτις ἂν quaecunque. Sicut Levit. c. 20. v. 2. ἀνὴρ δεῖς εἰς λάβῃ γυναῖκα. et Matth. c. 11. v. 36. πᾶν ῥῆμα ἀργόν, δὲ εἰς λαλήσωσιν &c. Gatak. 3 Quo ea quae in

in *Necyae*, sive eorum quae apud inferos haberi existimantur, (unde *Odyss.* l. 11. Νεκυῖας nomen adhaesit) repraesentatione aguntur, efficacius peragantur, spectantiumque mentes vehementius afficiant (ita *Platonis* de legib. θεσπέσιαι πρὸς τὰς ψυχὰς) Fessi sive solennitatis cuiusdam à Graecis celebratae meminit *Suidas*, quae Νεκύα dicta fuerit; in qua spectacula forsitan istiusmodi exhibebantur. Νεκύα, inquit, ἡ τῶν Νεκρῶν ἑορτή. Res itaque humanas et occupationes mortaliū partim puerulorum lusibus dissidiisque, partim spectaculis vanis, quae simpliciorum animos afficere solent, confimiles, imo pares plane pronunciat. *Gatak.* *Ulysses* ut ad Inferos descenderit, et quam cum mortuis consuetudinem habuerit, fusc in *Odyssaeidos* undecimo depingi (cui Libro nomen etiam Νεκυῖας idcirco adhaesit) Lectorum aemini non notum arbitror. Hinc itaque suam quoque videtur Imaginem mutuo sumpsisse *Antoninus*. Quicquid utique rerum humanarum agitur, Scenam id omne et Spectaculum esse tantum; nec tam res ipsas, quam rerum Repraesentationes. Adeo ut nobis haecenus cum Inferis conveniat, quod utrobique in conspectum exhibeantur Umbrae, et Inania rerum Smulacra. Hoc uno tamen dempto, quod nobis hic loci crassa et palpanda obveniunt, illic exilia, et quae tactum omnino fugiant. Et dixerat sane pridem in *Ajace Sophocles*.

Ορῶ γ' ἡμᾶς ὑδὲν ἐνίας ἄλλο πλὴν
Εἶδ' ὧλ' ὅσοι περ ζῶμεν, ἢ κέρην (κίαν. *Dacier*.

4 Ποιῦντι legit *Gatak.* quod et exhibet *Edit. Lugd.* ut et *Cassaub.* 5 Coniicit *Gatak.* ἀλλὰ ἄλις ἔσω. Verum sufficiat quod haecenus hac in parte tibi ipse injurius fueris. quemadmodum infra c. 37. ἄλις τῷ ἀθλίῳ βίῃ. vel etiam, ἀλλὰ ἄλις, sed haec satis. in versione tamen sequi videtur *Boetii* lectionem ἀλλ' ἄλλοιτα. 6 Εκφωνήσῃ vel τοιαῦτά τινες ἐκφωνῶσιν vult *Gatak.*

P. 91. 1 Vid. ad lib. 6. 41. 2 Lego, ταῦτά vel τὰ

αὐτά. *Gatak.* 3 Legendum videtur ἢ cum *Gatak.* 4 Con-
jicit *Gatak.* τρόπον γ' ἵνα αἰεὶ τι ἔν τινι, vel ἢ ἔν τι
τρόπον τινὰ γίνεῖ), ἢ ἄτομοι καὶ ἀμερῆ. vel reliqua à
primis illis pendent, atque ex serie hac continua unum quid confit,
aut atomi atque infecabilia corpora pro rerum initiis substituenda
erunt. Atque in hanc suspicionem eo magis propendet *Gatak.*
Quia distributio illa *Marco* solens est. l. 4. 3. ἦτοι πρό-
νοια ἢ ἄτομοι. Vid. et l. 10. 6. 5 Hic periocham hanc
alii ordiuntur, prioribus istis ad periocham superiorein re-
jectis, quo quidem pertinere videntur. 6 *Sophistās Marcus*
hic perstringere videtur, de quibus *Julian.* Imperat. epist. 42.
βύλον) γ' πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἢ λέξεων μόνον, ἡθῶν δὲ
εἶναι διδάσκαλοι. καὶ τὸ καλὰ σφᾶς εἶναι φασὶ τὴν
πολιτικὴν φιλοσοφίαν. vel (quod magis reor) *politicos* il-
los qui sapientiae nomine laudari solent. *Gatak.* 7 Il-
lud ὡς οἶε) duplici ratione potest intelligi; vel, ut ipsi
de se opinantur, aliosque volunt opinari, vel etiam ut aliis
haud paucis, falso tamen, videtur. *Gatak.* 8 Lego, ἀν-
θρώπια, nam ἀνθρώπεια *humana.* *Gatak.* 9 *Gravitatis*
affectedatae pleni vertit *Casaub.* ut alluserit *Marcus* ad prover-
bium illud, Βαβαῖ μύζος, περὶ τῆς κομπάζοντων καὶ
μεγαλαυχόντων, usurpatum *Suidae*, de quo *Salmas.* ad *Ter-*
tull. *Pall.* deducunt, inquit, *perperam* (*Suidam* notat) à *Μυχο*
Cereris sacerdote. at μύζος est μυζώδης. et μύζα, βλέννα,
κόρυζα. κόρυζαν pro tumore, superbia, jactantia dixere. sed et
μύζαν pro eodem. inde μύζος, ἀλαζών. Itaque arrogantiae,
et fastus pleni malim reddere. Caeterum habere locum hic
possit alter vocabuli istius usus etiam proverbialis, quo μυ-
ζώδεις καὶ βλεννώδεις, et μύζης sive κορύζης μεσοί, fatui
stupidique dicuntur; et μύζα sive κόρυζα pro stuporis in-
dicio habetur. Latinis pariter *mucidus* pro *stupido*, *stolido*, *fa-*
tuo. *Plaut.* *Epid.* homo es, Qui me emunxisti *mucidum*, minime
preti. Inde natum, ut sicut *emunctae naris* hominem (quod de
Lucilio Flaccus l. 1. Sat. 4.) pro acris ingenii exactique iudicii
dice-

dicebant : ita contra *naris obefae*, quod idem *epod.* 12. usurpavit, pro stolido stupidoque in usu esset. Verum contextus series illo potius inclinatur. *Gatak.* 10 Non possum erudito Interpreti Anglico assentiri qui ista cum sequentibus tanquam ex aliena persona à *Marco* prolata existimat. Sunt enim *Marci* ipsius, eum, quem alloquitur, invitantis ad id, quod est naturae ipsius consentaneum, agendum et conandum, quantum in se est : monentisque simul animum ne despondeat, etiamsi non possit hominum mores ita refingere ut reipublicae Platonicae inducendae spes detur, aut eam hominum in bono promovendo conspirationem experiri, quae in ea, quam *Plato* sibi finxit, republica exspectari poterat ; sed successibus etiam leviusculis et processibus perexiguis contentus agat, pergatque nihilo minus in instituto. quod idem et de se, profectuque suo, cuique suadere conatur, *l.* 5. 9. *Gatak.* 11 Non est parum, inquit, si vel parum studio tuo proficere poteris, in tam ampla validaque hominum morumque corruptela ; si vel suppressere saltem valeas, quod corrigere non datur. *Gatak.* 12 In his se jactare exemplis *Sophistarum* turbae familiare erat ; Viros suae, quam prae se ferebant, artis regnandi peritos praedicare. Rem ad accuratius examen vocatam noluit *Antoninus*, ne quid in tanta nomina peccare videretur. Jubet tamen videant ipsi fuerintne quales existimari vellent maxime, et quotidianae vitae consuetudo an morum gravitati tantopere laudatae congruerit. *Dacier.* 13 Hunc *Alexandro* et *Philippo* adjungit, quia et ipse reipub. regimen gloriose fatis *Athenis* tractaverat. Vide *Laert.* l. 5. et *Diodor. Sicul.* l. 18. sed et *Cicer.* de *Offic.* l. 1. *Gatak.* 14 Σεμνότης vocabulum vix alibi lectum, ἢ μέλ' αὖ τὸν τινὸς (εὐμότης, sive gravitas quaedam fastuosa. *Gatak.*

P. 92. ¹ [Τῶ] τὸν *Gatak.* ² Αἰδίων *Casaub.* ³ Χελῶσι *Lugd.*

P. 93. ¹ Καὶ ὅτι πᾶντα *Gatak.* ² Deum summum unicum agnoscebant Stoici, quem et Δία sive Jovem nuncupabant,

cupabant, mundi istius conditorem πάντων δημιουργόν, καὶ ἀφθάρτων μόνον. alios interim Deos inferiores statuēbant φθαρτῶν, corruptelae obnoxios, sive (ut *Plut. de com. notit.* eisdem dicens) τηκίως fusiles ὡς περ κηρίνους ἢ κατ' ἰτερίνους tanquam si cerei aut stannei existerent. in his et astra ponebant. Ita *Plut. de Philos. placit.* l. 1. c. 7. Θεὸν δὲ καὶ τὸν κόσμον, καὶ τὰς ἀσέρας, καὶ τὴν γῆν, τὸν δ' ἀνωτάτω πάντων ἦν ἐν αἰθέρι. Verum *Eriphan. haeres. lib. 1. haeres. 5.* Deum asserit Stoicos in haec quasi membra quaedam dispersitos. Μεριζοῦσι δὲ τὴν μίαν θεότητα εἰς πολλὰς μερικὰς ὑσίας, εἰς ψυχὴν, καὶ αἶρα, καὶ τὰ ἄλλα. *Gatak.* 3 Ὑποσάθμη, faecēs sive sedimentum: *Hesych.* Ὑποσάθμη, τρυγία, τρύξ et Σκωρία, ἡ γαμώδης ἐν [τοῖς χυλοῖς] ὑποσάθμη. Ita enim locum illum integrandum censeo. *Gatak.* 4 [Καὶ ὁ] *Gatak.* 5 Τὸ πνέματικόν est formula sive quod formae rationem obtinet: Opponitur enim τῇ ὑποκειμένῃ ὕλῃ τὸ πνέματικόν, sicut τῷ ὕλικῳ τὸ αἰτιώδες, l. 5. 13. *Gatak.* 6 Imitationis vertit *Xyland.* dissimulationis *Casaub.* at *Suidae* πειθηκισμοὶ sunt ἀπάται καὶ κολακδμασία; ex *Aristophan.* in *Equit.* ubi *Cleon* adversario suo Οἱ μοι Τάλας, οἷοις πειθηκισμοῖς με περιελαύνεις? et mox Ἀλλ' ἔχ' ὑπερβαλεῖς με θωπείας. Et apud eundem in *Vesp.* Ταῦτα ἰδὼν ὑπό τι μικρὸν ἐπιθήκισα. paululum adulatus sum. Verum *Marco* πειθηκίζειν videtur esse simiarum more, quae gesticulationibus vanis ludos faciunt, nugari. quod *Apollodor.* in *Adelpb.* dixit ἐν πειθήκοις ὄντα δεῖν πειθηκὸν εἶναι. h. e. inter nugaces nugacem esse, sive pariter nugas meras agere. *Gatak.* 7 Πρὸς τῷ Θεῷ usitata adjurationis formula *Antoninum* scripsisse putat *Casaubon.* 8 Vertit *Xyland.* quasi ἔχον legeretur. at *Lugd.* ἔχον, recte. quem et *Casaub.* secutus est. *Gatak.* 9 Locus insigniter depravatus videtur. *Casaub.*

Casaub. legi vult ἀποκρίνει, βόσκη; et novum illa conficere ἐρώτημά, vult etiam ἀποκρίνειν illud excernendi significatum habere. Sic enim vertit, *Dicis parti illi ratione praeditae, mortua es, corruptio apprehendit te? num et haec excrementa egerit? num pecudum ritu depascitur?* ut nimirum corporis instar morti obnoxia sit. à praecedentibus denique illa τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις &c. divellit, tanquam alio spectantia. *Boetius* autem haec aliter distinguit. siquidem argumentum superius ad τῷ ἡγεμονικῷ claudit. tanquam si scriptum esset, τί ἔν ταράσῃ τῷ ἡγεμονικῷ; *Quid mente tua conturbaris?* inde autumat et ipse novam sequi materiam, cujus verba sic concipienda sint. Λέγεις, τεθεώρηκα. ἔφθαρσα, ὑποκρίνη, &c. *Dicis contemplatum, sive, in contemplatione versatum te. Verum corruptus es &c.* *Xylander* vocabulum illud *Θηρίωσα*, quod in sequenti periocha nullo sensu legitur, huc retrahendum putat. et est prorsus: sed *τεθηρίωσα* legendum, et ultimo loco collocandum. *Salmasius* de hoc loco per literas consultus de *Θηρίωσα* huc retrahendo consentit: periodum totam sic concinnandam censet. Τί ἔν ταράσῃ; μήτι τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις, τέθηκας, ἔφθαρσα, ὑποκρίνη, (υναγελάζη, βόσκη, Θηρίωσα; vel sic etiam, Τί ἔν ταράσῃ; τί λέγεις; τῷ ἡγεμονικῷ τέθηκας, ἔφθαρσα, &c. an τῷ ἡγεμονικῷ mortuus es, corruptus es? &c. haec omnia non sunt τῷ ἡγεμονικῷ, ac divinae particulae, sed brutae materiae. *Gatak.* *Casauboni* lectionem sequitur *Dacier.* 10 Vocabulum hoc ad priora rejiciendum. Vide notam superiorem. 11 Legendum videtur cum *Gatakerō* τῷ μὴ παρῆναι τι τῶτων, ἢ τῷ παρῆναι.

P. 94. Quae de rerum natura prius fueram meditatus. Ita se explicat ipse apud *Laert.* in epist. de quo *Marcus* istic, *Epicurus*; ἡμῶν γεγόνωτων ἡμῶν διαλογισμῶν. At *Casaub.* vertit praestantiora. cum praeterita, praecedentia, praegressa, priora, *Epicurus* vellet. *Gatak.* 2 Ego existimabam τὸ καίλα-

φράττεσθαι

φράττεσθαι illic esse *munire corpus adversus vim morbi*. Verum somnium istud excussit plane mihi Cl. *Salmasius*, dum Legendum suggerit *καί αφρυάττεσθαι*, quo verbo usus est *Marcus* l. 7. 3. et l. 10. 13. unde et *φρύαγμα* pro *fastu* *μετὰ δεινῷ φρυάγματος* l. 4. 42. Quod autem *Marcus* hic *καί αφρυάττεσθαι*, id in eodem plane argumento *ὀφρῦν ἐπαῖραι* [*Arrian.*] *Epist.* dissert. l. 3. c. 10. τί ἔν κολακάζεις τὸν ἰατρίον; τί λέγεις, εἰάν θείης κύριε, καλῶς ἔξω; τί παρέχεις αὐτῷ ἀφορμὴν τῷ ἐπαῖραι ὀφρῦν; h. c. τῷ *καί αφρυάττεσθαι*. *Gatak.* 3 *Boat.* ἡ γέλομαι vult, cui accedo. *Gatak.* 4 *Lego*, ταῦτά. *Gatak.* 5 Vide supra c. 13. 6 *Καὶ* [μὴ] *φυσιολόγω*, vel ἢ *ἀφυσιολόγω* *Marcum* scripsisse suspicatur *Gatak.* 7 *Μόνῳ* [δὲ] *τῷ* *Gatak.*

P. 93. † Alius, ut certa re levetur, *Xyland.*

P. 95. 1 Phrasis notanda. *καί αληκτικῶς διδόναι* quis dicitur, quando actio dandi, sive doni collatio, ἐπ' αὐτὸ τὸ *δεδωκέναι καί αληγῆ*, ut alibi loquitur; καὶ ἐν κῶθα ἢ ὀρεξίς ἀπολήγῃ, ut l. 5. 34. Nihil aliud spectat, nec ullum finem ulteriorem habet praefixum ac propositum sibi, nisi ut datum et largitum sit (quomodo *Seneca* de *Benef.* l. 1. c. 2. *dedit ut darem*) et ὡς πάντῃ τὸν καρπὸν ἀπειληφέναι, ita ut omnem prorsus fructum donationis in eo ipso quod dederit, et posuerit qui dat, et accepisse se existimet. uti *Marcus* mox. *Gatak.* 2 *Σοι* [ὅτι] *κ.* *Gatak.* 3 *Οπερ* *Gatak.*

ANNOTATIONES in LIB. X.

PAG. 96. Not. 1. *Eris, spero, aliquando*; vertit *Casaub.* Ego malim ἐρωσηματικῶς legere. *Perisue* tandem aliquando? expostulare siquidem videtur cum anima sua, quod ista nondum assecuta sit. *Gatak.* 2 *Casaub.* de affectibus et desideriis ab exterioribus istis penitus abstractis exponet. Sed
levi-

leviuscula mutatione lectio recta restituatur, *σερκλικῆς* rescribendo. dilectionem talem commendat sibi, qualis est *σοργή*, sive *naturalis affectio*, qua prolem suam parentes diligunt; hoc est veram, simplicem, gratuitam, non mercenariam, non fucatam, non effictam. *Gatak.* Verum *Casaub.* per *σερκλικῆς* (nam nec hoc ille improbavit) affectum illum animi, quo *φιλεῖν* et *εργεῖν τὰ παρόντα καὶ τὰ συμβαίνοντα* (de quo toties *Antoninus*) dicimur intelligit. 3 Mundi sc. five Dei. Vid. l. 4. 40. et alibi. *Gatak.* 4 Quatenus gubernatur à natura mera i. e. anima vegetativa, quam φύσιν meram appellat saepius *Marcus*. hoc est, quatenus nec sensu, ut bruta animantia, nec ratione, ut homo ducitur. Permitte tibi, inquit, et admitte in te ea quae natura tua poscere videtur, qua est vegetativa facultate praedita; nisi si id tibi qua animal, i. e. vitae tuae sensitivae adversari videbitur: tum quod natura tua qua es animal expetere visa fuerit, nisi id tibi qua es homo et virtuti rationali minus consentaneum exstiterit. *Gatak.*

P. 97. 1 Sic supra l. 7. 33. Περὶ πόνου. τὸ μὲν ἀφόρητον, ἐξάγῃ. τὸ δὲ χρονίζον φορητόν. 2 Omnino scribendum φύσις. Ita constanter *Antoninus* ista opponit l. 11. 18. Εἰ μὴ ἄτομοι, φύσις ἢ τὰ ὅλα διοικῶσα. et alibi. *Casaub.*

P. 98. Αλλοίοσιν cum *Xyland.* mavult *Gatak.* quia praecesserat ἀλλοιῶσθαι. 2 Haud recte satis ista interpretes cepisse videntur. Ex aliorum quasi mente ista supponit: Si quis, inquit, missa naturae illius universalis ordinatione, quam ipse forsitan non agnoscit, ita res esse ex suapte natura constitutas dicat, ut ea ratione corruptioni et mutationi sint obnoxiae, is sane ex suis ipsius rationibus stultitiae redarguetur, quod miretur et indignetur mutari quippiam quod mutari natum sit. *Gatak.* 3 Forfan, ταῦτά. *Gatak.* 4 Vide ad l. 6. 4. 5 Vide ad l. 4. 14. et 21. 6 Vide ad l. 5. 13. et l. 11. 1. 7 Heri et nudius tertius. i. e. nuperrime. proverbialis formula, de re haud ita pridem gesta. Sed usitatius pro eadem χθὲς καὶ

ἡ πρώτη. *Gatak.* 8 Locus perobscurus, in quo haerent Interpretes, nec sibi ipsi satisfaciunt, excepto Dacierio, qui sic scribit. Dato, quod idem nobis etiamdum sit corpus, quod à parentibus traditum accepimus, at illud tamen iri nequit inficias, et crescere id et enutriri, et vivere non posse, nisi nova accedat materies, nisi et immutetur postquam accesserit, et ista mutatione labantem sustineat et renovet molem. Quin et illud elargiari oportet, et novam istam, et pristinam materiam, mutationem adhuc aliam manere; Mortem dico, quae utramque mox in sua cujusque elementa remissura est. Sic Dacierius: cujus quidem interpretatio quomodo ex his verbis elici possit, non video: ut nec sensus (pace Viri Cl. dixerim) huic loco convenire videtur. Videamus igitur an commodius aliquid excogitari possit; quod non melius fiet, quam si primum investigemus verum et genuinum sensum verborum illorum τῷ ἰδίῳ ποίῳ, quae Interpretibus non satis intellecta videntur. Τὸ ἰδίῳ ποίῳ, est qualitas illa sive potius qualitatum congeries (ut philosophi loquuntur) cuique propria et peculiaris, qua à caeteris omnibus dignoscitur: id vero ἀεὶ τῷ ἰδίῳ ποίῳ à quo oritur peculiaris haec cuique nota et character, quod quemque peculiariter huic affectioni valde addicit, et eadem quasi implicitum tenet. Verba igitur in hunc sensum possint verti, Dato vero, hoc esse id (materiam vult) quod te vehementer adeo addicit peculiariter illi affectioni et notae, qua à caeteris omnibus dignosceris, nihil tamen hoc ob stare puto, quo minus verum sit quod jam dictum est, materiam sc. in horas mutari, et corpori cujusvis novam quotidie accedere, decedere aliam. Occurrit enim hic illi, quod opponi solitum est huic de perpetuo materiae in corporibus fluxu opinioni, propriam sc. hanc cuique notam et characterem à materia esse, idcoque non verisimile esse, cum illa non mutetur, hanc mutari. Objectionem quidem hanc non diluit, quod fortasse festinanti non licuit, solummodo ait eam nullius esse apud se momenti. Huic explicationi non mediocriter forsan pondus adjiciet Origenis locus apud Epiphanium (p. 536. Tom. 1. Edit. Par. 1622.) ubi hanc ipsam opinio-

nem

nem defendens *Origenes*, his utitur verbis, Καὶ ἐπὶ τοῖς εἰ τι εἰσιν ὁμοιον τῷτο τὸ εἶδος, καθ' ὃ εἰδοποιεῖται ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος, τὸ (σωματικόν, ὃ ἐν τῇ ἀναστάσει περιτίθει) πάλιν τῇ ψυχῇ, ἐπὶ τὸ κρεῖττον μελῶλλον, ὡς πάλιν τὸδε ἐτι ἐνέεισχυμένον τὸ κατὰ τὴν πρῶτην ὑποκείμενον. *Adhaec licet similis corporea ista forma sit, qua Petrus Paulusque potissimum constituitur, id ipsumque quod in resurrectione animae de novo tribuitur, sed in melius conversum, non tamen eadem est illa materia, quae corpori primum insita fuerit. Ubi observatu dignum est, eidem pene hic Origenem cui illic Marcum respondere objectioni; deinde quod Antonino τὸ ἰδίως ποιοῦν, Origeni est εἶδος, καθ' ὃ εἰδοποιεῖται ὁ Πέτρος &c. τὸ (σωματικόν, corporea illa forma vel species, qua constituitur Petrus, et à caeteris distinguitur: quam et paulo supra vocat τὸ εἶδος τὸ χαρακτῆρίζον τὸ σῶμα, et ibid. τὴν ΠΟΙΟΤΗΤΑ τῷ Πέτρῳ καὶ Παύλῳ (σωματικὴν, καθ' ἣν ΠΟΙΟΤΗΤΑ καὶ ἕκαστ' ἐκ παίδων παραμύσει τοῖς (ώμασι καὶ ἄλλα τινα ΙΔΙΩΜΑΤΑ. Sequenti denique pagina verbo ad hanc rem utitur ex ipsis Marci verbis confecto, ubi peculiarem hanc cuique formam et characterem vocat τὸ ΙΔΙΟΠΟΙΟΥΝ τὴν σάρκα. Marcus etiam infra l. 12. 30. ἰδίως ποιοῖς (ώμασι utitur pro corporibus peculiaribus his qualitibus seu proprietatibus à se invicem distinctis. 9 Scribo, καὶ ἀπολλύεις ταῦτα τὰ ὀνόματα, ταχέως &c. Casaub.*

P. 99. 1 *Animadversionem sedulam, à negligentia et inadvertentia immunem. i. e. ut nihil negligat, et minus animadversum transmittat: ita μὴ παρειθυμολόγῳ. non negligens, non neglectim habens l. 5. 5. [ubi vide] et l. 6. 50. γίνεσθαι ἀπαρειθυμῆτως. sedulo attendere, atque animum adhibere. Sunt autem vocabula ista porticus peculiararia, quaeque vix alibi reperias. Gatak. 2 Vide ad l. 5. c. 26. Πόλεμος mavult Gatak. cum illud τ ex sequenti vocabulo irrepsisse putat.*

P. 100. 1 Quid si ἀφυσιολογῆτως legerimus? ut sit *Marci mens quae absque naturae ipsius contemplatione seria ac considerata, temere imaginariis, et citra examen iustum admittis.* hoc enim passim inculcat *Marcus* ut rei cuiusque naturam sedulo investigemus, eamque probe perspectam habeamus, priusquam de ea sententiam ullam censuramve feramus. Ita l. 2. 12. et l. 3. 11. &c. *Gatak.* 2 Apud *Laertium* l. 7. τὰ μὲν εἶναι καθήκοντα ἀνὰ περιστάσεως· τὰ δὲ περισταλικά. ἢ ἀνὰ μὲν περιστάσεως τὰδε, ὑγιείας ἐπιμελεῖσθαι ἢ ἀσθητήριων, καὶ τὰ ὅμοια. καὶ ἀπερίσασιν δὲ, τὸ πῆρυν ἑαυτὴν, ἢ τὴν κλῆσιν διαρρίπτειν. ut τὰ περισταλικά sint officia ea, quae molestiam aliquam adiunctam habeant. Verum *Marcus* istuc laxius usurpat pro quolibet negotio, quod muneris nostri existat. *Gatak.* 3 Αὐτοδιδασκαλίας in meliorem partem istuc sumi videtur, (quod rarius opinor deprehendas) vel pro certa animi fiducia ex rerum naturalium contemplatione orta, de qua l. 3. 11. et *infr.* 11. vel pro animi affectu sibi placentis acquiescentisque in veritatis, quam adeptus est, cognitione; quod vocabuli notio, per se media, designat siquidem ut *Arist. Ethic. Mag. l. 1. c. 29.* ὁ αὐθάδης αὐτοαδής τίς ἐστιν, ἀπὸ τῆς αὐτὸς αὐτῷ ἀρίσκειν. Ita *Senec. ep. 59.* Ipse te consule, si per dies noctesque par et aequalis animi tenor, erecti et placentis sibi est: pervenisti ad humani boni summam. *Gatak.* 4 Quod l. 3. 8. dixit, ὅδ' ἐν ἐμφωλεῦον. *Senec. ep. 43.* tegant non abscondant te parietes tui. *Gatak.* 5 Potest esse expositulatio qualem observavimus supra c. 1. ego tamen τότε legere malim, et hic, et in frequentibus clausulis. *Gatak.* 6 Ὑποχῆ retis genus. *Oppian. Αλιευτικῶν l. 3. v. 18.* ἢδ' ὑποχαὶ περιήγεες, ἢδὲ Καγῆνας. unde figuræ rotundæ fuisse videntur ὑποχαὶ istæ. *Gatak.* 7 Quibuscum tum Romanis cum primis res fuit. Itaque in *Marci* vita mentio fit *Sarmatarum* inter gentes caeteras ab eo debellatas. Ridere autem hic videtur illos, qui *Sarmatis* captis, tanquam re pulchre strenueque gesta, semetipsos

iplos efferebant. Quod *Alexandro* Scythae apud *Qu. Curtium*. l. 7. c. 8. Tu, qui te gloriaris ad latrones persequendos venire, omnium gentium, quas adisti, latro es. Sic etiam Pirata, *Alexandro* eidem quaerenti quo scelere impulsus mare haberet infestum; *Eodem*, inquit, quo tu orbem terrae. Sed quia id ego exiguo navigio facio, latro vocor; quia tu magna classe, imperator. *Cicero* de *Republ.* l. 3. *Gatak.* 8 *Interpres Anglicus* frustra in duo membra sententiam continuari postulantem dissecuit. Quid inquit *Marcus*, est suspitione opus? sive cur tibi res aliqua suspecta sit, aut scrupulum animo ac trepidationem iniecerit, cum considerare liceat, vel praesto sit intueri, quid facto opus sit? hoc est enim *παρὸν κοπεῖν* ut *ἐξὸν ποιεῖν*, et similia. *Gatak.* 9 Forfan legi debeat καὶ μὲν *ὑπορᾶς ἀκρινῶς*, sublata distinctione. Verum accedo potius *Bootio* nihil mutant, sed copulativa tantum interjecta, legenti, καὶ μὲν *ὑπορᾶς, ἀμρῶς ἢ ἀμέλαςρεπσί* &c. ita opponitur τὸ ἀμρῶς, τῷ μὲν ὑπονοίας. *Gatak.*

P. 101. 1 *Esi* legit *Boot.* ab hoc inquit justo sc. utique et aequo aberrare, lapsus nomen meretur. Ego, si quis id exhiberet codex, ἀπότῶξιν, quam ἀπόπῳσιν malim, prout *Marcus* l. 4. 49. ἀπότῶγμα dixit. *Gatak.* *Βλαβερά ἐσι* mavult *Dacier.* 2 Non mobile; quod τὸ τῆς γνώμης ἀκίνητον in plebe, Romana cum primis, *Herodiano* l. 7. notatum, designet, unde et mobile vulgus: sed agile ad id quod est officium suum aggrediendum agendumque, promptum et proclive; quodque in eisdem persequendis modo justo debitoque moveatur. *Gatak.* 3 Id ni fallor vult. Ita esse cuique vivendum ac si quocunque degas in loco, is omnium et amoenissimus, et sibi exoptatissimus esset. Editiores enim loci, et domicilia in montium verticibus exstructa apud veteres praecacteris magno habiti pretio. *Dacier.* Putat autem *Gataker.* *Marcum* voluisse, nihil locum à loco distare, ad animi tranquillitatem quod attinet. Quomodo infra c. 23. et l. 4. 3. 4 Tanquam pistilli circumvolatio vertit *Casaub.* et sane ὑπέρῃ

περιστροφή, sive περιήροπη, i. e. pīssilli circumvolutio proverbialiter usurpatur ἐπὶ τῶν τὰ αὐτὰ ποιούντων, ἢ μηδὲν περαγόντων. Hesych. Suid. &c. Verum τρυπάνε περιστροφή, i. e. terebrae vertigo, sive circumversio Marco hic de spatio temporis brevissimo. Gatak.

P. 102. 1 Haec summis cum imis quibusque communia sunt; et conditionis mortalis et caducae cum primis nos admonent. Gatak. 2 Quanto cum fastu se efferant, ac si ne homines quidem aut mortali semine creti sint, ubi gloriantur, indignantur, interminantur &c. illud ἀνδρονομέμενοι mihi suspectum habetur: cum alibi legisse non memini. aliis imperare vertit Xyland. ut sit hominibus leges et jura praescribere. Forfan ἀνδρονομεῖν idem quod ἀνδρολογεῖν fuerit, quod de delectu militari usurpatur: vel etiam quod κρεανομεῖν, quod de viscerationibus sive de carnibus viritim distributis adhibetur. In istis autem non sine fastu gerere se solent qui eas exhibent. Gatak. Αγορανομέμενοι conjicit Casaub. ab ἀγορανομέμεναι Agoronomi sive Aedilis munere fungi. Aedilitatem enim non splendidissimum tantum et latissimi per se imperii magistratum fuisse, sed et ad summos honores viam stravisse notum est. Vid. Dion. Halicarn. l. 6. Aedilitatem etiam gerere proverbialiter à Plauto dictum alicubi pro imperiosum esse. 3 Οποίοις Gatak. 4 Euripidis versus sunt ab Aristotele laudati Ethic. Nicom. l. 8. ut et Athen. Deipnosoph. l. 13. et Stob. Tom. 1. l. 1. tit. 12. apud quos duos novissimos integri habentur. Ερᾷ μὲν ὄμβρε γαῖ', ὅτ' ἂν ξηρὸν πῶδον Ακαρπον αὐχμῶ, νοτίδος ἐνδεῶς ἔχῃ. Ερᾷ δ' ὁ Γεμνὸς ὕβρανός &c. Gatak. 5 A vulgari sermonis usu argumentatur, argutius paulo Marcus in verbo φιλεῖν quod ἀντὶ τῷ πεφυκέναι ἦτοι εἰωθέναι usurpatur; quomodo et Latinis amat pro solet; quod à Graecis tractum monuisse videtur Fabius institut. l. 9. c. 3. Gatak. 6 Vitae genus mutas, ē privato in publicum prodīs: negotiis te immisces. Gatak. 7 Vitam hanc λειψυργίαν τινὰ esse vult. Inde vitae mune-

τα, et defunctos mortuos, dicimus, utpote qui vitae officia jam compleverint. Hinc ἀπολείψωμαι (quod alibi haud temere reperiatur) munere defunctum esse (ut ἀποβιώσωμαι, vitam obiisse) et ab eodem jam liberum et immunem fieri. *Gataker.*
 8 Τοῦτο [τι, οἶον] ἐκείνο *Gatak.* 9 Ex *Thacete* [p. 147. *Edit. Serran.*] Ἀγροῖκον ἢ ἀπαίδετον ὑπὸ ἀρχολίας, ἔδεν ἥτιον τῷ νομέων τὸν τοῦτον ἀναγκαῖον γνῶναι (ἡκὸν ἐν ὄρῃ τὸ τείχος περιβεβλημένον. De sapiente sermo est, Philosophiae studiis prorsus dedito, qui non secus in urbe conversatur quam si in monte aliquo ab hominum commercio seclusus ageret, murisque civitatis perinde ac caulae alicujus septo pastor rusticus inclusus tenetur. *Gatak.*
 10 Ista quo pertineant, ego plane sum nescius. Sequentibus adfigit *Casaub.* et πρὸς ἄλλαις πρὸς ἐλπίσιν legisse videtur, cum vertit et problemata tibi proponere ista, quidnam est mihi nunc mens mea &c. Verum *Salmasius* expungenda censet; utpote quae nec sensum ullum efficiant, nec in melius reformari possint. *Gatak.* 11 Ὅτι βύλεται τι γεγονέναι legisse videntur *Xyland.* et *Casaub.* Verum negativa forsan particula intercidit: ut referendum sit ὅ [μὴ] βύλεται τι γεγονέναι. *Gatak.*

P. 103. 1 Melius MS. *Hoefschel.* ὁμοιος *Casaub.* 2 Alligationem vertit *Xyland.* malim illigationem (nisi si vocabulum vitiatum sit, quod quis forsan suspicetur) ut indicetur necessitas illa, quae fato nos illigatos et obstrictos habeat. *Gatak.* Animae ad corpus alligationem intelligit *Antoninus*, non tamen eo trahendus, quasi rideret illos quibus grave hoc fragilitatis humanae jugum suspiria et querelas exprimit: sed illos qui queri contenti, et iniquitatem fati miserabiliter accusare, animo despondent ignavi, et auxilia à ratione et philosophia vera, quibus in libertatem se asserant, petenda nulla sibi provident. *Casaub.* 3 Vide ad l. 8. 14.

P. 104. 1 Τὸ ἰδὼν considerandi non conspiciendi significatum hic obtinet: cum *Xenophon*, qui seculis aliquot *Marcum* antecesserat, inter cacteros contemplandus proponitur. *Gatak.*

Gatak. 2 Deest ἰδῶν, vel librarii culpa deperditum; vel ἐκ τῆς κοινῆς supplendum. *Gatak.* 4 Lego ὅπν δὴ; *nusquam, aut ubi tandem?* *Gatak.* 5 Visum est Stoicis, Mundum saepius vel potius semper repetitis vicibus refici, et renovari. [Vide ad l. 5. 13. et l. 11. 1.] Videatur tamen sensisse non eadem omnino, quae nunc sunt, renascitura, sed illis tantum similia: non eundem v. g. *Socratem*, sed huic et virtute et fortuna geminum. *Dacier.*

P. 105. 1 Scribo αὐτός. *Casaub.* 2 Ita *Basil.* at *Lugd.* δεδηγμένῳ vertente *Xyland.* qui morsus est à veris dogmatibus. *tanquam qui à cane rabioso &c.* inquit *Casaub.* Verum ego ista concoquere non possum. Lego igitur, τῷ δεδωμένῳ, ei qui veris dogmatibus imbutus est. Sicut βεβαμμένον dixerat l. 3. 4. *Gatak.* 3 Ista non integra, sed concisa; nec tam versus ipsos, quam versuum ἀποσπασμάτια duo repraesentat hic *Edit.* *Lugd.* et in versione sua reddidit *Xyland.* cum in *Marci* contextu tamen integros exhibuisset: nempe φύλλα τὰ μὲντ' ἀνεμος χαμάδις χέει.—et Ὡς ἀνδρῶν γενεή.—Nec est ab vero simile, *Marcum* ista duntaxat posuisse, quia τὸ βραχύτατον prius dixerat; alium aliquem (*Xylandrum* forsan ipsum) reliqua supplevisse. Sunt autem *Homeri* ex *Iliad.* ζ. v. 147. *Gatak.*

P. 106. 1 MS. *Hoeschel.* Επιδημιῶντα. *Casaubon.* 2 For- san ἀποπνέσωμεν ποιε. quia sequitur ἡμῶν. *Gatak.*

P. 107. 1 Hoc vult *Antoninus*, dogmata et opiniones cujusque φιλοσοφίῶν recte posse nuncupari, ut quae plus possint ad impellendos in hanc vel illam partem animos, quam φιλοσοφία quaevis. *Casaub.*

ANNOTATIONES in LIB. XI.

PAG. 108. Not. 1. Vide ad l. 5. 13. *Aristocles* apud *Eusebium* praep. l. 15. ex Stoicorum sententia; καὶ ἄτι-
νας εἰμαρμένους ἢ ὠριτμένους χρόνους ἐκτυρᾶσθαι τὸν
σύμ-

σύμπαντα κόσμον. et ibid. Ex eorundem mente Numenius, post ἀνάσσειν sive *eversionem* rerum ejusmodi ἀποκατάσσειν πάλιν γίνεσθαι, fieri denuo *restitutionem*, sive *restauracionem*; quam et τῶν ὅλων παλιγγενεσίαν, *universi regenerationem* ibidem Eusebius nuncupat. Eodem vocabulo de re eadem, ut Stoicis familiari, usus est Philo Jud. de Mund. Immortal. Gatak.

P. 109. 1 Malim, ἢ ἔτοιμος, εἰάν ἦδη δέη, ἀπολυθῆναι &c. vel ἢ ἔτοιμος, εἰάν δέη, ἦδη ἀπολυθῆναι &c. ut ἔτοιμος ad ἀπολυθῆναι saltem, vel etiam ad ἦδη ἀπολυθῆναι, referatur. Gatak. 2 Παράταξις, πόλεμος ἐμπαράσκαλος. Suid. Estque iste vocabuli usus frequentissimus. Verum hic, pro *obstinacione* prout et Xyland. optime vertit, singulariter à Marco usurpatum. Sic etiam supra l. 8. 48. καὶν ἀλόγως παρατάξῃ. Gatak. 3 *Obstinacionem* meram judicio inanem in perpeffionibus suis, Christianis asfingit Marcus; quemadmodum eisdem, sed Galilaeorum nomine designatis, *amentiam*, animique *obfirmacionem* usu solo acquisitam, [Arrian. in] Epictet. et Plinius min. l. 10. ep. 97. etiam si Christianos crimine omni immunes prorsus pronunciet; tamen non dubitandum, inquit, qualecunque esset quod faterentur, *pervicaciam* certe et *inflexibilem obstinacionem* debere puniri. fuerunt alii similis amentiae &c. Vide et Tertullian. Apolog. c. 27. ad nation. l. 1. c. 17. et alibi. Ita cum nihil aliud, Christianis quod objicere poterant haberent, *obstinacionem* et *amentiam* objiciebant. Non est autem vero absimile, quod Casaub. autumat, respexisse Marcum ad fervorem sui temporis Christianorum, qui tanta animi aviditate sese ad quaestiones et supplicia offerebant et ingerebant. Verum Clemens Strom. l. 4. negat id fuisse è disciplina Christiana. τέτυκς, inquit, ἐξάγειν αὐτὸς ἀμαρτύρως λέγομεν, καὶν δημοσία κολάζον. θανάτῳ δὲ ἑαυτὸς ἐπισιδόασι κενῶ, &c. Gatak. 4 Oedipodis verba sunt ex Sophoclis Oedipo Rege.

Hoc

Hoc vult *Marcus*, vel istiusmodi perpeti reges et tyrannos, non plebeios duntaxat; immo illos ipsos multo magis. Vel (quod potius opinor) eos quoque qui cum indignatione animi ejulationeque ea ferunt, perferre tamen nihilominus, necessitate cogente, ad quae tantopere indignantur. *Citbaeron* autem *Baeotiae* mons *Oedipo* exposito, *Pentheo* discerpto, aliisque id genus facinoribus illustris, an infamis. *Gataker.* 5 Vide ad l. 7. c. 41. 6 Vide ad l. 7. 38. *Βίον* legendum ut l. 7. 40. ubi vide. 8 Comoedia vetus eo usque perduravit, donec *Lyfander* *Athenis* rerum esset potitus: Media ad *Alexandri Magni* tempora pertigit: Nova etiamdum locum obtinet. *Dacier.* Vide etiam *Scaliger.* Poet. l. 1. c. 7. et *Dacier.* in *Horat.* de Art. Poet. v. 281. &c.

P. 110. 1 Legit *Gatak.* ἦ. 2 In Comoedia quidem tum Veteri, tum Media nihil inerat Mimici. Ista enim nec in Personis, nec in Rebus ipsis ficti quid in se admisit. Nominibus quidem confectis usa est, et Civium praestantiorum Mores exhibuit populo spectandos; sed has extra Conditiones, à veritate vel latum unguem deflectere religio erat. Nova autem eadem premere vestigia dedignata, et plus sibi rata licuisse, de Veritate parum sollicita, et Nomina et Materiam de integro effinxit sibi. Jure igitur in Mimicum haec delapsa artificium perhibetur, cum non sit jam Vitae communis Narratio, sed velut Umbra quaedam et Species tantum. *Dacier.* 3 Veteri et Mediae finem nonnunquam fuisse utilem haud diffitetur; cum istius generis Comoediae moribus emendandis prodesse maxime; Novae non itidem; utpote quae populo non tam corrigendo, quam oblectando, et inani ducendo specie (*Antonino* Judice) studeat. Sed et illud ut animo advertat monendus est Lector, Comoediam nec Veterem nec Mediam absolute et per se laudari, sed tantum cum Novis comparatas. Nec enim *Marci* aut Ingenio convenit, aut Disciplinae, hominum ut vitia proferantur palam, et Spectantibus ludo jocoque fiant; Quod et Divinis et humanis legibus adeo repugnare, ut nihil supra, Nostrum minime

nime omnium fefellit. Id utique sibi dedit negotii, *Novam* ut ostenderet Comoediam culpae haud minus, imo multo magis obnoxiam quam *Vetustiora* Dramatis exempla, quae tamen ut Theatro indigna, Aetas praefens amandaverat. Quin et ipsam etiam Tragoediam longe est ut ab omni eximat censura; siquidem *Marco*, affectibus modum poni, parum videbatur, nisi et cum Stoicis, eliminandos eos evellendosque pectoribus humanis, vel (quod eodem fere recidit) otiosos omnino et inettes esse debere decerneret. Quae huc faciunt plura Lectori occurrunt, inter Animadversiones in *Aristotelis* de Poesi Libellum. *Dacier.* 4 Forfan nullum certum vitae institutum designatum hic vult *Marcus*; sed hoc monitum duntaxat, statum praesentem, quicumque tandem is sit, esse cuique ad philosophiae vel studium, vel exercitium eidem maxime idoneum. *Gataker.* 5 Rusticorum dictum vulgare, sed depravatum, opinor. Quid enim ὁμοδοῤῥματῆιν fuerat ad plantas translatum? *Bootius* suspicatur posse ὁμοαὐξῆιν, vel ὁμοιοπαθεῖν legi. *Salmasius* ὁμοσωματῆιν mavult. Ego nihil scripturam vulgatam proprius comminisci possum, quam ὁμοχημαῖεῖν. Ut sit, pariter fruticari, sed non configurari; non figuram speciemque eandem cum ramis reliquis obtinere. *Gatak.*

P. 111. 1 Hoc enim jus fasque exigere videtur, ut praestantioribus deteriora inserviant. Vide *Aristot. polit.* l. 1. *Gat.* Sed et *Dionys. Halicarn.* p. 5. Edit. Oxon. φύσεως γὰρ δὴ νόμος ἅπασιν κοινός, ὃν ὑδείς ἀλλοιῶσι χρόνος, ἄρχειν αἰεὶ τῷ ἡττόνων τὸς κρείττονας. de hac autem re vide *Puffendorf. de Jure Natur. et Gent.* l. 3. c. 2. 2 Sic *Aristot. Ethic. Nicom.* l. 5. παροιμιάζοντες φησὶ, Ἐν δὲ δικαιοσύνῃ (ἡ ἀρετὴ) πάσ' ἀρετῇσι. *Gatak.* 3 Vid. ad l. 9. 27. 4 Ista post ἔρχη interferenda autumo: quo dictionis series felicius ac facilius fluat. *Gatak.* 5 Legit *Gatak.* αὐτῷ. 6 *Valer. Max.* l. 3. c. 8. Placidi et misericordes, et liberales, omniique suavitate temperati mores *Phocionis*, quos optime profecto

consensus omnium bonitatis cognomine decorandos censuit : bonitatis autem hujus specimina videas apud *Plutarchum* in *Phocion.* in *Præcept. polit.* et in *Apotheg.*

P. 112. 1 Assentior *Casaubono* ποιῆς legenti. *Gataker.*

2 Ἐπὶ illud forsan inducendum fuerit. *Gatak.* 3 Αὐτὸ

legi debere suspicatur *Gatak.* 4 Forsan, ὅποιον ἔχει, ἄ-
θυσ ἐν τοῖς ὀμμασιν ἐξέχει quomodo se habet, statim in oculis
exstat. vel, τοῖσιν ἔχει; ἄθυσ &c. ita se habet? in oculis &c.

Forsan autem, τοῖσιν ἔχειν, sive εἶναι ἄθυσ &c. talem esse,
sive sic affectum esse, in oculis se statim prodit. *Gatak.* 5 Cum *Sal-*

mas. legit *Gatak.* (καμὲν ἐς. Σκαμὲν, autem, διετραμ-

μύη *Suid.* Verum receptam lectionem (κάλμη retinet *Cas-*

quod ex *Hesych,* et *Polluc.* gladium aut pugionem interpretatur.

Antoninum autem simulationem simplicitatis pugionem vocasse

putat, morem illorum respicientem, qui insidias aliis molientes

pugionem circumferebant. 6 Quid sit *Λυκοφιλία* expli-

cat *Eustath.* ad *Il. κ'. Λυκοφιλίως, ἀντὶ τῆς ὑπόψεως,*

ὑπέλως. λυκοφιλίαν et *ἀκοινωνησίαν* conjunxit etiam

Plato. Alluditur hoc vocabulo ad fabulam de induciis sive

foederibus, quae cum ovibus lupi aliquando inire volebant,

canibus gregis custodibus obsidum loco sibi traditis, quorum

loco sc. catulos suos ipsi darent, quo liberius deinceps graf-

farentur in greges. *Gatak.* 7 Forsan, διαζῆν. Est enim

novi argumenti exordium. *Gatak.*

P. 113. 1 Forsan, ἔσα. *Gatak.* 2 Καὶ illud παρέλκον

videtur. Proponit varias considerationes, quibus animi im-

petus, ad offensionem et iracundiam in injuriis illatis pro-

clivis, reprimatur, et in affectione placida et tranquilla con-

tineatur. Eas alibi saepe prius inculcatas, hoc loco simul

uno quasi fasciculo comprehensas, veluti per synopsis quan-

dam, ob oculos constituere visum est. *Gataker.* 3 Δὴλον

ὅτι margini adscripsit *Gatak.* 4 Forsan, ἄλλως legendum.

alias sive, aliis in rebus, ipse paria peccas. *Gatak.* 5 Malim,

ἔχεις. Atque ita reddit interpretes uterque. *Gatak.* 6 Κατ

οἰκονομίαν fieri aliquid dicitur, cum aliud quippiam specie tenus geritur, quam quod vel intenditur, vel revera subest. Inde fit, ut quaedam mali speciem prae se ferant, quae tamen cum alio fine, aliaque ratione peragantur, quam primo aspectu videri possit, culpa omni prorsus carere videntur. Vide *Wolffium* in [*Arrian.*] *Epiſtet.* l. 3. c. 14. *Gatak.*

P. 114. 1 Ab eis tractum qui vultu renident, dum animus tamen interim angitur et exaestuatur. Vide ad l. 1. 15. *Gatak.* 2 Vacuas huic rei vertit *Xyland.* immo, *placide, imperturbate te habens.* [*Arrian.*] *Epiſtet.* l. 3. c. 2. Εὐχολῶ, ἡσυχίαν ἄγω. et c. 9. ἄχολῶ. ἢ περιπατᾷ μὲν ἡ διάνοια. *Gatak.* 3 Efficaciter vertit *Casaub.* aperte *Xyland.* malim apte, scite, dextre, affabre. *Lucian.* ὑποβάλλειν τὰς δακτύλους ἀαφῶς. scite digitos subicere. tractum à praxi Chirurgica in qua multum refert, qua manu vulnera colliganda, vel ossa restituenda, tractentur. *Gatak.* 4 Malim, ἀδήκῶ τῇ ψυχῇ. nec de reprehensi, sed de reprehendentis animo acceperim. Ne ita vel redarguat, vel admoncat, ut animi injuriae allatae apprehensione attacti et exulcerati indicium prae se ferat. Hoc est enim quod postea de succensente dicit τέτρω, vulneratus est. Quanquam potest et ἀδήκῶ τῇ ψυχῇ exponi, animo non mordaci. Quomodo *Dioscoridi*, l. 1. c. 28. ἔλαγον ἀδήκλον dicitur i. e. quod non mordeat. Et *Plutarch.* de Adulat. ἀδήκλον ὁμιλίαν dicit, quae nihil mordax habeat. Verum prius illud arridet magis *Gatak.* 5 Tanquam in Schola, h. c. vel, ὡς παιδαγωγός τις paedagogi cujusdam instar, qui imperiose cum agat, molestus esse solet, et gravis habetur. unde παρρησία παιδαγωγικὴ supra c. 6. vel etiam, tanquam in Schola, ubi ingenii exercendi ostentandique causa fieri assolent oratiunculae. Hoc est enim quod sequitur, μηδὲ ἵνα ἄλλος παραστὰς θαυμάζη. *Gatak.* 6 Vertit *Casaub.* quasi legeretur αἰεὶ τοι. quod probat *Gatak.*

P. 114. † Conversiones *Casaub.*

P. 115. 1 *Herculem vult Casaub.* et certo *Herculem Eumenius* in orat. pro Schol. restaurand. *Musagetem*, hoc est, comitem ducentemque *Musarum* esse, accepisse, ait, *Fulvium illum nobiliorem*, cum in *Graecia* esset imperator. Verum apud Graecos *Apollini* potius *Musagetæ* titulus iste. *Phurnutus* de Nat. Deor. c. 32. *Ἀπ' αὐτῆς δὲ τῆς ἀρχῆς καὶ μνηστῆρος ἐκλήθη*, et *Pausan.* in *Attic.* *Ἀπόλλωνα μνηστῆρα καλεῖσι.* *Gatak.* 2 Sensus exigit ut legatur τὸ ἄξιον μή. *Gatak.* 3 Affectiones istae, quantum ego conjicio, sunt Suspicio, Maledicentia, Dissimulatio sive Mendacium, et Intemperantia. *Dacier.* 4 Ex *Marci* mente, non à se loquitur, qui non ab animo, non à mente sua. *Ὅταν ὑποκρίνη*), ἢ ἐπιπλάσως ἢ ἀναλήθως τι ποιεῖ ἢ λέγει τις. l. 2. 16. quae huic loco commentarii vicem praebent. *Gatak.* 5 *Μαλιν*, *ὕμνησις.* *Gatak.* 6 Legendum vel, ἀλλ' ἢ μόνα, vel ἀλλὰ μόνα ἃ. *Gatak.*

P. 116. 1 *Scribe, ὁσιότηθα.* *Ὀσιότης* ἢ *θεοσέβεια* hic *ἰσοδυναμῶσι*: quibus ἡ *δικαιοσύνη* non ut adversa sed diversa opponitur; ut l. 12. 1. πρὸς ὁσιότηθα ἢ *δικαιοσύνην.* *Casaub.* 2 *Εὐκοινωνησιὰ* vocabulum, quod haud temere alibi reperias, affectionem illam designans proprie, qua quis est *ἑκοινωνήτος* ut *Aristot.* *Ethic.* l. 4. c. 1. sive *ἀμεϊάδος* ἢ *κοινωνικός* ut i *Tim.* *Communicare ac largiri sua proclivis.* Verum *Marco* hic affectum eum denotat, quo promptus quis est ad communem factorum legem subeundam, eaque omnia aequo animo perpetienda, quae ad universi rationes conducere videbuntur. *Gatak.* 3 *Antiquior*, inquit, *justitia* ipsa est *pietas* et *θεοσέβεια*, cum tamen supra c. 10. antiquissimam omnium esse *justitiam*, utpote ex qua reliquae virtutes universae procedunt, asserat. Verum ibi *justitiam* latiori sensu accepit, prout eam virtutem designat, qua suum cuique sive Deo sive homini tribuitur; hic strictiore, qua homini quod est suum elargitur, et pietati quae erga Deum est *ἀνιδιαιρέτα.* *Gataker.* 4 *Socrates* certe apud *Platonem* in *Critone* multis ostendit, τὰς πολλῶν δόξας, esse nihili faciendas. Videtur tamen non

non plebis dogmata lamiis larvisque contulisse, sed idiotas eorumque dogmata puerilis; externa ista quae illos terrere solent, larvis. Sic in Phaedone ait plerosque τὸν θάνατον φοβεῖσθαι, ὥστε οἱ παῖδες τὰ μορμολύκεια. Et [Attian. in] Epiæt. eodem, opinor, respiciens: Ταῦτα δὲ ὁ Σωκράτης καλῶς ποιῶν μορμολύκεια ἐκάλει* ὥς γὰρ τοῖς παιδίοις τὰ περσωπεία φαίνε) δεινὰ καὶ φοβερά δι' ἀπειρίαν, τοῖσ'τόν τι καὶ ἡμεῖς πάχομεν πρὸς τὰ πρᾶγμα, δι' ὃδὲν ἄλλο, ἢ ὥστε καὶ τὰ παιδιά πρὸς τὰς μορμολυκείας &c. Gatak. 5 Scilicet peregrinis advenisque indulgebant ea Spartani, quae concessa volebant suis. Verum istud aevi inferioris fuisse videtur. liquidem primis reipub. istius temporibus advenas minime admisisse videntur. Plutarch. in institut. Lacon. Ξενηλασίας δὲ εἰσηγήσατο, (de Lycurgo sermo habetur) ὅπως οἱ παριστρέοντες μὴ διδάσκαλοι κακῶ τινος τοῖς πολίταις ὑπάρχωσι. Gatak. Vide et Nic. Cragium de repub. Lacedaem. l. 3. c. 3. ubi, festis diebus peregrinos urbe non abigi probat ex Plutarcho et Xenophonte. 6 Quod de Perdicca Marcus, de Archelao Seneca de Benef. l. 5. c. 6. Archelaus rex Socratem rogavit, ut ad se veniret: dixisse Socrates traditur, nolle se ad eum venire, à quo acciperet beneficia, cum reddere illi paria non posset. Gatak. 7 Forsan Marcus scripserat Επικυρείων sive τῶν Επικέρων γράμμασιν. Inde enim istiusmodi aliquid adducit Senec. epist. 11. Aliquis vir bonus nobis eligendus est, ac semper ante oculos habendus, ut sic tanquam illo spectante vivamus, et omnia tanquam illo vidente faciannus. Hoc Epicurus praecepit: custodem nobis et paedagogum dedit: &c. vide et epist. 25. Gatak. 8 Historiam nusquam legisse memini. At contra Ælianus hist. var. l. 7. c. 9, 10. Phocionis uxorem narrat mariti veste sola indutam, nullo alio vel amicta, vel ornatu adjecto, in publicum faepe prodiisse. Quod et ille (ωφροσύνης μεγάλης indicium facit. Xanthippen vero Socratis ad pompam spectandam viri veste amictam prodire recusasse; illumque dixisse,

isse, Ορᾶς, ὡς ὁ Θεωρήσασα, Θεωρησομένη δὲ μᾶλλον βαδίζεις. *vides te non tam spectaturam, quam spectandam proficisci.* Ea interim videtur fors fuisse *Socratis*, quae et *Eraminondae* fuerat: quem l. 5. c. 5. narrat *Æthanius* ἐνα τρίβωνα, unum tantummodo pallium habuisse, quod cum ad fullonem opus esset mundandum mittere, domi interim coactum sese continere. *Gatak.*

P. 117. 1 *Socrati* nimirum solenne fuit, festivo aliquo commento eludere, quas alii aegre ferebant, uxoris suae in se admixtas procacitates et protervias. Ejusmodi enim fuerat, quod quaerenti quomodo *Xanthippae* rixas et convitia sustinere posset, Καὶ σὺ μὲν χηνῶν βοώντων ἀνέχῃ. *quomodo tu, inquit, anserum tuorum strepitus, illoque subjiciente, at illi mihi ova pullosque pariunt, regessit Socrates, et illa mihi liberos.* *Laert. l. 2. Gatak.* 2 *Iambus* est à *Philone* adductus in lib. de *Libert. Viri Boni.* Poetica autem ista segmenta in usum suum chartis suis illevisse videtur *Marcus*, quod utilius, ac sublimius aliquid meditandi aut commentandi ansam atque occasionem dare posse vidrentur. *Gatak.* 3 Ex *Odyss. l. v. 413.* *Ulyssis* sunt verba narrantis, ut corditus riserit, secum animo reputans quam felici astu, nomine conficto, *Cyclopem* illum immanem sefellisset. *Gataker.* 4 *Hesiodi* videtur, ex *oper. l. i. v. 184.* verum ibi legitur, Μέμψον δ' ἄρα τὸς—τοκῆας sc. de quibus versu praecedente. Aut exscriptor itaque *Marci* scripturam depravavit, cum sensum idoneum è verbis elicere nequiret, aut *Marcus* ipse cum inflexione aliqua extulit. *Gatak.* 5 His forsitan locum dederat filius ejus *Verus* inter Medicorum manus praematura abreptus morte. *Dacier.* 6 *Arrian.* in *Epiſtet. l. 3. c. 24.* 7 *Ibid. l. 3. c. 22.* 8 *Epiſteti* *Enchir. c. 7.* 9 Hoc est, sc. Stoicorum placitum, Ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι μαχρόν. *Cicero paradox. 4. et Laert. in Zenone. Gataker.* 10 Legendum cum *Gatakerō* ἢ μή. 11 Ubi ista *Socratis* reperiantur ignoro. Nec possum certo statuere, an scriptum fuerit ὡς ὁ Σωκράτης ἔλεγε; et priora illa istud respiciat. *Socrates* certe in *Platon. Alcibiad. 2.*

Πάντας ἂν ἔν φάντες ἄφρονας μάνιαδα, ὁρθῶς ἂν
φαίημεν. *Gatak.* 12 Legendum, τί ἔν ἔ ζητεῖτε;
ita et interpretes uterque. *Gatak.*

ANNOTATIONES in LIB. XII.

PAG. 118. Not 1. Illa scriptura si retineatur, malim
vertere *concretæ et coagmentatæ circum se carnis*. Siqui-
dem τὸ τρέφειν grammatici volunt aliquando significare
τὸ πηλύναι. et inde *Hesych.* Περιτρέφειο, περιεπι-
σειο. habetur illud *Odys.* ζ'. v. 477. ubi de nive, quæ scu-
tis adhaerebat, conglaciata περιτρέφειο κρύσαλλος. Sed
et *Iliad.* ε'. v. 903. Ως δ' ὅτ' ὁπὸς γάλα λακὼν ἐπειγό-
µμος συνέπηξεν, ὕγρον ἐὼν, μάλα δ' ὤκα περιτρέφε)
κυκόωνσι. Eam enim scripturam *Herodianus* restituit, et *Eus-
tathius* approbat. Caeterum, si quis, cui περιτρέφομαι
istud mere poeticum videtur, περιτέτραµµόν potius le-
gere voluerit, redditum malim quæ circum te mutationibus ob-
noxia est, carnis. Ut sit τὸ τέτραµµόν, τὸ ἐν ταῖς τρο-
παῖς συνέχῳς ὄν. quod corpori cum primis competit. *Gat-
ak.* 2 Legendum transpositis voculis ἢ μὴ τὸ π. *Gatak.*
3 Μήπυσε legit *Gatak.*

P. 119. 1 Lege δίο. *Gatak.* 2 Legendum ὅσα ἄλλοι.
Gatak. 3 Ταράσσει (ε *Gatak.* 4 Desiderari videtur co-
pula, ut sit [καὶ] ἀπόλυτον. *Gatak.* 5 Versus hic apud
Stobæum tom. 1. l. 1. tit. 18. faede depravatus sic legitur,
Σφαῖρος κυκλοτερὴς, μιμίνης περιτείδη χαίρων. Ve-
rum *Gatakerus* ex sua et *Salmasii* emendatione sic legit,
Σφαῖρ' ὡς κυκλοτερὴς δίνῃ περιήγει γαίων.

P. 120. 1 Forſan [πῶς πᾶς] τις, vel [ὅτι πᾶς] τις.
Quia ſequitur, πῶς ὕδεις ὑπ' ἄλλῃ ἐμποδίζε). *Gataker.*

2 Lege ποῖα κῶτὰ τὰ πρᾶγµατα. *Gatak.*

P. 120. † Si acutus et eloquens es. *Casanb.*

P. 121.

P. 121. 1 Legit *Gatak.* [κ] ἀπαράβατος. 2 Forſan, ἡμαρτίε τις. ut τις exſcriptori minus cauto exciderit, dum in τί, quod proxime ſequēbatur, oculum intendit. *Gataker.* 3 Scribo, ὅτι μὴ καλῶς κρίνεν, et ad internos malae conſcientiae aculeos refero, quibus nihil optari poſſet infelicius. *Seneca* de ira, c. 26. *Maxima eſt factae injuriae poena, feciſſe, nec quiſquam gravius afficitur, quam qui ad ſupplicium poenitentiae trahitur. Caſaub.* 4 Hoc eſt τί ποιήſη. Sic *Lucian.* ad eum qui dixerit *Prometheus* eſ. τί γ' ὡς πάθοιμι. ἐμμενέτεον γ' οἷς ἀπ' αὐτοῦ παθεῖν. Quid enim faciam? &c. Idemque in ſpeculantibus. τί γ' ἂν πάθοι τις, ὁπότε φίλος ἀνὴρ βιάζοιτο; quid enim faciat quis? &c. His et aliis exemplis à *Gatakerō* adductis addas licet et illud *Euripidis* in *Hecuba* v. 614. τί γ' ὡς πάθω; i. e. inquit *Schol.* τί ποιήſω; ἐπειδὴ ὁ ποιῶν τι, πάσχει τρόπον τινὰ, κατ' αὐτὸ τὸ ποιῶν. 5 Vertit *Caſaub.* ac ſi ſcriberetur, ἡ ὁρμή (κ) ἀβίατος ἔστω. Conjicit *Gatak.* ἡ γ' ὁρμή (κ) ἔστω εἰς [τάδε] πᾶν. conatus tuus ad iſta, τὸ καθῆκον ſc. κ) τὸ ἀληθές, omnino tendat. Vel etiam, ſi ἀβίατος illud admittendum ſit. ἡ ὁρμή (κ) ἀβίατος εἰς τὸ πᾶν. vide l. 10. c. 33. 6 Ποιῶν hoc à ποιόω non ποιέω duci putat *Gatak.* ideoque vertit, quod afficit, ut l. 3. c. 11.

P. 122. *Ληραν* ſive ἀκρωτήριον κάμπειν, promontorium praetervehi. nos dicimus to double the cape. Solent autem prominentia loca iſtiusmodi plus aliis eſſe undis infeſta, ventis expoſita, procellis obnoxia, eoque nomine magis periculofa: unde proverbium de *Maleo*, ſive *Maleis* *Laconico* promontorio. Μαλλεαν δὲ κάμψας ἐπιλάθαι τῷ οἴκαδε. *Gatak.* 2 Similis fere locutio l. 3. 4. (κ) ἐμμενέρε, καὶ (κ) ἐμμενέρε, ubi vide. Putat autem *Caſaub.* (κ) ἐμμενέρε id eſſe id, quod à Deo, vel fato longa cauſarum ſerie ab initio conſtitutum eſt.

P. 123. ¹ Σπέρμαλος, omnino legendum censeo. vel, si cui id minus arridet *σπειρήμαλος* quod propius accedit ad scripturam priorem, et apud Nicandrum reperitur (si pro *semine* sumi, quod quidam censent, compertum haberetur) vel *σποράμαλος* etiam, sive *σπερμαλώσεως*, ut τῇ ψυχῶς respondeat ἡ σπερμάτωσις. *Gatak.* 2 Universas mundi totius regiones, aetheriam, aeriam, aquatilem, terrestrem incolis suis refertas censebant cum Stoici, tum et Platonici. *Alcinous de doctrin. Platon.* Εἰσι δὲ καὶ ἄλλοι δαίμονες, ὥς καὶ καλοῖν ἂν τις Ἰννητὺς θεὸς, καθ' ἕκαστον σοιχείων. οἱ μὲν ὁράοι, οἱ δὲ ἀόραοι, ἐν τε ἀγθέρῃ καὶ πυρί τε καὶ ὕδατι. &c. Et *Porphyr. de abstinent.* 1. 3. ζῶα λογικὰ distribuit in quatuor classes, ἐναγθέρια, ἐναέρια, ἐνυδρα, ἐπίγεια. *Gatak.* Καὶ istud *παρέλκε*, et inducendum videtur. Nam ὅτι ad τρίτον refertur. *Gatak.* 4 Vide l. 2. 14. 5 *Q. Fabius Catullinus* sub *Adriano* Consul reperitur in *Fastis* ad annum U. C. 883. quanquam in Graecis à *Scaligero* editis, non *Κάπυλλινος* sed *Κάπυλλινος* is dicitur. *Gatak.* 6 *Lucius Lupus Xyland.* et *Casaub.* ut sit legendum *Λύκιος*. *Xyland.* *Lucius Lupus* in hortis obiit. ἐν κήποις. at *Casaub.* *Lucius Lupus* et *Stertinius Baii.* Nec necessarium est istic illud, obiit. Caeterum lectionem receptam adferit *Isa. Casaub. ad Spartiani Hadrian.* (ubi mentio *Lusii* cuiusdam Senatus iussu, vel *Hadriani* etiam, ut *Dio* vult, in itinere occisi) sed ita, ut de *Lusio Lupo* isto parum sibi liquere profiteatur. *Gatak.* 7 *Stertini*, qui per *Tiberii* tempora sub *Germanico* copias duxit, meminit *Tacitus annal. lib. 2.* verum utrum is sit quem *Marcus* velit, aut quid is *Baii*, mihi plane incertum. *Stertinius* item Philosophus Stoicus sub *Augusto* floruit. Meminit hujus *Flaccus l. 2. epist. 12.*—an *Stertini* deliret acumen. et *serm. lib. 2. sat. 3.* sapientum octavum, ludibundus appellat. Verum nec istum istic designatum crediderim. *Gatak.* ⁸ *Καπρέας* potius, *Capreis*. *Capreae* insula, trium millium freto ab extremis *Surrentini* promontorii disjuncta.

Tacit. Annal. lib. 4. Tiberii principis arce nobilis; Plin. Hist. Nat. lib. 3. c. 6. qui eo ceccesserat, quo libidinibus suis indulgeret liberius. Unde et palam ac vulgo ab insulae illius nomine Capreius dicebatur. Sueton. l. 3. c. 42, 43. Ita enim malim, quam Caprium, vel Caprinum; quorum alterum saltem pro Caprino repositum vult Casaub. Gatak.

P. 124. 1 *Rufi Helvii*, qui miles gregarius cum esset, coronam civicam sub *Tiberio* meruit, meminit *Tacit. Annal. lib. 3. Vettii etiam Rufi*, qui sub *Marco* ad annum U. C. 931. consulatum gessit, *Fasti* meminere. Verum *Velius Rufus* iste quis exsistat, mihi nondum occurrit. Sed nec locus satis integer videtur, cum nec ubi *Sertinius* aut *Rufus* iste egerint, quod in reliquis diserte expressum est, quicquam dicitur. *Gat.*

² Ὑπὸ ἀτυφίας, vel potius ἐπὶ ἀτυφία emendat *Gatak.*

3 Dii nimirum Stoicorum sunt visui etiam corporeo obvii. Si quidem *mundum* ipsum pro *Deo* habebant. Vide ad l. 4. 23. *corpora coelestia* etiam in *Deorum* numero ponebant. Vide ad l.

9. 35. *Gatak.* 4 Id agit ut Proximi dilectionem ita naturae

consentaneam ostendat, ut Appetitus quo in illam Anima fertur

Rationalis, major sit, et vehementior, quam cui Impetum pos-

sis compescere, nisi et ingenio tuo vim simul inferas, et cum

Natura bellum geras. *Dacier.* 5 Ad mentem Stoicorum, vide

supra l. 4. 40. et alibi. 6 Ab interpunctione locum laborare

opinor; et post ἀναμνησιν collocandam distinctionem, ut

series dictionis sic procedat; reliquae dictarum rerum partes, for-

mae sc. et materiae sensus expertes, sunt etiam à necessitudine mu-

tua alienae. Spiritus hic pro forma; sic l. 9. 36. ἡ ὑποκει-

μένη ὕλη et τὸ πνευματικὸν *Marco ἀντισταθῆναι*. *Gatak.*

7 Lego κακεῖνα τὸ νοῦν (ὕψος, καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐτὰ βρῆ-

θον. Et tamen ista etiam (licet sensus et rationis experta)

mens (universi sc.) continet, et facultas interior, sive forma illa,

cujus vi eodem loci feruntur. τὸ νοῦν autem ἀντὶ τοῦ νοῦς,

mens, anima mundi, i. e. Deus de quo l. 10. 1. (ὕψος πάν-

τα. *Cicero de Nat. Deor. l. 2. Natura est, quae continet mun-*

dum omnem, atque ea quidem non sine sensu et ratione. et rursus:

Mundum

Mundum et ejus partes natura sentiente teneri, in qua ratio perfecta insit. quam vim animum esse dicunt mundi. eandemque esse mentem sapientiamque divinam. Habes hic aperte *Marci τὸ νοῦν.* Idem de *Divin.* l. 2. *Totam mundi hujus molem, inquit, mens divina continet, ut anima corpus. Gatak.* 8 Homo magis ad sibi congenerem fertur, tum quia liberam habet electionem, tum qui τὸ νοῦν illud peculiarem in homine operationem exercet, exseritque. *Laert. in Zenon.* Εἰς ἅπαν τῷ κόσμῳ μέρος δίδκῃ ὁ νοῦς, καθάπερ ἐφ' ἡμῶν ἡ ψυχὴ. ἀλλ' ἤδη δι' ὧν μὲν μᾶλλον, δι' ὧν δὲ ἧττον. &c. *Gataker.* 9 Cum quid hic sibi velit λέγειν αὐθις non assequitur *Casaub.* scripsisse *Antoninum* putat τὸ λεχθὲν λέεσθαι *Sermocinari, confabulari.* Et quod sequitur τὸ φωνῇ χρῆσθαι ut merum hujus glossema expungendum censet.

P. 125. 1 Legendum εἰ διὰ τῷ, ut sensus exigit. *Gatak.* 2 Epicureos notat, qui summum bonum etiam si in voluptate, summum malum in dolore constituerant, mortis tamen contemptum profitebantur, et praedicabant. Vide *Epicuri* epistolam ad *Menoceum* *Laert.* l. 10. Μηδὲν πρὸς ἡμᾶς εἶναι τὸν θάνατον. ἐπεὶ πᾶν ἀγαθὸν καὶ κακὸν ἐν αἰσθήσει. σέρησις δὲ ἐστὶν αἰσθήσεως ὁ θάνατος. &c. et *Lucret.* l. 3. Nil igitur mors est, ad nos neque pertinet bilum. *Gatak.* 3 Vide l. 7. 31. et l. 8. 5, 6. et l. 10. 6.

IN EPISTOLAS M. ANTONINI ANNOTATIONES.

PAG. 126. Not. 1. Desumpta est haec epistola ex *Eusebii* Hist. Eccles. l. 4. c. 13. Exstat et apud *Justin. Martyr.* in calce Apologetici, verbis licet non plane iisdem. Hanc *Antonino Pio* ab *Eusebio* tributam *Marco* nostro asserit *Valesius* in not. ad locum. 2 Ita *Cicero* *Commune Milyadum* et *Commune totius Siciliae* in *Verrinis* dixit. Porro cum κοινὸν Ἀσίας dicitur, subaudiendum est συνέδριον. Habebant enim *Afiani* commune Concilium totius gentis, quo singulae civitates Legatos seu syndros mittebant, ut docet *Aristid.* in 4. orat. Sac. *Valesius.* 3 Optime *Langus*, doctus *Nicephori* interpretes hunc locum ita vertit. De terrae motibus autem qui vel fuere vel sunt adhuc: non importunum fuerit vos qui ea de causa animum despondistis, admonere, ut scilicet res vestras cum rebus illorum conferatis. Igitur *Langus* locum ita legit. ἔκ ἄπορον ὑμᾶς ὑπομνήσαι ἀθυμῆτος ὅταν περ ὥσι· παρὰ ἄλλων τὰ ὑμέτερα πρὸς τὰ ἐκείνων. quae quidem scriptura mihi vehementer placet. *Vales.* *Langi* tamen versio neutiquam probatur doctissimo *Grabe*, qui ultimum clausulam sic vertit: ac vestra infortunia illis imputatis.

P. 127. 1 Hanc epistolam spuriam, et à recentiori quodam Graeco, rerum Romanarum ignaro, confictam esse affirmat, et probare contendit *Scaliger* in *Animadversionibus* ad *Euseb.* An. MMCLXXXIX. *Grabe.* 2 *Sylburgius* haec verba corrupta, quasi populorum nomina accipit, ac reponi vult Κοάδων ἔξαρμαλῶν. Sed cum *Lango* et *Scaligero*, καμῶν καὶ παθῶν legere malo. *Idem.* 3 *Er* Καρνέτω legere amat *Scaliger* loco citato. *Idem.* 4 Δρύγκων in locum δρακόνων substituit *Scaliger*, notans, vocem *Drungus* signi-

significare *cohortem*, eamque à barbaris seculo *Diocletiani* ad Latinos, et ab his ad Graecos transmissam esse. Sed *Salmasius* in Not. ad *Julium Capitolinum* de Vita *Antonini*, cap. 24. retinendam docet vocem *δρακόντων*, utpote quae signum militare denotat. *Idem.* 5 Hanc vocem sub imperio Graecorum Constantinopolitano demum usurpari coeptam, notat *Scaliger* loco citato. *Idem.* 6 *Γεμίνας, φρέιησις* reposuit *Scaliger*. Cui quoad priorem vocem consentit *Salmasius*; quoad posteriorem vero monet, *φρέιησις* legendum esse, non *φρέιησις*. Sic enim Graecos solere enunciare haec nomina *fretense*, *φρέιησιον*, ut *castrense*, *καστρήσιον*. &c. *Grabe.* 7 *Scaliger* haec ita emendat: *μίγμα ἀκαλίριθμηδύω πλῆθει παρῆναι*, notatque insuper *ἀκαλίριθμηδύον* ineptissime dictum esse ἀντὶ τῷ, *ἀκαλίριθμητον*. *Idem.* 8 *Sylburg.* monet, καίπερ accipiendum videri, atque ita vertendum *etiamsi adversus eos infremuissē*. Sed fortasse Imperator tunc etiam in Christianos infremuit, inque eos inquisivit, ut ab exercitu removeret, ratus illorum causa se in has angustias redactum, et à Diis neglectum esse. *Idem.* 9 Sensus est, Christianos in praesenti periculo pugnam non ab armorum paratura vel classici cantu sed à precibus ad Deum incepisse. *Idem.* 10 Cum *βελῶν παράρτησιν* subaudiendum *μηχανῶν* vel simile quid. *Sylburg.* Sed nihil deest, si parenthesis interponatur. *Idem.*

P. 128. 1 Voculam ὅτι hic desiderari, iterum notavit *Sylburg.* Sed hoc loco plura desiderantur, quae sensum in versione à nobis expressum expleant. *Grabe.* 2 *Παρήγορον* reposuit *Scaliger*, ita ut ad Deum referatur. *Idem.* 3 Haec vox optime respondet textui *Julii Capitolini* in Vita *M. Antonini* cap. 24. scribentis: *Fulmen de coelo precibus suis contra hostium machinamentum extorsit.* Ubi *Salmasius* in Notis *hostium machinamentum*, cum ἐπιβόλοις confert, ac primum quidem, quale illud machinamentum fuerit, se ignorare profitetur; postea vero id ex *Dionis* Epitome expiscatur, nempe quod Barbari, pugnam detrectantes, Romanos aestu sitique interituros

turos speraverint, locis omnibus, tunc aquam consequi possent, occupatis. *Idem.* 4 Post ἀκαλαλύτῃ deest (υνείδομῃ aut aliud consimile verbum. *Sylburg.* 5 Hoc verbum redundare notat *Sylburg.* quia praecessit εἶναι. Sed εἶναι ad πρόδηλον, atque γίνεσθαι ad ὁμολογήσαντα referri potest. *Grabe.* 6 Particulas δὲ καὶ post hoc verbum desiderat *Sylburg.*

P. 128. 1 Haec et quae sequuntur epistolae exstant apud *Vulcatium Gallicanum* in *Avidio Cassio.* 2 *Daphne* suburbium *Antiochiae*: locus ita infamis voluptatibus, ut modestioribus ac frugi prope inaccessum scribat *Chrysostomus*, sermone in *Babylam* martyrem. Natum ex eo Proverbium, *Daphnicis moribus agere.* *Casaub.* 3 *Excaldationes*, *Θερμολυσία* et *excaldare se*, est *Θερμολυεῖν.* *Salmas.* 4 Reg. ab uno poeta. fortasse verius sit ab *Ennio* poeta; nam versum esse *Ennii*, certum ex *Augustini* de *Civit. Dei*, lib. 2. c. 21. *Casaub.* 5 *Romani* munditiem et delicias *Graecis* ferebant acceptas. *Trebellius* de *Herode*: homo omnium delicatissimus, et prorsus *orientalis* et *Graecae* luxuriae. *Idem.*

P. 129 1 *Cincti* et *praecincti* sunt et dicuntur milites. *Petronius* " *Qui pelago credit, magno se foenore tollit,* " *Qui pugnas et castra petit praecingitur auro.* propter pecuniam, quam *Zona* gestabant milites. *Salmas.* 2 Hoc vult: Sollicitum esse et meticulosum non est imperatoris: certe meum non est, qui bonis artibus ad imperium accessi, et nullius facti mihi sum conscius cur odio cujusquam sim dignus. *Casaub.* 3 Ut saepe in libris *Juris* actor causam suam judici probare vel adprobare dicitur, cum illi rationibus suis facit satis: sic reo sua accusatio probatur, quando ille certis argumentis convictus tenetur. *Idem.* 4 Ex *Herispatores*, quod habet *Pal. Veri Statores* conjicit *Salmas.* quodnam autem fuerit *Statoris* munus notum ex *Ciceron.* *Ep. litteras à te mihi stator tuus reddidit* et *Ibid. praesto mihi fuit stator ejus cum litteris.*

P. 130. 1 *Scribe* ex *Regio persequaris.* *Casaub.*

I N D E X

Vocum et locutionum memorabilium, quae
in duodecim ANTONINI libris occurrunt.

Numerus Romanus librum, Barbarus sectionem de-
notat.

A Δηλός, ἀδήκως XI. 18.	Ανανεωσάμενος IV. 3.
Αδυσώπητον i. 16.	Αναποληθέν IV. 32.
Αθεώρητον τῷ οἰομένων i. 9.	Ανδρόγυνος iii. 16.
Αἰρῶν λόγος ii. 5.	Ανδρονομήμενοι X. 9.
Αἰτιῶδες IV. 21. VII. 29. VIII. 11. XII. 10, 29.	Ανέπαφος ὕβρεως iii. 4.
Ακάκως V. 18.	Ανεπισάτως VI. 42.
Ακλήρημα X. 33.	Ανδιπτήδατον VII. 6.
Ακοινώνητος ὁρμή ii. 2.	Ανεπιτηδάτως ἀπλεοδαῖ i. 16.
Ακλίνας VIII. 57.	Ανθύλλιον IV. 20.
Αλλοτρίωσις X. 7.	Ανηγεμόνδτος XII. 14.
Αμέλαπλῶς V. 10.	Ανόδυρτοι κάμαλοι VII. 51.
Αναδίδομαι V. 26.	Ανορεκτεῖν VII. 64.
Αναόδηλως πονηρίας iii. 4.	Ανέμπλοκή VI. 10. VII. 50.
Ανακλητικόν iii. 5.	Ανιτυπία ἀοδηλική VI. 28.
Αναμφιβόλως ἀκύβδατον i. 8.	Ανυπεξαγρέτως ὁρμᾶν VIII. 41.
Αναλογισάμενος IV. 3.	Ανυποδησία V. 8.
Αναεώ IV. 3.	Απαιθριάσαι ii. 4.

Απαι-

I N D E X.

- Απαθήματα ἀνθρώπου V. 15.
 Απαρakoλyθήτως ὁτιῦν ἐνεργεῖν II. 16.
 ———— ποιεῖν V. 6.
 Απαρἀρρέπως ἀπονεμεῖν. κόν I. 16.
 Απαρενθύμησον X. 8.
 Απαρενθυμήτως γίνεσθαι VI. 53.
 Απέριστον V. 5.
 Απερχωρμόν III. 8.
 Απὸγονοι VII. 31.
 Αποδυαπείν IV. 32. V. 9.
 Αποκαρταρῶσθαι VI. 30.
 Απολεῖνργῆσαι X. 22.
 Απὸληψις VII. 33.
 Απὸπῶσις X. 12.
 Απορρέμβεσθαι III. 4. IV. 22.
 Απὸσημα κόσμῳ II. 16. IV. 29.
 Απὸτάγμα IV. 49.
 Αποφορὰ V. 28.
 Απροπῶσις III. 9.
 Απρόπῶσον VII. 54.
 Απροσάτητος XII. 14.
 Απροφασίως χρῆσικόν I. 16.
 Αρεσκεσθαι, ἀρεσκεσθαι V. 5.
 Αρθρίδιον IV. 3.
 Αταρκεῖω IX. 41.
 Ατραγῶδως προδιοικηκόν I. 16.
 Αὔθαδες X. 9.
 Αὔθαδίζεσθαι IV. 32.
 Αὔτάρκεια III. 11.
 Αφλύαρον V. 5.
 Αφορμή IX. 1, 42.
 Αφύη X. 10.
 Αχθοφορία VII. 3.
 Αχραντος ἡδονῶν III. 4.
 Αψικάρδιον IX. 3.
 Αψίκορον I. 16.
- B
- Βάπτεσθαι ὑπὸ τῆς φαντασιῶν V. 16. δικαιοσύνη III. 4.
 Βαρεῖν VIII. 36.
 Βαρεῖσθαι VIII. 44.
 Βενέλιανός I. 5.
 Βλακικόν IV. 28.
 Βόλβιτον III. 3.
 Βωλάριον VI. 36.
- Γ
- Γενέσθαι ἐν τρεπῇ III. 7.
 Γλιχρῶσθαι V. 5.
 Γλισ-

I N D E X.

Γλιχρῶς ἐνδιαίρειεν τῷ
ζῇν iv. 50.

Γλοιῶδες viii. 24.

Γλωσσήμαλα iv. 33.

Γράσος viii. 37.

Γράσων v. 28. xi. 15.

Γυναγκάριον v. 11.

Δ

Δεδηγμένος, seu δεδάμέ-
νος ὑπὸ τῆς ἀληθῶν δο-
μάτων x. 34.

Δενδρύφιον iv. 20.

Δεξαμεναί vii. 3.

Δέτερος πλῆς ix. 2.

Δηλητήριον vi. 36.

Δημοκοπικόν i. 16.

Διαγωγή πλωσιακή i. 3.

Διαδορατίζεν iv. 3.

Διαδοραλισμοί vii. 3.

Διαδραμαλίσαι iii. 8.

Διάδυσσις i. 17.

Διαλεκτικῶς δεῖν viii. 13.

Διαπυῖσκεσθαι iv. 39.

Διαρθεῖν iii. 1. xi. 1.

Διασόβησις xi. 22.

Διασυνίστασθαι iii. 2.

Διαφέρεισθαι v. 35. vi. 2,
23, 32. ix. 27, 40. x.
10.

Διαφορά vi. 41. xii. 27.

Διειλημμένα λελογίσθαι
i. 16.

Διεξάγεσθαι x. 7.

Διεξαγωγή viii. 20.

Διέξοδος διανοητική vi.
28.

Δοξοκοπία xi. 18.

Δραστήριον vi. 48.

Δρυπέις vel δρυπεπείς
iii. 2.

Δύναμις ἀνωφερής x. 26.
βριθύσα Ibid.

Δυσμελαχείριστον vii. 68.

Δυσπαρακολυθητότερος v.
5.

Ε

Εγκαταχώνυμα vii. 10.

Εγκύκλια ix. 28.

Εισφέρειν σπυδὴν iv. 33.

Ελατῖσθαι εἰς τὰ μέσα
v. 36.

Ελατῖωτικὸς ἐαυτῷ ἐν τινι
v. 15.

Ελῦτρον ix. 3.

Εκδιεσηκότεα ix. 9.

Εκθόρνυσθαι viii. 51.

Εκθυμιάσθαι vi. 4.

Εμβόλων v. 36.

Ε ε

Εμφαν-

I N D E X.

Εμφανίζόμενα ii. 12. Εμφιληδονῶν v. 5. Εμφιλοχεχνεῖν vii. 54. Εναφανίζομαι ii. 12. Ενδεδεχέαι i. 16. Ενδέσις x. 28. Ενδόσιμον xi. 20. Ενδοσικῶς ἔχειν ὡς τι i. 16. Ενέργημα iv. 2. Ενέργητικόν i. 7. Εξαμαλῶσεις iv. 21. Εξακλίον iii. 1. Εξις vi. 14. Επαγγέλλομαι iii. 9. v. 15. Επαγωγόν iii. 2. Επακολύθησις iii. 2. Επαφρόδιτον iii. 2. Επιγραφὰ χρόνων iv. 32. Επιδιαμονή iv. 21. Επιθήματα i. 16. Επίκορον τῷ προσώπῳ vii. 24. Επικυμαλῶσεις τῶν μέλα- ρολῶν ix. 28. Επιλαβεῖν τῷ χρόνῳ i. 17. Επισημαίνεσθαι vi. 20. Επισκύνιον λέοντος iii. 2. Επισύρειν viii. 51.	Επισηνόμενον ix. 9. Ἐπιοῦσθαι i. 6. iv. 19. Ἐρραγεῖς vi. 20. Εχάλογητος ix. 33. Εὐανακλήτως διακείσθαι i. 7. Εὐαφῶς xi. 18. Εὐδιαλλάκτως διακείσθαι i. 7. Εὐδιον τῷ προσώπῳ vi. 30. Εὐκίνητον x. 12. Εὐκλήρημα v. 12. Εὐκοινωνησία xii. 20. Εὐλαβεῖσθαι viii. 60. Εὐπαρατύπωτος v. 33. Εὐσαθεῖν v. 18. Εὐχολεῖν xi. 18. Εὐφημον i. 9, 13. Εὐχαριεντίζεσθαι i. 15. Εὐχέσθαι ἀπλῶς ἢ ἐλδ- δερίως v. 7. Εφικλόν vi. 19. Ἐχειν ὡς ἐνέρσειαν iii. 4. Ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν x. 7.

Z

Ζῆλος σοφιστικός i. 7. Ζηητικόν ἀκριβῶς i. 16.	

I N D E X.

H

- Ηγεμονικόν ii. 2. iii. 9.
et passim.
 Ηγύμνα iv. 1.
 Ημίγυμνος iv. 30.

Θ

- Θεαδής ii. 5.
 Θεοφόρητος xii. 23.
 Θεώρημα (συμπληροῦν)
 τῆς τέχνης iv. 2.
 Θηριόμαχοι x. 8.
 Θύλακος viii. 37.
 Θύται viii. 13.

I

- Ιδίως ποιόν ix. 25. x. 7.
 Ιδιῶται i. 9. vi. 35.
 Ιδιωτικόν iv. 3, 50. ix. 3.
 Ικτερυδῶς εἰρημυδῶν v.
 12.
 Ιλιγλιᾶν i. 17.
 Ιππατία v. 8.

K

- Καββαλικός vii. 52.
 Κάμπειν ἄκραν xii. 22.
 Καπηλικόν iv. 28.
 Κατ' ἐπικολύθησιν vi. 36.
 ix. 28. (συμβαίνειν vi.
 44.

Καλὰ φίλόν iv. 46. vi.
 14.

Καλαμώνησις v. 9.
 Καλακόρως εὐχαρι i. 16.
 Καλαηλικῶς διδόναι ix.
 42.

Καλαηλικῶς τι ἀποφαί-
 νεσθαι xi. 18. ἀφραίνεσθαι
 vii. 13. ἐξάρετικόν i. 9.
 Καλλήληος v. 8. vii. 2.
 Καλαμύειν *connivere, o-
 culos claudere pro mori*
 x. 34.

Καλάπλασμα v. 9.
 Καλαφράττεσθαι vel (ut
 legit Gatak. καλαφρυ-
 αττεσθαι ix. 41.

Καλειθαθίνης iv. 32.
 Καλειθίνεσθαι iv. 3. vi.
 26. xii. 27.

Καλεξάνεσθαι v. 15.
 Καυμαλίζεσθαι vii. 64.
 Κεκμηκότες τῷ βίῳ ii. 7.
 Κερασυδία vii. 3.

Κίνησις λεῖα v. 26. x. 8.
 τραχεῖα Ibid.

Κλαυθυρίζεσθαι xii. 16.
 Κοπονημοσύνη i. 16.
 Κομφεία iii. 5.
 Κρεανομεῖν viii. 51.

I N D E X.

Κρίμα iv. 3.

Κροκύφαλλον ii. 2.

Κυκεῶν iv. 27.

Νάρσασασία vii. 29.

Νεοσολοφία ix. 9.

Νόσιμον, *Suave* ii. 15.

Λ

Λαμπάδες i. 17.

Λελογισμένος, *consideratus*
ix. 3.

Λόγος απερμαλικός iv.
14, 21.

Λύθρος ii. 2.

Λύθρον viii. 37.

Λυκοφιλία xi. 15.

Λυσόδηλοι vi. 57.

Μ

Μαγάνδρα vii. 51.

Μαχαίριον iv. 20.

Μελαπλωικός xi. 10.

Μελαπλωτή v. 10.

Μελονομάζεσθαι x. 8.

Μυσταγέτης xi. 18.

Μυξάριον iv. 48.

Μυξῶν μετοί ix. 29.

Ν

Νεκύα ix. 24.

Νάρσασασία ὀρμητική
vi. 28.

Νάρσασασιῶσαι ii. 2. iii.
16.

Ο

Οδῶ ἐξδρεϊκόν i. 9.

Οζοσόμος v. 28.

Οικοφῆης i. 16.

Οίκονομία iv. 19, 51.
xi. 18.

Οιόμβροι i. 9.

Ολιγόχρονα v. 10.

Ολοχερῶς i. 7. v. 36.
ix. 3.

Ομοδογματεῖν xi. 9.

Ομοθαμνεῖν xi. 9.

Ομότονον i. 14.

Οργία iii. 7.

Ορεωκόμος vi. 24.

Ορτυγόροφειν i. 6.

Ουερνάκλος i. 16.

Οφρῦς (υπαάσαι) iv. 48.

Π

Πάθη, pro ποιήση, xii.
16.

Παθολογεῖν viii. 13.

Παιδαγωγεῖν ἑαυτὸν ix.
29.

Παλι-

I N D E X.

- Παλιγενσία περιοδική xi. 1.
 Παλμυλάριος i. 5.
 Παραβλημύως χρίσασθαι i. 16.
 Παρακολυθεῖν ii. 8. v. 6. vii. 3. 4.
 Παρακολυθησις τῆς πραξ-
 μάτων iii. 1.
 Παρακολυθητική δύναμις v. 9.
 Παρακολυθητικῶς vi. 42.
 Παραπέμψαι ii. 17.
 Παράπηγμα ix. 3.
 Παράσημα iii. 2.
 Παρασῆσαι vi. 21.
 Παραβιάξῃ viii. 48.
 Παράταξις xi. 3.
 Παραφορά v. 23.
 Παράφορος i. 15.
 Παρεκδέχομαι v. 6.
 Παρεμπόρῳμα iii. 11.
 Παρενθυμείσθαι v. 5. vi. 20.
 Παρυπόμνησις i. 10.
 Περιβάλλειν ἀχρῶ ii. 1. κακῶ ii. 11.
 Περισκεμμύως κρίνειν viii. 49.
 Περιέχον iv. 39.
 Περιῤασθαι iii. 4.
 Περιλαλεῖν i. 7.
 Πριληπτικῶτάτη φύσις xi. 10.
 Περισκελὲς ἦθος iv. 28.
 Περιπασμός xii. 2.
 Περίσασις i. 15. ix. 9. 41.
 Περιστατικόν x. 9.
 Περιτεθραμμύον φύραμα vii. 68. (αρκιδίον xii. 17.
 Περίράνως viii. 30.
 Περτερδέσθαι v. 5.
 Πιθανόν, *gratum* iii. 2.
 Πιθηκισμός ix. 37.
 Πνεῦμα xii. 29.
 Πνδμαλικόν ix. 36.
 Πολύτροπία xii. 24.
 Πομφόλυξ viii. 20.
 Πράγμα iv. 50. v. 29.
 Πρασιανός i. 5.
 Πρὸ ἔρβ v. 20.
 Προηγέμενον v. 20. vii. 55. 9. 41.
 Προπῳηκὲς xi. 10.
 Προσδυμναζομύων vi. 20.
 Προσδοξάζειν vii. 64.
 Προσίσασθαι vi. 46.
 Προσπάθεια xii. 3.
 Προσπαθῶσι v. 1.
 Προσπε-

I N D E X.

- Προσπεσῖν ἐνεργέτερον** ix. 24.
Προσπέλειν x. 7.
Προσπεσῖν i. 15.
Προσσυνοικίζεσθαι iv. 21.
Προσσυφεσῶτα v. 19.
Πρόχημα vii. 24.
Πυῶδες iii. 8.
Πωλοδάμνης vi. 17.

P

- Ρέμβεσθαι** ii. 7.
Ρέμβος ii. 17.
Ρητορεία x. 38.
Ριπλισικόν i. 16.
Ρόμβος v. 36.

Σ

- Σεμνοσυφία** ix. 29.
Σεσῖν xi. 18.
Σημειῶσι ἐσθῆτες i. 17.
Σιγιλάρια iv. 3.
Σίκυος viii. 50.
Σικχαῖν v. 9.
Σικχαῖν viii. 24.
Σκάλη, vel, ut legit *Gatak.* (καμβή xi. 15.
Σκίμπος i. 6.
Σκυλάριος, vel, ut legit *Lips.* (κευλάριος i. 5.
- Σμαράγδιον** iv. 20.
Σπογγάριον v. 9.
Στερέμνιον viii. 57. x. 7.
Στερήλική, vel, ut legit *Gatak.* σερήλική διάθεσις x. 1.
Στήναι εἰσὶν πολεμῖν vi. 41.
Στοιχειῶδες iv. 3.
Στολή i. 7, 16.
Στοχασικόν ἢ φίλων i. 9.
Στρατεία iv. 51.
Στραθάριον v. 1.
Στρωμάτων v. 1.
Συγκατάθεσις v. 20.
Συγκατατήκον τοῖς ἔργοις v. 1.
Συγκλωθόμενα iii. 16.
Σύγκλωσις ii. 3. iii. 11.
Συλῶμονικόν i. 15.
Συζῆν Θεοῖς v. 27.
Σύληξις iii. 11.
Συμβόλαον xii. 5.
Συμμηρύομα viii. 23.
Συμμηρυομένη iii. 11.
Συμμήρυσις iv. 40.
Συμπολιτάεσθαι Θεοῖς x. 1.
Συμφέρεσθαι xii. 23.

I N D E X.

- Συναγελάζειν ix. 39.
 Συναγωγόν ix. 9.
 Συναμόθησις vii. 24.
 Συνδιάληψις i. 10.
 Συνδυομένη, vel, ut legit
 Gatak, Συνδεομένη viii.
 45.
 Συνέλκεσθαι τῇ ψυχῇ
 viii. 51.
 Συνεμφέρειν, Συνεμφέρεσθαι
 iii. 4.
 Συνεπιβάλλειν iii. 2.
 Συνιζάνειν, sese contrahere,
 et comprimere xi. 12.
 Συννῆσαι iv. 34.
 Σύνησις iv. 40.
 Συνιάττειν v. 8.
 Σύνταξις iii. 11.
 Συνίρεχειν xi. 12.
 Συσολή ii. 10.
 Σφαῖρος viii. 41.
 Σφύζειν vii. 43, 68.
 Σχετλιάζειν v. 23.
 Σχελίως κατεργαστικόν i.
 15.
 Σχολαστικός i. 16.
 Σώμαλα, *senai* i. 16.
- T
- Ταμιδικὸν τῆς χορηγίας
 i. 16.
 Τέλεον v. 8.
 Τεφρῶσαι iv. 3.
 Τὸς θεός *Co* vii. 17.
 Τραγωδεῖν ix. 29.
 Τραγωδία xi. 6.
 Τραγωδίαν ποιεῖν, *tragice*
se gerere iii. 7.
 Τραγωδός v. 28.
 Τριγερήνιος iv. 50.
 Τρυπάνω περιστροφή x.
 17.
 Τυπῶσαι φανταστικῶς iii.
 16.
 Τῦφος ii. 17. vi. 13.
- Υ
- Υγιὲς λόγος viii. 31.
 Υπάρξατα ix. 1.
 Υπεξαγωγή v. 23.
 Υπεξαίρεσις iv. 1. v. 20.
 vi. 50.
 Υπέρλασις x. 8.
 Υπέρφρων x. 8.
 Υποκατακλίνειν xi. 14.
 Υποληπτικῶς τρέπειν vii.
 16.
 Υπομνήσεις i. 17.
 Υποσάθμα ix. 36.
 Υπελος iii. 8.
 Υποχή x. 10.
- Υπερο-

I N D E X.

Υπεροφημία ii. 17. iii. 14.
 10. iv. 19.

Φ

Φαλασιοπλήκτως i. 7.

Φαλάσμαλα ἀπολαυστικά
 iii. 4.

Φαλασῶ iii. 11.

Φελώνη i. 16.

Φιλεῖν ἀντὶ τῷ εἰωθένα
 X. 21.

Φιλοφυχεῖν vii. 46.

Φρυάττομβρος vii. 3.

Φρύαγμα iv. 48.

Φῶμα κόσμος ii. 16.

Φύομαι viii. 51.

Φύρεσθαι iii. 4.

Φυρμός εἰκατότητος xii.
 14.

Φύσις vi. 14.

Φυλάρια v. 1.

Χ

Χρεών iv. 17.

Χῶραν διδόναι iii. 6.

Χωρεῖν iv. 25.

Ψ

Ψοφοδεῖς vi. 30.

Ψυχαγωγεῖν iii. 2..

Ψυχροκυσία v. 8.

Ω

Ωτικῶς ix. 3.

F I N I S.

